

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา ศิลปกรรม: นายสุรัชย์ บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ่ม
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 31170

โทรศัพท์ : 08-4147-6164 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดนครราชสีมา 31170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक

รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร

รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล

รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง

รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล

รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี

รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล

รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต

รศ.ดร.ศักรินทร์ วรวิวัฒนะปริญญา

ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์

ผศ.ดร.วิษุกร นาครชน

ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง

ผศ.ดร.นงคัลักษณ์ ใจฉลาด

ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ

ผศ.ดร.วรรณธร วรวิวัฒน

ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง

ผศ.ดร.เดชาพล กัปโก

ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์

ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์

ผศ.ดร.ธิดา หมั่นมี

ผศ.ดร.เสกสรร สนวา

ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด

ผศ.ดร.อภิรักษ์ ศรีพันธ์

ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.ประทีป พิฆาทองกลาง

ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์

ผศ.ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม

ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภัทร์ธาดา

ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์

ผศ.ดร.นิกร นิยมพันธ์

ผศ.ดร.ฐิติพร อุ่นใจ

ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา

ผศ.ดร.อัจฉราภรณ์ จันทร์ทา

ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร

ผศ.ดร.เสริมศักดิ์ พวงทอง

ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์

ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์

ผศ.ดร.อิศรเดช มั่นคง

ผศ.ดร.สุภชัย ตริทศ

ผศ.ดร.บงกช นิมิตรทะกุล

ผศ.ดร.ภัทรพล ทรัพย์สิน

ผศ.ดร.อนุกร จันทรเกษม

ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ

ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวังค์

ผศ.ดร.วิชา นาทา

ผศ.ดร.พิชัย แทงโพ

ผศ.ดร.สมชาย ศรีโพธิ์

ผศ.ดร.ปรธูมาศ พลิชฐ์ภักกุล

ผศ.ดร.จิรายุทธ พลเยี่ยม

ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์

ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ

ผศ.ดร.ธิดา หมั่นเขตรกรณ์

ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา

ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

ผศ.ดร.ธงชัย สิงห์เดช

ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ

ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี

ผศ.ดร.สิริภัทร ศรีทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ.ดร.อานวย มีราคา
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา
อ.ดร.กรกต ชาบัณทิต
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด
อ.ดร.สาลิณี ชัยวัฒนพร
อ.ดร.ณัฐพัชร มณีโรจน์
อ.ดร.พกามาศ ชัยรัตน์
Dr.Kajornatthapol Pongwiritthon

วิทยาลัยพิษณุบันฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
วิทยาลัยนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยแสงมฟอร์ม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยพะเยา
IQRA Business School
University of Geomatika, Malaysia

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 35 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุวัฒนธรรมในลักษณะที่ทำงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
ผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI.....	1
สุกัญญา วงษ์ลคร, พิธาน แสนภักดี	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปร เดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1.....	14
ศุภลักษณ์ พยาเลิศ, กรรณิการ์ ทองรักษ์	
แนวทางการพัฒนาบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	25
สันติธร เต้าทอง, กมลวรรณ วรรณนัง	
แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	35
ณัฐวิมลสร เอกวัฒน์โกคิน, พุฒิธร จิรายุส	
ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล.....	49
สุภาพร ประรามย์, สุขแก้ว คำสอน, สวนีย์ เสริมสุข	
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง.....	62
บุญญาพร บุราคร, ชัชชญา พิระธรณิศร์	
แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.....	73
ศศิธร ธารารมย์, กมลวรรณ วรรณนัง	
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน ระหว่างไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือ ของประเทศไทย.....	88
กิตติเมศร์ กรพัฒนาสวัสดิ์, นาวัน พรมใจสา	

สารบัญ (Content)

หน้า

ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข้าว ทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก.....	100
พพิตา ทาเกตุ, วิจิตรา ศรีสอน	
ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากกรณีผลิตน้ำดื่ม เพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาล พระมงกุฎเกล้า.....	114
ชัยรัช เกิดบุญส่ง, วิเชียร วิทยอดม	
แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์.....	127
จักรพันธ์ จำนงพิศ, จำเนียร พลหาญ	
คุณลักษณะประชากรศาสตร์ และการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ ที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคเขตภาค กลางในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19.....	140
พรรณราย ไพบูลย์	
การนํานโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว.....	154
พรรษพร พงษ์อิม, อรนนท์ กลั่นทูประ	
แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม.....	171
อัญชลี กำรัส, เขมิกา ทองเรือง, สำราญ วิเศษ	
การพัฒนาสื่อออกไซด์ตกแต่งบนเนื้อดินด้านเกวียน.....	190
ศุริวัฒน์ ตาไธสง	
แนวทางการพัฒนาด้านสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก.....	201
นราธิป บาลลา	
แนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	215
พัฒนา พุ่มศรีภักดิ์, อภิชาติ พานสุวรรณ	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1.....	230
ฐาปณี เตชะบุตร, ศุภกรรัตน์ มิ่งสมร, มงคล หมู่มาก	

สารบัญ (Content)

หน้า

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย.....	244
วสุธิดา นักเกษม, อีระวัฒน์ จันทิก, พิทักษ์ ศิริวงศ์	
การเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.....	264
กัญรัชการย์ เลิศอมรศักดิ์	
การพัฒนาการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	272
ทัศน์ทยา บังวัน, กรรณิการ์ ทองรักษ์, ศุภลรัตน์ มิ่งสมร	
การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อกาเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา.....	287
วีรวิชัย บุญส่ง, วิภาศิริ แจ้แสงทอง	
ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก.....	302
มณียาภา ขำแก้ว, อุษณีย์ เส็งพานิช	
การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	316
สุพิชญา บุญพิชัย, อภิชาติ พานสุวรรณ	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	328
จุฬาลักษณ์ เตจ๊ะ, มงคล หมุ่มมาก, ศุภลรัตน์ มิ่งสมร	
ผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง.....	339
ศศิธร คำพันธ์, ชุตติกาญจน์ แซ่ตัน, จิราวุฒน์ ชาญสูงเนิน, อิงหทัย คำจตุติ	
การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	350
ภัทรานิษฐ์ พรหมสุรินทร์, ชนะชนม์ กล้าหาญ, เดชกุล มัทวานุกุล	

สารบัญ (Content)

หน้า

การกำหนดวาระข่าวสารในการก่อตัวของประเด็นสังคมและประชาติ ผ่านมุมมอง การประชาสัมพันธ์หลังสมัยใหม่.....	364
วรรัชยุต คงจันทร์	
พัฒนาการของเกษตรกรรมในสังคมไทยและแนวทางการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน ของเกษตรกรสู่การพัฒนาสังคม.....	377
อับดุลอารซีม แมเราะ, ประจวบ ทองศรี	
การเสื่อมถอยทางจริยธรรมในบริบทที่เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา.....	389
ชัชชญา พิระธรณิศร์	
การวิเคราะห์บทบาทและปัจจัยที่มีอิทธิพลของการสื่อสารต่อการเมือง.....	402
วีระพล วงษ์ประเสริฐ	
การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบ.....	412
ปัญญาทัต นวฤทธิศวิน, วิจิตรา ศรีสอน	
นวัตกรรมกระบวนการเชิงบูรณาการสำหรับกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการ แห่งรัฐในการดูแลระยะยาวผู้สูงอายุ.....	426
เริงชาติ ศรีขจรวงศ์, ภักดี โพธิ์สิงห์	
กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับนักกำหนดอาหารวิชาชีพ.....	441
วรสิทธิ์ ศรีสุขทวีรัตน์, วิทยาธร ท่อแก้ว, สุภาภรณ์ ศรีดี, ตะวัน เดชภักดีนมงคล กมล ไชยสิทธิ์	
ระยะเชื่อมต่จากระดับชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การทำงาน.....	451
ศิริธันย์ ชัยธรธนาวัฒน์, ชนิดา มิตรนันท์	
ภาคผนวก	
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์.....	464

ผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัท
ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI

The Impact of the Board Structure on the Performance of Companies
Listed on the MAI Stock Exchange

สุกัญญา วงษ์ลคร¹ พิธาน แสนภักดี²

Sukanya Wonglacron, Pitan Sanpakdee

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยศึกษาข้อมูลสถิติจากงบการเงินปี 2559-2563 จำนวน 560 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ สำหรับโครงสร้างของคณะกรรมการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการ โดยที่ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ใช้ ประกอบด้วย อัตราส่วนสินทรัพย์รวมต่อส่วนผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม จากผลการศึกษาพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทและขนาดของกิจการส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะเดียวกัน พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน ดังนั้น หน่วยงานที่กำกับดูแล ผู้ถือหุ้น และนักลงทุน ควรพิจารณาถึงขนาดของคณะกรรมการบริษัทที่ทำให้การดำเนินงานของกิจการมีประสิทธิภาพและขนาดของกิจการที่สร้างความน่าเชื่อถือ เพื่อนำไปสู่การสร้างผลงานที่ดีและเพิ่มผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): โครงสร้างคณะกรรมการ; ผลการดำเนินงาน; ตลาดหลักทรัพย์

Received: 2023-01-11 Revised: 2023-02-06 Accepted: 2023-03-14

¹ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Suphanburi Campus

² คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Suphanburi Campus. Corresponding Author e-mail: pitan1990@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the impact of the board structure on the performance of a company listed on the MAI stock market by studying 560 samples of secondary data from the 2016-2020 financial statements and analyzing the correlation and Multiple regression analysis. The structure of the committee used in this study consisted of the size of the Board of Directors The ratio of Independent Directors to the Board of Directors Number of meetings of the Board of Directors The performance indicators used include the ratio of total assets to shareholders' equity. Debt to total assets ratio. From the results of the study, it was found that Is it necessary to have a controller of independent supervisors for company supervisors to measure company needs and provide referral reports? And the number of meetings of the supervisor was not effective. Therefore, regulators, shareholders and investors should consider the size of the Board of Directors that makes the operation of the business Efficiency and size of business that build credibility to lead to creating good works and increasing Sustainable Performance.

Keywords: Board Structure; performance; Stock Exchange

บทนำ (Introduction)

เป้าหมายสูงสุดของการดำเนินธุรกิจของบริษัทที่จดทะเบียน คือ การดำเนินงานอยู่ได้อย่างยั่งยืน ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างครบถ้วน ไม่ควรพิจารณาจากตัวชี้วัดผลการดำเนินงานเพียงอย่างเดียวซึ่งอาจจะไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง เนื่องจากฝ่ายบริหารอาจตกแต่งตัวเลขทางบัญชีเพื่อให้ผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นไปตามที่ผู้ใช้ข้อมูลคาดหวัง ส่งผลให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียตัดสินใจผิดพลาดได้(อนุวัฒน์ ภักดี, 2560) ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอันเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้น ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์ที่สำคัญของกิจการ และดูแลให้มั่นใจว่าฝ่ายจัดการของบริษัทได้นำนโยบายและกลยุทธ์ไปปฏิบัติตามที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น และสร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน โดยคณะกรรมการบริษัทจะต้องแสดงความสามารถในการบริหารงานเพื่อสร้างผลกำไรจากกิจการและเพื่อดึงดูดให้นักลงทุนมาซื้อหุ้น ซึ่งผลการดำเนินงานของบริษัทจะสะท้อนถึงประสิทธิภาพของคณะกรรมการ(จักรพันธ์ วงษาเทพ และ นงศ์นิตย จันทรจรัส, 2564)

การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นส่วนของความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ มีความสำคัญต่อบริษัทจดทะเบียน เพราะแสดงให้เห็นถึงการมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุนผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และนำไปสู่ความมั่นคงเจริญก้าวหน้าจึงกล่าวได้ว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นระยะยาวโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัท(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565)

โดยในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) เป็นแหล่งระดมทุนของธุรกิจที่มีศักยภาพ ขนาดกลางและเล็ก โดยเน้นธุรกิจที่มีการเติบโตสูง และมีแนวโน้มการเติบโตดีในอนาคต เน้นทำการตลาดเชิงรุก ได้แก่ อุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ อุตสาหกรรมด้านสุขภาพและท่องเที่ยว สื่อ โลจิสติกส์ พลังงาน และพลังงานทดแทน อุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น สามารถรองรับธุรกิจได้ทุกขนาด ทุนจดทะเบียนชำระแล้วขั้นต่ำภายหลังกระจายหุ้น 20 ล้านบาทขึ้นไป และ ไม่มีการจำกัดทุนจดทะเบียนชำระแล้วขั้นต่ำและเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุนอย่างต่อเนื่อง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสนใจเกี่ยวกับโครงสร้างของคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท และจำนวนครั้ง การประชุมของคณะกรรมการ ที่จะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการ ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI

ทบทวนวรรณกรรม (Literature review)

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) มาจากแนวคิดของ Jensen and Meckling (1976) โดยทฤษฎีนี้มองว่าเจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารงานเพียงผู้เดียวได้ จึงทำให้ต้องมีบุคคลที่เข้ามา ช่วยในการบริหารงานแทนเจ้าของกิจการ โดยทฤษฎีนี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นตัวแทน ว่าเกิดขึ้น ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย โดยฝ่ายที่มอบอำนาจคือตัวการ (Principal) ในขณะที่อีกฝ่าย ที่ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานคือ ตัวแทน (Agent) ตราบใดที่ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนตัดสินใจ ลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุดจากเงินลงทุนในวิธีที่สอดคล้องกับการสร้างผลประโยชน์สูงสุดของ ผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นตัวการแล้วความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทน ระหว่างผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารยังคง มีประสิทธิภาพที่ดี แต่หากผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ของผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารไม่สอดคล้องกัน

จะทำให้เกิดปัญหาการเป็นตัวแทนขึ้น(ศิลปพร ศรีจันทเพชร, 2551) ปัญหาความขัดแย้งสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

1. Managerial Agency เป็นปัญหาความขัดแย้งของตัวแทนที่เกิดขึ้นภายในองค์กรระหว่างผู้ถือหุ้น(ตัวการ) และฝ่ายจัดการ (ตัวแทน) เนื่องจากการรับรู้ข้อมูลที่ไม่เท่าเทียมกันจึงก่อให้เกิดปัญหาภาวะภัยทางศีลธรรมขึ้น โดยฝ่ายบริหารงานคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น

2. Debt Agency เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้นสามัญ และเจ้าหนี้หรือผู้ถือหุ้นกู้ เมื่อมีการเลิกกิจการแม้ว่าเจ้าหนี้จะได้รับสิทธิในการชำระเงินคืนก่อนผู้ถือหุ้นสามัญ แต่ในการบริหารงานฝ่ายจัดการมักลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูงเพื่อผลตอบแทนที่สูงแก่ผู้ถือหุ้น ถ้าหากเกิดข้อผิดพลาดในการตัดสินใจทำให้เกิดภาระหนี้สินที่ต้องชำระ มูลค่าของสินทรัพย์ที่ค้ำประกันกับเจ้าหนี้จะลดลงและเป็นการปลุกภาระความเสี่ยงในการรับชำระหนี้แก่เจ้าหนี้

3. Social Agency เป็นความขัดแย้งระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐบาล เนื่องจากการตัดสินใจลงทุนของภาคเอกชนส่วนมากจะคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ จนบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสังคมในภาพรวม ภาครัฐบาลจึงจำเป็นต้องเข้ามากำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรเอกชน

ทฤษฎีเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน โดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) ซึ่งเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งที่ผู้ลงทุนใช้ในการวิเคราะห์ประเมินฐานะทางการเงิน การดำเนินงานและประสิทธิภาพในการทำกำไรของธุรกิจได้ดีกว่าข้อมูลดิบที่แสดงจากรายงานทางการเงิน ทั้งนี้ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่นิยมใช้ในการศึกษานำมาวัดผลการดำเนินงานประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้ (วรลักษณ์ ธนลักษณะวงศ์, 2562)

1. อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงผลตอบแทนต่อส่วนทุนของบริษัท ที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับ สะท้อนให้เห็นถึงผลตอบแทนต่อส่วนทุนของบริษัทที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับ สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหาร วัดความสามารถในการทำกำไรที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน การลงทุน และการจัดหาเงิน อัตราส่วนนี้ผู้ลงทุนจึงให้ความสำคัญมาก ซึ่งหากอัตราส่วนนี้สูงแสดงถึงผู้ถือหุ้นมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่สูงด้วย อัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้นมีสูตรการคำนวณดังนี้

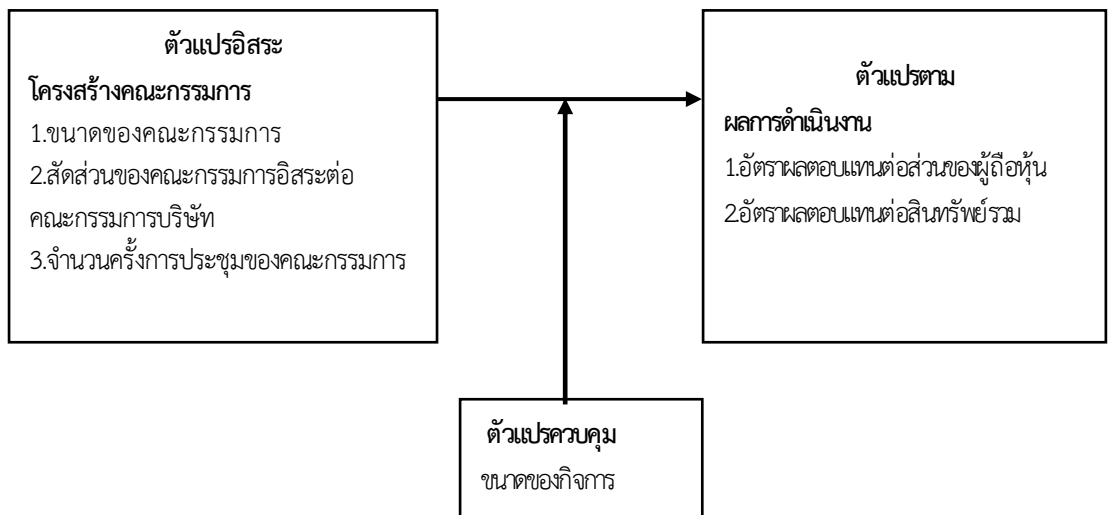
$$\text{อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{รวมส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ย}}$$

2. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เป็นอัตราส่วนที่วัดความสามารถในการทำกำไรโดยไม่สนใจทุนในการจัดหาสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ จะสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อสร้างผลกำไรให้กิจการ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวมสุทธิ}}$$

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research conceptual framework)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยใช้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 179 บริษัท ของตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยใช้ข้อมูลทางการเงินในช่วงระยะเวลา 5 ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2563

การวิจัยครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยเลือกใช้ข้อมูลทางการเงิน จำนวน 179 บริษัทย้อนหลัง 5 ปี ใช้ศึกษาได้จริงจำนวน 112 บริษัท เนื่องจากมีบริษัทที่มีผลการดำเนินงานย้อนหลัง ไม่ครบ 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2563 จำนวน 67 บริษัท รวมกลุ่มตัวอย่างเป็น 560 กลุ่มข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นแบบมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วย งานวิทยานิพนธ์ บทความ วารสาร ตำราวิชาการ งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th)

อันประกอบด้วย รายงานทางการเงิน (Financial statement) รายงานประจำปี ข้อมูลในแบบ 56-1 และโดยเก็บย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2563

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบบันทึกข้อมูล ในการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากงบการเงินแบบรายปีและอัตราส่วนทางการเงิน โดยแบ่งตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาถึงผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ดังนั้นเพื่อให้สามารถสรุปผลการศึกษาในเรื่องดังกล่าว จึงต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ วิธีทางสถิติ ซึ่งผู้ศึกษาใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

เป็นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบลักษณะโดยทั่วไปของตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ จะนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ที่ศึกษาในช่วง ปี พ.ศ. 2559 – 2563

2. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation)

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของโครงสร้างคณะกรรมการ คือ ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการ ตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของกิจการ ผลการดำเนินงาน คือ อัตราส่วนสินทรัพย์รวมต่อส่วนผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression)

เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานในการศึกษา เพื่อสรุปผลอ้างอิงไปยังประชากรในการศึกษาครั้งนี้ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานคือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ โดยทำการตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันด้วยสถิติ Variance Inflation Factors (VIF) เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการศึกษาที่จะระบุในสมการถดถอยนั้น มีความสัมพันธ์ต่อกันหรือไม่ เพราะหากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันหรือเรียกว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง (Multicollinearity) จะส่งผลให้การประมาณค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสมการถดถอยมีความถูกต้องลดลง ตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 จะถือว่า อยู่ในระดับที่จะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity และวิธีพิจารณาจากค่าการยอมรับ (Tolerance) ค่า tolerance มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง

1 ถ้าค่า tolerance เข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรเป็นอิสระจากกัน แต่ถ้าค่า tolerance เข้าใกล้ 0 แสดงว่าเกิดปัญหา

การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$ROE_{it} = \beta_0 + \beta_1 BSIZE_{it} + \beta_2 IND_{it} + \beta_3 MEETING_{it} + \beta_4 LogSIZE_{it} + e_i \dots \dots \dots 1$$

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 BSIZE_{it} + \beta_2 IND_{it} + \beta_3 MEETING_{it} + \beta_4 LogSIZE_{it} + e_i \dots \dots \dots 2$$

โดยที่

ROE = อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

ROA = อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

BSIZE = ขนาดของคณะกรรมการบริษัท

IND = สัดส่วนคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท

MEETING = จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการ

Logsize = ขนาดของกิจการ

Ei = ความคลาดเคลื่อน

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

แสดงถึงการวิเคราะห์ภาพรวม พบว่าอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าเฉลี่ยที่ 2.14 เท่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีค่าเฉลี่ยที่ 4.65 เท่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BSIZE) มีค่าเฉลี่ยที่ 8 คน สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท (IND) มีค่าเฉลี่ยที่ 0.44 เท่า จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการ (MEETING) มีค่าเฉลี่ยที่ 6 ครั้ง ขนาดของกิจการ (Logsize) มีค่าเฉลี่ยที่ 9.06 ล้านบาท

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	จำนวน	Mean	Std.	Minimum	Maximum
ROE	560	2.14	22.43	-174.08	136.53
ROA	560	4.65	13.35	-43.07	74.64
BSIZE	560	8.00	1.00	5.00	15.00
IND	560	0.44	0.10	0.22	0.75
MEETING	560	6.00	3.00	1.00	35.00
Logsize	560	9.06	0.36	7.98	10.12

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอยในการวิเคราะห์ผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน ซึ่งก่อนการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแบบงานวิจัยนี้ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรอิสระเพื่อพิจารณาว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางใดและเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา Multicollinearity หากแต่ละคู่ตัวแปรมีความสัมพันธ์สูงมาก ซึ่งจะส่งผลให้การแปลผลในการวิจัยผิดพลาด โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ แสดงดังตารางที่ 2

ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรอิสระที่พิจารณาจากค่าสถิติ Pearson Correlation ตามตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 0.65 (Burn & Grove, 2009) และจากการตรวจสอบควบคู่กับค่าสถิติ Tolerance และค่า VIF ในตารางที่ 3 และตารางที่ 4 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance ไม่เข้าใกล้ศูนย์กล่าวคือมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัวต่ำกว่า 10 ทำให้ไม่มีปัญหา Multicollinearity จึงสามารถใช้ตัวแปรอิสระทุกตัวที่เก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ตัวแปรวิจัย	ROE	ROA	BSIZE	IND	MEETING	Logsize
ROE	1					
ROA	0.604***	1				
BSIZE	0.109**	0.142***	1			
IND	-0.124**	-0.063	-0.328***	1		
MEETING	-0.110**	-0.030	-0.042	0.273***	1	
Logsize	-0.120**	-0.234***	0.058	0.022	0.130**	1

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานโดยวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Sig. เท่ากับ 0.026 สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัทไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Sig. เท่ากับ 0.154 จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Sig. เท่ากับ 0.106 ขนาดของกิจการส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Sig. เท่ากับ 0.003

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานโดยวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

Model	Unstandardized Coefficients		t	Sig.	Tolerance	VIF
BSIZE	1.432	0.642	2.229	0.026*	0.875	1.143
IND	-15.059	10.546	-1.428	0.154	0.820	1.220
MEETING	-0.523	0.323	-1.619	0.106	0.908	1.101
Logsize	-7.743	2.604	-2.974	0.003**	0.960	1.041

**ระดับนัยสำคัญ $p < 0.01$, *ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานโดยวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม พบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Sig. เท่ากับ 0.000 สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัทไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Sig. เท่ากับ 0.908 จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Sig. เท่ากับ 0.787 และขนาดของกิจการส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Sig. เท่ากับ 0.000

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานโดยวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

Model	Unstandardized Coefficients		t	Sig.	Tolerance	VIF
BSIZE	1.384	0.375	3.688	0.000***	0.875	1.143
IND	-0.710	6.159	-0.115	0.908	0.820	1.220
MEETING	0.051	0.189	0.271	0.787	0.908	1.101
Logsize	-9.227	1.521	-6.067	0.000***	0.960	1.041

**ระดับนัยสำคัญ $p < 0.01$, *ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ข้อมูลจากงบการเงินปี 2559-2563 รายงานประจำปี และแบบ 56-1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านขนาดของคณะกรรมการบริษัท จากการศึกษาพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตลาดหลักทรัพย์ MAI เป็นแหล่งระดมทุนของธุรกิจที่มีศักยภาพขนาดกลางและเล็ก โดยเน้นธุรกิจที่มีการเติบโตสูง และมีแนวโน้มการเติบโตดีในอนาคต เน้นทำการตลาดเชิงรุก ดังนั้นขนาดของคณะกรรมการที่มากขึ้นจะทำให้มีการระดมความคิด มีข้อเสนอแนะและมีผลต่อการตัดสินใจที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรายุทธ หัตถศรี และคณะ (2563) พบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดคณะกรรมการที่ใหญ่จะมีความคิดเห็นที่หลากหลายซึ่งทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจและหาข้อยุติร่วมกันและส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคณะจํานวนกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

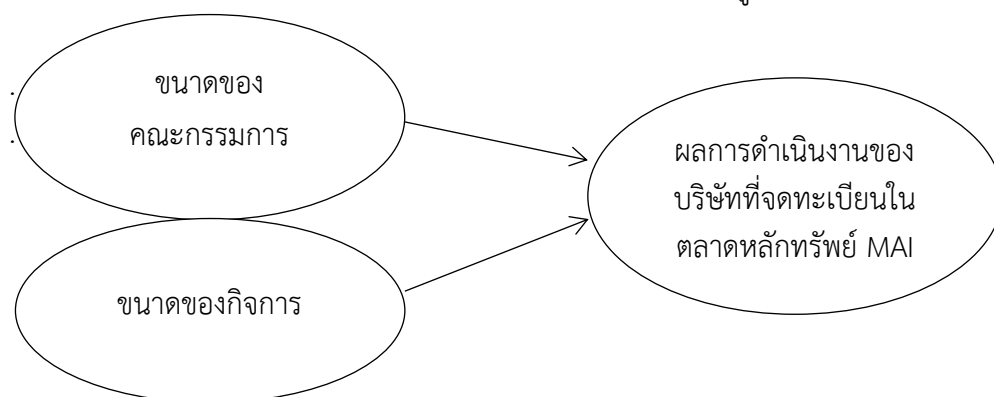
ด้านสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท จากการศึกษาพบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัทไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน เนื่องจากธุรกิจที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ MAI เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก การตัดสินใจหลักจึงยังอยู่ที่คณะกรรมการบริษัท ดังนั้นสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัทจึงไม่มีผลต่อผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตอุษา ชันทอง และกัลยจิตต์ กิรติอังกูร (2560) พบว่าการที่บริษัทแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเนื่องจากปฏิบัติตามข้อบังคับของการกำกับดูแลกิจการนั้นจะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น เพราะผลการดำเนินงานจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการอิสระในการบริหารงานด้วย แม้ว่าการมีกรรมการอิสระบุคคลภายนอกที่มีความเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทนั้นจะช่วยลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ก็ตาม

ด้านจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการ จากการศึกษาพบว่า จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน เนื่องจากธุรกิจที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ MAI เป็นธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่เน้นทำการตลาดเชิงรุก ดังนั้นจำนวนครั้งในการประชุมที่มากจึงไม่มีผลต่อผลการดำเนินงาน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพันธ์ วงษาเทพ และ นงคินิตย์ จันทร์จรัส (2564) พบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่ เมื่อคณะกรรมการมีการประชุมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจะทำให้เกิดความเข้าใจในตัวกิจการและกำหนดกลยุทธ์ของบริษัทดียิ่งขึ้นจะมีผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัท

ด้านขนาดของกิจการ จากการศึกษาพบว่า ขนาดของกิจการส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานเนื่องจากธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จะมีสินทรัพย์จำนวนมากทำให้นักลงทุนเกิดความเชื่อมั่นและมีผลการดำเนินงานที่มีกำไรสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑกาล พงษ์เกษม และคณะ (2562) พบว่า ขนาดบริษัทส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาผลกระทบของโครงสร้างคณะกรรมการต่อผลการดำเนินงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI และสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI สามารถจำแนกได้ 2 ปัจจัย คือ ขนาดของคณะกรรมการ และขนาดของกิจการ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทำมีผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI เนื่องจาก ตลาดหลักทรัพย์ MAI เป็นแหล่งระดมทุนของธุรกิจที่มีศักยภาพขนาดกลางและเล็ก โดยเน้นธุรกิจที่มีการเติบโตสูง และมีแนวโน้มการเติบโตดีในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาครั้งนี้ได้อาศัยทฤษฎีสมการถดถอยพหุคูณ โดยอาศัยการประยุกต์ ตามแนวคิดอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยอาศัยการวิเคราะห์เชิงถดถอย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการลงทุนในกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ MAI

2. ผู้ที่จะลงทุนในหลักทรัพย์กลุ่มตลาดหลักทรัพย์ MAI ควรที่จะต้องพิจารณาถึงตัวแปรที่มีผลกระทบหรือกระทบต่อผลการดำเนินงาน เพื่อมีผลตอบแทนที่มากขึ้น

3.กลุ่มบริษัทที่อยู่ในกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ MAI สามารถนำผลการวิจัยไปวางแผน กลยุทธ์ เพื่อให้มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1.งานวิจัยในอนาคตสามารถนำตัวแปรอื่น เช่น การจ่ายผลตอบแทนจากการลงทุน เพื่อให้สามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นได้

2.การศึกษาครั้งต่อไป อาจจะขยายช่วงเวลาที่ทำการศึกษาให้มากขึ้นเพื่อให้ผลของการศึกษามีความละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.การศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจจะขยายขอบเขตการศึกษาในกลุ่มตลาดหลักทรัพย์อื่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- จักรพันธ์ วงษาเทพ และ นางคันติย์ จันทร์จรัส. (2564). โครงสร้างคณะกรรมการบริหารบริษัทและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*. 6(1), 174-184
- จิตอุษา ชันทอง และกัลยจิตต์ กิรติอังกูร. (2560). การกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*. 8(2), 42-54
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). *การจดทะเบียนหลักทรัพย์*. สืบค้น 28 ธันวาคม 2565, จาก <https://classic.set.or.th>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน. สืบค้น 28 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.setsustainability.com>
- มนทกาล พงษ์เกษม และคณะ, (2562). ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ.2562, หน้า 243-244. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2543). *คุณรู้จัก Creative accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?*. ไอโอไนค อินเทอร์เน็ต รีซอสเซส, พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพมหานคร
- วรลชญาณ ธนาลักษณ์วงศ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ที่ได้รับการจัดอันดับคะแนน. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาบัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศรายุทธ ทัดศรี และคณะ, (2563). ปัจจัยของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจดนตรีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในหมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*. 7(1), 145-157
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2551). ทฤษฎีบรรษัทภิบาล. *วารสารบริหารธุรกิจ*. 31(120), 2-3

- Burn, N., & Grove, S. K. (2009). *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence*. 6, St.Louis, MO: Sauders Elsevier.
- Jenson, M.C. and Meckling, W.H. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*. 305-360.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of Mathematics Learning Activity Set Solving Linear Equation One Variable to Enhance Ability Achievement of Mathematics for Grade One Lower Secondary School Students

ศุภลักษณ์ พยาเลิศ¹ กรรณิการ์ ทองรักษ์²
Supaluk Payalert, Kannika Thongrak

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ ซึ่งการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้ 1) การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 2) การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีประสิทธิภาพเท่ากับ $80.70 / 83.20$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

Received: 2022-06-25 Revised: 2022-08-19 Accepted: 2022-08-20

¹ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College Tak.

Corresponding Author e-mail: jaaonai6655@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College Tak.

ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this study were 1) to develop and find out the efficiency the set of Mathematics learning activity set solving linear equation one variable to enhance ability achievement of mathematics for grade one lower secondary school students by the criterion at 80/80. 2) to compare the studying achievement on using the set of Mathematics learning activity set solving linear equation one variable to enhance ability achievement of mathematics for grade one lower secondary school students between Pre-test and Post -test. 3) to study the students' satisfaction to the instruction on using the set of Mathematics learning activity set solving linear equation one variable to enhance ability achievement of mathematics for grade one lower secondary school. The research was Experimental Research; One-Group-Pretest-Posttest Design. The study was divided into 2 steps: Step 1: Develop and find out the efficiency the set of Mathematics learning activity set solving linear equation one variable to enhance ability achievement of mathematics for grade one lower secondary school students by the criterion at 80/80. Step 2: Experimented the learning activities the set of Mathematics learning activity set solving linear equation one variable. The grade one lower secondary school students 25 sampling students who were studying in the first semester in 2021 of Ban Mae OmKi School in The Song Yang District Tak Province by purposive sampling. The studying tools were 1) Mathematics learning activity set solving linear equation one variable to enhance ability achievement of mathematics for grade one lower secondary school students 2) achievement test and 3) satisfaction questionnaire, analyzing the data by using percentage Dependent t-test and mean. The results were as follows, Mathematics learning activity set solving linear equation one variable to enhance ability achievement of mathematics for grade one lower secondary school students was higher than the criterion at 80.70 / 83.20 The studying achievement on the set of Mathematics learning activity set solving linear equation one variable to enhance ability achievement of mathematics for grade one lower secondary school students; Post -test was significantly higher than Pre-test at level .05 and The students' satisfaction to the instruction on using Mathematics learning activity set solving linear

equation one variable to enhance ability achievement of mathematics for grade one lower secondary school students was appropriate at highest level.

Keyword: learning activity set; achievement; satisfaction

บทนำ (Introduction)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 - 2563 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ 2 ปีซ้อนหลัง พบว่า ผลการสอบปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ย 19.76 ปีการศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ย 19.38 ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 และสอดคล้องกับคะแนนตามมาตรฐานการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โรงเรียนบ้านแม่อมกิ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 27.08 พบว่า สาระที่ 4 พิกคณิตมาตรฐานและตัวชี้วัด ค 4.2 ป.6/2 เขียนสมการจากสถานการณ์หรือปัญหาและสมการพร้อมทั้งตรวจสอบคำตอบ โดยเมื่อพิจารณาข้อบ่งชี้เนื้อหาและตัวบ่งชี้ของสาระที่ 4 พิกคณิตในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า เนื้อหาสมการเป็นเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกัน โดยเป็นพื้นฐานความรู้ที่ต่อเนื่องกันไปสู่การเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น สำหรับหน่วยการเรียนรู้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และจากประสบการณ์การเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์และในปัจจุบันพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวได้ตามจุดประสงค์ปลายทางที่กำหนดไว้ ดังนั้น เมื่อนักเรียนต้องเรียนเรื่องใหม่ในระดับชั้นที่สูงขึ้น จึงทำให้นักเรียนยังประสบปัญหาในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะการแก้ปัญหาในเรื่องเดิมที่เป็นพื้นฐาน ซึ่งจากการสอบถามนักเรียนถึงสาเหตุที่ไม่สามารถแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวได้นั้น พบว่านักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาเรื่องสมการ เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวเป็นเนื้อหาที่ยากต่อการทำความเข้าใจอีกทั้งแบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเป็นโจทย์ที่ยากเกินไปสำหรับนักเรียน

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์มุ่งให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาโดยอาศัยหลักของเหตุและผล รูปแบบและความคิดทางคณิตศาสตร์มาประยุกต์ ดังนั้นการแก้ปัญหาจึงเป็นหัวใจของการจัดการจัดการเรียนรู้ทาง คณิตศาสตร์ ถ้าผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท 2557) การเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้เกิดขึ้นในตัว ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทราบและเห็นความต่อเนื่อง ความสัมพันธ์ คุณค่าและประโยชน์ของการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องจากการเชื่อมโยงจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งมองเห็นความสำคัญและ คุณค่าของคณิตศาสตร์ (อัมพร ม้าคะนอง 2553) กระบวนการเชื่อมโยงยังช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจ ภาษาของคณิตศาสตร์ เป็นสะพานเชื่อมโยงสาระหรือความคิดที่ไม่เป็นทางการ ไปสู่ภาษาที่เป็นนามธรรม และ สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์เพื่อให้ง่ายต่อการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้งานของคณิตศาสตร์ในชีวิตจริงที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปการเชื่อมโยงจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับการเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมีความหมาย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่อมกิให้สูงขึ้น นั้น ครูผู้สอนควรจะได้มีการนำสื่อการสอนเข้ามาช่วยในการนำเสนอเนื้อหา และควรเป็นสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน งานกิจกรรมหรือสื่อการสอนที่ครูได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียน จะมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกฝน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญและแม่นยำ และนักเรียนยังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงจะช่วยฝึกทักษะต่างๆให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (ประกาศิต คุณยศยิ่ง 2558) จากความสำคัญของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน จึงได้สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และเพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์พัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานในการคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาผลการใช้โดย
 - 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
 - 2.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิและโรงเรียนบ้านแม่ะหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 57 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน (แต่ละองค์ประกอบ) ได้แก่ ความชัดเจน ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และการใช้ภาษา ในการบรรยายองค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรม ซึ่งได้แก่ คำชี้แจง ใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ เฉลยแบบทดสอบ

3.2 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับประเด็นในการประเมิน คือ การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ (ในภาพรวม) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้อง และการใช้ภาษาในการบรรยายองค์ประกอบต่างๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พร้อมทั้งนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยลงความเห็นตามแบบประเมินที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) และนำคะแนนจากแบบประเมินทั้ง 2 ฉบับ มาหาค่าเฉลี่ยและใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม และนำไปหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 9 คน และ กลุ่มที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่ะหลวง จำนวน 45 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าประสิทธิภาพ E1/E2

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ One group Pretest – Posttest Design

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 25 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มาเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กำหนดหน่วยการเรียนรู้และแบ่งเนื้อหาเป็นส่วนย่อย กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดรูปแบบและกิจกรรมการสอน การมีปฏิสัมพันธ์ และการประเมินการเรียนรู้ เพื่อการนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้และการรับรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน

3.1.2 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จำนวน 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนรู้จักสมการ ชุดที่ 2 สมการและคำตอบของสมการ ชุดที่ 3 การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และชุดที่ 4 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

3.1.3 นำแบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาคุณลักษณะที่ต้องการประเมิน ได้แก่ ความสอดคล้องความเหมาะสมและข้อคำถาม เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ความถูกต้องของเกณฑ์ให้คะแนนว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบด้านเนื้อหาการใช้ภาษา

3.1.4 นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่ลงความคิดเห็น มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 0.80 และ 1.00 ซึ่งถือเป็นค่าที่ใช้ได้

3.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

3.2.1 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ตามระดับพฤติกรรมในด้านพุทธิพิสัยเป็น 6 ระดับตามแนวคิดของบลูม Bloom ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3.2.2 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาคำสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความชัดเจนของข้อคำถาม และความเหมาะสมของตัวเลือก

3.2.3 นำคะแนนจากแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัดของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 0.80 และ 1.00 ซึ่งถือเป็นค่าที่ใช้ได้

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

3.3.1 วิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

3.3.2 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 25 คน โดยการใช้แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จำนวน 30 ข้อ

4.2 ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควบคู่กับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 ชุด เวลา 20 ชั่วโมง

4.3 เมื่อนักเรียนจบเนื้อหาในแต่ละเล่ม นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรู้หลังเรียนในแต่ละชุด

4.4 หลังจากดำเนินการสอนครบ 4 ชุดกิจกรรมแล้ว นักเรียนทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4.5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ระหว่างก่อนและหลังการเรียน โดยใช้สถิติ $t - test dependent$

4.6 หาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร $E1/E2$

5.2 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้สถิติ $t - test dependent$

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สรุปได้ ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องใช้ได้ (IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00) ส่วนค่าความเหมาะสมของชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, $S.D. = 0.39$) และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 คือ 87.22/84.44

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 25 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 5.12 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 8.32 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, $S.D. = 0.81$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาให้ความรู้ความเข้าใจชัดเจน

ความรู้เดิมในใบความรู้ต่อเนื่องกับเนื้อหาใหม่ช่วยให้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและนักเรียนมีความพอใจที่ได้รับการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประเด็นที่ควรนำมา ดังรายละเอียดการอภิปราย คือ

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ให้ความคิดเห็นว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.22/84.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปในทำนองเดียวกันกับ เจนจิรา ดาวสือ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับการแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่1 มีประสิทธิภาพ 81.04/76.20 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมากขึ้นไป เป็นจำนวนร้อยละ 70.80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปในทำนองเดียวกันกับ จันทนา แก้วเปี้ย (2558) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมเรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากังวิทยา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทั้งหมด 4 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 เรื่อง ลักษณะและคำตอบของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชุดที่ 2 เรื่อง สมบัติการเท่ากัน ชุดที่ 3 การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และชุดที่ 4 การแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว รวมใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมงประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเท่ากับ 79.82/76.79 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก สอดคล้องกับ นางลักษณ ฉายา (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 1 พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงขึ้น และสอดคล้องกับอุบลรัตน์ จันทรศรีดา (2560) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยใช้แบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดตะโกสูง ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดตะโกสูง มีประสิทธิภาพเท่ากับ $E1/E2 = 77.33/76.90$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้แบบฝึกทักษะ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดตะโกสูง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดตะโกสูง โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 14$)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.81) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมครอบคลุมเนื้อหาจึงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนทุกคนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมมีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ภาษาที่ใช้ศึกษาแล้วเข้าใจง่าย เนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปยาก และช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาควรให้ความสนใจในการพัฒนาทักษะของนักเรียนโดยใช้นวัตกรรมการสอนแบบใหม่ ๆ ให้กว้างขวางขึ้น เพราะการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดกิจกรรม เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนสูงขึ้นได้
2. การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ให้การเสริมแรงซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. หลังจากทำชุดกิจกรรมแล้วครูผู้สอนควรตรวจสอบชุดกิจกรรมและแจ้งผลให้นักเรียนทราบทันทีทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ทราบข้อบกพร่องของตนเองและแก้ไขตนเองได้ทันที
4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สามารถนำไปให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองได้หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนไม่ทันในชั้นเรียนได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาทดลองการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอื่นและในระดับชั้นอื่น และควรใช้วิธีการสอน รูปแบบการสอนหรือเทคนิคการสอนในรูปแบบต่างๆ ในการทำการศึกษาทดลองในครั้งต่อไป
2. ควรมีการศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ และในระดับชั้นอื่นๆ
3. ควรมีการศึกษาความคงทนในการใช้ชุดกิจกรรม หลังการใช้ชุดกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- จันทนา แก้วเปีย. (2558). การสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้
ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของโพลยา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากงิ้ววิทยา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์. คณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- เจนจิรา ดาวสื้อ. (2563). การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับการแก้โจทย์ปัญหา
สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุล
วิทยา.วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
คณิตศาสตร์ศึกษา. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- นงลักษณ์ ฉายา. (2558). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ประกาศิต คุณยศยิ่ง. (2558). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปร
เดียวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.สาขา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). *ความรู้เบื้องต้นสะเต็ม*. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ.
- อัมพร ม้าคะนอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

**แนวทางการพัฒนาบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรม
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
**The guideline of development according to the good governance
of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office,
Phra Nakhon Si Ayutthaya province**

สันติธร เต้าทอง¹ กมลวรรณ วรรณธำ²
Santithorn Taothong, Kamonwan Wannathanang

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนผู้ที่มารับบริการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.928 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการแอลเอสดีผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก 2. ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นราย

Received: 2023-01-15 Revised: 2023-03-15 Accepted: 2023-05-20

¹นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Master of Public Administration students Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Santiton1996@gmail.com

²หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Master of Public Administration students Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

ด้านพบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการรักษาความมั่นคง ด้านการบังคับบัญชาและ
ประสานงาน และด้านการรับมือช่วยเหลืออยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; การบริหารงาน; หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This study aimed to 1) study people's opinion to the administration according to the good governance of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office 2) compare people's opinion to opinion to the administration according to the good governance of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office categorized by personal factors and 3) study the administrative development guideline according to the good governance of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office The sample group of this study was 400 people who used the service of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office. Tool of this study was the questionnaires. The confidence interval was 0.928. The analytical statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test. The results found that. 1. The people's opinion to the administration according to the good governance of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office in general was at the highest level. And when analyzing on each aspect found that the rule of laws aspect, the ethical aspect, the participation aspect, the accountability aspect and the value of money aspect were at the highest level whereas the transparency aspect was at the high level. 2. The comparison of people's opinion to administration according to the good governance of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office categorized by personal factors found that people with difference age, occupations and monthly income had the statistically difference of opinion to the administration according to the good governance of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office at the 0.5 significant level. 3. The people's opinion to the administrative development guideline according to the good governance of the Phra Nakhon Si Ayutthaya cultural office in general was at the highest level. And when analyzing on each aspect found that the administration of justice aspect, the security aspect, the command and coordination aspect and the coping were at the highest level.

Keywords: The development; the administration; the good governance

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารงานของรัฐ และรัฐบาลทั้งในและต่างประเทศโดยทั่วไปในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปมากและเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวางต่อเนื่อง เพราะความก้าวหน้าด้านการสื่อสารเทคโนโลยี การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน ดังนั้น การปรับเปลี่ยนบทบาทของสังคม โดยนำหลักบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (good governance) หรือหลักธรรมาภิบาลมาใช้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชน โดยรวม และสังคมไทยขับเคลื่อนไปกับระบบการบริหารงานที่ทำให้เกิดความแข็งแกร่งเพียงพอที่จะ แข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มันจะช่วยให้ประเทศชาติมีความสงบสุข และพัฒนา อย่างรวดเร็วและยั่งยืนต่อไป 1 หลักธรรมาภิบาลจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงาน และการ ปกครองในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์ และ หลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมตั้งแต่ ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนิน กิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่อกี่ที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมือง การปกครองได้มุ่งให้ ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจ หรือปฏิบัติราชการต่างๆ โดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคม ประชาชน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปได้ อีกต่อไป การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ และเริ่มมี การนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น 2 กระแสของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังวิกฤต เศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประกอบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งในประเทศไทย มักมีการนาคว่า ธรรมาภิบาลมากแล้ว ด้วยเหตุที่ผู้ปกครองผู้มีอำนาจมิได้ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล จนทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมือง ดังนั้น คำว่า ธรรมาภิบาล จึงมีความสำคัญมากขึ้น. (ถวิลวดี บุรีกุล, 2561)

ซึ่งหลักธรรมาภิบาลเป็นกุญแจสำคัญที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นหลักการที่ครอบคลุมกว้างขวางทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหาร โดยสาระของหลักธรรมาภิบาล คือ การทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม ยุติธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เชิงประสิทธิผล เพื่อสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของ สังคม ภาครัฐต้องมีการปฏิรูปบทบาทหน้าที่ที่ตนคิด คำนึง และวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยถือประโยชน์ของประชาชนเป็นจุดมุ่งหมายในการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับประชาชน และหน่วยงานอื่นได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ หลักธรรมาภิบาลยังเป็นมรดกของประชาธิปไตย ซึ่งประชาธิปไตยเป็นหลักการที่มีความเชื่อว่า เป็นระบอบการเมืองที่ดีที่สุดก่อให้เกิดการพัฒนา ประเทศ หลักธรรมาภิบาลจึงถอดจากบทเรียนความสำเร็จของประเทศประชาธิปไตย หรือแม้แต่ มรดกขององค์กรเหนือชาติตะวันตก ซึ่งเป็นหลักการที่นำมาใช้ในการบริหารงาน และการปฏิบัติงาน เพราะหลักธรรมาภิบาลสามารถช่วยสร้างสรรค์ ส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพ เกิด ประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ. (ทิวากร แก้วมณี, 2559)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนานวัตกรรม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ทั้งในเรื่องกระบวนการผลิต และรูปแบบผลิตภัณฑ์ และบริการใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี รูปแบบการดำเนินธุรกิจ และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน และการพัฒนาต่อยอด รวมถึงการใช้นวัตกรรมสำหรับการพัฒนาสินค้าและบริการทั้งในระดับพื้นบ้านจนถึง ระดับสูง ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารราชการแผ่นดินสำคัญๆ การปรับเปลี่ยน กฎหมายและกฎระเบียบในหลายด้าน รวมถึงการปรับการบริหารจัดการให้มี หลักธรรมาภิบาลในทุก ระดับ ปลอดภัยไร้พหุนิยม และปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทยในทุกภาคส่วนให้มีความนิยมที่ตึงงาม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโดยยึดหลักการ รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

ดังนั้นหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่รัฐบาล ทุกคณะให้ความสำคัญ และผลักดันให้หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ยึดถือเป็นแนว ปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้

หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมรัฐและบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ ร่วมกัน เป็นสังคมของมวลมนุษยเป็นพันๆ ปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกัน ในบ้านเมืองและสังคม อย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้ง โดยสันติวิธี และพัฒนา สังคมใหม่ความยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อ และหลักความคุ้มค่า เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน ผู้ที่มารับบริการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พระนครศรีอยุธยาจำนวน 400 คน แบ่งเป็น ประชาชนที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรมสภาวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 250 คน และประชาชนที่เข้ารับบริการ จำนวน 150 คน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2564)

แบบทดสอบฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำราแนวคิด ทฤษฎี หนังสือหรือเอกสารทางวิชาการวิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัยต่างๆ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตในการศึกษา และเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. รวบรวมเนื้อหาและสาระต่างๆ ที่ได้จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุม ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. สร้างแบบสอบถามการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอมหาวิทยาลัยที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง ถ้ามีข้อแก้ไข ดำเนินการตามคำแนะนำ จากนั้นดำเนินการจัดทำเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 20 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัย แนวทางการพัฒนา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยในการขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ถึงวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตให้เก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้รับบริการสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้มารับบริการในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยตนเอง จนครบจำนวน 400 คน

3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ นำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ความถี่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการแอลเอสดี

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-50 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .459) และเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านหลักนิติธรรมด้านหลักคุณธรรมด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมากที่สุดส่วนด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.26	.575	มากที่สุด
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.38	.505	มากที่สุด
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.14	.523	มาก
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.27	.561	มากที่สุด
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.34	.522	มากที่สุด
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.21	.580	มากที่สุด

โดยรวม

4.27

.459

มากที่สุด

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า

3.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน

3.5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการรักษาความมั่นคง ด้านการบังคับบัญชาและประสานงาน และด้านการรับมือช่วยเหลืออยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการอำนวยความสะดวก	4.43	.583	มากที่สุด
2. ด้านการรักษาความมั่นคง	4.30	.576	มากที่สุด
3. ด้านการบังคับบัญชาและประสานงาน	4.55	.527	มากที่สุด
4. ด้านการรับมือช่วยเหลือ	4.57	.538	มากที่สุด

โดยรวม

4.46

.493

มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านหลักนิติธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมให้ความสำคัญในการบริหารงานซึ่งเน้นความเป็นธรรมตามระเบียบข้อกฎหมายของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้บุคลากร เคารพกฎระเบียบและกฎหมาย การบริหารงานตามหลักนิติธรรมนี้เป็นแนวทางให้ข้าราชการไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ข้าราชการ และลูกจ้างจะต้องนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการปฏิบัติงานให้เป็นในทิศทางเดียวกัน สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในองค์กร ทุกคนจะต้องยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น

1.2 ด้านหลักคุณธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นศีลธรรมและจริยธรรมการบริหารงานตามหลักคุณธรรมนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและความซื่อตรง แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้แก่ประชาชนในสำนักงานวัฒนธรรม การบริหารงานตามหลักความโปร่งใสนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในเรื่อง ความโปร่งใส ซึ่งการบริหารงานเปิดเผยตรงไปตรงมาพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนาถ ภูริเสวก (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประสานความร่วมมือกับชุมชนในการทำโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมมีการปฏิบัติหน้าที่โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมของรัฐบาลบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วมนี้เป็นสิ่งสำคัญที่มีจำเป็นมาก

หน่วยงานของรัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจงรักษ์ สุวโน (2561) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความเป็นธรรมาภิบาลของสถานีดำรงภูธรในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีองค์ประกอบเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคุ้มค่า และด้านคุณธรรม ทั้งนี้เพราะสถานีดำรงภูธรในจังหวัดสงขลา

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการบริหารงานและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติตระกูล เจริญภักดี (2558) พบว่า ระดับธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรมหลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความสำนึกรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วม พบว่าการบริหารงานของสถานีดำรงภูธรในจังหวัดเชียงราย เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมได้ให้ความสำคัญในการใช้จ่ายงบประมาณและการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรญา จตุพัฒน์รังสี (2563) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปปรับใช้กับการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่สำนักงานมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
2. ด้านหลักคุณธรรม ควรปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน
3. ด้านหลักความโปร่งใส ควรพัฒนาระบบ กระบวนการ ทำงานเปิดเผยและตรงไปตรงมาพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่สำนักงานมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ในดำเนินการให้สำเร็จเป็นรูปธรรม

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ควรควบคุมการใช้งบประมาณให้มีความคุ้มค่าและก่อประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานวัฒนธรรมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้บรรลุความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานวัฒนธรรมที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี

3. ควรศึกษาความต้องการของประชาชนในเขตการปกครองของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่อาจจะเป็นปัญหาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นข้อมูลทางวิชาการให้สำนักงานวัฒนธรรมนำไปแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- จงรักษ์ สุวัฒน์. (2561). การประเมินความเป็นธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดสงขลา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- จิรนาถ ภูมิเสวตกำ. (2563). ธรรมรัฐกับอนาคตของประเทศไทย. มติชนรายวัน, 21.
- ชาติตระกูล เจริญภักดี. (2558). ธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดเชียงราย
ธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดเชียงราย. หลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2561). หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พระปกเกล้า,
- ทิวากร แก้วมณี.. (2559). ธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์,
- วรญา จตุพัฒน์รังสี. (2563). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี (Good
governance). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564. สืบค้น 9 พฤษภาคม 2562,
http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

**แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**
**Motivation Effecting the Performance Efficiency of Employees Who
Work at Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand**

ณัฐภัตสร เอกวัฒน์โกคิน¹ พุฒิธร จิรายุส²
Natphatsorn Eakgawatphokhin, Puttithorn Jirayus

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ 2) เพื่อนำเสนออิทธิพลระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 339 คน ที่ปฏิบัติงานในขณะการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-Test การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 27-31 ปี มากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 สถานภาพโสด มากที่สุด จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 67.60 ระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 75.50 รายได้ต่อเดือน 20,000–30,000 บาท มากที่สุด จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 33.90 ระยะเวลาทำงาน มากกว่า 9 ปี ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 25.70 2) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยกระตุ้น และปัจจัยอนามัยหรือปัจจัยค้ำจุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ด้านระยะเวลา รองลงมาเป็นด้านค่าใช้จ่าย ถัดไปเป็นด้านคุณภาพของงาน และสุดท้าย ด้านปริมาณของงาน และ 4) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมได้ ร้อยละ 66.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): แรงจูงใจ; ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

Received: 2022-08-18 **Revised:** 2022-09-11 **Accepted:** 2022-09-12

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate Student in Master of Business Administration, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: mapingloving@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Lecturer, Master of Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University

Abstract

The purpose of this research includes 1) to compare study the personal factors with performance efficiency of employees work at Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand. And 2) to study influence between motivation factors with affect work efficiency of employees work at Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand. The sample group is 339 staffs. Perform work while data collected by using a questionnaire. The statistics used in the analysis were percentage, frequency, mean and standard deviation, t-test, F-Test (One-Way ANOVA), and Multiple regression analysis at the significant level of 0.05. The results are that 1) The mostly respondents are female, aged 27–31 years amount 90 persons, representing 26.50 percentage. For marital status found mostly single amount 229 persons, representing 67.60 percentage. For education found mostly bachelor's degrees amount 256 persons, representing 75.50 percentage. For income per month found mostly 20,000–30,000 baht amount 115 persons, representing 33.90 percentage. For working period found mostly more than 9 years amount 87 persons, representing 25.70 percentage, 2) Motivation for working in the sense of overall motivator factors and hygiene factors are in the high level, 3) Overall efficiency of the work performance is in the high level. When each sector is considered, the most efficient sector is the time, followed by the expenditures, the quality, and the amount of works sector, respectively, and 4) Motivation effecting the performance efficiency overall performance the percentage of 66.40 at 0.05 level of significance.

Keywords: Motivation; Performance Efficiency

บทนำ (Introduction)

การบริหารงานขององค์กรด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล องค์กรต่างก็ตระหนักถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานหรือการปรับเปลี่ยนกระบวนการ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์กรต้องจัดสรรและนำทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (จิราพร ชุมบางหม้ง, 2556) การให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความสามารถ และมีประสิทธิภาพต้องเริ่มตั้งแต่การสรรหาคนที่เหมาะสมที่สุด เก่งที่สุด ดีที่สุด โดยการคัดเลือกและเมื่อได้คนเก่ง คนดีมาแล้วจะทำอย่างไรจึงจะใช้และพัฒนาศักยภาพ ความเก่ง ความดีได้เต็มที่ เทคนิคการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานรวมถึงการทำให้ปฏิบัติงานแล้วมีความสุข ตลอดจนการรักษาคนเก่งให้อยู่กับองค์กรไปนาน ๆ องค์กรต่างมีความเห็นตรงกันว่าองค์กรจะมีความเจริญก้าวหน้า

หรือพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้ สิ่งสำคัญอยู่ที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีคุณภาพและสามารถปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ดาริน ปฏิเมธีภรณ์, 2556)

กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มบริการขนส่งทางเรือและโลจิสติกส์ ย่านพระรามสาม องค์กรต่าง ๆ มีแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อตักตวงศักยภาพของบุคลากรออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเกิดจากความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานรวมถึงความสุขของผู้ปฏิบัติงานด้วย (ประเสริฐ อุไร, 2559) หากผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจก็อาจทำให้คุณภาพการปฏิบัติงานลดลงและไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลเสียต่อองค์กรและอาจทำให้งานเสียหายได้ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรได้อย่างมีความสุข และยิ่งไปกว่านั้นหากพนักงานมีความพึงพอใจต่อองค์กรมาก พนักงานมีความรู้สึกผูกพันและลดอัตราการลาออกมากขึ้น โอกาสที่พนักงานจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพก็สูงตามไปด้วย (มณฑล รอยตระกูล, 2556) หากองค์กรไม่มีแรงจูงใจอาจจะทำให้พนักงานลาออกมากขึ้น และอาจทำให้พนักงานที่อยู่ต้องรับภาระงานเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการที่พนักงานลาออกไปและยังหาคนทำแทนไม่ได้ การลาออกจะส่งผลกระทบต่อองค์กรส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน และไม่สามารถทำตามแผนที่องค์กรกำหนดไว้ได้

แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรม เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลมีความกระตือรือร้นหรือมีแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา มนุษย์จะปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเต็มใจและความกระตือรือร้น (สมพร สุทัศนีย์, 2542) การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการ คือ ความสามารถหรือทักษะการปฏิบัติงาน และการจูงใจเพื่อโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถหรือทักษะในการปฏิบัติงาน (Gibson, Ivancevich, & Donnelly, 1982) ได้กล่าวว่า มีตัวแปรต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ความใฝ่ฝัน ภูมิหลังของแต่ละคน รวมถึงผลตอบแทนที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกัน และตามที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2546) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สิ่งจูงใจเป็นวิธีหนึ่งที่จูงใจให้บุคคลร่วมมือกันปฏิบัติให้องค์กรมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน และ 2) ระเบียบแบบแผนและวิธีการที่กำหนดไว้ให้ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ หากได้ 2 ปัจจัยที่กล่าวมาพร้อมกันงานก็จะดำเนินไปได้ด้วยดีแต่บางครั้งการอาศัยเพียง 2 ปัจจัยก็ไม่แน่ว่าจะประสบผลสำเร็จได้เสมอไป อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จเลยก็ได้ เนื่องจากการทุกอย่างที่ทำได้ต้องผ่านบุคคลซึ่งเป็นผู้กระทำบุคคลเป็นสิ่งที่มีชีวิตและจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิด ถ้าผู้กระทำมีจิตใจไม่พร้อมที่จะปฏิบัติงาน งานก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของงานที่ทำขององค์กรได้ ดังนั้นการจูงใจจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ

โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) เฉพาะกลุ่มบริการขนส่งทางเรือและโลจิสติกส์ ย่านพระรามสาม ซึ่งเป็นบริษัทที่มีการจัดส่งงบการเงินสำหรับผลประกอบการปีในแต่ละปี โดยคัดกรองตัวอย่างให้ต้องมี

ข้อมูลไม่ต่ำกว่า 2 ปี และไม่เป็นบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในข่ายเพิกถอน โดยมีข้อมูลมูลค่าตลาดและมีข้อมูลของธุรกิจครบถ้วน ส่งผลให้มีบริษัทที่ทำการศึกษากำหนด 5 ตัวอย่าง แบ่งเป็นบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 3 ตัวอย่าง ได้แก่ 1) บริษัท ทริฟเฟิล โอ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน) 2) บริษัท ไวส์ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน) 3) บริษัท อาร์ ซี แอล จำกัด (มหาชน) และบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ 2 ตัวอย่าง ได้แก่ 1) บริษัท ลีโอ โกลบอล โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน) 2) บริษัท โซนิค อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน) (SET, 2022)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาร่างทฤษฎีที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มบริการขนส่งทางเรือและโลจิสติกส์ ย่านพระรามสาม ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าผลการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานขององค์กร เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่พนักงาน ช่วยส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานดีขึ้น และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจะทำให้พนักงานมีผลต่อความสำเร็จมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

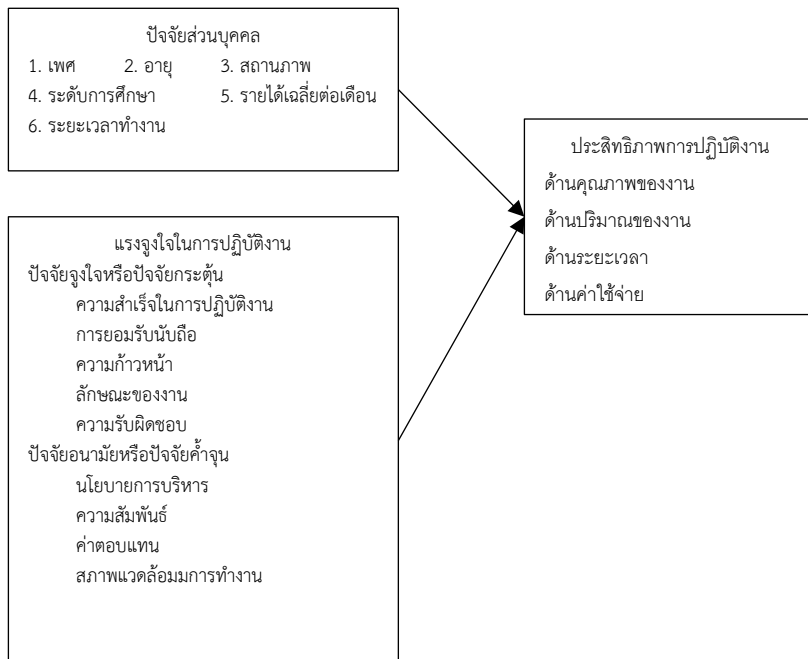
1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อนำเสนออิทธิพลระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานของงานวิจัย (Research Hypothesis)

1. พนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน จะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน
2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษา “แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยที่มีขอบเขตและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานภายในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มบริการขนส่งทางเรือและโลจิสติกส์ ย่านพระรามสาม ที่มีทั้งหมดจำนวน 2,204 คน

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานประจำบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มบริการขนส่งทางเรือและโลจิสติกส์ ย่านพระรามสาม จำนวน 339 คน ตามแนวคิดของ Taro Yamane (1973) ได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่งตามสัดส่วนได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ด้าน บริการขนส่งทางเรือและโลจิสติกส์ ย่าน พระรามสาม	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
บริษัท ทริเพิล โอ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)	726	112
บริษัท ไวส์ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)	236	36
บริษัท อาร์ ซี แอล จำกัด (มหาชน)	547	84
บริษัท ลีโอ โกลบอล โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)	306	47
บริษัท โซนิค อินเตอร์เฟรท จำกัด (มหาชน)	389	60
รวม	2,204	339

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนาขึ้นเองจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในงานวิจัย โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาทำงาน โดยลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Multiple Choice)

ส่วนที่ 2-3 เป็นแบบสอบถามระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับความคิดเห็น มี 5 ระดับ ระดับตามแบบของ Likert' Scale (1932)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำในระหว่างเดือน เมษายน-สิงหาคม 2565 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงาน บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มบริการขนส่งทางเรือและโลจิสติกส์ ย่านพระรามสาม จำนวน 339 คน

2. นำแบบสอบถามฉบับที่มีคำตอบครบถ้วนสมบูรณ์มาทำการลงรหัส (Coding) เพื่อนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะตัวแปรต้นและตัวแปรตาม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ประกอบด้วย การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างกันของตัวแปร t-test การวิเคราะห์การเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างมากกว่าสองกลุ่ม โดยการหาค่าเฉลี่ย F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สำหรับวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 253 คน (ร้อยละ 74.60) อยู่ระหว่าง 27-31 ปี จำนวน 90 คน (ร้อยละ 26.50) สถานภาพโสด จำนวน 229 คน (ร้อยละ 67.60) ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 256 คน (ร้อยละ 75.50) มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,000-30,000 บาท จำนวน 115 คน (ร้อยละ 33.90) ระยะเวลาทำงานมากกว่า 9 ปีขึ้นไป จำนวน 87 คน (ร้อยละ 25.70)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวม

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยกระตุ้น			
ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	4.26	.551	มาก
ด้านการยอมรับนับถือ	3.99	.657	มาก
ด้านความก้าวหน้า	3.91	.696	มาก
ด้านลักษณะของงาน	3.99	.644	มาก
ด้านความรับผิดชอบ	4.11	.620	มาก
รวมด้านปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยกระตุ้น	4.05	.528	มาก
ปัจจัยอนามัยหรือปัจจัยค้ำจุน			
ด้านนโยบายการบริหาร	4.10	.642	มาก
ด้านความสัมพันธ์	4.11	.717	มาก
ด้านค่าตอบแทน	3.97	.776	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	3.91	.795	มาก
รวมด้านปัจจัยอนามัยหรือปัจจัยค้ำจุน	4.02	.646	มาก
ภาพรวม	4.04	.540	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.04$, S.D.=.540) เมื่อพิจารณาตามรายด้านสามารถแยกแรงจูงใจออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจิตใจหรือปัจจัยกระตุ้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=.528$) เมื่อพิจารณาเรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์ แปรผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, $S.D.=.551$) รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.11$, $S.D.=.620$) ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X}=3.99$, $S.D.=.657$) ด้านลักษณะของงาน ($\bar{X}=3.99$, $S.D.=.644$) และด้านความก้าวหน้า ($\bar{X}=3.91$, $S.D.=.696$) ตามลำดับ

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยอนามัยหรือปัจจัยค้ำจุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.02$, $S.D.=.646$) เมื่อพิจารณาเรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์ แปรผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$, $S.D.=.717$) รองลงมา คือ ด้านนโยบายการบริหาร ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=.642$) ด้านค่าตอบแทน ($\bar{X}=3.97$, $S.D.=.776$) และด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ($\bar{X}=3.91$, $S.D.=.795$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยรวม

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านคุณภาพของงาน	4.08	.580	มาก
ด้านปริมาณของงาน	4.06	.644	มาก
ด้านระยะเวลา	4.11	.610	มาก
ด้านค่าใช้จ่าย	4.08	.626	มาก
ภาพรวม	4.08	.549	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=.549$) เมื่อพิจารณาตามรายด้านโดยเรียงคะแนนจากมากไปน้อยตามเกณฑ์สามารถกล่าวได้ดังนี้ ด้านระยะเวลา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$, $S.D.=.610$) รองลงมา คือ ด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=.626$) ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=.580$) ด้านปริมาณของงาน ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=.644$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานข้อที่ 1 พนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน จะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยรวม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
เพศ	.555
อายุ	.006*
สถานภาพ	.042*
ระดับการศึกษา	.743
รายได้ต่อเดือน	.559
ระยะเวลาการทำงาน	.022*

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานะ ระยะเวลาการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน ในขณะที่ด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนออิทธิพลระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานข้อที่ 2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เป็นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์ พหุคูณกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์ที่ปรับแก้ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

Model	R	R Square	Adjust R Square	Std. Error
Enter	.815	.664	.654	.323

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าเท่ากับ .815 และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า .664 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมด 9 องค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 66.40 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์มีค่าเท่ากับ .323

ตารางที่ 6 แสดงความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

Model	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	67.694	9	7.522	72.108	.000*
Residual	34.318	329	.104		
Total	102.011	338			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig.=.000) แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์และตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 9 องค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficient B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.633	.152		4.151	.000*
ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน (X1)	.185	.043	.186	4.323	.000*
การยอมรับนับถือ (X2)	.128	.041	.154	3.147	.002*
ความก้าวหน้า (X3)	.037	.044	.046	.837	.403
ลักษณะของงาน (X4)	.094	.051	.111	1.840	.067
ความรับผิดชอบ (X5)	.005	.047	.005	.102	.919
นโยบายการบริหาร (X6)	.158	.048	.185	3.282	.001*
ความสัมพันธ์ (X7)	.026	.042	.034	.619	.536
ค่าตอบแทน (X8)	.126	.039	.178	3.259	.001*
สภาพแวดล้อมการทำงาน (X9)	.091	.035	.132	2.568	.011*
R=.815		R ² =.664		F=72.108*	

$$SE_{est}=.323$$

$$R^2_{adj}=.654$$

$$a=.633$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($X_1=.185$) การยอมรับนับถือ ($X_2=.128$) นโยบายการบริหาร ($X_6=.158$) ค่าตอบแทน ($X_8=.126$) สภาพแวดล้อมการทำงาน ($X_9=.091$) ซึ่งส่งผลทางบวก ส่วนตัวแปรที่เหลืออีก 4 องค์ประกอบ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y=a +b(X_1) +b(X_2) +b(X_3) +b(X_4) +b(X_5) +b(X_6) +b(X_7) +b(X_8) +b(X_9)$$

แทนค่าได้ดังนี้

$$Y=.633 +.185(X_1) +.128(X_2) +.037(X_3) +.094(X_4) +.005(X_5) +.158(X_6) +.026(X_7) +.126(X_8) +.091(X_9)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z=.186(Z_1) +.154(Z_2) +.046(Z_3) +.111(Z_4) +.005(Z_5) +.185(Z_6) +.034(Z_7) +.178(Z_8) +.132(Z_9)$$

สามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านนโยบายการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ ด้านค่าตอบแทน และด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมจากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายจากการปรับแก้ของ R Square² (R^2) โดยมีค่าเท่ากับ .664 หรือคิดเป็น 66.40 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Discussions)

1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานะ ระยะเวลาการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน ในขณะที่ด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา เฟื่องประยูร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศาสตราจารย์ ทองแรง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลอายุ สถานะ ที่แตกต่างกัน

ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระชัย ไชยมือง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของโรงแรมอิสตินแกรนด์สาทรกรุงเทพฯ กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านนโยบายการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ ด้านค่าตอบแทน และด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย R^2 (R²) โดยมีค่าเท่ากับ .664 หรือคิดเป็น 66.40 เปอร์เซ็นต์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนฤทธิ์ สีขณนังคุ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานกลุ่มธุรกิจระบบขนส่งก๊าซธรรมชาติ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า ปัจจัยแรงจูงใจภายใน ได้แก่ ด้านการมีอำนาจในหน้าที่ ด้านผลสำเร็จในการทำงาน ด้านความมีอิสระในการทำงาน ด้านความท้าทายในงาน ด้านความต้องการความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านแรงจูงใจภายนอกทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน ด้านสภาพแวดล้อมที่ทำงาน ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการเลื่อนตำแหน่งงาน ด้านนโยบายและการบริหารองค์กร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ไม้จันทร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา กล่าวว่า ระดับของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานภายในของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสรร อรกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท เมทเทิลคอม จำกัด กล่าวว่า ระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาริน ปฏิเมธีภรณ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัท ขนส่งทางอากาศของเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า แรงจูงใจ และประสิทธิภาพการทำงานอยู่ในระดับมาก และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานภายในและภายนอก ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าของในงาน ค่าตอบแทน ผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นโยบายในการบริหาร สภาพการทำงาน ความมั่นคงในงาน และการได้รับการยอมรับนับถือ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการศึกษาข้อมูลของตัวชี้วัดของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านปัจจัยจิตใจหรือปัจจัยกระตุ้น องค์กรควรให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในการทำงานของพนักงาน มีการส่งเสริมให้พนักงานได้เปิดโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้พนักงานสามารถเติบโตในหน้าที่การงานต่อไป

2. จากผลการศึกษาของตัวชี้วัดของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านปัจจัยอนามัยหรือปัจจัยค่าจ้าง องค์กรควรมีการปรับพื้นที่การทำงานของพนักงานให้เกิดความปลอดภัยมากขึ้น ควรมีการปรับโครงสร้างห้องทำงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการใช้งาน และปลอดภัย มีมาตรฐาน อันเป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุต่อการทำงาน

3. จากผลการศึกษาของตัวชี้วัดของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน องค์กรควรมีการจัดระเบียบการทำงานของพนักงานภายในองค์กร เพื่อให้เกิดการทำงานที่เป็นระบบ ส่งเสริมให้พนักงานได้ฝึกทักษะความรู้ในด้านการบริหารจัดการเอกสาร และงานต่าง ๆ เพื่อให้ชิ้นงานออกมามีประสิทธิภาพตามที่องค์กรต้องการ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน และนวัตกรรมองค์กร วัฒนธรรมองค์กรเข้ามาศึกษาเพิ่มเติม และศึกษาในรูปแบบสมการ SEM (Structural Equation Modeling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรที่ต้องการนำงานวิจัยไปพัฒนาและใช้งานต่อไปในอนาคต

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยแยกองค์ประกอบทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านแรงกระตุ้น และปัจจัยค่าจ้างไปศึกษาแยกตัวแปร ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้รับผลการวิจัยที่ลึกซึ้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- จิราพร ชุมบางหมิง. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร บริษัท สีมารัฐกิจ จำกัด. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาวิทยาการจัดการ), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดาริน ปฏินธิกรณ์. (2556). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัท ขนส่งทางอากาศของเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระชัย ไชยเมือง. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงแรมอิสตินแกรนด์ สาทร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

- ประเสริฐ อุไร. (2559). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท เอสจีซี ออโตโมทีฟ (ประเทศไทย) จำกัด. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์กร), มหาวิทยาลัยเกริก.
- มณฑล รอยตระกูล. (2556). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสรรพากรพื้นที่สาขา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- รณฤทธิ์ สีชนนังศ. (2560). อิทธิพลของแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน กลุ่มธุรกิจระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาการจัดการทั่วไป), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศาสตร์ศิลป์ ทองแรง. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการ), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2546). การบริหารงานบุคคลแบบใหม่. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2542). มนุษย์สัมพันธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสกสรร อรกุล. (2556). ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท เมทเทิลคอม จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุษา เฟื่องประยูร. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education* (3rd ed). New Jersey: Prentice-hall Inc.
- Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., & Donnelly, J. H. (1982). *Organization behavior, Structure processes* (4th ed.). Texas: Business.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of psychology*. 22(140), 1-55.
- Set. (2022). ข้อมูลการตัดกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดหมู่. สืบค้น 9 กรกฎาคม 2565, จาก https://www2.set.or.th/th/regulations/simplified_regulations/industry_sector_p1.html.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introduction analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา
เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล
Effectiveness of The Learning Model Based on Constructionism
to Develop Creative and Innovative Skills for Nursing Students

สุภาพร ประรัมย์¹ สุขแก้ว คำสอน² สวณีย์ เสริมสุข³

Supaporn Prarom, Sukkaew Kamsorn, Sawanee Sermsuk

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ฯ และ 2) ศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล 2) แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนการสอน 3) แบบประเมินทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ dependent t- test ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ด้านเนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนการสอน “TRIPAA Model” 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ฝึกทักษะการคิด ขั้นที่ 2 พิจารณาปัญหา ขั้นที่ 3 พัฒนาความคิด ขั้นที่ 4 ผลิตรับงาน ขั้นที่ 5 ทำการประเมิน ขั้นที่ 6 เพลิดเพลินเผยแพร่ และ 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานของรูปแบบทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.07, S.D. .52) และเมื่อนำรูปแบบฯ ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายกัน ผลการประเมิน

Received: 2022-08-01 Revised: 2022-08-14 Accepted: 2022-08-15

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Doctor of Philosophy Program in Research and Development in Education, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: praromlr172@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkham Rajabhat University

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkham Rajabhat University

ประสิทธิภาพ E1 / E2 เท่ากับ 82.80 / 86.20 ส่วนผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน “TRIPAA model” ระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ 4.35, S.D..26) สูงกว่า ก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอน ($\bar{X}$ 1.44, S.D..29) มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ (Keywords): ทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา; ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม; รูปแบบการจัดการเรียน

Abstract

The objectives of this research were to develop the Learning Model based on constructionism to promote creative and innovative skills for nursing students, and study the effectiveness of the learning model. The population and sample consisted of the 40 first year nursing students of Kamphaeng Phet Rajabhat University. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Dependent t-test statistics. The instruments for this development research consisted of a quality assessment form of instructional management, an assessment form of creative and innovation skills. The results revealed that : It was found that the learning model consists of 5 elements: 1) principles of the model, 2) objectives of the model, 3) contents, 4) learning activities “TRIPAA Model” has 6 steps: thinking skills(T), resolving(R), idea development(I), production(P), appraisal(A), and advertisement(A).and 5) evaluation. The assessment of the validity of the model indicated that it was at a high level. Also, the quality, according to the suitability standards in all aspects, is at a high level ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. .52). In addition, the results of the experiment with similar samples revealed that the E1 / E2 efficiency was 82.80 / 86.20, and the nursing students' level of creativity and innovation skills after learning through “TRIPAA Model” , the mean ($\bar{X}$ 4.35, S.D..26) was significantly higher than that of before learning ($\bar{X}$ 1.44, S.D..29) at .001

Keywords: Constructionism; Creative and Innovative skills; Learning Model

บทนำ (Introduction)

ทักษะที่จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักศึกษาเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น คือ ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการแก้ปัญหาและการสร้างความคิดใหม่ รวมถึงเป็นพื้นฐานของสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาการทำงานในยุคปัจจุบัน วิชาชีพพยาบาลซึ่งเป็นอาชีพที่มักต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดและเกี่ยวข้องกับการดูแล

ผู้ป่วยที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน และสภาวะสุขภาพ (Mosca, 2016) พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อทำการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ สามารถใช้กระบวนการวิจัยและกระบวนการสร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลและทางสุขภาพ ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมทางการพยาบาล

นวัตกรรมทางการพยาบาล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ นวัตกรรมจะส่งผลการดูแลผู้ป่วยและลดต้นทุน ส่งผลให้สุขภาพของผู้ป่วยดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมตั้งแต่วัยในช่วงของการศึกษาพยาบาล (Desai, 2020) มีการลงมือสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นชิ้นงานหรือนวัตกรรม ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หรือทฤษฎีสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructionism) ซึ่งมีแนวคิดในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนลงมือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก 2) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยผู้สอนควรพยายามจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้ ส่วนผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือและคอยอำนวยความสะดวก 3) หลักการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกัน และ 4) ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการรู้จักแสวงหาคำตอบจากแหล่งความรู้ต่างๆด้วยตนเอง (ทิตินา แชนนี่, 2557) ซึ่งทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) การคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และ 3) การสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ (Partnership for 21st Century Skills-Core Content Integration, n.d.)

จากการทบทวนอย่างเป็นระบบของความคิดสร้างสรรค์ในการศึกษาทางการพยาบาลของชาน (Chan, 2012) พบว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ควรออกแบบหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเปลี่ยนความคิดไปสู่การกระทำการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) จะทำให้เกิดผลงาน ชิ้นงานเป็นนวัตกรรม การสร้างชิ้นงาน มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และคิดอย่างสร้างสรรค์ จนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานที่เป็นนวัตกรรมได้ และจากการศึกษารูปแบบของวิธีการคิดเชิงนวัตกรรม สถาบันฝึกอบรมแห่งชาติออสเตรเลีย (Australian National Training Authority, 2001) ได้จัดทำคู่มือสำหรับผู้สอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้ การตีความบริบท (Interpret) การสร้างแนวคิด (Generate) ความร่วมมือกับผู้อื่น (Collaborate) การสะท้อนแนวคิด (Reflect) การนำเสนอแนวคิด (Represent) และการประเมินความสำเร็จ (Evaluate) (Australian National Training Authority, 2001) การพัฒนาปัญหาทักษะการแก้ปัญหาร่วมกันและนวัตกรรม ทำให้นักศึกษามีโอกาสในการทำกิจกรรม การศึกษาแบบสหสาขาวิชาชีพ การให้ความรู้แก่ผู้เรียนระดับเตรียมอุดมในกระบวนการสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้รับการยอมรับ และได้รับการสนับสนุนให้พัฒนานวัตกรรม ซึ่งเป็นความท้าทายด้านสุขภาพ (Kennith, 2014)

การพัฒนาทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาลยังมีค่อนข้างน้อย ที่จะผลิตพยาบาลอย่างไรให้ตอบโจทย์ผู้ใช้บัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ได้ จึงเป็นความ

ท้าทายของอาจารย์พยาบาลไทยในการจัดการเรียนการสอน (อุมาสุวรรณ ชูหา และคณะ, 2562) ซึ่งปัจจุบันนี้ยังไม่มีปรากฏรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาลชัดเจน ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล และศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้มีแนวทางและรูปแบบในการส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล สามารถนำการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตในอนาคตของนักศึกษายุคศตวรรษที่ 21 ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล

สมมติฐานการวิจัย(Research Hypothesis)

นักศึกษาพยาบาลที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน สูงกว่า ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 40 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง
3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล 2) แบบประเมินทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4.1 ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูล จากเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่าง แนวทางการจัดการเรียนการสอน ตามต้องการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล
 - 4.2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล ตรวจสอบคุณภาพ

จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ทางระบบออนไลน์ ประเมินดัชนีความสอดคล้องและคุณภาพของรูปแบบฯ

4.3 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะไปพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล (ฉบับร่าง)

4.4 ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 39 คน

4.5 ผู้วิจัยประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล

4.6 ผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4.7 ผู้วิจัยประเมินทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม เปรียบเทียบ ก่อนและหลังใช้รูปแบบฯ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าเฉลี่ย dependent t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัย เรื่อง “ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา

เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล” ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยศึกษาพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอน จากการสังเคราะห์แนวคิด แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา ผสมผสานแนวคิดกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving; CPS Version 6.1) (Trefferinger, et al., 2006; 2010) และแนวคิดกระบวนการคิดเชิงนวัตกรรม (Australian National Training Authority (ANTA). (2001) ร่างรูปแบบแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และเป็นไปได้ของรูปแบบ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล มีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ (Principles of the model) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

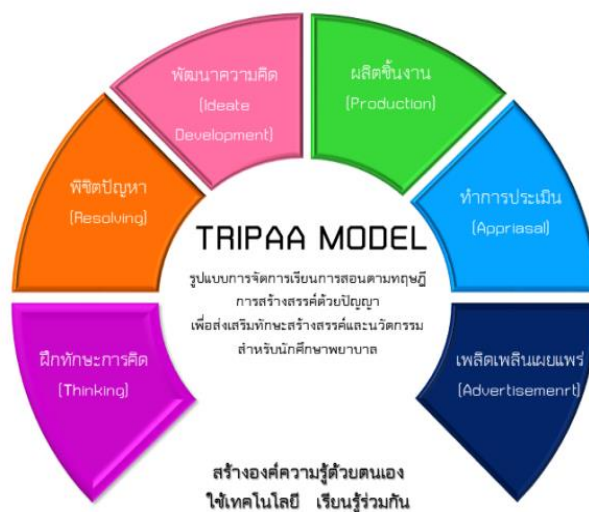
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (Objectives of the Model) เพื่อเป็นแนวทางให้ในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล

3. เนื้อหา (Content) เป็นการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชา นวัตกรรมทางการพยาบาล ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร พุทธศักราช 2563

4. กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ฝึกทักษะการคิด (Thinking) ขั้นที่ 2 พิชิตปัญหา (Resolving) ขั้นที่ 3 พัฒนาความคิด (Idea Development) ขั้นที่ 4 ผลิตชิ้นงาน (Production) ขั้นที่ 5 ทำการประเมิน (Appraisal) ขั้นที่ 6 เพลิดเพลินเผยแพร่ (Advertisement)

5. การวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation) ประเมินจากทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม

การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา ผสมผสานแนวคิดกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving; CPS Version 6.1) (Treffinger, et al., 2006; 2010) และแนวคิดกระบวนการคิดเชิงนวัตกรรม (Australian National Training Authority (ANTA). (2001)

ภาพ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล

ที่มา: จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย, 2564

จากนั้น ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพตามมาตรฐานของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อ

ส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA Model” 5 ด้าน คือ 1) ด้านอรรถประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D.=.54) 2) ด้านความเป็นไปได้ ผลการประเมิน ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.76$, S.D.=.24) อยู่ในระดับมาก 3) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D.=.24) 4) ความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D.=.24) และ 5) มาตรฐานด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=.38) คุณภาพตามมาตรฐานของรูปแบบทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D. .52)

การหาค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียน ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA Model” ผู้วิจัยนำรูปแบบ TRIPAA Model ที่ผ่านการพัฒนาประเมินคุณภาพ ไปทดลองใช้นักศึกษาพยาบาลที่มีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 39 คน ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลผลิต (E2) E1/E2 เท่ากับ 82.80 / 86.20

2. การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษา นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ก่อนดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เท่ากับ 1.44 (S.D .291) หลังดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เท่ากับ 4.35 (S.D .267) ค่าเฉลี่ยทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม หลังดำเนินการใช้รูปแบบ สูงกว่า ก่อนดำเนินการใช้รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ก่อน และหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล (n=40)

ทักษะการคิดสร้างสรรค์และ นวัตกรรม	$\bar{x}$	S.D.	t	p	ระดับ
ก่อนดำเนินการ	1.44	.291	43.183*	.000	น้อยที่สุด
หลังดำเนินการ	4.35	.267			มาก

P* <.001

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ หลังการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.47$, S.D.=.51)

รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ 4.35, S.D.=.32) ด้านการดำเนินการนวัตกรรม ($\bar{X}$ 4.23, S.D.=.40) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ก่อน และหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล (n=40) แยกตามองค์ประกอบของทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม

การประเมิน	องค์ประกอบของทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม					ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม		
	ด้านการคิดสร้างสรรค์		ด้านการทำางานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์		ด้านการดำเนินกรนวัตกรรม	โดยรวม		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ก่อนดำเนินการ	1.47	.31	1.76	.56	1.10	.16	1.44	.29
หลังดำเนินการ	4.35	.32	4.47	.51	4.23	.40	4.35	.26

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง “ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล” พบประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษา พบว่า โดยรวม มีความถูกต้องในระดับมาก การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานความเหมาะสมรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยรวมคุณภาพตามมาตรฐานของรูปแบบทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยมีการศึกษา วิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบอย่างเหมาะสม และทำการตรวจสอบประเมินคุณภาพของรูปแบบ และแก้ไขพัฒนาจนได้รูปแบบที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาได้เสนอเป็นแนวทางเดียวกันว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ดี จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีทฤษฎี หลักการ และแนวคิด เป็นพื้นฐาน (joyce and well, 2004 ; ทิศนา ขมณี, 2556) และสอดคล้องกับ โรจนฤทธิ์ จันนุ่ม (2559) ที่

ศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ผลการประเมินรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบประเมินคุณภาพตามมาตรฐานของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยรวมคุณภาพตามมาตรฐานของรูปแบบทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านมาตรฐานด้านความเหมาะสม มากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านมาตรฐานความเป็นประโยชน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นการประเมินโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นเทคนิคที่เป็นรูปแบบการได้องค์ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์และองค์ความรู้นั้น ๆ มาให้ข้อมูลเชิงลึกและทรงคุณเป็นงานวิพากษ์ วิจัยผลงานหรือแนวทางการออกแบบ ผู้วิจัยและนักออกแบบสามารถ เรียนรู้ เข้าใจ กระบวนการและวิธีการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์สามารถนำมาสมทบและเป็นข้อมูลชั้นยอดในการปรับหรือพัฒนาแนวคิดหรือ ประเมินผลงานให้สมบูรณ์มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น (กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค, 2560) นอกจากนี้ รัตนะ บัวสนธ์ (2564) ได้กล่าวว่า การสร้างนวัตกรรมมีการตรวจสอบคุณภาพ ควรตรวจสอบคุณภาพโดยการทดลองนำร่อง การนำนวัตกรรมการเรียนการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ในการทดลองนำร่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ของนวัตกรรมที่เรียกว่า การหาค่าดัชนีประสิทธิภาพทางการเรียน หรือ E1/E2 และการหาค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียน หรือค่า EI (Effectiveness Index) เมื่อใช้ แล้วก็จะทำการหาค่า E1/E2 ให้ได้ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด (ทั้ง E1และ E2) และหาค่า EI ถ้าหาค่า E1/E2 ไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็จะต้องทำการปรับปรุงนวัตกรรมการเรียนการสอนนั้นๆ จนกว่าค่า E1/E2 จะบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนค่า EI จะสัมพันธ์กับค่า E1/E2 ถ้าค่า E1/E2 ได้ตามเกณฑ์แล้วค่า EI ก็จะได้ตามเกณฑ์ไปด้วย

ผู้วิจัย ได้นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA Model” ที่ผ่านการพัฒนา ประเมินคุณภาพ ไปทำการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการ(E1) และประสิทธิภาพของผลผลิต(E2) E1/E2 เท่ากับ 82.80 / 86.20 มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้ สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่เสนอแนวคิดวิธีการทดสอบประสิทธิภาพ E1/E2 สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ และทดสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 เกณฑ์ 80/80 สำหรับทักษะพิสัย ที่มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA Model” มีประสิทธิภาพที่จะนำไปใช้ต่อไป

2. ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล

ค่าเฉลี่ยทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หลังดำเนินการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สูงกว่า ก่อนดำเนินการใช้รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อแยกตามองค์ประกอบของทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทั้ง 3 ด้าน พบว่า หลังดำเนินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA Model” มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ และ ด้านการดำเนินการนวัตกรรม ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าในการเริ่มกิจกรรมเริ่มด้วยขั้นตอนการฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความต้องการมากที่สุดของสถาบันที่มีการศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับ Zenobia C.Y. Chan (2018) ได้ศึกษาการทบทวนอย่างเป็นระบบ ของความคิดสร้างสรรค์ในการศึกษาพยาบาล พบว่า ควรมีการฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักศึกษาพยาบาล นักศึกษาต้องมีทักษะความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้ นักศึกษากล้าแสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น จึงส่งผลให้เกิดทักษะพื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรม นอกจากนี้ขั้นตอนที่ 2 พิชิตปัญหา ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาความคิดขั้นตอนที่ 4 ผลิตรายงานขั้นตอนที่ 5 ทำการประเมิน เป็นการผสมผสานแนวความคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์(CPS.6.1) และกระบวนการคิดเชิงนวัตกรรม สอดคล้องกับ Morad ,Ragonis & Barak (2014) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การคิดเชิงนวัตกรรมและความเชี่ยวชาญด้าน ICT ของนักศึกษาปริญญาตรีศึกษาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาปริญญาตรีที่มีการคิดเชิงนวัตกรรม มีแนวโน้มที่จะสร้างแนวคิดใหม่ๆ สร้างแรงบันดาลใจ และท้าทายในสถานการณ์รอบโลก เพื่อสร้างนวัตกรรม สอดคล้องกับ Sousa ,Monteiro,& Pellissier (2014) ที่ได้ศึกษาวิจัย ความคิดสร้างสรรค์และการจัดการนวัตกรรมในองค์กร โดยพัฒนารูปแบบของกรกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรมขององค์กร ผ่านการพัฒนาภายในของความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลและทีมโดยมุ่งเน้นที่การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ การออกแบบเป็นไปตามแนวทางการแก้ปัญหา ดังนั้นระบบของการเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลและทีมให้เป็นองค์กรที่สามารถสร้างนวัตกรรมได้ นอกจากนี้ในขั้นตอนที่ 6 เพลิดเพลินเผยแพร่ (Advertisemenrt) ของรูปแบบ“TRIPAA Model” มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เผยแพร่นวัตกรรมให้เกิดการยอมรับสู่สาธารณะ ทำให้กระบวนการคิดเชิงนวัตกรรมประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ จรูญศรี มีหนองว่า ,กชพงศ์ สารการ และไพรวลัย โคตรระตะ (2560) ที่พบว่า โอกาสของเวทีวิชาการนวัตกรรมทั้งระดับชาติและนานาชาติ เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้การสร้าง พัฒนานวัตกรรมประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA model” นี้ช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยส่งเสริมส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA model” เป็นการเรียนการสอนที่สร้างความรู้ด้วยตนเอง สร้างผลงานหรือชิ้นงานด้วยตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนการสอน การศึกษาดด้วยตนเอง มีการกำหนดกลยุทธ์ขั้นตอนเป็นแนวทางให้สร้างสรรค์ชิ้นงาน อาจารย์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษา หรือพี่เลี้ยง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรหาความสัมพันธ์ของกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA model” ในแต่ละขั้นตอน กับ ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล “TRIPAA model” นำไปใช้กับนักศึกษาวิชาชีพอื่นที่ไม่ใช่วิชาชีพที่มีการเรียนการสอนด้านทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่แล้ว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. (2560) เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในงานออกแบบ. *Rajabhat Journal of Sciences, Humanities and Social Sciences*. 18 (2), 254-266.
- จรรยาศรี มีหนองว่า, กชพงศ์ สารการ และไพโรจน์ โคตรระตะ (2560). สถานการณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 8 (ฉบับเพิ่มเติม), 295 – 307.
- ชัยณรงค์ พรหมวงศ์.(2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5 (1), 7-20.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*, พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธิ. (2563). วิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 11 (2), 1-11.

- โรจนฤทธิ์ จันทน์ (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *สัปดาห์ทองวารสาร*. 23 (2), 104-118
- อัญชลี สารรัตน์ (2554). การประเมินความต้องการที่จำเป็น (Needs Assessment) เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 34 (1-2), 9-20
- อุมาสวรรค์ ชูหา และคณะ. (2562). ผลิตพยาบาลอย่างไรให้ตอบโจทย์ผู้ใช้นับพันในศตวรรษที่ 21: ความท้าทายของอาจารย์พยาบาลไทย. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*. 16 (2), 176-186.
- Amelink, C. T., et al. (2013). Defining and Measuring Innovative Thinking among Engineering Undergraduates. *120th American Society for Engineering Education (ASEE) Annual Conference and Exposition*. Atlanta, Georgia. 23rd-26th June. pp. 1-10.
- Australian National Training Authority (ANTA). (2001). *Innovation: Ideas that Work for Trainers of Innovation at Work Skills*. Brisbane: Australian National Training Authority.
- Chan, Zenobia C.Y. (2012). A Systemic Review of Creative Thinking /Creativity in Nursing Education. *Nurse Education Today*. 33 (11), 2343-2349.
DOI:10.1016/j.nedt.2012.09.005
- Desai, K. C. (2020). *Cultivate the Habit of Innovative Thinking: To Strengthen Your Professional Career and Enhance Your Personality*. New Delhi: New Delhi Publishers.
- Joyce, B. and Weil, M. (2000). *Model of Teaching*, 6th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Kennith, R. (2014). The Teaching, Learning and Creativity (TLC) Model for Science. *School Science Review*. 95 (353), 79-84.
- Morad, S., Ragonis, N., & Barak, M. (2014). *Innovative Thinking and ICT Expertise of Undergraduate Students in Education*. In Eshet-Alkalai, Y. et al. (Eds.), *Learning in the Technological Era: Proceedings of the 9th Chais Conference for the Study of Innovation and Learning Technologies* (112-120). Israel: The Open University of Israel.
- Mosca, C. (2016). Using Constructivist Learning Theory to Create and Implement a Pilot Online Dosage Calculation Module. *Journal of the New York State Nurses Association*. 45 (1), 44-49.

- Partnership for 21st Century Skills-Core Content Integration. (n.d.). Framework for 21st Century Learning. Retrieved September 2, 2020, from https://www.marietta.edu/sites/default/files/documents/21st_century_skills_standards_book_2.pdf
- Sousa, F.C., Monteiro, I. P, Pellissier, R. (2014). *THE DEVELOPMENT OF A SMALL-WORLD NETWORK OF HIGHER EDUCATION STUDENTS, USING A LARGE-GROUP PROBLEM-SOLVING METHOD*. ISSN 2345-0258 (Online) Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1065828.pdf>
- Treffinger, D. J., et al. (2006). *Creative Problem Solving: An Introduction*. Austin, Texas: Prufrock Press.
- Treffinger, D. J., et al. (2010). *Creative Problem Solving (CPS Version 6.1TM): A Contemporary Framework for Managing Change*. Sarasota, Florida: Center for Creative Learning, Inc. and Orchard Park, New York: Creative Problem Solving Group, Inc.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง

Executives' Transformational Leadership Affecting Operations According to the Standard of the National Early Childhood Development Center in Rayong Province

บุญญาพร บุราคร¹ ชัชชญา พิระธรณิศร์²
Bunyaporn Burakorn, Chatchaya Perathoranich

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง และ 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างคือ ครูและผู้ดูแลเด็ก จำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งส่งผลในทางบวก คิดเป็นร้อยละ 89.40 โดยสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.667 + 0.373 (X1) + 0.322 (X2) + 0.134 (X3)$$

คำสำคัญ(Keywords): ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

Received: 2023-01-13 Revised: 2023-03-15 Accepted: 2023-03-15

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, Graduate Student Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers College, Rangsit University. Corresponding Author e-mail: bthongom8@gmail.com

² วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, Suryadhep Teachers College, Rangsit University.

Abstract

This research aimed to 1) investigate the level of the transformational leadership of the executives of the National Early Childhood Development Center in Rayong Province, 2) examine the operations according to the standard of the National Early Childhood Development Center, and 3) study the effects of the transformational leadership on the National Early Childhood Development Center in Rayong Province. This research employed the quantitative research approach. The samples included 337 teachers and caregivers. The instrument used to collect data was a 5-point scale questionnaire. The statistics used in the data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Person Product Moment Correlation Coefficient, and Stepwise Multiple Regression Analysis. The results showed that 1) the level of the transformational leadership of the executives was at a high level; 2) The operations according to the standard of the National Early Childhood Development Center was at a high level, and 3) the transformational leadership had significantly influenced the operations of the National Early Childhood Development Center with a statistical significance level at 0.05, which yield a positive effect at 89.40% and could be converted to the regression equation as demonstrated below:

$$Y = 0.667 + 0.373 (X1) + 0.322 (X2) + 0.134 (X3)$$

Keywords: Transformational leadership; Standard of the National Early Childhood Development Center

บทนำ (Introduction)

การเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกในปัจจุบันทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่รุนแรงที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้ส่งผลกระทบต่อทุกวงการ ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาระดับต่างๆ ของประเทศ

กระทรวงมหาดไทย เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่จัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นผลให้ทั่วประเทศมีการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยา ล้วนแต่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ

การศึกษาเด็กปฐมวัย มีการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับ ถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการอื่น ไม่ว่าจะเป็นกรมการพัฒนาชุมชน กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ในการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้อยู่ในความรับผิดชอบดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่สนับสนุนส่งเสริมของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการอื่นถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่จัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 18 (1) ปัจจุบันประเทศไทยมีเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 6 ปี มีการพัฒนาการไม่สมวัยเป็นจำนวนมากนับเป็นวิกฤตร้ายแรงต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับการพัฒนาของเด็กก็เป็นสิ่งจำเป็น

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ จึงเป็นมาตรฐานส่วนกลางให้ทุกหน่วยงานใช้ในการประเมิน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการดูแลพัฒนา และจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษา โดยมีมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก ปฐมวัย 3) ด้านคุณภาพเด็กปฐมวัย - 3 ก แรกเกิด ถึง 2 ปี (2 ปี 11 เดือน 29 วัน) - 3 ข 3 ปี ถึง 6 ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็กในทุกด้านเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้นำคู่มือมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติมาสู่การปฏิบัติ (คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, 2562) มีทั้งหมด 64 หน่วยงาน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดระยอง, 2564: 1) แยกเป็นเทศบาลนครจำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมืองจำนวน 2 แห่ง เทศบาลตำบลจำนวน 24 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 37 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 127 แห่ง โดยมีกองการศึกษาหรือส่วนการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานและการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นแบบรายด้าน ดังนี้ มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบ ขาดการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ยังไม่หลากหลาย ทำให้ไม่เต็มศักยภาพ มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่สามารถจัดอบรมเชิงปฏิบัติการประชุมปฏิบัติการกับผู้บริหาร ครู ภายใต้อาณัติการที่ต้องมีการปรับตัวปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนมาตรฐานสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างความเข้มแข็งของคุณภาพของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบในการสั่งการ การปรับเปลี่ยนวิธีการและรูปแบบการดำเนินงาน จึงต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Leadership) ที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรมีความเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลง (อัมรินทร์ โตะลง และ สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต,

2562: 45-470) จากการประเมินทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีองค์ประกอบที่สำคัญที่ควรมี ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (จารุวรรณ นุสา และสิทธิชัย สอนสุภี, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวข้างต้น การบริหารจัดการ การศึกษาของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการ ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง และ 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ และจัดทำแบบสอบถามในลักษณะแบบสอบถามออนไลน์ (Google form)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร จำนวน 521 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยองจำนวน 337 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan, 1970, p. 607-610) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.5 % และระดับความเชื่อมั่น 99 %

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie และ Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบ่งได้ 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ คือ ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 5 คะแนน จนถึงระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน และแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 แปลความว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 แปลความว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 แปลความว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 แปลความว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด และตอนที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ คือ ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 5 คะแนน จนถึงระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน และแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 แปลความว่า มีการปฏิบัติมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 แปลความว่า มีการปฏิบัติปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 แปลความว่า มีปฏิบัติน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 แปลความว่า มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

การหาคุณภาพแบบสอบถามดำเนินการโดยนำเครื่องมือในการวิจัยที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความถามกับเนื้อหาและการใช้ภาษาโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้องของข้อความถามแต่ละข้อโดยนำข้อความถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.67 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.993

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยตรง และขอความอนุเคราะห์จากผู้ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดระยอง ส่งแบบสอบถามผ่านทาง Google Form ไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านทางสังคมออนไลน์ ช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ Facebook, Line กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเข้าถึงช่องทางนี้ได้สะดวก และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) และใช้เกณฑ์การพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: (IOC) การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regressions Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 337 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 271 คน มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่งครู มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า ตั้งแต่ 10-20 ปี

ผลวิเคราะห์ภาพรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง ผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถาน/ พัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง/	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.92	0.633	มาก	1
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	3.92	0.674	มาก	3
3. การกระตุ้นทางปัญญา	3.84	0.617	มาก	4
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.92	0.636	มาก	2
รวม/	3.90	0.640	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นภาพรวมเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมา คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกระตุ้นทางปัญญา อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ภาพรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยองผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง/

การดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง/	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.90	0.618	มาก	1
2. ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.89	0.650	มาก	3
3. คุณภาพเด็กปฐมวัย	3.89	0.634	มาก	2
รวม/	3.89	0.634	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นภาพรวมเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 รองลงมา คือ คุณภาพเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ

ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติใน/จังหวัดระยอง ผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

การดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ	B	SE	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	0.667	0.089	7.461	0.000
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_1)	0.373	0.047	7.963	0.000*
การกระตุ้นทางปัญญา (X_2)	0.322	0.041	7.831	0.000*
การสร้างแรงบันดาลใจ (X_3)	0.134	0.040	3.302	0.001*
R square = 0.894 F = 444.046 Sig = 0.000*				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_1) การกระตุ้นทางปัญญา (X_2) และการสร้างแรงบันดาลใจ (X_3) มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000, 0.000 และ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐาน (H_1) และปฏิเสธสมมติฐาน (H_0) หมายความว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 89.4 ($R \text{ square} = 0.894$) และสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.667 + 0.373 (X_1) + 0.322 (X_2) + 0.134 (X_3)$$

โดยที่ X_1 คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

โดยที่ X_2 คือ การกระตุ้นทางปัญญา

โดยที่ X_3 คือ การสร้างแรงบันดาลใจ

โดยที่ Y คือ การดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

จากการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สรุปได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 89.4 ($R \text{ square} = 0.894$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกระตุ้นทางปัญญา อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการมีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ในการทำงานอย่างชัดเจนผู้บริหารจึงต้องมีความเป็นผู้นำและพร้อมที่จะทำการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีจะเป็นผู้นำไปสู่ทิศทางใหม่กว่าเดิมเป็นผู้ที่มีความสามารถทำให้บุคคลากรตระหนักถึงเป้าหมายทั้งหมดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวิสัยทัศน์กว้างไกลกล้าเผชิญต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงและผลจากการวิจัยเชิงประจักษ์และการฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับในองค์กรของประเทศต่าง ๆ จำนวนมาก พบว่า ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์กรสูงขึ้นแม้ว่าสภาพการณ์ขององค์กรจะมีข้อจำกัดต่าง ๆ เพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ละออ จันทร์ชุม (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีก

ทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สิทธิพร สมบูรณ์ทรัพย์ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสมศักดิ์วิทยา ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสมศักดิ์วิทยา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยคือ ความซื่อสัตย์ การอุทิศตน ความนอบน้อม ความเอื้ออารี ความใจกว้าง และความคิดสร้างสรรค์

2. ระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ คุณภาพเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก และครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการบริหารจัดการบุคลากรจัดทำโครงสร้างคุณสมบัติและอัตรากำลังอย่างเป็นระบบ ซึ่งการวางแผนเป็นงานที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหาร โดยเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องกระทำเป็นลำดับแรกของกระบวนการบริหารการดำเนินการใด ๆ ถ้ามีการวางแผนที่ดีมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนก็เชื่อได้ว่างานนั้นย่อมประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการพัฒนางานการป้องกันความผิดพลาดทำได้โดยการวิเคราะห์ขั้นตอนการทำงานและปัจจัยการดำเนินงาน หากไม่มีการวางแผนงานย่อมมีโอกาสที่ประสบกับความล้มเหลวได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มัณฑนา ชุมปัญญา (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้นำต้องเป็นต้นแบบนำทาง กระตุ้น กระบวนการบริหาร ให้มีการวางแผนและกำหนดแนวทาง กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันกับคนในองค์กร มีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจร่วมกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Jiang, Zhao, and Ni (2017) ศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ยั่งยืนของพนักงาน ผ่านบทบาทการส่งผ่านของพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ยั่งยืนของพนักงานได้รับผลกระทบจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผ่านพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงช่วยให้เกิดการปลูกฝังพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานที่ยั่งยืนของพนักงานในที่สุด

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการ กระบวนการจัดการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตามปฏิสัมพันธ์ที่ผู้นำและผู้ตามมีต่อกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีต้องตระหนักถึงความต้องการของผู้ตามและกระตุ้นผู้ตามให้เกิดจิตสำนึกยกระดับความต้องการของผู้ตามให้สูงขึ้นตามลำดับขั้นความต้องการ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อและทัศนคติของผู้ตาม สร้างแรงบันดาลใจ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและ

วิสัยทัศน์ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุชาติ ทองมา (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ละออ จันทร์ชุม (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง ควรมีการกระตุ้นให้บุคลากรในการพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เช่น การฝึกฝนเกี่ยวกับการมีสติในการแก้ไขปัญหาในทุกสถานการณ์เพื่อให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและส่งผลสำเร็จต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

1.2 จากการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง ควรมีการวางแผนการดำเนินงานจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและการประเมินผล เช่น จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กปฐมวัยในจังหวัดระยองมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ดังนั้นผู้บริหารและครูสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง ควรมีการยกเลิกการทำงานรูปแบบเก่าให้เวลากับทีมงานในการทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ และกล้าเสี่ยงที่จะล้มเหลว โดยนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอื่น เช่น กรมอาชีวศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาเอกชน

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในจังหวัดระยอง โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์หรือจากบุคลากรทางการศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- จารุวรรณ นุสา, และดร.สิทธิชัย สอนสุภี. (2564). องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ในการประชุมวิชาการเสนองานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ (ครั้งที่ 22)มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณฑนา ชุมปัญญา. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ละออ จันทร์ชุม. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิทธิพร สมบูรณ์ทรัพย์. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสมศักดิ์วิทยา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุชาติ ทองมา. (2560). รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. สืบค้นจาก http://academic.obec.go.th/images/document/1590998426_d_1.pdf
- อัมรินทร์ โต๊ะลง, และสุรัชย์ สิกขาบัณฑิต. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนอิสลาม สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 47(1), 450-470.
- Jiang, W., Zhao, X., & Ni, J. (2017). *The impact of transformational leadership on employee Sustainable performance: The mediating role of organizational citizenship behavior*. Sustainability. 9(9), 1567.

**แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า**
**The Guideline of the Operative Performance of the Department
of Business Development's Staffs**

ศศิธร ธารารมย์¹ กมลวรรณ วรรณธำ²
Sasithorn Tararom, Kamonwan Wanthanang

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล รวมทั้งเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยศึกษากับข้าราชการประเภททั่วไปและข้าราชการประเภทวิชาการ จำนวน 192 คน ในการใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้อำนวยการของแต่ละหน่วยในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน 12 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบใช้การวิเคราะห์สถิติ t-test และ F-test และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความประหยัดหรือคุ้มค่าของทรัพยากร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$ และ S.D. = 0.69) ด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 4.03$ และ S.D. = 0.66) ด้านคุณภาพ ($\bar{X} = 3.99$ และ S.D. = 0.64) และด้านความรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.95$ และ S.D. = 0.72) ข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่มีอายุ รายได้ต่อเดือน และอายุราชการแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่มีเพศ ประเภทตำแหน่ง และหน่วยงานที่สังกัดต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน และข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน และแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้แก่ กำหนดตัวชี้วัดผลงาน หรือความสำเร็จของงานรายบุคคล ควรจัดกิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการให้บริการภาครัฐ และควรมีการสะท้อนปัญหาที่พบจากการ

Received: 2022-07-14 **Revised:** 2022-08-10 **Accepted:** 2022-08-11

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Master of Public Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: sasithorn25471@gmail.com

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

ทำงาน เพื่อนำมาปรับกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและตรงกับความต้องการของประชาชน

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ

Abstract

This study aimed to study the operative performance of the department of business development's staff and compare the staff's performances using individual factors. It also had an objective to suggest a guideline to enhance the department staff's performances. The samples were 192 public servants in the general and knowledge-workers positions working in the department. A questionnaire was used to collect information. Moreover, structured interviews with 12 directors in the department were conducted. Statistical tools deployed to analyses the result include percentage value, standard deviation, t-test and F-test analysis, and descriptive analysis. The result revealed that the overall operative performance of the department of business development's staff was high. Considering each perspective, it was found that the department's staff had a "Very high" score in terms of resource efficiency ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.69). In other perspectives, they received scores as follows: Work quantity ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.66), Quality ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.64), and promptness ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.72). Considering individual factors, it was found that staff with different ages, monthly income, and years of service did not have significant differences in overall operative performances and operative performances in each perspective. Moreover, staff with different gender, types of positions, and divisions did not have a significant difference in terms of overall operative performance. Meanwhile, staffs with different education levels have a significant difference in terms of overall operative performances and operative performances in each perspective. The guideline to enhance the operative performance of the Department of Business Development's staff was also provided. This includes determining individual key performance indicators (KPI), conducting training activities, building knowledge and understanding regarding technology adoption for government service provision, and reflecting on problems from work to enhance operational processes to achieve the organization's goals and meet people's demands.

Keywords: The guideline of the operative performance

บทนำ (Introduction)

ประสิทธิภาพในการบริหารราชการ ระบบราชการไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่เสมอเมื่อเทียบกับการบริหารงานในภาคเอกชน ประชาชนต้องการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ รวดเร็ว ต้องการเห็นภาพลักษณ์ใหม่ของระบบราชการไทย ความต้องการดังกล่าว จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงเหตุผลและความจำเป็นของการปฏิรูประบบราชการเพื่อแก้ปัญหาในด้านประสิทธิภาพของการให้บริการประชาชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ในฐานะที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาระบบราชการ จึงได้กำหนดให้มีการปฏิรูประบบราชการภาครัฐจะต้องทำงานโดย "ยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (Better Governance, Happier Citizens)" ระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานใหม่ เพื่อให้สามารถเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจ และเป็นพึงของประชาชนได้อย่างแท้จริง มุ่งสู่การเป็น "ระบบราชการ 4.0" จากแนวคิดดังกล่าว สำนักงาน ก.พ.ร. ได้นำมาพัฒนาเครื่องมือเพื่อส่งเสริมให้ส่วนราชการนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาองค์กรสามารถนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับคุณลักษณะทั้ง 3 มิติ ดังนี้ (สำนักงานวิจัยและพัฒนางานบุคคล, 2540)

มิติที่ 1 ภาครัฐที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open and Connectedness Government)

มิติที่ 2 การยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centric)

มิติที่ 3 มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart and High Performance)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในฐานะที่เป็นงานที่ให้บริการประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจการค้าและบริการ โดยส่งเสริมและพัฒนาการประกอบธุรกิจของประเทศให้มีศักยภาพ มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งส่งเสริมบทบาทสถาบันการค้าเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ จึงได้กำหนดแนวทางเพื่อยกระดับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าสู่ระบบราชการ 4.0 เพื่อให้การทำงานที่มีเป้าหมายมุ่งสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล (Smart DBD) ที่ให้บริการประชาชน มุ่งตอบสนองความต้องการ สร้างความพึงพอใจและความผูกพันให้แก่ผู้รับบริการ (Smart Service) การสร้างผู้ประกอบการยุคใหม่ (Smart Entrepreneur) ที่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ มีการดำเนินธุรกิจโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล (Corporate Governance) สร้างบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น โดยร่วมกับเครือข่ายพันธมิตรเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและพร้อมก้าวไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลที่ตอบสนองตรงกับความต้องการของประชาชนและผู้รับบริการได้อย่างฉับไว และโปร่งใส (Good Governance) ในยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Economy) (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564)

ดังนั้น การมุ่งสู่ระบบราชการ 4.0 การศึกษาถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรถือเป็นส่วนช่วยในการวางแผนพัฒนาหน่วยงาน นำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างชัดเจนสู่ความเป็นสากล ความเหมาะสมกับหน่วยงานและให้สอดคล้องกับแนวทางระบบราชการ 4.0

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประชากรประกอบด้วยผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ข้าราชการในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน 366 คน (ข้อมูลจากกลุ่มการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ วันที่ 15 มกราคม 2565) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ(Accidental Sampling) โดยใช้แบบสอบถาม

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการกรม, ผู้อำนวยการกองกำกับบัญชีธุรกิจ, ผู้อำนวยการกองข้อมูลธุรกิจ, ผู้อำนวยการกองคลัง, ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ, ผู้อำนวยการกองบริหารการประกอบธุรกิจของชาวต่างชาติ, ผู้อำนวยการกองพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์, ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ, ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย, ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน และผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหารโดยการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง ใช้คำถามแบบมีโครงสร้างเพื่อหาข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

การวิจัยเชิงปริมาณ ข้าราชการในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน 366 คน (ข้อมูลจากกลุ่มการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ วันที่ 15 มกราคม 2565) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย

n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมด

e หมายถึง เป็นค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (Allowable error) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ยอมรับให้เกิดความคาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรม พัฒนารัฐกิจการค้า โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อายุราชการ ประเภทตำแหน่ง และหน่วยงานที่สังกัด รวม 7 ข้อในลักษณะแบบ เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 4 ด้าน รวม 24 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบทดสอบฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของข้าราชการ กรม พัฒนารัฐกิจการค้า จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการ วิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้าง แบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ ข้าราชการ กรม พัฒนารัฐกิจการค้า และตรวจสอบเนื้อหา ของแบบทดสอบว่าครอบคลุม วัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยง ของเนื้อหา แล้วนำมา ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณา และทำการตรวจสอบความ เที่ยงตรงของเนื้อหาภาษา สถิติการวิจัยและพัฒนาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ โดยหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective Congruence: IOC) ซึ่ง ใช้เกณฑ์ประเมินความสอดคล้อง กำหนดค่าตัวเลขดังนี้

ค่า +1	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่า - 1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง IOC

โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรวม 0.95 และได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

$$\text{สูตรการคำนวณค่า } \frac{IOC}{N} \sum R$$

4. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามไปลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของ เครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.940 แสดงว่า เครื่องมือแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัย แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยในการขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของข้าราชการในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้าโดยตรงด้วยตนเอง และนัดหมายวันที่จะไปขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ ไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยจะติดต่อประสานทางโทรศัพท์และส่งแบบสอบถามต่อไปจนได้จำนวนผู้ปฏิบัติงานที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามครบ จำนวน 192 คน
3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ นำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยในการขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ของข้าราชการในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า
2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เชิงลึก ข้าราชการในกรมพัฒนาธุรกิจการค้าโดยตรงด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ของกัมภาษณ์

4. ผู้วิจัยนำคำสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์นำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2. ระดับความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การพัฒนาบทบาท แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ข้อมูลทั่วไปของประชาชน แตกต่างกันมีผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ F-Test (One Way Anova) และ T-Test

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า” ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไป พบว่า ข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้อยู่ระหว่าง 30,001-35,000 บาท มีระยะเวลาการปฏิบัติระหว่าง 11 - 15 ปี ประเภทตำแหน่งวิชาการระดับชำนาญการ 125 คน และสังกัดกองทะเบียนธุรกิจ

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความประหยัดหรือคุ้มค่าของทรัพยากร และอยู่ในลำดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านปริมาณงานด้านคุณภาพและด้านความรวดเร็ว เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

2.1 ด้านปริมาณงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ การจัดลำดับความสำคัญของปริมาณงานเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การปฏิบัติงานสำเร็จได้ตามปริมาณงานเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด การวางแผนบริหาร จัดการปริมาณงานเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ข้าราชการทุกคนอย่างทั่วถึง และเหมาะสมกับปริมาณงานที่หน่วยงานได้รับปฏิบัติงานได้สำเร็จมีมาตรฐานของตรงตามที่กำหนดในแผนงาน และเป็นไป

ตามความคาดหวังของกรมฯและจำนวนข้าราชการมีความเหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงานที่รับมอบหมายของ

2.2 ด้านคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ นำความรู้ เทคนิควิธีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากขึ้นและอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากขึ้นผลงานมีความถูกต้อง ครบถ้วน ได้มาตรฐาน ผลงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดตามแผนงานหรือโครงการและสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย และผลการปฏิบัติงานเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการและหน่วยงานต่างๆ

2.3 ด้านความรวดเร็ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมต่างๆ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานและมีวิธีการปฏิบัติงานในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สะดวก รวดเร็วขึ้น และอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หน่วยงานให้การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี หรือวิธีการที่ช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ตามลักษณะงานการประสานงานภายในหน่วยงานเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

2.4 ด้านความประหยัดหรือคุ้มค่าของทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ภายใต้งบประมาณของกรมที่มีอยู่อย่างจำกัดของหน่วยงาน สามารถใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ และภายใต้งบประมาณของกรมที่มีอยู่อย่างจำกัด สามารถใช้งบประมาณเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ ปฏิบัติงานสำเร็จด้วยความคุ้มค่าและประหยัดทรัพยากรและบุคลากรและหน่วยงานตระหนักถึงการใช้สาธารณูปโภคอย่างประหยัด

3. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า ข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่มีอายุรายได้ต่อเนื่อง และอายุราชการแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่มีเพศต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้าด้านคุณภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่มีประเภทตำแหน่งต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้าด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพ ด้านความรวดเร็ว และด้านความประหยัดหรือคุ้มค่าของทรัพยากรมีความแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่มีหน่วยงานที่สังกัดต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพ และด้านความประหยัดหรือคุ่มค่าของทรัพยากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้าผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา พร้อมทั้งนำข้อมูลที่น่าสนใจมาสังเคราะห์และสามารถอภิปรายผลโดยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

ด้านความประหยัดหรือความคุ่มค่าของทรัพยากรหากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ในประเด็นเกี่ยวกับการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นอันดับแรกของการศึกษาในเรื่องของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยสะท้อนให้เห็นว่าทรัพยากรถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการองค์กรในมิติต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร ซึ่งแนวโน้มที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้มุ่งเน้นถึงการจัดสรรทรัพยากรอย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในฐานะผู้รับบริการตามความคาดหวัง ในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพลธิสิทธิ์ อุทุม (2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ถึงแม้ว่าในภาพรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่ในประเด็นเรื่องของการใช้จ่ายถือว่าสอดคล้องกับทิศทางของการศึกษา ประกอบกับทรัพยากรในหน่วยงานราชการจำเป็นต้องพิจารณาถึงความคุ่มค่าและการบริการประชาชนเป็นหลัก ดังนั้น จึงถือเป็นบททดสอบสำคัญของการบรรลุประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยใช้ตัวชี้วัดการจัดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนในประเด็นรองลงมานั้น คือ การสร้างความตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ่มค่าเนื่องจากจิตสำนึก ภาวะความรับผิดชอบ และหน้าที่ของข้าราชการย่อมอยู่บนฐานของการตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการประชาชนที่เปรียบเสมือนกับลูกค้าหรือความเป็นพลเมืองที่มีส่วนสร้างให้สังคมเกิดความเข้มแข็ง การสร้างความตระหนักทางด้านทรัพยากรจึงสามารถยืนยันความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง โดยในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนชนก จันยัง (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร โดยผลการศึกษาพบว่าด้านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ่มค่ามีความสำคัญมากที่สุด

สำหรับในประเด็นต่อมาถือได้ว่ามีความสำคัญมากเช่นกัน คือ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบกับความน่าสนใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในหน่วยงานถือได้ว่าต้องทำความเข้าใจสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ โดยในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา พิมพ์า (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอหาดุพนม

จังหวัดนครพนม สะท้อนให้เห็นว่าเรื่องของทรัพยากรจำเป็นต้องได้รับการวางแผนและจัดสรร เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ภายใต้ศักยภาพของบุคลากร โดยถือเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานของ บุคคลกรมากยิ่งขึ้น ในทำนองเดียวกันการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้ผล การปฏิบัติงานเป็นที่น่าพึงพอใจต่อทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาอีกด้วย

ด้านปริมาณงานหากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ด้านการจัดลำดับความสำคัญของปริมาณ งานเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและเป็นอันดับแรกของด้านปริมาณ งาน โดยสิ่งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย เนื่องจากการทำความเข้าใจในงานแสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับ ความสำคัญของงานก่อนและหลังการปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งนี้จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์และสังเคราะห์งาน ที่ทำอยู่ รวมถึงการเล็งเห็นถึงช่องว่างของการทำงานทั้งในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคในการทำงานอีก ด้วย

ในประเด็นต่อมาคือ การปฏิบัติงานสำเร็จได้ตามปริมาณงานเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด กล่าวคือ การพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำงาน โดยถือเป็นตัวชี้วัดและความสำเร็จของตัว ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบเป้าหมายกับงานที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความสำเร็จมากที่สุด ในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของทินพันธุ์ จงณะภูมิพัฒนา (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษาฝ่ายส่งเสริมการตลาดและพัฒนาธุรกิจสำนักบริหารการตลาดและการ ขายองค์การค่าของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยผลการศึกษพบว่าประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานมีความเกี่ยวเนื่องกับปริมาณงาน

สำหรับอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจคือ การวางแผนบริหารจัดการปริมาณงานเพื่อความสำเร็จใน การปฏิบัติงาน บ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินภา ทาระนัด (2561) ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอจอมทอง จังหวัด เชียงใหม่ โดยผลการศึกษพบว่าสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จมากที่สุดในการปฏิบัติงานก็คือ การ ทำงานเป็นทีมที่ผ่านการวางแผนมาแล้ว เนื่องจากการทำงานเป็นทีมจะต้องอาศัยความเข้าใจ ความ สามัคคี และความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในการปฏิบัติงาน โดยจะต้องจะต้องมีการจัดระบบการ ปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนตรงกับความรู้ความสามารถ ความถนัดของบุคลากรในหน่วยงาน มีการกำหนด ปัจจัยชี้วัดผลสำเร็จของงาน รวมทั้งมาตรฐานของผลงานที่สามารถวัดและตรวจสอบได้

ด้านคุณภาพหากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า การนำความรู้ เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ มา ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากขึ้น ถือเป็นการตอบโจทย์ของการเพิ่มประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานในองค์กรอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งความรู้ถือได้ว่าอยู่ในระดับปัจเจกบุคคล แต่เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เป็นสิ่งที่วัฒนธรรมองค์กรมอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของHummer (1970) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสอนพิเศษแห่งรัฐโอไฮโอวา สหรัฐอเมริกา โดยผลของการศึกษพบว่าการทำงานจะสามารถประสบความสำเร็จตามความหวัง จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการควบคุมบังคับบัญชา ความมั่นคงในงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และอื่น ๆ

ประเด็นต่อมาถือได้ว่าเป็นความน่าสนใจและสอดคล้องกับทิศทางการปฏิบัติงานด้านคุณภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากขึ้น ถือเป็นเรื่องที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนควรให้ความสำคัญ เนื่องจากทิศทางการทำงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตจะต้องอาศัยองค์ความรู้สมัยใหม่ประยุกต์ใช้ร่วมกับองค์ความรู้เดิมเพื่อต่อยอดในสิ่งที่มีคุณค่าต่อการปฏิบัติงาน ในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ จันทร์เกตุ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรภาค 2 ผลการศึกษาพบว่า การเติบโตองค์ความรู้ให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่จำเป็นต้องพิจารณาร่วมกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน การปกครองบังคับบัญชา สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และค่าตอบแทน เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ถือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น การให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมองค์ความรู้อยู่เสมอจะจะต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายร่วมด้วย คือ ผลงานที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และได้มาตรฐาน ถือเป็นเรื่องในการยืนยันวิธีการปฏิบัติหน้าที่ แต่สิ่งที่สำคัญ คือ การกำหนดตัวชี้วัดที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากในบางครั้งการตั้งตัวชี้วัดที่สูงเกินไปอาจเป็นการบั่นทอนสภาพจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน แต่การตั้งตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมย่อมส่งผลต่อความกระตือรือร้นในระดับที่พอดี ซึ่งการกำหนดตัวชี้วัดจำเป็นต้องพิจารณาจากเป้าหมายขององค์กรในภาพรวม และทำการประเมินร่วมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความสอดคล้องกันและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ตั้งไว้

อาจกล่าวได้ว่าด้านคุณภาพของการปฏิบัติงานจำเป็นต้องพิจารณาเกี่ยวกับการนำความรู้ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมของผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอถือเป็นการสนับสนุนในการสร้างความได้เปรียบสำหรับการแข่งขันขององค์กรในอนาคต พร้อมทั้งจะต้องมีวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับทิศทางการบริหารจัดการขององค์กรเป็นหลัก เพื่อให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการเป็นไปได้อย่างมีคุณภาพ

ด้านความรวดเร็วหากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ในประเด็นเกี่ยวกับอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ สามารถอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้ กล่าวคือ ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของเทคโนโลยีและสารสนเทศได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตรวมถึงการทำงานที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อความเป็นพลวัตเหล่านี้ด้วย โดยในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภรณ์ บุญทอง (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษากองสถานีที่ยานพาหนะและรักษาความปลอดภัย สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี ผลการศึกษาพบว่าสมรรถนะของบุคลากรมีความเกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ เป็นหลัก ซึ่งการให้ความสำคัญกับประเด็นเหล่านี้ย่อมสะท้อนให้เห็นการปรับตัวภายใต้การเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยี เมื่อต้องนำอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ร่วมกับการปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานไปพร้อมกับเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ

ในประเด็นต่อมา คือ การมีวิธีการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่เพื่อให้สามารถนำมาปรับปรุงวิธีการการทำงานเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น โดยวิธีการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่นั้นเป็นสิ่งที่ต้องทำไปพร้อมกับการละลายพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานและการส่งเสริมเพิ่มเติมศักยภาพของการทำงาน ซึ่งถือเป็นการจัดการเวลาร่วมกับการทำความเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กร โดยในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชลดา อักษรศิริวิทยา (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานผ่านการเดินรถของการขนส่งมวลชนกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า เวลาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจะต้องให้ความสำคัญกับการให้บริการประชาชนอย่างรวดเร็วและทันเวลา ประกอบกับจะต้องให้บริการด้วยความเท่าเทียม การบริการอย่างก้าวหน้า และการบริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งจะต้องใช้วิธีการทำงานรูปแบบใหม่โดยการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อลดเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พนักงานจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ระบบการจัดการ และเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อผลลัพธ์ของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

สำหรับในประเด็นด้านความรวดเร็วต่อมานั้น คือ หน่วยงานให้การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการที่ช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ถือเป็นการคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ขององค์กรไปพร้อมกับการปรับตัวของวัฒนธรรมองค์กรที่ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี จอมคำสิงค์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกองการเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ผลการศึกษาพบว่าด้านเวลามีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมากที่สุด เนื่องจากภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด ศักยภาพของบุคลากรที่จำกัด วัฒนธรรมองค์กรที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ยาก แต่ถึงอย่างนั้นสิ่งสำคัญต่อด้านเวลาที่จะต้องให้ความสำคัญและไม่สามารถละเลยได้

อาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานด้านความรวดเร็ว นั้นถึงแม้จะอยู่ในลำดับสุดท้าย แต่ก็มีความสำคัญอยู่ในระดับมากและไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรให้ความสำคัญแต่อย่างใด เนื่องจากความรวดเร็วที่เกิดจากการตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือผู้รับบริการเป็นการยืนยันความสำเร็จของประสิทธิภาพการทำงานอย่างหนึ่ง ดังนั้น ไม่ว่าองค์กรจะทำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ การมอบความรู้ให้กับผู้ปฏิบัติงาน การกำหนดระยะเวลาความสำเร็จของการทำงาน และประเด็นอื่น ๆ ก็ตาม แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในองค์กรเป็นหลัก

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

สร้างโอกาสในการสื่อสารระหว่างพนักงาน การตรวจสอบวิธีการทำงาน เป็นสิ่งที่ธุรกิจทุกประเภทต้องให้ความสำคัญเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน สิ่งแรกคือ การรู้จักบทบาทของตนเอง ก็จะสามารถดำเนินงานเป็นทีมและช่วยกันปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นได้

พยายามสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงาน

เชื่อว่ายิ่งพนักงานมีแรงจูงใจในการทำงานมากเท่าไร ก็ยิ่งมีโอกาสเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตต่อชั่วโมงได้มากขึ้นเท่านั้น แม้ว่าเวิร์คโฟลว์และเนื้อหาของงานจะเหมือนเดิม แต่ก็น่าจะได้คาดหวังประสิทธิภาพที่ดีขึ้น และการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดอย่างรวดเร็วได้การสร้างแรงจูงใจที่ง่าย

ที่สุด คือการปรับปรุงผลตอบแทนของพนักงาน เช่น การขึ้นค่าตอบแทน สวัสดิการ หรือเพิ่มวันหยุด เป็นต้น อย่างไรก็ตามก่อนจะสร้างรายจ่ายของบริษัทให้เพิ่มขึ้น อาจจะต้องมีการใช้เทคนิคคิดน้อย เช่นการให้โบนัสเพิ่มหากสามารถสร้างผลงานจากการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้

การสร้างแรงจูงใจให้พนักงานเป็นประเด็นที่บริษัทต้องใส่ใจเสมอ แต่ไม่ใช่แค่สร้างแรงจูงใจเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานเท่านั้น แต่หากไม่ทำอย่างสม่ำเสมอแล้วก็ยากที่จะได้รับความไว้วางใจจากพนักงาน ซึ่งหากไม่ได้รับความไว้วางใจจากพนักงานก็ยากที่จะคาดหวังเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

พัฒนาทักษะของพนักงาน

แม้ว่าจำนวนพนักงานจะเท่าเดิม แต่ถ้าพนักงานแต่ละคนมีทักษะการทำงานดีขึ้น ประสิทธิภาพการทำงานต่อชั่วโมงก็สูงขึ้นได้ วิธีการพัฒนาทักษะโดยทั่วไปน่าจะเป็นการสนับสนุน การสอบวัดระดับความสามารถ หรือการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยวิธีเหล่านี้มีค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับการสร้างแรงจูงใจ วิธีนี้อาจแสดงความสามารถที่ไม่เคยรู้มาก่อนก็เป็นไปได้ อาจมองไม่เห็นว่าจะไปเชื่อมโยงกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตประเด็นที่ควรคำนึงเสมออีกคือการวาง “รากฐาน” ของบริษัทและสร้างความแข็งแกร่งให้กับการปฏิบัติงานได้อย่างดี

แก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร

ผู้เขียนได้กล่าวไว้ด้านบนว่าควรที่จะคำนึงถึงขนาดที่เหมาะสมของบริษัท แต่หากมีบุคลากรไม่เพียงพอ อย่างว่าแต่การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต แค่งานให้สำเร็จลุล่วงก็ยังยาก ญี่ปุ่นกำลังประสบปัญหาประชากรลดลงที่มีสาเหตุจากอัตราการเกิดต่ำและสังคมผู้สูงอายุ จึงทำให้ขาดแคลนแรงงานในทุกประเภทอุตสาหกรรม จึงทำให้การหาบุคลากรที่มีทักษะเหมาะสมกับที่ต้องการเป็นเรื่องยากขึ้นไปอีก ยิ่งธุรกิจที่ต้องใช้ทักษะขั้นสูงมากเท่าไร ก็จะมีแนวโน้มประสบปัญหามากขึ้นเท่านี้การรับสมัครบุคลากรต้องมีค่าใช้จ่าย แต่จากที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในหัวข้อการพัฒนาทักษะของพนักงานว่า หากในบริษัทมีบุคลากรที่มีทักษะดี ความสามารถในการผลิตก็จะดีขึ้น ยิ่งเวลาผ่านไปนานเท่าไรก็อาจจะหาบุคลากรได้ยากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นจึงอาจจะควรรับมือกับปัญหา

สรุป

การทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นอันที่จริงแล้วมันขึ้นอยู่กับตัวคุณ หากคุณมีความสุขในการทำงาน ผลงานที่ออกมาก็จะมีความเรียบร้อย ถูกต้องแม่นยำ และมีความละเอียดอ่อน แต่หากคุณไม่มีความสุขในการทำงาน งานที่ออกมาก็จะดูไม่เรียบร้อยและดูไม่ได้ตั้งใจเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นเมื่อคุณรู้ตัวว่า ตัวเองมีความสุขก็เบื่อหรือเหนื่อยล้า ก็พยายามหาสิ่งที่ทำให้คุณมีความสุขในการทำงานมาช่วย ารคิดแ่งบวกไม่เพียงแต่จะทำให้ตัวคุณเองมีความสุขกับการทำงานมากขึ้น แต่ยังทำให้คุณมีความสุขในการทำงานมากขึ้นอีกด้วย นี่เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเริ่มพัฒนาตัวเองจากทัศนคติและความคิดของคุณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การคิดในแง่บวกในการทำงานจะช่วยให้คุณลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นกับงานที่คุณทำ กับบุคคลอื่น หรือแม้แต่กับตัวคุณเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ ทั้ง 4 ด้านสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและหน่วยงานให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การตระหนักถึงข้อจำกัดของทรัพยากรในหน่วยงาน โดยจำเป็นต้องพิจารณาและเปรียบเทียบทรัพยากรที่มีอยู่กับเป้าหมายขององค์กรในระยะยาว ประกอบกับต้องมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมอยู่เสมอในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่ต้องการใช้ทรัพยากรอย่างเร่งด่วน

1.3 การบูรณาการทรัพยากรในองค์กรกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากช่องว่างของการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุดนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจของทรัพยากรนั้น ๆ โดยจะต้องฝึกปฏิบัติงานบุคลากรในองค์กรให้รู้คุณค่าของทรัพยากรและการนำไปใช้อย่างคุ้มค่า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการอื่นๆ นอกจากการใช้แบบสอบถาม และการใช้การสัมภาษณ์ เช่น การสนทนากลุ่มย่อย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น และควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมและมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานภายในองค์กรอื่น ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและข้อคิดเห็นของบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลรัฐ อินทรทัศน์ . (2556). เทคโนโลยีสารสนเทศและทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2564). กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากับระบบราชการ 4.0. สืบค้น 1 มกราคม 2565, จาก https://www.dbd.go.th/download/article/article_20210210135031.pdf.
- กันตยา เพิ่มผล. (2553). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน (Efficiency development). พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- จตุพล พัฒนกิจเจริญการ. (2552). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท อาควา นิธิฮาร่า คอร์ปอเรชั่น จำกัด. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จิตติมา อัครธิตพิงศ์. (2556). เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, คณะวิทยาการจัดการ.
- ชนัญญา ทองสุข. (2562). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 3. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ชลดา อักษรศิริวิทยา. (2559). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การคณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชาญชัย อาจันสมภาร. (2542). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพฯ.
- ชุติมา ม่วงมณี. (2554). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของงานการเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาป่าอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2547). *การจัดการ = Management*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานวิจัยและพัฒนาบุคลากร. (2560). *ประเทศไทย 4.0*. สืบค้น 1 มกราคม 2565, จาก <https://www.opdc.go.th/content/Mzk>.

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน
ระหว่างไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

Integrated Administration Strategies of Underground Cable System
for Provincial Electricity Authority and Local Administration
Organizations in Thailand Upper Northern Region

กิตติเมศร์ กรพัฒนาสวัสดิ์¹ นาวิน พรหมใจสา²
Kitimetr Kornpatanasawat, Nawin Promjaisa

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าหน่วยงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 45 คน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย จำนวน 24 คน รวมจำนวน 69 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ หรือการใช้เทคนิค SWOT Analysis และข้อมูลเชิงปริมาณโดยการเก็บแบบข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ทั้งภายในและภายนอก เพื่อนำไปสู่การจัดวางทิศทางขององค์การในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ผลการกำหนดทิศทางกลยุทธ์การกำหนดสถานการณ์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การร่างประเด็นยุทธศาสตร์คือ

รูก ควรมุ่งเน้นในเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานขององค์กรและสภาพแวดล้อมการแข่งขัน

Received: 2023-01-30 Revised: 2023-03-20 Accepted: 2023-03-20

¹ สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Branch of Regional Development Strategy Faculty of Social Sciences Chiang Rai Rajabhat University

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Social Sciences Chiang Rai Rajabhat.
Corresponding Author e-mail: kitimetr.k@gmail.com

รับ ควรมุ่งเน้นในเรื่อง สร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรทางธุรกิจ ที่มีประสบการณ์ในการลงทุนด้านพลังงานโรงไฟฟ้าเป็นสิ่งสำคัญ

ปรับตัว ควรมุ่งเน้นในเรื่อง การสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจของ กฟผ. “เทคโนโลยีและนวัตกรรม” ที่แข็งแกร่งเป็นพื้นฐาน

ถอนตัว ควรมุ่งเน้นในเรื่อง การผลักดันเพื่อแก้ไข/ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินธุรกิจเกี่ยวเนื่องของ กฟผ. ในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): งานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือ, ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการ

Abstract

The objective of this study was to draft the integrated administration strategies of underground cable system for Provincial Electricity Authority and Local Administration Organizations in Thailand Upper Northern. This mixed-method research recruited 69 samples including 45 chiefs of provincial electricity unit and 24 local administrators in Thailand Upper Northern Region. The qualitative data were collected and analyzed by SWOT Analysis while the quantitative data from questionnaire were analyzed to identify internal and external strategic factors for positioning and drafting the integrated administration strategies of underground cable system for the Provincial Electricity Authority and Local Administration Organizations in Thailand Upper Northern Region. The results showed that the draft integrated administration strategies comprised the following:

Advance: Focus on potential and capacity building of personnel in congruent with the directions of organization and surrounding competitive situations.

Maintain: Focus on building relationship with business partners who have experience in electricity plant investment.

Adapt: Focus on building value added of PEA by exploiting the strengths of technology and innovation.

Retreat: Focus on improving/revising law and regulations related to the future business of PEA.

Keywords: Underground Electricity Cable System; Local Administrative Organization in Upper Northern Region; Integrated Administration Strategies

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจน และในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศ (แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2570) แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าการพัฒนาของประเทศจะเพิ่มมากขึ้นในเรื่องของการเข้าถึงบริการสาธารณะ การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ของคนไทย จะมีเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพของการบริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ จากปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และมีความซับซ้อนหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติทุกด้านการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากภาคส่วนต่างๆ ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงานอย่างบูรณาการเนื่องจากทุกมิติการพัฒนามีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวทันโลก จากการต่อยอดการพัฒนามาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ 4.0 (แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2570)

ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่จะสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานไฟฟ้า รวมทั้งปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของกรุงเทพมหานคร และหัวเมืองสำคัญให้มีทัศนียภาพที่สวยงาม จึงมอบหมายให้การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ดำเนินโครงการเปลี่ยนระบบสายไฟฟ้าอากาศเป็นระบบไฟฟ้าใต้ดิน ต่อมาการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 กันยายน 2558 มีมติให้ กฟน. ดำเนินโครงการเปลี่ยนระบบสายไฟฟ้าอากาศลงใต้ดิน เพื่อรองรับการเป็นนครแห่งอาเซียนรวมระยะทาง 261.6 กิโลเมตร ภายใต้วงเงินลงทุน 143,092 ล้านบาท จากนั้น วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2560 ครม.มีมติให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ดำเนินโครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าในเมืองใหญ่ ระยะที่ 1 ภายใน 5 ปี (2559 – 2563) โดยเริ่มโครงการนำร่องกับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร 4 แห่ง คือ เชียงใหม่ นครราชสีมา พัทยา และหาดใหญ่ หลังจากนั้นทยอยเพิ่มเติมอีก 8 เมือง เพื่อดำเนินการปรับปรุงระบบไฟฟ้าให้มีความมั่นคง เชื่อถือได้ รองรับความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้น และปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์สวยงาม (การไฟฟ้านครหลวง, 2565)

ระบบเคเบิลใต้ดิน (Underground Cable System) ถูกนำมาใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจ่ายไฟฟ้า ปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่จ่ายไฟฟ้า และลดอุบัติเหตุภัยจากไฟฟ้าต่อชีวิต และทรัพย์สินที่อยู่บริเวณใกล้เคียงแนวสายไฟฟ้าและให้สวยงามเป็นระเบียบ ระบบเคเบิลใต้ดินจึงถูก

นำมาติดตั้งเพื่อจ่ายไฟฟ้าสำหรับพื้นที่ศูนย์กลางเมืองและธุรกิจขนาดใหญ่ พื้นที่อุตสาหกรรมทางด้านเทคโนโลยีระดับสูง พื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจการท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีความสวยงามหรือมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และเป็นพื้นที่พัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ เพื่อสนองตอบความต้องการข้างต้น แม้จะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ระบบเคเบิลใต้ดินสามารถให้ความเชื่อถือได้ในการจ่ายไฟฟ้าได้ดีกว่าระบบสายไฟฟ้าบนอากาศ (Overhead Lines System) เนื่องจากมีฉนวนที่แข็งแรง ทั้งถูกฝังไว้ใต้ดินอย่างมิดชิด มีการป้องกันอย่างหนาแน่น ไม่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น สภาพภูมิอากาศ อุบัติเหตุรถชนเสาไฟฟ้า การสัมผัส จากต้นไม้ สัตว์หรือคน เป็นต้น (ระบบเคเบิลใต้ดิน, 2548)

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการนำระบบเคเบิลใต้ดินมาใช้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลได้อนุมัติเงินลงทุนเพื่อให้การไฟฟ้านครหลวงนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อรองรับการเป็นมหานครแห่งอาเซียน (การไฟฟ้านครหลวง, 2564) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค นำสายไฟฟ้าลงใต้ดินสำหรับหัวเมืองใหญ่ต่าง ๆ ในพื้นที่ต่างจังหวัด ประกอบด้วยพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด 16 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ 12 เขต ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ มุกดาหาร นครราชสีมา ขอนแก่น นครพนม พระนครศรีอยุธยา ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครปฐม เพชรบุรี ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสงขลา เป็นต้น ขณะเดียวกันผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนหลายรายก็มีการเชื่อมต่อระบบสายไฟฟ้าใต้ดินจากโรงไฟฟ้าของตนเองไปยังลูกค้าที่รับไฟตรงในเขตนิคมอุตสาหกรรม เพื่อรับประกันความเชื่อถือได้ในการจ่ายไฟฟ้า ส่วนโรงไฟฟ้าประเภทพลังงานหมุนเวียน (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2565)

ทั้งนี้ จากสภาพปัญหาของการดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐกำลังประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการ ความซ้ำซ้อนของภารกิจ หน่วยงาน แผนปฏิบัติการ ความเป็นเจ้าของงาน ข้อมูล ฯลฯ (ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างเก็บ) ข้อมูลกระจัดกระจาย ขาดความเชื่อมโยง ไม่สามารถเห็นภาพรวมของนโยบายหรือประเด็นได้ ไม่สามารถติดตาม ตรวจสอบ หรือวัดประสิทธิภาพของหน่วยงานได้ ขาดแผนการบูรณาการทั้งด้านการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้าง ติดตั้งใช้งาน และบำรุงรักษาและทดสอบ ขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการทำงาน (กรอบการกำกับดูแลข้อมูล, 2561) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเชิงระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

บทความวิจัยนี้จะนำเสนอผลจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อได้รับทราบถึงความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงตามบริบทของพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อจัดทำรายงานยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สร้างจากการรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี ข้อเท็จจริงของศักยภาพสภาพการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ข้อมูลจากงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยยึดตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย รายละเอียดดังนี้

การประชุมเชิงปฏิบัติการ

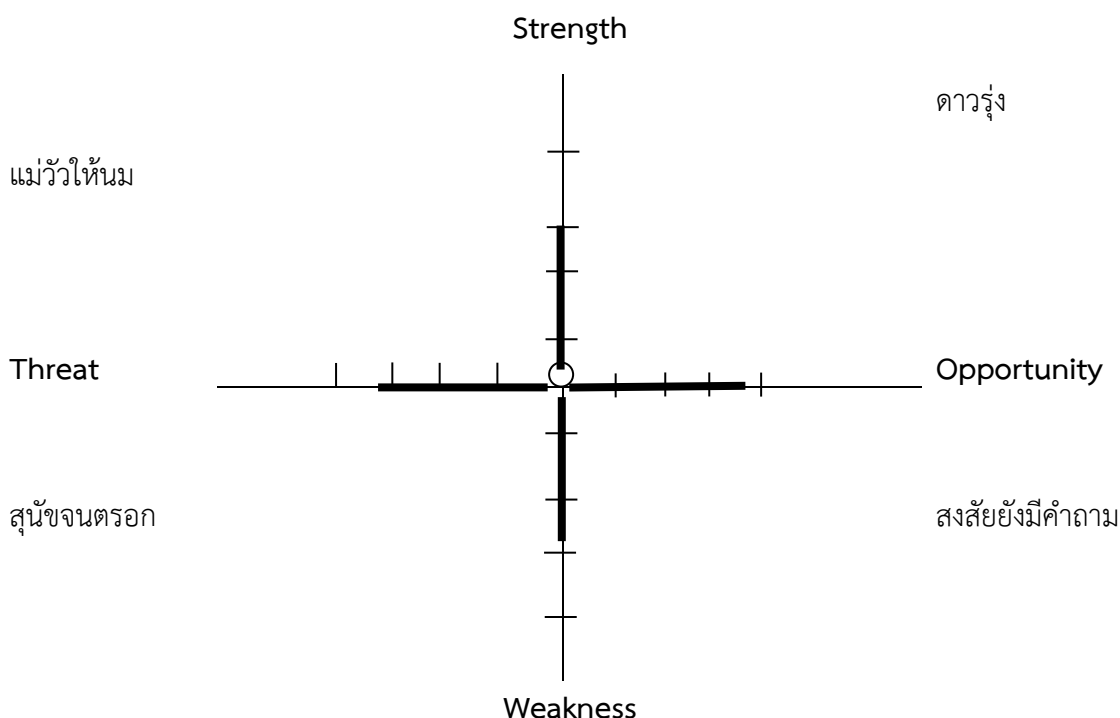
ผู้วิจัยใช้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาสรุปประเด็น เพื่อวิเคราะห์ถึงศักยภาพการบริหารจัดการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดิน ซึ่งทั้งหมดเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพก่อนนำไปประเมินหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปกำหนดร่าง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย รายละเอียดดังนี้

1.1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินในภาพรวม

1.2 ดำเนินการโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยมีหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบความเห็นพ้องต้องกันกับผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.3 นำผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis ไปจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ประเมินศักยภาพ

1.4 ดำเนินการวิเคราะห์แบบ Matrix และการวิเคราะห์ศักยภาพภายในและภายนอกแบบ Matrix

ภาพที่ 1 การจัดทำ Matrix เพื่อกำหนดค่าเฉลี่ยสภาวะแวดล้อม

1.5 วิเคราะห์ TOWS matrix เพื่อกำหนดทิศทางของการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย โดยนำคะแนนจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของปัจจัยภายในและภายนอกมาพร้อมพิจารณา

ภาพที่ 2 ตารางการวิเคราะห์ศักยภาพภายในและภายนอกแบบ Matrix

	โอกาส O	โอกาส O	
จุดแข็ง S	SO	OW	จุดอ่อน W
จุดแข็ง S	ST	WT	จุดอ่อน W
	อุปสรรค T	อุปสรรค T	

1.6 การจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือ

ของประเทศไทย โดยประกอบด้วยวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์การพัฒนา โดยการกำหนดกลยุทธ์ครั้งนี้เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมด้านการจัดการศึกษาจากเทคนิค SWOT มาพิจารณาแนวทางกำหนดกรอบการจัดทำ

2. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการ SWOT Analysis มาจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทำการกำหนดค่าคะแนนเพื่อนำไปกำหนดสถานะแวดล้อมของการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการผลิตไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

3. แบบประเมินความเหมาะสม

ผู้วิจัยนำร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการผลิตไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย โดยให้ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการได้ลงคะแนนในแบบประเมิน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ หัวหน้าหน่วยงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 45 คน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน จำนวน 24 คนรวมจำนวน 69 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถามพัฒนา แบบสอบถามโดยค้นคว้าจากหนังสือเนื้อหาในเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความครบถ้วนถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัยพร้อมขอคำปรึกษาและข้อเสนอแนะ

1.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้จริงกับกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3.แบบประเมินความเหมาะสมยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการผลิตไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย เมื่อที่ประชุมเชิงปฏิบัติการได้ร่วมกันร่างยุทธศาสตร์แล้ว จะนำมาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์เพื่อให้ที่ประชุมได้ลงคะแนนความเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้จัดทำกรสนทนากลุ่ม ณ ห้องประชุมสภาวัฒนธรรม เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 69 คน โดยนำผลการวิเคราะห์ศึกษาการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการ

ไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย มานำเสนอในที่ประชุม และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้แสดงความคิดเห็น แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้จัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ทางสถิติโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ผู้วิจัยได้จัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยได้จัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

การจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ห้องประชุมสภาวัฒนธรรม เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 69 คน โดยนำผลการวิเคราะห์ศึกษาการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย มานำเสนอในที่ประชุม และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำข้อมูลจากการประชุม มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้แสดงความคิดเห็น แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ด้านจุดแข็ง ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.80) ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ลดระยะเวลาในการปรับปรุงค่าไฟฟ้า มีส่วนช่วยลดการสูญเสียในระบบจำหน่ายไฟฟ้า (ค่าเฉลี่ย = 3.92) รองลงมา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถสนับสนุนการดำเนินงานในระบบเครือข่ายและจำหน่ายไฟฟ้า (Core Process) และระบบสนับสนุนอื่นที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย = 3.83) และการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างเสาขึ้นสายเคเบิลใต้ดินให้ใช้พื้นที่ในการก่อสร้างลดน้อยลง (ค่าเฉลี่ย = 3.81) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ด้านจุดอ่อนในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.77) ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง หลักสูตรสำหรับการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ ตลอดจนขั้นตอน วิธีปฏิบัติงาน จัดบรรยายเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความรู้เข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.88)

รองลงมา การนำระบบการตรวจสอบความผิดปกติของมิเตอร์ AMR เข้าใช้งานในช่วงแรก ๆ ไม่ยังค้อยได้รับการยอมรับเนื่องจากขาดทักษะ ความรู้และความชำนาญ (ค่าเฉลี่ย=3.84) และการจำแนกข้อร้องเรียนและกระบวนการตอบสนองและแก้ปัญหาข้อร้องเรียนยังไม่มี ความชัดเจน เช่น การกำหนดประเภทข้อร้องเรียนและหัวข้อยังไม่เป็นหมวดหมู่ การจำแนกข้อร้องเรียนไม่ได้แยกเรื่อง การร้องขอของลูกค้าออกจากข้อร้องเรียนทำให้มีจำนวนข้อร้องเรียนมากเกินไป เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย=3.72) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ด้านโอกาสในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=3.70) ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง แนวโน้มของการพัฒนา นวัตกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ ส่งผลต่อโอกาสในการลงทุนของ กฟภ. กับ การใช้ประโยชน์จากความร่วมมือกับพันธมิตร โดยมีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย=3.78) รองลงมา นโยบาย AEC สนับสนุน กฟภ. ในการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานให้กับกลุ่มประเทศ AEC (ค่าเฉลี่ย=3.73) และ นโยบายภาครัฐสนับสนุนการดำเนินงานที่สำคัญขององค์กร

เช่น นโยบายอนุรักษ์พลังงาน นโยบายส่งเสริมการพัฒนาพลังงานทดแทน ที่เอื้อต่อการ ดำเนินธุรกิจขององค์กร (ค่าเฉลี่ย=3.72) ตามลำดับ

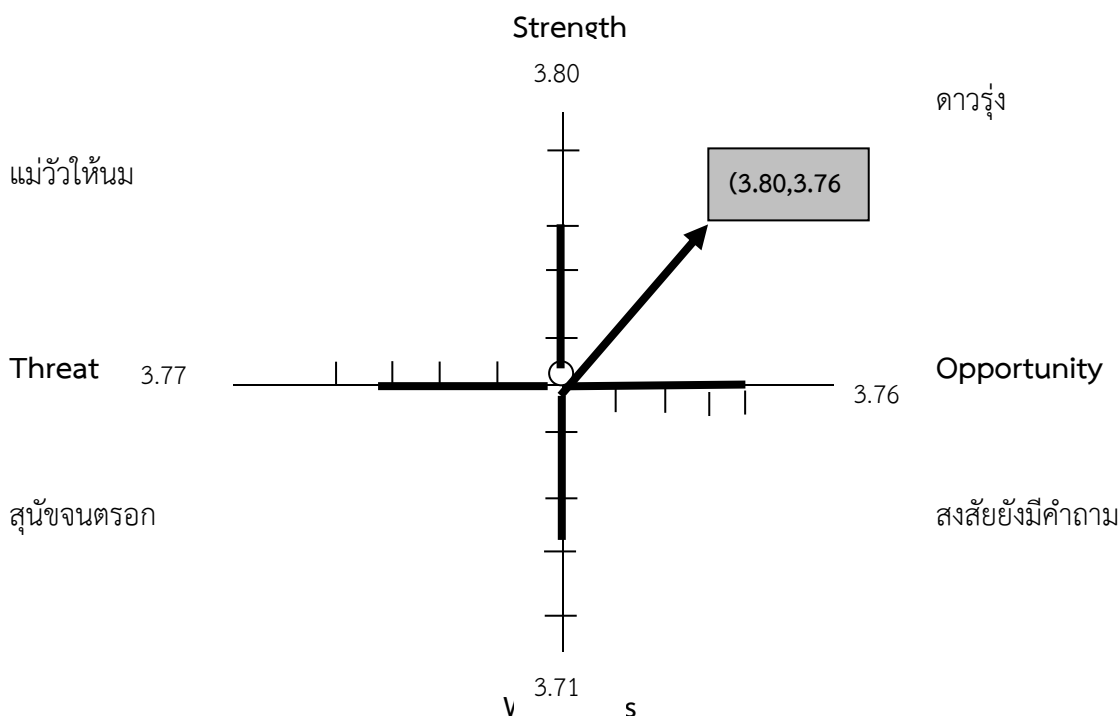
ค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยด้านอุปสรรค ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=3.59) ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง การสูญเสียลูกค้าในนิคมอุตสาหกรรม ให้กับนวัตกรรมไฟฟ้าขนาดเล็ก (SPP) (ค่าเฉลี่ย=3.78) รองลงมาด้านเทคโนโลยีและ โครงสร้างอุตสาหกรรมไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ส่งผลกระทบต่อการเข้ามาแข่งขันของ ผู้ประกอบการรายใหม่ (retail) (ค่าเฉลี่ย=3.61) และข้อจำกัดจากกฎระเบียบและนโยบายของ ภาครัฐ ที่จำกัดการทำธุรกิจของรัฐวิสาหกิจ (ค่าเฉลี่ย=3.58) ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคเหนือของประเทศไทยในภาพรวม

ปัจจัยภายในและภายนอก	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
จุดแข็ง	3.80	0.43	มากที่สุด
จุดอ่อน	3.77	0.43	มากที่สุด
โอกาส	3.70	0.55	มากที่สุด
อุปสรรค	3.59	0.79	มากที่สุด

การจัดทำ Matrix ค่าเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมเพื่อกำหนดสถานการณ์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

ภาพที่ 3 การจัดทำ Matrix ค่าเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมเพื่อกำหนดสถานการณ์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

จากภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แสดง Matrix ที่ได้จากผลการประเมินกำหนดค่าเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมเพื่อกำหนดสถานการณ์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ระหว่างจุดแข็ง กับ โอกาส ซึ่งตัดกันที่ (3.80,3.76) ดังนั้นสภาวะแวดล้อมหรือสถานการณ์ในขณะนี้อยู่ในสถานการณ์ ดาวรุ่ง โดยมีปัจจัยภายในที่เข้มแข็งแต่มีปัจจัยภายนอกดี โดยมีจุดแข็งในเรื่อง ลดระยะเวลาในการปรับปรุงค่าไฟฟ้า มีส่วนช่วยลดการสูญเสียในระบบจำหน่ายไฟฟ้า (ค่าเฉลี่ย=3.92) รองลงมา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถสนับสนุนการดำเนินงานในระบบเครือข่ายและจำหน่ายไฟฟ้า (Core Process) และระบบสนับสนุนอื่นที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย=3.83) และการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างเสาขึ้นสายเคเบิลใต้ดินให้ใช้พื้นที่ในการก่อสร้างลดน้อยลง (ค่าเฉลี่ย=3.81) ส่วนโอกาสที่สำคัญคือ แนวโน้มของการพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ ส่งผลต่อโอกาสในการลงทุนของ กฟภ. กับการใช้ประโยชน์จากความ

ร่วมมือกับพันธมิตร โดยมีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย=3.78) รองลงมา นโยบาย AEC สนับสนุน กฟผ. ในการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานให้กับกลุ่มประเทศ AEC (ค่าเฉลี่ย=3.73) และ นโยบายภาครัฐสนับสนุนการดำเนินงานที่สำคัญขององค์กร เช่น นโยบายอนุรักษ์พลังงาน นโยบายส่งเสริมการพัฒนาพลังงานทดแทน ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กร (ค่าเฉลี่ย=3.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการกำหนดทิศทางกลยุทธ์การกำหนดสถานการณ์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

ปัจจัยภายในและ ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
โอกาส (O)	SO (รุก)	WO (ปรับตัว)
	-การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับทิศทาง การดำเนินงานขององค์กรและสภาพแวดล้อมการแข่งขัน	-การสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจของ กฟผ. “เทคโนโลยีและนวัตกรรม” ที่แข็งแกร่งเป็นพื้นฐาน
อุปสรรค (T)	ST (รับ)	WT (ถอนตัว)
	-สร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรทางธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการลงทุนด้านพลังงานโรงไฟฟ้าเป็นสิ่งที่สำคัญ	-การผลักดันเพื่อแก้ไข/ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ เกี่ยวเนื่องของ กฟผ. ในอนาคต

การวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์

รุก ควรมุ่งเน้นในเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานขององค์กรและสภาพแวดล้อมการแข่งขัน

รับ ควรมุ่งเน้นในเรื่อง สร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรทางธุรกิจ ที่มีประสบการณ์ในการลงทุนด้านพลังงานโรงไฟฟ้าเป็นสิ่งที่สำคัญ

ปรับตัว ควรมุ่งเน้นในเรื่อง การสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจของ กฟผ. “เทคโนโลยีและนวัตกรรม” ที่แข็งแกร่งเป็นพื้นฐาน

ถอนตัว ควรมุ่งเน้นในเรื่อง การผลักดันเพื่อแก้ไข/ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุน การดำเนินธุรกิจเกี่ยวเนื่องของ กฟผ. ในอนาคต

ดังนั้นในการดำเนินการขึ้นกำหนดวิสัยทัศน์จะต้องมุ่งเน้นในการรุกไปพร้อม ๆ กับ โอกาสไปด้วยกันจึงจะทำให้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิล

ใต้ดินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย สามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทย และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 เพื่อการจัดหางบประมาณในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนางานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดระบบฐานข้อมูล และวางแผนดำเนินงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเป็นฐานข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในระยะ 4 ปี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษา ควรศึกษาวิจัยร่วมกันเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการงานระบบไฟฟ้าและสื่อสารเคเบิลใต้ดินระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของประเทศไทยกับต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรอบการกำกับดูแลข้อมูล. (2561). สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/data-governance-framework.
- การไฟฟ้านครหลวง. (2564). MAE เผยความคืบหน้าโครงการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดินปี 64 พร้อมเดินหน้าขับเคลื่อนโครงการฯ พลิกโฉมเมืองมหารคร. สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.mea.or.th/content/detail/87/6175>
- การไฟฟ้านครหลวง. (2565). ความคืบหน้าโครงการเปลี่ยนระบบสายไฟฟ้าอากาศ เป็นสายไฟฟ้าใต้ดิน. สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, จาก <https://thaipublica.org/2017/08/underground-cable-project-mea-1/>.
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. (2565). ยุทธศาสตร์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ.2565-2569. สืบค้น 28 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.pea.co.th/>
- ระบบเคเบิลใต้ดิน.(2548). กองมาตรฐานระบบไฟฟ้า ฝ่ายมาตรฐานและความปลอดภัย. สืบค้น 13 กันยายน 2565, จาก <https://www.mea.or.th/content/detail/87/6175>.
- แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2570. (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). (2561). สำนักเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
กรณีศึกษา กรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก
Performance Based on Strategic Development Plans: Case Study of
Directorate of Intelligence of Royal Thai Army Headquarters

พจิตา ทาเกต¹ วิจิตรา ศรีสอน²

Patita Thaket, Wijitra Srisorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บุคลากรของกรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก จำนวน 217 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31 - 40 ปี มีสถานภาพสมรส มีชั้นยศประทวน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.707)

คำสำคัญ (Keywords): ผลการดำเนินงาน; แผนยุทธศาสตร์

Abstract

This research aims to study the opinions level of the Performance based on strategic development plans : case study of Directorate of Intelligence of Royal Thai Army Headquarters. It was the quantitative research. The sample was 217 is Personnel of Directorate of Intelligence of Royal Thai Army Headquarters. Tool for collected data was a set of questionnaire Statistics used in data analysis were mean, standard deviation. The results found that Most of the samples were male,

Received: 2022-08-01 **Revised:** 2022-08-05 **Accepted:** 2023-05-20

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Department of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding
Author e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

² สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Department of Politics and
Governance Suan Sunandha Rajabhat University

aged 31-40 years, marital status. have the military rank, have a bachelor's degree, and have an average monthly income of 15,001 - 20,000 baht and The opinions level of the Performance based on strategic development plans: case study of Directorate of Intelligence of Royal Thai Army Headquarters overview at a high level ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.707)

Keywords: Performance based; strategic development plans

บทนำ (Introduction)

กองทัพบกเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของประเทศ มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 ในมาตราที่ 19 ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า กองทัพบกมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบก การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพบกตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของ กองทัพบก ได้ยึดถือแนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ซึ่งสอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 ได้แก่ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง แผนระดับที่ 2 ได้แก่ 1) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 2) แผนการปฏิรูปประเทศ 3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 และ 4) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) รวมทั้งคำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี และแผนระดับที่ 3 ได้แก่ 1) แผนปฏิบัติราชการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกระทรวงกลาโหม 2) (ร่าง) ยุทธศาสตร์กองทัพบก (พ.ศ. 2560 - 2579) รวมถึงอำนาจหน้าที่ของกองทัพบกตาม พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 มาตรา 19 ที่กำหนดให้ “กองทัพบกมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบก การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพบกตามอำนาจ หน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ” และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 52 ระบุไว้ว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย” (สำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบก, 2563)

จากการยื่นหนังสือแสดงความห่วงใยต่อผู้บัญชาการกองทัพบกเกี่ยวกับความกังวลในการเคลื่อนไหวทางการเมือง อย่างการที่ผู้ชุมนุมและผู้ทำกิจกรรม ได้นำเอาสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการชุมนุมหรือทำกิจกรรมในทางที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ดูเลและแก้ปัญห เพราะถือว่าเป็นเรื่องของความมั่นคงของชาติและเป็นหน้าที่ของพลเมืองไทยที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (ปิยฉี นิวิธ, 2564) และเป็นหน้าที่ยิ่งใหญ่ของคนไทยทุกคน เพราะประเทศไทยและ คนไทยดำรงอยู่ได้อย่างร่มเย็นเป็น

สุขมาถึงทุกวันนี้ก็ด้วยพระบารมีของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่คนไทยต้องดูแลรักษาและเทิดทูนสถาบันและองค์พระมหากษัตริย์ไว้ด้วยชีวิต อีกทั้งกองทัพก็ต้องเสริมสร้างศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันภัยพาล และรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ อันเกิดจากวาทหรือความคิดที่ไม่สุจริตทั้งปวงในประเทศ และการบูรณาการงานด้านต่าง ๆ กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้รับการแจ้งเตือนถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยของประเทศอย่างรวดเร็ว และหน่วยงานมีการสนับสนุนให้ปฏิบัติการกิจในสถานการณ์ภายในประเทศให้มีความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง รวมทั้งประชาชนมีความเข้าใจในภัยคุกคามต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ และมีภูมิคุ้มกันภายในประเทศ และในปัจจุบันภัยคุกคามที่เกิดขึ้นที่เป็นปัญหาใหญ่ตอนนี้องค์ของประเทศไทยคือปัญหาอาชญากรรมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นพื้นที่ที่ค่า พักเก็บ แพร่ระบาดของอาชญากรรมที่รุนแรงที่สุดของประเทศ มีขนาดของปัญหาคิดเป็นร้อยละ 35 ของทั้งประเทศ ปัญหาภัยพิบัติ ปัญหาภัยพิบัติมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นทุกปี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้โลกร้อนขึ้น ทำให้เกิดภัยพิบัติขึ้นโดยฉับพลัน ยากที่จะคาดการณ์ได้ เช่น แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย โรคภัย เช่น สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ปัญหาการแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจไม่สมดุลระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน นำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาความขัดแย้งของคนในชาติ การพัฒนาการทางการเมืองนำไปสู่วัฒนธรรมการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายของรัฐมากขึ้น ในขณะที่โครงสร้างของสังคมไทยมีลักษณะมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคมและการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และมีอิทธิพลของสื่อสมัยใหม่ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ทางการเมือง และการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศเพื่อควมมีประสิทธิผลมุ่งสู่ความเป็นธรรมาภิบาล และยึดหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่าและหลักคุณธรรมนำไปสู่แนวความคิดที่แตกต่างกัน แม้ปัจจุบันจะดูสงบเรียบร้อย แต่ยังมีการปฏิบัติการข่าวสารผ่านสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง (นภาพรณ สวัสดิ์มงคล, 2564)

จากความเป็นมาและเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกองทัพบก หวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกองทัพบก จะเป็นกรอบทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนภารกิจ และใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อสนองต่อนโยบายของรัฐบาล และเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันการบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรม ชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้กรมข่าวกองทัพบกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากรที่จะสะท้อนถึงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกองทัพบก มากน้อยเพียงใด และเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลและประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา และ

ให้ความช่วยเหลือประชาชน และเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานของกองทัพบกให้ตรงกับความต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก โดยประยุกต์ใช้จากแผนยุทธศาสตร์กองทัพบก 3 ปี (พ.ศ.2563-2565) (สำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบก, 2563)

2. ประชากร คือ บุคลากรของกรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 476 คน (กรมข่าวกองทัพบก, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ค่า 0.05% ได้กลุ่มตัวอย่าง 217 คน

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = คลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{แทนค่า} = \frac{476}{1 + 476(0.05)^2}$$

$$= 217$$

จากการแทนค่าสูตรดังกล่าว จะได้กลุ่มตัวอย่าง 217 คน

จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง แทนค่าสูตรดังกล่าวได้กลุ่มตัวอย่าง 217 คน ดังนั้น ใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 217 คน ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 217 ตัวอย่าง ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากจำนวนประชากรทั้งหมดในแต่ละหน่วยงานกรมข่าวตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการตามตารางที่

ตารางที่ 1 ตารางการสุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	หน่วยงานกรมข่าว	จำนวนประชากร (คน)					จำนวนตัวอย่าง (คน)
		นายทหารชั้นสัญญาบัตร	นายทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร	ลูกจ้าง	พนักงานราชการ	รวม	
1	สำนักงานเจ้ากรมข่าว	17	8	1	2	28	13
2	กองข่าว สำนักข่าวกรอง	20	10	0	2	32	15
3	กองการต่างประเทศ สำนักวิเทศสัมพันธ์	11	8	0	1	20	9
4	กองการทูตฝ่ายทหารบก สำนักวิเทศสัมพันธ์	11	5	0	1	17	8
5	กองแผนและฝึก	9	12	1	2	24	11
6	กองโครงการและงบประมาณ	7	6	1	3	17	8
7	กองสารสนเทศ	4	7	0	3	14	6
8	กองข่าวกรองทางภาพ สำนักข่าวกรอง	9	6	0	1	16	7
9	กองรักษาความปลอดภัย กรมข่าวทหารบก	21	18	0	2	41	19
10	กองธุรการ	11	37	2	5	55	25
11	แผนการเงิน	4	8	0	2	14	6
12	แผนกแผนงาน/ อำนวยการ ส่วน อำนวยการและรวบรวม ข่าวสาร	9	15	1	2	27	12
13	แผนกรวบรวมข่าวสาร และประสานการปฏิบัติ	8	16	2	1	27	12
14	แผนกประสานงานกับ	7	6	0	0	13	6

ประเทศเพื่อนบ้าน							
15	แผนกปฏิบัติการข้าวยา เสพติด ส่วนปฏิบัติการ	5	8	0	0	13	6
16	แผนกปฏิบัติการข้าว ด้านความมั่นคงภายใน	16	7	0	0	23	10
17	ส่วนปฏิบัติการข้าว สำนักข้าวกรอง กรม ข้าวทหารบก	12	16	1	1	30	14
18	โรงเรียนข้าวทหารบก	28	26	3	8	65	30
		209	219	12	36	476	217

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะให้ข้อมูลเชิงปริมาณความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ชั้นยศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรต่อผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1. ด้านการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ 2. ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของกองทัพบกเพื่อการป้องกันประเทศ 3. ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจการรักษาความมั่นคงภายใน 4. ด้านการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน 5. ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับต่างประเทศ 6. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศ ลักษณะแบบสอบถามใช้มาตราวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของกรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก เป็นการเก็บข้อมูลจากการสำรวจ (Survey Method)

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสาร เพื่อเป็นการศึกษาทบทวนเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาโดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสารรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี บทความ วิทธานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูล และดำเนินการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ โดยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข แล้วบันทึกลงในโปรแกรม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อบรรยายข้อมูล ดังนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ชั้นยศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก สรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรของกรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ชั้นยศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31 - 40 ปี มีสถานภาพสมรส มีชั้นยศประทวน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1. ด้านการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ 2. ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของกองทัพเพื่อการป้องกันประเทศ 3. ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการรักษาความมั่นคงภายใน 4. ด้านการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน 5. ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับต่างประเทศ 6. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศ สามารถสรุปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก ภาพรวม

ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	4.05	0.828	มาก
2. ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของกองทัพ เพื่อการป้องกันประเทศ	4.04	0.793	มาก
3. ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจการรักษาความมั่งคั่ง ภายใน	4.12	0.507	มาก
4. ด้านการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือ ประชาชน	4.15	0.594	มาก
5. ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับ ต่างประเทศ	4.09	0.692	มาก
6. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการ ป้องกันประเทศ	3.96	0.759	มาก
รวม	4.07	.707	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.707) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ ด้านการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.594) รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจการรักษาความมั่งคั่งภายใน ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.507) ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับต่างประเทศ ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.692) ด้านการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.828) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของกองทัพเพื่อการป้องกันประเทศ ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.793) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศ ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.759) ตามลำดับ และในส่วนของรายด้านและรายข้อ พบว่า

ด้านการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.828) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ ท่านปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่ให้ถูกจลาจลจ้วงละเมิด ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.749) รองลงมา คือ ท่านพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบัน

พระมหากษัตริย์ให้มีความปลอดภัยสูงสุด และอย่างสมพระเกียรติ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.705) และลำดับสุดท้าย คือ กองทัพบกมีการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.884)

ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของกองทัพเพื่อป้องกันประเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.793) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ กองทัพบกเตรียมรบทั้งด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ รวมทั้งการฝึก การศึกษา ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.778) รองลงมา คือ กองทัพรักษาสถานการณ์ความสงบเรียบร้อยของประเทศ เช่น ความสงบชายแดน ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.751) และลำดับสุดท้าย คือ กองทัพบกเตรียมกำลังทางบกเพื่อป้องกันราชอาณาจักร ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.822)

ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการรักษามั่นคงภายใน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.507) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ กองทัพบกสนับสนุนให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในสถาบันหลักของชาติเพื่อไม่เกิดความแตกแยกแบ่งฝ่ายทางการเมือง ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.621) รองลงมา คือ กองทัพบกบูรณาการงานด้านการข่าวกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้รับการแจ้งเตือนถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยของประเทศอย่างรวดเร็ว ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.518) และลำดับสุดท้าย คือ กองทัพบกสนับสนุนการปฏิบัติการรักษามั่นคงภายในครอบคลุมภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.262)

ด้านการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.594) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ กองทัพบกส่งเสริมฝ่ายพลเรือนในการช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งในขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ (ขั้นการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติ) และขั้นการฟื้นฟูบูรณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลทั้งในยามปกติและยามวิกฤต ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.569) รองลงมา คือ กองทัพบกช่วยเหลือประชาชน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งกำลังพลและเครื่องมือยุทโธปกรณ์เข้าให้การช่วยเหลือ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.527) และลำดับสุดท้าย คือ กองทัพบกพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ที่มุ่งขจัดและแก้ไขปัญหามั่นคงในพื้นที่ หรือพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.608)

ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับต่างประเทศ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.692) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้ตอบ

แบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ กองทัพบกมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน เงื่อนไขความขัดแย้งลดลง เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจข้ามแดน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.688) รองลงมา คือ ประเทศสมาชิกอาเซียนยอมรับและเชื่อถือในบทบาทของ กองทัพบกไทย ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.662) และลำดับสุดท้าย คือ ประเทศมหาอำนาจต้องการความร่วมมือและการดำรงอิทธิพลของตน และประเทศอื่น ๆ และต้องการความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับกองทัพบกไทย ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.719)

ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.759) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นลำดับแรก คือ ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีความไว้วางใจ เชื่อมั่นต่อกองทัพบก ส่งเสริมต่อภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของกองทัพบก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.748) รองลงมา คือ ท่านมีสวัสดิการที่ดี มีความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพ และการจัดการกำลังพลด้วยระบบคุณธรรม ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.770) และลำดับสุดท้าย คือ กองทัพมีการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศเพื่อควมมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่าและหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.755)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก สามารถอภิปรายผลการศึกษได้ ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี วรพงษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางความสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการตาม แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้ง 6 ด้านของจังหวัดสมุทรสาคร ในระดับความสำเร็จด้านคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อแผนการดำเนินงานทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ พบว่า ส่วนมากมีความชื่นชอบต่อดำเนินงานทั้งหมดของยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยเมื่อวัดระดับความสำเร็จของการดำเนินการโครงการและประโยชน์ต่อประชาชน อยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ รัตน์ชนก แสงอ่วม และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการศึกษานำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ สุนทรา โตบัว และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง ประเมินการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนไปสู่การปฏิบัติด้วยการประเมินแบบตอบสนอง

พบว่า ผลการประเมินพบว่าโครงการสำคัญทั้ง 5 โครงการ มีประสิทธิภาพระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน งานวิจัยของ พรทิพย์ บัวอินทร์ (2559) การศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมือซบบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนต่อการดำเนินงานตามแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมือซบบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ อธิพัทธ์ ทักสิน (2559) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนทรีย์ อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด พบว่า ประชาชนเห็นว่าการดำเนินงานตามแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลนทรีย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ วรรณ ปรานค์ปฐ (2560) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเมืองพัทยาที่มีต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2559-2563 พบว่า พนักงานเมืองพัทยาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจต่อแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2559-2563 อยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่าผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมข้าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ พบว่า กองทัพมีการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในพระมหากษัตริย์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ มีระดับน้อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก ในการสร้างจิตสำนึกเป็นการที่ประชาชนทุกคนต้องมีทุกคน แต่ด้วยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 อาจทำให้ไม่มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันการระบาดทางกองทัพจึงให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของบุคลากรและประชาชนทั่วไป แต่ก็มีภารกิจกรมภายในกองทัพอเอง เพราะกองทัพให้ความสำคัญกับการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เป็น ภารกิจหลักของกองทัพบกที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นสถาบันสูงสุดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะการเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ และการ เป็นมรดกอันล้ำค่าอย่างหนึ่งที่อยู่กับแผ่นดินไทยมาช้านาน หล่อหลอมให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าในทุกพื้นที่ของประเทศ เกิดความรักความสามัคคีระหว่างกัน และจากผลการวิจัยจึงเห็นควรให้กองทัพควรจัดกิจกรรม หรือสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการสร้างการเรียนรู้ สร้างจิตสำนึก สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันฯ และจัดสื่อต่าง ๆ ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนัก และปกป้องสถาบันฯ

2. ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของกองทัพเพื่อการป้องกันประเทศ พบว่า กองทัพมีการเตรียมกำลังทางบกเพื่อป้องกันราชอาณาจักร มีระดับน้อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก การเตรียมกำลังทางบกเพื่อป้องกันราชอาณาจักร เป็นการจัดเตรียมกำลังทางบกของ

กองทัพที่ต้องจัดเตรียมไว้ แต่ด้วยกำลังพลอาจไม่เพียงพอที่จะต้องทำงานเพื่อป้องกันประเทศอย่างเดียว กำลังพลต้องทำงานเพื่อประชาชน อีกทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ทำให้ไม่จำเป็นต้องใช้กำลังพลในการป้องกันราชอาณาจักรด้วยวิธีเดิม ๆ และจากผลการวิจัยจึงเห็นควรให้มีการเสริมสร้างศักยภาพ และโครงสร้างหน่วยงานให้มีความกะทัดรัด และทันสมัยแบบสากล และปฏิบัติงานตามนโยบายการเตรียมความพร้อมแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด

3. ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจการรักษาความมั่นคงภายใน พบว่า กองทัพมีการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในครอบคลุมภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร มีระดับน้อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก เพราะการรักษาความมั่นคงภายในครอบคลุมภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหารอาจไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยในประเทศไทย จึงทำให้กองทัพนำงบประมาณที่มีอย่างจำกัดมาใช้ในการสนับสนุนงานส่วนนี้ลดน้อยลง อีกทั้งงบประมาณที่จะใช้ในการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ก็ได้รับการเยียวยาจากรัฐบาลแล้ว กองทัพอาจทำงานงบประมาณตรงนี้ไปใช้ประโยชน์ตรงส่วนงานอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศและประชาชน และจากผลการวิจัยจึงเห็นควรให้มีการจัดกิจกรรม โครงการสำคัญต่าง ๆ เพื่อธรรมาภิบาล ป้องกัน รักษาความปลอดภัย ส่งเสริม เผยแพร่ความจริงที่ถูกต้อง และป้องกัน ปรามปราม และมีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

4. ด้านการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน พบว่า กองทัพมีการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ที่มุ่งจัดและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ หรือพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีระดับน้อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก การสนับสนุนการพัฒนาประเทศการช่วยเหลือประชาชน (เสริมสร้างความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนให้กับหน่วยช่วยเหลือประชาชนของกองทัพบก ทั้งในด้านกำลังพลและยุทธโศปกรณ์) และมีการบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการช่วยประชาชนที่ ประสบภัยพิบัติ การปรับปรุงแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก การพัฒนาการจัดโครงสร้างหน่วย กลไกการบริหารจัดการสาธารณภัย ความพึงพอใจของส่วนราชการพลเรือน ภาคเอกชน และหน่วยที่เกี่ยวข้องในการ พันฟูผู้ประสบภัยพิบัติด้านต่าง ๆ เป็นไปตามแผนที่กำหนด และความพึงพอใจของประชาชน ชุมชน ส่วนราชการพลเรือน ภาคเอกชน ต่อกองทัพบก ในการดำเนินการช่วยเหลือประชาชนให้มีความมั่นคงปลอดภัยมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นไปตามแผนที่กำหนด จากผลการวิจัยจึงเห็นควรให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะประชาชนที่ยากจน และด้อยโอกาสในพื้นที่ทุรกันดาร และห่างไกลความเจริญ ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และให้ประชาชนพ้นจากภัยพิบัติต่าง ๆ และขับเคลื่อนโดยการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศมหาอำนาจต้องการความร่วมมือและการดำรงอิทธิพลของตน และประเทศอื่น ๆ และต้องการความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับกองทัพไทย มีระดับน้อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก รัฐบาล ซึ่งมีความต้องการให้กองทัพเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ประเทศมหาอำนาจต้องการความร่วมมือและการดำรงอิทธิพลของตน และประเทศอื่น ๆ ต้องการความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับกองทัพ จากผลการวิจัยจึงเห็นควรให้มีการจัดทำนโยบาย

ดำเนินความร่วมมือและเสริมสร้างความสัมพันธ์ การจัดกำลังระดับกองพันพร้อมสนับสนุนการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ การเข้าร่วมการประชุม/กิจกรรมความร่วมมือปัญหาท้าทายข้าม ชาติแบบทวิ/พหุภาคี และการพัฒนาระบบงานการทูตฝ่ายทหารบก

6. ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศ พบว่า กองทัพบกมีการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศเพื่อควมมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่าและหลักคุณธรรม มีระดับน้อยที่สุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก กองทัพบกมีการจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศเพื่อควมมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่าและหลักคุณธรรม แต่อาจเป็นเพราะสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้กองทัพเข้าถึงประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ได้ค่อนข้างยาก เพราะเป็นมาตรการการป้องกันโรคระบาด อีกทั้งได้งบประมาณที่น้อยลง และรัฐบาลก็ได้ให้ความช่วยเหลือประชาชน ทางกองทัพจึงไม่ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ หรือมีความรับผิดชอบต่อที่จะช่วยเหลือกลุ่มประชาชนที่มีความเดือนร้อน ซึ่งประชาชนบางกลุ่มอาจต้องการความช่วยเหลือจากกองทัพ จากผลการวิจัยจึงเห็นควรให้ กองทัพสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชน และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กองทัพได้บริหารจัดการทรัพยากรในการป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ประชากรที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงประชากรของบุคลากรของกรมข่าวทหารบก กองบัญชาการกองทัพบกเท่านั้น ซึ่งหากต้องการข้อมูลที่มีความหลากหลายมากขึ้น ควรมีการขยายขอบเขตประชากรที่แตกต่างจากเดิม หรือเพิ่มกลุ่มขนาดประชากร เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมข่าวทหารบก. (2564). *ข้อมูลพื้นฐานกรมข่าวทหารบก*. ค้นวันที่ 5 พฤษภาคม 2564 จาก, <https://dint.rta.mi.th>.
- นภาพรณ สวัสดิมงคล. (2564). *เอกสารประกอบการบรรยายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ(กรุงเทพมหานคร)*. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2565 จาก, <https://webportal.bangkok.go.th>.
- ปิยชี นิเวศ. (2564). *กลุ่มเงินทุนสถาบันพระมหากษัตริย์หรือกองทัพช่วยปกป้องจากการก้าวล่วงสถาบัน*. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2565 จาก, <https://www.bbc.com>.
- พรทิพย์ บัวอินทร์. (2559). *ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- รัตน์ชนก แสงอ่วม และคณะ. (2562). การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวณิฆฏองแหรภพุทธ ศาสตรปริทรรคณั*. 6(1), 1.
- วรรณา ปรารค์ปรุ. (2560). *ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเมืองพัทยาที่มีต่อแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา พ.ศ. 2559-2563*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการ ภาครัฐและเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบก. (2563). *แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของ กองทัพบก*. กองทัพบก.
- สุนทรา โตบัว และคณะ. (2561). ประเมินการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการประเมินแบบตอบสนอง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12(พิเศษ), 163.
- เสรี วรพงษ์. (2563). แนวทางความสำเร็จของโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด สมุทรสาคร. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*. 2(1), 112-113.
- อิทธิพัทธ์ ทักษิณ. (2559). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนนทรีย์ อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด*. งานนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York. Harper and Row Publications.

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่ม
เพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

People's Satisfaction towards the services of Bottles Drinking Water
from the Royal Thai Army Disaster Mitigation Vehicles by the Engineer
Department Phramongkutklao Hospital

ชัยธัช เกิดบุญส่ง¹ วิเชียร วิทยอดม²

Chaitut Kerdboonsong, Wichian Vitayaudom

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่รับน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-Test และ ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 3.56$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา ($\bar{x} = 3.49$, S.D.=0.60) ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\bar{x} = 3.47$, S.D.=0.68) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.45$, S.D.=0.66) และ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.42$, S.D.=0.60) ตามลำดับ 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับ

Received: 022-07-14 Revised: 2022-08-17 Accepted: 2022-08-18

¹ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Faculty of Arts and Sciences, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: earthchaitut2@hotmail.com

² คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Faculty of Arts and Sciences, Southeast Asia University. e-mail: Apichap@sau.ac.th

การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ประชาชนให้คำแนะนำว่า ควรมีการเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการให้บริการมากที่สุด รองลงมาคือ ควรเพิ่มจำนวนที่นั่งสำหรับประชาชนให้มากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): ความพึงพอใจของประชาชน; การให้บริการ; น้ำดื่มบรรจุขวด

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of people's satisfaction towards the service of bottled water from the Army's drinking water production vehicles for disaster relief by the Engineer Department at Phramongkutklao Hospital, 2) to compare the level of people's satisfaction towards the service of bottled water from the Army's drinking water production vehicles for disaster relief by the Engineer Department at Phramongkutklao Hospital classified by personal factors and 3) study problems and suggestions about the service of bottled water from the Army's drinking water production vehicles for disaster relief by the Engineer Department at Phramongkutklao Hospital. The sample group used in the research included people who received bottled water, 400 people. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-Test, and ANOVA. The results of the research were as follows: 1) The level of people's satisfaction towards the service of bottled water from the Army's drinking water production vehicle for disaster relief by the Engineer Department at Phramongkutklao Hospital overall was at a moderate level ($\bar{x} = 3.48$, S.D.=0.53). When considering each aspect, it was found that in terms of providing services equally with the highest average score ($\bar{x} = 3.56$, S.D.=0.50), followed by timely service ($\bar{x} = 3.49$, S.D.=0.60), progressive service ($\bar{x} = 3.47$, S.D.=0.68), adequate services ($\bar{x} = 3.45$, S.D.=0.66) and continuous service ($\bar{x} = 3.42$, S.D.=0.60), 2) People with different gender, ages, education levels, occupation, and monthly incomes were satisfied with the service of bottled water was significantly different at the 0.05 level, and 3) people advise that there should be an increase in the number of staff in service as much as possible, followed by the number of seats for more people.

Keywords: People's Satisfaction; The Services; Bottles Drinking Water

บทนำ (Introduction)

องค์การอนามัยโลก หรือ WHO (World Health Organization) ประกาศยกระดับการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส สายพันธุ์ใหม่ หรือ COVID-19 ซึ่งย่อมาจาก Coronavirus Disease Starting in 2019 จากโรคระบาด (Epidemic) เป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งพิจารณาจากหลักการเบื้องต้น 3 ประการ คือ 1. ไวรัสสามารถก่อให้เกิดอาการป่วยจนถึงเสียชีวิต 2. มีการติดต่อระหว่างคนสู่คน 3. การแพร่ระบาดลุกลามไปทั่วโลก ณ เวลาที่ประกาศมีผู้ติดเชื้อ 118,000 คนทั่วโลกใน 114 ประเทศและเสียชีวิต 4,291 คน (World Health Organization, 2020) โดยคาดว่าตัวเลขจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอาจเปรียบเทียบความรุนแรงได้เท่ากับโรคซาร์สมากที่สุด อีกทั้งองค์การอนามัยโลกหรือ WHO ยังไม่สามารถหาที่มาของเชื้ออย่างชัดเจน โดย โรคโควิด-19 สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนผ่านทางไอ จาม สัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลายของผู้ติดเชื้อ จะมีอาการหลายแบบตั้งแต่ติดเชื้อมีอาการ อาการเล็กน้อยคล้ายเป็นไข้หวัดธรรมดา อาการปานกลางเป็นปอดอักเสบ และอาการรุนแรงมากจนอาจเสียชีวิต สำหรับกลุ่มเสี่ยงต่อการสัมผัสเชื้อนี้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเพศทุกวัย แต่ในกลุ่มเสี่ยงสูงที่อาจเกิดการสัมผัสเชื้อมาก ได้แก่ ผู้ที่อาศัยในพื้นที่เสี่ยงต่อการสัมผัสโรคหรือประเทศหรือเมืองที่มีการระบาดของโรคอย่างต่อเนื่อง บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว 7 กลุ่มโรค ได้แก่ โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคไตวายเรื้อรัง โรคหลอดเลือดสมอง โรคอ้วน โรคเบาหวาน เป็นต้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

เนื่องจากโรคโควิด-19 เป็นโรคใหม่จึงไม่มีภูมิคุ้มกันในคนทั่วไป ทำให้จำนวนผู้ที่ติดเชื้อมีมากส่งผลให้เกิดการเสียชีวิตจำนวนมากซึ่งมาตรการป้องกันต่างๆ ในปัจจุบัน ได้แก่ การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ การทำความสะอาดสถานที่และพื้นผิวสัมผัสร่วม การรักษาระยะห่างทางสังคม การงดจัดกิจกรรมที่รวมกลุ่มคนจำนวนมาก การกักตัวผู้ที่มีความเสี่ยงส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ระบบเศรษฐกิจและไม่สามารถป้องกันการแพร่ระบาดของโรคได้อย่างสมบูรณ์ หลายประเทศทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยจึงได้มีการคิดค้นและพัฒนาวัคซีนโควิด-19 ซึ่งเป็นความหวังในการป้องกันการติดเชื้อ การแพร่ระบาดของโรค ลดความรุนแรงจากการติดเชื้อ และลดอัตราการเสียชีวิต (กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการวัคซีนป้องกันโควิด-19 อย่างทั่วถึง และเป็นไปตามเป้าหมาย โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าซึ่งเป็นสถานพยาบาลภาครัฐที่มีศักยภาพเพียงพอในการเป็นสถานที่ให้บริการวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ได้ดำเนินการลงทะเบียนให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะเข้ารับวัคซีนอย่างครอบคลุมและทั่วถึง (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) ส่งผลให้มีประชาชนจำนวนมากเข้ามาใช้บริการฉีดวัคซีน ดังนั้น กองทัพบก โดยกรมการทหารช่างจึงได้จัดทำถังพอลิเอทิลีน ทำการผลิตน้ำดื่มด้วยเครื่องผลิตน้ำดื่มระบบ RO (Reverse Osmosis) ซึ่งเป็นอุปกรณ์ของหน่วย เพื่อบรรเทาสาธารณภัยในการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งทำการติดตั้งบนรถยนต์บรรทุกขนาด 2.5 ตันขึ้นไปโดยไม่ต้องดัดแปลง อาศัยผู้ดำเนินงานเพียง 3 คน สามารถผลิตน้ำดื่มจากแหล่งน้ำธรรมชาติ

ทั่วไป และมีกำลังผลิตน้ำอุปโภคไม่น้อยกว่า 1,000 ลิตร/ชั่วโมง และผลิตน้ำบริโภคด้วยระบบกรองแบบ RO และฆ่าเชื้อด้วยแสง UV ไม่น้อยกว่า 500 ลิตร/ชั่วโมง โดยได้ผลิตน้ำดื่มบรรจุขวด ขนาด 600 มิลลิลิตรนำไปบริการให้กับบุคลากรทางการแพทย์ และประชาชนที่เดินทางมาฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายให้กับประชาชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า รวมถึงเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ซึ่งผลการศึกษารั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความพึงพอใจการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากการผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) ลักษณะการสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะ

และความพึงพอใจของประชาชน เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากกรณีผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กรุงเทพมหานคร ซึ่งการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่รับน้ำดื่มบรรจุขวดจากกรณีผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของประชาชนที่รับน้ำดื่มบรรจุขวด ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรคำนวณของ W.G. Cochran (1977) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยทำการเก็บข้อมูลทุกวัน ในช่วงเวลา 09.00 – 11.00 น. จนกว่าจะครบจำนวน 400 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแบบสอบถามทั้งหมด 1 ชุดแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ ประกอบด้วยไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากกรณีผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การให้บริการอย่างเสมอภาค การให้บริการอย่างทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากกรณีผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยเป็นลักษณะแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความต้องถูกต้องของเนื้อหา ความครบถ้วนของเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการแบบสอบถาม และทำการทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยทำการทดลองใช้กับกำลังพล ข้าราชการ กองทัพบก หน่วยกองพลาธิการ กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบวัดความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.94

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวแบบตอบแบบสอบถามโดยตรงให้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติ T-Test และ ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีต่อตัวแปรต้น และตัวแปรตาม โดยใช้ Post Hoc Test ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์รายคู่

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26 – 40 ปี มีสถานภาพโสด มีการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท

การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$, S.D.=0.53) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.56$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา ($\bar{x} = 3.49$, S.D.=0.60) ต่อมาคือ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\bar{x} = 3.47$, S.D.=0.68) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.45$, S.D.=0.66) ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.42$, S.D.=0.60) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยภาพรวม

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การให้บริการอย่างเสมอภาค	3.56	0.50	มาก

2. การให้บริการอย่างทันเวลา	3.49	0.60	ปานกลาง
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ	3.45	0.66	ปานกลาง
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง	3.42	0.60	ปานกลาง
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า	3.47	0.68	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.48	0.53	ปานกลาง

การวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแก่ผู้มาใช้บริการทุกคน ไม่เลือกปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.61$) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการดูแลอย่างเท่าเทียม จัดเรียงลำดับก่อน-หลังอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 3.56$) ต่อมาคือ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการเอาใจใส่ในการให้ข้อมูลอย่างครบถ้วน และถูกต้อง ($\bar{x} = 3.53$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ ไม่มีเรียกรับผลประโยชน์กับผู้ใช้บริการทุกระดับ ($\bar{x} = 3.52$)

2. ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่ระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.64$) รองลงมาคือ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ ตรงตามกำหนดระยะเวลา ตามข้อระเบียบที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 3.53$) ต่อมาคือ เจ้าหน้าที่บอกขั้นตอนการรับบริการได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{x} = 3.44$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการเป็นไปตามข้อตกลงเงื่อนไขของวัน เวลา ที่กำหนด ($\bar{x} = 3.33$)

3. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาคารสถานที่ มีขนาดเหมาะสม สามารถรองรับปริมาณ เพียงพอต่อผู้มาใช้บริการ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.52$) รองลงมาคือ อุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกมีความพร้อม และเจ้าหน้าที่ให้บริการมีความรู้เหมาะสมและมีจำนวนปริมาณ เพียงพอ ($\bar{x} = 3.45$) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบการและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ให้ผู้ใช้บริการได้รับทราบ ($\bar{x} = 3.38$)

4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแม้เป็นช่วงเวลาพักกลางวัน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.51$) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่สามารถบอกข้อมูลผู้รับบริการเมื่อถูกสอบถามความคืบหน้าของงาน ($\bar{x} = 3.40$) ต่อมาคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ

สามารถทำงานทดแทนกันได้ ($\bar{x} = 3.39$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่คอยติดตามผลของการทำงานทุกขั้นตอน ($\bar{x} = 3.38$)

5. ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่มีการจัดหาเอกสารคู่มือหรือแผ่นพับไว้ให้ผู้มาติดต่อขอรับบริการได้อ่าน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 3.52$) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีการนำเครื่องมือที่ทันสมัยมาปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริการสะดวกและรวดเร็วขึ้น ($\bar{x} = 3.49$) ต่อมาคือ เจ้าหน้าที่มีระบบการรับฟังข้อเสนอนะหรือข้อร้องเรียนจากผู้มาติดต่อ เช่น การจัดให้มีกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น และเจ้าหน้าที่ยอมรับคำตำหนิตชม พร้อมรับไปปรับปรุง แก้ไขด้วยท่าทีที่เต็มใจ ($\bar{x} = 3.44$) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

การทดสอบเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการทดสอบเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปร	t	F	Sig	ผลการทดสอบ
เพศ	2.588	-	.010*	✓
อายุ		15.197	.000*	✓
สถานภาพสมรส		2.796	.062	×
ระดับการศึกษา		45.402	.000*	✓
อาชีพ		9.420	.000*	✓
รายได้ต่อเดือน		17.962	.000*	✓

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

✓ แตกต่างกัน

× ไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า พบว่าส่วนใหญ่ประชาชนให้คำแนะนำว่า ควรมีการเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการให้บริการมากที่สุด รองลงมาคือ ควรเพิ่มจำนวนที่นั่งสำหรับประชาชนให้มากขึ้น ลำดับที่สาม คือ ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ แก่ผู้มารับน้ำดื่ม ลำดับที่สี่ คือ ควรมีการเพิ่มป้ายบอกจุดบริการเพื่อให้ประชาชนรับทราบ และลำดับที่ห้า คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์การให้บริการน้ำดื่มผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาคมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำรัส มีขุนทด (2559) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสวนสาธารณะของเทศบาล

เมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการให้บริการสวนสาธารณะของเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งอานนท์ งามอานันท์ (2561) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบังจังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแก่ผู้มาใช้บริการทุกคน ไม่เลือกปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการดูแลอย่างเท่าเทียม จัดเรียงลำดับก่อน-หลังอย่าง ต่อมาคือ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการเอาใจใส่ในการให้ข้อมูลอย่างครบถ้วน และถูกต้อง และเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ ไม่มีเรียกรับผลประโยชน์กับผู้ใช้บริการทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมปนาท ปานสุวรรณ (2558) ศึกษาเรื่องทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในด้านการให้บริการอย่างเสมอภาคอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่ระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่ยุ่งยาก ชับซ้อน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ ตรงตามกำหนดระยะเวลาตามข้อระเบียบที่กำหนดไว้ ต่อมาคือ เจ้าหน้าที่บอกขั้นตอนการรับบริการได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย และเจ้าหน้าที่ให้บริการเป็นไปตามข้อตกลงเงื่อนไขของวัน เวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งอานนท์ งามอานันท์ (2561) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบังจังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการ ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาคารสถานที่ มีขนาดเหมาะสม สามารถรองรับปริมาณ เพียงพอต่อผู้มาใช้บริการ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ อุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกมีความพร้อม และเจ้าหน้าที่ให้บริการมีความรู้เหมาะสมและมีจำนวนปริมาณ เพียงพอ และมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบการและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ให้ผู้ใช้บริการได้รับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทะนงศักดิ์ ดวงมาลา (2563) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อถนนหมายเลข 16 ปากเซ-ช่องเม็ก แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการใช้นถนนหมายเลข 16 ปากเซ - ช่องเม็ก แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแม้เป็นช่วงเวลาพักกลางวัน มีคะแนนเฉลี่ย

สูงที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ที่สามารถบอกข้อมูลผู้รับบริการเมื่อถูกสอบถามความคืบหน้าของงาน ต่อมาคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการเป็นไปอย่างสม่ำเสมอสามารถทำงานทดแทนกันได้ และเจ้าหน้าที่คอยติดตามผลของการทำงานทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งอรุณ อังอาจสินกุล (2561) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแหลมฉะเชิงเทรา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่มีการจัดหาเอกสารคู่มือหรือแผ่นพับไว้ให้ผู้มาติดต่อขอรับบริการได้อ่าน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีการนำเครื่องมือที่ทันสมัยมาปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริการสะดวกและรวดเร็วขึ้น ต่อมาคือ เจ้าหน้าที่มีระบบการรับฟังข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียนจากผู้มาติดต่อ เช่น การจัดให้มีกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น และเจ้าหน้าที่ยอมรับคำตำหนิตามข้อร้องเรียนไปปรับปรุง แก้ไขด้วยท่าทีที่เต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมปนาท ปานสุวรรณ (2558) ศึกษาเรื่องทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากกรณีผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากกรณีผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากกรณีผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวรรณ จงไกรจักร และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2564) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาลแขวงสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาลแขวงสมุทรปราการแตกต่างกัน ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิพัฒน์พล อัมพรเพ็ชร (2560) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การให้บริการอย่างเสมอภาค จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอย่างเสมอมากอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ ไม่มีเรียกรับผลประโยชน์กับผู้ใช้บริการทุกระดับ ดังนั้นจึงควรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการทุกคนเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมในการปฏิบัติเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ ไม่มีเรียกรับผลประโยชน์กับผู้ใช้บริการทุกระดับ

1.2 การให้บริการอย่างทันเวลา จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอย่างเสมอมากอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการเป็นไปตามข้อตกลงเงื่อนไขของวัน เวลา ที่กำหนด ดังนั้นจึงควรอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการบริการเต็มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัย เป็นไปตามข้อตกลงเงื่อนไขของวัน เวลา ที่กำหนด

1.3 การให้บริการอย่างเพียงพอ จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอย่างเสมอมากอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบการและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ให้ผู้ใช้บริการได้รับทราบ ดังนั้นจึงควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบการและขั้นตอนในการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก ให้ผู้ใช้บริการได้รับทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ เป็นต้น

1.4 การให้บริการอย่างต่อเนื่อง จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอย่างเสมอมากอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่มีระบบการรับฟังข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียนจากผู้มาติดต่อ เช่น การจัดให้มีกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น และเจ้าหน้าที่ยอมรับคำตำหนิต้ม พร้อมรับไปปรับปรุง แก้ไขด้วยท่าทีที่เต็มใจ ดังนั้นจึงควรกำหนดนโยบายและวางแผนอัตรากำลัง ให้เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน และให้มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานทดแทนกันได้เพื่อให้การบริการมีความต่อเนื่อง

1.5 การให้บริการอย่างก้าวหน้า จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอย่างเสมอมากอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ควรมีการแนะนำเจ้าหน้าที่ให้เน้นด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีขึ้น และเพิ่มแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เพื่อทำให้การบริการนั้นดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควบคู่ไปกับการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการน้ำดื่มบรรจุขวดจากรถผลิตน้ำดื่มเพื่อบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก โดยกรมการทหารช่าง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เพื่อนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาปรับปรุงพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรเพิ่มวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น เนื่องจากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จะทำให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลในเชิงความคิดเห็นที่นอกเหนือจากที่กำหนดคำตอบไว้ในแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุข เพื่อการจัดการภาวะระบาดของโรค
โควิด-19. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2564). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). นนทบุรี: กระทรวง
สาธารณสุข.
- กัมปนาท ปานสุวรรณ. (2558). ทักษะคิดและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานและ
การให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จำรัส มือขุนทด. (2559). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสวนสาธารณะของเทศบาล
เมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระวิศวกรรมศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ทะนงศักดิ์ ดวงมาลา. (2563). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อถนนหมายเลข 16 ปากเซ- ช้อง
เม็ก แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. การค้นคว้าอิสระรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.
- พิพัฒน์พล อัมพรเพ็ชร. (2560). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของศูนย์ดำรง
ธรรม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งอานนท์ องอาจสินกุล. (2561). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่
ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแหลมฉบังจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิลาวรรณ จงไกรจักร และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2564). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการ
ให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาลแขวงสมุทรปราการ. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย. 1(6), 1 – 16.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley and Sons Inc.

แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
Guidelines for Developing Scouting Activities in Educational Institute
Under the Kalasin Provincial Administrative Organization

จักรพันธ์ จันทนพิศ¹ จำเนียร พลหาญ²
Jackkapan Jumnongpit, Chumnian Pollaharn

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 23 คน และครูผู้สอน 179 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบมาตราส่วน นำข้อมูลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา จัดแบ่งการบริหารจัดการกิจกรรมออกเป็น 5 หมวดหมู่ ดังนี้ 1) การวางแผนและวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.43$) ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$) 2) กิจกรรมการสอนลูกเสือ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) ส่วนครูผู้สอน เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$) 3) การบริหารทั่วไปและการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.55$) ส่วนครูผู้สอนลูกเสือเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) 4) บุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$) 5) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$) ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$) 2. การบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา คือ 1) คณะทำงานควรมีการวางแผนงานร่วมกันและแผนสอดคล้องกับบริบทของชุมชน 2) คณะทำงานคำนึงถึงประโยชน์ของกิจกรรมตามศักยภาพของผู้เรียนและชุมชน 3) งบประมาณควรมีระบบเบิกจ่ายที่เป็นปัจจุบัน คัดค้านและตรวจสอบได้ 4) คณะทำงานควรมีการพัฒนาทักษะเป็นครูผู้สอนลูกเสือเชี่ยวชาญตาม

Received: 2023-02-03 **Revised:** 2023-02-22 **Accepted:** 2023-05-20

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารการศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University. Corresponding Author e-mail: jackkapan.jumnongpit@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University.

ศักยภาพ เพื่อให้สอดคล้องต่อคุณลักษณะของกิจกรรมค่ายลูกเสือ 5) ปรับแผนการดำเนินงานเป็นรายปีเพื่อคุณภาพของกิจกรรมค่ายลูกเสือ

คำสำคัญ(Keywords): กิจกรรมลูกเสือไทย; แนวทางการพัฒนา; การบริหารสถานศึกษา; จังหวัดกาฬสินธุ์

Abstract

This research aims to 1) Study the current and desirable conditions of Scouting activities in educational institutions under the Kalasin Provincial Administrative Organization 2) Study guidelines for the development of Scouting activities in schools under the Kalasin The sample consisted of 23 school administrators and 179 teachers. The data collection tools were interview forms, questionnaires and scales. Analyze the average percentage data. standard deviation presented by descriptive analytical method The results showed that : 1. The current situation in various fields appears as follows: 1) Academic planning and administration School administrators found that it was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.43). There was an opinion that it was at a high level ($\bar{x}$ = 4.29). 2) Scout activities or teaching boy scouts The school administrators had an opinion that it was at a high level ($\bar{x}$ = 4.34), while the Scout teachers had an opinion that it was at a high level ($\bar{x}$ = 4.19). 3) General administration and finance The school administrators had an opinion that it was at a high level ($\bar{x}$ = 3.55) while the Scout teachers had an opinion that it was at a high level ($\bar{x}$ = 3.60). 4) Personnel, the school administrators were of the opinion that it was at a high level ($\bar{x}$ = 4.02) while the Scout teachers were of the opinion that it was at a high level ($\bar{x}$ = 3.68). 5) For supervision or monitoring, evaluation and reporting, the school administrators viewed that it was at a high level ($\bar{x}$ = 3.72) while the Scout teachers were of a moderate level ($\bar{x}$ = 3.38). As for the desired condition A total of respondents were tallied and grouped to be the main information for organizing structure interview 2. Management of Boy Scout Activities in Educational Institutions The guidelines for development are: 1) The working group should have a joint work plan and the plan is consistent with the community context. 2) The working group takes into account the benefits of the activities according to the potential of the students and the community. 3) The budget should have an up-to-date disbursement system. worthwhile and verifiable.

4) The working group should develop skills to become a Scout teacher with expertise according to their potential. 5) Annually adjust the operation plan for the quality of Scout camp activities.

Keywords: Scout activities for Thai students; Development; Administration School; Kalasin Provincial

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยแม้จะมีการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองคุณภาพในระบบโรงเรียนมายาวนานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมืองที่มีความเข้าใจและศรัทธาในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ทำให้ปัจจุบันสังคมไทยขาดเสถียรภาพทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ บ้านเมืองเกิดความไม่สงบ มีปัญหาความแตกแยก แบ่งออกเป็นหลายฝ่าย ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อนและรุนแรงมากยิ่งขึ้นในประชาชนทุกระดับ (จรรยา ศรี มาตลิกโกวิท และคณะ, 2553) สถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่ศูนย์กลางของการพัฒนาจากเดิมที่เป็นแหล่งความรู้ ทั้งสำหรับนักเรียน ผู้ปกครอง รวมถึงสมาชิกทุกคนในชุมชนด้วย ชูสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการพัฒนา นักเรียน-ผู้ปกครอง-ชุมชน (มีชัย วีระไวทยะ, 2556)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และกำหนดจุดหมาย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กิจกรรมลูกเสือที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกัน ให้อำนาจการเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือให้เป็นไปตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การลูกเสือมุ่งหมายที่จะสอนให้เด็กรู้จักดำรงชีวิต มิใช่เพียงเพื่อให้มีอาชีพ การสอนให้เด็กมีความทะเยอทะยานที่จะชิงรางวัลและทุนเล่าเรียน ตลอดจนการสอนให้เด็กเห็นว่าความสำเร็จคือการมีเงินเดือน ตำแหน่ง และอำนาจนั้น มีอันตรายอยู่

สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ในการดำเนินงานบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา มีการศึกษาที่พบและมีการศึกษาวิจัยแล้ว มีปัญหาที่เด่นชัดอยู่หลายประเด็น คือ จำนวนผู้เรียนในแต่ละชั้นมีจำนวนมาก ทำให้ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ และยังพบปัญหาที่สำคัญอีกอย่างคือ เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการส่งเสริมหรือสนับสนุนกิจการลูกเสือของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษายังขาดความเอาใจใส่ในการรายงานข้อมูลประจำปีให้กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน, 2557) ตลอดจนการรวมกลุ่มในการจัดกิจกรรมลูกเสือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา มีน้อย เมื่อเทียบกับโรงเรียนในระดับประถมศึกษา จึงเป็นปัญหาทำให้กิจการลูกเสือในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาไม่พัฒนาไปในแนวทางของคณะลูกเสือแห่งชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา, 2556) ปัญหาอื่นที่พบ เช่น การจัดกิจกรรมลูกเสือ สถานศึกษาจัดกิจกรรม การเรียนการสอนลูกเสือไม่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน อาจเนื่องจากผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอนลูกเสือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือไม่เป็นไปตามหลักสูตรลูกเสืออย่าง แท้จริง เพราะว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมลูกเสือขาดการพัฒนาให้เป็นไปตามอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการของลูกเสือ อาจเป็นเพียงการอธิบาย การสาธิตของผู้สอนให้ลูกเสือมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติเพียงเล็กน้อย ต้องปรับเวลาการปฏิบัติกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่กำหนด (บุญมี ปานแดง, 2553)

ในส่วนของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีหน้าที่ในการจัด การศึกษาของท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ผลิตนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ จึงได้ ดำเนินการตามนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อยุติปัญหาให้โรงเรียนไม่เรียน ฝักรู้ คิดเชิง ระบบ ช่างสังเกต สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเป็น ลูกฝักคุณธรรม จากการศึกษาวิจัยสภาพ ปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือแตกต่างกัน ส่วน ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีวุฒิลูกเสือแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือ ไม่แตกต่างกัน (บุญส่ง อันอาสา, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ ชนก เชียงมูล (2559) ปัญหาการบริหาร กิจการลูกเสือ ในภาพรวมพบว่าด้านการปรับปรุงมีปัญหามากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบ และด้านการปฏิบัติตามแผน ตามลำดับ ในส่วนของกิจการลูกเสือ สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังไม่มีงานวิจัยที่ได้ศึกษาปัญหาโดยตรง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสภาพ บริบทสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว

จากความสำคัญและปัญหาในการศึกษาปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงสิ่งที่ สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการที่จะพัฒนาการศึกษาไทยให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาแห่งชาติ ก็คือกิจการลูกเสือ และกิจการลูกเสือยังเป็นกิจกรรมบังคับใน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แต่การที่จะทำให้นักเรียนได้รับกระบวนการลูกเสือที่แท้จริงได้และสามารถนา ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นยังเป็นเรื่องยากเนื่องจากปัญหาอุปสรรคหลายประการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการลูกเสือของสถานศึกษา สังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อันเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ให้ สามารถเรียนได้เต็มศักยภาพโดยมุ่งผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีระเบียบวินัย เกิดความรักความ สามัคคีในหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ ตลอดจนเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่ดีมาก ยิ่งขึ้น และอาจเป็นข้อเสนอแนะผู้บริหารให้ได้จัดการบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพเกิด

ประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนให้สามารถตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยระยะที่ 1

ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่อง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

รูปแบบการวิจัยระยะที่ 2

ทำการศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ลักษณะของเครื่องมือ เป็นชุดของข้อความที่ได้จากบทสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนลูกเสือจำนวน 202 คน ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางลูกเสือทั้ง 9 ท่าน นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่และทำการวิเคราะห์

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยให้ผู้ตอบระบุสถานภาพปัจจุบันของตนเองตามความเป็นจริง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

การดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารกิจกรรมลูกเสือ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่างๆ จากหนังสือและศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดรูปแบบและขอบเขตของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย รวมถึงศึกษาองค์ประกอบประเด็นเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจกรรมลูกเสือ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

4. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า Likert

5. กำหนดรูปแบบข้อคำถามโดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และปลายเปิด สำหรับการตอบสภาพที่พึงประสงค์

6. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตรวจสอบความถูกต้อง ครบคลุม คุณลักษณะที่ต้องการวัดการใช้ภาษาที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

7. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษาใช้ระหว่างความสมบูรณ์ ความถูกต้องด้านภาษาที่ใช้ปรับปรุงตามคำแนะนำ และให้ที่ปรึกษาดูตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลอง (Try Out) คือครูผู้สอนลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.983

9. นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1

ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1. ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่ออนุญาตลงพื้นที่วิจัยและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านตู้รับ - ส่ง หนังสือราชการของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และติดต่อขอรับคืน โดยการนำส่งที่ตู้รับ - ส่ง หนังสือราชการของงานบริหารทั่วไป องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (โดยผู้วิจัยมอบของที่เจ้าหน้าที่ของส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย)

รูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 2

ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การขอความอนุเคราะห์และนัดหมายการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเพื่อ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ผู้วิจัยได้ขอสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ในแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยยึดสภาพที่พึงประสงค์จากคำตอบของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนลูกเสือเป็นหลัก

4.การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถามดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางความเรียงท้ายตาราง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม 2) การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดการแปลค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2556)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยได้นำคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามในช่องสภาพที่พึงประสงค์ ที่จัดหมวดหมู่ไว้แล้ว ไปขอสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิทางลูกเสือจำนวน 9 ท่าน ที่ได้เรียนเชิญไว้ และนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

5.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)ตามวิธีของครอนบาคใช้สูตร (Cronbach's Alpha Coefficient Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.983 (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นวิจัยที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ด้านความเป็นมารูปแบบศิลปกรรมขององค์พระธาตุ และวรรณกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับองค์พระธาตุท้องถิ่นอีสาน การสังเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูล ที่มีความสัมพันธ์กันเชื่อมโยงตามหมวดหมู่กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ นำเสนอตามกรอบแนวคิด อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จะทำการสรุปขยายต่อความคิดที่นำเสนอให้กับกลุ่มเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งให้ตามประเด็นวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

สรุปผลการศึกษารายละเอียด และวิเคราะห์เรียบเรียงเอกสารตามประเด็นที่กำหนด การนำเสนอข้อมูลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านต่างๆ ปรากฏผล ดังนี้ ปัญหาการพัฒนาลูกเสือโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาลูกเสือ ได้แก่ การจัดการไม่มีความต่อเนื่องเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้บริหาร และเวลาจัดกิจกรรมน้อยเมื่อเทียบกับสัปดาห์ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม และยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือที่แท้จริง ขาดการนิเทศในระดับต้นจนถึงระดับสูง และผู้กำกับลูกเสือขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือ และครูไม่นำหลักสูตรลูกเสือไปใช้จริง

1.1 ด้านการวางแผนและบริหารด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43) ส่วนครูผู้สอนลูกเสือ มีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29)

1.2 ด้านกิจกรรมลูกเสือ หรือการเรียนการสอนลูกเสือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34) ส่วนครูผู้สอนลูกเสือมีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19)

1.3 ด้านการบริหารทั่วไปและการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.55) ส่วนครูผู้สอนลูกเสือมีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.60)

1.4 ด้านบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02) ส่วนครูผู้สอนลูกเสือมีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.68)

1.5 ด้านการนิเทศ หรือติดตาม ประเมินผล และรายงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.72) ส่วนครูผู้สอนลูกเสือมีความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.38)

ในส่วนสภาพที่พึงประสงค์นั้นผู้วิจัยได้นำคำตอบมาแจกแจงความถี่ จัดหมวดหมู่และนำไปเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) ได้ข้อคำถาม 22 ข้อ แบ่งเป็น 5 หมวดหมู่ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนลูกเสือ มีความเห็นตรงกันว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนลูกเสือได้จัดลำดับ ด้านที่ได้ลำดับที่ 1, 2, 3 ตรงกัน คือ ลำดับที่ 1 ด้านการวางแผนและการบริหารด้านวิชาการ ลำดับที่ 2 ด้านกิจกรรมลูกเสือหรือการเรียนการสอนลูกเสือ ลำดับที่ 3 ด้านบุคลากร ส่วนลำดับที่ 4 และ 5 มีความแตกต่างกัน คือ ลำดับที่ 4 คือ ด้านนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน ลำดับที่ 5 คือ ด้านการบริหารทั่วไปและการเงิน ส่วนครูผู้สอนลูกเสือเห็นว่า ลำดับที่ 4 คือ ด้านการบริหารทั่วไปและการเงิน ลำดับที่ 5 คือ ด้านนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) ควรเป็นดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนและบริหารด้านวิชาการ ผู้บริหารต้องมีศรัทธาและเชื่อมั่นในประโยชน์ของกิจกรรมลูกเสือ ครูทุกคนเต็มใจเป็นผู้สอนกิจกรรมลูกเสือก่อน จึงวางแผนในการจัดกิจกรรมลูกเสือร่วมกัน โดยแผนนั้นต้องสอดคล้องกับชุมชน

2.2 ด้านกิจกรรมลูกเสือ หรือการเรียนการสอนลูกเสือ ครูผู้สอนลูกเสือต้องเริ่มต้นที่การปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมการสอนลูกเสือแล้วจึงจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนและชุมชนเป็นหลัก โดยแจ้งให้เตรียมตัวล่วงหน้าทั้งผู้เรียนและผู้ปกครอง

2.3 ด้านการบริหารทั่วไปและการเงิน ต้องได้รับการจัดสรรอย่างเหมาะสมและเพียงพอ โดยครูผู้สอนต้องนำไปใช้อย่างประหยัด รอบคอบ คำนวณและโปร่งใส ตรวจสอบได้ และแจ้งสถานทางการเงินเป็นปัจจุบัน

2.4 ด้านบุคลากร เนื่องจากกิจกรรมลูกเสือเป็นเรื่องที่ครูทุกคนต้องร่วมมือกันจัดทำและหล่อหลอมเพื่อให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางจุดมุ่งหมายของลูกเสือ ครูทุกคนจึงควรได้รับการพัฒนาให้เป็นครูผู้สอน และพัฒนาขั้นสู่ตำแหน่งผู้สอนชั้นสูงตามศักยภาพโดยต้นสังกัดต้องสนับสนุนในทุกๆ ด้าน

2.5 ด้านการนิเทศ หรือติดตาม ประเมินผล และรายงาน ควรจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานล่วงหน้าเป็นรายปี และประเมินเป็นระยะๆ โดยแจ้งให้ทุกฝ่าย ทุกคนได้ทราบโดยทั่ว

สำหรับแนวทางการดำเนินงานบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา รวมทั้งความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับลูกเสือ ซึ่งได้สรุปสาระความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านนโยบายลูกเสือ 2) ด้านการจัดตั้งกองและผู้นำลูกเสือ 3) ด้านการเงินลูกเสือ 4) ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีบทบาทในฐานะผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือและด้านบริหาร โดยเริ่มจากการวางแผน การจัดสายงานบังคับบัญชา การแต่งตั้งบุคลากร

รับผิดชอบงานในโรงเรียน การจัดกิจกรรมร่วมกับกองลูกเสือโรงเรียนอื่น การรายงานผลการจัดกิจกรรมและการเบิกจ่ายเงินบำรุงลูกเสือประจำปี

การบริหารกิจกรรมลูกเสือ ได้กำหนดทิศทางและนโยบายในการพัฒนากิจการลูกเสือ ให้สถานศึกษาได้นำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนลูกเสือในทุกระดับ ทุกโรงเรียน และจัดให้มีกิจกรรม ในวันสำคัญทางลูกเสือ กิจกรรมทักษะการดำรงชีวิต กิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของลูกเสือ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อกิจการลูกเสือไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนที่ส่งผลทางด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนไทย ดังนั้นเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูโรงเรียน ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และนักเรียนที่ทุ่มเท เสียสละ และพัฒนากิจการลูกเสือ จึงกำหนดให้มีการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตในพื้นที่ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการลูกเสือเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน เป็นโรงเรียนต้นแบบลูกเสือ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่จะสนองตอบนโยบายในการสร้างค่านิยมคนไทย 12 ประการ ตามแนวทางคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร, 2559)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่ผู้วิจัยพิจารณานำมาอภิปรายผลเพื่อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนลูกเสือโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกันสามด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ หรือการเรียนการสอนลูกเสือ ด้านการบริหารทั่วไปและการเงิน และด้านบุคลากร ไม่สอดคล้องกันสองด้าน คือ ด้านการวางแผนและบริหารด้านวิชาการโดยผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนลูกเสือเห็นว่าอยู่ในระดับมาก และด้านการนิเทศหรือติดตามประเมินผลและรายงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนลูกเสือมีความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามักจะเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้มานิเทศ จึงเห็นว่า ผู้มานิเทศได้มาปฏิบัติการณ์อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมพร บุญใหญ่เอก (2554) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการบริหารงานลูกเสือ ในกลุ่มโรงเรียนดอนตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 พบว่าการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนดอนตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 อยู่ในระดับมาก เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับ พรทิพย์พา คล้ายกมล (2554) ซึ่งได้ วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา กำแพงเพชร เขต2 พบว่า สภาพการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.สภาพที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนลูกเสือได้เสนอแนะและระบุเป็นข้อความที่หลากหลาย สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

3.แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมทั้ง 5 ด้าน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ที่ศึกษามาก่อน ดังจะขอนำมากล่าวถึงบางท่าน ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนและการบริหารงานด้านวิชาการ จากผลการวิจัยสรุปว่า ผู้บริหารต้องศรัทธาและเชื่อมั่นในการจัดวิชาลูกเสือ ครูผู้สอนลูกเสือสอนด้วยความเต็มใจและวางแผนร่วมกัน สอดคล้องกับ สุภาพ จตุรภัทร (2557) ซึ่งกล่าวว่าบุคลากรที่ทำหน้าที่ลูกเสือต้องมีความรักและศรัทธาและเห็นคุณค่าในการลูกเสือ ในกรณีนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนลูกเสือเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง

3.2 ด้านกิจกรรมลูกเสือ จากผลการวิจัยสรุปว่า ต้องจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียนและชุมชนเป็นหลักสอดคล้องกับ ชนก ไขยมูล (2559) ซึ่งกล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำกับลูกเสือในแต่ละระดับต้องให้ความสนใจตรงกันเพื่อพัฒนาลูกเสือให้มีความเหมาะสมตามวัยของผู้เรียน ในกรณีนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนลูกเสือเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง

3.3 ด้านการบริหารทั่วไปและการเงิน จากผลการวิจัยสรุปว่าต้องได้รับการจัดสรรอย่างเหมาะสมและเพียงพอ โดยครูผู้สอนลูกเสือต้องนำไปใช้อย่างประหยัด รอบคอบ คุ่มค่าและโปร่งใส พร้อมแจ้งสถานะการเงินเป็นปัจจุบันสอดคล้องกับ ศุภฤกษ์ ศิโรต (2561) ซึ่งกล่าวว่าผู้บริหารควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ ในกรณีนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนลูกเสือเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะการสอนลูกเสือต้องมีอุปกรณ์ที่เหมาะสมเพียงพอและปลอดภัย

3.4 ด้านบุคลากร จากผลการวิจัยสรุปว่า ครูผู้สอนลูกเสือควรได้รับการพัฒนาสู่ขั้นตำแหน่งผู้สอนชั้นสูงตามศักยภาพ โดยต้นสังกัดต้องสนับสนุนในทุกๆด้าน สอดคล้องกับ อุดลย์ ไขว้วงเลิศ (2555) ซึ่งกล่าวว่า ครูทุกคนต้องเป็นครูผู้สอนลูกเสือจะได้ใกล้ชิดและรู้พฤติกรรมของนักเรียน ผู้บริหารควรดูแลเอาใจใส่และให้ขวัญ กำลังใจ ผู้กำกับลูกเสือด้วยเสมอ ในกรณีนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนลูกเสือเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง

3.5 ด้านการนิเทศหรือติดตามประเมินผลและรายงาน จากผลการวิจัยสรุปว่า การจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานล่วงหน้าเป็นรายปี และประเมินเป็นระยะๆ โดยแจ้งให้ทุกฝ่ายทุกคนได้รับทราบโดยทั่วกัน สอดคล้องกับ พรทิพย์ภา คล้ายกมล (2554) ซึ่งเสนอว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศึกษานิเทศก์ และผู้ตรวจการลูกเสือจังหวัด ควรลงพื้นที่ออกกำกับ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานของคณะครูผู้สอนลูกเสืออย่างเพียงพอ เพื่อพบข้อผิดพลาด หรือยกระดับในการปฏิบัติงาน ต้องแนะนำทันที และจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ในกรณีนี้

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนลูกเสือเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง แต่ในบริบทปัจจุบัน ครูผู้สอนลูกเสือไม่ได้รับผลการนิเทศตามที่คาดหวัง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ผลการวิจัยข้อ 3 เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนอนี้ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และอื่นๆ ควรนำไปเป็นแนวคิดในการดำเนินการ ทั้ง Input-Process-Output และ Outcome เพื่อให้การจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและการพัฒนาลูกเสือทุกคนให้มีคุณลักษณะตามเป้าหมายต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปเพื่อประโยชน์ของการพัฒนาการบริหาร การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ น่าจะเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือแบบสอดคล้อง และเหมาะสมสำหรับการพัฒนาวัยชนลูกเสือทุกระดับให้เป็นผู้ที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณสมบัติของลูกเสืออย่างสมบูรณ์ในสภาพของสังคมปัจจุบันต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชนก เชียงมูล. (2559). แนวทางพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมือง
กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กำแพงเพชร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชนก เชียงมูล. (2559). แนวทางพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมือง
กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กำแพงเพชร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี ปานแดง. (2553). แนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญส่ง อันอาสา. (2556). สภาพปัญหาการบริหารการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.
- พรทิพพา คล้ายกมล. (2554). แนวทางพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต.
กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- พรทิพพา คล้ายกมล. (2554). แนวทางพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต.
กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศุภฤกษ์ ศิโรตศ. (2561). แนวทางการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงาน เขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. (2556). รายงานสรุปผลการประเมินภายนอก
ของโรงเรียนรอบ 3 ของสถานศึกษาสังกัด จาก ส.ม.ศ.. กำแพงเพชร: สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). การบริหารกิจกรรม
ลูกเสือ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สุภาพร จตุรภัทร. (2557). แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี.
วารสารครุศาสตร์. 42(2), 57-71.
- อดุลย์ วัชชัยเลิศ. (2555). สภาพการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

คุณลักษณะประชากรศาสตร์ และการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการที่มี
ผลต่อการรับรู้คุณค่าสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคเขตภาคกลาง
ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

Demographic Feature and the Perception of Integrated Marketing
Communication that Affects the Perception of the Value of Doi Kham
Health Food Products of Consumers in the Central Region
During the COVID-19 epidemic

พรรณราย ไพบูลย์¹

Pannarai Paiboon

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะประชากรศาสตร์ การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ ที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคเขตภาคกลางในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ประชากรคือ ประชาชนที่บริโภคสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำที่อยู่ในเขตภาคกลาง เนื่องจากไม่ทราบประชากรที่แน่นอน จึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างวิธีเจาะจง ด้วยค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 จากประชากรมากกว่า 100,000 คนได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะประชากรศาสตร์ และการรับรู้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการด้วยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการขายโดยใช้พนักงานขาย ไม่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ในทางกลับกันการรับรู้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการโดยการส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001

คำสำคัญ (Keywords): การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ; การรับรู้คุณค่าสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพ; คุณลักษณะประชากรศาสตร์

Received: 2022-08-03 Revised: 2022-08-31 Accepted: 2022-09-01

¹ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Suphan Buri Campus. Corresponding Author e-mail: Jugkritm20@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study demographic characteristics integrated marketing communication awareness that affects the perception of the brand value of Doi Kham health food brands of consumers in the central region during the epidemic of the Covid-19 virus. The population is people who consume Doi Kham brand health food products in the central region because the exact population is unknown. Therefore, a specific sample was selected. with an error of not more than 0.05 from a population of more than 100,000 people, a total of 400 samples were obtained. The statistics used in the data analysis were descriptive and inferential statistics. The results showed demographic features and awareness of integrated marketing communications through advertising public relations and selling by using a salesperson do not affect the perception of the brand value of Doi Kham health food brands. On the other hand, integrated marketing communication awareness by promotion and direct marketing Affects the perception of the brand value of Doi Kham health food brands statistically significant 0.001

Keywords: Integrated Marketing Communication; Perceived Value of Healthy Food Products; Demographic Feature

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบทำให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม ในประเทศไทยหลายด้าน เศรษฐกิจหยุดชะงักผู้ประกอบการหลายรายต้องประสบกับปัญหาในการดำเนินธุรกิจ ประกอบกับรัฐบาลได้ออกมาตรการต่าง ๆ ทำให้กระทบต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้แพร่ขยายออกอย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง มีจำนวนผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีไวรัสสายพันธุ์ใหม่เกิดขึ้น ทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีการตื่นตัวและให้ความสำคัญในการใส่ใจสุขภาพของตนเองมากขึ้นเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงและมีภูมิคุ้มกันโรค ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อสุขภาพจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ผู้บริโภคให้ความสนใจที่จะนำมาบริโภค ผู้บริโภคส่วนใหญ่จึงเริ่มหาข้อมูลและมองหาทางเลือกที่เป็นอาหารเสริมเพื่อสุขภาพมีสารอาหารครบถ้วนเป็นประโยชน์ต่อร่างกายและช่วยให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงมีภูมิคุ้มกันโรค ที่นอกเหนือจากการรับประทานอาหารประจำวันแล้ว นั่นก็คืออาหารเสริมเพื่อสุขภาพที่มีคุณภาพและตราสินค้าที่น่าเชื่อถือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อสุขภาพดอยคำ เป็นหนึ่งในการผลิตอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ก่อตั้งขึ้นจากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 9 ที่ทรงมีพระราชประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือของไทย ทรงก่อตั้งโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปขึ้นในพื้นที่การเกษตร เมื่อปี

พ.ศ.2515 ดำเนินการส่งเสริม รับผิดชอบต่อ พัฒนา และแปรรูปผลผลิต เพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมสุขภาพที่มีคุณภาพในราคาเป็นธรรม (ซีเจ ซอฟต์, 2565) ประกอบกับในปัจจุบันการสื่อสารเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริโภคมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้ผลิตและเจ้าของตราสินค้าได้สะดวกมากขึ้น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อสุขภาพทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี โดยผ่านเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับรู้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้า และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ธุรกิจต้องการโดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (Lu, Chang & Chang, 2014)

การที่ผลิตภัณฑ์มีภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นไปตามมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสุขภาพอย่างแท้จริง จะต้องมีการสื่อสารด้านข้อมูลผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อสุขภาพให้กับผู้บริโภคอย่างถูกต้อง ชัดเจน รวมทั้งขั้นตอนการในการผลิต จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และหากผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อสุขภาพเป็นสินค้าที่บ่งบอกถึงการเป็นสินค้าเพื่อสุขภาพแล้ว จะทำให้ผู้บริโภคไว้วางใจเกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อตราสินค้าและจดจำตราสินค้าส่งผลต่อการซื้อสินค้าอาหารเสริมเพื่อสุขภาพต่อไป (Pinrat, 2017)

จากความสำคัญและความเป็นมาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์และการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ ที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาปรับกลยุทธ์ทางการตลาด และภาพลักษณ์ของตราสินค้าอาหารเสริมเพื่อสุขภาพให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการรับรู้ตราสินค้าและความต้องการของผู้บริโภค ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ให้ได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าอาหารเสริมเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19
2. เพื่อศึกษาการรับรู้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคสินค้ายี่ห้อดอยคำ เนื่องจากไม่ทราบประชากรที่แน่นอนผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรตามสูตรของทาโรยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยกำหนดประชากรมากกว่า 100,000 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคสินค้ายี่ห้อดอยคำ จำนวนมากกว่า 100,000 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการจากการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริโภคที่สินค้ายี่ห้อดอยคำจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จังหวัดที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะเป็นการเลือกคำตอบแบบ (Check-list)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ตราสินค้าของผู้บริโภค ลักษณะเป็นการเลือกคำตอบแบบ (Check-list) และสามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนที่ 3 ระดับการรับรู้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าความคิดเห็น 5 ระดับ (Interval Rating Scale) จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยพนักงานขาย และการตลาดทางตรง

ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นของการรับรู้คุณค่าตราสินค้ายี่ห้อดอยคำ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าความคิดเห็น 5 ระดับ (Interval Rating Scale) จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้ถึงคุณภาพ ความจงรักภักดีในตราสินค้า การตระหนักรู้ในตราสินค้า ความเชื่อมั่นในตราสินค้า และนวัตกรรมตราสินค้า

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด

ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดบูรณาการ จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ เพื่อกำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา ตลอดจนเปรียบเทียบและปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

3.2 สร้างแบบสอบถาม และนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ เนื้อหา (Itam objective congruence index : IOC) โดยได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับเนื้อหาและภาษาเพื่อตัดสิน ค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งจะต้องได้ค่ามากกว่า 0.50 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ค่าที่ได้เท่ากับ 0.66-1.00

3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งมิใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อกำหนดหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งจะต้องได้ค่ามากกว่า 0.7 ค่าที่ได้จาก

การทดสอบความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.952 ซึ่งมากกว่า 0.70 จึงนำมาแบบสอบถามไปใช้เก็บจริงได้ (กัลยา วาณิชบัญชา, 2561)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาคุณลักษณะประชากรศาสตร์ การรับรู้ การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ ที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อ ดอยคำ ของผู้บริโภคเขตภาคกลาง ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งดังนี้

4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามผ่าน Google form และทำการส่งไปยังกลุ่มต่างๆ ในสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น

4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องได้แก่ เอกสารจากผู้วิจัยท่านอื่นที่ได้ศึกษาวิจัยก่อนหน้านี้ แล้วรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร และหนังสือต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง สังคมศาสตร์ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบ สมมติฐานได้ดังนี้

5.1 วิเคราะห์คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ด้วยวิธีแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอรูปตารางประกอบ ความเรียง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และการรับรู้ คุณค่าตราสินค้า โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่ง ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

5.3 ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยใช้ค่า สถิติทดสอบค่าที (t-Test) สำหรับข้อมูล 2 กลุ่ม สถิติ F-test สำหรับข้อมูล 3 กลุ่มขึ้นไป และสถิติวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

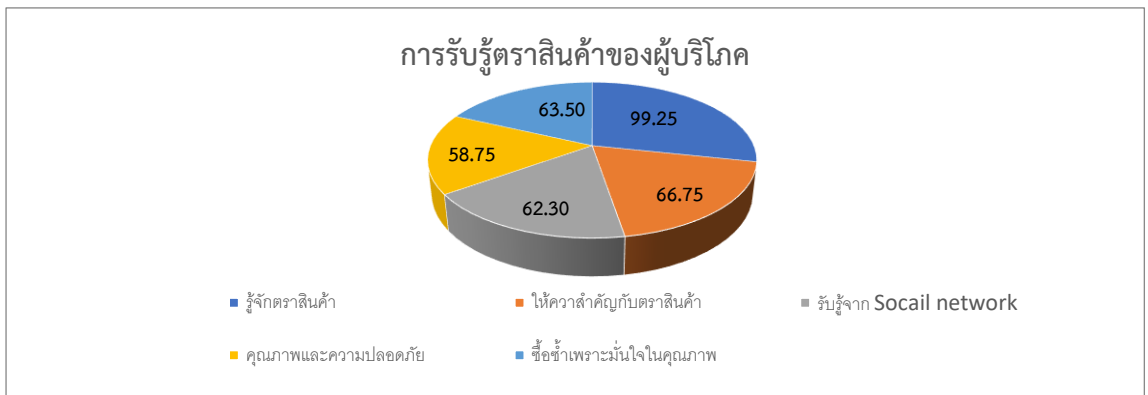
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทั่วไป	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	67	16.80
หญิง	333	83.30
อายุ		
21-30 ปี	262	65.50
31-40 ปี	74	18.50
41-50 ปี	50	12.50
51-60 ปี	9	2.25
มากกว่า60 ปี	5	1.25
ระดับการศึกษา	4	1.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	0.75
มัธยมศึกษาตอนปลาย	35	8.75
ปวช/ปวส/อนุปริญญา	290	72.50
ปริญญาตรี	52	13.00
ปริญญาโท	16	4.00
ปริญญาเอก	4	1.00
สถานภาพ		
โสด	300	75.00
สมรส	76	19.00
หย่า/หม้าย	9	2.25
อื่นๆ	15	3.75
จังหวัดที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน		
สุพรรณบุรี	230	57.50
สิงห์บุรี	8	2.00
พระนครศรีอยุธยา	66	16.50
ชัยนาท	30	7.50
อื่นๆ	66	16.50
อาชีพ		

รับราชการ	63	15.75
รัฐวิสาหกิจ	15	3.75
เอกชน	183	45.75
ธุรกิจส่วนตัว	104	26.00
อื่นๆ	35	8.75
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	190	47.50
10,001-20,000 บาท	87	21.75
20,001-30,000 บาท	30	7.50
30,001-40,000 บาท	40	10.00
40,001-50,000 บาท	29	7.25
มากกว่า 50,000 บาท	24	6.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.30 อายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.50 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72.50 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 75.00 อยู่อาศัยจังหวัดสุพรรณบุรี คิดเป็นร้อยละ 57.50 อาชีพทำงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 45.80 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.50

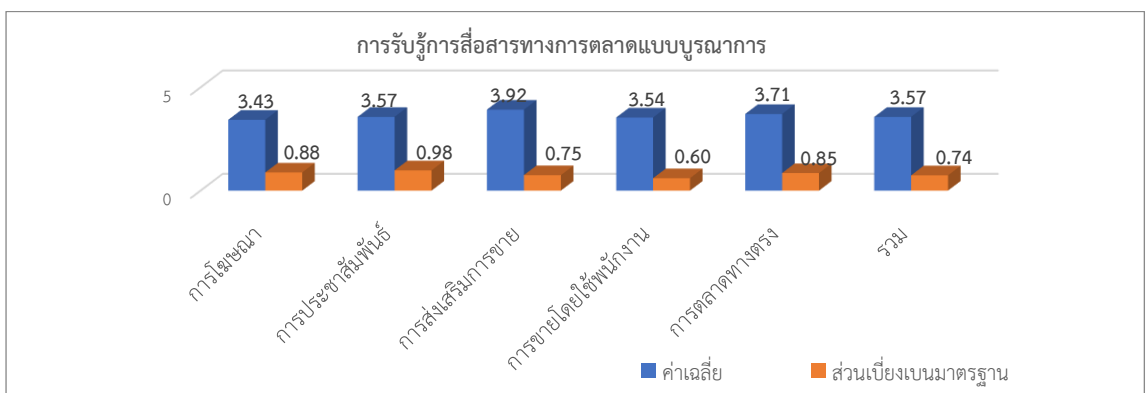
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ตราสินค้าของผู้บริโภค

ภาพที่ 1 การรับรู้ตราสินค้าของผู้บริโภค
ที่มา: พรรณราย ไพบุลย์, 2565

จากภาพที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากรู้จักสินค้าโดยคำ คิดเป็นร้อยละ 99.25 โดยผู้ซื้อไม่ได้คำนึงถึงตราสินค้า คิดเป็นร้อยละ 66.75 รู้จักรตราสินค้าโดยคำจาก สื่อ Social network คิดเป็นร้อยละ 62.30 สิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าตราโดยคำ คือ คุณภาพและความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 58.75 และจะมีการซื้อซ้ำหลังซื้อสินค้าโดยคำ คิดเป็นร้อยละ 63.50

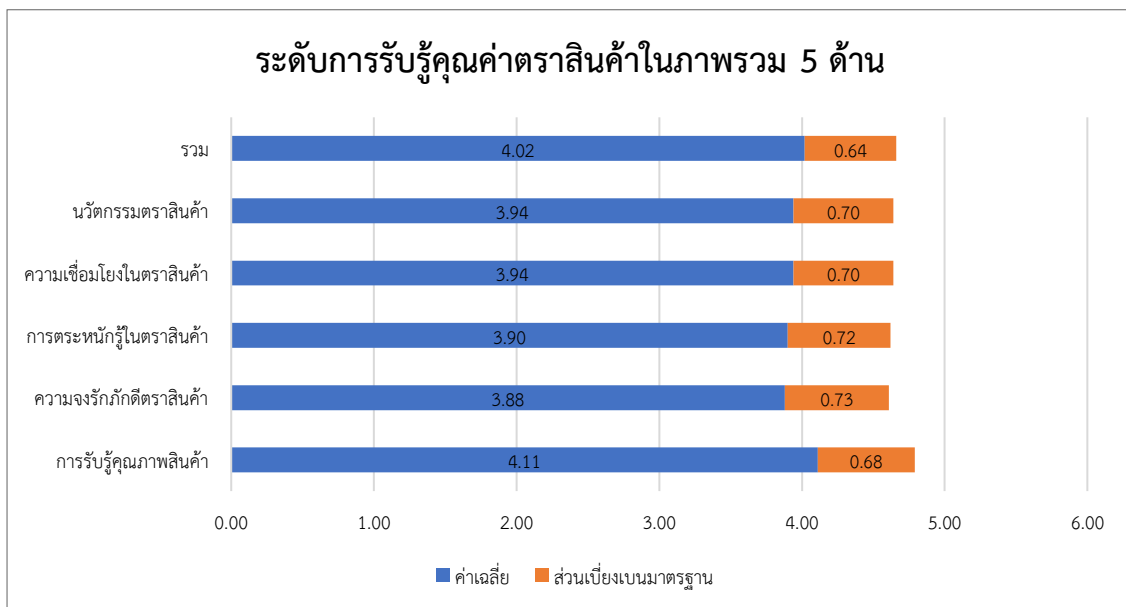
ส่วนที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการในภาพรวม 5 ด้าน

ภาพที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ
ในภาพรวม 5 ด้าน

ที่มา: พรรณราย ไพบุลย์, 2565

ส่วนที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในภาพรวม 5 ด้าน

ภาพที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในภาพรวม 5 ด้าน

ที่มา: พรรณราย ไพบุลย์, 2565

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อระดับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.02) เรียงตามลำดับได้ดังนี้ การรับรู้ถึงคุณภาพ (4.11) ความเชื่อมโยงในตราสินค้า และนวัตกรรมตราสินค้า (3.94) ตระหนักรู้ในตราสินค้า (3.90) และความจงรักภักดีในตราสินค้า (3.88)

ส่วนที่ 5 คุณลักษณะประชากรศาสตร์ และการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณลักษณะประชากรศาสตร์ และการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

รายละเอียด	Sig	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
ข้อมูลส่วนบุคคล			
เพศ	.719	H1: เพศมีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ	ปฏิเสธ

อายุ	.375	H2: อายุมีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า อาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ	ปฏิเสธ

ตารางที่ 2 คุณลักษณะประชากรศาสตร์ และการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 (ต่อ)

รายละเอียด	Sig	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
ข้อมูลส่วนบุคคล			
ระดับการศึกษา	.605	H3: ระดับการศึกษามีผลต่อการรับรู้คุณค่า	ปฏิเสธ
สถานภาพ	.424	ตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ	ปฏิเสธ
จังหวัดที่อาศัยในปัจจุบัน	.457	H4: สถานภาพมีผลต่อการรับรู้คุณค่า	ปฏิเสธ
อาชีพ	.251	ตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ	ปฏิเสธ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.493	H5: จังหวัดที่อาศัยในปัจจุบันมีผลต่อการรับรู้ คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ H6: อาชีพมีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ H7: รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อการรับรู้คุณค่า ตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ	ปฏิเสธ
การรับรู้การสื่อสาร การตลาดแบบบูรณาการ การโฆษณา	.455	H8: การโฆษณามีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า อาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ	ปฏิเสธ

การประชาสัมพันธ์	.836	H9: การประชาสัมพันธ์มีผลต่อการรับรู้คุณค่า ตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพ ยี่ห้อดอยคำ	ปฏิเสธ
การส่งเสริมการขาย	.000***	H10: การส่งเสริมการขายมีผลต่อการรับรู้คุณค่า ตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพ ยี่ห้อดอยคำ	ยอมรับ
การขายโดยใช้พนักงานขาย	.260	H11: การขายโดยใช้พนักงานขายมีผลต่อการรับรู้ คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริม สุขภาพยี่ห้อดอยคำ	ปฏิเสธ
การตลาดทางตรง	.000***	H12: การตลาดทางตรงมีผลต่อการรับรู้คุณค่าตรา สินค้าอาหารเสริมสุขภาพ ยี่ห้อดอยคำ	ยอมรับ

n = 400 $R^2 = .576$ Adjust $R^2 = .570$ Sig = .001 Durbin-Watson = 2.206

จากตารางที่ 5 พบว่า คุณลักษณะประชากรศาสตร์ ไม่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และการรับรู้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ พบว่า การรับรู้จากการส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. คุณลักษณะประชากรศาสตร์ อันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จังหวัดที่อยู่อาศัย อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคเขตภาคกลาง ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 อาจเป็นเพราะว่าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ เป็นอาหารที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว และเป็นอาหารเสริมที่ทุกคนทุกวัยเคยจะทานกันอยู่แล้ว อีกทั้งในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เป็นช่วงที่ทำให้ทุกเพศทุกวัย และเกือบทุกอาชีพ ได้รับผลกระทบในการดำเนินชีวิต แต่อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำไม่ได้รับผลกระทบในด้านการรับรู้ของตัวสินค้า เนื่องจากสินค้านี้มีชื่อเสียงมาก่อนที่จะเกิดสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุนิศา เพ็ญพิรุณกิจ (2562) พบว่า เพศ อายุ

และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า ราบิก้า คอฟฟี่ของ ผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งขวัญชนก พจนานุกรม (2562) พบว่า อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ และจังหวัด ไม่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารตราสินค้าอมาโต้ทางช่องทางออนไลน์

2. การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ พบว่า การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ โดยการส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคเขตภาคกลาง ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 อาจเป็นเพราะว่าในช่วงสถานการณ์โควิดเป็นช่วงที่ผู้บริโภคออกจากบ้านน้อยลง เกิดการทำงานอยู่ที่บ้าน (Work from home) มากยิ่งขึ้น จึงทำให้ความต้องการในการซื้อสินค้าเปลี่ยนไป โดยเฉพาะสินค้าเพื่อสุขภาพยี่ห้อดอยคำ เป็นสินค้าที่มีการปรับตัวในการเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ผ่านรูปแบบออนไลน์ อีกทั้งมีการจัดการส่งเสริมการขายที่หลากหลาย และจัดส่งสินค้าโดยตรงจากผู้จำหน่ายสินค้าถึงผู้บริโภค จึงทำให้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการผ่านการส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าได้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Aaker (1996) กล่าวว่า การส่งเสริมการขายและการตลาดทางตรงเพื่อให้เห็นถึงคุณภาพของสินค้านั้นๆ จะก่อให้เกิดความต้องการและความพึงพอใจต่อตราสินค้าประเภทนั้นๆ ซึ่งหากผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจเหนือกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้ ผู้บริโภคย่อมที่จะให้ความสำคัญกับสินค้านั้นๆ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชยา วิจิตร และชุตินาวดี ทองจีน (2562) พบว่า การส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าสินค้าผลิตภัณฑ์วิตามินอาหารเสริมในกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน พรรัตน์ (2554) พบว่า การรับรู้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ด้านการส่งเสริมการขาย มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณค่าในการบริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ ว่องไวระการ และสันติธร ฐิริภักดี (2562) พบว่า ปัจจัยเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดออนไลน์ด้านการตลาด ผ่านเนื้อหาและด้านการส่งเสริมการขายผ่านเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดออนไลน์มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค และสุภาพร ชุมทอง (2553) พบว่าการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการมีผลต่อพฤติกรรมการรับรู้คุณค่าและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารบำรุงสมองและความจำประเภทเครื่องดื่ม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากงานวิจัยพบว่าการส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง มีผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าอาหารเสริมสุขภาพยี่ห้อดอยคำ ของผู้บริโภคในเขตภาคกลาง ช่วงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 เพราะฉะนั้นผู้บริหารควรจะต้องมีการจัดการส่งเสริมการขายให้มีความหลากหลาย รวมทั้งเน้นการตลาดทางตรงให้มากขึ้น เพื่อจะได้ให้ผู้บริโภคได้รับรู้ในตราสินค้า และเข้าถึงสินค้าได้รวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลทำให้กิจการเพิ่มยอดขาย รวมทั้งสร้างความภักดีให้กับผู้บริโภคในการที่จะเลือกซื้อสินค้าซ้ำ

1.2 ผู้บริหารบริษัท สามารถที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการ วางแผนในการส่งเสริมการขาย วางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของธุรกิจได้ โดยการวิเคราะห์ถึงแนวทางในการกระจายสินค้า หรือประชาสัมพันธ์สินค้าไปยังผู้บริโภค เพื่อผู้บริโภคได้รู้จักถึงตราสินค้า คุณภาพของสินค้า และประเภทของสินค้าที่ธุรกิจได้ผลิตจำหน่าย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาถึงการรับรู้คุณค่าตราสินค้าโดยใช้การตลาดแบบบูรณาการในช่วงระหว่างและหลังสถานการณ์โควิด และนำมาทำการเปรียบเทียบกันเพื่อหาความแตกต่างถึงการรับรู้คุณภาพตราสินค้าที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประชากรโดยแบ่งออกเป็นภูมิภาค และนำมาเปรียบเทียบกันว่าแต่ละภูมิภาค มีปัจจัยใดที่สัมพันธ์กับการรับรู้คุณค่าตราสินค้า

2.3 การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องของการรับรู้คุณค่าตราสินค้าเท่านั้น เพราะฉะนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะต้องนำเรื่องของการซื้อซ้ำของผลิตภัณฑ์ มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เห็นถึงตัวแปรต่างๆ ที่ทำให้ธุรกิจทราบว่าเมื่อรับรู้คุณค่าตราสินค้าแล้วจะเกิดการซื้อซ้ำหรือไม่

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ขวัญชนก พจนานุกรม. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมตราอมาโต้ทางช่องทางออนไลน์. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- จิรัชยา วิจิตร และชุตินาถ ทองจีน. (2561). ส่วนประสมการตลาด คุณค่าตราสินค้า และความไว้วางใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อวิตามินอาหารเสริมในกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2, 8 มิถุนายน 2561, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บริษัท ซีเจ ซอฟท์ จำกัด. (2565). ประวัติองค์กร. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.doikham.co.th/>
- สุนิศา เฟื่องฟูกิจ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า ราบิก้าคอฟฟี่ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาพร ชุมทอง. (2553). อิทธิพลของเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารบำรุงสมองและความจำประเภทเครื่องดื่มของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. สหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี. 1(1), 63-73.
- แสงเดือน พรรรัตน์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มบำรุงสุขภาพของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อาทิตย์ ว่องไวตระการ และสันติธร ภูริภักดี. (2562). อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านร้านค้าออนไลน์. *วารสารจันทร์เกษมสาร*. 25(1), 17-30.

Aaker, D.A. (1991). *Managing Brand Equity: Capitalizing on the Value of a Brand Name*. New York: The Free.

Lu, L.C., Chang, W.P. & Chang, H.H. (2014). Consumer Attitudes toward Blogger's Sponsored Recommendations and Purchase Intention: The Effect of Sponsorship Type, Product Type, and Brand Awareness. *Computers in Human Behavior*, 34, 258-266.

Pinrat, G. (2017). *Inbound Vs. outbound marketing*. Retrieved May 15, 2022, from <http://www.marketinginblack.net/business-management/inbound-vs-outbound-marketing/>

การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว

The tourism policy implementation of the Department of Tourism.

พรรษพร พงษ์อิม¹ อรนันท กุลันทปุระ²
Passaporn Pong-im, Oranun Gluntapura

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกรมการท่องเที่ยวทุกตำแหน่งงาน จำนวน 205 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประมวลผลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า ระดับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ รองลงมา คือ ด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว และด้านการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มี เพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน และตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): การนำนโยบายไปปฏิบัติ; นโยบายด้านการท่องเที่ยว; กรมการท่องเที่ยว

Received: 2022-08-30 Revised: 2022-09-30 Accepted: 2023-05-21

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University.
Corresponding Author e-mail: panuwit.l@ku.th

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University.
e-mail: fsoclas@ku.ac.th

Abstract

The purposes of this study were as follows: 1) To study the level of tourism policy implementation at the Department of Tourism. 2) To compare the Department of Tourism's implementation of tourism policy. The study's samples were workers in the Department of Tourism who were classified based on personal characteristics such as gender, age, length of employment, and job title. The questionnaire was used by 205 persons to obtain data. Use statistical ready-made programs to analyze data. The statistics that are used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and one - way: ANOVA. All the tests are statistically determined at level 0.05. The result of this study showed that the overall level of tourism policy implementation of the Department of Tourism was high. On a case-by-case basis, it was found that the tourism policy implementation of the Department of Tourism is at a high level in all aspects. The most important aspects are tourism development, goods and services, followed by tourism management integration, tourism personnel development, infrastructure development and tourism facilities, and tourism balancing, respectively. Hypothetical test results showed that Department of Tourism personnel with gender, age, duration of work, and position of work performed. The tourism policy implementation of the Department of Tourism no differently.

Keywords: policy implementation; tourism policy; department of tourism

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างคนที่เดินทาง ไม่ว่าจะเป็นผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดภาคธุรกิจขึ้นในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (สุวัฒน์ จูจากรณ์ และ จริญญา เจริญสุขใส, 2545:20) ซึ่งถือเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญที่หมุนเวียนเศรษฐกิจในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับมหภาคจนถึงระดับท้องถิ่นโดยอุตสาหกรรมภาคการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นมูลค่ามากกว่า 2,000 ล้านบาท และมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนเฉลี่ยมากถึง 38 ล้านคนในแต่ละปี จากหลากหลายประเทศในทุกทวีป นอกจากนี้ประเทศไทยยังติดอันดับ 7 ในการจัดอันดับประเทศที่มีประสิทธิภาพที่สุดในโลก ปี 2021 (Best Countries 2021) จาก U.S. News & World Report อีกด้วย (U.S. news, 2021) แต่ถึงแม้ว่าจะ

มีปริมาณนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่กลับเกิดปัญหาจากการที่ประชาชนผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ในหลายภาคส่วนของประเทศยังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควบคู่ไปกับการสร้างรายได้ ทำให้กลายเป็นดาบสองคมจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการท่องเที่ยวที่ผิดรูปแบบ ทำให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติค่อย ๆ เสื่อมโทรมลง รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวให้เกิดมูลค่ามากขึ้นตามไปด้วย

รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและปัญหาดังกล่าว จึงได้มีนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นแนวทางในการสร้างวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์การส่งเสริม และพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยกำหนดกรอบการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการพัฒนาและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว (แพรวดา พุพาณิชย์พฤษ, 2560) ออกมาหลายหลายรูปแบบ อาทิ การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติและแผนยุทธศาสตร์โดยจัดทำเป็นแผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รวมไปถึงพัฒนาด้านการท่องเที่ยวแบบระยะยาวให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและเกิดการทำงานบูรณาการร่วมกันภายในหน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนรวมถึงแนวคิดหรือนโยบายด้านการท่องเที่ยวจากผู้บริหารในแต่ละหน่วยงานที่สังกัดในกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้หน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติให้ตอบสนองและสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล

กรมการท่องเที่ยว ถือเป็นหน่วยงานส่วนราชการของภาครัฐ สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างครอบคลุมในมิติ เช่น การบริการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประกอบธุรกิจนำเที่ยว การขอใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ การขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยว การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งทั้งกรมการท่องเที่ยวยังเป็นหน่วยงานหลักที่อนุญาตให้มีการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย โดยมีกฎหมายที่หน่วยงานเป็นผู้กำหนดและบังคับใช้ให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยนโยบายที่กรมการท่องเที่ยวต้องปฏิบัติงาน เช่น พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559 กฎกระทรวงการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 (เฉพาะส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย) รวมไปถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศอย่างรอบด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

บุคลากรผู้ปฏิบัติงานภายในกรมการท่องเที่ยว ถือเป็นกำลังสำคัญในการในการขับเคลื่อนการบริหารนโยบายภาคการท่องเที่ยวของประเทศที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้น โดยดำเนินงานภายใต้

นโยบายและทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้เป็นไปตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะทำให้นโยบายเกิดความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยการแปลงนโยบายให้เป็นแผนงาน โครงการและกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ (ณัฐธา วิจินนัยภาค, 2554) ซึ่งการดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และต้องอาศัยความร่วมมือกันในหลาย ๆ ปัจจัยในนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ แต่เนื่องจากด้วยความหลากหลายบุคลากรผู้ปฏิบัติงานภายในหน่วยงานที่มีความแตกต่างกัน เช่น ช่วงอายุ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น รวมไปถึงการมีองค์ความรู้ สมรรถนะ และทักษะในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งหากหน่วยงานขาดการถ่ายทอดการทำงานของผู้มีประสบการณ์หรือผู้นำภายในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานที่ดี และการบูรณาการการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในหน่วยงานอย่างครอบคลุม อาจส่งผลให้การปฏิบัติตามนโยบายด้านการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษา “การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว” เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการเรียนรู้และทราบถึงผลลัพธ์จากการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย และพัฒนาการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งงานที่ปฏิบัติแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบวิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามทุกตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน จำนวน 420 คน ได้แก่ ข้าราชการทุกระดับ จำนวน 149 คน พนักงานราชการ จำนวน 150 คน และลูกจ้างเหมาบริการ จำนวน 121 คน (ข้อมูลจาก กลุ่มการเจ้าหน้าที่ สำนักงานเลขาธิการ กรมการท่องเที่ยว ประจำปีเดือนพฤษภาคม 2565) และหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นตัวแทน ของประชากรสำหรับการศึกษา ด้วยวิธีการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 205 คน จากนั้นหาจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภท โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน จำแนกได้ 3 ประเภท คือ ข้าราชการ จำนวน 73 คน พนักงานราชการ จำนวน 73 คน และลูกจ้างเหมาบริการ จำนวน 59 คน และแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างตามที่คำนวณได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยมีข้อมูลที่ต้องการสอบถามปรากฏในแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลทั่วไปของบุคลากรกรมการท่องเที่ยว โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ด้านการสร้าง ความสมดุลให้การท่องเที่ยว ด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต แบ่งเกณฑ์การให้

คะแนนออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และหาช่วงคะแนนโดยใช้สูตรคำนวณความกว้างอันตรภาคชั้น 3 ระดับ สามารถตีความหมายได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ย $3.68 - 5.00 =$ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนํานโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย $2.34 - 3.67 =$ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนํานโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ย $1.00 - 2.23 =$ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนํานโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย และทดสอบค่าความตรง (Validity) มีความตรงเชิงเนื้อหา และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง และได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try-Out) ที่มีคุณสมบัติและลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จำนวน 30 คน ผลค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) ของความคิดเห็นการนํานโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว ในภาพรวมของแบบสอบถาม = 0.972 และจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ = 0.920 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว = 0.878 ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เท่ากับ 0.906 ด้านการสร้าง ความสมดุลให้การท่องเที่ยว = 0.956 ด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว = 0.946 และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสอบถามทั้งแบบปกติ (Questionnaires) และแบบออนไลน์ (Online Questionnaires) โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2565 และได้สอบถามกลับคืนมาได้จำนวน 205 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)
- 3) การทดสอบค่าที (Independent Sample t-Test)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กว่าครึ่งเป็นเพศหญิง มีจำนวน 135 คน คิดเป็น ร้อยละ 65.9 มีอายุตั้งแต่

31 - 40 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 1 ปี - 10 ปี มีจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 โดยมีตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน คือ ข้าราชการและพนักงานราชการ มีตำแหน่งละจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6

2. ระดับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวในภาพรวมและรายด้าน

การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยว ไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ	3.99	0.64	มาก
2. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	3.83	0.76	มาก
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	3.90	0.67	มาก
4. ด้านการสร้างสมดุลให้การท่องเที่ยว	3.79	0.63	มาก
5. ด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	3.98	0.70	มาก
ภาพรวม	3.90	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บุคลากรกรมการท่องเที่ยวมีระดับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ($\bar{X} = 3.99$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.98$) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.90$) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.83$) ในขณะที่ด้านการสร้างสมดุลให้การท่องเที่ยวน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

3. การทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ

การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยว ไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว	เพศ				t	Sig. (2-tailed)
	ชาย		หญิง			
	n = 70		n = 135			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		

1. ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ	4.04	0.62	3.97	0.65	0.755	0.451
2. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการท่องเที่ยว	3.83	0.74	3.83	0.78	- 0.057	0.954
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการท่องเที่ยว	3.99	0.66	3.83	0.67	1.552	0.122
4. ด้านการสร้างความสุข ให้กับการท่องเที่ยว	3.84	0.54	3.75	0.67	0.882	0.379
5. ด้านการบูรณาการการบริหาร จัดการการท่องเที่ยว	4.07	0.67	3.93	0.71	1.317	0.189
รวมเฉลี่ย	3.95	0.58	3.87	0.64	0.949	0.331

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบ t-test พบว่า ในภาพรวมและรายด้านค่า Sig. มีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หมายความว่า ในภาพรวมบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน (Sig. = 0.331) และในรายด้านบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ (Sig. = 0.451) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (Sig. = 0.954) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว (Sig. = 0.122) ด้านการสร้างความสุขให้กับการท่องเที่ยว (Sig. = 0.379) และด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (Sig. = 0.189) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ

การนำนโยบายด้านการ ท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการ ท่องเที่ยว	แหล่งความ แปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว สินค้าและบริการ	ระหว่างกลุ่ม	.811	3	.270	.666	.574
	ภายในกลุ่ม	81.584	201	.406		
	รวม	82.395	204			
	ระหว่างกลุ่ม	2.759	3	.920	1.587	.194

การนำนโยบายด้านการ ท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการ ท่องเที่ยว	แหล่งความ แปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.
2. ด้านการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดด้านการท่องเที่ยว	ภายในกลุ่ม	116.515	201	.580		
	รวม	119.274	204			
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	.656	3	.219	.486	.692
	ภายในกลุ่ม	90.417	201	.450		
	รวม	91.073	204			
4. ด้านการสร้างความสุข ให้การท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	1.604	3	.535	1.358	.257
	ภายในกลุ่ม	79.128	201	.394		
	รวม	80.732	204			
5. ด้านการบูรณาการ บริหารจัดการการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	1.863	3	.621	1.277	.283
	ภายในกลุ่ม	97.776	201	.486		
	รวม	99.639	204			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.192	3	.397	1.034	.379
	ภายในกลุ่ม	77.291	201	.385		
	รวม	78.483	204			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ค่า sig มีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หมายความว่า ในภาพรวมบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน (sig. = 0.379) และในรายด้านบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ (sig. = 0.574) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (sig. = 0.194) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว (sig. = 0.962) ด้านการสร้างความสุขให้การท่องเที่ยว (sig. = 0.257) และด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (sig. = 0.283) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน

การนำนโยบายด้านการ ท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการ ท่องเที่ยว	แหล่งความ แปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว สินค้าและบริการ	ระหว่างกลุ่ม	.359	3	.120	.293	.830
	ภายในกลุ่ม	82.037	201	.408		
	รวม	82.395	204			
2. ด้านการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	.506	3	.169	.285	.836
	ภายในกลุ่ม	118.768	201	.591		
	รวม	119.274	204			
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	.035	3	.012	.025	.995
	ภายในกลุ่ม	91.039	201	.453		
	รวม	91.073	204			
4. ด้านการสร้างความสุข ให้กับการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	.301	3	.100	.251	.861
	ภายในกลุ่ม	80.431	201	.400		
	รวม	80.732	204			
5. ด้านการบูรณาการการบริหาร จัดการการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	.186	3	.062	.125	.945
	ภายในกลุ่ม	99.453	201	.495		
	รวม	99.639	204			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.105	3	.035	.090	.966
	ภายในกลุ่ม	78.378	201	.390		
	รวม	78.483	204			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ค่า sig มีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หมายความว่า ในภาพรวมบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน (sig. = 0.966) และในรายด้านบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ (sig. = 0.830) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (sig. = 0.836) ด้านการพัฒนา

บุคลากรด้านการท่องเที่ยว (sig. = 0.995) ด้านการสร้างความสะดวกให้กับการท่องเที่ยว (sig. = 0.861) และด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (sig. = 0.945) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งงานที่ปฏิบัติแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ

การนำนโยบายด้านการ ท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการ ท่องเที่ยว	แหล่งความ แปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว สินค้าและบริการ	ระหว่างกลุ่ม	1.207	2	.604	1.502	.225
	ภายในกลุ่ม	81.188	202	.402		
	รวม	82.395	204			
2. ด้านการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	.042	2	.021	.036	.965
	ภายในกลุ่ม	119.232	202	.590		
	รวม	119.274	204			
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	1.142	2	.571	1.283	.279
	ภายในกลุ่ม	89.931	202	.445		
	รวม	91.073	204			
4. ด้านการสร้างความสะดวก ให้กับการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	1.541	2	.770	1.965	.143
	ภายในกลุ่ม	79.191	202	.392		
	รวม	80.732	204			
5. ด้านการบูรณาการการ บริหารจัดการการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	.069	2	.034	.070	.933
	ภายในกลุ่ม	99.570	202	.493		
	รวม	99.639	204			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.419	2	.209	.542	.583
	ภายในกลุ่ม	78.064	202	.386		
	รวม	78.483	204			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว จำแนกตามตำแหน่งงานที่ปฏิบัติโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ค่า P มีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หมายความว่า ในภาพรวมบุคลากรกรมการท่องเที่ยว

ที่มีตามตำแหน่งงานที่ปฏิบัติแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ($\text{sig.} = 0.583$) และในรายด้านบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งงานที่ปฏิบัติแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ($\text{sig.} = 0.225$) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ($\text{sig.} = 0.965$) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ($\text{sig.} = 0.279$) ด้านการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว ($\text{sig.} = 0.143$) และด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ($\text{sig.} = 0.933$) ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ระดับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า กรมการท่องเที่ยวมีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากรมการท่องเที่ยวมีแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับนโยบายของฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายกำหนดนโยบายด้านท่องเที่ยวอย่างครอบคลุมครบทุกด้านตามแผนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.99$) เนื่องจากกรมการท่องเที่ยวมีภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวพร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวให้มีความครอบคลุมทั้งระบบการท่องเที่ยว ทำให้บุคลากรสามารถนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติได้อย่างตรงวัตถุประสงค์ของนโยบาย แต่ด้านการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมีน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.79$) อาจเป็นเพราะกรมการท่องเที่ยวมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่มีการนำไปใช้เฉพาะในบางกองงานที่สังกัด เช่น พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559 ที่มีการใช้เฉพาะบุคลากรที่สังกัดกองงานหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ จึงทำให้บุคลากรกรมการท่องเที่ยวในกองงานที่สังกัดอื่น ๆ มีการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าวไม่ทั่วถึง เกิดความไม่สมดุลในการปฏิบัติงาน

2. ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ผลการวิจัยพบว่าผลการทดสอบสมมุติฐาน จำนวน 4 ข้อ พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานทั้ง 4 ข้อ กล่าวคือ ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวไม่มีผลต่อการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวในทุกปัจจัยส่วนบุคคล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีผลต่อการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ($Sig. = 0.331$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่เยวทั้งเพศหญิงและเพศชาย ต่างมีการปฏิบัติงานตามนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกัน ภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับของกรมการท่องเที่ยว และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้สามารถปฏิบัติตามนโยบายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีผลต่อการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ($Sig. = 0.397$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่เยวในทุกช่วงอายุมีการใช้ข้อมูลและองค์ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวทางการของนโยบายด้านการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องในทิศทางของนโยบายร่วมกันอย่างเป็นที่ประจักษ์และเป็นรูปธรรม รวมถึงมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และช่วยประสานงานในการปฏิบัติงานร่วมงานในบุคลากรกรมการท่องเที่ยวทุกช่วงอายุ

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ($Sig. = 0.966$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ถึงแม้ว่ากรมการท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเป็นระยะเวลาไม่นาน อีกทั้งกรมการท่องเที่ยวยังมีการเปิดรับสมัคร คัดเลือก หรือโอนย้ายบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานภายในหน่วยงานอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้บุคลากรมีระยะเวลาการทำงานภายในหน่วยงานไม่มากนัก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หน่วยงานบุคลากรผู้มีประสบการณ์การทำงานเป็นระยะเวลานานจะมีการถ่ายทอดภารกิจ หน้าที่ในการปฏิบัติงาน ให้แก่ผู้มาใหม่โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้เข้าใจทิศทางและการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานที่ 4 บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งงานที่ปฏิบัติที่แตกต่างกัน มีผลต่อการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งงานที่ปฏิบัติที่แตกต่างกัน มีผลต่อการนำ

นโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน (Sig. = 0.583) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการกำหนดกรอบแนวคิดทางนโยบายของหน่วยงาน จะมีการหารือร่วมกันของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในทุกตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้สามารถวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขและพัฒนา นโยบายด้านการท่องเที่ยวได้อย่างครอบคลุม พร้อมทั้งเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามนโยบายให้สอดคล้องกันภายในหน่วยงานได้

สามารถสรุปภาพรวมจากผลการทดสอบสมมติฐาน ได้ว่า บุคลากรกรมการท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ที่แตกต่างกัน มีการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกรมการท่องเที่ยวทุกเพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน และตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ มีแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว ซึ่งได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินงานจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในทุกกองงานที่สังกัด โดยดำเนินการผ่านการจัดประชุมกลุ่มย่อยของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวร่วมกันตั้งแต่ระดับผู้บริหารลงมา เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรกรมการท่องเที่ยวร่วมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และทบทวนนโยบาย เพื่อนำมาพัฒนา ปรับปรุง และดำเนินการให้มีความสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานตามหน้าที่ของบุคลากร ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ตาม เป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่กำหนดไว้

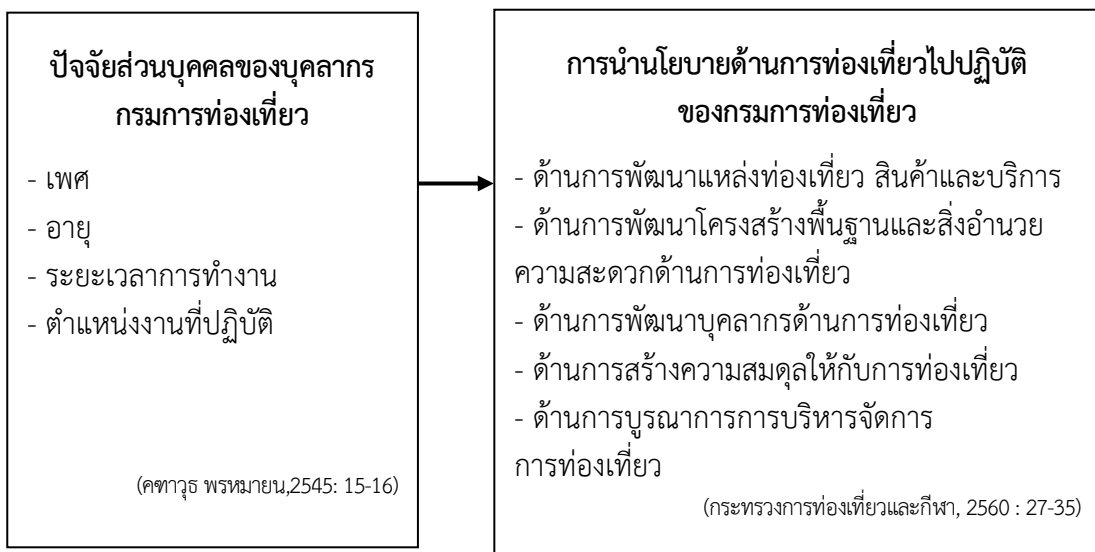
องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

ผู้วิจัยได้ใช้องค์ความรู้จากทบทวนแนวคิด ทฤษฎี นโยบายด้านการท่องเที่ยวมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยนำแนวคิดการปฏิบัติงานของบุคลากรต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพจะถูกกำหนดจากคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล (individual attributes) ที่มีความแตกต่างกัน (คชาวุธ พรหมายน, 2545: 15-16) จึงใช้ ตัวแปรอิสระ (X) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรกรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาทำงาน ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และตัวแปรตาม (Y) ผู้วิจัยได้นำนโยบายด้านการท่องเที่ยวจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่เป็นแผนหลักของนโยบายด้านการท่องเที่ยวในแต่ละยุทธศาสตร์(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560 : 27-35) มาปรับใช้ในการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของกรมการท่องเที่ยว 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาศูนย์

ด้านการท่องเที่ยว ด้านการสร้างความสะดวกให้กับการท่องเที่ยว และด้านการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยได้กรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (X)

ตัวแปรตาม (Y)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

1) ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ และด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ควรมีการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ สำรวจ ตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว หรือสอบถามคนในท้องถิ่นและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ อย่างเป็นประจำ และต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานทราบถึงสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการและครอบคลุมในทุกด้านของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้คนในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้า บริการ และโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริง

2) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ควรมีการจัดสรรอัตรากำลังให้แก่บุคลากรของกรรมการท่องเที่ยวในการปฏิบัติงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร เพื่อให้การทำงานตามนโยบายด้านการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามสมรรถนะของบุคลากร และเพิ่มการจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ สมรรถนะ ของบุคลากรภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะเดิม (Up skill) ที่มีอยู่และเพิ่มเติมทักษะใหม่ (Re skill)

ในการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนาทักษะการใช้งานระบบปฏิบัติการ Microsoft office เช่น Microsoft Word , Microsoft Excel เพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

3) ด้านการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว ควรมีการนำนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น ลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นออก รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงาน ควรเพิ่มการป้องกันและปราบปรามการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นธรรมทุกในกรณีทั้งต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ พร้อมทั้งมีการเฝ้าระวังอย่างเป็นรูปธรรม

4) ด้านการบูรณาการการบริหารจัดการท่องเที่ยว ควรมีการวิเคราะห์ ศักยภาพปัญหาที่แท้จริงในการดำเนินงานตามนโยบายต้องนำไปปฏิบัติก่อน เพื่อให้ได้นโยบายที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากที่สุด และเมื่อได้รับมอบหมายนโยบายแล้ว หน่วยงานควรเพิ่มการแจ้งเวียนเผยแพร่ หรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้บุคลากรของกรมการท่องเที่ยวรับทราบและปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) หน่วยงานควรเพิ่มการลงสำรวจ พื้นที่ เพื่อสอบถามข้อแนะนำและข้อเสนอแนะจากคนในชุมชน ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาอย่างทั่วถึง กระจายในทุกจังหวัดของประเทศไทย ทั้งในจังหวัดท่องเที่ยวหลักและจังหวัดเมืองรอง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว ที่มีรายละเอียดของโครงการกิจกรรมการจัดสรรงบประมาณรายปี พร้อมระบุผลสัมฤทธิ์ของงาน และระยะเวลาสิ้นสุดของโครงการ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

2) หน่วยงานควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อบังคับหรือมาตรฐานให้ชัดเจน พร้อมจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้สามารถปรับปรุง แก้ไข ให้สอดคล้องกับการทำงานได้อย่างตรงจุดและอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนด

3.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสอบถามถึงทัศนคติของผู้บริหารในหน่วยงานถึงการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ เพื่อต่อยอดการศึกษาให้ได้ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น เพราะการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลอาจไม่สามารถวัดถึงทัศนคติ แนวคิดและแนวทางการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของหน่วยงานที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างลึกซึ้ง

2) ควรทำการศึกษาในส่วนของภาคประชาชน ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการที่หน่วยงานนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ เช่น นักท่องเที่ยว คนในชุมชนท้องถิ่น ว่ามีความพึงพอใจต่อการได้รับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวตามนโยบายของหน่วยงานมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถได้นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ไข นโยบาย

บานด้านการท่องเที่ยวภายในหน่วยงาน ให้ตอบสนองความต้องการประชาชนผู้ได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้น

3) ควรเพิ่มการศึกษาบุคลากรกรมการท่องเที่ยว แยกเป็นกองงานที่สังกัด เนื่องจากด้วยข้อคำถามของแบบสอบถามที่มีความครอบคลุมการทำงานในทุกโครงสร้างของนโยบายด้านการท่องเที่ยวภายในหน่วยงาน อาจทำให้บุคลากรบางคนที่ตอบคำถามที่ไม่ได้ทำงานในส่วนของนโยบายนั้น ๆ โดยตรงมีการตอบแบบสอบถามคลาดเคลื่อนได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 – 2564 ของกรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ VIP COPY PRINT (วีไอพี ก๊อปปี้ปริ้น).
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ศทวธ พรหมายน. (2545). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองตรวจคนเข้าเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจฝ่าย 1 ฝ่าย 2*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐฐา วินิจนัยภาค. (2554). *นโยบายสาธารณะ แนวทางในการศึกษาแบบสหวิทยาการ*. โครงการเอกสาร ตำราคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- แพรวดาว พุพานิชย์พฤกษ์. (2559). *กรอบนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา เกาะช้าง จังหวัดตราด*. *วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 23(1), 39-63
- สุวัฒน์ จุฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุขใส. (2545). *แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว*. เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม
The Management Guidelines of Community Enterprises
in Local Weaving Groups of Nakhon Phanom Province

อัญชลี กำริสุ¹ เขมิกา ทองเรือง² สำราญ วิเศษ³

Anchalee Kamrisu, Khemika Thongrueang, Samran Wised

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม (2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน (3) เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และ (4) เสนอแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่จดทะเบียนกับสำนักงานเกษตร จังหวัดนครพนม จำนวน 345 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test และ F-test และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันของของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ปัจจัยที่ส่งต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ (X_1 Beta = .038) ปัจจัยด้านแรงงาน (X_2 Beta = .033) ปัจจัยด้านความเข้มแข็ง (X_4 Beta = -.010) (3) การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม จำแนก

Received: 2023-02-04 Revised: 2023-04-01 Accepted: 2023-04-07

¹ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, Master of Arts, Public and Private Management major, Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University. Corresponding Author e-mail: aun.neaw@gmail.com

² สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, Public and Private Management major, Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University

³ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, Public Administration major, Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University

ตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) แนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ได้แก่ กลุ่มควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ หรือกติกาในการทำงานของกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษรการร่วมกลุ่มต้องสามารถสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่มได้จริง แบ่งปันผลกำไรให้กับสมาชิกด้วยความยุติธรรม จัดทำเอกสารบันทึกรายรับ-รายจ่าย ไว้อย่างชัดเจนและถูกต้องเหมาะสมตรวจสอบได้ ผู้นำกลุ่มต้องมีคุณสมบัติความเป็นผู้นำ จัดประชุมสมาชิก อย่างสม่ำเสมอ ตามความเหมาะสมและความจำเป็น เปิดรับสมาชิกใหม่เข้ามาช่วยในเรื่องของการตลาดและลูกค้า สมาชิกมีความสามัคคีและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักเพื่อหาตลาดใหม่ ๆ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้การบริหารจัดการกลุ่ม อย่างต่อเนื่องและจริงจัง

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการบริหารจัดการ; วิสาหกิจชุมชน; ผ้าพื้นเมือง

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the current state of community enterprise management in local weaving groups of Nakhon Phanom Province, 2) to study factors affecting the success of community enterprise management, 3) to compare the management of community enterprise, and 4) to propose the management guidelines for community enterprise. It was a combination of qualitative and quantitative research. Quantitative samples were 345 community enterprise members in local weaving groups of Nakhon Phanom Province registered with the Nakhon Phanom Provincial Agriculture Office were obtained by simple random sampling and qualitative samples of interviews with 20 key informants were obtained by using the purposive random sampling. The instrument used in collecting data was questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation, finding the relationship between the variables with Pearson's correlation coefficient and multiple linear regression analysis. Hypotheses were tested by using t-test and F-test statistics and interviews. The research finding were as follows: (1) The current state of community enterprise management in local weaving groups of Nakhon Phanom Province in the overall were at the highest level. (2) Factors affecting the success of management community enterprise in local weaving groups of Nakhon Phanom Province in statistically significant at the .05 level, sorted from the variables that affected the variation in dependent variables and in the form of standard scores, most to least as follows: the factors of support and

promotion from the government (X_1 Beta = .038), labor factors (X_2 Beta = .033), factors of community strength (X_4 Beta = -.010) (3) Community enterprise management in local weaving groups of Nakhon Phanom Province classified by personal factors, in overall and personal aspects were statistically significant at the .05 level. (4) Guidelines for management of community enterprises in local weaving groups of Nakhon Phanom Province which were groups should have objectives, regulations, rules or rules for group work in writing, joining the group could generate real income for group members, sharing profits with members fairly, documenting income- expenses clearly, accurately and verifiably. Group leaders had to have leadership qualities in organizing regular member meetings as appropriate and necessary, opening for new members to help in marketing and customers, members had unity and participation in the group's activities, promoting the products of the group to be known to find new markets, relevant government agencies should continuously and seriously promote knowledge on group management.

Keywords: The Management Guidelines; Community Enterprises; local weaving

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขนั้น จะต้องมุ่งเน้นทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไป ด้านเศรษฐกิจ คือ การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ลดหนี้สิน ซึ่งจะสามารถเพิ่มทรัพย์สินได้ ด้านสังคม คือ การพัฒนาด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้ปราศจากความขัดแย้ง มีความสามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อประชาชนในสังคมมีเศรษฐกิจที่ดี สังคมมั่นคงอบอุ่นก็จะส่งผลให้การเมือง การปกครอง มีความมั่นคง มีเสถียรภาพด้วยเช่นกัน ในที่สุดประชาชนก็จะมีชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขได้ ดังนั้นรัฐบาล ในทุกยุคสมัยต่างให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความยากจนในประเทศไทยซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่เรื้อรังมายาวนาน โดยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ต่างกัน อาทิ “โครงการเงินผันสู่ชนบท” “โครงการ กขคจ” (การแก้ไขปัญหาความยากจน) “กองทุนหมู่บ้าน” หรือ “กองทุนเงินล้าน” และ “โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ซึ่งจัดว่าเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดวิสาหกิจชุมชนประเภทหนึ่งและเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ การแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน อันเป็นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ด้วยการนำทุนชุมชนที่มีอยู่ในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นทุนทางวัฒนธรรมทุนทางชีวภาพและทุนทางสังคม มาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน (วิภาวี กฤษณะภูติ, 2556) การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ จึงเป็นอีกนโยบายสำคัญหนึ่งของรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัย ที่ต้องการเพิ่มรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ชนบท อีกทั้งยังเป็นการต่อยอด องค์ความรู้พื้นบ้าน สร้างให้เกิดการรักถิ่นฐานบ้านเกิด ลดการย้ายถิ่นสู่พื้นที่เมืองและการย้ายเข้ามาหางานทำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (อัจจิมา ศุภจริยวัตร, 2565)

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม เกิดจากการรวมตัวของสตรีที่ทอผ้าพื้นเมืองเป็นรายได้เสริมนอกฤดูทำนาและได้ถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่น ได้รวมกลุ่มกันเพื่อจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์ผ้า/เสื้อผ้า โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม มีกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและมีผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่มีความสวยงาม มีคุณภาพ จนเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม แต่ละกลุ่มนั้นมีแนวทางในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ทำให้ความสำเร็จในการดำเนินการกลุ่มมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจเกิดได้จากหลากหลายปัจจัย (Creative Karm, 2559) เช่น ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ ปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก หรือปัจจัยด้านความเข้มแข็งของชุมชน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และเสนอแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective Researches)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม
3. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม
4. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งใช้แนวทางการวิจัยแบบ Convergent-parallel Approach ที่มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพพร้อมกันในคราวเดียว

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ได้แก่ สมาชิกของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่จดทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม จำนวน 121 กลุ่ม สมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 2,535 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม. 2565 : ออนไลน์)

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่จดทะเบียนกับสำนักงานเกษตร จังหวัดนครพนม จำนวน 345 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane. 1973 : 125) โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 5% (ระดับ 0.05) ที่ระดับความเชื่อมั่น และ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในอัตราส่วนตามจำนวนประชากรของแต่ละวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายอย่างทั่วถึง จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น จำนวน 345 คน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 20 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้ที่ให้ข้อมูลต้องเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ได้รับการยอมรับจากสมาชิกกลุ่มและเป็นผู้ที่ทราบถึงการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ได้แก่ (1) ประธานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน 9 คน (2) สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน 9 คน (3) นักวิชาการเกษตรจังหวัดนครพนม จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้แบบสอบถามเพื่อวิจัยการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ด้านการบริหารจัดการการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ ปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยด้านการ

ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ปัจจัยความเข้มแข็งของชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 121) โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) (มาเรียม นิลพันธ์. 2553 : 183) ซึ่งการประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบแสดงความคิดเห็นปลายเปิด

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยแบ่งการสัมภาษณ์เป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยทั้ง 2 แบบใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในหัวข้อ แนวทางการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ด้านการบริหารจัดการการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย ตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ดังนี้ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และร้อยละ (Percentage) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และการแปลผลค่าเฉลี่ย ตอนที่ 3

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) (1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) (2) สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation Coefficient) เพื่อทดสอบตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 เพื่ออธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regressions) เพื่อทดสอบตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ t-test Independent (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way ANOVA (F-test) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Different) ตอนที่ 5 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 345 คน พบว่าเป็นเพศหญิง จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 97.7 มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 มีสถานภาพสมรส จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 97.1 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 94.5 มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก 10 ปีขึ้นไป จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1

1.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.74-4.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก มีการบริหารจัดการอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ ดังนี้

1.2.1 ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก โดยรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.39-4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสื่อสาร ทบทวนและติดตาม มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมาคือ โครงสร้างและข้อมูลของกลุ่มมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการฝึกสอนการทำงาน มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) ตามลำดับ

1.2.2 ด้านการบริหารจัดการการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ โดยรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.38 -4.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำแผนธุรกิจ มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือ การจัดทำแผนการผลิต มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ

1.2.3 ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต โดยรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.18-4.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เครื่องมืออุปกรณ์และสถานที่ผลิต มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ การบรรจุและจัดส่ง มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การผลิตสินค้า มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

1.2.4 ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า โดยรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.35-4.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ตลาดและลูกค้า มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ การรับคำสั่งซื้อ มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$) ตามลำดับ

1.2.5 ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน โดยรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.22-4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ต้นทุนและกำไร มีการบริหารจัดการ

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ รายรับ-รายจ่าย บันทึกรายรับ-รายจ่าย มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทรัพย์สินและหนี้สิน การบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$)

1.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.37-4.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.565$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านแรงงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) ตามลำดับ ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.83-4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จังหวัดนครพนม สนับสนุนและส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชน เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการไปศึกษาดูงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา คือ จังหวัดนครพนม ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จังหวัดนครพนม สนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพียงพอและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

1.3.2 ปัจจัยด้านแรงงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.47-4.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กลุ่มใช้แรงงานที่มีอยู่ภายในชุมชน ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ การใช้แรงงานที่มีอยู่ภายในชุมชน เป็นการเพิ่มทักษะและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การใช้แรงงานที่มีอยู่ภายในชุมชนช่วยแก้ปัญหาการเข้าไปขายแรงงานในเมืองในเขตเมืองหลวง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) ตามลำดับ

1.3.3 ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.26-4.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กลุ่มมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และอื่น ๆ ในการสร้างความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา คือ วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ที่เป็นเครือข่ายได้มีการร่วมมือหรือส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุด คือ กลุ่มได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากการมีกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

1.3.4 ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51-4.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชนในชุมชนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงถาวร มีสุขภาวะที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมา คือ ประชาชน ในชุมชนมีเงินออม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประชาชนในชุมชน มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation Coefficient) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวก (r มีค่าอยู่ระหว่าง .266-.725) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ด้านแรงงานมากที่สุด (0.467)

ปัจจัยด้านแรงงาน มีความสัมพันธ์กับ ความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ด้านความเข้มแข็งมากที่สุด (0.725)

ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอกมากที่สุด (0.456)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ตัวแปร เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ (X_1 Beta = .038) ปัจจัยด้านแรงงาน (X_2 Beta = .033) ปัจจัยด้านความเข้มแข็ง (X_4 Beta = -.010) ตามลำดับ

1.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก พบว่า

1.4.1 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4.2 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4.3 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4.4 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4.5 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4.6 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4.7 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก

สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ส่วนมากมาจากคนในครอบครัวหรือมีบ้านในพื้นที่เดียวกัน กลุ่มควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ หรือกติกาในการทำงานของกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเปิดรับสมาชิกใหม่เข้ามา

ทำงานในกลุ่มมีการจัดให้สมาชิกหมุนเวียน เข้ารับการฝึกอบรม/ อบรม/ สัมมนาเป็นประจำ ผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็ง มีทักษะในการบริหารจัดการและมีความคิดสร้างสรรค์ มีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ ขยัน อดทน ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นที่เคารพและศรัทธาของสมาชิก มอบหมายงานที่เหมาะสมกับความถนัดของสมาชิก จัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือภายในกลุ่ม โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์ของกลุ่ม มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม มีความสามัคคีกัน และพึงพอใจกับการอยู่รวมกลุ่ม ปัจจุบันจำนวนกลุ่มค่อนข้างคงที่ แต่มีจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มมากขึ้น แม้ว่าบางกลุ่ม จะไม่ได้นั่งทอผ้าร่วมกัน ณ สถานที่ตั้งของกลุ่ม โดยอาจจะนำวัตถุดิบจากกลุ่มไปทอที่บ้านของแต่ละคน แต่ก็ยังสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และนำส่งผ้าที่ทอสำเร็จแล้วมายังกลุ่มได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

2.2 ด้านการบริหารจัดการการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม สามารถ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ (1) กลุ่มที่มีความเข้มแข็ง (2) กลุ่มที่มีความเข้มแข็งระดับกลาง และ (3) กลุ่มที่ขาดการบริหารจัดการ ซึ่งแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม นั้น ควรมีการวางแผนการผลิตทั้งในระยะสั้น และระยะยาว วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกำลังการผลิตของกลุ่ม วางแผนการใช้วัตถุดิบในการผลิตสินค้าอย่างคุ้มค่ามากที่สุด กำหนดราคาสินค้า ที่จำหน่าย โดยคำนวณจากต้นทุนสินค้าอย่างเป็นระบบ สมาชิกช่วยกันดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์และสถานที่ผลิตให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมพร้อมใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม นั้น มักจะมีข้อจำกัดคือสมาชิกไม่ค่อยมีทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ทำให้ขาดโอกาสในการจำหน่ายสินค้าแบบสำเร็จรูป ซึ่งกลุ่มควรมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และกำลังการผลิตของกลุ่ม วางแผนสำรองไว้เสมอ แบ่งแผนงานและกำหนดผู้รับผิดชอบตามความสามารถ บันทึก รายงานวัตถุดิบ/ปัจจัยการผลิต รวมทั้งแหล่งที่มาทุกครั้งที่มีการสั่งซื้อ มีการระบายละเอียดผลิตภัณฑ์ไว้บนฉลาก ตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนนำไปจำหน่ายให้ลูกค้า โดยกลุ่มมีความพยายามยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้วยกรรมวิธีในการผลิต เพื่อผลิตสินค้าให้ได้ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น

2.4 ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ควรศึกษาแนวโน้มความต้องการ ของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายก่อนวางแผนการผลิต มีความสามารถในการหาตลาดได้ด้วยตนเอง บันทึกรายละเอียดคำสั่งซื้อของลูกค้าไว้อย่างชัดเจน ติดต่อประสานงานกับกลุ่มเครือข่าย

เรียนรู้และปรับตัว ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด ประชาสัมพันธ์กลุ่มและสินค้าให้เป็นที่รู้จักเสมอ ให้ความสำคัญกับการตลาดออนไลน์ เรียนรู้และเพิ่มทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้า เพื่อขยายโอกาสในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้มากขึ้น โดยภาครัฐ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมการขายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์ และทำการประชาสัมพันธ์ หรือจัดกิจกรรมการสวมใส่ผ้าพื้นเมืองของจังหวัดนครพนม ให้จริงจังกว้างขึ้น

2.5 ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ควรจัดทำรายงานผลประกอบการ สรุปผลกำไรขาดทุน ตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสม และบันทึกไว้ในรูปแบบที่เหมาะสม จัดทำบัญชีรายงานสินค้าคงเหลือ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบบัญชี จัดเก็บเอกสารทางบัญชี อย่างครบถ้วน และสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ มีความเป็นธรรมในการแบ่งปันผลกำไร รายงานข้อมูลการเงิน ให้สมาชิกได้รับทราบ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม นำผลกำไรมาจัดสรรเป็นทุนสวัสดิการให้กับสมาชิก และภาครัฐควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่มีความเข้มแข็งก่อน เพื่อเป็นการนำร่องในแต่ละอำเภอ ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.37-4.65 ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ พบว่า มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม คือ จังหวัดนครพนม สนับสนุนและส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชน เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการไปศึกษาดูงาน รองลงมา คือ จังหวัดนครพนม ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริกรณ มีศรี (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาลี-วรรณ ชุมชนพัฒนา ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินงานของกลุ่ม ลักษณะของผู้นำกลุ่ม การบริหารงานกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมกลุ่ม และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้นำชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด และ กันยารัตน์ เพ็งพอรู้ (2555) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตมินบุรีและเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ อายุ และการสนับสนุนจากหน่วยงาน

ภาครัฐและภาคเอกชน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ปิยะดา พิศาลบุตร (2561) ที่ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย การเป็นประโยชน์ ต่อสมาชิกและสาธารณชน การบริหารวิสาหกิจชุมชน การจัดจำหน่ายสินค้าและบริการ การบริหารสมาชิก การดำเนินงานและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐ

1.2 ปัจจัยด้านแรงงาน พบว่า มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม คือ กลุ่ม ใช้แรงงานที่มีอยู่ภายในชุมชน ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของกลุ่ม รองลงมา คือ การใช้แรงงานที่มีอยู่ภายในชุมชน เป็นการเพิ่มทักษะและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชสรา คำมันและคณะ (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสักร จังหวัดอุทัยธานี พบว่า การใช้แรงงานในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ จินดารัตน์ ชูคง (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า ความสำเร็จ ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน 2) ปัจจัยด้านการตลาด 3) ปัจจัยด้านการผลิต 4) ปัจจัยด้านบริหารและจัดการกลุ่ม 5) ปัจจัยด้านผู้นำ 6) ปัจจัยด้านแรงงาน เป็นการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน 7) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก 8) ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร 9) ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

1.3 ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก พบว่า มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม คือ กลุ่มมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และอื่น ๆ ในการสร้างความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รองลงมา คือ วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ที่เป็นเครือข่าย ได้มีการร่วมมือหรือส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มท่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรือนขวัญ อินทน์และคณะ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนมาก ได้แก่ ด้านการเงินหรือเงินทุน ด้านระบบบัญชี ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านการผลิต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

1.4 ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม คือ ประชาชนในชุมชนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงถาวร มีสุขภาพที่ดี รองลงมา คือ ประชาชนในชุมชนมีเงินออม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิพร มหาอินทร์และคณะ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีดังนี้ (1) นโยบายของรัฐ (2) ความร่วมมือของคนใน

องค์กร (3) ภาวะผู้นำของผู้ในกลุ่ม (4) ความเข้มแข็งของชุมชน ที่เกื้อกูลการขับเคลื่อนกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและชุมชน เนื่องจากชุมชนและกลุ่มทุนเกื้อกูลการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ผู้นำชุมชนต้องมีใจเสียสละ เห็นความสำคัญของการทำงาน

2. เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพ (4) ระดับการศึกษา (5) อาชีพ (6) รายได้ต่อเดือน (7) ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก มีการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีเพศแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ด้านการจัดการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก วิโนทัย (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ รายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ด้านการจัดการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก วิโนทัย (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ด้านการจัดการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรนันท์ จุมพลพิทักษ์ (2555) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การทำงานของพนักงานประจำ สำนักงานโรงงานประกอบแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ แห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่า พนักงานที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการทำงานด้านการไม่ลาออกจากงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพนักงานที่มีสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน มีพฤติกรรมการทำงานด้านการไม่ลาออกจากงานมากกว่าพนักงานที่มีสถานภาพโสด เนื่องจากผู้ที่สมรสแล้วต้องการความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดี

ขึ้นของครอบครัว จึงมีผลทำให้พนักงานที่มีสถานะภาพสมรสมีความรับผิดชอบและเห็นคุณค่าของงานสูงกว่าพนักงานที่มีสถานภาพโสด

2.4 เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ เพ็งพอรู้ (2555) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตมินบุรีและเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ นุชสร่า คำมัน (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.5 เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา ชัยปิลและคณะ (2563 : 168) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะ ส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Factors) ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจทัศนคติความคิดเห็นที่แตกต่างกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ย่อมแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

2.6 เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ด้านการจัดการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก วิโนทัย (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามรายได้/ปี โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นุชสร่า คำมัน (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน คือ รายได้

2.7 เปรียบเทียบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ด้านการจัดการการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ เพ็งพอรู้ (2555) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตมีนบุรีและเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่มากขึ้น ย่อมทำให้มีประสบการณ์มากขึ้น สามารถบริหารจัดการกลุ่มได้ดีขึ้น ส่งผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

งานวิจัยนี้ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดนครพนม ที่สำคัญคือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น เป็นแนวทางแก่ภาครัฐในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยควรให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก กลุ่มควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ หรือกติกาในการทำงานของกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งควรมีการแบ่งโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมาชิกไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม โดยที่ผู้นำกลุ่มควรมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถเสริมสร้างความสามัคคีภายในกลุ่มและพร้อมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งการร่วมกันทำงานในกลุ่มนั้น ต้องสามารถสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่มได้จริง ทั้งนี้กลุ่มควรมีการจัดประชุมสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ตามความเหมาะสมและความจำเป็น และควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มและสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ เพื่อให้คนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถหรือมีความสนใจ สามารถเข้าร่วมทำงานในกลุ่ม เพื่อเป็นการสืบทอดและส่งต่อภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมืองต่อไป

1.2 ด้านการบริหารจัดการการวางแผนการผลิตและการจัดทำแผนธุรกิจ กลุ่มควรมีการวางแผนการทำงานด้านการผลิตว่าจะผลิตอะไร ผลิตเท่าไร ทำได้หรือไม่ ใครเป็นผู้ผลิต ผลิตเมื่อไหร่ ใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการผลิตอย่างไร เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าได้อย่างรวดเร็วและสามารถจัดส่งสินค้าที่สำเร็จแล้วให้ลูกค้าได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด และกลุ่มควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ พร้อมทั้งมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มอยู่เสมอ

1.3 ด้านการบริหารจัดการการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต เมื่อมีคำสั่งซื้อจากลูกค้า ผู้นำกลุ่มต้องมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของสมาชิก เพื่อให้ได้งานที่มีความ

สวยงามและรวดเร็ว ซึ่งกลุ่มต้องมีการควบคุมการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานพร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดียิ่งขึ้นไป นอกจากนี้ เพื่อเป็นการลดต้นทุนทางการผลิตและรักษาสิ่งแวดล้อม กลุ่มควรใช้วัสดุที่มี ในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบในการสร้างผลิตภัณฑ์ และสามารถนำวัสดุที่เหลือจากการทอหรือตัดเย็บ มาทำแปรรูปหรือประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง และกลุ่มควรส่งเสริมให้สมาชิกมีการติดต่อประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอื่น ๆ อยู่เสมอ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ พร้อมทั้งช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการผลิต

1.4 ด้านการบริหารจัดการการตลาดและลูกค้า กลุ่มควรมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้เป็นที่รู้จัก เพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและบอกเล่าเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งการประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก ยังคงเป็นการประชาสัมพันธ์ ที่มีประสิทธิภาพและสร้างฐานลูกค้าใหม่ได้เสมอ นอกจากนี้กลุ่มควรมีการศึกษาแนวโน้มความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด ต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์และแหล่งผลิต เพื่อให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อ ได้ง่ายมากขึ้น และกลุ่มควรเปิดรับคนรุ่นใหม่ เข้ามาช่วยงานในด้านการตลาดของกลุ่ม และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านระบบออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าและสร้างยอดขายที่เพิ่มมากขึ้น

1.5 ด้านการบริหารจัดการการบัญชีและการเงิน กลุ่มควรมีการจัดทำรายงานทางการเงินไว้อย่างอย่างชัดเจนและถูกต้องเหมาะสม โดยให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการเงินหรือบัญชี เป็นผู้ดูแลการจัดทำบัญชีของกลุ่ม เพื่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล โดยจัดให้มีการประชุมรายงานผล เพื่อชี้แจงการดำเนินงานและผลประกอบของกลุ่ม อย่างสม่ำเสมอ ตามความเหมาะสม และการแบ่งผลกำไรของกลุ่ม ต้องมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองของจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ในกลุ่มอาชีพที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กันยารัตน์ เฟื่องพ้อ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตเมืองบุรีรัมย์และเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนิจฐา ชัยบิลและคณะ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม. วารสารบัณฑิตศึกษา. 17(79), 168.

- จิรภรณ์ มีศรี. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาลี-วรรณ ชุมชนพัฒนา ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 1/2563. ณะเชิงเทรา: สำนักงานประมงจังหวัดฉะเชิงเทรา.
- จินดารัตน์ ชูคง. (2563). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวน เขาทะลุ ตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตร์ มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิรพร มหาอินทร์และคณะ. (2554). การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- นุชสรุ คำมันและคณะ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 9(2), 131.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะดา พิศาลบุตร. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม. 8(1), 106-107.
- พัชรนันท์ จุมพลพิทักษ์และณัฏฐ์ กุลิสร์. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงาน ของพนักงานประจำ สำนักงานโรงงานประกอบแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ แห่งหนึ่งในจังหวัด ปทุมธานี. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ. 3(1), 72.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2553). วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เรือนขวัญ อินทนนและคณะ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภท การผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน. รายงานการวิจัย. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิภาวี ฤกษ์ณะภูติ. (2556). การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน: การเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพทอผ้าไหม และทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น,”มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์. 30(1), 166 – 167.
- สมนึก วิโนทัย. (2562). ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอบางท้อ จังหวัด ราชบุรี. วารสารเกษมบัณฑิต. 20(1), 55.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม. (2565). ตรวจสอบชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://smce.doae.go.th/index.php>.
- อัจฉิมา ศุภจริยวัตร. (2565). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการส่งออก กรณีศึกษา กลุ่ม ผ้าไหมทอมือบ้านสุขสำราญ จังหวัดสระแก้ว. วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ. 5(1), 430 - 431
- Creative Karm. (2559). ผู้ประกอบการ. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://home.kku.ac.th/creativekarm/operator/op01.html>.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York: Harper and Row Publications.

การพัฒนาสีออกไซด์ตกแต่งบนเนื้อดินด่านเกวียน

Development of Decorate Oxides Color on Dan-Kwian Clay

ดรุวัฒน์ ตาโธสง¹
Duriwat Tathaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การพัฒนาสีออกไซด์บนพื้นผิวเนื้อดินด่านเกวียนเพื่อตกแต่งในงานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ด้วยทฤษฎีและเทคนิคกระบวนการทางด้านเครื่องปั้นดินเผา มีการทดลองออกไซด์สีที่เป็นสีสดใสสวยงามและเป็นที่ยอมรับของคนในปัจจุบัน พื้นฐานเนื้อดินด่านเกวียนจะมีสีโทนน้ำตาลแดงจนถึงน้ำตาลดำเมื่อเผาอุณหภูมิที่สูง จึงมีการทดลองเปรียบเทียบการทาดินขาวรองพื้นและไม่ทาดินขาวรองพื้นผิวเนื้อดินด่านเกวียน จากสีออกไซด์ทดลองเปรียบเทียบการทาดินขาวเพื่อช่วยให้ออกไซด์สีมีสีที่สว่างและสดใสขึ้น โดยใช้ทฤษฎีเส้นตรง (Line Blend) มาเขียนสลับพื้นผิวผลงาน(Sgraffito) เผาครั้งเดียว(One Fire) ที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส บรรยากาศแบบสมบูรณ์ด้วยเตาไฟฟ้า โดยการเติมออกไซด์ให้สีได้สูตรสีที่ดีและสวยงามทั้ง 5 สี คือ สีฟ้าสูตรที่ 4 มีปริมาณ 8%, สีเขียวสูตรที่ 5 มีปริมาณ 10%, สีชมพูสูตรที่ 5 มีปริมาณ 10%, สีม่วงสูตรที่ 4 มีปริมาณ 8% และสีเหลืองสูตรที่ 5 มีปริมาณ 10%, มาตกแต่งผลงานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนผ่านรูปทรง พื้นผิว เพื่อเพิ่มความโดดเด่นสวยงามเกิดอารมณ์ความรู้สึกสุนทรีย์ภาพ

คำสำคัญ (Keywords): ออกไซด์สี; ดินด่านเกวียน; ทฤษฎีเส้นตรง

Abstract

Development of oxide paint on Dan-Kwian clay surface for decoration in Dan-Kwian pottery with the theory and techniques of ceramics. Experimental color oxides that are bright, beautiful and popular with people today. Dan-Kwian ground beef has a reddish-brown to black-brown tone when heated at high temperatures. Therefore, an experiment was conducted to compare kaolin primer and no kaolin under Dan-Kwian soil texture. From the oxide paint, the kaolin paint was compared to help the colored oxides have a brighter and more vibrant color. By using the theory of straight

Received: 2022-07-28 Revised: 2022-08-26 Accepted: 2022-08-27

¹โปรแกรมวิชาวิศวกรรมเซรามิกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Ceramics Innovation Program, Faculty of Industrial Technology. Corresponding Author E-mail: duriwat.t@nrru.ac.th

lines (Line Blend) to paint on the surface of the work (Sgraffito) burned once (One Fire) at a temperature of 1,200 degrees Celsius, complete atmosphere with an electric stove. By adding oxide to give the color a good and beautiful color formula for all 5 colors, namely, the fourth formula blue contains 8%, the fifth formula green contains 10%, the fifth formula pink contains 10%, and the fifth formula is purple. 4 has 8% content and 5th formula yellow has 10% content, come decorate Dan-Kwian pottery works through shapes and surfaces to add outstanding beauty and aesthetic mood.

Keywords: Stain Color; Dan-Kwian Clay; Line Blend

บทนำ (Introduction)

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของชุมชนด้านเกวียนมีการเทคนิคหรือวิธีการตกแต่งที่หลากหลายมีทั้งตกแต่งด้วยสีทางด้านกระบวนการเครื่องปั้นดินเผาและทางด้านสีต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยเทคโนโลยีสภาพเศรษฐกิจกระแสค่านิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป จึงทำให้ประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียนเปลี่ยนไป เกิดปัญหาด้านการตกแต่งสีของผลิตภัณฑ์มีการหาสีต่างๆ ความคงทนอยู่ได้ไม่นานเกิดปัญหาตามมามีการตกแต่งด้วยสีทั่วไป สีของดินท้องถิ่นหรือดินพื้นบ้านทั่วไป เมื่อผ่านการเผาที่อุณหภูมิสูงจะปรากฏสีเหลือง สีส้ม สีแดง สีแดงเข้ม สีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลดำเข้ม ดินพื้นบ้านสามารถทนความร้อนได้ 900 – 1,050 องศาเซลเซียส (ไพจิตร อังศิริวัฒน์, 2541) เพื่อเป็นการสืบทอดสานต่อความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ด้านเกวียนของชุมชนเอง ควรมีการคิดค้นใช้นวัตกรรมใหม่หรือการพัฒนาตกแต่งงานเครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียนให้ร่วมสมัยและตรงเป้าหมายของทางเลือกใหม่ โดยยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนและช่วยส่งเสริมเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาชุมชนด้านเกวียน (วชิรญา ตติยนันทกุล และดลฤทัย ไกรวรรณกุล. 2555)

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาทดลองออกไซด์สีเพื่อตกแต่งเครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียน โดยการนำวัตถุดิบเนื้อดินด้านเกวียนที่มีอยู่ในชุมชนมาทดลองการเขียนออกไซด์สีโดยผ่านทฤษฎีเส้นตรง (Line Blend) เผาครั้งเดียวเพื่อช่วยตกแต่งส่งเสริมเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียน ใช้นวัตกรรมการเขียนออกไซด์สีผลิตภัณฑ์เพิ่มสีสันสวยงามโดดเด่นช่วยสร้างแนวทางตัวเลือกใหม่ๆ เป็นการพัฒนาและสร้างมูลค่าของทรัพยากรกับการสร้างผลิตภัณฑ์แนวคิดใหม่ ตลอดจนสามารถเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งเสริมให้กลุ่มชาวบ้าน หรือผู้ที่กำลังผลิตงานทางด้านเซรามิกส์ได้ผลิตจำหน่ายเพื่อเป็นทางเลือกของผู้บริโภค (ศศิธร คนทน. 2558)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อดินด้านเกวียน ตำบลด้านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

2. ทดลองการเขียนออกไซด์สีตามทฤษฎีทางด้านเครื่องปั้นดินเผา
3. เพื่อตกแต่งชิ้นงานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพัฒนาทดลองการเขียนออกไซด์สีบนพื้นผิวเนื้อดินด่านเกวียน เพื่อสำหรับใช้ตกแต่งผลงานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

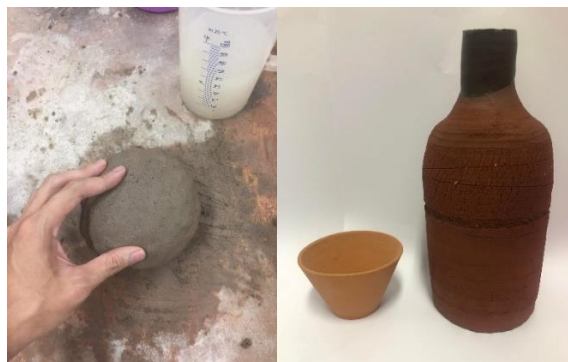
กลุ่มตัวอย่างในการนำมาทดลองในงานวิจัยนี้คือ แผ่นทดลองเนื้อดินด่านเกวียน 2 ประเภท 1.แผ่นทดลองไม้ทาดินขาวรองพื้น 2.แผ่นทดลองทาดินขาวรองพื้น ที่ทำการทาสีออกไซด์ 5 สี คือ สีฟ้า สีชมพู สีม่วง สีเขียว และสีเหลือง อย่างละจำนวน 5 สูตร ตามสัดส่วนเปอร์เซ็นต์ 2 4 6 8 และ 10 % รวมแผ่นทดลองทั้งหมด 50 ก้อนตัวอย่าง

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวัดค่าสีบนแผ่นทดลองด้วยเครื่องสแกนวัดค่าสี วัดค่าความสว่างของสีเปรียบเทียบ เพื่อหาสัดส่วนออกไซด์ผสมที่เหมาะสม จากการเผาชิ้นตัวอย่างแผ่นทดสอบที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส ในเตาเผาบรรยากาศแบบสมบูรณ์ (Oxidation Firing)

การรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อดินด่านเกวียน เนื้อดินด่านเกวียนเป็นเนื้อดินที่มีความเหนียวสูงเนื้อดินไม่ละเอียดมีความหยาบ มีรูพรุนสูง และสีเนื้อดินจะมีสีน้ำตาลส้มจนถึงน้ำตาลดำ เมื่อเนื้อดินถูกการเผาให้ความร้อนในอุณหภูมิสูงขึ้นเนื้อดินก็จะเปลี่ยนสีเข้มขึ้นตามอุณหภูมิในการเผา เกิดจากภายในเนื้อดินมีส่วนผสมของแร่เหล็กมีจำนวนมาก จึงทำให้สีของเนื้อดินด่านเกวียนเป็นสีน้ำตาลส้มจนถึงน้ำตาลดำ

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนสีน้ำตาลส้มกับน้ำตาลดำ

ถ่ายโดยผู้วิจัย 11 กุมภาพันธ์ 2564

1. การเตรียมวัตถุดิบในการทดลอง

ภาพที่ 2 การเตรียมวัตถุดิบแผ่นทดลองและสีย้อมสีต่างๆ
ถ่ายโดยผู้วิจัย 18 กุมภาพันธ์ 2564

2. ขั้นตอนการทดลองเขียนออกไซด์สี

ทฤษฎีเส้นตรง (Line Blend)

สูตรที่	1	2	3	4	5
เปอร์เซ็นต์	2%	4%	6%	8%	10%

ภาพที่ 3 ตารางทฤษฎีเส้นตรงแบ่งตามอัตราสูตรกับเปอร์เซ็นต์ในการทดลองสีย้อมสีออกไซด์ทั้ง 5 สูตร

(ก)

(ข)

(ค)

ภาพที่ 4 (ก) การชั่งตวงสีออกไซด์ตามอัตราส่วนผสมสูตรต่าง ๆ (ข) การผสมน้ำของสีออกไซด์ (ค) การทาสีออกไซด์บนแผ่นทดลอง
ถ่ายโดยผู้วิจัย 18 กุมภาพันธ์ 2564

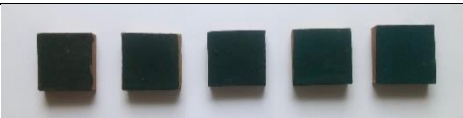
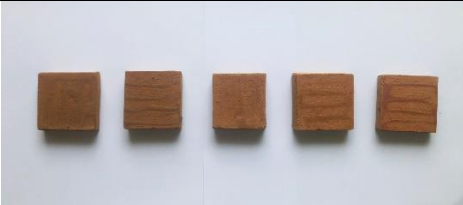
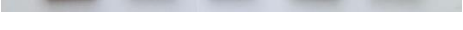

ภาพที่ 5 การวัดค่าสีบนแผ่นทดลองด้วยเครื่องสแกนวัดค่าสี

ถ่ายโดยผู้วิจัย 3 พฤษภาคม 2564

3. ผลการทดลองออกไซด์สี จากตารางแผ่นทดลองการไม่ทาดินขาวรองพื้นกับการทาดินขาวรองพื้นมีความแตกต่างกัน ค่าของสีไม่ทาดินขาวจะมีสีที่ไม่สว่างไม่สดใสจะออกสีโทนน้ำตาล ผสมกับสีออกไซด์ต่าง ส่วนแผ่นทดลองที่ทาดินขาวรองพื้นจะมีค่าสีที่สว่างมีสีที่สดใสกว่าอย่างชัดเจน โทนสีจะชัดตามสีออกไซด์นั้น ๆ

ตารางที่ 1 แผ่นทดลองทั้งไม่ทาดินขาวรองพื้นและทาดินขาวรองพื้นทั้ง 5 สี

	แผ่นทดลองไม่ทาดินขาวรองพื้น	แผ่นทดลองทาดินขาวรองพื้น
สีฟ้า		
สีชมพู		
สีม่วง		
สีเขียว		
สีเหลือง		

จากตารางที่ 2-3 เป็นตารางแสดงผลค่าสี L* บ่งบอกถึง ความสว่าง (lightness) มี ค่า ตั้งแต่ 0-100 โดย 0 คือ สีดำ และ 100 คือ สีขาว, a* บรรยายแกนสี จากสีเขียว (-a*) จนถึง สีแดง (+a*), b* บรรยายแกนสี จากสีน้ำเงิน (-b*) จนถึงสีเหลือง (+b*)

ตารางที่ 2 ตารางการทดลองไม่ทาดินขาวรองพื้นแผ่นทดลอง

สี	แผ่นทดลองไม่ทาดินขาวรองพื้น				
	1	2	3	4	5

ฟ้า	L* : 25.47 a* : -4.47 b* : 0.02	L* : 29.55 a* : -3.45 b* : 2.30	L* : 30.97 a* : -6.00 b* : 0.56	L* : 31.82 a* : -8.92 b* : -1.40	L* : 31.89 a* : -10.29 b* : -3.77
ชมพู	L* : 0.99 a* : 0.77 b* : 0.86	L* : 1.02 a* : 0.11 b* : 0.47	L* : 3.23 a* : 2.55 b* : 2.38	L* : 0.41 a* : 0.64 b* : 0.48	L* : 0.37 a* : 0.43 b* : 0.45
ม่วง	L* : 1.21 a* : 0.98 b* : 0.89	L* : 1.33 a* : 0.97 b* : 0.99	L* : 1.22 a* : 0.78 b* : 1.17	L* : 1.48 a* : 0.43 b* : 1.09	L* : 1.62 a* : 0.17 b* : 1.45
เขียว	L* : 1.37 a* : 0.69 b* : 1.10	L* : 0.65 a* : 0.35 b* : 0.52	L* : 1.50 a* : 0.28 b* : 1.10	L* : 1.17 a* : 0.10 b* : 1.08	L* : 1.62 a* : 0.04 b* : 1.05
เหลือง	L* : 47.62 a* : 11.82 b* : 21.90	L* : 48.54 a* : 10.48 b* : 22.26	L* : 46.49 a* : 10.49 b* : 23.06	L* : 36.79 a* : 9.14 b* : 20.32	L* : 47.61 a* : 11.93 b* : 23.67

ตารางที่ 3 ตารางการทดลองไม่หาดินขาวรองพื้นแผ่นทดลอง

สี	แผ่นทดลองหาดินขาวรองพื้น				
	1	2	3	4	5
ฟ้า	L* : 3.17 a* : 0.21 b* : 0.46	L* : 1.62 a* : -0.41 b* : -0.07	L* : 1.52 a* : 0.04 b* : 0.47	L* : 0.78 a* : -0.50 b* : -0.18	L* : 0.05 a* : -0.55 b* : -0.57
ชมพู	L* : 11.49 a* : 1.20 b* : 1.56	L* : 14.82 a* : 3.00 b* : 3.43	L* : 10.28 a* : 3.87 b* : 4.08	L* : 16.41 a* : 8.19 b* : 7.05	L* : 3.18 a* : 3.98 b* : 2.60
ม่วง	L* : 3.16 a* : 0.34 b* : 0.93	L* : 0.98 a* : 0.19 b* : 0.53	L* : 1.09 a* : 0.85 b* : 1.09	L* : 0.91 a* : 1.01 b* : 0.90	L* : 0.90 a* : 0.89 b* : 0.51

สี	แผ่นทดลองทาดินขาวรองพื้น				
	1	2	3	4	5
เขียว	L* : 14.03 a* : -2.64 b* : 1.60	L* : 6.90 a* : -2.01 b* : 1.12	L* : 15.00 a* : -4.38 b* : 2.12	L* : 16.65 a* : -5.00 b* : 2.63	L* : 12.97 a* : -5.52 b* : 2.43
เหลือง	L* : 6.51 a* : 0.65 b* : 3.54	L* : 8.03 a* : 2.40 b* : 7.49	L* : 2.60 a* : 1.17 b* : 2.91	L* : 2.35 a* : 1.82 b* : 3.12	L* : 5.51 a* : 3.69 b* : 6.52

การศึกษาอัตราส่วนออกไซด์สีอัตราส่วนผสมที่ใช้ในการวิจัยได้ใช้วัตถุดิบสี 5 สี คือ สีฟ้า สีชมพู สีม่วง สีเขียว และสีเหลืองโดยใช้ทฤษฎีเส้นตรง (Line Blend) โดยมีเปรียบเทียบระหว่างสีออกไซด์ด้วยการไม่ทาดินขาวรองพื้นกับการทาดินขาวพื้นรองมีค่าแตกต่างกันจุดที่ร้อยละ 2 ถึง 10 ได้ จำนวน 5 อัตราส่วนผสมของแต่ละสี เผาขึ้นตัวอย่างแผ่นทดสอบที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส ในเตาเผาบรรยากาศแบบสมบูรณ (Oxidation Firing) ดังแสดงในตารางที่ 2 การทดสอบสีเพื่อหาอัตราส่วนผสมที่ดีที่สุดเพื่อใช้ในการตกแต่ง (สมศักดิ์ ขวาลาวณย์, 2549)

4. การตกแต่งชิ้นงานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

การตกแต่งดินพื้นบ้านด่านเกวียนด้วยการทาสีออกไซด์บนผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนต้องทาสีออกไซด์ระหว่างเนื้อดินไม่เปียกมากไม่แห้งมากหรือเนื้อดินกำลังหมาดๆเพื่อให้ดินขาวและสีออกไซด์ติดละซึ่มติดบนเนื้อดินด่านเกวียนได้ดี การตกแต่งที่มีลักษณะเด่นด้วยกรรมวิธีการทาน้ำดิน (Engobe) โดยใช้เนื้อดินที่ต่างชนิดและมีสีต่างกันทาและตกแต่งลงไปบนภาชนะหลังจากนั้นเผาด้วยอุณหภูมิประมาณ 1,200 องศาเซลเซียส (ชาติรี เมืองแก้ว, 2561)

5. ผลงานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนที่ตกแต่ง

ภาพที่ 6 การตกแต่งสีต่างๆบนพื้นผิวของผลงานเครื่องปั้นดินเผาผ่านเกวียน
ถ่ายโดยผู้วิจัย 29 กรกฎาคม 2564

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยมีพัฒนาทดลองสีก่อไฟดินบนเนื้อดินผ่านเกวียนด้วยการเปรียบเทียบสีก่อไฟดินทั้งสองรูปแบบ การไม่ทาดินขาวรองพื้นกับการทาดินขาวรองพื้นบนแผ่นทดลองเพื่อนำไปสู่การตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาผ่านเกวียน จึงมีผลการดำเนินการและการวิเคราะห์งานตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อดินผ่านเกวียน ตำบลผ่านเกวียน อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา เนื้อดินผ่านเกวียนเมื่อถูกการเผาให้ความร้อนในอุณหภูมิสูงขึ้นเนื้อดินก็จะเปลี่ยนสีเข้มขึ้นตามอุณหภูมิในการเผา เกิดจากภายในเนื้อดินมีส่วนผสมของแร่เหล็กมีจำนวนมาก จึงทำให้เวลาทาหรือเขียนสีก่อไฟดินจะมีสีของเนื้อดินผ่านเกวียนที่ชัดและสีที่ทาจะไม่สว่างจึงทำให้มีการทดลองทาดินขาวรองพื้นเพื่อให้สีก่อไฟดินสว่างและสดใสขึ้น

2. ทดลองการเขียนสีก่อไฟดินตามทฤษฎีทางด้านเครื่องปั้นดินเผา การทดลองด้วยทฤษฎีทางเครื่องปั้นดินเผาอัตราส่วนผสมที่ใช้ในการวิจัยได้ใช้วัตถุดิบ 5 สี คือ สีเขียว สีชมพู สีเหลือง สีฟ้า และสีม่วง โดยใช้ทฤษฎีเส้นตรง (Line Blend) โดยมีพื้นฐานการเขียนดินขาวบางเป็นพื้นรองมีค่าแตกต่างกันจุดที่ร้อยละ 2 ถึง 10 ได้ จำนวน 5 อัตราส่วนผสมของแต่ละสี เผาขึ้นตัวอย่างแผ่นทดสอบที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส ในเตาเผาบรรยากาศแบบสมบูรณ์ ส่วนสูตรสีที่นำไปใช้ใน

การตกแต่ง คือ เป็นสูตรที่ทำดินขาวรองพื้นทั้งหมด สีฟ้าสูตรที่ 5 มีปริมาณ 10%, สีเขียวสูตรที่ 5 มีปริมาณ 10%, สีชมพูสูตรที่ 5 มีปริมาณ 10%, สีม่วงสูตรที่ 5 มีปริมาณ 10% และสีเหลืองสูตรที่ 4 มีปริมาณ 8%

3. การตกแต่งชิ้นงานเครื่องปั้นดินเผาผ่านเครื่องปั้นดินเผาด้วยการตกแต่งด้วยสีออกไซด์ที่ทำเขียนบนผลิตภัณฑ์ประเภทประติมากรรมบนเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาบางส่วนบนชิ้นงาน เวลาทำเขียนบนชิ้นงานจะเขียนด้วยดินขาวก่อนปล่อยให้ดินขาวเกาะติดเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาแล้วค่อยทำเขียนสีออกไซด์ทับบริเวณนั้น แต่ทั้งสองที่ทำจะเขียนอยู่ในช่วงที่เนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาครบเนื้อดินหมาดๆไม่เปียกไม่แห้งจนเกินไปจะทำให้สีออกไซด์ติดกับเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาได้ดี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

งานวิจัยนี้สามารถแบ่งการสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาเป็นเนื้อดินเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นซึ่งเนื้อมีความเหนียวมากซึ่งแหล่งดินที่นำมาปั้นหรือมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆของชุมชนจะใช้เนื้อดินบริเวณติดกับแหล่งแม่น้ำมูลที่พัดพาตะกอนและแร่ธาตุต่างๆ โดยเฉพาะแร่เหล็กจึงทำให้เวลาเผาให้ความร้อนเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาจะมีสีน้ำตาลส้มจนถึงน้ำตาลดำสารประกอบหลักในดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาประกอบด้วย ซิลิกา (SiO_2), อะลูมินา (Al_2O_3), และ เหล็ก (Fe_2O_3) (อนุรัตน์ ภูวนคำ, 2560)

2. การทดลองเขียนออกไซด์สีตามทฤษฎีทางด้านเครื่องปั้นดินเผาโดยใช้ทฤษฎีสั้นตรงเป็นหลักเพื่อพัฒนาทดลองการเขียนสีออกไซด์บนพื้นผิวเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาที่มีการทดลองสีเปรียบเทียบทั้งหมด 5 สี ด้วยการไม่ทำดินขาวรองพื้นบนแผ่นทดลองกับการทำดินขาวรองพื้นบนแผ่นทดลอง มีผลที่แตกต่างกันแผ่นทดลองที่ไม่ทำดินขาวรองพื้นจะมีสีออกไซด์ที่ไม่สว่างและสีจะไม่สดใสด้านซัด แต่แผ่นทดลองที่ทำดินขาวรองพื้นจะมีสีออกไซด์ที่สว่างชัดและสีสดใสมากกว่า และผู้วิจัยได้นำสูตรสีออกไซด์ที่ดีที่สุดมาใช้ในการทำดินขาวรองพื้นผิวดินผ่านเครื่องปั้นดินเผา

3. การตกแต่งชิ้นงานเครื่องปั้นดินเผาผ่านเครื่องปั้นดินเผาที่ทาบนพื้นผิวดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาจะมีวิธีการทำดินขาวรองพื้นหรือเขียนสีออกไซด์นั้นต้องทาหรือเขียนไม่หนาและต้องทาหรือเขียนช่วงเวลาที่ดินกำลังหมาดๆเพื่อให้สีออกไซด์ผสมติดกับเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผาแล้วจึงเผาให้ความร้อนสีก็ติดและสวยงามตามการตกแต่ง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการสรุปและอภิปรายจากงานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาทดลองสีออกไซด์เพื่อตกแต่งเครื่องปั้นดินเผาด้วยทฤษฎีและเทคนิคสู่กระบวนการเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาระบบวิธีคิดของตนเองเพื่อที่จะนำไปปรับใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์หรืองานศิลปะเพื่อเสริมความรู้ในการเรียนการสอนในอนาคต ด้วยวิธีคิดการเรียนรู้เกิดขึ้นโดยไม่มีขอบเขต ทำให้เกิดการวิเคราะห์ประมวลผลงานทั้งหมดที่สร้างสรรค์ขึ้น มีการศึกษาข้อมูลต่างๆทั้งเนื้อดินผ่านเครื่องปั้นดินเผา ดินขาว และสีออกไซด์ หา

เทคนิควิธีการความเป็นไปได้ในการตกแต่งบนพื้นผิวเนื้อดินด้านเกวียนให้เกิดสวยงามที่สามารถต่อยอดของผู้ประกอบและผู้สนใจทางด้านการตกแต่งด้วยสีออกไซด์ และเกิดการศึกษาเรียนรู้หรือนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชาตรี เมืองแก้ว. (2561). การพัฒนาน้ำดินสีเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผา. *วารสาร Veridian E-Journal Silpakorn University*. 11 (2), 2414-2430.
- ไพจิตร อังศิริวัฒน์. (2541). เนื้อเซรามิก. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- วชิรญา ตติยนันท์กุล และดลฤทัย โกวรรณะกุล. (2555). การพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมนามธรรมด้านหัตถกรรม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศศิธร คนทน. (2558). การพัฒนาเนื้อดินสี สำหรับโมเสกเซรามิกโทนสีซีเปีย. *วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. 8 (2), 59-69.
- สมศักดิ์ ขวาลาวัณย์. (2549). เซรามิกส์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อนรรตน์ ภูวานคำ. (2560). การพัฒนาเนื้อดินด้านเกวียนเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

แนวทางการพัฒนาด้านสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

Guidelines for the Development of Competency in Information
Technology of School Administrators Under the Nakhon Nayok
Primary Educational Service Area

นราธิป บาลา¹

Narathip Banla

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 98 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาด้านสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ด้าน 1. ด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านต้องการพัฒนาความรู้ในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร 2. ด้านความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านต้องการพัฒนาความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร 3. ด้านเจตคติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำสารสนเทศในการ 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ด้าน 10 แนวทางดังนี้ 1. ด้านความรู้ มี 3 แนวทาง เช่น ต้องมีความรู้ในการเลือกใช้เทคโนโลยี เข้ารับการอบรม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี 2. ด้านทักษะ มี 5 แนวทาง เช่น การส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยี

Received: 2023-02-18 Revised: 2023-03-21 Accepted: 2023-03-21

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Master of Education
Phranakhon Si Ayutthaya University. Corresponding Author e-mail: sazuball@gmail.com

ในชีวิตประจำวัน สร้างแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยี 3. ด้านเจตคติ มี 2 แนวทาง เช่น สร้างความตระหนัก เห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการพัฒนา; การบริหาร; สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

Abstract

this research have a purpose 1) to study the need for information technology competency development of school administrators 2) to propose guidelines for developing information technology competency of school administrators The research was divided into 2 steps: Step 1: a study of the need for competency development in information technology competency of educational institute administrators. The sample group was school administrators. The subjects were 98 schools under Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office by stratified random sampling. The tool used was a questionnaire with a confidence value of 0.98. The statistics used were percentages and standard deviations. The five key informants were selected by purposive sampling. The tool used is semi-building interview form It is a content analysis. The research findings were as follows: 1) to study the need for information technology competency development of educational institute administrators in three aspects: 1. Knowledge, in general, was at a high level. The item with the highest average was that you wanted to develop knowledge in selecting information technology for management. Overall, it was at a high level. The item with the highest mean was that you wanted to develop the ability to choose information technology in management. 3. The overall attitude aspect was at the highest level. The item with the highest average is the awareness of the importance of information technology in the process. 2) There are 3 approaches to the development of information technology competency of school administrators, 10 approaches as follows: 1. Knowledge, there are 3 approaches such as knowledge in choosing technology attend training Supporting the use of technology 2. Skills: There are 5 approaches such as promoting the use of technology in daily life. Motivate the use of technology. see the benefits importance of information technology

Keywords: Development Guidelines; Management; Competency in information technology

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นับเป็นจังหวะเวลาที่ท้าทายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้าน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12, 2560-2564, หน้า 1) นวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมาย ทั้งด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเดินทาง การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารและการจัดการการทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการถือเป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างคนพัฒนาคนและคุณภาพของคนให้คนไทยเป็นที่ยอมรับของชาวโลก ด้วยนวัตกรรมการบริหารจัดการโดยเฉพาะการบริหารองค์กรการศึกษาในบริบทสังคมโลกในรูปแบบของ โลกไร้พรมแดน(borderless world) โลกาภิวัตน์(globalization) ความเป็นสากล (internationalization) ยุคข้อมูลข่าวสาร (information technology) อีกทั้งในขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเมืองควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของโลกในศตวรรษที่ 21 รัฐบาลจึงได้มีการเตรียมคนไทย 4.0 ให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ใน ศตวรรษที่ 21” ควบคู่ไปกับการพัฒนา “คนไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่ง” คือ คนไทยที่มีปัญญาที่เฉียบแหลม (head) มีทักษะที่เห็นผล (hand) มีสุขภาพที่แข็งแรง (health) และมีจิตใจที่งดงาม (heart) การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการเตรียมคนไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่ง ตามนโยบายของรัฐบาล THAILAND 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559, หน้า 19) การเตรียมคนไทย 4.0 มีแนวทางในการพัฒนา คือ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ระบบบริการจัดการการเรียนรู้รองรับการพัฒนาไปสู่คนไทย 4.0 ปรับกระบวนการทัศน์และทักษะครูไทย ภายใต้ครูไทย 4.0 พัฒนาระบบการเรียนการสอนรองรับการพัฒนาไปสู่คนไทย 4.0 และ วางระบบนิเวศในการสนับสนุนการเรียนรู้ของคนไทยภายใต้ยุคการศึกษาไทย แบบ 4.0 และได้กำหนดนโยบายทางการศึกษาของไทยในการพัฒนาคุณภาพของคน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันและชี้นำรวมทั้งการเป็นต้นแบบที่ดี เพื่อให้ครู บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนได้พัฒนาทักษะทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) สอดคล้องกับวิจิต แสงสว่างและนวนันท์ วงศ์ประสิทธิ์ (2558) กล่าวว่า ทักษะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบริหารโรงเรียนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ประสบ

ความสำเร็จซึ่งเป็นทักษะการบริหารเทคโนโลยีของทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียน อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ระบุไว้ว่า “ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ” สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2553) ได้กำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำกลุ่มงานขึ้น เพราะเชื่อว่าการกำหนดสมรรถนะดังกล่าวจะส่งผลให้ข้าราชการครูมีผลปฏิบัติงานดี ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องพัฒนาให้ครูมีสมรรถนะดังกล่าวเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าประสงค์ที่ต้องการ ประกอบกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา สารความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนรู้ และสมรรถนะ สามารถบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนรู้

ทั้งนี้ผู้บริหาร จากการที่ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสมคุ้มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้วยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน (เอกชัย กี่สุขพันธ์,สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566) สอดคล้องกับบุद्धิภัทร พงษ์เพชร (2554) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า ตัวแปรสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับวีระกานท์ ศรีสมัย (2551) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการบริหารและการจัดการกับเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรยังขาดทักษะด้านนี้ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ว่าขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต้องวางแผนงานกำหนดหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ โดยมีระบบสารสนเทศเป็นตัวจักรที่สำคัญอย่างยิ่งในการผลิต การเข้าถึง การจัดเก็บ และการเผยแพร่กระจายความรู้

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสมรรถนะของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โลกของการแข่งขัน ทิศทางการพัฒนาและแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ พัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนและปรับตัวให้เท่าทันการ

เปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัย เห็นความสำคัญในการศึกษาหาแนวทางพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เพื่อใช้เป็นแนวทางการนำไปพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในยุคศตวรรษที่ 21 และนำพาโรงเรียนก้าวสู่ประชาคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การพัฒนาคนในประเทศไทยมีคุณภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา(developmental research) เป็นการศึกษาถึงลักษณะสภาพความเป็นอยู่ หรือปรากฏการณ์หนึ่ง เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง เพื่อการวางแผน และปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 98 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิรายละเอียดดังตาราง โดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (กาญจนา เอียดสุข, 2560) จากนั้นนำมาทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) (สุวิมล ตรีภานันท์, 2557) เพื่อหากลุ่มตัวอย่าง

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1.3.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
มีลักษณะ

เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

1.3.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยี

ของผู้บริหารสถานศึกษา (สุธาสนี โปธิจันทร์, 2562) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (บุรินทร์ รุจจนพันธุ์, 2556) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

1.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง จำนวน 48 ข้อ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านความรู้ จำนวน 20 ข้อ 2) สมรรถนะด้านความสามารถ จำนวน 18 ข้อ 3) สมรรถนะด้านความเจตคติ จำนวน 10 ข้อ นำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต 2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค และทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรของการวิจัยต่อไป

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือ ขอความร่วมมือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ส่งไปมีจำนวนทั้งสิ้น 98 ฉบับ ได้กลับมา 98 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการนำแบบสอบถามที่รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป คัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงเลขที่ ตัดตารางลงคะแนนรายชื่อให้ตรงกับเลขที่ของฉบับ วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของประชากร วิเคราะห์ระดับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะด้านสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศใน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายข้อ รายด้าน และภาพรวม

2. ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาด้านสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน จำนวน 5 ท่าน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured

Interview) เป็นแบบลักษณะคำถามปลายเปิดและมีการกำหนดหัวข้อคำถามล่วงหน้าโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาด้านสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้วิจัยนำประเด็นหลักที่มีระดับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะมากที่สุด ที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล เพื่อหาแนวทางการ

พัฒนาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารในสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารในสถานศึกษา สรุปผลเป็นความเรียงที่รวบรวมข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกันไว้ในที่เดียวกัน แล้วประมวลผล สรุปประเด็นสำคัญและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเจตคติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านความรู้ พบว่าระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความรู้ในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร รองลงมาคือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความรู้ในการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ต และ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลออนไลน์ เช่น Google drive, Dropbox, Icloud Drive ฯลฯ และความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านต้องการพัฒนาความรู้ในการใช้อุปกรณ์การบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น CD, DVD, Flash Drive ฯลฯ

1.2 ด้านความสามารถ พบว่าระดับการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศในการบริหาร รองลงมาคือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการป้องกันระบบจากไวรัสคอมพิวเตอร์และความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผู้บริหารต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้อุปกรณ์การบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น CD, DVD, Flash Drive ฯลฯ

1.3 ด้านเจตคติ พบว่าระดับการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ด้านเจตคติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำสารสนเทศในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ เห็นคุณค่าถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงาน และความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้ความสำคัญในการถ่ายทอดความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลที่สนใจ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน มีดังต่อไปนี้

2.1 ด้านความรู้ ผู้บริหารต้องมีความรู้ในด้านการเลือกใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการบริหารงานเป็นอย่างยิ่ง เลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสม น่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์ ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศไปในทิศทางที่ถูกต้อง ไม่ขัดต่อศีลธรรมและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ารับอบรมในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา หรือศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ ตลอดจนสนับสนุนให้โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ บุคลากรงบประมาณ และบริหารทั่วไปให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

2.2 ด้านความสามารถ ผู้บริหารต้องส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันและการบริหารงาน พัฒนางานด้านการบริหารจัดการการศึกษา ให้การจัดการเรียนการสอนมีความสะดวก รวดเร็ว และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สร้างสิ่งเร้า แสดงให้เห็นและเสริมแรงจูงใจ ให้ผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลง ให้รู้เท่าทัน เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการจัดวางระบบติดต่อสื่อสาร การอบรม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนรวมในการบริหารจัดการ ตลอดจนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการอบรม แหล่งความรู้ทางอินเทอร์เน็ต จากเพื่อนร่วมงานและบุคลากรใกล้ชิด และนิเทศ ติดตาม สถานศึกษา ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 ด้านเจตคติ ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นแบบอย่างให้แก่บุคลากรให้เล็งเห็นความจำเป็นของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อทันการเปลี่ยนแปลงและอยู่กับเทคโนโลยีได้ และส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้

ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ศึกษาดูงาน หน่วยงานต้นแบบ หรือ จัดอบรมสัมมนา การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดทำสารสนเทศ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีประเด็นที่จะมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเจตคติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความรู้ในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร รองลงมาคือ ท่านต้องการพัฒนาความรู้ในการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ต และ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลออนไลน์ เช่น Google drive, Dropbox, Icloud Drive ฯลฯ และความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความรู้ในการใช้อุปกรณ์การบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น CD, DVD, Flash Drive ฯลฯ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายกเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร เนื่องจากในช่วงศตวรรษที่ 21 มีเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากมายจึงต้องเลือกใช้เทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สอดคล้องกับ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2554) การนำความรู้ทางเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่การผลิตการเข้าถึงการแพร่กระจายความรู้พัฒนาการศึกษาของชาติให้พร้อมที่จะก้าวสู่ศตวรรษที่ 21

1.2 ด้านความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร รองลงมาคือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการป้องกันระบบจากไวรัสคอมพิวเตอร์ และความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้อุปกรณ์การบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น CD, DVD, Flash Drive ฯลฯ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก นอกจากการมีความรู้ในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารแล้วจำเป็นต้องมีทักษะใน

การการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารควบคู่กันไปด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมคิด นาคขวัญ (2561) ได้กล่าวว่า ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะการใช้ดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนางานและผู้ได้บังคับบัญชาทุกระดับอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ มีการสร้างกลุ่มไลน์หรือเพชบุ๊กในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง และมีการสร้างเว็บไซต์ในการตรวจสอบการบ้านของนักเรียน รวมทั้งมีการสร้างเว็บไซต์ในการตรวจสอบพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.3 ระดับการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ด้านเจตคติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำสารสนเทศในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ เห็นคุณค่าถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการด้านการบริหารงาน และความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้ความสำคัญในการถ่ายทอดความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลที่สนใจตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าของสารสนเทศในการบริหารงาน ซึ่งในปัจจุบันสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารก็จะสามารถตัดสินใจในการวางแผนการควบคุม และการปฏิบัติการของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เขมณิจ บริเปรม (2554) สมรรถนะด้านเจตคติโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่ในแบบต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารเห็นประโยชน์ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการด้านการบริหาร และผู้บริหารมีความประสงค์ที่จะถ่ายทอดความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ให้แก่ผู้ร่วมงานและบุคคลที่สนใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก มีดังนี้

2.1 ด้านความรู้ ในการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารต้องมีความรู้ในด้านการเลือกใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการบริหารงานเป็นอย่างยิ่ง เลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสม น่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์ ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศไปในทิศทางที่ถูกต้อง ไม่ขัดต่อศีลธรรมและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ารับอบรมในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา หรือศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ ตลอดจน

สนับสนุนให้โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และบริหารทั่วไปให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 หมวด 9 มาตรา 65 ได้ระบุไว้ว่า ให้มีการพัฒนาบุคลากร ทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อมีให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้ง การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2.2 ด้านความสามารถ ในการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารต้องส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน และการบริหารงาน พัฒนางานด้านการบริหารจัดการการศึกษา ให้การจัดการเรียนการสอนมีความสะดวก รวดเร็ว และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สร้างสิ่งเร้า แสดงให้เห็นและเสริมแรงจูงใจ ให้ผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลง ให้รู้เท่าทัน เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการจัดวางระบบติดต่อสื่อสาร การอบรม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนรวมในการบริหารจัดการ ตลอดจนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการอบรม แหล่งความรู้ทางอินเทอร์เน็ต จากเพื่อนร่วมงานและบุคลากรใกล้ชิด และนิเทศ ติดตาม สถานศึกษา ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ มัลลีย์ วงศ์ฤทัยวัฒนา (2562) ได้ศึกษา แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทสู่ความเป็นเลิศมีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารโรงเรียน 2. แนวทางบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีคุณภาพสูง สามารถ รองรับการใช้งานต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมทุกด้าน 2) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ในการสร้างและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งทางคอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชัน สมาร์ทโฟน 3) การส่งเสริม สนับสนุน ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาบุคลากรและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) การ นิเทศกำกับติดตามการใช้และดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งอุปกรณ์ บุคลากร และการนำไปใช้

2.3 ด้านเจตคติ ในการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นแบบอย่างให้แก่บุคลากรให้เล็งเห็นความจำเป็นของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อทันการเปลี่ยนแปลงและอยู่กับเทคโนโลยีได้ และส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ศึกษาดูงาน หน่วยงานต้นแบบ หรือ จัดอบรมสัมมนาการเลือกใช้เทคโนโลยีที่

เหมาะสมในการจัดทำสารสนเทศ สอดคล้องกับ สหุจิวรรณ ตันติธนาวงศ์ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถคิดแก้ปัญหาวิเคราะห์สื่อสารได้และตระหนักรู้ ถึงสิ่งต่าง ๆ ได้ทั่วโลก รวมทั้งมีความสามารถทางเทคนิค โรงเรียนต้องกำหนดให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการคิดสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง มีทักษะด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและทักษะภายในตัวบุคคล ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำงานและเป็นพลเมืองที่มีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนควรปรับวิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้ ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง และทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะชีวิต และอาชีพทำงาน และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารต้องศึกษาหาความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อนำความรู้มาบริหารจัดการองค์กร นำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อเข้าสู่โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 มีอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันต่อโลกโลกาภิวัตน์

1.2 ผู้บริหารต้องมีทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีที่ทันสมัย เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องมีทักษะในการเข้าใช้ และเข้าถึงเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก

1.3 ผู้บริหารจะขาดซึ่งความคิด ทักษะที่ไม่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีไม่ได้ เนื่องจากเทคโนโลยีจะเข้ามามีส่วนช่วยให้การทำงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเป็นอย่างมาก ดังนั้นควรตระหนักถึงการใช้นโยบายสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งตามขนาดโรงเรียน หรือระหว่างโรงเรียนของรัฐบาลและโรงเรียนของเอกชน

2.2 ควรหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). ออกกฎกระทรวงกำหนดการเข้าถึง-ใช้ประโยชน์ไอซีที. สืบค้น 30 มิ.ย. 2554, จาก <https://www.thairath.co.th/content/182954..>
- กาญจนา เอียดสุข. (2560). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง โรงเรียนเขาชัยสน อำเภอลำทับ จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- เขมนิจ ปรีเปรม. (2554). สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารระบบสารสนเทศของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุรินทร์ รุจจนพันธุ์. (2556). ลิเคิร์ต (Likert Scale). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.thaiall.com/blog/tag/likert.>
- มาลัย วงศ์พิยัวัฒนา. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 14(1), 22-30.
- วิจิต แสงสว่าง และนวันันท์ วงศ์ประสิทธิ์. รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 10(1), 154-177.
- วีรกานท์ ศรีสมัย. (2551). สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วุฒิกัทร พงษ์เพชร. (2554). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมคิด นาคขวัญ. (2561). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal*. 10(2), 2843-2854.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2551). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.truelookpanya.com/education/content/52232>.

แนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ
สำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Guideline for Moral Building on Working of Administrative officials,
Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Prosecutor's office

พัฒนา พุ่มศรีภักดิ์¹ อภิชาติ พานสุวรรณ²
Phattana Phoomsribhak, Apichat Pansuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ข้าราชการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 92 คน ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.953 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน โดยมีวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่ามีแนวทางในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการ

Received: 2023-01-11 Revised: 2023-04-10 Accepted: 2023-05-20

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: codman1976@gmail.com.

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration Master of Public Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

ปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารองค์กร และ 2) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

คำสำคัญ (Keyword): แนวทางการเสริมสร้าง; ขวัญและกำลังใจ; สำนักงานอัยการ

Abstract

The purpose of this research were : 1) To study the moral building on working of administrative officials, Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Prosecutor's office. 2) Comparison moral building on working of administrative officials, Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Prosecutor's office classified by personal factors, and 3) To study the guidelines for moral building on working of administrative officials, Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Prosecutor's office. The research was the mixed method and the quantitative research. The sample group used in this research was 92 administrative officials, Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Prosecutor's office. A questionnaire was used as a data collection tool. The confidence value was .953. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, place test, and one - way analysis of variance. The qualitative research collected data from interviews. Group of 7 key informants. Analysis by content analysis. The results of the study found that: 1) The moral building on working of administrative officials, Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Prosecutor's office. Overall, it was at the high level. 2) Office administrative officials, Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Prosecutor's office with gender, age, different marital status, level of education, position, position level, operational period and average monthly income period. There was no difference in moral building on working and 3) Guidelines for moral building on working of administrative officials, Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Prosecutor's office: although of interviews, there are 2 arear which stand out as areas that could be improved upon : 1) management policies; 2) working conditions.

Keywords: Development guidelines; Moral; Office of the Attorney General.

บทนำ (Introduction)

การพัฒนางานองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลย่อมจำเป็นต้องมีทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหาร (Administrative resources) คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการจัดการ (Management) นั้น คนถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุด และถ้าคนมีคุณภาพ มีขวัญและกำลังใจดีย่อมมีการปฏิบัติงานที่ดี สามารถพัฒนางานองค์กรให้มีคุณภาพได้ องค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จนั้นไม่ได้เกิดจากเงิน หรือวัสดุสิ่งของ

และวิธีการจัดการเท่านั้น แต่ภายใต้ความสำเร็จและความมีประสิทธิภาพขององค์กรนั้นเกิดจากคุณภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ ทั้งนี้ขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการจัดการ การประสานงานและการควบคุมดูแลงาน ย่อมต้องอาศัยคนเป็นผู้ดำเนินการ จึงเป็นหน้าที่ของนักบริหารที่จะต้องเสริมสร้าง ดูแลเอาใจใส่บุคคลให้คงสภาพและมีปริมาณที่เพียงพอ องค์กรทั้งหลายควรให้ความสนใจและเอาใจใส่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่กันไปกับการปรับปรุงการบริหารให้ก้าวหน้าทันสถานการณ์ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บุคลากรในองค์กรเปรียบเสมือนต้นทุนที่มีคุณค่า การบริหารงานในองค์กรทุกองค์กรนั้น ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานอยู่เสมอ เพราะขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญและเป็นปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการทำงานและมีผลกระทบต่อองค์กรนั้น ๆ (รจนา สมศรี, 2551 อ้างถึงใน ชลัมพล สิงห์โสม, 2559)

สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งมีฐานะเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ เป็นส่วนราชการที่มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การดำเนินการอื่น และเป็นนิติบุคคล โดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นผู้แทนนิติบุคคล สำนักงานอัยการสูงสุดมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 23 คือ ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินการทางกฎหมาย รวมทั้งการคุ้มครองป้องกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ให้คำปรึกษาและตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ให้คำปรึกษาและตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่นิติบุคคลซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดีแพ่งหรือคดีปกครองแทนรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ การให้ความช่วยเหลือกับหน่วยงานของรัฐในการอำนวยความสะดวก การรักษาสถิติประโยชน์ของรัฐและประชาชน ติดต่อและประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ และงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชา สำนักงานอัยการสูงสุดมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเป้าหมายแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของสำนักงานอัยการสูงสุด ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการ ปฏิบัติราชการและบริหารงานบุคคลของสำนักงานอัยการสูงสุดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และประเพณีปฏิบัติของราชการ บริหารจัดการงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน และการพัสดุของสำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานอัยการสูงสุด, 2558)

องค์กรภาครัฐมีข้าราชการเป็นกลไกสำคัญในการที่จะปฏิบัติงานเพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ องค์กรจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแลเอาใจใส่และเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ข้าราชการ หากข้าราชการขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ก็จะทำให้เกิดการไม่เอาใจใส่ต่องาน และเกิดการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ สุดท้ายก็จะส่งผลกระทบต่อระดับประเทศ เพราะผู้ปฏิบัติงานที่เป็นข้าราชการและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรภาครัฐมีความสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ (วชรกานต์ นุ่นเกลี้ยง, 2552) ดังนั้นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธรรมาภิบาลสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่ผู้บริหารสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรจะต้องทราบข้อมูลว่าบุคลากรในองค์กรอยู่ในสภาพมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนหาแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้บุคลากร เพื่อให้ข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งใจปฏิบัติงานทำให้ผลงานออกมาดีและมีประสิทธิภาพ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะศึกษาความสำคัญของระดับขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการธการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกัน จากองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ผลตอบแทนและสวัสดิการ ความมั่นคงในการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การบริหารองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการปกครองของผู้บังคับบัญชา อันจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารที่จะใช้เป็นกรอบแนวคิด ตัดสินใจวางแผนพัฒนา และหาแนวทางในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของข้าราชการธการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผานวิธี โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาเฉพาะข้าราชการธการระดับผู้ปฏิบัติงาน จำนวนทั้งสิ้น 92 คน

1.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ลักษณะโครงสร้างประกอบด้วยคำถามชนิดปลายปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธการ

สำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ 2) ด้านความมั่นคงในการทำงาน 3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 4) ด้านการบริหารองค์กร 5) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และ 6) ด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ (5) หมายถึง ระดับมากที่สุด (4) หมายถึง ระดับมาก (3) หมายถึง ระดับปานกลาง (2) หมายถึง ระดับน้อย (1) หมายถึง ระดับน้อยที่สุด การแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยยึดตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2535) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ ค่าคะแนน 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด ค่าคะแนน 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก ค่าคะแนน 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าคะแนน 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย และค่าคะแนน 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ การทดสอบความเที่ยงตรง โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item objective congruence index: IOC) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 และการทดสอบความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจาก ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ อย่างเหมาะสม

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 92 คน จาก 7 สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานอัยการภาค 1 สำนักงานคดีศาลสูงภาค 1 สำนักงานคดีแรงงานภาค 1 สำนักงานอัยการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานอัยการคดีศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ประชากรที่ในการวิจัย คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ข้าราชการธุรการ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ สำนักอำนวยการ จำนวน 7 คน

2.2 เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างอิสระ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้าและดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามกำหนดเวลาด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน นำเสนอผลการวิจัยโดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 73.90 ส่วนใหญ่อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 สถานภาพโสด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 51.10 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 58.70 ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 ระดับตำแหน่งปฏิบัติการ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 35.90 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (ตั้งแต่บรรจุเข้ารับราชการ) 1 ปี - 5 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 และรายได้ต่อเดือน มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30

ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.518$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\mu = 4.47$ และ $\sigma = 0.561$) รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\mu = 4.37$ และ $\sigma = 0.602$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารองค์กร ($\mu = 3.88$ และ $\sigma = 0.749$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

ภาพรวม	μ	σ	ระดับ ขวัญและกำลังใจ
1. ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ	4.10	0.601	มาก
2. ด้านความมั่นคงในการทำงาน	4.47	0.561	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.37	0.602	มาก
4. ด้านการบริหารองค์กร	3.88	0.749	มาก
5. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.92	0.680	มาก
6. ด้านการปกครองของผู้บังคับบัญชา	4.15	0.676	มาก
รวม	4.15	0.518	มาก

การวิเคราะห์ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการในพื้นที่สำนักงานอัยการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$ และ $\sigma = 0.601$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ได้รับสิทธิการลา วันหยุดชดเชยอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$ และ $\sigma = 0.645$) รองลงมาคือ มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาบุตร ค่าเช่าบ้านเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$ และ $S.D. = 0.820$) และน้อยที่สุดคือ ความเหมาะสมของเงินเดือนที่ได้รับเพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$ และ $\sigma = 0.702$) 2) ด้านความมั่นคงในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$ และ $\sigma = 0.561$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีความมั่นคงของหน่วยงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.65$ และ $\sigma = 0.501$) รองลงมาคือ มีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$ และ $\sigma = 0.654$) และน้อยที่สุดคือ มีความสุขในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$ และ $\sigma = 0.685$) 3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$ และ $\sigma = 0.602$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานเมื่อมีโอกาส อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$ และ $\sigma = 0.614$) รองลงมาคือ พร้อมทั้งจะร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเป็นทีมด้วยความสามัคคีและยอมรับผลที่ได้จากการปฏิบัติงานนั้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$ และ $\sigma = 0.628$) และน้อยที่สุดคือ เพื่อนร่วมงานให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$ และ $\sigma = 0.725$) 4) ด้านการบริหารองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$ และ $\sigma = 0.749$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ องค์กรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$ และ $\sigma = 0.690$) รองลงมาคือ มีนโยบายและแผนงานในการบริหารที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.99$ และ $\sigma = 0.805$) และน้อยที่สุดคือ มีโอกาสได้ร่วมเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กร อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.66$ และ $\sigma = 0.998$) 5) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.92$ และ $\sigma = 0.680$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานที่ทำงานปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$ และ $\sigma = 0.685$) รองลงมาคือ สถานที่ทำงานมีสภาพแวดล้อม ได้แก่ แสงสว่าง อุณหภูมิที่ดีต่อสุขอนามัย และปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$ และ $\sigma = 0.726$) และน้อยที่สุดคือ สถานที่ทำงานมีการจัดระเบียบแยกเป็นสัดส่วนมีการถ่ายเทอากาศดี เหมาะแก่การปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$ และ $\sigma = 0.819$) และ 6) ด้านวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.676$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บังคับบัญชามีการบริหารงานเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$ และ $\sigma = 0.681$) รองลงมาคือ ผู้บังคับบัญชามีความเอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง ด้วยความเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$ และ $\sigma = 0.699$) และน้อยที่สุดคือ ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานมีการนิเทศติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา และเสนอแนะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$ และ $\sigma = 0.809$)

ผลการเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการ ในภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน

แนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ด้านการบริหารองค์กร

1. ผู้บริหารควรมีการแจ้งนโยบายและแผนงานในการบริหารสำนักงานให้ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการลงลายมือชื่อรับทราบ
2. ควรมีการจัดการประชุมหรือปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด
3. ผู้บริหารควรเปิดใจที่จะรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการทุกคนอย่างเสมอภาคและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน
4. ควรมีการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและมอบหมายงานที่จะปฏิบัติให้ทั่วถึงทุกคน ไม่ควรเลือกปฏิบัติเฉพาะบางคนและให้มีความเหมาะสมกับงานที่มอบหมาย
5. ผู้บริหารควรให้โอกาสข้าราชการธุรการทุกคนได้แสดงความรู้ความสามารถ ของตนเองต่องานที่ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน
6. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้แก่ข้าราชการธุรการทุกคนมีส่วนร่วมเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสำนักงานร่วมกัน

ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

1. จัดสถานที่ทำงานของสำนักงานให้มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เหมาะสมแก่การทำงาน เช่น จัดแสงสว่างให้เพียงพอ ห้องทำงานมีอุณหภูมิเหมาะสม มีห้องน้ำที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และเอื้อต่อการมีสุขอนามัยที่ดี
2. การปรับปรุงภูมิทัศน์ของสำนักงานให้ร่มรื่นและน่าอยู่ เช่น การปลูกต้นไม้และ ปลูกพืชสมุนไพรบริเวณสนาม และมีการวางระบบดูแลสภาพแวดล้อมให้สภาพที่ตลอดเวลา

3. สำนักงานควรมีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เหมาะสม เพียงพอ และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
4. สำนักงานควรมีการจัดระเบียบที่ทำงานแยกเป็นสัดส่วนอย่างเหมาะสม และมีการถ่ายเทอากาศที่ดี
5. สำนักงานควรจัดห้องทำงาน ที่นั่งในห้องทำงาน ให้มีโต๊ะ เก้าอี้ ให้มีความเหมาะสม กว้างขวาง ไม่แออัด เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีแก่การปฏิบัติงาน
6. สำนักงานควรมีระบบการคัดเลือกเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม ในการดูแลความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของข้าราชการธการที่มาปฏิบัติหน้าที่ และควรดำเนินการซ่อมแซมกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในสำนักงานให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการวิจัย พบว่า มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการปกครองของผู้บังคับบัญชา ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านการบริหารองค์กร ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตระหนักถึงภารกิจหลักของหน่วยงาน มีความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง สามารถที่จะอุทิศตัวให้กับองค์กรในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย น้อมรับและปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารขององค์กร เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติคุณ พลเยี่ยม (2556) ได้ทำการศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ข้าราชการธการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเห็นว่า

- 1.1 ด้านความมั่นคงในการทำงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสำนักงานอัยการเป็นองค์กรที่มีเกียรติ ศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับนับถือทางสังคม ดังนั้นข้าราชการ

ธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกคน จึงมีความรู้สึกเชื่อมั่นในความมั่นคงของหน่วยงาน และตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนข้าราชการธุรการมีความผูกพันต่อองค์กร มีความภาคภูมิใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความปรารถนาและตั้งใจที่จะปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรต่อไป และสามารถที่จะอุทิศตัวให้กับองค์กรในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย น้อมรับและปฏิบัติงานตามนโยบายของผู้บริหารขององค์กร เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา รอดนวล (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการอำนวยการ : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธร ภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการอำนวยการ : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธรภาค 1 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน ด้านโอกาสความก้าวหน้า และด้านรายได้จากการปฏิบัติหน้าที่

1.2 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากอาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการร่วมงานหรือมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีการประสานงานกันเป็นอย่างดี โดยทุกคนพร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงานมีความเป็นมิตร และมีความสัมพันธ์ที่ดี พร้อมที่จะร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เป็นทีมด้วยความสามัคคี ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสำเร็จไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรินทร์ เนื่องนรา (2556) ได้ทำการศึกษา เรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา ด้านการปกครองบังคับบัญชา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านโอกาสในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

1.3 ด้านการปกครองของผู้บังคับบัญชา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการบริหารสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการบริหารงานเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบ มีความเอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึงด้วยความเสมอภาค มีการจัดสายงานการบังคับบัญชาของสำนักงานอัยการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้บังคับบัญชามีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และมีการนิเทศติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษาและเสนอแนะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิตา ปิ่นทองคำ (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ

พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีขวัญและกำลังใจอันดับที่หนึ่ง คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา อันดับที่สอง คือ ด้านความสำเร็จในงานที่ทำ อันดับที่สาม คือ ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน อันดับที่ยี่สี่ คือ ด้านการมอบหมายงาน อันดับสุดท้าย คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

1.4 ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระบบเงินเดือนที่ได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย และเพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน การพิจารณาความดีความชอบมีความยุติธรรม มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาบุตร ค่าเช่าบ้านเหมาะสม มีสิทธิการลาและวันหยุดชดเชยอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของบริสุทธิ์ อธิจิต (2556) ได้ทำการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน คือ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความเพียงพอของรายได้ ด้านโอกาสความก้าวหน้า ด้านความยุติธรรมในหน่วยงาน ด้านสวัสดิการในหน่วยงาน ด้านความพึงพอใจในการทำงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.5 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นสถานที่ทำงาน ที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีการจัดพนักงานรักษาความปลอดภัยดูแลสำนักงานตลอด 24 ชั่วโมง มีการจัดสภาพแวดล้อม แสงสว่าง อุณหภูมิที่ติดต่อสุขอนามัย และปราศจากมลพิษและสิ่งรบกวนต่าง ๆ สถานที่ทำงานมีการจัดระเบียบ แยกเป็นสัดส่วน มีอากาศถ่ายเทดี ห้องทำงาน มีโต๊ะ เก้าอี้ที่สะดวกสบาย ตลอดจนมีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้อย่างเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา คำแดง (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนสิริรัตนาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาพบว่า จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานและความรับผิดชอบ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และด้านภาวะผู้นำและวัฒนธรรมในองค์กร ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และประสบการณ์ปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำและวัฒนธรรมในองค์กร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

1.6 ด้านการบริหารองค์กร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก สำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ข้าราชการธุรการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวความคิดในการปฏิบัติงาน โดยมีการประชุมหรือปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเสมอ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ข้าราชการได้ร่วมเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสำนักงานอัยการสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกานต์ ผ่องคณะ (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสภาพครอบครัวอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการบริหารองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านการปกครองของผู้บังคับบัญชา ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน ไม่เป็นอุปสรรคขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ถึงแม้จะมีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกียรติคุณ พลเยี่ยม (2556) ได้ทำการศึกษา ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล จำแนกตามตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ มีขวัญกำลังใจโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ด้านลักษณะของงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยที่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้า แตกต่างกัน อย่างมีนัยที่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขจรศักดิ์ สุขคำมี (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ ในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีเพศและระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่างกัน และข้าราชการกรมราชทัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สีนา สุโรมาน (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีสถานภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ทางวิชาการที่เกิดจากงานวิจัยชิ้นนี้ คือ ผู้บริหารสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรจะหาแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการอัยการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในทุกด้านให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป โดยจำแนกรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ควรมีการเสนอปรับฐานรายได้ให้เพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาวะค่าครองชีพดังกล่าว

1.2 ด้านความมั่นคงในการทำงาน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ข้าราชการอัยการได้ใช้ความรู้ความสามารถและความคิดริเริ่มในการทำงาน ย่อมทำให้ผลงานที่ทำออกมาดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร ควรมีการส่งเสริมให้ข้าราชการอัยการมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานร่วมกัน ควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างสัมพันธภาพ เพื่อสร้างความสามัคคี และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน

1.4 ด้านการบริหารองค์กร ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ข้าราชการอัยการทุกคนมีโอกาสร่วมเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กร

1.5 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดี เช่น การมีแสงสว่างเพียงพอ ห้องทำงานสะอาด ห้องน้ำพอเพียง เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเครื่องใช้สำนักงานเพียงพอ

1.6 ด้านการปกครองของผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการอัยการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้าราชการอัยการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น ดังนั้นควรจะขยายเขตพื้นที่ที่จะศึกษาให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค 1 – 9

ของสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อให้ได้ความแตกต่างทางความคิดเห็น และผลการวิจัยที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกียรติคุณ พลเยี่ยม. (2556). *ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ขจรศักดิ์ สุขคำมี. (2557). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จิรนนท์ เนื่องนรา. (2556). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จำรัส แสนดีคำ. (2556). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอแม่ลาย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ชนากานต์ ผ่องคณะ. (2557). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา*. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชลัมพล สิงห์โสม. (2559). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐแนวใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พเยาว์ หมอเล็ก. (2560). *ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดยะลา*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บริสุทธิ์ อธิจิต. (2556). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสถานีตำรวจภูธรพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ลีนา สุโรมาน. (2557). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 22. การค้นคว้าอิสระโครงการทวิปริญญาโท หลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

วชรกานต์ นุ่นเกลี้ยง. (2552). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในจังหวัดปัตตานีภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิทยบริการ. 20(2), 44-66*

สำนักงานอัยการสูงสุด. (2558). *คู่มือสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด. สำนักงานอัยการสูงสุด. กรุงเทพฯ : สำนักงานอัยการสูงสุด.*

อาทิตยา รอดนวล. (2560). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการอำนวยการ : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธรภาค 1. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.*

อนุชา คำแดง. (2560). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนสิริรัตนธร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2565, จาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-2-1_1511321548_is-bkk7_sec3-0030.pdf*

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ
เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Development of Learning Activities Package Spelling Ball Distribution
on the Kok Kong Kob Section to Enhance Ability to Read and Write
Thai for Grade One School Students

ฐาปณี เตชะบุตร¹ ศุกลรัตน์ มิ่งสมร² มงคล หมู่มาก³

Thapanee Techabot, Sukolrat Mingsamorn, Mongkol Moomak

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมก่อนและหลังเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ แบบแผนการทดลองคือ ทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำมาตราแม่กก กบ และกง วิเคราะห์ข้อมูลโดยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ให้ความคิดเห็นว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 83.19 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 82.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนน

Received: 2022-06-25 Revised: 2022-09-01 Accepted: 2022-09-02

¹ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College.

Corresponding Author e-mail: numiw_pooh@hotmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College

³ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College

สอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้; การแจกลูกสะกดคำ; การอ่านและการเขียนภาษาไทย

Abstract

The purposes of this study were 1) to create and find effective of learning activities package by the criterion at 80/80. 2) compare the ability of reading and writing 3) compare the studying achievement between Pre-test and Post-test. 4) study the students' satisfaction to the instruction on using learning activities package. The research was Experimental Research; One-Group-Pretest-Posttest Design. The studying tools were 1) 3 sets of learning activities package spelling ball distribution on the kok kong kob section to enhance ability to read and write Thai for grade one school students; syllable and word noun and pronoun 2) achievement test and 3) satisfaction questionnaire, analyzing the data by using percentage Dependent t-test and mean. The results were as follows: 1) Learning activities package was higher than the criterion at 80/80; 83.19/82.33 2) The ability of reading and writing on using learning activities package; Post -test was significantly higher than Pre-test at level .05 3) The studying achievement on of learning activities package; Post-test was significantly higher than Pre-test at level .05 4) The students' satisfaction to the instruction on using of learning activities package was appropriate at high level.

Keyword: Development of learning activities package; spelling ball distribution; read and write Thai

บทนำ (Introduction)

การอ่านและการเขียน เป็นทักษะที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านหนังสือ เป็นการฝึกให้สมองได้คิด เป็นการแสวงหาความรู้ความเพลิดเพลินก่อให้เกิดความเข้าใจแนวคิด อารมณ์และจินตนาการ นอกจากนั้นการอ่าน มีบทบาทสำคัญในการศึกษาเล่าเรียน ด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถทางการอ่านทั้งสัณและการเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญ คือ การสื่อสารด้วยตัวอักษรเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ข่าวสารและจินตนาการจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านจะเห็นได้ว่าทั้งการอ่านและการเขียนมีความสำคัญเพราะเมื่อคนอ่านออกเขียนได้ก็มีความรู้ สามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การอ่าน

จะทำให้เกิดความสนใจใฝ่รู้และก้าวทันเหตุการณ์ของโลกปัจจุบัน ดังนั้น การเรียนภาษาไทยต้องใช้ทักษะที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งฟัง พูด อ่านและเขียน จะต้องทำการฝึกฝนทุกทักษะอย่างจริงจัง จึงทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้น การอ่านและการเขียน จึงเป็นทักษะที่สำคัญมีบทบาทในการเรียนรู้และควรมีการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเสียใหม่ ซึ่งครูควรจัดให้นักเรียนฝึกทักษะการอ่านและเขียนอย่างจริงจัง เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ ความคิด การตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งถือเป็นช่วงแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะที่จำเป็น ครูจะต้องให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกย้ำซ้ำทวนอยู่บ่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกแจกลูกและสะกดคำ จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี พัฒนาการทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ซึ่งจะต้องทำให้นักเรียนจำได้ ฟังเข้าใจ พูด อ่าน และเขียนได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วเพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระ การเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ให้รวดเร็วขึ้น สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้ถูกต้อง เหมาะสม กับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัด การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาใช้เป็นหลักเพื่อสร้าง พื้นฐานการคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และการใช้ภาษาได้ อย่างถูกต้องตามเกณฑ์ ตรงความหมาย และมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียน ประถมศึกษาแล้วพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ สมรรถภาพที่มีปัญหาได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียน ปัญหา คือการออกเสียงพยัญชนะ สระ คำควบกล้ำไม่ชัดเจน การแจกลูกสะกดคำ การใช้หลักภาษาไทยไม่ถูกต้อง การแจกลูกสะกดคำเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียน หากครูไม่ได้สอนแจกลูกสะกดคำแก่นักเรียนในระยะเริ่มเรียน การอ่านของนักเรียนจะขาดหลักเกณฑ์การประสมคำ เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้น ทำให้สับสนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือผิด ซึ่งเป็นปัญหามากของนักเรียนไทยในปัจจุบัน ผลจากการอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ ด้วย เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

จังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเขตติดต่อชายแดนกับชายแดนไทย-พม่า โดยเฉพาะในซีกตะวันตกของจังหวัดจะมีลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขา มีชาวเขา เผ่าต่างๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งชาวเขาเหล่านี้รัฐบาลไทยยอมรับว่าพวกเขาเป็นคนไทยคนหนึ่ง มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับคนไทยพื้นราบ และเมื่อเข้ามาอยู่ในแผ่นดินไทยก็ย่อม มีสิทธิในการเข้ารับการจัดการศึกษาเท่ากับคนไทยคนหนึ่ง ซึ่งการศึกษาภาคบังคับนั้น เด็กชาวเขาทุกคนจะต้องเข้ารับการศึกษาร่วมกัน ดังนั้นเด็กเหล่านี้จะต้องเรียนรู้ภาษาไทยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามตัวชี้วัดเช่นเดียวกับคนไทยพื้นราบทุกประการ แต่ในสภาพที่เป็นจริงแล้ว ในชีวิตประจำวันของเด็กชาวเขา

ทั่วไป มีความเคยชินกับการใช้ภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษาถิ่นหรือภาษาประจำเผ่าของตนในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และภาษาแม่ดังกล่าวก็มีความแตกต่างไปจากภาษาไทยมาก เช่น ไม่มีเสียงพยัญชนะตัวสะกด ไม่มีเสียงพยัญชนะต้น สระ และวรรณยุกต์บางเสียงในภาษาไทย เมื่อนักเรียนเข้ามาเรียนในระบบโรงเรียนที่ใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอนในการสื่อสารนั้น นักเรียนจึงไม่สามารถที่จะพูดได้ชัดเจนและออกเสียงตัวสะกดบางมาตราไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดจึงส่งผลกระทบต่อ การอ่าน เมื่อนักเรียนอ่านออกเสียงผิดมักจะเขียนคำนั้นผิดด้วย เพราะนักเรียนจะเขียนคำตามเสียงพูด จึงส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งถ้าจัดไม่สอดคล้องกับพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมของนักเรียน จะส่งผลให้เกิดช่องว่างในความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน อันส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติเกิดความสูญเสียทางการศึกษาการอ่อนด้อยสติปัญญา ความไม่พร้อมในการเรียนต่อปัญหาที่พบเป็นส่วนใหญ่คือ นักเรียนขาดทักษะด้านการอ่าน เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องเตรียมหรือสร้างสื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อ สิ่งพิมพ์ เช่น ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึก สื่อวัสดุอุปกรณ์ ของจริง ตาราง สถิติ สื่อทัศนูปกรณ์ ต่าง ๆ ทั้งนี้ชุดกิจกรรม เป็นสื่อประสมที่ประกอบด้วยสื่อมากกว่าสองชนิดขึ้นไป สำหรับให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ต้องการ โดยจัดเป็นชุดประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ใบกิจกรรม ใบงาน วัสดุอุปกรณ์ใบความรู้ รวมทั้งแบบประเมินผล สำหรับส่งเสริมผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตามความสามารถและความสนใจ ผู้เรียนสามารถนำชุดกิจกรรมไปศึกษาได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ฝึกการตัดสินใจ การทำงานกลุ่ม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แนวทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างความมั่นใจและช่วยลดภาระของผู้สอน (สุวิทย์ มูลคำ, 2559) ชุดกิจกรรมยังช่วยถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน เร้าความสนใจผู้เรียน ผู้เรียนรู้จุดมุ่งหมายของการเรียน ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ รู้การกระทำของตนเองและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561)

ชุดกิจกรรม เป็นสื่อที่มีความเหมาะสม ช่วยเร้าความสนใจ รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด ความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถของแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ไม่เบียดหน้ยในการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียน และสร้างความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดกิจกรรมมีการจัดระบบการใช้สื่อ ผลิตสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งมีข้อเสนอแนะการใช้สำหรับครู ทำให้ครูมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ประโยชน์ของชุดกิจกรรม คือ 1) ส่งเสริมการเรียนแบบรายบุคคล ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ ตามความสนใจและตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน 2) ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองหรือต้องการความช่วยเหลือจากครูผู้สอนเพียงเล็กน้อย 3) ช่วยในการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาชุดกิจกรรมไปใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา 4) ช่วยลดภาระ

และช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดกิจกรรมผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันที 5) เป็นประโยชน์ในการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ 6) ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ 7) ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเคารพนับถือความคิดเห็นของผู้อื่น (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2559) ชุดกิจกรรมมีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะมีส่วนในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล นอกจากนี้แล้วยังสามารถทราบผลการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ อย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือเกิดความท้อถอยในการเรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ดังเห็นได้จากงานวิจัยของ จันทร์เพ็ญ สอนตัว (2559) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาไทยและความสนใจในการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการอ่านภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความสนใจในการอ่านภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วน โชคชัย ขาวทุ่ง (2558) ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยเรื่องมาตราตัวสะกด โดยใช้การบริหารสมอง (brain gym) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการแจกลูกสะกดคำ รวมไปถึงการอ่านออกเสียงได้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นพื้นฐานการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงที่ถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ ก่อนเรียนและหลังเรียน

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 42 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน (แต่ละองค์ประกอบ) ได้แก่ ความชัดเจน ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และการใช้ภาษา ในการบรรยายองค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรม ซึ่งได้แก่ คำชี้แจง ใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ เฉลยแบบทดสอบ

3.2 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับประเด็นในการประเมิน คือ การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ (ในภาพรวม) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้อง และการใช้ภาษาในการบรรยายองค์ประกอบต่างๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พร้อมทั้งนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ

เรื่อง มาตรการ กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรการ กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยลงความเห็นตามแบบประเมินที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) และนำคะแนนจากแบบประเมินทั้ง 3 ฉบับ มาหาค่าเฉลี่ยและใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม และนำไปหาประสิทธิภาพกับนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 9 คน และ กลุ่มที่ 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 30 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าประสิทธิภาพ E1/E2

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรการ กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ One group Pretest – Posttest Design

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรการ กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีองค์ประกอบคือ คำชี้แจง วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม ใบความรู้ ใบกิจกรรม เฉลยใบกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 3 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำมาตราตัวสะกด แม่กก ชุดที่ 2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำมาตราตัวสะกด แม่กง ชุดที่ 3 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำมาตราตัวสะกด แม่กบ

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาคุณลักษณะที่ต้องการประเมิน ได้แก่ ความสอดคล้อง ความเหมาะสมและข้อคำถาม เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ความถูกต้องของเกณฑ์ให้คะแนน ว่ามีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบด้านเนื้อหาการใช้ภาษา นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่ลงความคิดเห็น มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

รายชื่อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 0.80 และ 1.00 ซึ่งถือเป็นค่าที่ใช้ได้

3.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยการแจกลูกสะกดคำ เรื่องมาตรา ก ก ก ก ก

3.3.1 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยตามระดับพฤติกรรมในด้านพุทธิพิสัยเป็น 6 ระดับตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1956) ได้แก่ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความชัดเจนของข้อคำถาม และความเหมาะสมของตัวเลือก

3.3.2 นำคะแนนจากแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัดของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 0.80 และ 1.00 ซึ่งถือเป็นค่าที่ใช้ได้

3.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่อมกิติที่เรียนไปแล้วจำนวน 30 คน

3.4 นำคะแนนของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย มาหาค่าความเชื่อมั่นในรูปของสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (Generalizability Coefficient : p^2) ของครอนบัก

3.5 นำคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย มาหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบของฮอปกินและแอนทิส และดัชนีค่าอำนาจจำแนกของคิวดัน พบว่า มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.48 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR.20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา ก ก ก ก ก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยจำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ

4.2 ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควบคู่กับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ชุด เวลา 20 ชั่วโมง

4.3 เมื่อนักเรียนจบเนื้อหาในแต่ละชุด นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรู้หลังเรียนในแต่ละชุด

4.4 หลังจากดำเนินการสอนครบ 3 ชุดกิจกรรมแล้วนักเรียนทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนมาหาผลต่าง โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent)

4.5 ตรวจสอบแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 ข้อ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2

5.2 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างก่อนและหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปได้ ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องใช้ได้ (IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00) ส่วนค่าความเหมาะสมของชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66, S.D. = 0.41) และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 คือ 83.19/82.33

2. ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 11.57 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.25 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 8.67 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 16.10 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31 / S.D = 0.53$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประเด็นที่ควรนำมาตั้งรายละเอียดการอภิปราย คือ

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ให้ความคิดเห็นว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66, S.D. = 0.41$) และมีประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 83.19 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 82.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างอย่างมีระเบียบ และมีวิธีการที่เหมาะสมโดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา การเขียนแผนการสอน กำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย ด้านพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบ และยังนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่อยู่ในระดับเดียวกันเพื่อให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสมบูรณ์ที่สุดสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา ภูสมศรี (2562) สร้าง

ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทย เรื่อง การอ่านแจกลูกประสมคำ โดยใช้วิธีสอนมุ่งประสบการณ์ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สาระภาษาไทย เรื่องการอ่านแจกลูกคำประสมคำ โดยใช้วิธีสอนมุ่งประสบการณ์ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีทั้งหมด 4 ชุด 20 กิจกรรม 2) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้สาระภาษาไทย เรื่องการอ่านแจกลูกประสมคำ โดยใช้วิธีมุ่งประสบการณ์ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทุกชุด สอดคล้องกับ ทองสุข วงศ์ทิพย์ (2560) ได้สร้างชุดกิจกรรมเสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมเสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย ตามมาตราตัวสะกด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และสอดคล้องกับ เกสร สุทธิปัญญา และคณะ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาอ่านและการเขียนแจกลูก สะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน นาคำเจริญวิทย์ อำเภอรวยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2554 ผลการศึกษาพบว่า แบบฝึกทักษะ การอ่านและการเขียนแจกลูกสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.50/82.50

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 11.57 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.25 คะแนน คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมการแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เป็นการจัดการการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านและการเขียน นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการเขียนจากแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยมีทั้งการฝึกโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilities practice) และฝึกอย่างอิสระ (Free practice) สอดคล้องกับ บุญปารณา มาลาทอง (2562) ได้ศึกษาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทยกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านสระสี่เหลี่ยม จังหวัดชลบุรี ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย แบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยและแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียน

ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยของคะแนน 33.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.78 คิดเป็นร้อยละ 82.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทย หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยของคะแนน 32.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.95 คิดเป็นร้อยละ 82.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 8.67 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.10 คะแนน คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อการสอนที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อนทำให้เกิดแรงจูงใจทราบผลการเรียนได้ทันที ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้ และยังทบทวนเนื้อหาที่ไม่เข้าใจได้ ทำให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่ง ๆ ขึ้นและส่งผลให้ได้ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ดีขึ้น และนักเรียนสามารถทำกิจกรรมระหว่างเรียนเมื่อศึกษาจบแต่ละเรื่องและทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อจบเนื้อหา ทำให้นักเรียนทราบผลการเรียนด้วยตนเอง พร้อมทั้งทบทวนเนื้อหาในบทเรียนที่ไม่เข้าใจได้ ช่วยย้าให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น เป็นการทราบความก้าวหน้าได้อย่างดีและการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และมีลำดับขั้นตอนของเนื้อหาที่เรียงจากง่ายไปหายากตามลำดับที่ละน้อย สามารถสร้างความสนใจทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ โดยครูเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ นักเรียนจึงมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นสื่อการเรียนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จสอดคล้องกับ อดิพรณ์ บำรุงกุลพิพัฒน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน และเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประชาสวัสดิ์วิทยา ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ศุภวัฒน์ จินโจ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการแจกลูกและสะกด คำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการแจกลูกสะกดคำภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ เกสร สุทธิปัญญา และคณะ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาอ่านและการเขียนแจกลูก สะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน นาคำเจริญวิทย์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนแจกลูกสะกดคำสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยแก้ปัญหาในการเรียนไม่ทันเพื่อน นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานเมื่อได้เรียนรู้จากบทเรียนสำเร็จรูป นักเรียนประสบความสำเร็จกับการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาได้ด้วยตนเอง นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ความรู้ที่นักเรียนได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้สะดวกและรวดเร็วกว่าตำราเรียน นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้นเมื่อได้ศึกษาเนื้อหาใน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้และทำให้นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียนมากขึ้น นักเรียนพอใจกับคะแนนที่ได้รับจากการทำแบบฝึกและการทำแบบทดสอบ สอดคล้องกับ เกสร สุทธิปัญญา และคณะ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาอ่านและการเขียนแจกลูกสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน นาคำเจริญวิทย์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนแจกลูกสะกดคำ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ธิติพรรณ บำรุงกุลพิพัฒน์ (2562 : 80-85) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน และเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน ประชาสวัสดิวิทยา ตำบลสะแกง อำเภอมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและ เขียนสะกดคำอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ธิติพร ห่อทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มี ร ล ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะและหนังสือส่งเสริมการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า มีความพึงพอใจต่อ กิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้สอนควรศึกษา และนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ หรือศึกษาแนวทางเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ยังควรพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่นี้อีกหรือระดับชั้นอื่นด้วย

2. การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา กก กง กบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน

3. ครูควรคำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหา ขั้นตอนของกิจกรรม ระดับสติปัญญาของนักเรียน และยืดหยุ่น เวลาตามความเหมาะสม ไม่ควรเร่งให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม จะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย เหมือนถูกบังคับให้เรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างการสอนวิชาภาษาไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับการสอนโดยวิธีการสอนอื่น ๆ ในเนื้อหาเดียวกัน

2. ควรมีการเปรียบเทียบ และศึกษาตัวแปร/ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ความคงทนทางการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทร์เพ็ญ สอนตัว. (2559). *การพัฒนาชุดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาไทย และความสนใจในการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิพรินท์.
- โชคชัย ขาวทุ่ง. (2556). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยโดยใช้การบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร
- บุญเกื้อ ควรวาเช. (2559). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ SR printing.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย

The Causal Relationship of Factors Affecting for Strategic Development to Drive Business Employee Successor in Digital Service Industry of Thailand

วสุธิดา นักเกษม¹ ธีระวัฒน์ จันทัก² พัทธกษ ศิริวงศ์³
Wasutida Nakkasem, Thirawat Chantuk, Phitak Siriwong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาโมเดลและตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย ตัวแปรการวิจัยประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การจัดการคนเก่ง 2) การจัดการนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 5) ความผูกพันต่อองค์กร และ 6) กรอบความคิดเติบโต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัล บุคลากรฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ บุคลากรฝ่ายแผนและนโยบาย นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัล จำนวน 400 คน (Hair, Black, Babin และ Anderson, 2010) โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัลของประเทศไทยที่สร้าง

Received: 2023-02-05 Revised: 2023-03-20 Accepted: 2023-05-20

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี Faculty of Management Science, Rajabhat Dhonburi University. Corresponding Author e-mail: wasutida.n@dru.ac.th

² ประจำคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan Khonkaen Campus

³ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร Faculty of Management Science, Silpakorn University

ขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตรวจสอบจาก ค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่า 118.69 ที่องศาอิสระ $df = 74$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p\text{-value} = 0.191$ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) = 1.603 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) = 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.98 และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณ (RMSEA) = 0.000

คำสำคัญ (Keywords): ผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ; อุตสาหกรรมบริการดิจิทัล

Abstract

This research aims to develop a model and verify the coherence of the causal relationship model of factors affecting for strategic development to drive business employee successor in digital service industry of Thailand. The research variables consisting of 6 latent variables 20 sub-variables: 1) Talent Management 2) Innovation Management for Business Succession 3) Creative Thinking 4) Transformational Leadership 5) Organizational Commitment and 6) Growth Mindset. The sample group consisted of executives and personnel in government or private sectors in the digital service industry, Human Resources Personnel Planning and Policy personnel, academics, and people involved in the digital industry for 400 people (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010) by doing Multi-Stage sampling. The statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation and use inferential statistics, namely Confirmatory Factors Analysis: CFA and Structural Equation Modeling: SEM has been used. Research results show that the causal relationship model of factors affecting for strategic development to drive business employee successor in digital service industry of Thailand generated is consistent with the empirical data by checking from $\chi^2 = 118.69$ $df = 74$ $P\text{-value} = 0.191$ Relative Chi-square (χ^2/df) = 1.603 CFI = 1.00 GFI = 0.99 AGFI = 0.98 and RMSEA = 0.000

Keywords: Business Employee Successor; Digital Service Industry

บทนำ (Introduction)

ในยุคปัจจุบันที่ธุรกิจต่างๆ มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง การดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จและมีความได้เปรียบทางการแข่งขันย่อมเป็นความท้าทายของผู้ประกอบการด้วยการพัฒนาธุรกิจใหม่ๆ หรือการขยายธุรกิจด้วยการต่อยอดสินค้าหรือบริการที่ทําอยู่ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าเพิ่มสูงมากขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของการพัฒนารูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ด้วยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนาหรือสร้างสรรค์สินค้าไปสู่การ

พัฒนาและต่อยอดให้กับธุรกิจที่เรียกว่า มูลค่าเพิ่มสินค้าหรือบริการ (คู่มือการพัฒนามูลค่าเพิ่ม, 2560) ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจ ควรใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตราสินค้า และกลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง เพื่อเป็นแนวทางสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้สูงกว่าคู่แข่งรายอื่น (ภาพิมล ธนรุ่งเจริญกิจและคณะ, 2560) ผู้ประกอบการถือเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการระดมทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์กรในการที่จะประกอบธุรกิจ (Hatten, 2009, 35) โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้ประกอบการจะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจโดยใช้สมรรถนะของตนเองและเครือข่ายเพื่อสร้างสังคมความเป็นผู้ประกอบการในการจัดการธุรกิจให้เจริญเติบโตพร้อมทั้งประยุกต์ใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสมกับธุรกิจ (Baum & Locke, 2004, 587-598; Beaver & Jennings, 2005, 923-936) เพื่อสร้างกลไกในการขับเคลื่อนธุรกิจให้บรรลุเป้าหมาย (บุญทวรรณ วิงวอน, 2556, 94) ผ่านความเป็นผู้ประกอบการองค์กร ที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานทางอ้อมผ่านการแสวงหาโอกาสและการใช้นวัตกรรม ผลปฏิบัติงานดังกล่าวสามารถวัดได้ในรูปของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นโดยต้องอาศัยประสบการณ์ความเชี่ยวชาญชำนาญการและเครือข่าย (Dale, 1996, 46) เนื่องจากทุนทางปัญญาหรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตนเองโดยที่แต่ละองค์กรต่างมีบุคลากรที่มีทุนทางปัญญาที่จะสามารถนำพาให้ศักยภาพและนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มได้ (Youndt & Snell, 2004, 337-360) ผู้ประกอบการไทยควรต้องศึกษาข้อมูลของตนเองและประเทศต่างๆ ให้รอบด้าน อีกทั้งการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจถือเป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (วสุธิดา นักเกษม และประสพชัย พสุนนท์, 2561)

การวางแผนบริหารคนเก่งที่จะมาสืบทอดตำแหน่งสำคัญในองค์กร ปัจจัยสำคัญที่จะพิจารณาประกอบด้วย การสรรหาและคัดเลือกคนเก่ง การเรียนรู้และพัฒนา การธำรงรักษา และการจ่ายค่าตอบแทนและการให้รางวัล การที่องค์กรมีบุคลากรที่มีความเหมาะสม มีความคิดสร้างสรรค์ โดยมีความคล่องแคล่วในการคิด ความคิดยืดหยุ่นในการคิด และมีความคิดริเริ่มในการคิดหาสิ่งแปลกใหม่และเป็นคำตอบที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่นสามารถนำพาบุคลากรก้าวผ่านได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะในอุตสาหกรรม บริการดิจิทัลแบบในยุคปัจจุบัน สำหรับงานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่มักจะศึกษาการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการหรือทายาทผู้สืบทอดกิจการ แต่ปัจจุบันนักวิชาการได้ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลยุทธ์ภายในองค์กรเพิ่มมากขึ้น มุ่งเน้นบุคลากรที่เป็นพนักงานในองค์กร ถือเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่เพิ่มขึ้น (Hult, Hurley & Knight, 2004; Micheels, 2010; Engin & Omur, 2012; Suliyanto & Rahab, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีมุมมองบนพื้นฐานทรัพยากร เป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นปัจจัยภายในขององค์กรนั้นคือ ทรัพยากรภายในองค์กรและความสามารถขององค์กรเป็นพื้นฐานหลักในการดำเนินงาน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน (บาร์นี Barney, 1991) รวมถึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่เพิ่มขึ้น (Hult, Hurley & Knight, 2004; Micheels, 2010; Engin & Omur, 2012; Suliyanto & Rahab, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีมุมมองบนพื้นฐานทรัพยากร (The Resource-Based View) เป็น

ทฤษฎีที่มุ่งเน้นปัจจัยภายในขององค์กรนั้นคือ ทรัพยากรภายในองค์กรและความสามารถขององค์กรเป็นพื้นฐานหลักในการดำเนินงาน โดยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน (Barney, 1991) โดยการจัดการนวัตกรรมองค์กร คือสิ่งตั้งต้นสำหรับการสร้างสรรค์นวัตกรรม และพัฒนาความสามารถในการคิดค้นสินค้าและบริการใหม่ๆของบริษัท (Hult, Hurley & Knight, 2004) โดยความสามารถทางนวัตกรรมองค์กรจะถูกมองว่าเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านผลิต การบริการกระบวนการ และการตลาดเพื่อการแข่งขันขององค์กร (North & Smallbone, 2000) ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การจัดการนวัตกรรมองค์กร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

การสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขันในเชิงธุรกิจ ทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะกลุ่มคนเก่งถือเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่มีส่วนส่งเสริมให้ผลประกอบการขององค์กรดีขึ้น องค์กรหลายแห่งจึงเริ่มสนใจและให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้บุคลากรที่มีศักยภาพสูง ประกอบกับการมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเสมือนเป็นอาวุธที่ใช้ในการแข่งขันและมีความสำคัญอย่างมากต่อองค์กร เพราะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรให้สามารถนำความรู้ ทักษะความสามารถด้านเทคโนโลยี และประสบการณ์ มาสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งวิธีการและกระบวนการในการสร้าง ผลิต และส่งมอบสินค้าและบริการให้กับลูกค้า (Tidd, J., Bessant, J., & Pavitt, K., 2005) รวมถึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาองค์กรในด้านต่างๆ ไม่เพียงเฉพาะด้านสินค้าและบริการเท่านั้น แต่สามารถพัฒนาควบคู่ไปกับส่วนอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร สามารถที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ ในการจัดการนวัตกรรมที่สามารถสร้างคุณค่าให้กับธุรกิจ และสร้างความได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้ในระยะยาวต่อไป ปัจจุบันมีผู้ประกอบการธุรกิจบริการดิจิทัลเป็นจำนวนมากล้วนแต่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยเพราะจะช่วยการสร้างงานสร้างรายได้ สร้างมูลค่าเพิ่มเป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุน และสร้างเสริมประสบการณ์ช่วยเชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่ และภาคการผลิตอื่น ๆ ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและระดับประเทศ อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ผ่านมามักจะมุ่งเน้นศึกษาความสามารถทางนวัตกรรมบนพื้นฐานของการตลาดและเทคโนโลยีมากกว่าการศึกษาทั้งระบบขององค์กร (Siguaw, Simpson, & Enz, 2006; Wutthirong, 2015) จึงทำให้เกิดช่องว่างด้านสาเหตุและผลกระทบของการขับเคลื่อนผู้สืบทอดทางธุรกิจ

จากเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้ว จึงเป็นที่มาของการวิจัยครั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาถึงสาเหตุและผลกระทบของกลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย ที่อิทธิพลของกรอบความคิดเติบโต ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความผูกพันต่อองค์กร ที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ ผ่านการจัดการคนเก่ง ในการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางนำข้อมูลด้านต่างๆไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้กับ

ผู้ประกอบการที่จะดำเนินธุรกิจดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งการมีนวัตกรรมองค์กรที่สามารถเอาชนะความซับซ้อนและความท้าทายจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอก คือกลไกสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วยผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัล บุคลากรฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ บุคลากรฝ่ายแผนและนโยบาย นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัล จำนวน 400 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างตามเทคนิคการวิเคราะห์สถิติประเภทพหุตัวแปร โดยใช้หลักเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามข้อตกลงเบื้องต้นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของ Hair, Black, Babin และ Anderson (2010) กำหนดว่าตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร ควรสุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 20 คน การวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 20 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างคือ 400 คน โดยทำการศึกษาหน่วยวิเคราะห์ในระดับบุคคล ประกอบด้วย กรอบความคิดเติบโต ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความผูกพันต่อองค์กร การจัดการคนเก่ง และการจัดการนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ วิธีการศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ ตลอดจนข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยและการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (SEM) ของการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย ระดับบุคคลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ ตรวจสอบความตรงของโมเดลกับข้อมูลเชิง

ประจักษ์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อให้ได้โมเดลกลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย ระดับบุคคล

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดล

ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง	เกณฑ์	อ้างอิง
Chi-square : χ^2	$p > .05$	Hair et al (1998:2006), Bollen (1989)
Relative Chisquare : χ^2/df	น้อยกว่า 2.00	Hair et al (1998:2006), Kline (1998)
Goodness of Fit Index : GFI	มากกว่า 0.90	Hair et al (1998:2006), Kline (1998),
Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI	มากกว่า 0.90	Kline (1998)
Normed Fit Index : NFI	มากกว่า 0.90	Hair et al (1998:2006), Mueller (1996)
Comparative Fit Index : CFI	มากกว่า 0.90	Hair et al (1998:2006), Mueller (1996)
Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA	น้อยกว่า 0.05	Steiger, J. H. (1990)
Root Mean Square Residual : RMR	น้อยกว่า 0.05	Diamantopoulos and Siguaw (2000), Kline. (1998)

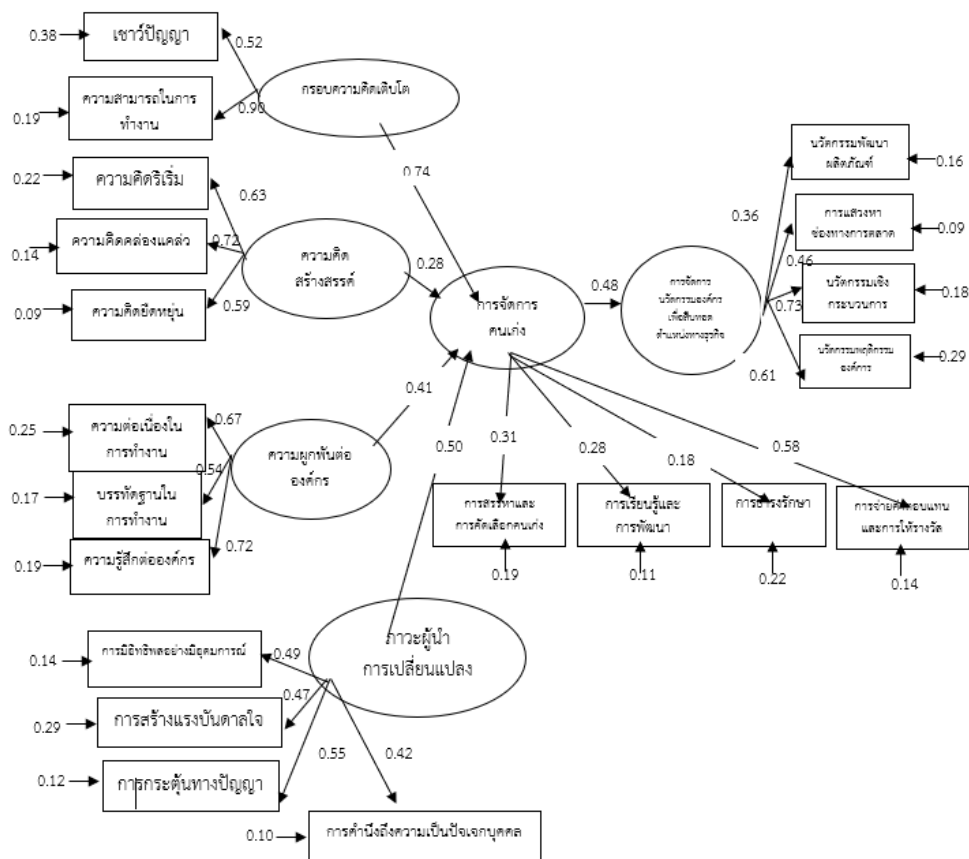
ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการศึกษาวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.2 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 มีสถานภาพโสด จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 ทำงานตำแหน่งระดับปฏิบัติการ จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 ทำงานในฝ่ายงานบุคคล/แผน/การบริหารจัดการทั่วไป จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาท - 30,000 บาท

จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 มีประสบการณ์การทำงานในองค์กรนี้ 6 – 10 ปี จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการศึกษาวิจัย ส่วนใหญ่รับทราบการรับสมัครงานขององค์กรจากช่องทางนำส่งประวัติทาง E-Mail จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 เมื่อเข้าทำงานในองค์กรจะได้รับการสอนงานจากการปฐมนิเทศพนักงานใหม่ จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 เมื่อปฏิบัติงาน จะได้รับการสื่อสารขององค์กรผ่านช่องทางจากระบบ Intranet จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 ในการอบรมภายในองค์กร จะได้รับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญจากผู้บริหารขององค์กร จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 ก่อนได้รับการแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่งงานใหม่ จะได้รับการเตรียมตัวโดยการอบรมจากการฝึกปฏิบัติงานจริง จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 เมื่อได้รับการแต่งตั้งเข้าสู่ตำแหน่งงานใหม่ จะได้รับการเตรียมตัวโดยการอบรมจากการ Job Rotation จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ถูกประเมินผลการปฏิบัติงานจากฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ทำให้รูปแบบการทำงานและการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบ New Normal องค์กรมีการรับมือในรูปแบบ Work from Home จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3

3. จากการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่า 118.69 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p\text{-value} = 0.191$ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) = 1.603 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) = 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.98 และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณ (RMSEA) = 0.000 แสดงว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกค่า เกณฑ์และผลการพิจารณาดังนี้แสดงความกลมกลืนแสดงไว้ดังภาพที่ 1 และตารางที่ 2

$$\chi^2 = 118.69, df = 74, P\text{-value} = 0.191, RMSEA = 0.000$$

ภาพที่ 1 ผลการศึกษา : ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย (หลังปรับโมเดล)

ตารางที่ 2 ดัชนีความสอดคล้องของโมเดลที่ปรับแล้ว

รายการ	เกณฑ์	ค่าที่คำนวณได้	ผลการพิจารณา
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	118.69	-
df	-	74	-
P-value	มากกว่า 0.05	0.191	-
χ^2/df	น้อยกว่า 2.00	1.603	ผ่านเกณฑ์
CFI	ค่าเข้าใกล้ 1.0	1.00	ผ่านเกณฑ์
GFI	ค่าเข้าใกล้ 1.0	0.99	ผ่านเกณฑ์
AGFI	ค่าเข้าใกล้ 1.0	0.98	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	ค่าเข้าใกล้ 0.0	0.000	ผ่านเกณฑ์
KMO	ค่ามากกว่า 0.50	0.941	ผ่านเกณฑ์
Bartlett's Test of Sphericity	ค่าน้อยกว่า 0.05	0.000	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 พบว่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน กลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย (หลังปรับโมเดล) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่า 118.69 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p\text{-value} = 0.191$ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) = 1.603 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) = 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.98 และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณ (RMSEA) = 0.000 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกค่าแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อน ผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยนี้ โดยรวมเป็นไปตามสมมติฐานของผู้วิจัย กล่าวคือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านกรอบความคิดเติบโต ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความผูกพันต่อองค์กร โดยมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกทางตรงต่อการจัดการนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบ

ทอดตำแหน่งทางธุรกิจ ผ่านการจัดการคนเก่ง ทั้งนี้เพราะการขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน จะประกอบด้วยปัจจัยต่างๆหลายประการ ดังที่ มณีนุช ทรงสุรัตน์กุล (2559) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของผู้บริหารระดับกลางในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม กรณีศึกษา : บริษัท ทูริ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่พบว่า (1) องค์กรประกอบด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารระดับกลาง มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผู้สร้างวิสัยทัศน์และทัศนคติในการปฏิบัติงาน ด้านผู้วิเคราะห์และพัฒนาการบริหารจัดการ และด้านผู้พัฒนาแนวทางการปฏิบัติ ส่วนองค์ประกอบขององค์กรแห่งนวัตกรรม มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านยอมรับความคิดใหม่และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านค่านิยมร่วมและแนวทางการปฏิบัติ ด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมและทัศนคติในการปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสารและถ่ายทอดที่ชัดเจน ด้านการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่เอื้อต่อกระบวนการแห่งการ สร้างสรรค์ และ ด้านการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (2) องค์ประกอบของผู้บริหารระดับกลางมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง (3) ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของผู้บริหารระดับกลางในการพัฒนา องค์กรให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม พบว่า ค่าดัชนีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกค่า และ (4) แนวทางในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม คือ พัฒนาผู้บริหารเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทั้งในระดับผู้บริหาร และพนักงาน และสร้างความชัดเจนในบทบาทหน้าที่บุคลากรในองค์กร

องค์ประกอบด้านการจัดการนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ นั้น สอดคล้องกับแนวคิดของภาณุ ลิ้มมานนท์ (2546) กล่าวว่า นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือ ผลิตภัณฑ์ที่ถูกผลิตขึ้นในเชิงพาณิชย์ที่ได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือเป็นสิ่งใหม่ ในตลาด นวัตกรรมนี้อาจจะเป็นของใหม่ต่อโลก ต่อประเทศ องค์กร หรือแม้แต่ตัวเราเอง นวัตกรรมผลิตภัณฑ์นั้นยังสามารถถูกแบ่งออกเป็นผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้ (Tangible product) หรือ สินค้าทั่วไป (goods) เช่น รถยนต์รุ่นใหม่, สตรีมเบอร์ไร้มัลติ, High Definition TV (HDTV) และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible product) หรือ การบริการ (services) เช่น package ทัวร์อนุรักษ์ธรรมชาติ, Telephone Banking, การใช้ internet, การให้บริการที่ปรึกษาเฉพาะด้าน และอีกด้านที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนนั้น ได้แก่ ด้านความสามารถของผู้ประกอบการทำงานโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน การวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าและตลาดอย่างต่อเนื่องสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงรวมถึงบริหารจัดการอย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือมีภาวะผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมรวมถึงมีความมานะอดทน พยายามและตั้งใจในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จมีการดำเนินงานเชิงรุก กล่าวตัดสินใจมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ค้นหาเทคนิคใหม่ในการบริหารจัดการมีการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการและตัดสินใจมีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ตลอดจนแสวงหาวิธีการในการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและการคิดค้นและพัฒนาสินค้าใหม่อย่างรวดเร็วทันต่อความต้องการของตลาด การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ บริการ และกรรมวิธีทางเทคโนโลยีใหม่ๆ

สอดคล้องกับภทรานิษฐ์ ทองสามสีและธีระวัฒน์ จันทิก (2559) ที่พบว่าการใช้เทคโนโลยี รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทำงานและในการพัฒนาโครงการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การคิดค้นนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการทำงานเสมอสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชยุต ภวานันท์กุล, 2563) ผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจต้องมีหลักจัดการในการทำงานรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อใช้ในการทำงานเสมอสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Johnson, 2001; Jantan, 2003) และทฤษฎีการจัดการนวัตกรรมของ (Gibson et al, 1997) ที่กล่าวว่าหากถูกธุรกิจจะสามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้นั้นเจ้าของธุรกิจและทายาทจะต้องมีหลักการจัดการและนำเอาเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ในการทำงานนอกจากนี้ผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจต้องทำให้องค์กรและพนักงานยอมรับเอานวัตกรรมมาปรับใช้ให้ทันต่อโลกธุรกิจสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Dearing & Cox, 2018; Wernerfelt, 1998; ศุภางค์ นันตา, 2555)

องค์ประกอบด้านการจัดการคนเก่ง ส่งผลเชิงบวกผลต่อนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ เป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การสรรหาคนเก่ง (Talent) ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่พร้อมจะรับการพัฒนาเพื่อคัดเลือกเข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งงานที่สำคัญต่างๆ ขององค์กร โดยการสรรหาคนเก่งดังกล่าวจะพิจารณาคุณสมบัติของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วในระดับตำแหน่งรองลงมาทั้งในด้านผลงาน ศักยภาพ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ความสนใจ เป้าหมายในอาชีพ อายุ รวมถึงสุขภาพกายและใจ อีกทั้งการทำงานที่อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี เกิดเป็นบรรยากาศที่ดีต่อการทำงาน เอื้อต่อการทำงาน จะเป็นสำคัญที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ทำให้บุคคลนั้นๆ มีผลงานที่มีคุณภาพเกิดการพัฒนาดตนเอง รวมถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอีกด้วย สอดคล้องกับ เปรมจิตร คล้ายเพชร (2548) ที่ชี้ประเด็นเชิงจิตวิทยาของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรให้บุคลากรมีความรู้สึกและเชื่อว่าองค์กรมีความห่วงใย ดูแลเอาใจใส่ ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมบุคลากรในด้านต่างๆ จะส่งผลให้บุคลากรมีความผูกพันกับองค์กรและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้นโดยต้องคำนึงถึงมิติด้านผลตอบแทน ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านจิตวิทยาสังคม และด้านสภาพการทำงานสำหรับการรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้างาน การประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อวิเคราะห์บุคลากรที่จะก้าวเข้ามาในตำแหน่งที่สูงขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัล โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Gracia, Tavier & Danae, 2021; Bateman & Snell, 2014; Hennessey et al., 1988) ทศนคติเชิงบวก ความพร้อมที่จะพัฒนาตัวเองในทุกด้าน การจัดการสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดีในทุกสถานการณ์ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Akhmetshin et al., 2018; นิกร ศรีราช, 2563; วีราภรณ์ บุตรทองดี, 2557; บุญชม ศรีสะอาด, 2555) และอัตราผลตอบแทนที่เหมาะสมดึงดูดใจและสวัสดิการที่คุ้มค่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Alatawi, 2017; Birasnav, 2016; Tanaka, 2014)

องค์ประกอบของกลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยในด้านความคิดสร้างสรรค์และกรอบความคิดเติบโตนั้น ผู้สืบทอด

ตำแหน่งทางธุรกิจนี้จะต้องมีความคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ซึ่งแตกต่างจากความคิดของบุคคลทั่วไป มีความสามารถคนหาคำตอบได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม หรือมองทุกอย่างได้หลายมิติ มีปฏิภาณไหวพริบที่ดี สามารถคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Srivastava & Bhatnagar, 2008; Porter & Heppelmann, 2014; ดารา ที่ปะปาลและศิริชญาณ์ กำระเวก, 2561) และต้องสามารถคิดในรายละเอียดที่ปลีกย่อยได้ดี เพื่อขยายความคิดหลักให้มีความหมายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดารา ที่ปะปาลและศิริชญาณ์ กำระเวก, 2561) และแนวความคิดการตัดสินใจทางการเงินธุรกิจเพื่อการสร้างมูลค่ากิจการของ (ปริยดา สุขเจริญสิน, 2561) ที่กล่าวว่าผู้สืบทอดทางธุรกิจจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถวิเคราะห์รายละเอียดปลีกย่อยที่ละเอียดอ่อนอันส่งผลทำให้กิจการเจริญเติบโตต่อไปในอนาคตได้ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำธุรกิจได้เป็นอย่างดี มีการวางแผนการดำเนินงานทุกครั้ง เมื่อองค์กรกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบของกลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยใน ด้านความผูกพันต่อองค์กรนั้นจะองค์กรจะต้องมีความหมายต่อผู้สืบทอดและทำให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรผูกพันกับองค์กรราวกับว่าเป็นบ้านหลังที่สองเต็มใจทำงานทุ่มเทให้กับองค์กรจนเกษียณสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมจิตร คล้ายเพชร (2548) ที่ชี้ประเด็นเชิงจิตวิทยาของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรให้บุคลากรมีความรู้สึกและเชื่อว่าองค์กรมีความห่วงใย ดูแลเอาใจใส่ ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมบุคลากรในด้านต่างๆ จะส่งผลให้บุคลากรมีความผูกพันกับองค์กรและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้นโดยต้องคำนึงถึงมิติด้านผลตอบแทน ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านจิตวิทยาสังคม และด้านสภาพการทำงานสำหรับการรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้างาน และสฤตรัตน์ พิมลรัตนกานต์และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2560) ที่ศึกษาอิทธิพลของการรับรู้บรรยากาศองค์การผ่านความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์การที่มีผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ พบว่าการรับรู้บรรยากาศในองค์การมีอิทธิพลทางบวกกับความพึงพอใจในงาน การรับรู้บรรยากาศในองค์การมีอิทธิพลทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ ความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางบวกกับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางบวกกับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การรับรู้บรรยากาศในองค์การมีอิทธิพลทางบวกกับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ววิวรรธณี วงศาไชโย (2558) ที่ได้ศึกษาอิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้างานและการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ที่ส่งผลต่อความตั้งใจลาออกผ่านความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของพนักงานจ้างเทศบาลนครนครปฐม แสดงให้เห็นว่าการรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้างานเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร เพราะบุคลากรมีความใกล้ชิดกับหัวหน้างาน ซึ่งเมื่อบุคลากรเกิดการรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้าที่ดี ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานศักยภาพ สมรรถนะ การสร้างสรรค์ และประสิทธิภาพในการทำงานโดยในส่วนของ การรับรู้

การสนับสนุนจากทีมงาน จะส่งผลที่สำคัญต่อกระบวนการความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ Steers (1991 : 79) ที่ได้กล่าวถึงความผูกพันต่อองค์กรเป็น ความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมองค์การ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นอย่างสูงการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การหรือการยอมรับในแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

องค์ประกอบของกลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นองค์ประกอบของการขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัลของประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล และธีระวัฒน์ จันทิก (2559) โดยภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีการพัฒนาและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และองค์กรต้องสนับสนุนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในการคิดค้นและพัฒนาเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

แนวทางการวางแผนหาผู้สืบทอดตำแหน่งขององค์กร ภายในองค์กรควรมีการจัดทำแผนการหาผู้สืบทอดตำแหน่ง เพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในตำแหน่งงานที่สำคัญขององค์กรในอนาคต เตรียมความพร้อมด้านอัตรากำลัง และความพร้อมด้านศักยภาพของบุคลากรให้สามารถดำรงตำแหน่งงานที่สำคัญขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์และรองรับการเจริญเติบโตของบริษัทได้อย่างยั่งยืน โดยมีความสอดคล้องกับรูปแบบการวางแผนหาผู้สืบทอดตำแหน่งของ Guru, W. (2020) กล่าวคือ ควรมีการระบุแผนงานสำคัญในการสืบทอดตำแหน่ง มีแผนงานในการประเมินศักยภาพในการทำงานที่ชัดเจน ควรมีการระบุตำแหน่งหน้าที่ที่มีความสำคัญในการทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามทิศทางในอนาคต ซึ่งนำมาจากแผนกลยุทธ์ขององค์กร สรรหาพนักงานที่มีศักยภาพเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่สายงานที่ได้รับมอบหมาย การส่งเสริมและพัฒนาพนักงานภายในองค์กร เพื่อให้มีทักษะความเป็นผู้นำและมีความพร้อมในการรับตำแหน่งในอนาคต โดยกลยุทธ์การสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัล แบ่งออกเป็น 3 ระยะการสืบทอดคือ 1) ระยะก่อนเข้าสู่ธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัล ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจแนะนำให้รู้จักกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัล ผู้สืบทอดธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัลเข้ามาช่วยทำงาน ศึกษา และเรียนรู้ 2) ระยะเข้าสู่ธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัล หลังจากผู้สืบทอดสำเร็จการศึกษาขั้นสูงสุดตามความสามารถของผู้สืบทอดธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัล เข้ามาทำธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัล โดยให้ทำงานเต็มเวลา เมื่อผู้สืบทอดธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัล มีความชำนาญ ในการทำงานด้านอุตสาหกรรมดิจิทัล เราสามารถให้ผู้สืบทอดธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัล รับผิดชอบตัดสินใจกำหนดเป้าหมายเพื่อนำมาเป็นตัวชี้วัดได้ และ 3) ระยะสืบทอดธุรกิจ ผู้สืบทอดธุรกิจจะต้องรับผิดชอบงานทั้งหมด และยังช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เมื่อผู้สืบทอดธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัลได้รับการไว้วางใจ ผู้สืบทอดจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานแบบเต็มตัวโดยเป็นผู้ตัดสินใจในรับผิดชอบงานทุกอย่างของธุรกิจอุตสาหกรรมดิจิทัล โดยทั้ง 3 ขั้นตอนนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Longenecker and Schoen (1978) ที่ว่า ควรสร้างความคุ้นเคยกับ

ธุรกิจและสร้างประสบการณ์แล้วจึงเข้ามาเพื่อสืบทอดตำแหน่งเข้ามาปฏิบัติงานแบบเต็มตัวและเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ตามความสามารถ การวางแผนการสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจจะทำให้ผู้ที่ได้รับสืบทอดมีความกระตือรือร้นที่เพื่อที่ได้เป็นที่ยอมรับในองค์กรมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ (หนูคิด ภูน้ำสี, 2558; วิไล พรหมดาว, 2562; Eisenberger & Cameron, 1996) โดยการที่องค์กรให้การยอมรับและรับรองสำหรับตำแหน่งงานให้แก่ผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจทำให้รู้สึกมั่นคงและประสบความสำเร็จในการทำงาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เชิงทฤษฎี (Theoretical Contributions)

การศึกษานี้ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงทฤษฎี จากกรอบแนวคิดในการวิจัยก่อให้เกิดการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย ดังนี้

1. สามารถแสดงถึงสาเหตุและผลกระทบของปัจจัยที่อธิบายความสัมพันธ์โดยเชื่อมโยงจากแนวคิด 6 แนวคิด ได้แก่ กรอบความคิดเติบโต ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความผูกพันต่อองค์กร การจัดการคนเก่ง และการจัดการนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อนำไปสู่การสร้างกระบวนการพัฒนาการขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย

2. การที่องค์กรจะสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนนั้น การจัดการนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ ได้แก่ ความสามารถทางนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ ด้านตลาด ด้านกระบวนการ และด้านพฤติกรรม ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ที่ผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนภายในองค์กร เพื่อเชื่อมเข้ากับโอกาสทางการดำเนินธุรกิจ หรือปรับตัวให้ผ่านพ้นอุปสรรคหรือการคุกคามภายนอก การสร้างความมั่นคงให้องค์กรที่ดีที่สุดคือ การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันซึ่งเป็นหัวใจของการวางแผนกลยุทธ์

เชิงการจัดการ (Managerial Contribution)

การศึกษานี้ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงการจัดการ ดังนี้

1. สามารถชี้ให้เห็นถึงธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัลของประเทศไทย เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการนวัตกรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนของธุรกิจ ซึ่งผู้ประกอบการควรให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตของสภาพแวดล้อมองค์กรที่เข้าใจและเล็งเห็นโอกาสท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงจะสามารถสร้างผลตอบแทนเชิงบวกทางธุรกิจ

2. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการในการกำหนดกลยุทธ์การขับเคลื่อนผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัล อันได้แก่ กรอบความคิดเติบโต ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความผูกพันต่อองค์กร การจัดการคนเก่ง และการจัดการนวัตกรรมองค์กรเพื่อสืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ

3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับคู่แข่งรายใหม่ในปัจจุบัน และคู่แข่งรายใหม่ที่จะเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดในอนาคต และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านกลยุทธ์ของธุรกิจในระดับต่างๆ เพื่อจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรอย่างจำกัดให้สามารถรองรับกับคู่แข่งภายใต้สภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ รวมถึงการออกแบบและพัฒนากิจกรรมของธุรกิจเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

แนวทางการศึกษาค้นคว้าวิจัยในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้จากตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ค่าน้ำหนักของตัวแปรความคิดคล่องแคล่วนั้นมีค่าน้ำหนักของตัวแปรสังเกตได้ที่สูงกว่าตัวแปรความคิดริเริ่มและความคิดยืดหยุ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยนี้เป็นการวิจัยในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการดิจิทัล ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามพลวัตรของเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สืบทอดตำแหน่งทางธุรกิจ จึงต้องเป็นผู้นำเชิงรุกเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความคิดคล่องแคล่ว รวดเร็ว สามารถจัดการนวัตกรรมในการเพิ่มพูนศักยภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขัน สามารถขับเคลื่อนให้เป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชยุต ภาวนันท์กุล. (2563). รูปแบบอวตารการจัดการสาธารณสุขสร้างสรรค์: นวัตกรรมความคิดใหม่ การจัดการภาครัฐ สร้างความสามารถการแข่งขันยุทธศาสตร์เวชกรรมการแพทย์แผนไทย. *วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย*. 14(2), 71-89.
- ปฎิพัร เพชรศิริและคณะ. (2560). รูปแบบและกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจเสื้อผ้าค้าส่งในตลาดโบ้เบ๊ กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 10 (2), 517-530.
- เปรมจิตร คล้ายเพชร. (2548). การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความยุติธรรมองค์กรที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรและความตั้งใจลาออก. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ*, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาณุ ลิ้มมานนท์. (2546). *กลยุทธ์การจัดการนวัตกรรมธุรกิจสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ควอลิตี้ ครีเอชั่น
- ภาพิมล ธนรุ่งเจริญกิจและคณะ. (2560). กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจร้าน Mr. Ice Cream จังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*. 10(1), 1152-1167.

- ภัทรานิษฐ์ ทองสามสีและธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในโครงการทุนพัฒนาแผนธุรกิจนวัตกรรม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(2), 1564-1580.
- บุญทวรรณ วิงวอน. (2556). *การเป็นผู้ประกอบการยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณีนุช ทรวงสุรัตน์กุล. (2559). อิทธิพลของผู้บริหารระดับกลางในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม กรณีศึกษา : บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(1), 283-297.
- วสุธิดา นักเกษม และ ประสพชัย พสุนนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*. 11(1), 61.
- วีไล พรหมดาว. (2562). แรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู. *วารสารบริหารการศึกษาบวบัณฑิต*. 20(4), 49-63
- สุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์ และวิโรจน์ เกษภูลักษ์ณ์. (2560). อิทธิพลของการรับรู้บรรยากาศองค์การผ่านความพึงพอใจและความผูกพันต่อองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 10(2), 1611-1629
- หนูคิด ภูน้ำสี. (2558). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนุวัต สงสม. (2560). ความสามารถทางนวัตกรรม: การทบทวนวรรณกรรมและแบบจำลองเชิงแนวคิดเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 37(4), 60.
- อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง: เปลี่ยนความท้าทายสู่ความสำเร็จขององค์การอย่างยั่งยืน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(1), 845-860.
- Andrew, J. D., (1995). *Leadership*. New Jersey: Houghton Mifflin Company.
- Alvonitis G. J., Kouremenos, A., and Tzokas, N. Assessing the innovativeness of organizations and its antecedents: Project innovation. *European Journal of Marketing*. 28 (1), 5-28.
- Baker, W. E., & Sinkula, J. M. (1999a). The synergistic effect of market orientation and learning orientation on organizational performance. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 27(4): 411-427.

- Barney, J. B. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*. 17 (1), 99.
- Calantone, R.J., Cavusgil, S.T., and Zhao, Y. "Learning orientation, firm innovation, and firm performance." *Industrial Marketing Management* 31, 6(2002): 515-524.
- Covin, J., and Slevin, D. "Strategic management of small firms in hostile and benign environments." *Strategic Management Journal* 10, (January 1989): 75-87.
- Dele, E. (1996). *Management: Theory and Practice*. (6th ed.). Tokyo: McGraw-Hill.
- Dess, G.G., Lumpkin, G.T. & Taylor, M.L. (2005). *Strategic Management: Creating competitive advantage* (2nded.). New York: McGraw-Hill.
- Dess, G.G., Lumpkin, G.T., and Eisner, A. B. (2007). *Strategic Management: Creating Competitive Advantages*. New York: The Free Press.
- Eisenberger, R., Rhoades, L., & Cameron, J. (1999). Does pay for Performance increase or decrease Perceived Self – Determination and Intrinsic Motivation?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 1026 – 1040.
- Ferraresi, A. A., Santos, S. A., Frega, J. R., & Pereira, H. J. (2012). Knowledge management, market orientation, innovativeness and organizational outcomes: A study of companies operating in Brazil. *Journal of Information Systems and Technology Management*, 9(1), 89-108.
- Gordon, L. A., Loeb, M. P., & Tseng, C. Y. (2009). Enterprise risk management and firm performance: A contingency perspective. *Journal of Accounting and Public Policy*, 28(4), 301-327.
- Hair et al. (1998). Construct Validity and Reliability. Retrieved May 10, 2011
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis*. 6th ed. New Jersey: Pearson Education.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7th Edition, Pearson, New York.
- Harms, R. (2009). A Multivariate Analysis of the Characteristics of Rapid Growth Firms, Their Leaders, and Their Market. *Journal of Small Business and Entrepreneurship*. 22(4), 429-454.
- Hult, G.T.M., Hurley, R.F., and Knight, G.A. "Innovativeness: Its antecedents and impact on business performance." *Industrial Marketing Management* 33, (2004): 429-438.

- Hult, G.T.M., Snow, C.C., and Kandemir, D. "The role of entrepreneurship in building cultural competitiveness in different organizational types." *Journal of Management* 29, 3 (2003): 401-426.
- Hurley, R.F., and Hult, G.T.M. "Innovation, market orientation, and organizational learning: An integration and empirical examination." *Journal of Marketing* 62(1998): 42-54.
- Joreskog, K. & Sorbom, D. (1993). LISREL 8 : Structural equation modeling with the SIMPLIS command language. Chicago, IL : Schientific Software International.
- Longenecker, J. G. and Schoen, J. E. (1978). Management Succession in the Family Business. *Journal of Small Business Management*, 16: 1– 6.
- Keskin, H. "Market orientation, learning orientation, and innovation capabilities in SMEs: An extended model." *European Journal of Innovation Management* 9, 4(2006): 396-417.
- Kline, R. B. (1998). Principles and practice of structural equation modeling. NY: Guilford Press
- Knowles, C., Hanson, E., and Shook, S. "Assessing innovativeness in the North American softwood sawmilling industry using three methods." *Canadian Journal of Forest Research* 38,2(2008): 363-375.
- Likert Rensis . (1932). "A Technique for the Measurement of Attitudes". *Archives of psychology*. 140: 1–55.
- Li, T. & Calantone, R. J. (1998). The impact of market knowledge competence on new product advantage: Conceptualization and empirical examination. *Journal of Marketing*, 62(4), 13-29.
- Longenecker, J. G. and Schoen, J. E. (1978). Management Succession in the Family Business. *Journal of Small Business Management*, 16: 1– 6.
- Marquardt, M.J. (2002). Building the Learning Organization: A System Approach to Quantum Improvement and Global Success. New York: McGraw-Hill.
- Mathuramaytha, C. (2014). Intellectual capital concepts for competitive advantages. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 34(3), 127-135. (in Thai).
- Matsuo, M. "Customer orientation, conflict, and innovativeness in Japanese sales departments." *Journal of Business Research* 59, (2006): 242-250.
- Miller, D., and Friesen, P. H. "Strategy making and environment: The third link." *Strategic Management Journal* 4, 3(1983): 221-235.

- North, D., and Smallbone, D. "The innovativeness and growth of rural SMEs during the 1990s." *Regional Studies* 34, 2(2000): 145-157.
- Nybakk, E., Crespell, P., Hanson, E., and Lunnan, A. "Antecedents to forest owner innovativeness: An investigation of the Non-timber forest products and services sector." *Forest Ecology and Management* 257, (2009): 608-618.
- Porter, Michael, E. (1998). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance: with a new introduction*, New York: Free Press.
- Porter, M. E. (2005). *The Competitive Advantage Creating and Sustaining Superior Performance*. New York : The Free Press. 4.
- Peng, C.-H. "The relationships between the antecedents of innovativeness and business performance." *International Symposium on Electronic Commerce and Security*, (2008): 805-809.
- Rhee, J., Park, T., and Lee, D.H. "Drivers of innovativeness and performance for innovative SMEs in South Korea: Mediation of learning orientation." *Technovation* 30, (2010): 65-75.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.
- Siguaw, J. A., Simpson, P. M., & Enz, C. A. (2006). Conceptualizing innovation orientation: A framework for study and integration of innovation research. *Journal of Product Innovation Management*, 23, 556-574.
- Steer, R.M., & Porter. L.W. (1983). *Motivation and Work behavior* (3rd ed.). New York: McGraw – Hill.
- Tidd, J., Bessant, J. and Pavitt, K. (2005). *Managing Innovation : Intergrating technological, market and organization change* (3rd ed.). Sussex, UK: John Wiley & Sons.
- Wang, C. L., & Ahmed, P. K. (2004). The development and validation of the organizational innovativeness construct using confirmatory factor analysis. *European Journal of Innovation Management*, 7(4): 303-313.
- Wutthirong, P. (2015). *Innovation Management: Resource, learning organization and innovation*. Bangkok, Thailand: Chulapress. (in Thai).
- Yuan, L. D. & Juan, L. (2014). Dynamic Capabilities, Environmental Dynamism, and Competitive Advantage: Evidence from China. *Journal of Business Research*, 67(1) p.2793-2799.

-
- Youndt, M. A. & Snell, S. A. (2004). Human Resource Configurations, Intellectual Capital, and Organizational Performance. *Journal of Managerial Issues*.16(3), 337-360.
- Zahid, S. M., & Ali, I. (2011). Learning orientation, innovation capability, and organizational Performance: Evidence from banking sector of Pakistan. Department of Management Sciences COMSATS Institute of Information Technology Lahore, Pakistan.

การเรียนรู้นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือ
ในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Learning Innovations in The Use of Electronic Money (E-Mobile) Via
Mobile Phones in Paying Tuition Fees Through Students of
Suan Sunandha Rajabhat University

กัญรัชการย์ เลิศอมรศักดิ์¹
Kanratchakan Lertamornsak

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอม และเพื่อเปรียบเทียบระดับการเรียนรู้นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่มีการใช้จ่ายผ่านโทรศัพท์มือถือโดยขนาดตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 400 คน สถิติเชิงพรรณนา อธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าจำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ พร้อมทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ผลการศึกษา พบว่า ระดับการเรียนรู้นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.116, S.D. = 0.6225) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับมากที่สุดคือ ลักษณะนวัตกรรมด้านความได้เปรียบ ($\bar{X}$ = 4.198, S.D. = 0.6637) รองลงมาคือ การใช้งาน ($\bar{X}$ = 4.186, S.D. = 0.6983) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ($\bar{X}$ = 4.044, S.D. = 0.7007) และลำดับสุดท้าย การรับรู้ความมีประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.038, S.D. = 0.7198) ตามลำดับ นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ต่างกัน มีระดับระดับการเรียนรู้นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : นวัตกรรม; อิเล็กทรอนิกส์; โทรศัพท์มือถือ

Received: 2022-06-22 Revised: 2022-08-04 Accepted: 2022-08-05

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: ganratchakan.le@ssru.ac.th

Abstract

The objective of this research is To study the level of learning innovations in the use of electronic money (e-Mobile) via mobile phones to pay tuition fees. and to compare the level of learning innovations in the use of electronic money (e-Mobile) via mobile phones for paying tuition fees through students of Suan Sunandha Rajabhat University classified by personal factors. This research is a quantitative research. The sample group used in this research is students who spend via mobile phones. The population sample size used in this research is 400 people. Explain the general information of the sample. by using the number, percentage, mean, and standard deviation. Inferential Statistics used for analysis To test the comparison between independent variables and dependent variables. using analytical statistics and testing the differences in pairs by LSD method. The results of the study found that the learning level of innovations in the use of electronic money (e-Mobile) via mobile phones for paying tuition fees through students of Suan Sunandha Rajabhat University was overall. at a high level ($\bar{x} = 4.116$, S.D. = 0.6225). If considering each item, it was found that all items were at a high level. The item with the highest level is Advantage innovation characteristics ($\bar{x} = 4.198$, S.D. = 0.6637), followed by usability ($\bar{x} = 4.186$, S.D. = 0.6983), perceived ease of use ($\bar{x} = 4.044$, S.D. = 0.7007.) and the last Perceived usefulness ($\bar{x} = 4.038$, S.D. = 0.7198), respectively. Innovations in the use of electronic money (e-Mobile) via mobile phones to pay tuition fees through students of Suan Sunandha Rajabhat University. with different personal factors, the overall level of learning innovation in electronic money usage is no different and in each aspect, it was found that every aspect was not different.

Keywords: Learning Innovations; The Use of Electronic Money; Mobile Phones.

บทนำ (Introduction)

เงินอิเล็กทรอนิกส์ เริ่มเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น ทั้งการใช้บัตรแทนเงินสดในการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ การใช้บริการขนส่งมวลชน รวมถึงการซื้อสินค้าและบริการผ่านทางช่องทางออนไลน์บางประเภท ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต่างๆ เริ่มนำเทคโนโลยีเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ e-Mobile เข้ามาเพื่อรองรับการซื้อสินค้าและการใช้บริการของลูกค้าให้มีความสะดวกสบาย และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของระบบการซื้อขายสินค้าให้รวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น

เงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ e-Mobile คือมูลค่าเงินที่บันทึกอยู่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ชิปการ์ดในบัตรพลาสติกและโทรศัพท์มือถือ หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้บริการได้ชำระเงินล่วงหน้าแก่ผู้ให้บริการ e-Mobile และสามารถใช้จ่ายชำระค่าสินค้าบริการได้ตามร้านค้าที่รับชำระ โดย e-Mobile สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ e-Mobile ที่มีชิปข้อมูลอยู่บนบัตร (Card-based) เช่น Rabbit

Card สำหรับชำระค่าโดยสารรถไฟฟ้าบีทีเอส และ Smart pause สำหรับชำระสินค้าในร้านสะดวกซื้อ เซเว่น อีเลฟเว่น ส่วน e-Mobile อีกประเภทหนึ่ง คือ e-Mobile ที่มีข้อมูลอยู่บนเครือข่าย (Network-based) เช่น Paypal AIS mPay และ True Money เป็นต้น

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและการดำเนินธุรกิจมากขึ้นบทบาทของเทคโนโลยีไม่ได้จำกัดอยู่ที่ระดับของธุรกิจเท่านั้นแต่ได้แผ่ขยายเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป ดังจะเห็นได้จากการเกิดของมือถือ ระบบปฏิบัติการ Android หรือ iOS ต่างๆ ที่มีการเชื่อมต่อจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ 1) โทรศัพท์มือถือประเภท Smartphone มีการพัฒนาให้รองรับการให้บริการ Mobile Internet เพิ่มมากขึ้น 2) แนวโน้มราคาของอุปกรณ์ที่รองรับการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ปรับตัวลดลง และหลากหลายมากยิ่งขึ้น 3) Widget/Gadget รูปแบบใหม่ๆ ที่ทยอยออกมาสร้างกระแสความตื่นตัวในการใช้งาน Application ใหม่ๆ กระตุ้นให้เกิดความต้องการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 4) ความนิยมในการใช้งาน Social Network เช่น Facebook Twitter หรือ LINE Application ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้ประสบการณ์การใช้งานแบบ Real-Time และเทคโนโลยี Visualization เช่น เล่นเกมออนไลน์ 3D หรือ Social Network Game จำเป็นต้องใช้งานบนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงโดยไม่ต้องเสียค่าโทรศัพท์แบบเดิมๆ และสามารถสื่อสารรายกลุ่มหรือรายตัวได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

นอกจากนี้ ความสะดวกสบายในการทำธุรกรรมต่างๆ ผ่านมือถือและเครื่องมือต่างๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมและเชื่อถือจากผู้ใช้งานมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งดูได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนธุรกรรมทางการเงินที่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือมือถือโดยตรงมีอยู่เป็นจำนวนมาก และเพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ไม่ว่าจะเป็นรับชำระค่าสินค้า หรือบริการ โดยโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารหลังจากตกลงซื้อสินค้าหรือบริการการตัดค่าใช้จ่ายโดยตรงจากบัญชีบัตรเครดิต บัตรเครดิต แม้แต่การนำเงินเข้ากระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ก่อนที่จะทำรายการหักชำระค่าสินค้าหรือบริการต่อไป ซึ่งธุรกรรมที่เกิดขึ้นดังกล่าวล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับบริการของธนาคารพาณิชย์

การเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอม นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ในการใช้งานดังกล่าว เพื่อเพิ่มทักษะทางด้านเทคโนโลยี สามารถนำไปใช้งานได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยนักศึกษาสามารถทำธุรกรรมงานธุรการผ่านเทคโนโลยีให้สะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลาดังกล่าวในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ในการให้บริการแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (กองการเงิน มร.สวนสุนันทา, 2562)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนรู้และปัญหา อุปสรรค เพื่อการพัฒนาในการใช้การเงิน

อิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการเรียนรู้วัตรกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้วัตรกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีจำนวน 30,549 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่มีการใช้จ่ายผ่านโทรศัพท์มือถือโดยขนาดตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 400 คน (อ้างอิงจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เว็บไซต์ : <https://ssru.ac.th/about/restu>)

2. ด้านเนื้อหาศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) วัตรกรรมการใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ทฤษฎีความเชื่อมั่นกับเทคโนโลยี แนวคิดความมั่นคงปลอดภัย เนื้อหาและองค์ประกอบของการชำระสินค้าผ่านระบบมือถือ ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการชำระสินค้าบนมือถือ บริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน ขณะที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ ลักษณะวัตรกรรมด้านความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ลักษณะวัตรกรรมด้านความเข้ากันได้กับผู้ใช้ การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived usefulness) เงื่อนไขการอำนวยความสะดวก (Facilitating condition) และ การใช้งาน (Usability)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1.วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) อธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์ระดับการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร

อิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ T-test F-test (One Way Anova) พร้อมทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant difference)

ขั้นตอนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) นวัตกรรมการใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ทฤษฎีความเชื่อมั่นกับเทคโนโลยี แนวคิดความมั่นคงปลอดภัย เนื้อหาและองค์ประกอบของการชำระสินค้าผ่านระบบมือถือ ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการชำระสินค้าบนมือถือ บริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นตัวแบบในการทำแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ได้ดำเนินการดังนี้ 3.1 ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยผลการศึกษา เอกสารที่เกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด รวมทั้งแบบสอบถามต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย กำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม จากการสรุปข้อมูลที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย กำหนดเนื้อหาแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ขณะที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ มีการกำหนดระดับคะแนนการวัดระดับการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้เกณฑ์คะแนนเป็น 5 ระดับ ลักษณะของข้อคำถามที่สร้างขึ้นเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, 1976) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามความพึงพอใจ สร้างแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนอผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ เพื่อขอคำแนะนำปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ทำการปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือตรวจทานเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องมากยิ่งขึ้น และนำแบบสอบถามฉบับจริงใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า การเรียนรู้นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.116$, S.D. = 0.6225) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับมากที่สุดคือ ลักษณะนวัตกรรมด้านความได้เปรียบ ($\bar{X}=4.198$, S.D. =0.6637) รองลงมาคือ การใช้งาน ($\bar{X}= 4.186$, S.D. =0.6983) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ($\bar{X}=4.044$, S.D. =0.7007) และลำดับสุดท้าย การรับรู้ความมีประโยชน์ ($\bar{X}=4.038$, S.D. =0.7198) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเรียนรู้นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยภาพรวม

การเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะนวัตกรรมด้านความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ และลักษณะนวัตกรรมด้านความเข้ากันได้กับผู้ใช้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล (ระดับ)	ลำดับ ที่
ลักษณะนวัตกรรมด้านความได้เปรียบ	4.1983	.66371	มาก	1
การรับรู้ความมีประโยชน์	4.0387	.71988	มาก	4
การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน	4.0444	.70070	มาก	3
การใช้งาน	4.1825	.69831	มาก	2
รวม	4.1160	.62257	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” มีผลการวิจัยที่เป็นประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปราย งานวิจัยของวิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พรังน้อย (2559) อธิบายว่าจากความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องพัฒนาทักษะใหม่ให้เกิดขึ้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่สำหรับประเทศไทยเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกที่ต้องการคนยุคใหม่ให้มีทักษะที่เหมาะสม ประเด็นสำคัญคือปรัชญาการศึกษาไทยต้องเปลี่ยนไปจากเดิม คือ ต้องมีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ (Identity) คนไทยจากเดิมเป็นเพียงพลเมืองไทย (Thai-Thai) สู่ความเป็นคนไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองโลก (Global Thai) ซึ่งหมายถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก เครือข่ายของประชาคมโลกสอง มีการปรับเปลี่ยนจุดเน้น (Reorientation) จากการเน้นการสร้างคนเพื่อป้อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ (People for Growth) เพื่อตอบโจทย์สังคมอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียวไปสู่การเน้นการสร้างการเติบโตเพื่อรองรับการสร้างและปลดปล่อยศักยภาพของผู้คนในสังคม (Growth for People) เพื่อตอบโจทย์สังคมองค์ความรู้ และวิริยะ โกษิต (2560) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียนวัดป่าประดู่จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัย พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียนวัดป่าประดู่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาด้านการเข้าถึงความรู้ด้านกระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับ เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียนวัดป่าประดู่จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ จากการศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยข้างต้น นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง แก้ไข และนวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้งาน ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะในการศึกษา ดังนี้ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ควรมีการศึกษาถึงการรับรู้คุณภาพการใช้งานของการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอม เพื่อช่วยให้พัฒนาระบบให้เหมาะสมกับงาน และมีผลการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น 2 ควรมั่นตรวจสอบปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3. ควรมีการศึกษาความต้องการการเรียนรู้การใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมและการเปรียบเทียบการให้บริการของการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมกับการใช้จ่ายแบบต่างๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยข้างต้น นวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง แก้ไข และนวัตกรรมการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้งาน ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะในการศึกษา ดังนี้

1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ควรมีการศึกษาถึงคุณภาพการใช้งานของการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอม เพื่อช่วยให้พัฒนาระบบให้เหมาะสมกับงาน และมีผลการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น

2 ควรมั่นตรวจสอบปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมผ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการให้บริการของการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอม ที่อาจมีจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของความต้องการของใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอม

3. ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบการให้บริการของการใช้งานเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mobile) ผ่านโทรศัพท์มือถือในการจ่ายค่าเทอมกับการใช้จ่ายแบบต่างๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2562). สืบค้น 2 มีนาคม 2562, จาก

<https://ssru.ac.th/about/restu>

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พริ้งน้อย. (2559). *นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 2 มีนาคม 2562, จาก

file:///C:/Users/Administrator/Downloads/mako,+Journal+manager,+Chap3+34-3.pdf.

วิริยะ โกษิต. (2560). *การศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียนวัดป่าประดู่จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*

Likert, R., & Likert, J. G. (1976). *New ways of managing conflict*. McGraw-Hill.

Mowen, J. C., & Minor, M. (1998). *Consumer behavior* (5th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). New York: Free.

Solomon, M. R. (1966). *Consumer behavior*. (3rd ed.). New Jersey: Printice-Hall

การพัฒนาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา
เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Development of Thai Language Learning Activities Package
on Principles of Language Usage to Enhance Ability
to Read and Write Thai for Six Grade Students

ทัตศญา บังวัน¹ กรรณิการ์ ทองรักษ์² ศุกลรัตน์ มิ่งสมร³

Tattaya Bangwan, Kannika Thongrak, Sukolrat Mingsamorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องหลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ 4) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียว สอบก่อนเรียนหลังเรียน ขั้นตอนการวิจัย 1. สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80 2. ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 23 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษา จำนวน 3 ชุด แบบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระและแบบกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 82.79/81.44 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง

Received: 2022-06-25 Revised: 2022-08-24 Accepted: 2022-08-24

¹ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College.

Corresponding Author e-mail: Tattaya1111@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College

³ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords) : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษา; การอ่านและการเขียนภาษาไทย

Abstract

The purposes of this study were 1) to create and find effective Thai language learning activities package on principles of language usage to enhance ability to read and write Thai for grade 6 students by the criterion at 80/80. 2) compare the ability of reading and writing Thai between Pre-test and Post -test. 3) compare the studying achievement on using Thai language learning activities package on principles between Pre-test and Post -test. 4) study the students' satisfaction to the instruction on using Thai language learning. The research was Experimental Research; One-Group-Pretest-Posttest Design. The study was divided into. 1: Develop and find out the efficiency Thai language learning activities package on principles by the criterion at 80/80. 2: Experimented the learning activities Thai language learning activities package. The six grade students 23 sampling students who were studying in the first semester in 2021 of Ban Mae Om Ki School. The studying tools were 1) 3 sets of Thai language learning activities package on principles of language usage to enhance ability to read and write Thai. 2) achievement test and 3) satisfaction questionnaire, analyzing the data by using percentage Dependent t-test and mean. The results were as follows: 1) Thai language learning activities package on principles of language usage to enhance ability to read and write Thai for grade 6 students was higher than the criterion at 82.9/81.44 2) The ability of reading and writing on using Thai language learning activities package on principles of language usage to enhance ability to read and write Thai for six grade students; Post-test was significantly higher than Pre-test at level .05 3) The studying achievement on Thai language learning activities package on principles of language usage to enhance ability to read and write Thai for grade 6 students; Post-test was significantly higher than Pre-test at level .05 4) The students' satisfaction to the instruction was appropriate at high level.

Keyword: Thai language learning activities package on principles of language usage; read and write Thai

บทนำ (Introduction)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

วิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของเด็กไทย จึงได้บรรจุไว้เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนต้องศึกษาวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น จัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้รายปี สาระการเรียนรู้รายปีและจัดทำคำอธิบายรายวิชา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องดำเนินการ ดังนี้ 1. เลือกรูปแบบจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2. คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหาวิชา ความสนใจและวัยของนักเรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน 3. จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของนักเรียน เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ครูควรจัดให้นักเรียนฝึกทักษะการอ่านและเขียนอย่างจริงจัง เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ ความคิด การตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ที่กล่าวว่า การอ่านและการเขียน เป็นทักษะที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านหนังสือเป็นการฝึกให้สมองได้คิด เป็นการแสวงหาความรู้ความเพลิดเพลินก่อให้เกิดความเข้าใจแนวคิด อารมณ์และจินตนาการ นอกจากนั้น การอ่าน มีบทบาทสำคัญในการศึกษาเล่าเรียน ด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถทางการอ่านทั้งสิ้น และการเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญ คือ การสื่อสารด้วยตัวอักษรเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ประสพการณ์ข่าวสารและจินตนาการจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านจะเห็นได้ว่าทั้งการอ่านและการเขียนมีความสำคัญเพราะเมื่อคนอ่านออกเขียนได้ก็มีความรู้ สามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การอ่านจะทำให้เกิดความสนใจใฝ่รู้และก้าวหน้า

เหตุการณ์ของโลกปัจจุบัน ดังนั้นการเรียนภาษาไทยต้องใช้ทักษะที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งฟัง พูด อ่านและเขียน จะต้องทำการฝึกฝนทุกทักษะอย่างจริงจัง จึงทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้น

สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบัน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย เหมาะสมกับโอกาสและบุคคล จนถึงการพัฒนาทักษะให้ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ สุนันทามันเศรษฐวิทย์ (2549) นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยได้ เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา ดังที่ รัตนา บุตรอุดม (2559) และกัลยวรรณ ฉันทจิตปรีชา (2561) พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่ทำให้การเรียนประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่ง ชุดกิจกรรม เป็นสื่อนวัตกรรมที่ได้พัฒนามาจากวิธีการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี เข้ามาประสมประสานให้กลมกลืนกันได้อย่างพอเหมาะ นับตั้งแต่การเรียนรู้ด้วยตนเอง การร่วมกิจกรรมกลุ่ม การใช้สื่อในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีเป้าหมายให้ผู้เรียนไปตระหนักรู้มีโอกาสคิดใคร่ครวญ มีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง ได้ลงมือปฏิบัติจริง และผู้เรียนมีโอกาสภาคภูมิใจในความสำเร็จ โดยการทราบผลย้อนกลับทันทีหลังประกอบกิจกรรมนั้น ๆ สอดคล้องกับนิธิวัติ เพียรรักกิจการค้า (2554) ได้สรุปว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรม มีดังนี้ ช่วยให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถค้นคว้าด้วยตนเอง นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักเรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน และช่วยลดภาระงานของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับพิมพ์พิมล แสนนาม (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมฝึกการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.19/83.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมฝึกการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมฝึกการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจในการเรียนในระดับมากที่สุด

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ย 44.96 ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ย 36.08 และปีการศึกษา 2563 คะแนนเฉลี่ย 45.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายสาระพบว่า สาระที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา เนื่องจากคะแนนเฉลี่ย

ต่ำได้แก่ การฟัง การดู และการพูด การอ่าน วรรณคดีและวรรณกรรม หลักการใช้ภาษาไทย และการเขียน ซึ่งถือว่ายังไม่ถึงเป้าหมายที่โรงเรียน ได้ตั้งไว้ และจากการสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประจำปีการศึกษา 2563 พบว่า พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ 80 (โรงเรียนบ้านแม่อมกิ, 2563) จากสภาพปัญหาดังกล่าว นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาภาษาไทยต่ำ ผลคะแนนทดสอบระดับชาติยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และยังขาดทักษะเกี่ยวกับวิชาภาษาไทยในเรื่องหลักภาษา ด้านคำ และหน้าที่ของคำ ซึ่งเห็นได้จากระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขอบเขตการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 42 คน

3. เครื่องมือการวิจัย

3.1 แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน (แต่ละองค์ประกอบ) ได้แก่ ความชัดเจน ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และการใช้ภาษา ในการบรรยายองค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรม ซึ่งได้แก่ คำชี้แจง ใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ เฉลยแบบทดสอบ

3.2 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับประเด็นในการประเมิน คือ การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ (ในภาพรวม) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้อง และการใช้ภาษาในการบรรยายองค์ประกอบต่าง ๆ

4. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พร้อมทั้งนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, 2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยลงความเห็นตามแบบประเมินที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) และนำคะแนนจากแบบประเมินทั้ง 2 ฉบับ มาหาค่าเฉลี่ยและใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม และนำไปหา

ประสิทธิภาพกับนักเรียนจำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 9 คน และ กลุ่มที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 30 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าประสิทธิภาพ E1/E2

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ One group Pretest – Posttest Design

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบคือ คำชี้แจง วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม ใบความรู้ ใบกิจกรรม เฉลยใบกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 3 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง พยางค์และคำ ชุดที่ 2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำนาม ชุดที่ 3 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำสรรพนาม

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาคุณลักษณะที่ต้องการประเมิน ได้แก่ ความสอดคล้อง ความเหมาะสมและข้อคำถาม เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ความถูกต้องของเกณฑ์ให้คะแนน ว่ามีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบด้านเนื้อหาการใช้ภาษา นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่ลงความคิดเห็น มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 0.80 และ 1.00 ซึ่งถือเป็นค่าที่ใช้ได้

3.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา

3.3.1 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยตามระดับพฤติกรรมในด้านพุทธิพิสัยเป็น 6 ระดับตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1956) ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความ

สอดคล้องระหว่างเนื้อหากับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความชัดเจนของข้อคำถาม และความเหมาะสมของตัวเลือก

3.3.2 นำคะแนนจากแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัดของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 0.80 และ 1.00 ซึ่งถือเป็นค่าที่ใช้ได้

3.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อมกิติไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.4 นำคะแนนของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย มาหาค่าความเชื่อมั่นในรูปของสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (Generalizability Coefficient : p^2) ของครอนบัก

3.5 นำคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย มาหาค่าดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบของฮอปกินและแอนทิส และดัชนีค่าอำนาจจำแนกของคิวดัน พบว่า มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.48 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR.20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิตติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยจำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ

4.2 ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควบคู่กับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ชุด เวลา 20 ชั่วโมง

4.3 เมื่อนักเรียนจบเนื้อหาในแต่ละชุด นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรู้หลังเรียนในแต่ละชุด

4.4 หลังจากดำเนินการสอนครบ 5 ชุดกิจกรรมแล้วนักเรียนทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนมาหาผลต่าง โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent)

4.5 ตรวจสอบแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 ข้อ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2

5.2 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างก่อนและหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปได้ ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องใช้ได้ (IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00) ส่วนค่าความเหมาะสมของชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.53) และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 คือ 81.19/82.33

2. ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 26.26 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 35.15 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 12.96 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 23.74 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40 / S.D = 0.51$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประเด็นที่ควรนำมา ดังรายละเอียดการอภิปราย คือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ $82.79 / 81.44$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ $80/80$ อาจเนื่องมาจากสาเหตุด้านเนื้อหา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา ได้ผ่านการศึกษาและการวิเคราะห์รายละเอียดจากหนังสือเรียนรายวิชา พื้นฐานภาษาไทย และมีการปรับปรุงในแต่ละขั้นตอนอีกทั้งได้ผู้เชี่ยวชาญได้ช่วยตรวจสอบเครื่องมือและประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ให้เครื่องมือต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้ใช้เวลาและกระบวนการในการดำเนินการทดลอง 3 ครั้ง คือ แบบเดี่ยว แบบกลุ่มเล็กและแบบกลุ่ม ใหญ่ ควบคุมไปกับการปรับปรุงแก้ไขทุกครั้งที่มีการประเมินประสิทธิภาพออกมา ก่อนที่จะนำมาใช้ กับกลุ่มตัวอย่าง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ในขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพนั้น เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวคิดของสุริวรรณ ชัยเพชร, วัฒนา รัตนพรหม และประสิทธิ์ ทองแจ่ม (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนสะกด ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพของกระบวนการและของผลผลิต เท่ากับ $84.77/82.50$ สอดคล้องกับงานวิจัยของสร้อยัญพัชร แก้วศรีไตร (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่องคำและหน้าที่ของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่องคำและหน้าที่ ของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $80.56/80.65$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ $80/80$ และสอดคล้องกับงานวิจัยทิพย์ฉัตร พละพล (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุดการสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ $83.57/87.83$ ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ $80/80$

จากการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการนำไปทดลองแบบรายบุคคล (One-to-one-Tryout) กับนักเรียน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษา และความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละชุด ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียน พบว่า นักเรียนอยู่

ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ แต่ผู้วิจัยต้องพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม จากนั้นนำไปทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Tryout) กับนักเรียนจำนวน 9 คน พบว่า ได้ผลการประเมินประสิทธิภาพ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เท่ากับ 81.20 / 81.11 ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ดีขึ้นทำให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนำข้อสังเกตจากการจัดการเรียนการสอน การสังเกตพฤติกรรมของ นักเรียนระหว่างเรียน ในการเรียนจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย นำไปปรับปรุงและแก้ไขในการ ทดลองกับนักเรียนแบบภาคสนาม (Field Tryout) จำนวน 30 คน ซึ่งได้ผลการประเมินประสิทธิภาพ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เท่ากับ 82.79 / 81.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 80/80

2. ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 26.26 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 35.15 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้แต่ละวัยได้เรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามใบความรู้ ใบกิจกรรม และด้วยชุดกิจกรรมจะสร้างความคงทนในการจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่าน เขียน ภาษาไทยโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะ ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนที่ได้รับการบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและพัฒนาความสามารถในการอ่าน เขียน ภาษาไทยโดยใช้ ชุดฝึกเสริมทักษะตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาไทย ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกเสริมทักษะตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R และ 3) ศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาหลังจากใช้ชุดฝึกเสริมทักษะความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 จำนวน 368 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบคลัสเตอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ดัชนีประสิทธิผล และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาความสามารถในการอ่าน เขียน ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 95.12 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน เขียน ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาก่อนและหลังการใช้ ชุดฝึกเสริมทักษะตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดก่อนเรียน และ หลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.96 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 23.74 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้ง

สองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู เทคนิควิธีการสอนและการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีการวัดและประเมินผลตรงตามตัวชี้วัดและจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ โดยมีวิธีหรือกระบวนการ สร้างและออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อสอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการและผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงทำให้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่นำไปใช้ได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีตลอดจนพื้นฐาน ทางด้านการสร้างแผนที่เป็นระบบและขั้นตอน และมีระบบวิธีการที่เหมาะสม มาวิเคราะห์ และนำมาตราฐานการเรียนรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระพงศ์ ฉันทพจน์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเคหะบางพลี (10 ปี สปข.) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลนาฏ วิฑูรานุ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดอนแรดวิทยา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดอนแรดวิทยา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่อมก โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด และครูได้แจ้งผลการประเมินแบบทดสอบหลังเรียนให้นักเรียนทราบทันที ซึ่งการที่ได้รับทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง อีกทั้งการได้รับการเสริมแรงทางบวกจะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนต้องการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทาริกา สมพงษ์ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการกำกับตนเอง ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.72) 4. ความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการกำกับตนเอง ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.65) สอดคล้องกับงานวิจัยของสร้อยพัชร แก้วศรีไตร (2563 : 153) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่องคำและหน้าที่ของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.56) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระพงศ์ ฉันทพจน์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเคหะบางพลี (10 ปี สปข.) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่บทเรียนช่วยสอนนี้มีความน่าสนใจ เข้าใจง่าย การจัดลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม อีกทั้งยังมีความเชื่อมโยง บทเรียนในแต่ละบท ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการสังเกตพฤติกรรมตามสภาพจริงของนักเรียนระหว่างเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนกลุ่มอ่อนจะมีการเรียนรู้ช้า และไม่ค่อยสนใจเรียน ทำให้บางครั้งงานเสร็จ ไม่ทันตามเวลาที่กำหนด การเสริมแรงจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อมีการเสริมแรง จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

2. ควรมีการวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนทำการสอน เช่น ศึกษาทำความเข้าใจนักเรียน การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ให้หลากหลาย ใช้นวัตกรรม และมีความเหมาะสมกับนักเรียนและสภาพของโรงเรียน ผูกใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดและควรเสริมแรง เพื่อการจัดการเรียนรู้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษา ในเนื้อหาอื่น ๆ และระดับชั้นต่าง ๆ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นร่วมด้วย เช่น กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การพัฒนาทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปเปรียบเทียบกับการสอน โดยวิธีอื่น หรือเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต่างรูปแบบกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยวรรณ ฉันทจิตปรีชา. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอดที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จิระพงศ์ ฉันทพจน์. (2561). บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาไทย เรื่องหลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลเคหะบางพลี (10 ปี สปช.). ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่าน เขียน ภาษาไทยโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะ ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนที่ได้รับการบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 12(2), 63.
- ทิพย์ฉัตร พลพล. (2562). การพัฒนาชุดการสอนภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิธิดี เพียรรักกิจการค้า. (2554). ผลการใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์แบบปฏิบัติการเรื่องโจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พิมล แสนนาม. (2553). การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตนา บุตรอุดม. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาถิ่น ในชีวิตประจำวัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนบ้านแม่อมก. (2563). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2563. โรงเรียนบ้านแม่อมก.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิมลนาฏ วิฑูรานุ. (2561). การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดอนแรดวิทยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.

- สร้อยพัญช์ แก้วศรีไตร. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง คำและหน้าที่ของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2549). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทัน
ต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

The Development of the Social Studies Students on Critical
Thinking Ability Using Phenomenal based learning of GE0022310
Realization of Educational Changes Course

วีรวิทย์ บุญส่ง¹ วิภาศิริ แจ้งแสงทอง²

Veeravit Boonsong, Wipasiri Jaengsaengthong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 หมู่เรียน รวม 51 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 กลุ่มที่ 2 หมู่เรียน 621147201 เป็นกลุ่มทดลองได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดความพึงพอใจทางการเรียน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test แบบ dependent และ Independent ผลการวิจัย พบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่พัฒนาขึ้น มีจำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ รวม 16 แผนการจัดกิจกรรม การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความสามารถ ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

Received: 2022-08-01 Revised: 2022-08-18 Accepted: 2022-08-19

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี Bachelor of Education Program in Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nookcm2000@gmail.com

² หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี Bachelor of Education Program in English, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University. Co-Author e-mail: W.Jaengsaengthong@hotmail.com

ทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$ S.D.=0.61)

คำสำคัญ (Keywords): ความสามารถในการคิด; การคิดอย่างมีวิจารณญาณ; ปรากฏการณ์เป็น
ฐาน

Abstract

This research aims at building a phenomenon-based learning plan to develop critical thinking, to compare critical thinking after using the phenomenon-based learning plan, and to study student satisfaction towards phenomenon-based learning. The research population included two study groups of third-year social studies students enrolled in 2nd semester of academic year 2021 totaling 51 persons. The sample group included third-year social studies students by specifying the second student group under 621147201 as an experimental group chosen from cluster sampling. Research instruments were a phenomenon-based learning plan, ordinary learning plan, critical thinking assessment test, and educational satisfaction scale. Statistics for data analysis included average, standard deviation, and dependent and independent t-test. Results of the research show that The phenomenon-based learning developed in this study comprised of 4 units of teaching totaling 16 activity plans. Regarding to comparison of critical thinking, students in the experimental group had higher critical thinking than students in the control group at the statistically significant level of .05. and Students in the experimental group were in general satisfied towards phenomenon-based learning at the highest level ($\bar{x} = 4.55$ S.D. = 0.61).

Keywords: Thinking Ability; Critical Thinking; Phenomenon Based Learning

บทนำ (Introduction)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) จัดเป็นรูปแบบการคิดรูปแบบหนึ่งของการคิดในระดับสูง ที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผลการคิดอย่างมีวิจารณญาณคือกระบวนการคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ และความสามารถการมีเจตคติของการสืบค้นที่เกี่ยวข้องกับความสามารถที่จะรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น และยอมรับว่าจำเป็นจะต้องมีหลักฐานในการสนับสนุนว่าสิ่งที่พิจารณานั้นเป็นจริงมีความเข้าใจในธรรมชาติของการสรุป สามารถอ้างอิงอย่างสมเหตุสมผล ในสิ่งที่เป็นามธรรม โดยพิจารณาจากความเที่ยงตรงของหลักฐานชนิดต่าง ๆ ในเชิงตรรกะและมี ทักษะในการใช้ความรู้และทัศนคติ นอกจากนี้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ยังเป็นกิจกรรมที่จำเป็นใน การแก้ปัญหาเมื่อต้องการตรวจสอบสมมติฐานต่าง ๆ การคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณ เป็นศิลปะของการคิด เพื่อที่จะทำให้การคิดดีขึ้นชัดเจนขึ้น มีความเที่ยงตรงแม่นยำขึ้น หรือป้องกันตนเองมากขึ้นเป็นกระบวนการของการคิดอย่างมีเหตุผลที่คิดด้วยตนเอง เป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักการของการประเมินและ มีหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ ตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และใช้กระบวนการตรรกวิทยาเป็นการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจ ว่าสิ่งใดควรเชื่อ หรือสิ่งใดควรทำ ช่วยให้ตัดสินใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง เป็นวิธีคิดอย่างมีเหตุผลและมี ประสิทธิภาพ ก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่ออะไร หรือไม่เชื่ออะไร ไม่รีบด่วนสรุป ตัดสินใจโดยไม่รังรอง(ลักขณา สรวิวัฒน์ ,2549) การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างความมั่นใจให้กับผู้คิดว่าความคิดของตนได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนการกลั่นกรองมาอย่างดีที่สุด ผู้ใดฝึกบ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นนักคิด ลักษณะของนักคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คือ ผู้ที่คิด จนเป็นนิสัย มีการทบทวนสิ่งที่คิด และขณะที่คิดจะปรับปรุงคุณภาพการคิดอยู่เสมอ คนเหล่านั้นจะมีความสามารถในหลาย ๆ เรื่อง เช่น สร้างผลงานที่มีคุณภาพ ประเมินตนเองได้เที่ยงตรง ประเมินสิ่งต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เรียนรู้วิชาได้หลากหลายสาขา ใช้เหตุผลในการทำงานและการดำเนินชีวิต มีความสามารถในการใช้ภาษาสนับสนุนการคิด มีทักษะการคิดช่วยให้สามารถคิดได้ชัดเจนถูกต้อง ตรงประเด็น ลึกซึ้ง กว้างไกล และมีเหตุผล พัฒนาตนเองให้เป็นคนปากเพียร รับผิดชอบ มีวินัย ถ่อมตน และเข้าใจผู้อื่น เป็นผู้อ่าน ผู้เขียน ผู้พูดและผู้ฟังที่ดี เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และอยู่ในโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมีความสุข (ชนาธิป พรกุล , 2554)

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นสิ่งที่ล้ำค่าและเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ถือเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของผู้เรียนที่จะต้องได้รับการพัฒนาทักษะดังกล่าว(Norris, 1992) กล่าวไว้ว่าการให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลและคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับ ประเด็น ข้อมูล หรือสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ หรือหาสาเหตุต่าง ๆ เพื่อสรุปได้อย่างสมเหตุสมผลสอดคล้องกับ (ปรกรณ์ไพโรจน์, 2547) กล่าวว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตอย่างทรงคุณค่าในภาวะข้อมูลท่วมท้น (Information overload) โดยไม่รู้ตัว มันคือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับการรับข้อมูลอย่างพอดีทำให้เราประมาทผลได้อย่างเท่าทัน ข้อมูลที่ล้นเกินไปทำให้เราไม่สามารถประเมินข้อมูลต่าง ๆ ได้ทันการณ์ ฉะนั้นบุคคลที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณที่ดีจะสามารถคิด วิเคราะห์ได้อย่างมีหลักการ แบบแผน สามารถควบคุม จัดการ และตรวจสอบความคิด ของตนเองได้ และยังรวมถึงสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผลได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม (ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และ อุษา ชูชาติ, 2544)

Phenomenon based Learning (PhBL) หรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน คือเทคนิคการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่เป็นแนวทางในการสอนที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ของฟินแลนด์ เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏ การณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ในหลักสูตร PhBL จะสอนเรื่องความสัมพันธ์ภายในของแต่ละสิ่ง

ช่วยผู้เรียนให้เข้าใจในความเชื่อมโยงต่างๆ เพื่อให้เข้าใจเหตุผลว่าทำไมสิ่งนั้นและสิ่งนี้จึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกับคำอธิบายว่าทำไมสิ่งนี้จึงสำคัญ Daehler & Folsom (2019) ได้กล่าวว่า Phenomena Based Instruction เป็นการสอนที่ให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ และความคิด รวบรวมของแต่ละศาสตร์รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่าง สมเหตุสมผล นักเรียนจะได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ และได้ฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์ นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ใหม่เหล่านั้นมีคุณค่าต่อนักเรียนในทันทีที่เกิดความเข้าใจ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เนื่องจากมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีการกำหนดสถานการณ์ หรือ ปรากฏการณ์เป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ (บุญเชิด ชุมพล, 2547) โดยการจัดการเรียนรู้นี้จะดึงเอาปรากฏการณ์ในชีวิตจริงหรือในโลกแห่งความเป็นจริงที่มีความซับซ้อนในบริบทจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ทฤษฎีในบทเรียนมาวิเคราะห์หาสาเหตุของ ปรากฏการณ์นั้น ๆ หาความสำคัญ และหาความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต โดยการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นมีจุดเน้นอยู่ที่ความเป็นองค์รวม กล่าวคือ มีการศึกษาข้าม รายวิชา เพราะปรากฏการณ์ที่นำมาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ นั้นเป็นบริบทตามบริบทในโลกแห่งความเป็นจริง แล้วมันจะมีความซับซ้อนในตัวอยู่แล้ว และยากต่อการทำความเข้าใจผ่านการศึกษายาไ้รายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการข้ามรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ ปรากฏการณ์ได้จากหลากหลายมุมมองผ่านหลากหลายรายวิชา ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้ฝึก ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ว่าจะศึกษาผ่านรายวิชาใดบ้างและใช้ศึกษาส่วนใดหรือองค์ประกอบใดของปรากฏการณ์(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

จะเห็นว่าแนวคิดในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของรายวิชา คือ การให้ผู้เรียนมีแนวคิดและเกิดคุณลักษณะ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา จากแนวคิดที่ว่ากระบวนกรศึกษาเพียงครั้งเดียวเพื่อใช้งานตลอดชีวิตจึงไม่เพียงพอ รูปแบบการเรียนรู้จะเปลี่ยนไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัย เพื่อให้คนได้พัฒนาทักษะให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยผู้วิจัยจะดึงเอาปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมและประสบการณ์ของผู้เรียนมาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ ซึ่งการสอนโดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้นี้เป็นความท้าทายอย่างหนึ่งของผู้วิจัยที่จะนำมาปฏิบัติจริง เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา จำนวน 2 หมู่เรียน รวม 51 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 51 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยให้กลุ่มที่ 1 หมู่เรียน 621147101 เป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มที่ 2 หมู่เรียน 621147201 เป็นกลุ่มทดลอง ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มควบคุม ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบปกติ จำนวน 25 คน

- กลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลอง ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่พัฒนาขึ้น จำนวน 26 คน

1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1.3.1 ตัวแปรต้น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

1.3.2 ตัวแปรตาม

- 1) ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

- 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทุกชิ้นแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้วยวิธีการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence :IOC) โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและ 5) ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกชิ้นมีค่าความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา รวม 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 16 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 48 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้นำกระบวนการจัดการออกแบบการเรียนรู้ของ (Silander, 2015 อ้างในอรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561) มากำหนดเป็นหัวข้อประยุกต์เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน กำหนดออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ขั้นที่ 2 ตั้งคำถาม หรือกำหนดปัญหา ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ และขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเข้าใจ

2.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา จำนวน 16 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 48 ชั่วโมง

2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อน-หลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ รวม 40 คะแนน แบ่งคำถามความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน (Watson & Glaser, 2008) คือ 1) การระบุข้อตกลงเบื้องต้น 2) การประเมินข้อโต้แย้ง 3) การใช้เหตุผลเชิงนิรนัย 4) การสรุปอ้างอิงและ 5) การตีความ จากปรากฏการณ์ที่กำหนด หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 4 แล้วนำมาคำนวณ หาค่าความยาก-ง่ายของแต่ละข้อได้ค่าระหว่าง 0.61 – 0.81 ค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.46 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งฉบับอยู่ที่ 0.88

2.4 แบบวัดความพึงพอใจทางการเรียน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 4 ด้าน 32 ข้อคือ ด้านเนื้อหา 8 ข้อ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 10 ข้อ ด้านสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอน 7 ข้อ และด้านการวัดและประเมินผล 7 ข้อ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 4 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าทั้งฉบับเท่ากับ 0.84

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนและการวิจัยให้นักศึกษารับทราบและสอบถามถึงความสมัครใจ พร้อมทั้งตอบคำถามเบื้องต้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม นักศึกษากลุ่มที่ 1 ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบปกติ และนักศึกษากลุ่มที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาการสอน

เท่ากัน ระยะเวลาในการสอน 16 สัปดาห์ รวม 48 ชั่วโมง โดยก่อนทำการสอนนั้นผู้วิจัยให้นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ(Pre-Test)

3.2 หลังจากสอนเสร็จแล้วให้นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการทดสอบหลังเรียน (Post - Test)

3.3 หลังจากนักศึกษาแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนเสร็จแล้ว ให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำแบบประเมินความพึงพอใจทางการเรียน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา จำนวน 4 ด้าน 32 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของผู้เชี่ยวชาญ นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อน-หลังเรียน กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง นำมาตรวจให้คะแนนแต่ละข้อมีคำตอบถูกเพียง 1 คำตอบ ถ้า ตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test แบบ dependent และ Independent โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนรวมทั้งฉบับ ดังนี้

- 35.00 - 40.00 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับในระดับสูง
- 25.00 - 34.99 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
- 15.00 - 24.99 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง
- 5.00 - 14.99 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
- 0 - 4.99 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับต่ำ

4.3 คะแนนที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจทางการเรียนหลังเรียน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์การแปลผลช่วงคะแนนผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาปรากฏผลดังนี้

ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ 4 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวม 16 แผนการจัดกิจกรรม 16 ชั่วโมง (ตัวอย่างตาราง 1) หลังจากนั้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากิจกรรมกับเกณฑ์การประเมิน ได้คะแนนการประเมินระหว่าง 0.60-1.00 หน่วยที่ 1 กับ 3 ได้คะแนนการประเมินน้อยที่สุดผู้วิจัยจึงสอบถามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งแล้วปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

ตาราง 1 ปรากฏการณ์และเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้	ปรากฏการณ์	เทคนิคการจัดกิจกรรม
1 การเปลี่ยนแปลงของโลกทางการศึกษา	บทความ : คนรุ่นใหม่ต้องการความฉลาดรู้	- Discussion - Collaborative learning group
2 แนวคิดพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา	บทความ : การศึกษาไม่จำกัดไว้เพียงห้องเรียน	- Project-based Learning - Think-Pair-Share
3 แนวคิดและหลักการการเรียนรู้เท่าทันสื่อ	หนังสือพิมพ์ : YouTube คือ แหล่งเรียนรู้แหล่งใหม่	- Analysis or reactions to videos - Role play
4 ครูไทยสู่การเปลี่ยนแปลงยุค Digital (New Normal)	Website: Online ดีกว่ามัยไม่ต้องเสียเวลา ค่าใช้จ่ายน้อยกว่า????	- Flipped Classroom - Collaborative learning group
รวม	4 กิจกรรม	8 เทคนิคการจัดกิจกรรม

จากตาราง 1 พบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีทั้งหมด 4 หน่วยการเรียนรู้ มีกิจกรรมปรากฏการณ์ที่ใช้จำนวน 4 กิจกรรม เทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมจำนวน 8 เทคนิค

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มทดลอง ก่อนเรียน-หลังเรียน

องค์ประกอบของความสามารถ ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	คะแนน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		แปลความ
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านที่ 1 ระบุข้อตกลงเบื้องต้น	8	4.25	1.66	5.25	0.50	
ด้านที่ 2 การประเมินข้อโต้แย้ง	8	4	1.03	5.75	0.68	
ด้านที่ 3 การใช้เหตุผลเชิงนิรนัย	8	5	0.86	5.80	0.66	
ด้านที่ 4 การสรุปอ้างอิง	8	3.75	1.55	5.25	1.25	
ด้านที่ 5 การตีความ	8	5	1.26	7	1.80	
รวม	40	22	1.29	29.05	0.97	ระดับ ค่อนข้างสูง

(n=25)

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 29.05$)

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มทดลอง ก่อนเรียน-หลังเรียน

(n=25)

การทดสอบ	คะแนน	$\bar{x}$	S.D.	df	T	Sig.
ก่อนเรียน	40	22	1.29	19	-2.401	.428**
หลังเรียน	40	29.05	0.97			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

กลุ่ม	จำนวน	คะแนน	$\bar{x}$	S.D.	df	T	Sig.
ควบคุม	26	40	24.45	1.09	33	.590	.00**
ทดลอง	25	40	29.05	0.97			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

(n=25)

ที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1	ด้านเนื้อหา	4.55	0.78	มากที่สุด
2	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.68	0.55	มากที่สุด
3	ด้านสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอน	4.50	0.84	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.60	0.93	มากที่สุด
	รวม	4.55	0.61	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D.=0.55) รองลงมา ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D.=0.93) และ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.55$, S.D.=0.78) ตามลำดับ

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาสามารถนำประเด็นจากผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานรายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ โดยในขั้นตอนแรก ผู้วิจัยได้เลือกคัดเลือกประเด็นที่อยู่ในกระแสสังคม เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับตัว

นักศึกษา อยู่ในการวิพากษ์วิจารณ์ จากสื่อแหล่งต่าง ๆ ที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ และเกี่ยวข้องกับแนวโน้มต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพื่อกำหนดขอบข่าย และหัวข้อเรื่องทั้งหมดในขั้นตอนนีถือว่าสำคัญที่สุด หากปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ มีความน่าสนใจ ใกล้ตัวนักศึกษา จะทำให้เกิดความสนใจ สอดคล้องกับหลักการเลือกปรากฏการณ์ของ Deahler & Folsom (2016) กล่าวไว้ว่าปรากฏการณ์ที่เลือกมาควรเป็นปรากฏการณ์ที่นักเรียนสนใจและสอดคล้องกับประสบการณ์และระดับชั้นของนักเรียน และหากปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ไม่มีความน่าสนใจมากเพียงพออาจเกิดข้อจำกัดหลายประการต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ขั้นตอนที่สอง หลังจากได้ปรากฏการณ์ ที่หลากหลายแล้วนำมาคัดเลือกจัดกลุ่ม ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 หัวข้อหลัก โดยทั้ง 4 หัวข้อจะเป็นตัวเดินเรื่องหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือก ปรากฏการณ์ที่ควรคัดสรรมาให้ไว้ในกาออกแบบกิจกรรม ตามแนวทางของ Silander (2015) ที่ได้ให้แนวทางไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย 5 มิติสำคัญที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะสำคัญการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1. ความเป็นองค์รวม (Holisticcity) 2. สภาพจริง (Authenticity) 3. บริบท (Contextuality) 4. การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry learning) 5. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) และกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ขั้นที่ 2 ตั้งคำถาม หรือ กำหนดปัญหา ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเข้าใจ

ส่วนที่ 2 ขั้นการประเมิน

หลังจากนั้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างปรากฏการณ์ เนื้อหากิจกรรมกับเกณฑ์การประเมิน ได้คะแนนการประเมินระหว่าง 0.60-1.00 ผลการประเมินปรากฏว่า หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของโลกทางการศึกษา ใช้บทความเป็น การเดินเรื่อง เรื่อง : คนรุ่นใหม่ต้องการความฉลาดรู้ กับ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แนวคิดและหลักการ การรู้เท่าทันสื่อ ใช้ข่าวในหนังสือพิมพ์ เรื่อง : YouTube คือ แหล่งเรียนรู้แหล่งใหม่เป็นตัวเดินเรื่อง ได้คะแนนการประเมินน้อยที่สุดผู้วิจัยจึงสอบถามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง ได้เหตุผลว่า ปรากฏการณ์ที่กำหนดยากเกินไปและมีการบูรณาการระหว่างศาสตร์มากถึง 5 เรื่อง ซึ่งเวลา 4 ครั้งต่อ ปรากฏการณ์ ไม่น่าจะพอ ผู้วิจัยจึงปรับแก้ในส่วนของ การกำหนดภาระงานตามข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลอง มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การออกแบบกิจกรรมในชั้นเรียนผู้วิจัย จัดบรรยากาศในชั้นเรียน ให้มีความแปลกใหม่ มีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีความสนุกสนาน ทำให้มีความ

น่าสนใจต่อการเรียนมากขึ้น เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความแตกต่างจากการเรียนแบบปกติที่นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้นั่งฟังเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนบรรยายเนื้อหาเป็นหลัก โดยมีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตั้งคำถามไปจนถึงการหาคำตอบเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักศึกษาได้คิดและตัดสินใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องความถูก-ผิด ทำให้นักศึกษาลงมือทำกิจกรรมโดยไม่รู้สึกรู้สียงเครียดและสนุกกับการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและช่วยเหลือให้คำปรึกษา อีกทั้ง ผู้วิจัยได้มอบหมายให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมนอกห้องเรียนประกอบคู่ขนานกันไปด้วย ทำให้ต้องค้นคว้าหาข้อมูลหรือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทำให้นักศึกษาได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มาอภิปราย ตรวจสอบคำถามที่ได้กำหนดไว้จึงมั่นใจในคำตอบที่ได้อภิปรายดังที่อรุณ ลิ้มศรี(2560)กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้น ช่วยส่งเสริมและกระตุ้นความอยากรู้ อยากเห็นของนักเรียน ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน ขยายขอบเขตความคิดและความรู้ เพิ่มพูนทักษะและช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับวิจารณ์ พานิช (2558) กล่าวว่าไว้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้แบบรูัจริง (Mastery learning) และช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาที่สำคัญได้อย่างครอบคลุมรอบด้าน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน รายวิชา ศท 0022310 การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีความน่าสนใจ สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในทุกข้อคำถามบรรยากาศการเรียนในชั้นเรียนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีความแปลกใหม่แตกต่างไปจากการเรียนแบบเดิม ซึ่งรูปแบบกิจกรรมเป็นวิธีการที่เน้นให้นักศึกษาเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ประชุมกลุ่ม ค้นคว้า วิพากษ์ ทำให้มีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรม มีการทำงานกับผู้อื่นเข้าสังคมมากยิ่งขึ้น การใช้คำถามที่เร้าใจเพื่อ คอยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเชื่อมโยงความรู้ ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิด และตอบ คำถามอย่างสร้างสรรค์ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน เพื่อให้รู้สึกเป็นกันเองและมีความกล้าแสดงออก หรือแม้กระทั่งการประเมินในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการเขียน การพูด การ จัดทำชิ้นงาน การแสดง การนำเสนองาน หรือการติดต่อบุคคลอื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลมา ก็ช่วยให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับบอร์พรณ บุตรกัตถุญ (2561) ที่กล่าวว่าผู้สอน จะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากการให้นักศึกษา 3-5 คน ออกมาพูดถึงความรู้สึกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สรุปประเด็นการอภิปรายได้ว่า “....การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจำเป็นต้องประกอบด้วยทักษะต่างๆ คือ การตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การสรุปประเมิน และการหาแนวทางในการนำไปใช้ โดยใช้เหตุ และผล

ประกอบกระตุ้นใจ ไม่มีความลำเอียง หรือมีอคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยยึดหลักการบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริงมากกว่าอารมณ์ และพิจารณาแยกแยะความเป็นไปได้ในแง่มุมต่างๆ ความรู้ และความคิดเป็นสิ่งที่คู่กันไปเสมอ เพราะการใช้ความคิดจำเป็นต้องนำความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานประกอบในกระบวนการคิด ดังนั้น การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความคิดจึงไม่อาจทำได้ หากไม่มีเนื้อหาของความรู้แทรกอยู่ ทั้งการเรียนรู้ด้วยการอ่าน การฟัง และการดู เช่น การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดขณะอ่านข้อความ โดยนำความรู้ และประสบการณ์ที่ตนมาคิดประเมินเนื้อเรื่องที่อ่านว่า ผู้เขียนมีความคิดอย่างไร เนื้อหาที่น่าเชื่อถือเพียงใด รวมถึงสามารถอธิบาย และขยายความในประโยคที่อ่านได้....”

ในช่วงแรกของการจัดการเรียนรู้ในหน่วย 1 ศึกษาจากบทความ : คนรุ่นใหม่ต้องการความฉลาดรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 นักศึกษาส่วนใหญ่ ให้ความร่วมมือดี แต่อาจจะยังไม่กระตือรือร้น เนื่องจากอาจจะยังไม่คุ้นเคยกับรูปแบบการเรียนรู้ทำให้ผู้วิจัยต้องช่วยเข้าไปให้คำแนะนำและกระตุ้นให้ทำกิจกรรม เมื่อจัดการเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2-4 นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ และมีความกระตือรือร้นมากขึ้น อย่างเห็นได้ชัด สังเกตได้จากการที่แต่ละกลุ่มทำกิจกรรมเสร็จตามกำหนดเวลา มีการเตรียมข้อมูล เปิดประเด็นอภิปราย และ นำเสนอมีการจัดลำดับการนำเสนอตามเรื่องที่ได้อ่านมาโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องกำหนดหรือสั่งการใดๆ รวมทั้งจัดเตรียม รูปแบบที่นิ่งและมีการนำเสนอที่มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากจากการที่นักศึกษามีความเข้าใจ และคุ้นเคยกับรูปแบบการเรียนรู้มากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งการนำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง มาเป็นหัวข้อในการตั้งคำถามและหาคำตอบอย่างอิสระ ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและพบเจอในชีวิตประจำวัน ของนักศึกษาจึงทำให้มีความน่าสนใจ กระตุ้น ความอยากรู้ จึงทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นสอดคล้องกับ ชนาพร แสงสมบัติ (2559) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นพร้อมกับความอยากรู้ ส่งผลต่อการพัฒนาการคิดของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ(Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้เรียนควรเป็นผู้เลือกปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการศึกษา เพื่อให้ปรากฏการณ์ ที่นำมาใช้ในการศึกษานั้นเป็นปรากฏการณ์ที่ผู้เรียนให้ความสนใจมากที่สุด
2. ควรเลือกปรากฏการณ์ที่นำมาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับบริบท และ ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนในสังคมไทย เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้ผู้เรียนอยากรู้เกี่ยวกับ ปรากฏการณ์ที่เลือกมาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้
3. ควรมีการวางแผนในการปฏิบัติงานของผู้เรียนแต่ละคนภายในกลุ่มให้ชัดเจน เพื่อลดระยะเวลาในการแบ่งหน้าที่กันของนักเรียนภายในกลุ่ม และควรมีการกำกับเวลาให้เหมาะสม ต่อ กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้จึงควรมีการศึกษาการนำการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้กับพัฒนาการด้านทักษะการคิดรูปแบบอื่น เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงนวัตกรรม การคิดเชิงระบบ และการคิดเชิงระบบ ฯลฯ
2. หากมีระยะเวลาเพียงพอควรทำการศึกษาสังเกตพฤติกรรมที่บ่งชี้และการแสดงออกความสามารถในการคิด วิเคราะห์ของผู้เรียนเพิ่มเติม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการอธิบายเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาพร แสนสมบัติ. (2559). การสอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการดำรงชีพในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. 5(2), 1-11.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ชุมพล. (2547). *การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอานวยวิทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.
- ปกรณ์ ไพธองกูร. (2547). *การสร้างแบบประเมินและการพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2549). *การคิด Thinking*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*. 1(2), 3-14.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ. (2544). *ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *รายงานการอบรมโครงการอบรมและสัมมนาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ณ University of Helsinki ประเทศฟินแลนด์*. เฮลซิงกิ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- อรนุช ลิมตศิริ. (2560). การศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal Silpakorn University สถาบันภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 10(3), 1643-1658.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. *วารสารครุศาสตร์*. 46(2), 348-365.

-
- Daehler, K., & Folsom, J. (2019). *Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning*. Retrieved Jan 16, 2021, from: <http://www.WestEd.org/mss>.
- Silander, P. (2015). *Rubric for Phenomenon Based Learning*. Retrieved May 22, 2020, from <http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>.
- Stephen P Norris. (1992). *The Generalizability of Critical Thinking: Multiple Perspectives on an Education Ideal*. New York: Teachers College Press.
- Watson, G., & Glaser, E. M. (2008). *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal-Form A and B Manual*. London: Pearson Education.

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบ
อาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก
Service Marketing Mix Factors Affecting the Decision on Selecting
Frozen Food Raw Material Distributor of Restaurant Operators in
Phitsanulok Province

มณยาภา ขำแก้ว¹ อุษณีย์ เส่งพานิช²
Munnayapa Khamkaew, Usanee Sengpanich

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและกระบวนการตัดสินใจซื้อ (2) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกซื้อ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหาร และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 174 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ และกระบวนการตัดสินใจซื้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ได้แก่ การประเมินทางเลือก พฤติกรรมหลังการซื้อ การตระหนักถึงความต้องการ การตัดสินใจซื้อ (2) ปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหารที่แตกต่างกัน ได้แก่ ประเภทวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง จำนวนเงินที่ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งต่อครั้ง ประมาณการซื้อ แหล่งที่ซื้อ ความถี่ในการซื้อต่อสัปดาห์ มีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ (3) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในจังหวัดพิษณุโลก

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมการตลาดบริการ; อาหารแช่แข็ง; ผู้ประกอบการร้านอาหาร

Received: 2022-08-19 Revised: 2022-09-02 Accepted: 2022-09-02

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: munnayapa.k@psru.ac.th

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the service marketing mix factors and purchase decision process, (2) to compare the purchase decision classified by basic factors of restaurant operators, and (3) to study service marketing mix factors affecting restaurant operators' decision to select frozen food raw material distributors in Phitsanulok Province. The questionnaire was used as a research instrument to collect data from 174 restaurants' operate, which was obtained by a convenience sampling. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA and multiple regression analysis. The major findings indicated that (1) overall marketing mix factors were at a high level ($\bar{X} = 3.74$) included Physical Evidence, Product, People, Price, Promotion, Process and overall purchase decision process were at a high level ($\bar{X} = 3.92$) included Evaluation of alternatives, Post-purchase behavior, Need recognition, Purchase decision, (2) the differences of basic factors of restaurants' operate were type of frozen food, amount of purchase per time, product quantity, purchase location, and purchase frequency per week had affected the purchase decision to select frozen food raw material distributors differently with a statistical significance level of 0.5, and (3) service marketing mix factors were positively related with restaurant operators' decision to select frozen food raw material distributors in Phitsanulok Province.

Keywords: Service Marketing Mix; Frozen Food; Restaurant Operator

บทนำ (Introduction)

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมยุคดิจิทัล ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองและบุคคลในครอบครัว เนื่องจากต้องทำงานแข่งกับเวลา ไม่มีเวลาส่วนตัวในการประกอบอาหารรับประทานเองที่บ้านมากนัก ทำให้การรับประทานอาหารตามร้านอาหารเป็นที่นิยมอย่างรวดเร็วและแพร่หลาย ส่งผลให้สถานประกอบการร้านอาหารในปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยมีปัจจัยหนุนจากพฤติกรรมของคนไทยที่นิยมรับประทานอาหารนอกบ้าน และมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรง ทำให้ผู้ประกอบการทั้งรายเก่าและรายใหม่ ต้องมีการปรับกลยุทธ์เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาด ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ คุณภาพ รสชาติ รวมถึงการเลือกวัตถุดิบมาปรุงอาหารที่สามารถเก็บไว้ได้นาน โดยคุณภาพมีความใกล้เคียงกับวัตถุดิบสด ทั้งในแง่ของรสชาติของวัตถุดิบ ความสดใหม่ของวัตถุดิบ ที่นำมาประกอบอาหารแล้วไม่เสียรสชาติ ผลัดถิ่นที่มีอายุการเก็บรักษาอาหารได้นานกว่าอาหารแบบสด ทำให้วัตถุดิบอาหารแช่แข็งได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ประกอบการมากขึ้น (สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย, 2560)

จังหวัดพิษณุโลก เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีสถานประกอบการร้านอาหารที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีส่วนราชการ บริษัท สถานศึกษา และสถานที่ท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีร้านอาหารเปิดอยู่หลากหลาย จึงมีธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งทั้งที่เป็นผู้ผลิตเองหรือผู้นำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ มาจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อทำให้เกิดความสะดวกสบายอย่างมากสำหรับในยุคนี้ โดยธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งที่ให้บริการแก่ผู้ประกอบการร้านอาหารนั้นมีหลากหลายบริษัท ทั้งที่มีชื่อเสียงในการจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง เช่น บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) บริษัทสยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) บริษัทอาหารสยาม จำกัด (มหาชน) บริษัทฟู้ดโปรเจ็ค (สยาม) จำกัด บริษัทสุรพลฟู้ดส์ จำกัด(มหาชน) เป็นบริษัทผู้ผลิตอาหารแช่แข็งจากวัตถุดิบในประเทศ และผู้นำเข้าอาหารแช่แข็งคุณภาพสูงจากทั่วโลก ได้แก่ อาหารทะเล เนื้อสัตว์ และเครื่องปรุงรส จึงเรียกว่าครบถ้วนตามความต้องการ และตอบโจทย์ลูกค้ากลุ่มร้านอาหารประเภทต่างๆ ได้ดี (เทศบาลนครพิษณุโลก, 2564) ส่งผลต่อธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งที่ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านเงินทุน ด้านการตลาด เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถกระตุ้นและสร้างตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักของร้านอาหาร ประกอบกับปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งประสบปัญหาในการจำหน่าย เนื่องจากผู้ประกอบการหลายแห่งในจังหวัดพิษณุโลกไม่กล้าที่จะเดินทางมาซื้อสินค้า เพราะเกิดความหวาดกลัวการติดเชื้อโควิด-19 ทำให้วัตถุดิบอาหารแช่แข็งเสียหาย หมดอายุ และติดค้างอยู่ที่ร้านในปริมาณที่สูง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการร้านอาหารบางแห่งปิดกิจการเพราะทนสภาพเศรษฐกิจและแบกรับภาระต่างๆ ไม่ไหว จึงทำให้อัตราการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งลดลงไป ในขณะที่ธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งไม่ได้ลดน้อยลง ทำให้การแข่งขันทางธุรกิจยิ่งสูงขึ้น หากธุรกิจไม่ใช้กลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อสร้างความสามารถและความได้เปรียบในการแข่งขัน โอกาสที่จะทำให้อยู่รอด และเติบโตประสบความสำเร็จทางธุรกิจก็อาจจะไม่เกิดขึ้นได้เช่นกัน

ดังนั้น ธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งจึงจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อสร้างความสามารถและความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญหนึ่งที่จะช่วยให้กิจการทั้งหลายสามารถอยู่รอด มีการเติบโต และประสบความสำเร็จได้คือกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งการดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดต้องใช้ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก โดยผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งที่นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้ธุรกิจใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงเป็นประโยชน์ทางวิชาการที่สามารถนำไปสร้างเป็นองค์ความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งให้เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและกระบวนการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก
- เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก
- เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในจังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

- ปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหารที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งแตกต่างกัน
- ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลักษณะเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการร้านอาหารที่จดทะเบียนพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 308 ราย (เทศบาลนครพิษณุโลก, 2564) ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 174 ราย และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (convenience sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก โดยเป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 2 ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ เบสท์ (Best, 1978 อ้างถึงใน ปกรณ์ ประจัญบาน, 2552)

ส่วนที่ 3 การตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ เบสท์ (Best, 1978 อ้างถึงใน ปกรณ์ ประจัญบาน, 2552)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ใช้เกณฑ์การแปลความหมายจากคะแนนเฉลี่ยตามแนวของเบสท์ (Best, 1978)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4. ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด (IOC) มีค่า 0.60 ขึ้นไป

ค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (ปกรณ์ ประจัญบาน, 2552) มีค่าเท่ากับ 0.946

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

5.1 ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อนำไปแสดงขอความร่วมมือต่อกลุ่มตัวอย่างจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

5.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 174 ร้าน โดยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 174 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

5.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

6.2 สถิติเชิงอนุมาน เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

6.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อใช้ทดสอบความแตกต่างของปัจจัย พื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหาร ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อวัตถุดิบแช่แข็งของ

ผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลกเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD (Least – significant Different) เพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างรายคู่

6.2.2 การวิเคราะห์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้ประกอบการร้านอาหารส่วนใหญ่ จำหน่ายอาหารอยู่ในตำบลในเมือง จำหน่ายอาหารในช่วงเวลากลางวัน 06.00-18.00 น. ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งประเภทเนื้อสัตว์ รองลงมาซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งประเภทอาหารทะเล โดยซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งเป็นจำนวนเงิน 1,001-2,500 บาทต่อครั้ง ซื้อในปริมาณ 1-5 กิโลกรัม ซึ่งซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งจากแม่โคร โดยมีความถี่ในการซื้อวัตถุดิบอาหาร แช่แข็ง 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ และมีเหตุผลในการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งเพราะสามารถเก็บไว้ใช้ประกอบอาหารได้นาน รองลงมามีเหตุผลในการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการนำมาประกอบอาหาร

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและกระบวนการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.03$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.92$) ด้านบุคคล ($\bar{X} = 3.89$) ด้านราคา ($\bar{X} = 3.88$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.60$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.56$) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.32$) ตามลำดับดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์	3.92	.622	มาก
ด้านราคา	3.88	.586	มาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.32	.545	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.60	.456	มาก
ด้านบุคคล	3.89	.577	มาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.03	.366	มาก
ด้านกระบวนการ	3.56	.601	มาก
รวม	3.74	.287	มาก

3. กระบวนการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.45$) ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ ($\bar{X} = 4.19$) ด้านการตระหนักถึงความต้องการ ($\bar{X} = 3.95$) ด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 3.79$) ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูล ($\bar{X} = 3.24$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก

กระบวนการตัดสินใจซื้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการตระหนักถึงความต้องการ	3.95	.705	มาก
ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูล	3.24	.815	ปานกลาง
ด้านการประเมินทางเลือก	4.45	.549	มาก
ด้านการตัดสินใจซื้อ	3.79	.625	มาก
ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ	4.19	.673	มาก
รวม	3.92	.308	มาก

4. การเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกซื้อธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

ผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีสถานที่จำหน่ายอาหารแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน

ช่วงเวลาการเปิดให้บริการของผู้ประกอบการร้านอาหาร แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน

ผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีการซื้อประเภทวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน โดย

ร้านอาหารที่ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งประเภทเนื้อสัตว์มีการตัดสินใจน้อยกว่าร้านอาหารที่ซื้อวัตถุดิบประเภทอื่นๆ

ผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีจำนวนเงินที่ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งต่อครั้งแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน โดยร้านอาหารที่ใช้จำนวนเงินที่ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งต่อครั้ง 1,001- 2,500 บาท มีการตัดสินใจมากกว่าการซื้อด้วยจำนวนเงินอื่นๆ

ผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีปริมาณการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งต่อครั้งแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน โดยร้านอาหารที่ซื้อในปริมาณ 1-5 กิโลกรัม มีการตัดสินใจมากกว่าการซื้อปริมาณอื่นๆ

ผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีแหล่งที่ซื้อแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบ แช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน โดยร้านอาหารที่ซื้อจากบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร (CP) มีการตัดสินใจน้อยกว่าร้านอาหารที่ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งจากแหล่งอื่นๆ

ผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีความถี่ในการซื้อแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน โดยร้านอาหารที่มีความถี่ในการซื้อต่อสัปดาห์ 5-6 ครั้ง มีการตัดสินใจน้อยกว่าการซื้อวัตถุดิบในความถี่อื่นๆ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกซื้อธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก

ปัจจัยพื้นฐาน	การตัดสินใจเลือกซื้อธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง	
	F-test	Sig.
สถานที่จำหน่ายอาหาร	1.576	0.06
ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ	2.969	0.08
ประเภทวัตถุดิบที่ซื้อ	1.097*	0.03
จำนวนเงินที่ซื้อ	2.086*	0.01
ปริมาณการซื้อ	2.047*	0.04
แหล่งที่ซื้อ	1.450*	0.01
ความถี่ในการซื้อ	2.046*	0.01

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในจังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง

ของร้านอาหาร ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็งของร้านอาหาร ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบ แช่แข็งของร้านอาหาร ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ	สัมประสิทธิ์ถดถอย (β)	Std. Error (SE)	t	Sig.
ด้านผลิตภัณฑ์	0.87	0.14	2.470	0.01*
ด้านราคา	0.84	0.17	6.728	0.00*
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.48	0.13	4.660	0.00*
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.52	0.44	6.615	0.00*
ด้านบุคคล	0.75	0.26	3.800	0.00*
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.58	0.33	6.804	0.00*
ด้านกระบวนการ	0.63	0.52	2.947	0.04*
R	= 0.80			
R Square	= 0.736			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปประเด็นสำคัญและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและกระบวนการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก

1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งมีสินค้าที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการร้านอาหาร ไม่ว่าจะเป็นการมีวัตถุดิบอาหารแช่แข็งให้เลือกอย่างหลากหลายตามที่ต้องการซื้อ มีตรา ยี่ห้อของวัตถุดิบอาหารแช่แข็งที่ให้เลือกได้มาก มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง ในราคาที่มิให้เลือกอย่างหลากหลาย มีการจัดรายการส่วนลดพิเศษในโอกาสต่างๆ มีการลดราคาให้กับลูกค้าประจำ หรือซื้อในปริมาณมาก มีการจัดกิจกรรมแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบอาหารแช่แข็งยังไม่ค่อยมีมากนัก อีกทั้งมีสถานที่จำหน่ายมีความสะอาด และถูกสุขลักษณะอนามัย

ทั้งภายในร้านและนอกร้านไม่มีกลิ่นอับ หรือกลิ่นของวัตถุดิบอาหารรบกวนลูกค้า ตลอดจนมีขั้นตอนการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างรวดเร็วและถูกต้อง มีป้ายบอกสถานที่วางวัตถุดิบอาหารแช่แข็งให้กับลูกค้ามองเห็นได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ประกอบการร้านอาหารรู้สึกพึงพอใจต่อการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาสิทธิ์ โกศิ-นانونท์ (2556) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ คือ การมีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่ม เป้าหมายขาย ในราคาที่ยอมรับได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี วงษ์มณฑา (2552) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ เป็นตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ เพื่อตอบสนองความ พึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2016) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการตลาด ควรมีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ การทดลองใช้ หรือการซื้อ เช่น การลด แลก แจก แถม การขาย และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติยาภรณ์ พิศาลวรางค์ (2560) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านยศข้าวต้มในเขต กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาปัจจัยรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลกับการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านยศข้าวต้มในเขต กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก

และในส่วนของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ที่ผู้ประกอบการร้านอาหารให้ความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาดของธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งยังไม่ใช่ที่รู้จักของผู้ประกอบ การร้านอาหารในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกมากนัก โดยเฉพาะในส่วนของ บริษัทที่จำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งโดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่ร้านอาหารจะรู้จักแหล่งที่จำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งอย่างห้างแม็คโคร บิ๊กซี เทสโก้โลตัสมากกว่า ประกอบกับยังมีแหล่งจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งใกล้ที่พักค่อนข้างน้อย หรือการสั่งซื้อยังไม่สามารถสั่งซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ทำให้ผู้ประกอบการร้านอาหารให้ความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตยาพร เสมอใจ (2556) ที่กล่าวว่า การจัดจำหน่ายจะต้องพิจารณาถึงความสะดวกสบายในการรับบริการการส่งมอบสู่ลูกค้า และต้องพิจารณาถึงทำเลที่ตั้งเป็นสำคัญ

1.2 กระบวนการตัดสินใจซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษา พบว่า การตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในด้านการประเมินทางเลือกมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีการค้นหาและกำหนดทางเลือกในการที่เลือกวัตถุดิบอาหารแช่แข็งเพื่อนำมาประกอบอาหารจำหน่ายให้กับลูกค้า โดยคำนึงถึงความความต้องการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งเพราะสามารถเก็บไว้เพื่อประกอบอาหารได้นาน และเป็นร้านที่มีวัตถุดิบครบถ้วนตรงตามที่ต้องการ ซึ่งมีการสืบเสาะข้อมูลด้วยการรับรู้ถึงประโยชน์ของวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง พร้อมทั้งค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร อินเทอร์เน็ต แล้วนำมาทำการเปรียบเทียบ

ปริมาณและคุณสมบัติ ราคา ความน่าเชื่อถือของธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งก่อนการตัดสินใจซื้อ และเป็นวัตถุดิบอาหารแช่แข็งที่ซื้อมาแล้วทำให้เกิดความพอใจและกลับไปซื้อซ้ำอีกได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ นันทพร หาญวิทย์สกุล (2551) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นการค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนที่ผู้บริหารจะทำการตัดสินใจในสิ่งใด สิ่งหนึ่ง จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง และเพียงพอที่ทำให้การตัดสินใจนั้นบรรลุผลมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัญธิลา ขาวใหม่ (2555) ที่พบว่า กระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของผู้ค้าปลีกในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันธิชา แก้ววิชัย (2556) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลแช่แข็งของผู้บริโภคร้านโพธิ์เซ่นฟู๊ดส์ บาย กันธิชา อยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในด้านการประเมินทางเลือกมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกซื้อธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดพิษณุโลก

2.1 ผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีสถานที่จำหน่ายอาหารของผู้ประกอบการร้านอาหาร และช่วงเวลาการเปิดให้บริการของผู้ประกอบการร้านอาหาร แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีสถานที่จำหน่ายอาหารและช่วงเวลาการเปิดให้บริการที่ต่างกันให้ความสำคัญต่อความต้องการในการเลือกซื้อ การเสาะหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งมาประกอบอาหารเพื่อขายให้กับลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว สะอาด ปลอดภัย และตรงตามความต้องการของลูกค้าที่สั่งอาหารรับประทานได้และลูกค้าเกิดความพึงพอใจได้

2.2 ผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีประเภทวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง จำนวนเงินที่ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งต่อครั้ง ปริมาณการซื้อ แหล่งที่ซื้อ และความถี่ในการซื้อต่อสัปดาห์ ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ประกอบการร้านอาหารมีซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งประเภทเนื้อสัตว์ รองลงมาซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งประเภทอาหารทะเล โดยซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งเป็นจำนวนเงิน 1,001-2,500 บาทต่อครั้ง ซื้อในปริมาณ 1-5 กิโลกรัม มากที่สุด ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งจาก แม็คโครมากที่สุด โดยมีความถี่ในการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ มีเหตุผลในการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งเพราะสามารถเก็บไว้ใช้ประกอบอาหารได้นาน ซึ่งในการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งประเภทเนื้อสัตว์และอาหารทะเลย่อมซื้อวัตถุดิบอาหารด้วยจำนวนเงินที่สูงเพราะราคาเนื้อสัตว์และอาหารทะเลในปัจจุบันมีราคาค่อนข้างสูง ทั้งเนื้อหมู ไก่ ปลา เนื้อวัว ฯลฯ มากกว่าการซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งประเภทอื่นๆ และในการเลือกซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งจากแหล่งที่ซื้อต่างกันย่อมให้ความสำคัญแตกต่างกัน โดยผู้ที่เลือกซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งที่บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร (CP) มีการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกน้อยกว่าร้านอาหารที่ซื้อวัตถุดิบอาหารแช่แข็งเป็นประจำจากเทสโก้โลตัส จากบิ๊กซี และจากแม็คโคร เพราะผู้ที่ซื้ออาจให้ความสำคัญในการเดินทางที่ไปเลือกซื้อที่สะดวกสบาย มีวัตถุดิบอาหารแช่แข็งที่

หลากหลาย และสามารถไปซื้อสินค้าประเภทอื่นได้อีกด้วย ซึ่งเป็นทางเลือกที่ทำให้ตัดสินใจซื้อวัตถุดิบอาหารที่ห้างย่อมมีมากกว่าการซื้อจากบริษัท ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ สร้อยตระกูล (ตียนานนท์) อรรถมานะ (2550) กล่าวว่า การตัดสินใจ คือการเลือกระหว่างทางเลือกที่ได้ทั้งหลาย ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และแนวคิดของ สมคิด บางโม (2555) กล่าวว่า การตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่างและสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตยาพร เสมอใจ (2556) กล่าวว่า การตัดสินใจ เป็นกระบวนการในการเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่างๆที่มีอยู่ ซึ่งผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ของสินค้าและบริการอยู่เสมอ โดยที่เขาจะเลือกสินค้าหรือบริการตามข้อมูลและข้อจำกัดของสถานการณ์

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งของผู้ประกอบการร้านอาหาร ในจังหวัดพิษณุโลกจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็งของร้านอาหาร ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบแช่แข็งของร้านอาหาร ทั้งนี้เนื่องจากส่วนประสมทางการตลาดบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งการที่จะทำให้ความพึงพอใจนั้น ต้องมีการสร้างปัจจัยต่างๆ เพื่อให้ทราบว่า ปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้ผู้ประกอบการร้านอาหารมีความพึงพอใจมากที่สุด และปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้ความพึงพอใจน้อยที่สุด ซึ่งจากการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการร้านอาหารเห็นว่าสำคัญต่อการเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งมาก ดังนั้นธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็ง จึงต้องหาแนวทางพัฒนาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการให้ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการร้านอาหาร และให้เกิดความพึงพอใจและตัดสินใจเลือกซื้อจากธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแช่แข็งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติยาภรณ์ พิศาลวรพงศ์ (2560) ที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลเชิงบวกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านยศข้าวต้มในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาปัจจัยรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลกับการตัดสินใจใช้บริการร้านยศข้าวต้มในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันต์จุฑา จำรูญวัฒน์ (2559) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านอาหารประเภท 푸ตทริก (food truck) อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านบุคคล โดยผู้บริโภคให้ความเห็นว่า ปัจจัยทุกตัวส่งผลต่อการเลือกใช้บริการ ตั้งแต่ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของราคาอาหาร มีความสะดวกในการเดินทาง ราคาผลิตภัณฑ์เมื่อเทียบกับร้านอื่น ความมีเอกลักษณ์ทางกายภาพ และการนำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนกระบวนการและชื่อเสียง ความเหมาะสมหลากหลายของ food truck เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการร้านอาหารให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องของช่องทางการจัดจำหน่าย แหล่งจำหน่ายวัตถุดิบอาหาร แข่งขัน และการสั่งซื้อทางออนไลน์ ดังนั้น ธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขัน ควรหาแนวทางเพื่อพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อให้สามารถซื้อได้หลายช่องทาง ซึ่งเป็นผลดีที่จะทำให้มีลูกค้าเพิ่มมากขึ้นได้

1.2 แหล่งที่ซื้อวัตถุดิบอาหารแข่งขันของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่จะไปซื้อที่ห้างแม็คโคร เทสโก้โลตัส บิ๊กซี มากกว่า ซื้อจากบริษัทที่จำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขัน ดังนั้น บริษัทหรือธุรกิจที่จำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขัน ควรจะมีการกระตุ้นหลายๆ วิธีเพื่อให้ลูกค้าได้ซื้อวัตถุดิบอาหารแข่งขันจากบริษัทหรือธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขันมากขึ้น

1.3 ผู้ประกอบการร้านอาหารมีการเสาะแสวงหาข้อมูลเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหาร แข่งขันอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น บริษัทหรือธุรกิจที่จำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขัน ควรมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ เว็บไซต์ เพื่อเพิ่มการรับรู้ผลิตภัณฑ์มากขึ้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขันของผู้ประกอบการร้านอาหารในเขตอำเภออื่นๆ ในจังหวัดพิษณุโลก หรือในจังหวัดใกล้เคียง เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกัน และนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนเกี่ยวกับการจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขันของธุรกิจให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

2.2 ควรมีการศึกษาถึงสภาพปัญหาต่างๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจซื้อวัตถุดิบอาหารแข่งขันจากธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการตลาดของธุรกิจให้เป็นที่ต้องการของลูกค้าและเกิดความพึงพอใจต่อการให้บริการของธุรกิจจำหน่ายวัตถุดิบอาหารแข่งขันต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กันธิชา แก้ววิชัย. (2556). การตัดสินใจซื้ออาหารทะเลแช่แข็งของผู้บริโภคร้านโพรเซ่นฟู๊ดส์ บาย กันธิชา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2556). การจัดการธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- เทศบาลนครพิษณุโลก. (2564). ร้านอาหารที่จดทะเบียนพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก ประจำปี 2563. พิษณุโลก: เทศบาลนครพิษณุโลก.
- นันทพร หาญวิทย์สกุล. (2551). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.

- ปกรณ์ ประจัญบาน. (2552). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและการประเมิน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประภาสทิธี โกศินานนท์. (2556). *หลักการตลาด*. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.
- ภณทิลา ขาวใหม่. (2555). *กระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลของผู้ค้าปลีกในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- รัตติยาภรณ์ พิศาลวราพงศ์. (2560). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการที่มีอิทธิพลต่อการเข้าใช้บริการร้านยาคั่วต้มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สมคิด บางโม. (2555). *องค์การและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย. (2560). *ผลิตภัณฑ์พร้อมรับประทาน (Ready to Eat)*. สืบค้น 19 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.thai-frozen.or.th/index.php/product-gallery/ready-to-eat>
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2550). *พฤติกรรมองค์การ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สันทจุฑา จำรูญวัฒน์. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านอาหารประเภทฟู้ดทรัค (Food Truck) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2552). *กลยุทธ์การตลาด: การวางแผนการตลาด*. กรุงเทพฯ: วีระฟิล์มและไซเท็ก.
- Best, J. W. (1978). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall.
- Kotler, P. (2016). *Marketing Management*. New Jersey: Prentice Hall.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Administration of the Local Health Security Fund Under Ban-Wa
Subdistrict Administrative Organization, Bang Pa-IN District,
Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

สุพิชญา บุญพิชัย¹ อภิชาติ พานสุวรรณ²
Supichaya Boonpichai, Apichat Pansuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่เข้ารับบริการสาธารณสุขในพื้นที่ตำบลบ้านห้วยได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม ผู้พิการ กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง กลุ่มสตรีและกลุ่มวัยทำงาน จำนวน 351 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นด้าน การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.978 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการจัดองค์กร และด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุนมีความคิดเห็นในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ

Received: 2022-08-18 Revised: 2022-09-23 Accepted: 2022-09-30

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: boonpichai2829@gmail.com

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, Master of Public Administration Master of Public Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น

Abstract

This study aimed 1) to study the administration of the local health security fund under Ban-Wa subdistrict administrative organization, Bang Pa-IN district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province. 2) to compare opinions to the administration of the local health security fund under Ban-Wa subdistrict administrative organization, Bang Pa-IN district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province according to personal factors. The samples of this study were 351 local people who got public health services in Ban-Wa subdistrict which were the elderly group, people with disability patients with chronic diseases, women group and working people group. Tools of this study were the questionnaire which had the liability value of the administration of the local health security fund under Ban-Wa subdistrict administrative organization, Bang Pa-IN district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The liability and the calculated ronbach's reliability coefficient alpha of the questionnaire was 0.976. The analytical statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test. The result found that; 1. The administration of the local health security fund under Ban-Wa subdistrict administrative organization, Bang Pa-IN district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province, the overall opinions were at the highest level and when considering each aspect found that the planning aspect and monitoring and evaluation aspect had the highest opinions level, on the management and the administration or funding development aspect had the high opinions level. 2. The comparison of the administration of the local health security fund under Ban-Wa subdistrict administrative organization, Bang Pa-IN district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province categorized by personal factors of people found that people with different sex, educational levels, occupations, and monthly income did not have the difference on the opinion to the administration of the local health security fund under Ban-Wa subdistrict administrative organization, Bang Pa-IN district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province.

Keywords: The administration of the local health security

บทนำ (Introduction)

กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ นับว่าเป็นนวัตกรรมที่สำคัญในระบบสุขภาพของประเทศไทยในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของประชาชน จากหลายภาคส่วนในสังคม โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการประสานหน่วยงานองค์กรและภาคีเครือข่ายในพื้นที่เข้ามาร่วมค้นหาปัญหาและความต้องการของประชาชนในการร่วมวางแผน และส่งเสริมให้เกิดการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพ โดยสามารถติดตามประเมินผลการดำเนินงานให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมกับประชาชน กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่นอกจากมีเจตนารมณ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่แล้ว ยังสนับสนุนให้ประชาชนได้แสดงบทบาทในการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และส่งเสริมให้บุคลากรด้านสาธารณสุขในพื้นที่ได้แสดงบทบาทในการสนับสนุนประชาชนในการดูแลสุขภาพตนเองเช่นกัน ทั้งนี้ยังส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน สามารถดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเองและการสร้างกลไกในสังคมที่จะต้องเข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่มีผลต่อสุขภาพให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานกองทุนหลักประกันสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการกองทุน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนฯ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนฯ และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางกำหนดหลักเกณฑ์และนโยบายการพัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนแตกต่างกันการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มประชาชนที่รับบริการสาธารณสุขในพื้นที่ตำบลบ้านหว้า ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง กลุ่ม และกลุ่มผู้ใหญ่ จำนวน 1,415 คน (อ้างอิง : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 351 คน โดยใช้สูตรคำนวณ ของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane (อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2549) กรณีทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Simple Random Sampling) แบบเป็นสัดส่วนของประชากรแต่ละกลุ่ม โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

สุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนโดยใช้วิธีการสุ่ม Simple Random sampling ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปในหมู่บ้าน จึงทำการเก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} N &= 1,415 \\ &1 + 1,415 (0.05^2) \\ &= 1,415 / 4.03 \\ n &= 351.1 \\ &= 351 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้นผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน 351 คน

โดย n คือ จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

N คือ กลุ่มประชาชนที่รับบริการสาธารณสุขในพื้นที่ตำบลบ้านหว้า

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires)

วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำราแนวคิด ทฤษฎี หนังสือหรือเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัยต่างๆ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตในการศึกษา และเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. รวบรวมเนื้อหาและสาระต่างๆ ที่ได้จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุม ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. สร้างร่างแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รวม 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุนฯ และด้านการติดตามและประเมินผล ด้านละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นคำถามปลายเปิด

4. นำร่างแบบสอบถามและร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำ

5. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง ถ้ามีข้อแก้ไข ดำเนินการตามคำแนะนำ จากนั้นดำเนินการจัดทำเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและการทดลองใช้

คุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อใช้ในการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้นดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเครื่องมือ โดยวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาเพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีความชัดเจน เข้าใจตรงกัน สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ

โดยให้เกณฑ์ในการตรวจสอบพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ให้คะแนน 0	ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ให้คะแนน -1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า (IOC) โดยใช้เกณฑ์
 ข้อคำถามที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 มีค่าความสอดคล้องใช้ได้
 ข้อคำถามที่มีค่า (IOC) ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง
 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.95 จึงถือว่าใช้ได้

$$\text{สูตรการคำนวณค่า } \frac{IOC}{N} \sum R$$

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่างแต่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรกลุ่มตัวอย่างจริง ได้แก่ กลุ่มผู้รับบริการสาธารณสุขในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของคอนบราช (Cronbach) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.978 ซึ่งมีค่าเกินกว่ามาตรฐาน (0.7) แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยได้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัย การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยในการขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชาชนที่รับบริการสาธารณสุข ในพื้นที่ตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มประชาชนที่รับบริการสาธารณสุข ในพื้นที่ตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยตรงด้วยตนเอง และนัดหมายวันที่จะไปขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ในกรณีที่มิได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยจะติดต่อประสานทางโทรศัพท์และส่งแบบสอบถามต่อไปจนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามครบ จำนวน 351 คน โดยผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับกลับคืนมาจำนวน 351 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ นำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

แบบสอบถามตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยทดสอบด้วยค่าที (Independent Sample t - test) ทดสอบความแตกต่าง ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การทดสอบแบบวิเคราะห์ความแปรปรวน 1 ตัวแปร (One way ANOVA) หรือค่าเอฟ (F - test) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์โดยใช้การจัดกลุ่มที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 ส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท/เดือน จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6

2. การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการจัดองค์กร และด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุนมีความคิดเห็นในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า

3.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วย อำเภอบางปะอิน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุน และด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุน และด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุน และด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุน และด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

3.5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุน และด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการจัดองค์กร และด้านการบริหารหรือพัฒนากองทุนมีความคิดเห็นในระดับมาก การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ บริหารตามแผนงานที่วางไว้โดยให้ความเสมอภาคต่อประชาชนทุกกลุ่มให้ได้รับสิทธิในการรับบริการโดยเท่าเทียมเสมอภาคกันด้วยการยึดมั่นปฏิบัติตามระเบียบกองทุนหลักประกันสุขภาพเป็นหลัก และมีการสรรหาบุคลากรผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการหรือกิจกรรมได้เหมาะสมทั้งบริหารจัดการให้มีบุคลากร และวัสดุครุภัณฑ์จำนวนที่เพียงพอและมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลและกำกับติดตามการดำเนินงานของกองทุนในการดำเนินงานตามแผนให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ ชุนวิเศษ (2558) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นใน

จังหวัดชัยนาทสรุปผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดชัยนาทอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านลักษณะกองทุน ด้านการนำกองทุน ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการจัดกระบวนการ ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และด้านการวัดวิเคราะห์และจัดการความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนางลักษณ์ พวงมาลัย และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทราสรุปผลการวิจัยพบว่า ผลการรับรู้การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น พบว่า ในภาพรวมการรับรู้ต่อการปฏิบัติการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งเรือง แสนโกษา (2556) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ในเครือข่ายบริการสุขภาพที่ 7 กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ (ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์) สรุปผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นพบว่ามีความปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนการบริหารจัดการผู้นำการรับรู้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนการวางแผนสุขภาพชุมชนความคาดหวังในประโยชน์ที่ได้รับเกี่ยวกับกองทุนการจัดทำกิจกรรมบริการสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์การสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารกองทุน การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน และการประชาสัมพันธ์กองทุน

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว่า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว่า อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญารัตน์ นุรักษ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นอำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิผลการได้รับการตามชุดสิทธิประโยชน์ของกองทุนที่มีการบริหารจัดการระดับดี และระดับปานกลาง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=-2.25, p < 0.05$) ปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น คือ ความไม่เพียงพอของงบประมาณในหมวดค่าใช้จ่ายการบริหารจัดการหรือพัฒนากองทุนให้มีประสิทธิภาพ และขาดการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกองทุน ดังนั้น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติควรเพิ่มงบประมาณในการบริหารจัดการ และคณะกรรมการบริหารกองทุนควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกองทุนให้ประชาชนได้รับทราบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณิชนันท์ งามน้อย และพีระพล รัตน์ (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นจังหวัดนนทบุรี สรุปผลการวิจัยพบว่า การรับรู้บทบาทของคณะกรรมการฯ โครงสร้างขององค์กร

และการสื่อสารขององค์กรสามารถทำนายผลการดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 70.80 ($R^2 = 0.708$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นควรมีการรับรู้บทบาทของตนเอง มีการจัดโครงสร้างขององค์กร และมีการติดต่อสื่อสารกันที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

1. หลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ตั้งขึ้นเพื่อให้การบริหารและการใช้จ่ายงบประมาณของกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เป็นไปด้วยความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนมีระบบรองรับการดำเนินงานคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น

2. สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลของข้าราชการ คຸ້ມครองบริการรักษาพยาบาลให้กับข้าราชการและบุคคลในครอบครัว (บิดา มารดา คู่สมรสและบุตรที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย) เมื่อเจ็บป่วยสามารถเข้ารับบริการรักษาพยาบาลได้ที่โรงพยาบาลของรัฐ โดยมีกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ทำหน้าที่ดูแลระบบออกกฎระเบียบ

3. สิทธิประกันสังคม คຸ້ມครองบริการรักษาพยาบาลให้กับผู้ประกันตนตามสิทธิ สามารถเข้ารับบริการรักษาพยาบาลได้ที่โรงพยาบาลที่เลือกลงทะเบียน โดยสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ทำหน้าที่ดูแลระบบการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล

4. สิทธิหลักประกันสุขภาพ 30 บาท คຸ້ມครองบุคคลที่เป็นคนไทยมีเลข ประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่ไม่ได้รับสิทธิสวัสดิการข้าราชการ หรือสิทธิประกันสังคม หรือสิทธิสวัสดิการรัฐวิสาหกิจหรือสิทธิอื่นๆ จากรัฐ ให้ได้รับบริการ สาธารณสุข ทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัย การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต ตาม พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 โดยมีสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ทำหน้าที่บริหารจัดการระบบเพื่อการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง ตามที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด

5. หน่วยบริการประจำ หมายถึง หน่วยบริการหรือกลุ่มหน่วยบริการที่ขึ้น ทะเบียนเป็นหน่วยบริการประจำโดยได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อบริการสาธารณสุขในลักษณะเหมาจ่ายรายหัว และค่าใช้จ่ายอื่นตามที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด โดยหน่วยบริการมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1. บริการด้านเวชกรรม 2. บริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต อย่างเป็นองค์รวมทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจ วินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพ 3. มีเครือข่ายหน่วยบริการเพื่อการส่งต่อการรักษา ในกรณีเกินขีดความสามารถ 4. ผู้ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพสามารถเลือกเป็นหน่วยบริการประจำเพื่อเข้ารับบริการสาธารณสุขโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายได้ตามสิทธิที่กำหนด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลจากการวิจัยนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์จริงได้อย่างสมเหตุสมผล และมีแนวโน้มว่าจะเป็นไปได้ โดยยกแนวทางในการนำไปพิสูจน์ในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การพัฒนาการดำเนินของกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นทำให้กองทุนฯ มีการพัฒนาดีขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นในพื้นที่อื่น ๆ ได้ การดำเนินงานทุกขั้นตอนของการพัฒนาการดำเนินงาน
2. มีการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการกองทุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพ
3. มีการนำประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้มาจัดทำจัดทำเป็นแผนงานโครงการซึ่งจะตอบสนองและแก้ไขปัญหาภาวะสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นรวมถึงจะส่งผลต่อการก่อให้เกิดนวัตกรรมสุขภาพในชุมชนซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการการจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่คือประชาชนสามารถแสดงบทบาทในการดูแลสุขภาพตนเองได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นการพัฒนาต่อเนื่องให้ได้องค์ความรู้เพิ่มเติมจากการพิสูจน์ตามข้อเสนอที่มีผลต่องานวิจัย

1. กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล เป็นการดำเนินงานที่อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วประเทศ และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับต่อไปโดยลักษณะการทำวิจัยนั้น ควรเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม เพื่อให้โอกาสกับคนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในประเด็นปัญหาต่างๆ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
2. ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเช่น งบประมาณ กลวิธีการดำเนินงาน ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดำเนินงานของคณะกรรมการ
3. มีการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของคณะกรรมการบริการและคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นต่อการดำเนินงานของกองทุนฯ
4. มีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการสร้างนวัตกรรมสุขภาพในชุมชนภายใต้การสนับสนุนของกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น
5. มีการศึกษาวิจัยโดยนำผลการศึกษาไปทดลองใช้ในการบริหารจัดการกองทุนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันของกองทุนหลักประกันสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กอบกาญจน์ เจริญทอง. (2556). การสร้างเสริมพลังอำนาจทางสุขภาพ: บทบาทที่สำคัญของพยาบาล. *วารสาร พยาบาลทหารบก*. 15(3), 86 – 90
- เกรียงไกร ธุระพันธ์ (2560). แนวทางการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะสุขภาพในกลุ่ม ผู้สูงอายุเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ. (2560). ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
- จรัสทิพย์ ดังกิจเจริญ. (2561). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉันทลักษณ์ เฉลยพจน์ (2559). ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ตามโครงการนำร่อง ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสาขาพื้นที่ (ราชบุรี).วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2559). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์เนตพรีนซ์ตั้งเซ็นเตอร์ จำกัด.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2562). การบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- Weber.B. (1996). *Participation management: Concept theory and implementation Atlanta*. Ga: Georgia State university Press
- Fayol.BT. (1947). *Community Involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva: World Health Organization.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
Development of Thai Learning Activities Package Reading
Comprehension to Strengthen the Ability to Read and Write for Grade
4 Students

จุฬาลักษณ์ เตจ๊ะ¹ มงคล หม่อมมาก² ศุภรัตน์ มิ่งสมร³

Julaluk Taja, Monglol Moomak, Sukolrat Mingsamorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียน หลังการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ร้อยละ 80 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 2 ขั้นตอน 1) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 30 คน สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน แบบวัดความสามารถในการอ่านและเขียน แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ใช้แบบไม่อิสระและแบบกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง อยู่ในเกณฑ์ 81.19/82.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่า

Received: 2022-06-25 Revised: 2022-08-22 Accepted: 2022-08-24

¹ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College.

Corresponding Author e-mail: noon_dame@hotmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College.

³ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College

เกณฑ์ร้อยละ 80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย; การอ่านจับใจความ' ความสามารถในการอ่านและเขียน

Abstract

The purposes of this study were 1) To create and find effective Thai learning activities package reading comprehension to strengthen the ability to read and write for grade 4 students to be effective according to the 80/80 2) Criterion to compare the ability to read and write. After learning management 80% 3) Criterion to compare learning achievement in Thai between Pre-test and Post-test. 4) Study student satisfaction towards learning activities The research has 2 steps as follows: 1) Create and find effective Thai language learning activities on reading comprehension to strengthen the ability to read and write For students in grade 4 to be effective according to the 80/80 criteria. 2) Activity Pack Trial sample group Grade 4/1 students semester 1, academic year 2021. Ban Mae Omki School 30 people randomly selected (Purposive Sampling). Research tools Thai learning activity series on reading comprehension to strengthen the ability to read and write Reading and writing ability achievement test and satisfaction questionnaire. The data were analyzed using mean, standard deviation. Independent and single-group t-test statistics The results showed that Thai learning activity series on reading comprehension to enhance reading ability There is a high level of suitability. The efficiency of the Thai language learning activity set The non-sample group was in the criterion of 81.19/82.33, which was higher than the criterion. And the results of the experiment using the Thai learning activity set it was found that the students were able to read and write Thai language. After school was significantly higher than before at the .05 level and 80% higher than the threshold. Students have achievement in learning Thai language. After the study was significantly higher than before at the .05 level the satisfaction level was at a high level.

Keyword: Thai learning activities package; reading comprehension to strengthen ability to read and write

บทนำ (Introduction)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช (2551)

ในส่วนของอำเภอสองยางนั้น เป็นอำเภอหนึ่งในภาคเหนือของไทยถือได้ว่าเป็นอำเภอที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เนื่องจากมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นคือประเทศพม่า จึงส่งผลให้เป็นภูมิภาคที่มีชนหลากหลายชาติพันธุ์เข้ามาอยู่อาศัย นักเรียนที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนยังไม่มีพื้นฐานของภาษาไทย และใช้คำที่ไม่ถูกต้อง ออกเสียงไม่ชัดเจน เขียนคำผิด ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการส่งเสริมทักษะทางภาษาเพื่อการนำไปใช้อ่าน เขียน และเรียนรู้สาระวิชาต่างๆ ของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2551 เน้นความรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระมาตรฐานและตัวชี้วัดขั้นปีและตัวชี้วัดช่วงชั้นไว้ชัดเจน ทำให้ผู้นำหลักสูตรไปใช้สามารถมองเห็นทิศทางที่จะวางแผนได้อย่างดี ส่งผลให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้เรียนต้องสามารถใช้ทักษะทางภาษาทั้ง 5 ด้าน เป็นเครื่องมือในการสื่อความคิด ความเข้าใจ และได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน ดู และเขียน อยู่ในระดับพื้นฐานที่สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารทั้งการรับรู้ และความรู้สึนึกคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในแต่ละสาระได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ของแต่ละระดับชั้นปี ตลอดจนคุณภาพของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการอ่านและการเขียนภาษาไทยเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดของการเรียนรู้เพราะการเรียนรู้ในสาระอื่นๆ ตลอดจนวิชาต่างๆทุกระดับต้องอาศัยความสามารถในการอ่าน เริ่มตั้งแต่การอ่านออกสะกด คำได้จับใจความสำคัญได้ สรุปความได้ จนถึงขั้นอ่านคิดวิเคราะห์ได้ เมื่ออ่านได้แล้วก็สามารถใช้กระบวนการเขียน ในการเขียนสื่อสารเขียนสรุป-ความเรียงความ และเขียนในรูปแบบต่างๆ เช่น

การรายงาน การแสดงความคิดเห็นการเขียนเล่าเรื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในวิชาอื่นทุกวิชา และเพื่อสนองตอบนโยบายปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ที่รัฐบาลปัจจุบันมุ่งเน้น แต่ผลจากการศึกษาวิจัยในปัจจุบันพบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้มีจำนวนค่อนข้างสูง จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยค่อนข้างต่ำ

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2561) อาจเป็นเพราะครูขาดวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนขาดนวัตกรรมการเรียนรู้และสื่อที่น่าสนใจ จึงเป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนการอ่านการเขียนภาษาไทยไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ปัญหาด้านการสื่อสารภาษานี้ถือเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนการอ่าน การเขียนภาษาไทย เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงกับผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ของวิชาภาษาไทยของโรงเรียนบ้านแม่อมกิ 2 ปีซ้อนหลังจะพบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่อมกิ อยู่ในระดับต่ำ (รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 - 2563 เนื่องจากข้อสอบจะมุ่งเน้นความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนยังคงอยู่ที่ระดับการอ่านออกเขียนได้ประกอบกับครูยังไม่มีเทคนิคการสอนอ่านเขียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและคิดวิเคราะห์ในระดับสูง ดังนั้นข้อสอบระดับชาติ O-NET กับวิธีสอนจึงยังไม่สัมพันธ์สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถและศักยภาพของตนเอง คือ ชุดกิจกรรมหรือชุดการเรียนการสอนซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ผู้สอนใช้ประกอบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยชุดกิจกรรมเป็นรูปแบบของการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2553) จัดเป็นสื่อประสมคือสื่อการเรียนรู้ที่รวบรวมเอาสื่อหลายๆ ชนิดมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นตัวกลางซึ่งมีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนมีหน้าที่เป็นตัวนำความต้องการของครู ไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จริยา เหนียนเฉลย (2546) การใช้สื่อประสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกัน ได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น สื่อประสมจึงเป็นอุปกรณ์ช่วยลดภาระของผู้สอน ช่วยให้เด็กฝึกฝนความชำนาญมากขึ้น และช่วยให้ผู้สอนเองเห็นปัญหาต่างๆ ของผู้เรียนได้ชัดเจน และเห็นประโยชน์ของสื่อประสมทำให้ผู้สอนทราบความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถฝึกให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น และฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย กิดานันท์ มลิทอง (2548)

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำไปสู่การพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนได้ เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพสูงสุดการนำเอาสื่อประสมที่มีการวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหาวิชามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทศนวรรณ รามณรงค์ (2557) จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และศึกษาผลการใช้โดย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 57 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และองค์ประกอบของชุดกิจกรรม (แต่

ละองค์ประกอบ) ได้แก่ ความชัดเจน ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และการใช้ภาษา ในการบรรยาย องค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรม เช่น คำชี้แจง วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม ใบความรู้ ใบกิจกรรม เฉลยใบกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

3.2 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของ แผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับประเด็นในการประเมิน คือ การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการ เรียนรู้ (ในภาพรวม) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การ วัดและประเมินผล

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พร้อมทั้งนำเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) แบบ ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยลงความเห็นตามแบบประเมินที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) และนำคะแนนจากแบบประเมินทั้ง 2 ฉบับ มาหาค่าเฉลี่ยและใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม และนำไปหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4/2 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 9 คน และ กลุ่มที่ 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ จำนวน 30 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่าประสิทธิภาพ E1/E2

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อ เสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ One group Pretest – Posttest Design

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่
อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30
คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีองค์ประกอบคือ คำ
ชี้แจง วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม ใบความรู้ ใบกิจกรรม เฉลยใบกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและ
แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 5 ชุด ดังนี้

- 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักการอ่านจับใจความ
- 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความภาษาไทย จากนิทาน
- 3) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความภาษาไทย จากเรื่องสั้น
- 4) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความภาษาไทย จากข่าว
- 5) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความภาษาไทย จากบทความ

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ เป็น
แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาคุณลักษณะที่
ต้องการประเมิน ได้แก่ ความสอดคล้อง ความเหมาะสมและข้อคำถาม เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ความ
ถูกต้องของเกณฑ์ให้คะแนน ว่ามีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบด้าน
เนื้อหาการใช้ภาษา นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่ลงความคิดเห็น มาหาค่าดัชนีความ
สอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย ผลการ
พิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 0.80 และ 1.00 ซึ่งถือเป็น
ค่าที่ใช้ได้

3.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

3.3.1 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยตาม
ระดับพฤติกรรมในด้านพุทธิพิสัยเป็น 6 ระดับตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1956) ได้แก่ ความรู้
ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เป็นข้อสอบ
แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความ
สอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณา
ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่ระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความชัดเจนของข้อคำถาม และความ
เหมาะสมของตัวเลือก

3.3.2 นำคะแนนจากแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรม
ที่ต้องการวัดของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC

ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 0.80 และ 1.00 ซึ่งถือเป็นค่าที่ใช้ได้

3.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาไทย และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่อมกิที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.4 นำคะแนนของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาไทย มาหาค่าความเชื่อมั่นในรูปของสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (Generalizability Coefficient : p^2) ของครอนบัก

3.5 นำคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย มาหาดัชนีค่าความง่ายของข้อสอบของฮอปกินและแอนทิส และดัชนีค่าอำนาจจำแนกของคิวดัน พบว่า มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.48 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR.20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยจำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ

4.2 ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ควบคู่กับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ชุด เวลา 20 ชั่วโมง

4.3 เมื่อนักเรียนจบเนื้อหาในแต่ละชุด นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรู้หลังเรียนในแต่ละชุด

4.4 หลังจากดำเนินการสอนครบ 5 ชุดกิจกรรมแล้วนักเรียนทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน และเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนมาหาผลต่าง โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent)

4.5 ตรวจสอบแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน และเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 ข้อ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2

5.2 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างก่อนและหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปได้ ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องใช้ได้ (IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00) ส่วนค่าความเหมาะสมของชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.55) และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 คือ 81.19/82.33

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย จำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 9.833 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 25.06 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 9.83 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 25.06 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.72)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประเด็นที่ควรนำมา ดังรายละเอียดการอภิปราย คือ

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ให้ความคิดเห็นว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.19/82.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 เนื่องจากชุดกิจกรรมเป็นสื่อการสอนที่มีคุณภาพ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน และส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสฝึกปฏิบัติและแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มความสามารถ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รัชชย ต้นทัพไทย (2548), อ่างใน พุทธิ มาเนตร (2553)

2. ผลความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปทำนองเดียวกันกับ อารินทร์ ตลับทอง (2553)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ อยู่ในระดับ ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาข้อมูลพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การสอนของครู น่าสนใจมาก การสอนของครูทำให้ผ่อนคลาย และการสอนของครูเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับจินดารัตน์ ฉัตรสอน (2558) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4. จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการใช้ชุดกิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า 1.ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วย การใช้ชุดกิจกรรม หลังเรียนด้วยแบบฝึกสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ชุดกิจกรรม ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูควรนำการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ประกอบการสอนวิชาอื่น ๆ ด้วยตามความเหมาะสม

1.2 เอกสารที่ใช้ประกอบการสอน ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะเวลา และความน่าสนใจของเนื้อหา เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านแม่อมกิ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เพื่อให้เปรียบเทียบถึงผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แน่นอน

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

กิตานันท์ มลิทอง. (2546). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์

จริยา เหมียนเฉลย. (2549). เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีจำกัด

ทัศนวรรณ รามณรงค์.(2557). ชุดกิจกรรมการเรียนรู้. สืบค้น 29 กันยายน 2560, จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/561214>.

ธงชัย ต้นทัพไทย. (2548). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และค่านิยมการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์.

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์. (2561). ปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินต์.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1
สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง
Effects of Using E-learning on Learning Achievement for 3rd Year
Nursing Students

ศศิธร คำพันธ์¹ ชุติกานุญณ์ แซ่ตัน² จิราณุวัฒน์ ชาญสูงเนิน³ อิงหทัย คำจตุ⁴
Sasitorn Kampan, Chutikarn Saetan, Jiranuwat Chansungnoen, Inghathai Damchuti

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมฯ กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ที่เรียนวิชา การพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้โปรแกรม โดยใช้สถิติที (Paired t-test) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง

Received: 2022-08-16 Revised: 2022-08-24 Accepted: 2022-08-27

¹ สาขาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Department Boromarajonani College of Nursing, Trang, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute. Corresponding Author e-mail: sasitornk@bcnt.ac.th

² สาขาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Department Boromarajonani College of Nursing, Trang, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute.

³ สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก community Health Nursing Department Boromarajonani College of Nursing, Trang, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute.

⁴ สาขาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Department Boromarajonani College of Nursing, Trang, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute.

กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติกับกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้สถิติที่ (Independent t-test) ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=73.927$, $df=96$) $p<.05$ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=27.130$, $df=192$) $p<.05$

คำสำคัญ (Keywords): สื่ออิเล็กทรอนิกส์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; นักศึกษาพยาบาลศาสตร์

Abstract

The quasi-experiment study aimed to what extent e-learning program implementation affect students' learning achievement (LA). One hundred ninety-four third year nursing students of the academic year 2020 and 2021 who enrolled in the midwifery and maternal newborn nursing I course were recruited to participate in the study. Students of the academic year 2020 were assigned to be the control group that were taught by traditional teaching method. Whereas those of the academic year 2021, the experiment group, received the designed e-learning program. Participants of each group were matched by GPA and gender. The e-learning program consisted of Both groups were assessed by demographics questionnaire and pre-test at the beginning of the program. At the end of the program, participants were given a post-test. Frequency, percentage, mean, and standard deviation were used to analyze descriptive data. Paired t-test was used to compare the results. The result showed that there was a significant improvement in LA after learning via the e-learning program ($t=73.927$, $df=96$, $p <.05$). At the end of the program, the mean LA score in the experiment group was higher than that of the control group ($t = 27.130$, $df = 192$, $p <.05$).

Keywords: E-learning; Learning achievement; Nursing student

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 กำหนดให้ทุกสถาบันการศึกษาจะต้องนำเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ เข้ามาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนของสถานศึกษาต่าง ๆ (Duangchant, 2016) ซึ่งปัจจุบันการเรียนการสอนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต จาก 3Rs และ 4 Cs เป็น 3Rs + 8Cs + 2Ls ซึ่ง 3Rs ได้แก่ Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้)

และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) 8Cs ได้แก่ 1) Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิด อย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการ แก้ปัญหา) 2) Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) 3) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่าง วัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) 4) Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การท างานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) 5) Communications, information & media literacy (ทักษะด้าน การสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) 6) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) 7) Career & learning skills (ทักษะ อาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และ 8) Change (ทักษะการเปลี่ยนแปลง) 2Ls ได้แก่ Learning Skills (ทักษะ การเรียนรู้) และ Leadership (ภาวะผู้นำ) (Tuntirojanawong, (2017) การจัดการเรียนการสอนในสาขาพยาบาลศาสตร์ก็เช่นเดียวกับสาขาอื่นที่เน้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (เบญจวรรณ จันทรวชิร จิรานูวัฒน์ ชาญสูงเนิน และวรรณิศา คง ประสม, 2563)ที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตทุกคนมีทักษะศตวรรษที่ 21 วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะมีหลากหลายวิธี เช่น วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับทิศทาง การเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาเป็นหลัก การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ และการใช้เทคโนโลยีต่างๆเช่น e-learning, Google App for education เป็นต้น (Wadyim, Wangchom & Mano (2017)

ปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารมีการพัฒนามากขึ้น เกิดเป็นเทคโนโลยีการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้การเรียนการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้เป็นไปด้วยความรวดเร็วและแพร่หลายได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ตามความต้องการของผู้เรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากเดิม เช่นการบรรยายเนื้อหาทั้งหมด หรือยึดผู้สอนเป็นส่วนกลาง เป็น การเรียนการสอนแบบ Passive learning มาเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ซึ่งการจัดการเรียนการสอนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นวิธีหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบ active learning ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนในปัจจุบันที่เป็นยุคของเครือข่ายทางสังคมหรือยุคของเทคโนโลยี ซึ่งเป็นยุคที่ความรู้สับสนได้ด้วยปลายนิ้ว สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตลอด 24 ชั่วโมง

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยแนวทางหนึ่งที่สามารถตอบโจทย์ให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตามความต้องการของนักศึกษา คือการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อ e-Learning

การจัดการเรียนการสอนด้วยด้วยสื่อ e-Learning เป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งมีการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต และใช้การนำเสนอเนื้อหาสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสอนบนเว็บ การเรียนออนไลน์ (Wadyim, Wangchom & Mano,

2017) โดยผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้บทเรียนต่างๆ ได้ด้วยตนเอง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถเข้าถึงบทเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ในการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อ e-Learning ต้องมีการพัฒนาสื่อ ซึ่งมีคุณสมบัติหลายอย่าง เช่น บันทึกเนื้อหาของบทเรียน บันทึกเสียงอธิบายของอาจารย์ผู้สอน วางคลิปวิดีโอ ภาพและเสียงประกอบเนื้อหา แบบฝึกหัดและแบบทดสอบให้นักศึกษาทำทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน และทราบผลการทดสอบได้ทันที นอกจากนี้ยังสามารถวางแผนการสื่อสารต่างๆ รวมทั้งคำถามของนักศึกษาและคำตอบจากอาจารย์ผู้สอนได้ด้วย และสื่อ บทเรียนนี้จะถูกนำไปวางบนเว็บ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อ e-Learning จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ประยุกต์ใช้ โปรแกรมสื่อหลายมิติ มาประกอบเป็นสื่อการเรียน การสอนที่น่าสนใจ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียน สนใจ เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ บทเรียนนี้จะอยู่บนเครือข่ายที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยผู้สอนและผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Mankong & Krachangsri, 2016)

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อ e-Learning นั้นเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้แบบ active learning และเป็นวิธีส่งเสริมทักษะของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนา สื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การวางแผนครอบครัว ภาวะมีบุตรยาก และการดูแลสตรีในระยะตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นหัวข้อที่มีเนื้อหาเยอะ แต่ชั่วโมงสอนน้อย ดังนั้นการใช้สื่อเข้าช่วยในการจัดการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญ มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการสอน แบบเดิมที่อาจารย์เป็นผู้บรรยาย และเน้นการทำกิจกรรมฝึกทักษะต่างๆ ในห้องเรียนมาเป็น การจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อ e-Learning เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีกิจกรรมการเรียนรู้เป็น รายบุคคล ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาให้มากขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่มีขีดจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ และสามารถทบทวนความรู้ได้บ่อยครั้ง ตามที่นักศึกษาต้องการ และเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 หลังได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฯ

2. คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

วิธีการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi - experimental Research) แบบศึกษาสองกลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (The Pretest - Posttest Design)

1. ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ปีการศึกษา 2563 และ 2564

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง จำนวน 194 คน

ขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยแบบทดลองและกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ควรมีจำนวนอย่างน้อย 30 คน ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างควรมีมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการทดลองมีการกระจายเป็นโค้งปกติซึ่งมีผลทำให้อำนาจการทดสอบเพิ่มขึ้นและมีผลให้ค่าความแปรปรวนลดลงทำให้ค่าสถิติที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่างสามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรได้ดีที่สุด (Burn & Grove, 2005) การศึกษาครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และเพื่อให้ข้อมูลมีการกระจายตัวเข้าใกล้โค้งปกติมากขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 194 คน เป็นกลุ่มทดลอง 97 คน กลุ่มควบคุม 97 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย เพศ อายุ เป็นต้น
2. โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) เรื่อง การวางแผนครอบครัว ภาวะมีบุตรยาก และการดูแลสตรีในระยะตั้งครรภ์

3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา การพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 เรื่อง การวางแผนครอบครัว ภาวะมีบุตรยาก การดูแลสตรีในระยะตั้งครรภ์ จำนวน 48 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องตามเกณฑ์การให้คะแนน ความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และความเหมาะสมในการนำไปใช้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ได้ค่าความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.91 และการหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบประเมินชุดนี้ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติ ลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.76

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างสร้างสัมพันธภาพและแนะนำตัวหลังจากผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมจากวิทยาลัยพยาบาลบรม

ราชชนนี ตรัง เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการคำนึงถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอน การรวบรวมข้อมูลและระยะเวลาการดำเนินการวิจัย และอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า การตอบรับหรือการปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ไม่มีผลกระทบใดๆ เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจและตอบรับเข้าร่วมวิจัยจะมีเอกสารให้ลงนามยินยอมโดยไม่มีการบังคับ ข้อมูลทุกอย่างจะถือเป็นความลับและนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เท่านั้น จะใช้รหัสแทนชื่อจริงของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยนำเสนอในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างสามารถแจ้งขอออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา ก่อนการวิจัยจะสิ้นสุด โดยไม่ต้องให้เหตุผลหรือคำอธิบาย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหลังจากโครงสร้างการวิจัยผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนจากคณะกรรมการจริยธรรม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูล เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติจากผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ผู้วิจัยเข้าพบนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยและขอความร่วมมือในการทำวิจัย เก็บข้อมูลโดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา การพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 เรื่อง การวางแผนครอบครัว ภาวะมีบุตรยาก การดูแลสตรีในระยะตั้งครรภ์ และดำเนินการให้กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) เรื่อง การวางแผนครอบครัว ภาวะมีบุตรยาก และการดูแลสตรีในระยะตั้งครรภ์ ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบในแบบทดสอบและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ก่อน-หลังได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยสถิติที่ (Pair t-test) กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมฯ กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ด้วยสถิติที่ (Independent t-test) กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง” ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 92.78 เพศชายร้อยละ 7.22 ส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 20-22 ปี ร้อยละ 95.90

2. นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=73.927$, $p<.05$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลก่อน-หลังได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์

คะแนน	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม		หลังเข้าร่วมโปรแกรม		df	t
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	15.67	2.939	41.77	1.907	96	73.927*

3. นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t= 27.130$, $p<.05$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์

คะแนน	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		df	t
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	41.77	1.907	24.59	5.940	192	27.130

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 หลังได้รับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฯ ซึ่งเป็นไปตาม

สมมติฐาน สามารถอธิบายได้ว่า การใช้สื่อ e-Learning ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้โดยปราศจากข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาบทเรียนตามความต้องการได้อย่างสะดวกทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ e-Learning จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น และผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้โดยไม่จำกัด เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด (Lertwisutiphaiboon, 2014) นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ e-Learning ได้มีการจัดเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ มีแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมา ทำให้ผู้เรียนสามารถทราบความก้าวหน้าของการเรียนของตนเอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทุกคนเข้าเรียนรู้ด้วยสื่อ e-Learning ระหว่าง 1-3 ครั้ง ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ e-Learning สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ e-Learning ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Meenasantirak, Wangwan & Siripitakchai (2018) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักการและเทคนิคการสวนปัสสาวะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วย e-Learning อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการศึกษา Khuana & Khuana (2020) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาหลังเรียนบทเรียนออนไลน์ (e-Learning) รายวิชาการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาของเดือนเพ็ญ บุญมาชู, ธัญทิพย์ คลังชำนาญ, และภรณ์ แก้วลี พบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วย e-learning นักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษารายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 1 สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วย e-learning อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สามารถอธิบายได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ e-Learning เป็นวิธีหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบ active learning ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาบทเรียนตามความต้องการได้อย่างสะดวกทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และในการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำสื่อ e-Learning เป็นสื่อเสริม โดยนำสื่อ e-Learning มาใช้ในลักษณะเพิ่มเติมจากวิธีการสอนภายในชั้นเรียน นอกเหนือจากการบรรยายในห้องเรียน (Wadyim, Wangchom & Mano, 2017) สื่อ e-Learning ได้ออกแบบอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยเนื้อหาตามลำดับหัวข้อ และแต่ละหัวข้อจะมีแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ ถ้าไม่ผ่าน ผู้เรียนจะต้องไปทบทวนความรู้ใหม่อีกครั้งและทำแบบฝึกหัดจนผ่าน และผู้เรียนสามารถเข้าไปทบทวนเนื้อหาได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับสถาบันการศึกษามีสัญญาณอินเทอร์เน็ตแรงและเร็วเพียงพอต่อการใช้งานเมื่อมีผู้ใช้พร้อมกัน จึงทำให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และในช่วงเวลาเรียนผู้สอนอธิบายเฉพาะเนื้อหาสำคัญ เข้าใจได้ยาก หรือซับซ้อน จึงส่งผลให้กลุ่มการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีบรรยาย อภิปราย และ ใช้สื่อ e-Learning มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีบรรยาย อภิปราย ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ e-Learning

อย่างมีระบบและให้ความสำคัญของการออกแบบเนื้อหาวิชา สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ทำให้ได้ผลการเรียนที่สูงขึ้น (Palanun, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Janin (2016) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการพฤติกรรมองค์การของนักศึกษาด้วยรูปแบบ E-learning กับการเรียนแบบปกติจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาที่ศึกษาด้วยรูปแบบ E-learning เท่ากับ 8.25 และการเรียนแบบปกติเท่ากับ 7.15 คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาที่ ศึกษาด้วยรูปแบบ E-learning มีมากกว่า 1.10 คะแนน

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้ออกแบบอย่างเป็นระบบไว้สำหรับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาตามลำดับหัวข้อ และแต่ละหัวข้อผู้เรียนจะได้ทำแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ และโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลาที่ต้องการ ไม่จำกัดสถานที่และเวลา และนอกจากนี้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นับว่าเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการให้การพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การที่ผู้เรียนได้รับความรู้ตามช่วงเวลาที่ตนเองให้ความสนใจ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปดังนี้

1. สามารถนำโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ไปประยุกต์ใช้ได้กับการจัดการเรียนการสอนได้กับสถานการณ์จริง เพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้แบบ Active learning ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนของนักศึกษา ทั้งยังช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. ส่งเสริมการศึกษาวิจัย โดยการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูล เพื่อศึกษาวิจัยที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ให้กับนักศึกษาพยาบาลหรือผู้สนใจอื่นๆ ในประเด็นการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ ต่อไป

3. ส่งเสริมการจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยเฉพาะระบบเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีความพร้อมก่อนใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

4. การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาที่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ทำให้เกิดการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนในการผลิตสื่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 6 ด้าน
2. ควรมีการศึกษาโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ในหัวข้อและหรือรายวิชาอื่นๆ เพิ่มเติม ขยายผลไปยังสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลอื่นๆ โดยมีวิธีการวิจัยแบบวัดก่อนและหลังการทดลอง
3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนรู้ปกติกับการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)
4. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบความพึงพอใจกับเจตคติของนักศึกษาต่อการเรียนแบบปกติกับการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

เอกสารอ้างอิง (References)

- ขวัญชัย ชวนา และ ธาตทิพย์ ชวนา. (2563). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ (E-Learning) รายวิชาการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*. 7(12), 295-306.
- นันทิดา วัฒนชัย, เสวตลักษณ์ หวังชม, และ อภัสร์ มะโน. (2560). การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลโดยใช้การเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร*. 33(3), 146-157.
- เบญจวรรณ จันทรวชิร จิราวัฒน์ ขาญสูงเนิน และ วรณิศา คงประสม. (2563). ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองต่อการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง. *วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(5), 277-289.
- ปาริชาติ ปาละนนท์. (2557). อิเลิร์นนิ่งกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต*. 8(2), 84-97.
- พัชรี แวงวรรณ, อัจฉรา มีนาสันติรักษ์ และ ชาลี ศิริพิทักษ์ชัย. (2561). การพัฒนาบทเรียน e-learning เรื่อง หลักการและเทคนิคการสวนปัสสาวะ สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 24(1), 31-40.
- เพ็ญศรี จันทรอินทร์. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการพฤติกรรมองค์การของนักศึกษาหมู่เรียน 5614205 ด้วยการเรียนแบบ E-learning กับ การเรียนแบบปกติ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)*. 22(1), 34-40.
- ศัชนูญาส์ ดวงจันทร์. (2559). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการให้บริการออนไลน์ ศูนย์นวัตกรรม การเรียนรู้เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*. 9(2), 1-9.

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn Universit.*, 10(2), 2843-2854.

อัญชลี มั่นคง และ จุฑามาศ กระจำศรี. (2559). การพัฒนาบทเรียน e-learning แบบปฏิสัมพันธ์ วิชาคอมพิวเตอร์กับชีวิต สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 10(2), 200-212.

Burn, N., & Glove, S. K. (2005). *Nursing Research*. 5th ed. U.S.A.: W.B. Saunders Company.

การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

The Management of Positive Classroom Atmosphere to promote Learning skills in the 21st Century

ภัทรานิษฐ์ พรหมสุรินทร์¹¹ ชนะชนม์ กล้าหาญ²² เดชกุล มัทวานุกุล³³
Pattranit Promsurin, Chanachon Klahan, Detkul. Matavanukul,

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสถานการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกหรือบรรยากาศชั้นเรียนที่ดีจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากเรียนและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เกิดขึ้นได้ ย่อมช่วยให้ผู้เรียนทุกคนรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองและรักการเรียนรู้ และเป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะของห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศที่อบอุ่น บรรยากาศที่เป็นอิสระ บรรยากาศที่ทำทนาย บรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ บรรยากาศแห่งการควบคุม และ บรรยากาศแห่งความสำเร็จ องค์ประกอบทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอนในการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จที่ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

คำสำคัญ (Keywords): บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก; ทักษะการเรียนรู้; ศตวรรษที่ 21

Abstract

This article aims to analyze the guidelines the management of positive classroom atmosphere to promote learning skills in the 21 st century which classroom atmosphere is the situations or everything around learners. Positive classroom atmosphere or good classroom atmosphere can motivate learners to have

Received: 2022-08-10 **Revised:** 2022-08-22 **Accepted:** 2022-08-24

¹ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: noi_flower@hotmail.com

² วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University, E-mail : noi_flower@hotmail.com

³ นักวิชาการอิสระ Independent Academician

curiosity and want to learn effectively. And if teachers can manage classroom atmosphere, it can help learners feel their importance. Learners have strength and always ready to develop themselves. Furthermore, the management of positive physical classroom atmosphere, such as characteristics of the classroom, materials, equipments and learning materials are considered in stimulating learning. Positive psychology classroom atmosphere, e.g. warmth, freedom, challenge, respect, control and success. These factors influence the learners in their development in learning effectively. So the roles of teachers in the management of positive classroom atmosphere is the important to promote successful learning skills of learners

Keywords: Positive classroom atmosphere; learning skills; 21st century

บทนำ (Introduction)

โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองที่ผู้เรียนต้องใช้ชีวิตหลายชั่วโมงในแต่ละวัน ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้คล้ายกับที่บ้านหรือดีกว่าที่บ้านเพื่อให้ทุกคนในโรงเรียนมีความสุขเมื่อมาอยู่ร่วมกัน ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกว่าอยากมาโรงเรียน มาแล้วมีความสุขสบายใจอีกทั้งช่วยสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา บรรยากาศชั้นเรียนก็เช่นเดียวกันที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตหรืออารมณ์ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใส กระฉับกระเฉง มีความสนใจในการเรียนย่อมช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูผู้สอนจะต้องพยายามหาวิธีการและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนเทคนิควิธีต่างๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและสนใจต่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนสามารถจำแนกได้แก่ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางกายภาพ ซึ่งเป็นลักษณะของห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศที่อบอุ่น บรรยากาศที่เป็นอิสระ บรรยากาศที่ทำให้หายบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ บรรยากาศแห่งการควบคุมและ บรรยากาศแห่งความสำเร็จที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความน่าสนใจ จูงใจให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน นอกจากนี้ครูผู้สอนยังสามารถกำหนดแนวทางการจัดสภาพและรูปแบบการจัดห้องเรียนให้เหมาะสมต่อการฟังบรรยายจากครูผู้สอน การบรรยายหรือการนำเสนอของนักเรียน การจัดชั้นเรียนสำหรับการอภิปรายหมู่ การจัดชั้นเรียนสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มและการจัดชั้นเรียนเพื่อการสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งการจัดบรรยากาศที่เกิดจากการจัดชั้นเรียนยังสามารถช่วย

ส่งเสริมการแก้ปัญหาในการปกครองชั้นเรียนและเสริมสร้างระเบียบวินัยของผู้เรียนในชั้นเรียนได้อีกด้วย

บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกจึงเป็นบรรยากาศแห่งความสุขและช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอันจะต้องประกอบไปด้วยความเข้าใจในตัวผู้เรียนและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกต้องคำนึงทั้งบรรยากาศทางกายภาพที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและเอื้อต่อการเรียนรู้และบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เป็นความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของผู้เรียน

ความหมายและความสำคัญของการจัดบรรยากาศชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศชั้นเรียน เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน ได้มีนันทนาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนไว้ดังนี้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544: 124) ได้ให้ความหมายของการจัดบรรยากาศชั้นเรียนว่าเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยเสริมสร้างให้บรรยากาศการเรียนเป็นที่น่าสนใจและสนใจให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย นอกจากนั้นยังช่วยแก้ปัญหาในการปกครองชั้นเรียน และปัญหาเรื่องวินัยของผู้เรียนได้อีกด้วย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546, 224-225) กล่าวสรุปว่าบรรยากาศชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การสร้างบรรยากาศอบอุ่นที่ครูผู้สอนให้ความเอื้ออาทรต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการมาโรงเรียน และในการเรียนร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศชั้นเรียนจะช่วยส่งเสริมและสร้างเสริมผู้เรียนในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะช่วยส่งเสริมความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน ทั้งเป็นการส่งเสริมให้ห้องเรียนน่าดู น่าอยู่ และน่าเรียน การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่ง สำหรับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558). ดังนี้

1. บรรยากาศทางกายภาพ (Physical environment)

บรรยากาศทางกายภาพเป็นลักษณะของกายภาพที่เกิดจากการจัดอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพของผู้เรียน การจัดบรรยากาศทางกายภาพที่ตอบสนองผู้เรียนและการทำกิจกรรมต่างๆทำให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกและดำเนินกิจกรรมด้วยความราบรื่นส่งผลให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดีไม่ติดขัด ไม่รู้สึกว่ามี ความยุ่งยาก ทำให้ผู้เรียนรักที่จะเรียน

และเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น มีความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว การสร้างบรรยากาศทางกายภาพหรือบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนและเจตคติที่ดีของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพที่เหมาะสม ได้แก่

1.1 ห้องเรียนมีสีสันทนดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

1.2 ห้องเรียนควรมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท

1.3 ห้องเรียนต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ น่ายุ่ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 สิ่งที่อยู่ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่างๆ เช่น กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนที่ได้และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนและการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ซึ่ง สุพิน บุญชูวงศ์ (2544: 125) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศทางกายภาพในการจัดวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียนที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1) โต๊ะครูผู้สอน ควรวางในตำแหน่งที่มองเห็นผู้เรียนได้ทั่วถึง และไม่เกะกะในการที่จะใช้ที่ว่างในห้องเรียน อาจะจัดไว้ ณ มุมใดมุมหนึ่งในชั้นเรียน

2) โต๊ะเรียนและเก้าอี้ โต๊ะเรียนควรเป็นโต๊ะเดี่ยว และไม่หนักเกินไปสำหรับเคลื่อนย้ายและจัดโต๊ะเป็นรูปแบบต่างๆ ตามกิจกรรมการเรียนรู้

3) กระดานดำ ควรมีขนาดกว้างยาวพอสมควร สีที่ทาควรใช้สีเขียว

4) ป้ายนิเทศ มีไว้เพื่อติดต่อข่าวสาร และผลงานของผู้เรียน

5) ตู้หรือชั้นสำหรับวางของ

6) ของจริง เช่น พืช โดยเฉพาะชั้นเรียนของเด็กเล็ก ควรนำพืชมาตกแต่งชั้นเรียนให้สวยงาม นอกจากจะได้รับความสดชื่นแล้วผู้เรียนยังได้รับความรู้ในเรื่องพืชพันธุ์

1.5 ควรจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง เช่นการเตรียมความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนวิธีโดยกระบวนกลุ่ม วิธีการบรรยาย วิธีการแสดงละคร เป็นต้น

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาหรือบรรยากาศทางจิตใจ (Psychology environment)

บรรยากาศทางจิตวิทยาหรือบรรยากาศทางจิตใจเป็นบรรยากาศที่มีความสำคัญต่อการเรียนอย่างมาก เพราะการจัดการเรียนการสอนจะดำเนินการได้อย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น ผู้เรียนกับผู้เรียนและครูผู้สอนกับผู้เรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีความหวาดระแวง ปราศจากการตีตราและวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบ เป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน บรรยากาศทางจิตวิทยามีดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากเห็น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน บรรยากาศดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้

ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาหรือทำกิจกรรมนั้นๆได้ และให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนได้ลงมือทำหรือตอบสนอง รวมทั้งการยกตัวอย่างความสำเร็จหรือสิ่งที่ผู้เรียนเคยทำมาก่อนทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถและเกิดความภาคภูมิใจ ทำให้ไม่เกิดความกลัวที่จะทำกิจกรรมอื่นๆต่อไป

2. บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจ เลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า โดยปราศจากความกลัวและความวิตกกังวล ไม่เครียด บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สึกตึงเครียด เช่น หากผู้เรียนทำงานผิดพลาด ครูผู้สอนจะให้ผู้เรียนได้พิจารณาถึงสาเหตุของข้อผิดพลาดนั้นและให้ผู้เรียนลองพิจารณาแนวทางแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นด้วยตนเองโดยครูผู้สอนคอยแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจอยู่เสมอ

3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูผู้สอนรู้สึกว่าคุณผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญมีคุณค่าและสามารถเรียนได้อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดการยอมรับนับถือตนเอง

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูผู้สอนมีความเข้าใจผู้เรียนเป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครูผู้สอน รักโรงเรียน และรักการมาเรียน การสร้างบรรยากาศดังกล่าวสามารถทำได้โดยครูผู้สอนทำหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดความราบรื่นในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยอาจเข้าไปช่วยเป็นผู้ร่วมคิดในการแก้ปัญหาที่ยากให้ง่ายหรือลดความซับซ้อนลง แต่ยังคงให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการเรียนรู้โดยสนับสนุน เสริมแรงและให้คำปรึกษา

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ไม่ใช่การควบคุมไม่ให้มีอิสระ ครูผู้สอนต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนอย่างมีขอบเขต

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ครูผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่าการพูดถึงความล้มเหลว

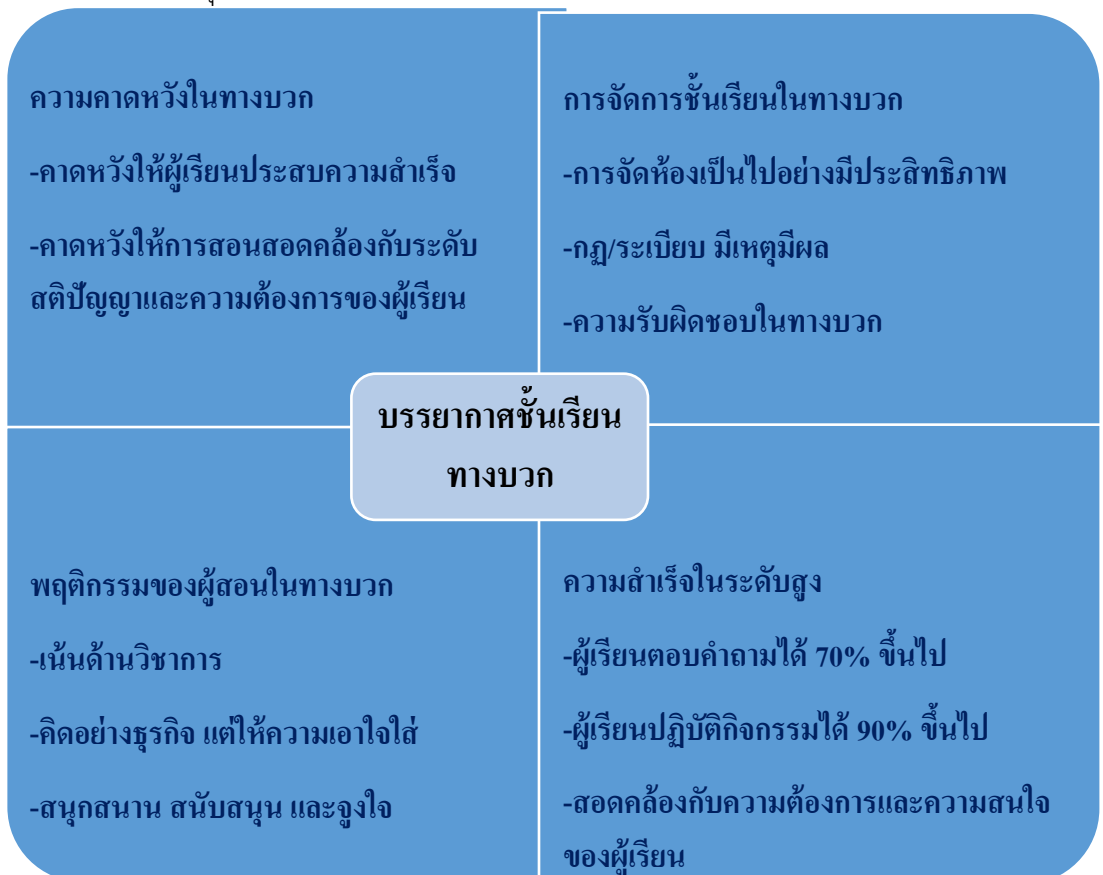
นอกจากนี้ (สุพิน บุญชูวงศ์, 2544: 125) ยังได้กล่าวถึงประเภทบรรยากาศการเรียนรู้เพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. บรรยากาศทางสังคม เป็นการจัดการให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันในรูปแบบต่างๆ เช่น แบบประชาธิปไตย แบบการบังคับ แบบเรียนตามสบาย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการของครูผู้สอนในการจัดบรรยากาศ อย่างไรก็ตามบรรยากาศที่เหมาะสมและทำให้ผู้เรียนมีความสุขคือบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย และบรรยากาศการเรียนตามสบาย

2.บรรยากาศทางวิชาการ ครูผู้สอนควรจัดชั้นเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนควรนำสื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว จำง่ายและจำได้นาน ดังนั้นครูผู้สอนควรนำสื่อการเรียนรู้ที่ใช้มาจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการ เช่น บัตรคำ แผนภูมิ แผนผัง ภาพ ป้ายนิเทศและควรมี มุมเสริมประสบการณ์ความรู้ต่างๆ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัด เป็นต้น

สรุปได้ว่าหลักการจัดบรรยากาศการเรียนรู้มีหลายประเภทแต่ละประเภทก็มีคุณลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน เมื่อครูผู้สอนได้ศึกษาแล้วน่าจะเป็นสิ่งที่พึงนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ยากจะก่อให้เกิดผลดีอย่างมากมาย

กู๊ดและโบรफी (Good and Brophy, 1986: 360) ได้กล่าวถึงลักษณะของบรรยากาศชั้นเรียนทางบวก ซึ่งสรุปได้ตามแผนภาพภาพที่ 1

ภาพที่ 1 : ลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียนในทางบวก

ที่มา : (Good and Brophy, 1986: 360)

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นว่าบรรยากาศชั้นเรียนทางบวก เกิดจากองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ ความคาดหวังในทางบวก พฤติกรรมของผู้สอนในทางบวก การจัดชั้นเรียนในทางบวก และความสำเร็จในระดับสูง ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญเพราะจะส่งผลโดยตรงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนในที่สุด

สรุปได้ว่าหลักการจัดบรรยากาศการเรียนรู้มีหลายประเภทแต่ละประเภทก็มีคุณลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน เมื่อครูผู้สอนได้ศึกษาแล้วน่าจะเป็นสิ่งที่พึงนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ยากจะก่อให้เกิดผลดีอย่างมากมาย

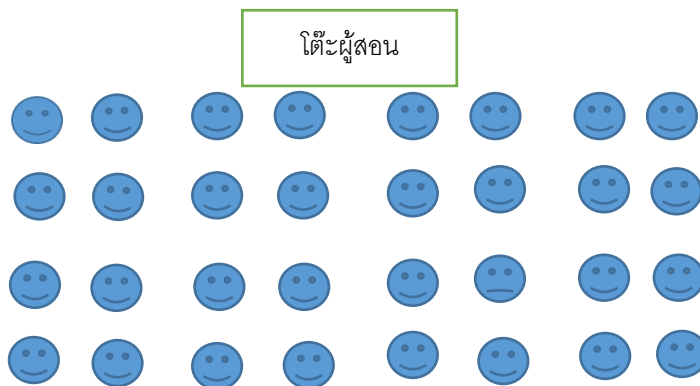
การจัดสภาพและรูปแบบการจัดห้องเรียน

แม้ว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนก็ตาม แต่ห้องเรียนที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างครบถ้วน ย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสภาพห้องเรียนที่ดีมีส่วนช่วยพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นสภาพห้องเรียนกระดานดำ โต๊ะครูของผู้สอนและโต๊ะของผู้เรียน มุมประสบการณ์ต่างๆ ป้ายนิเทศ เป็นต้น ซึ่งบทบาทที่สำคัญคือครูผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพห้องเรียน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและช่วยกระตุ้นสภาพห้องเรียนให้น่าดู น่าอยู่และน่าเรียน

การจัดห้องเรียนอาจทำได้หลายรูปแบบ (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 139-142) ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตลอดจนระดับชั้นของผู้เรียน หลักในการจัดห้องเรียนที่ดีนั้นควรให้สามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศให้ผู้เรียนได้มีความตื่นตัวกระฉับกระเฉง การจัดห้องเรียนมีรูปแบบดังนี้

1. การจัดห้องเรียนสำหรับฟังบรรยายหรือทำงานตามลำพัง เป็นการ จัดสภาพห้องเรียนเป็นปกติธรรมดาที่ใช้เมื่อต้องการอธิบาย อบรม หรือการสอนแบบบรรยาย ซึ่งอาจต้องมีอยู่โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา หรือต้องการให้ผู้เรียนทำงานตามลำพัง เช่น ทำแบบฝึกหัด อ่านในใจ การจัดห้องเรียนแบบนี้เหมาะสำหรับการอภิปรายทั้งชั้น (Class discussion)

2. กิจกรรมการบรรยายหรืออธิบาย คือการให้ผู้เรียนออกมารายงานหน้าชั้นหรือการอภิปรายซักถามปัญหาต่างๆ มีรูปแบบตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 : แผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับบรรยาย

ที่มา : (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 140)

จากแผนภาพที่ 2 แสดงแผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับการจัดบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นการบรรยายของครูผู้สอนได้ชัด ครูผู้สอนสามารถมองเห็นผู้เรียนได้ทั่วทั้งห้อง

3. การจัดชั้นเรียนสำหรับการอภิปรายหมู่ บางโอกาสครูผู้สอนอาจปรับปรุงโดยการจัดห้องเรียนไปสู่การอภิปรายหมู่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสค้นคว้าหาความรู้กว้างขวางจากตำราหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แล้วนำมาฝึกแสดงความคิดเห็น ฝึกการพูด รู้จักมารยาทในที่ประชุม ลักษณะการจัดชั้นเรียนสำหรับการอภิปรายหมู่ ควรเป็นรูปครึ่งวงกลมซ้อนกันหลายๆ วง ผู้ร่วมอภิปรายนั่งอยู่หน้าห้องเรียน ซึ่งมีรูปแบบตามแผนภาพที่ 3 ดังนี้

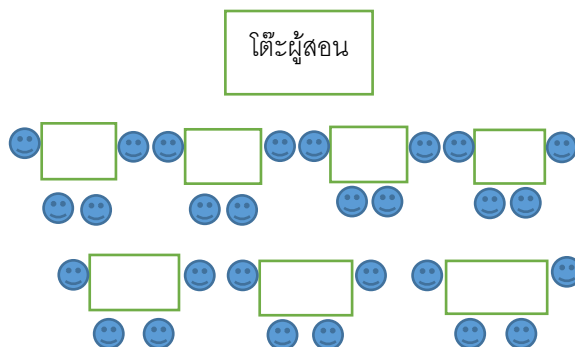

ภาพที่ 3 : แผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับการอภิปรายหมู่

ที่มา : (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 140)

จากแผนภาพที่ 3 การจัดห้องเรียนสำหรับการอภิปราย ซึ่งผู้เรียนจะนั่งเรียงกันเป็นแถว อาจนั่งตามเลขที่ หรือนั่งตามความสนใจเพื่อให้ครูผู้สอนหรือนำอภิปรายได้มองเห็นหน้าและฟังการอธิบายให้ความเห็นได้ชัดเจน และมองเห็นความร่วมมือในการอภิปราย

4. การจัดห้องเรียนสำหรับในกลุ่ม การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนบางครั้งก็ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงาน เช่น การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงาน การเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ การเรียนรู้แบบบทเรียนสำเร็จรูป ตลอดจนการกำหนดงานให้ทำในรูปแบบวิธีการเรียนรู้อื่นๆ และต้องการให้มีการแบ่งกลุ่มทำงาน แบ่งกลุ่มอภิปราย หรืออภิปรายกลุ่มย่อย การจัดโต๊ะ เก้าอี้ก็ต้องปรับเปลี่ยนไปในลักษณะจัดเป็นกลุ่มๆ ซึ่งมีรูปแบบตามแผนภาพที่ 4 ดังนี้

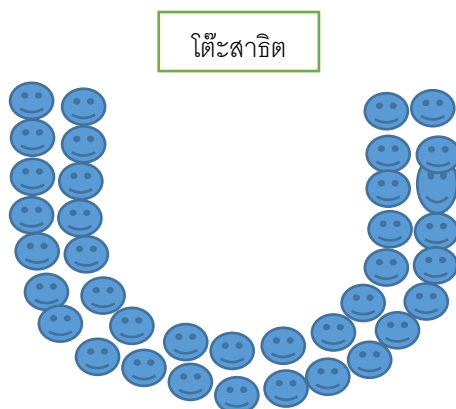

ภาพที่ 4 : แผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับทำงานกลุ่ม

ที่มา : (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 141)

จากแผนภาพที่ 4 การทำงานกลุ่มอาจเป็นการเรียนรู้โดยการทดลอง หรือการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ทำชิ้นงานที่เน้นกระบวนการร่วมมือ

5. การจัดห้องเรียนสำหรับการสาธิตหรือแสดงบทบาทสมมติ รูปแบบของการจัดห้องเรียนควรเป็นรูปครึ่งวงกลมหรือรูปเกือกม้า โดยมีโต๊ะที่จะใช้ในการสาธิตตั้งไว้หน้าห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ของการสาธิตได้อย่างชัดเจน หรือถ้าเป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลอง กิจกรรมการแสดงนั้นๆ ก็จะจัดขึ้นบริเวณหน้าห้องเรียน โดยมีรูปแบบตามแผนภาพที่ 5 ดังนี้

ภาพที่ 5 แผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับการสาธิตหรือแสดงบทบาทสมมติ

ที่มา : (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 142)

แผนภาพที่ 5 จะเห็นได้ว่าการจัดห้องเรียนสำหรับการสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมตินั้น ต้องให้ผู้เรียนมองเห็นการสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมติที่ไม่ต้องการให้ผู้เรียนนั่งบังกันจะทำให้ไม่เห็นการสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมติได้ว่าแสดงอย่างไร ผู้เรียนจะได้ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

ระเบียบวินัยในชั้นเรียน

ระเบียบวินัยมีความสำคัญอย่างยิ่งกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งที่จะควบคุมจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์ และยังเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้ห้องเรียนมีความสงบเรียบร้อย เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนรู้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัย ความเป็นประชาธิปไตยในชั้นเรียน ตลอดจนควบคุมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามได้ กฎเกณฑ์และระเบียบวินัยเหล่านั้น ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการสร้างระเบียบวินัย เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความรับผิดชอบและเกิดการยอมรับต่อกฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนเหล่านั้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความที่ต้องการให้ผู้สอนเป็น “กัลยาณมิตร” ของผู้เรียน กล่าวคือ มีความสุภาพอ่อนโยน ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ซึ่งในปัจจุบันเราถือว่าสัมพันธภาพระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนคือส่วนหนึ่งของบรรยากาศการเรียนรู้และระเบียบวินัยในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศนอกห้องเรียน

การจัดบรรยากาศนอกห้องเรียน เป็นการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนและถาวรได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน สถานที่สำคัญในห้องถื่น วิถีชีวิต ตลอดจนความเป็นอยู่ของบุคคลในชุมชน ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและตัดสินใจในการกระทำอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะไปสู่

การเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูป/พัฒนาสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (สวท ญ คำแสน, 2541: 6-9) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปและพัฒนาสถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดบรรยากาศนอกห้องเรียนมีแนวทางพิจารณาซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนต้องมีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนรู้ตามธรรมชาติ โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคี รวมทั้งจัดให้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ มีแหล่งน้ำ มีบ่อน้ำ ไร่นา และไร่ผลไม้

2. โรงเรียนที่มีความพร้อมของอาคาร สถานที่ มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนมีสนามกีฬาครบครัน โดยให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

3. การพัฒนาโรงเรียนต้องสอดคล้องโดยตรงกับการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน โดยระยะแรกให้โรงเรียนปรับปรุงสภาพ ซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดทรุดโทรมให้กลับอยู่ในสภาพปัจจุบัน เช่น ทาสีห้องเรียนใหม่ ปรับสถานที่เล่นสำหรับผู้เรียนให้สะอาดและปลอดภัย จัดหาเครื่องเล่นที่ทันสมัย เป็นต้น

4. การพัฒนาโรงเรียนรวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องน้ำ ห้องส้วม ทางเดิน ถนน ร่องระบายน้ำ รั้วโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึง วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นต่างๆ

การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบ ควบคุมดูแลตนเองได้ในอนาคต การจัดบรรยากาศทางวัตถุ สังคมและบรรยากาศทางวิชาการ ครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศในทุกด้านให้เหมาะสม นอกจากจะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียนแล้ว ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างคุณลักษณะนิสัยของการใฝ่เรียนใฝ่รู้ การมีนิสัยรักการเรียนรู้ การเป็นคนดี และการมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การจัดบรรยากาศชั้นเรียนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มีความมุ่งหมายพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข และในบทบัญญัติของหมวด 4 ในมาตราที่ 22 ได้ระบุถึงแนวทางการจัดการศึกษา โดยสรุปคือต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การ

จัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระบบการศึกษา การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอาจดำเนินการได้ดังนี้

1.การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับผู้อื่น นอกจากการพัฒนาด้านสติปัญญา ยังทำให้ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้แบบควบคุมตนเองได้ (Self-Managing) ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ โดยได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นว่าเป็นการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนต่างชั้นต่างกลุ่มอายุ ซึ่งมีความแตกต่างกันนำมาจัดการเรียนรู้พร้อมกันเป็นชั้นเดียว โดยครูผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย

2.การจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วม จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และในวรรคสอง ระบุว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ”

การศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษในวรรคสองนี้ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบสภาพปัญหาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความต้องการพิเศษ ควรจัดรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงต้องเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิทธิทางการศึกษาเช่นกัน สำหรับรูปแบบของการเรียนร่วมนั้นอาจจัดการเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในเวลาปกติ โดยอาจจัดให้อยู่ในชั้นปกติในบางเวลา การเรียนร่วมเต็มเวลา การจัดให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสได้เรียน ชั้นเดียวกับผู้เรียนปกติตลอดเวลาที่ผู้เรียนอยู่ในโรงเรียน

การจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือครูผู้สอนที่จะต้องมีความคิดที่ดีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและครูผู้สอนต้องทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจในการจัดการเรียนรู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ยึดหยุ่นโดยอาจจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประเมินซ้ำถึงพัฒนาการของผู้เรียน หากมีการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษก็ต้องเชิญคณะกรรมการร่วมดำเนินการด้วยทุกครั้ง และเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องจัดทำแผนการศึกษา

เฉพาะบุคคล และจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยพยายามไม่ให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดความรู้สึกแตกต่างในภาวะ หรืออ่อนด้อยกว่าผู้เรียนในชั้นเรียนปกติ

บทสรุป (Conclude)

การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกจึงเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกทางด้านกายภาพ ได้แก่ การจัดบรรยากาศของชั้นเรียนให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายลักษณะ เช่น การจัดชั้นเรียนสำหรับการบรรยายของครูผู้สอนหรือ การจัดชั้นเรียนสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มของผู้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องคำนึงถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่สามารถช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนจัดการเรียนการสอนหรือการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกทางด้านจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นระหว่าง ผู้เรียนกับผู้เรียนและครูผู้สอนกับผู้เรียนที่จะมีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกยังสามารถช่วยแก้ไข ปัญหาการปกครองชั้นเรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัยอันเป็นการสร้างสัมพันธภาพอันดีต่อกันไม่ว่าจะเป็นสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม ซึ่งการเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการจัดการเรียนรู้สำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาสามารถดำเนินการโดยอาจจัดให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษให้อยู่ในชั้นปกติในบางเวลา การเรียนร่วมเต็มเวลา การจัดให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสได้เรียนในชั้นเดียวกับผู้เรียนปกติ ตลอดเวลาที่ผู้เรียนอยู่ในโรงเรียน ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ครูผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และครูผู้สอนต้องทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ ในการจัดการเรียนรู้ ออกแบบและจัดการเรียนรู้ จัดชั้นเรียนและจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง (References)

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข. (2555). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ. (2558). ผลการใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่มีต่อทักษะ
การฟัง และการพูดภาษาอังกฤษและการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนกมล – เรียม สุโกศล(บ้านผาใต้). *วารสารบัณฑิตวิจัย*. 6 (2), 39 – 46.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สวาท ภูคำแสน. (2541). *คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ:
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Good, T.C and Brophy. (1986). *Education Phycology: a Realistic Approach*. 3rd ed.,
New York: Longman.

การกำหนดวาระข่าวสารในการก่อตัวของประเด็นสังคมและประชาคม ผ่านมุมมอง การประชาสัมพันธ์หลังสมัยใหม่

Through the Postmodern Perspective in Public Relations: The Agenda- Setting Theory on the Formation of Social Issues and Public Opinion

วรรัชต์ คงจันทร์¹

Watsayut Kongchan¹

บทคัดย่อ (Abstract)

การก่อตัวของประเด็นสังคมสู่การเป็นประชาคม เป็นกลไกสำคัญในการชี้นำและกำหนดความเป็นไปในสังคมมนุษย์ ซึ่งการประชาสัมพันธ์ อันเป็นศาสตร์ที่มุ่งปฏิบัติการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคม พยายามอย่างยิ่งในการกำหนดวาระข่าวสารเพื่อสร้างอิทธิพลต่อประเด็นสังคมในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างไรก็ตาม ความเป็นจริงที่มวลชนยึดถือในการขับเคลื่อนประชาคมในมุมมองหลังสมัยใหม่นั้น เป็นความจริงจำลองที่อาจไม่ใช่ความจริงแท้ แต่เป็นชุดความจริงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นผ่านระบบสัญลักษณ์และปฏิบัติการทางวาทกรรมขององค์กร จากหลักคิดในการยึดถือในความจริงแบบเบ็ดเสร็จเพียงหนึ่ง ซึ่งทำให้ความจริงในแง่มุมอื่น ๆ หรือเสียงส่วนน้อยของคนชายขอบถูกเพิกเฉย รวมถึงอาจเป็นความจริงที่แท้จริงแล้วเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มชนชั้นนำที่มีอิทธิพลเบื้องหลังการกำหนดวาระข่าวสาร นำไปสู่ความจำเป็นในการอภิปรายระหว่างแนวคิดการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่และหลังสมัยใหม่เพื่อประโยชน์ร่วมกันที่แท้จริงทั้งต่อองค์กรและมวลชน ซึ่งการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่เปิดโอกาสให้เกิดการกระจายของศูนย์อำนาจในการควบคุมการกำหนดวาระข่าวสาร อาจเป็นโอกาสดีในการรักษาสมดุลของสองแนวทางที่ขัดแย้งดังกล่าว

คำสำคัญ (Keywords): การประชาสัมพันธ์; การกำหนดวาระข่าวสาร; แนวคิดหลังสมัยใหม่

Received: 2023-02-01 Revised: 2023-03-20 Accepted: 2023-03-20

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหน่วยปฏิบัติการวิจัยนวัตกรรมสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Lecturer for Public Relations, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University, and Researcher for Communication Innovation for Development of Quality of Life and Sustainability Research Unit. Corresponding Author e-mail: watsayut.k@chula.ac.th

Abstract

Social issues and public opinion formation are important mechanisms for determining human society movement. Public relations, a communication field that aims to establish a mutually beneficial relationship between organizations and their stakeholders, has been working hard to influence agenda-setting in ways that benefit both. However, from a postmodern standpoint, this constructed agenda is simply a hyperreality that completely manipulates them in the end to drive social issues and public opinion. The public reality is a set of truths composed of organized symbols and a discourse embedded in the language system, resulting in complete hegemony by ignoring other aspects of information or the voices of marginalized minorities, but benefiting some shadow elite groups behind the agenda. This necessitates a discussion of both modern and postmodern public relations perspectives in order to achieve a truly mutually beneficial relationship between corporates and societies. Fortunately, the disruption of information and communication technology signals an opportunity to balance these two diametrically opposed approaches by distributing power behind agenda setting to the general public rather than a small group of media organizations.

Keywords: Public Relations, Agenda Setting, Postmodernism

บทนำ (Introduction)

การเคลื่อนไหวของสังคมและประชาคมเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานของกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นประเด็นร้อนทั่วไปในกลุ่มสังคมเล็ก ๆ ประเด็นร้อนในสื่อ หรือแม้กระทั่งประเด็นทางการเมืองที่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อสังคมระดับชาติ (McKinnon et al., 2001; Kioussis et al., 2006) การก่อตัวของประเด็นสังคมและการโน้มน้าวใจเพื่อขับเคลื่อนประชาคมในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ถือเป็นเป้าหมายพื้นฐานของการสื่อสารในศาสตร์ของการประชาสัมพันธ์ (Deetz, 2001; Heath, 2001; Kioussis et al., 2006; Cernicova-Buca, 2016) เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมของทฤษฎีการสื่อสารโดยเน้นหนักในกลุ่มทฤษฎีที่มุ่งสร้างอิทธิพลต่อการก่อตัวของประเด็นสังคมและการขับเคลื่อนประชาคม กลุ่มทฤษฎีด้านการประชาสัมพันธ์ถือเป็นหนึ่งในกลุ่มทฤษฎีที่หลอมรวมเป็นศาสตร์การสื่อสารกระแสหลักในโลกปัจจุบัน (Miller, 1999; Holtzhausen, 2002) ด้วยทฤษฎีการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ถือกำเนิดขึ้นจากพื้นฐานของมุมมองสมัยใหม่ ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการการสื่อสารในกลุ่มมวลชนและองค์กร (Grunig, 1992; Cutlip et al., 2000) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีแนวคิดและทฤษฎีทางการประชาสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญกับการตีความโครงสร้างทางสังคมผ่านมุมมองอื่น ๆ นอกจากมุมมองกระแสหลัก แต่กลุ่มทฤษฎีดังกล่าวยังคงมีจำกัดและไม่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง อาทิ กลุ่มทฤษฎีทางการ

ประชาสัมพันธ์ผ่านมุมมองหลังสมัยใหม่ (Holtzhausen, 2002; Toth, 2012) อันเป็นกลุ่มทฤษฎีที่นักวิชาการทางการเมืองประชาสัมพันธ์เปิดใจยอมรับเข้า ด้วยเหตุของการพิสูจน์เชิงเหตุผลเชิงประจักษ์ได้ยาก (McKie, 2001; Holtzhausen, 2002; Holtzhausen, 2011)

เมื่อพิจารณามุมมองสมัยใหม่ (Modernism) กับทฤษฎีการประชาสัมพันธ์ มุมมองดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากการวิจัยที่ยึดหลักในความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) อันเป็นกระบวนการค้นหาความจริงทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อว่าความจริงสามารถระบุได้เพียงหนึ่ง (McKie, 2001; Toth, 2012) ประกอบกับการพัฒนามาจากฐานคิดทางจิตวิทยาสังคม ที่มองว่า มนุษย์ตัดสินใจและกระทำการใด ๆ จากพื้นฐานของเหตุและผล ส่งผลให้การวางแผนและการดำเนินการทางการเมืองประชาสัมพันธ์โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการขับเคลื่อนประชาคม ต้องยึดหลักของการออกแบบการสื่อสารเชิงโครงสร้างเพื่อให้ได้มาซึ่งการสนับสนุนจากมวลชนอันสูงสุด (Holtzhausen, 2002; Holtzhausen, 2011)

อย่างไรก็ตาม มุมมองหลังสมัยใหม่นั้นมิได้ยึดถือฐานคิดจากความจริงเพียงหนึ่ง กลับกัน มุมมองหลังสมัยใหม่เชื่อถือในการไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนของความจริง (Radford, 2011; Toth, 2012) ซึ่งขัดแย้งกับการออกแบบการสื่อสารเชิงโครงสร้างในทฤษฎีการประชาสัมพันธ์ผ่านมุมมองสมัยใหม่ อนึ่ง ในมุมมองอื่นนอกจากมุมมองหลังสมัยใหม่ อาทิ มุมมองการสื่อสารทางการเมืองประชาสัมพันธ์เชิงทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) นั้น การออกแบบการสื่อสารเชิงโครงสร้างของการประชาสัมพันธ์ ก็ไม่ต่างจากความพยายามในการสร้างอุดมการณ์เชิงอำนาจแบบเบ็ดเสร็จ (Complete hegemony) ด้วยการใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ๆ ทางการสื่อสารเพื่อประกอบสร้างความจริงเข้าด้วยกัน อันเป็นความจริงชุดเดียวที่ใช้ตัดสินสังคมอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด (Holtzhausen, 2002; Holtzhausen, 2011)

หากการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งสร้างอิทธิพลต่อการก่อตัวของประเด็นสังคมและการขับเคลื่อนประชาคมใด ๆ ต้องออกแบบโดยมีโครงสร้างที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อทางทฤษฎีการสื่อสารกระแสหลัก อาทิ กลุ่มทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda-setting Theory) และทฤษฎีการสร้างกรอบการรับรู้ (Framing Theory) หรือแม้แต่ทฤษฎีการกำหนดประชาคม (Theory of Public Opinion) ในมุมมองของหลังสมัยใหม่นั้น หากความจริง (Reality) เกิดขึ้นจากกระบวนการประกอบสร้างตามหลักของทฤษฎีเหล่านี้ โดยมีผู้จัดกระทำและมีอิทธิพลต่อการนำเสนอความจริงตลอดทั้งกระบวนการแล้ว ความจริงเหล่านี้ก็เป็นเพียงความจริงจำลอง (Hyperreality) ที่นำไปสู่การประกอบสร้างอารยธรรมจำลอง (Hypercivilisation) ในสังคมมนุษย์ (Best & Kellner, 1998; Holtzhausen, 2002; Holtzhausen, 2011) ที่ทำให้มนุษย์ไม่สามารถรับรู้ได้ถึงความจริงแท้ที่ไม่ผ่านการแทรกแซงหรือได้รับอิทธิพลใด ๆ (Manipulation)

ความเชื่อพื้นฐานที่ขัดแย้งกัน ระหว่างสถานะแวดล้อมขององค์กรในบริบทของประชาสัมพันธ์สมัยใหม่และมุมมองหลังสมัยใหม่

ในบริบทของประชาสัมพันธ์สมัยใหม่ สถานะแวดล้อมขององค์กร (Organizational Environment) มีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่ว่า การประชาสัมพันธ์คือศาสตร์ในการบริหารจัดการ

(Management) การสื่อสารที่เกิดขึ้นในสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือระหว่างองค์กรและมวลชน ทฤษฎีทางการประชาสัมพันธ์แทบทั้งหมดจึงมีความเป็นโครงสร้างและกลไก และไม่สามารถแยกการสื่อสารออกจากการบริหารจัดการได้ (Grunig, 1992; Cutlip et al., 2000)

แต่สำหรับมุมมองหลังสมัยใหม่นั้น สภาวะแวดล้อมขององค์กร มิได้สนใจการบริหารจัดการ การสื่อสาร มิใช่โครงสร้างหรือกลไกใด ๆ แต่เน้นการเล่า (narration) เพื่อแสดงมุมมองถึงการมีอยู่ที่หลากหลายเกินกว่าการสรุปข้อเท็จจริงเพียงหนึ่ง (Radford, 2011) ภายในสังคม วัฒนธรรม และบริบททางการเมืองที่ทับซ้อนอยู่ในทุกกิจกรรมในสภาพแวดล้อมที่องค์กรเกี่ยวข้องอยู่ โดยแต่ละส่วนของสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงอำนาจที่ทับซ้อนกันอยู่นั้นต่างทรงอิทธิพลซึ่งกันและกันตลอดเวลาและไม่สามารถที่จะแสดงออกมาให้เห็นเป็นโครงสร้างได้ (Holtzhausen, 2002) มุมมองหลังสมัยใหม่ได้วิพากษ์ความเชื่อในทฤษฎีการประชาสัมพันธ์เชิงโครงสร้างว่า เป็นไปไม่ได้ที่มนุษย์จะสามารถเข้าใจความจริงทางสังคมที่ทับซ้อนและเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัตตลอดเวลา และเป็นไปไม่ได้ที่ผลลัพธ์ใด ๆ จะสามารถอธิบายได้จากผลหรือความเชื่อมโยงของการกระทำหนึ่ง ๆ เพราะทุกอย่างสามารถทรงอิทธิพลต่อกันได้อย่างไม่มีทิศทางและอธิบายได้แน่ชัด (Holtzhausen, 2011)

ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีการประชาสัมพันธ์ที่มีความเป็นโครงสร้างและกลไกเชิงเหตุและผลนั้น จึงจำเป็นต้องถูกพิจารณาใหม่ด้วย 2 วิธีการในมุมมองหลังสมัยใหม่ กล่าวคือ การถอดรื้อโครงสร้างทางระบบภาษา (The deconstruction of language system) จากวาทกรรมในการสื่อสารจากประเภทขององค์กร สื่อ และภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมขององค์กร อันประกอบไปด้วย เนื้อหา ตำแหน่งของเนื้อหา สื่อ ผู้ส่งและผู้รับ (Derrida, 1998) เนื่องด้วยสัญญาณภาษาที่ใช้ในการออกแบบการสื่อสารเชิงโครงสร้าง มีผลโดยตรงต่อการกำหนดข้อสรุปของประชาคมติที่อาจถูกวางแผนและคาดเดาได้โดยเบ็ดเสร็จ โดยมุมมองหลังสมัยใหม่ทางการประชาสัมพันธ์ จะให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้มีการเล่าเรื่องพรรณนาอย่างกว้างขวางในกระบวนการก่อตัวของประเด็นสังคมและประชาคมติ (Radford, 2011) เพื่อแสดงแง่มุมของความหมายที่หลากหลายต่างกันของภาษา นอกเหนือจากแค่การยึดถือหลักการเดิมในการวางแผนการออกแบบสารในการประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ หนึ่งเสียงหนึ่งคำสำคัญ (One voice, one message) นอกจากนี้ ยังสามารถพิจารณาเพิ่มเติมด้วยวิธีการที่ 2 คือ การเสนอข้อกำหนดการยืนยันสิทธิ (The proposal of affirmative actions) ที่เปิดโอกาสให้แสดงการมีอยู่ของเสียงในสังคมส่วนน้อยที่ตกอยู่ภายใต้วังวนแห่งความเงียบงัน (The spiral of silence) อันเป็นกลุ่มคนที่ประหนึ่งถูกบังคับโดยนัยให้ไม่มีปากเสียงจากประชาคมติที่กุมอำนาจเหนือ (Domination) ในการชี้นำทิศทางของการตัดสินใจและการกระทำร่วมกันของสังคม (Baran & Davis, 2013; Gururaj et al., 2020) ซึ่งในการขับเคลื่อนประชาคมติที่มุ่งให้ความสำคัญกับการเห็นพ้องต้องกันของเสียงส่วนใหญ่ กีดกันให้ความจริงทางสังคมส่วนอื่นที่อยู่นอกเหนือจากประชาคมติออกไปจากสภาวะแวดล้อมขององค์กร ซึ่งการรับเอามุมมองหลังสมัยใหม่เข้ามาพิจารณาในกระบวนการก่อตัวของประเด็นสังคมและประชาคมติ จะช่วยให้

นักการสื่อสารมองเห็นปัจจัยอื่น ๆ อันเป็นชุดความจริงที่ไม่เคยปรากฏในสังคมและสภาพแวดล้อมขององค์กร อันเป็นจุดสำคัญที่ทฤษฎีการประชาสัมพันธ์กระแสหลักต่างมองข้ามมาโดยตลอด

ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีกระแสหลักในการประชาสัมพันธ์ จึงควรนำมาถอดรื้อโดยเปลี่ยนมุมมองการพิจารณาจาก “สื่อสารแบบใดที่ส่งอิทธิพลต่อผู้รับสารให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับองค์กร” เป็น “วาทกรรมใดที่องค์กรใช้ในการประชาสัมพันธ์ในฐานะผลผลิตของการออกแบบกระบวนการสื่อสารเพื่อเป้าหมายเฉพาะด้าน” ด้วยมุมมองดังกล่าว จะเปิดเผยให้เห็นถึงความจริงที่แตกต่างกันระหว่างความจริงเหนือจริงที่มวลชนรับรู้ กับความจริงที่อยู่นอกขอบของความจริงเหนือจริง อันเป็นความจริงแท้ที่ถูกเพิกเฉยจากความพยายามในการครอบงำความจริงเบ็ดเสร็จ ของการวางแผนการสื่อสารตามทฤษฎีการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่ (Holtzhausen, 2002, Holtzhausen, 2011)

ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda-setting Theory) ในมุมมองหลังสมัยใหม่

ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda-setting Theory) เป็นหนึ่งในทฤษฎีกระแสหลักที่ใช้ในวงการสื่อสารโดยเฉพาะในการประชาสัมพันธ์อย่างแพร่หลาย ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานความเชื่อในพลังอำนาจของสื่อมวลชนและองค์กรสื่อที่มีอิทธิพลเหนือผู้รับสารในการประกอบสร้างความจริง กล่าวคือ เชื่อว่าหากสื่อมวลชนให้ความสำคัญกับประเด็นใด ๆ ก็จะส่งผลให้มวลชนผู้รับสารรับทราบในการมีอยู่ของความจริงของประเด็นนั้น ๆ ผ่านอำนาจเป็นเหมือนตัวกลางในการควบคุมประตูของข่าวสาร (Gatekeeper) ที่ออกสู่สายตาของสาธารณชน ทั้งยังมีอำนาจในการกระตุ้นให้มวลชนเกิดความตระหนักในสำคัญของประเด็นดังกล่าวเหนือประเด็นอื่น ๆ ในสังคม จากความสามารถของสื่อมวลชนในการกำหนดประเด็นเพื่อเสนอหรือไม่เสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Baran & Davis, 2013; McComb & Guo, 2014) ความเป็นจริง (Reality) ที่ประกอบไปด้วยประเด็นมากมายเกินกว่าที่จะสามารถนำเสนอได้ทั้งหมด และสามารถเสริมแรงด้วยการขึ้นกรอบในการพิจารณาประเด็น รวมถึงกระตุ้นการรับรู้และระลึกถึงจากความรู้ในการเผยแพร่ข่าวสารในประเด็นที่ต้องการอย่างบ่อยครั้ง

ความแตกต่างของทฤษฎีนี้กับทฤษฎีการสื่อสารมวลชนในยุคแรกอย่างทฤษฎีกระสุนปืน (Magic Bullet Theory) ที่มองว่าสื่อสามารถมีอิทธิพลต่อมวลชนโดยตรง (Baran and Davis, 2013) แต่ทฤษฎีนี้กลับมองว่า สื่อไม่สามารถส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของมวลชนได้โดยตรง แต่การมีอยู่ของสื่อ นั้น สามารถชี้แนะให้มวลชนมองเห็นความจริงร่วมกัน (Public Perception of Reality) ที่อาจเหมือนหรือแตกต่างจากความจริงในสภาพแวดล้อมโดยธรรมชาติ (Reality) ในบางแง่มุมได้จากความสามารถในการคัดกรองและนำเสนอ (Baran and Davis, 2013; McComb & Guo, 2014) แม้การนำเสนอความจริงผ่านสื่อทำได้เพียงการให้ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น แต่ก็อาจทำให้ประจักษ์ของมวลชนมีแนวโน้มในการก่อตัวในทิศทางเดียวกับที่สื่อมวลชนนำเสนอจากมิติของความรู้ความเข้าใจที่เปลี่ยนแปลงไปได้จากการขวาระการนำเสนออยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารอันเป็นหนึ่งในทฤษฎีกลุ่มการสร้างบรรทัดฐานของสังคม (Normative Social Theory) ผ่านการเป็นองค์กรสื่อในฐานะฐานันดรที่สามของสังคมที่มีความ

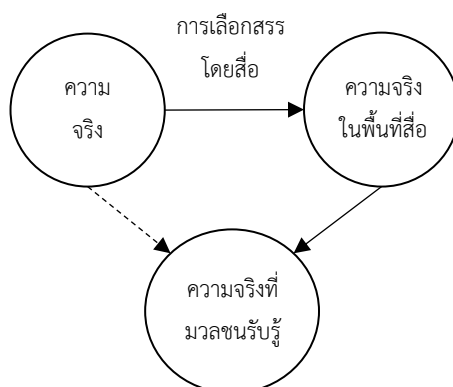
นำเชื่อถือเป็นหลักประกันผ่านการควบคุมโดยองค์กรกำกับดูแลของรัฐ ยิ่งทำให้น้ำหนักในการกำหนดวาระข่าวสารมีอิทธิพลต่อการรับรู้และทัศนคติของมวลชน (Baran and Davis, 2013)

เมื่อพิจารณาทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารในมุมมองของหลังสมัยใหม่ในสองประเด็น ประเด็นแรกคือ ความสามารถของสื่อในการประกอบสร้างความจริงร่วมกันของมวลชน (Public Perception of Reality) นั้น คือความพยายามในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างความจริงในธรรมชาติ สัญญาที่นำเสนอ และความสัมพันธ์ทางสังคมในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ซึ่งหากตีความการมองสื่อตามมุมมองหลังสมัยใหม่ที่เสนอขึ้นครั้งแรกโดย Baudrillard (1983) ความพยายามนี้จะนำไปสู่กระบวนการสร้างโลกแห่งความจริงจำลอง อันเป็นความเข้าใจร่วมกันของสังคมถึงการมีหรือไม่มีอยู่ของสรรพสิ่งใดสรรพสิ่งหนึ่ง ที่แตกต่างจากความจริงโดยธรรมชาติ (Derrida, 1998; Kioussis et al., 2006) ผ่านภาคปฏิบัติทางวาทกรรมขององค์กรและการใช้ชุดสัญญะทางภาษาที่ชี้แนะและกำหนดความจริงเบ็ดเสร็จ สำหรับประเด็นที่สองที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเสนอข้อกำหนดการยืนยันสิทธิซึ่งมีธรรมชาติที่จะมองข้ามการเผยข้อเท็จจริงของกลุ่มคนส่วนน้อย (Deetz, 2001; Gururaj et al., 2020) โดยอาศัยความเป็นอำนาจในการควบคุมทุน เครื่องมือ และช่องทาง ในการบริหารจัดการความจริงให้ประจักษ์เป็นไปในทิศทางที่เอื้อต่อการดำเนินงานขององค์กร

ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร กับโลกแห่งความจริงจำลอง

ในประเด็นของโลกแห่งความจริงจำลอง (Simulacra) ที่นำเสนอผ่านตัวกลางในการสร้างความจริงจำลอง (Simulation of reality) อันเป็นแนวคิดในมุมมองหลังสมัยใหม่ที่ Baudrillard (1983) มองว่า การสร้างภาพโลกจริงจำลองผ่านสื่อ นั้น ไม่ได้เป็นเพียงสื่อกลางในการนำเสนอความจริง (Deceptive mediations of reality) ที่มีวัตถุประสงค์ในการปิดบังอำพรางความจริงในบางแง่มุม หรือไม่ได้อ้างอิงอยู่กับความจริงเฉพาะในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง แต่โลกจริงจำลองคือความจริงที่อาจ “ไม่เกี่ยวข้องกับความจริงแท้ที่เกิดขึ้นเลยแม้แต่น้อย” ก็เป็นไปได้ (Baudrillard, 1983; Kioussis et al., 2006) อาทิ การที่มวลชนรับชมภาพในโทรทัศน์หรืออ่านข่าวในหนังสือพิมพ์ คือหนึ่งในกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความจริงจำลอง ผ่านสัญญะที่มวลชนไม่มีโอกาสในการสัมผัสความจริงแท้ผ่านโสตประสาทใด ๆ นอกจากโสตประสาทที่ได้สัมผัสกับตัวสื่อ ซึ่งเปรียบเสมือนตัวกลางในการสร้างความจริงจำลองแต่เพียงเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ในการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อมวลชน ประชาชนสามารถรับรู้ถึงความสำคัญของประเทศจีนในฐานะความเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ ผ่านแผนที่โลกและสถิติที่ถูกนำเสนอขึ้นมาโดยการสร้างสัญญะขึ้นมาใหม่และถ่ายทอดผ่านตัวสื่อ ซึ่งตัวแผนที่และสถิตินั้นมิได้เป็นความจริงที่มีอยู่โดยธรรมชาติ แต่แผนที่และสถิตินั้นเป็น “ความจริง” ในระบบสัญญะทางภาษาที่ถ่ายทอดผ่านแผนภาพ อันเป็นความจริงในตัวของมันเองที่แยกขาดจากความเป็นจริงทางกายภาพ และเมื่อเกิดแผนที่และวาทกรรมของมหาอำนาจจีน ได้รับการคัดลอกเพื่อนำเสนอซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องผ่านสื่อที่หลากหลาย จึงกลายเป็นการคัดลอกและผลิตซ้ำโลกแห่งความจริงจำลอง ที่มวลชนรับรู้กันว่าเป็นความจริง ซึ่งท้ายสุดความจริงนี้อาจถูกกำหนดให้เป็นความ

จริงแท้ หรือกลายเป็น “องค์ความรู้” ที่เป็นจริงยิ่งกว่าความจริงโดยธรรมชาติที่สามารถสัมผัสได้ในทางกายภาพด้วยซ้ำ

แผนภาพที่ 1 : วงจรของการกำหนดวาระข่าวสาร (พัฒนาจาก Alonzo et al., 2014)

เมื่อพิจารณาพัฒนาการของการสร้างโลกความจริงจำลองในแบบจำลองการกำหนดวาระข่าวสาร (แผนภาพที่ 1) ในขั้นแรกที่สื่อมวลชนได้คัดกรองและเลือกนำเสนอความจริงโดยธรรมชาติผ่านสื่ออันเป็นตัวกลางที่ถ่ายทอดไปยังมวลชนโดยตรงไปตรงมา (Faithful Copy) โดยมิได้สร้างสัญญาณใดที่เป็นการแทนที่ความจริงนั้น ๆ คือการสร้างภาพสะท้อนของความจริง (Reflections of profound reality) ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความจริงโดยธรรมชาติมากที่สุด (Kiousis et al., 2006) แต่ในขณะเดียวกัน ด้วยข้อจำกัดของตัวสื่อ ช่องทาง รวมถึงอำนาจอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลเบื้องหลังในการคัดกรองของสื่อมวลชน อิทธิพลของผู้ครอบครองสื่อที่มักมีวัตถุประสงค์เชิงเศรษฐกิจมาเกี่ยวข้องด้วย ไปจนถึงการกำหนดวาระข่าวสารและประเด็นผ่านกลุ่มของสื่อในสังคมเดียวกัน ซึ่งพบหลักฐานเชิงประจักษ์ในการศึกษาวิจัยจำนวนมากตั้งแต่ในศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการเมืองการปกครอง (Meraz, 2009) ซึ่งทำให้การคัดกรองและนำเสนอมีส่วนของความจริงทางกายภาพหรือจากเหตุการณ์ที่ปรากฏแตกต่างออกไปมากขึ้นเรื่อย ๆ และด้วยกระบวนการขั้นต้นของทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารนี้ ซึ่งนำเสนอได้เฉพาะบางแง่มุมของความจริงหรือการกำหนดกรอบ (Framing) ของการรับรู้ความจริง กอปรกับการนำเสนอเรื่องราวเดิม ๆ ซ้ำ ๆ (Priming) เพื่อกระตุ้นให้มวลชนรู้สึกนึกคิดถึงความจริงดังกล่าวร่วมกันจนกลายเป็นประเด็นถกเถียงทางสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Meraz, 2009; Baran and Davis, 2013, Takeshita, 2013) อนึ่ง การก่อตัวของประเด็นสังคมและการขับเคลื่อนประชาติตามโครงสร้างของทฤษฎีนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำเสนอและคัดลอกความจริงที่ไม่ตรงไปตรงมา (Unfaithful copy) อันทำให้ความจริงที่มวลชนรับรู้ผ่านสื่อเป็นความจริงที่วิปลาส (Perversion of Reality) กล่าวคือ เป็นชุดของความจริงใหม่ที่ลัดทอนองค์ประกอบที่สมบูรณ์ของความจริงที่มีอยู่โดยธรรมชาติ (Kiousis et al., 2006)

จากการส่งต่อชุดความจริงวิปลาสผ่านสื่อไปยังมวลชนซ้ำ ๆ รวมถึงการกำหนดประเด็นในการนำเสนอระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเอง (Intermedia Agenda Setting) ทำให้ความจริงที่

มวลชนรับรู้จากสื่อซึ่งมีได้อ้างอิงจากผัสสะที่ประสบกับความจริงโดยธรรมชาติ (Profound Reality) แม้แต่น้อย ทำให้สิ่งอ้างอิงที่มวลชนยึดถือในการขับเคลื่อนประชาคมติและตัดสินใจความเป็นไปในสังคมร่วมกัน ไม่จำเป็นต้องพิจารณาชุดความจริงจากธรรมชาติอีกต่อไป แต่กลับกลายเป็นการอ้างอิงจากสัญญาณที่ปรากฏเฉพาะในตัวสื่อที่แต่เพียงผู้เดียว (Meraz, 2009; Kiousis et al., 2006) กล่าวคือ หากต้องการพิสูจน์ว่าสิ่งนั้นมีจริง ก็มีบรรทัดฐานในการพิจารณา คือ สิ่งนั้นได้ปรากฏในสื่อ และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางหรือไม่ หากใช่ มวลชนก็จะยึดถือสิ่งนั้นเพื่อตัดสินใจเป็นหลัก นอกจากนี้ ไม่เพียงแต่สื่อมวลชนแต่รวมถึงการบัญญัติด้วยสัญญาณทุกประการในสื่อใด ๆ แม้กระทั่งหนังสือหรือตำรา อันเป็นความจริงที่ไม่อิงถึงธรรมชาติ ประหนึ่งเป็นความจริงที่ถูกอุปโลกน์ขึ้นมาเป็นความจริงแท้ด้วยตัวของมันเอง (The Order of Sorcery) ซึ่งท้ายสุด โลกแห่งความจริงจำลองที่ถูกส่งต่อและยอมรับกันว่าเป็นความจริงสากล จะตัดขาดจากความจริงโดยธรรมชาติอย่างสิ้นเชิง และเกิดการสะท้อนกลับขึ้นมาเพื่อทำให้มวลชนคงอยู่กับความเชื่อในความจริงชุดนี้โดยปราศจากข้อสงสัยใด ๆ (Baudrillard, 1983; Kiousis et al., 2006) ด้วยเหตุนี้ เมื่อมวลชนปราศจากซึ่งการวิพากษ์ในการรับรู้ความจริงของตนเองแล้ว (Bereft of critical self-awareness) ความจริงแท้ที่นำเสนอจากความตั้งใจของสื่อ ก็จะกลายเป็นประชาคมติของสังคม ที่อาจเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มคนที่อยู่เบื้องหลังในการกำหนดวาระข่าวสารนั้น ๆ ได้อย่างไม่ยากเย็น (Baudrillard, 1983; Holtzhausen, 2011)

ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร และอำนาจขององค์กรและกลุ่มบุคคลในการกำหนดความจริง

นอกจากประเด็นแรกในเชิงของการสร้างโลกแห่งความจริงจำลองที่เกิดจากความสามารถในการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อแล้ว ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารในการประชาสัมพันธ์ หากนำมาพิจารณาในเชิงของอำนาจในการนำเสนอความจริงนั้น จะพบว่า เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับองค์กรและกลุ่มบุคคลในระดับบริหารในการกำหนดความจริงโดยปราศจากการมีส่วนร่วมหรือโอกาสในการเผยตัวตนของกลุ่มคนชายขอบ (Deetz, 2001; Gururaj et al., 2020) จากการสนับสนุนทางเศรษฐกิจและธุรกิจเบื้องหลัง รวมถึงความเป็นองค์กรสื่อที่จำเป็นต้องอยู่รอดในสนามแห่งการแข่งขัน ที่ทำให้กลุ่มผู้ครอบครองสื่อได้ประโยชน์จากการสร้างโลกความจริงจำลองให้เป็นประเด็นสังคมและยกระดับไปสู่การเป็นประชาคมติ

นอกจากนี้ การพยายามสร้างความจริงในแบบฉบับขององค์กรและกลุ่มบุคคลในระดับบริหาร เป็นหนึ่งในกระบวนการที่เพิกเฉยการยอมรับถึงการมีอยู่ของความจริงในแง่มุมอื่นที่อาจเป็นปัญหาโดยแท้ แต่มีใช้ปัญหาที่องค์กรและกลุ่มบุคคลระดับบริหารได้ประโยชน์จากการก่อตัวของความจริงในแง่มุมนั้น ๆ ขึ้นมาเป็นประเด็นสังคม แต่จากการพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอันเป็นเหมือนยาขมของการประชาสัมพันธ์ ความจริงใดที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อการสนับสนุนองค์กร ก็ย่อมต้องถูกคัดทิ้งออกไปผ่านเครื่องมือของสื่อที่มักเป็นของกลุ่มคนที่มีอำนาจหลักในสังคม (Deetz, 2001, Kiousis et al., 2006) และการนำเสนอความจริงในสื่อโดยเพิกเฉยการเปิดโอกาสให้มวลชนได้สัมผัสกับความเป็นจริงที่รอบด้าน ไม่สนับสนุนให้เกิดการพรรณาความจริงอย่างกว้างขวางผ่าน

สื่อในมือของบุคคล (Radford, 2011) หรือแม้จะมีมวลชนบางกลุ่มที่ตั้งข้อสังเกตถึงความจริงในบางแง่มุมที่ไม่ปรากฏในสื่อ ก็ไม่สามารถมีปากเสียงที่หนักแน่นเพียงพอ ในการนำความจริงแง่มุมอื่นมาต่อรองความจริงที่อุปโลกน์ขึ้นมาผ่านสื่อ ให้เป็นบรรทัดฐานของความจริง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความจริงกระแสหลัก ที่เกิดขึ้นผ่านการสะท้อนภาพความจริงกลับไปมาระหว่างสื่อ มวลชน และระหว่างสื่อด้วยกันจนเปรียบเสมือนกระบวนการในการตรวจสอบความจริงที่ดูเหมือนจะมีผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ (Kiousis et al., 2006; Gururaj et al., 2020) ทำให้ท้ายสุด ความจริงกระแสหลักจึงกลายเป็นความจริงที่เป็นผลผลิตของความไม่จริง หรืออาจเรียกในอีกแง่หนึ่งว่า เป็นความจริงที่เหนือจริง (Hyperreality) ที่ทำให้มวลชนไม่สามารถแยกความจริงที่รับรู้กับความจริงที่มีอยู่โดยธรรมชาติออกจากกันได้ หรือมองความจริงโดยธรรมชาติว่า เป็นความจริงที่มีความสำคัญน้อยกว่าความจริงที่ปรากฏในสื่อ อาทิ เมื่อมวลชนรับรู้ถึงปัญหาของชายขอบผ่านประสบการณ์ของตนเอง ก็อาจตัดสินโดยเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนรับรู้ผ่านสื่อ และเกิดการต่อรองความหมายว่าสิ่งที่ตนค้นพบอาจเป็นเพียงความไม่จริง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากบริบทเฉพาะในช่วงครั้งชั่วคราว และสุดท้ายก็เพิกเฉยและลืมความจริงชุดนั้นไปราวกับว่าไม่เคยมีอะไรเกิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ความจริงที่มวลชนรับรู้ จึงไม่แตกต่างอะไรกับความจริงที่คนระดับสูงแค่หยิบมือเดียว อันเป็นกลุ่มที่มีอำนาจในการครอบครองสื่อ ทำหน้าที่ในการกำหนดความจริงเพื่อประโยชน์บางประการ โดยใช้สื่อและทรัพยากรในองค์กรสื่อเป็นเหมือนโรงงานในการผลิตและเผยแพร่ความจริงต่อไปเรื่อย ๆ (Kiousis et al., 2006, Holtzhausen, 2011; Gururaj et al., 2020) และในบางครั้ง การหิบบวยอภิสิทธิ์ของสื่อในฐานะการเป็นฐานันดรที่สาม ที่มีอิสระในการนำเสนอความจริงแก่มวลชนโดยไม่ควรถูกแทรกแซงจากผู้มีอำนาจในสาขาอื่น ๆ รวมถึงความน่าเชื่อถือในฐานะการเป็นองค์กรสื่อที่ได้รับการรับรองโดยองค์กรกำกับดูแล จึงเปรียบเสมือนเป็นใบเบิกทางให้ผู้ที่ยพยายามฉกฉวยข้อได้เปรียบนี้ ต่างค้นหานหาวิธีในการที่ตนจะมีส่วนร่วมในการกำหนดวาระข่าวสารนี้ได้บ้าง อาทิ ความพยายามในการนำเสนอข่าวสารขององค์กรยี่ห้อสื่อมวลชนของนักประชาสัมพันธ์ผ่านเทคนิควิธีต่าง ๆ ทั้งการนำเสนอข่าวประชาสัมพันธ์ การสร้างสรรค์กิจกรรมพิเศษ สื่อมวลชนสัมพันธ์ หรือแม้กระทั่งการล็อบบี้ (Lobbying) ซึ่งไม่ว่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมตามกรอบจริยธรรมในการประชาสัมพันธ์ ก็ล้วนแล้วตกอยู่ในขอบข่ายของความพยายามในการมีอิทธิพลผ่านการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อแทบทั้งสิ้น โดยที่นักการประชาสัมพันธ์อาจจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวว่า ตนกำลังเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างและผลิตซ้ำเนื้อหาที่ผู้มีอำนาจต้องการกำหนดให้เป็นความจริงของมวลชน ซ้ำยังเป็นฟันเฟืองในการสนับสนุนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มคนชั้นสูง ที่ครอบครองสื่อ และองค์กรธุรกิจ อันเกี่ยวข้องทับซ้อนกันไปมาอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

อภิปรายและสรุปผล (Conclusion): การก่อตัวของประเด็นสังคมและประชาคม กับทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร ในมุมมองของการประชาสัมพันธ์หลังสมัยใหม่

กล่าวโดยสรุปแล้ว เมื่อพิจารณาถึงการใช้ทฤษฎีกระแสหลักในการกำหนดประเด็นสังคม อาทิ ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร กับบทบาทหน้าที่ขององค์กรในการประชาสัมพันธ์นั้น แม้การ

ประชาสัมพันธ์คือการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์และธำรงรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี มีความเห็นอกเห็นใจ และได้รับการสนับสนุนในแนวทางที่สอดคล้องกับประชาติของมวลชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและบรรลุถึงผลประโยชน์ร่วมกันขององค์กรและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Cernicova-Buca, 2016) แต่ทว่า บทบาทที่แท้จริงขององค์กรในการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี กลับถูกตั้งข้อคำถามจากมุมมองหลังสมัยใหม่ ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประชาสัมพันธ์อันเป็นตัวควบคุมให้กระบวนการสื่อสารใด ๆ จำต้องกระทำไปตามโครงสร้างและขั้นตอนที่กำหนดไว้ชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากมุมมองหลังสมัยใหม่ที่ไม่เชื่อในความเบ็ดเสร็จของสรรพสิ่ง แต่เชื่อในความเป็นไปได้ของความจริงในทุกมิติ (McKie, 2001; Toth, 2012) ด้วยเหตุนี้ การดำเนินกิจการประชาสัมพันธ์ตามโครงสร้างอันมีพื้นฐานจากการเชื่อในหลักความเป็นจริงเพียงหนึ่งตามวิทยาศาสตร์ และเชื่อในข้อพิสูจน์ตามหลักทฤษฎีกระแสหลักในการมีอิทธิพลของสื่อต่อความคิดอ่านของมวลชนในเชิงประจักษ์ จึงเป็นแนวทางกระแสหลักที่เชื่อว่า จะสามารถนำองค์กรไปสู่เป้าหมายจากการชี้นำประชาติของสังคม อย่างไรก็ตาม ในมุมมองหลังสมัยใหม่ การก่อตัวของประเด็นสังคมและประชาติที่นำไปสู่การชี้นำและตัดสินใจทางสังคมจากความจริงชุดที่ผ่านกระบวนการประกอบสร้าง จึงไม่สามารถชี้วัดได้ว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกว่าความจริงหรือมุมมองอื่น เฉกเช่นเดียวกันในมุขกลับ ความจริงผ่านการพรรณนาที่ไร้โครงสร้างแน่ชัด ก็มีได้หมายความว่า จะมีความจริงที่ถูกต้องหรือเหนือกว่าความจริงเชิงโครงสร้างที่ก่อตัวขึ้นผ่านการจัดกระทำทางการสื่อสารตามมุมมองสมัยใหม่ (Radford, 2011; Toth, 2012) กล่าวโดยสรุปแล้ว การขับเคลื่อนประชาติในมุมมองสมัยใหม่มีได้มองว่า สังคมควรยึดถือหรือประเมินคุณค่าของความจริงใดเป็นบรรทัดฐาน ตรงกันข้ามกลับไม่ควรพยายามสนับสนุนให้ชุดความจริงใดเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินความถูกผิด แต่ควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้การเมืองอยู่ของความจริงใด ๆ ปรากฏออกมาในพื้นที่กลางของการสื่อสารให้มากที่สุด (Radford, 2011)

นอกจากนี้ ในโครงสร้างของกระบวนการประชาสัมพันธ์ การวัดและประเมินผลการสื่อสารก็เป็นหนึ่งในตัวเสริมแรงที่องค์กรใช้เป็นบรรทัดฐานในการควบคุมการปฏิบัติการทางการประชาสัมพันธ์ให้เป็นไปตามโครงสร้าง หรือหากมองในมุมมองหลังสมัยใหม่ การวัดผลประเมินผลก็ไม่ต่างอะไรจากความพยายามในการคงรักษาความจริงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นผ่านปฏิบัติการทางวาทกรรมขององค์กรและระบบสัญญาณตามมุมมองของ Derrida (1998) ด้วยวิธีการสะท้อนความจริงกลับไปกลับมา เพื่อคงรักษาไว้ซึ่งความตรงและความเชื่อมั่นในความจริงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายวางไว้ ทั้งก็ตกกันหรือปฏิเสธการเมืองอยู่ของความเป็นจริงที่นอกเหนือวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (Kioussis et al., 2006; Gururaj et al., 2020) หากมองให้เป็นลบกว่านั้น อาจกล่าวได้ว่าความจริงจากกลุ่มชายขอบที่สวนกระแสประชาติที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร เป็น “ความไม่จริง” ที่เป็นปฏิกิริยาและจำเป็นต้องลบล้าง ซึ่งในกรณีดังกล่าวย่อมขัดแย้งกับหลักการของการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งประโยชน์ร่วมขององค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ ซึ่งในการดำเนินตามโครงสร้างสมัยใหม่ตามแนวทางกระแสหลักนี้ Holtzhausen นักวิชาการประชาสัมพันธ์ที่ผลิตผลงานสนับสนุนมุมมองหลังสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง ได้วิพากษ์ถึงตำราพื้นฐานในการประชาสัมพันธ์ที่

ได้รับความนิยมนำมาใช้ทั่วโลก อาทิตำราของ James E. Grunig ว่าเป็นตำราที่นำเอาหลักการทางวิชาการมาใช้เป็นเครื่องมือของนักบริหารเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มคนชั้นนำจากอิทธิพลทางความคิดของผู้บริหารชั้นสูงในโลกตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอเมริกาเหนือโดยแท้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการศึกษาวิจัยด้านอิทธิพลของกลุ่มองค์กรสื่อดั้งเดิมที่มีต่อการกำหนดประเด็นสังคมตามมุมมองการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่ ก็พบถึงอิทธิพลในเชิงประจักษ์ที่สามารถวัดผลได้ชัดเจนจำนวนมาก (James et al., 2019; Gilardi et al, 2022)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาสมมูลของแนวทางสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ในการประชาสัมพันธ์มีแนวโน้มที่ตลบไส่ขึ้นจากการกำเนิดขึ้นของสื่อใหม่ที่เปิดโอกาสให้เกิดการกระจายของศูนย์อำนาจในการควบคุมการกำหนดวาระข่าวสาร (Gilardi et al, 2022) จากเดิมที่อำนาจกระจุกอยู่ในกลุ่มคนชั้นสูงที่ครอบครององค์กรธุรกิจสื่อ แต่กลับกันในปัจจุบันพบว่า การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่ออินเทอร์เน็ตและสังคมออนไลน์ ได้กระจายอำนาจในการสื่อสารและการกำหนดวาระข่าวสารของสังคมนอกเหนือจากสื่อดั้งเดิมที่เคยมีอำนาจนำมามากมายหลายทศวรรษ (Meraz, 2009) แม้จะพบว่าองค์กรสื่อยังคงรักษาอำนาจในการกำหนดประเด็นและชี้นำสังคมโดยเฉพาะในสถานการณ์ทางการเมืองการปกครอง (James et al., 2019) แต่ในขณะเดียวกันก็พบอิทธิพลในการกำหนดประเด็นและวาระข่าวสารซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ อาทิ ผู้นำทางความคิดในสื่อสังคมออนไลน์ ที่หลายครั้งแต่ละภาคส่วนได้ทำหน้าที่สร้างสมมูลของประเด็นและแง่มุมของความจริงในสังคมโดยมิได้มีสื่อใดสื่อหนึ่งมีอำนาจนำเฉกเช่นในอดีต (Gilardi et al, 2022) เสมือนว่า การสื่อสารไร้ทิศทางในสื่อสังคมออนไลน์ได้มอบอำนาจในการทำหน้าที่ในการกำหนดวาระข่าวสารระหว่างสื่อ (Intermedia Agenda Setting) ให้แก่มวลชน แทนที่จะเป็นการกำหนดวาระข่าวสารระหว่างองค์กรสื่อด้วยกันเองเพียงไม่กี่แห่งเฉกเช่นในอดีต (Meraz, 2009; Gilardi et al, 2022)

ด้วยเหตุนี้ หากพิจารณาอิทธิพลของเทคโนโลยีในภูมิทัศน์การสื่อสารสมัยใหม่ที่มีผลต่อการก่อตัวของประเด็นสังคมและประชามติในปัจจุบันภายใต้เลนส์ของทฤษฎีหลังสมัยใหม่ อาจถือได้ว่า ณ ปัจจุบันนี้ เป็นโอกาสที่ดีและเป็นช่องว่างของการศึกษาวิจัยทางการประชาสัมพันธ์หลังสมัยใหม่เพิ่มเติมในอนาคต ที่จะนำเสนอแนวทางของการถอดรื้อโครงสร้างในการกำหนดความจริงผ่านองค์กรสื่อที่มีอำนาจนำตามแนวคิดเริ่มต้นของ Baudrillard (1983) และ Derrida (1998) เพื่อเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายอย่างเสรีจากมวลชนทุกภาคส่วนในพื้นที่กลาง จากความจริงที่ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ตายตัวอย่างเบ็ดเสร็จ เป็นความจริงที่ “ไม่ได้มีเพียงหนึ่งเดียว” ตามฐานคิดหลังสมัยใหม่ (Holtzhausen, 2002; Holtzhausen, 2011) อันจะนำไปสู่ประชามติเพื่อขับเคลื่อนสังคมโดยมิได้มีกลุ่มอำนาจใดได้ประโยชน์เพียงหนึ่ง ทั้งยังเฝ้าต่อประโยชน์ของมวลชนกลุ่มที่หลากหลายและคนชายขอบที่มีได้อยู่ภายใต้วงวนที่เสถียรของสังคมดังที่เคย

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- Alonzo, A. L. M., Dizon, C. L. B., Macaranas, M. C. J. A., & Villegas, C. I. S. (2014). *Pinoy Ayuda: The Effects of Television Framing on Typhoon-Disaster Coverages Toward the Millenials Intention to Help*. Unpublished Research. University of the Philippines College of Mass Communication.
- Baudrillard, J. (1983). *The precession of simulacra*. New York: Semiotext(e) Inc.
- Best, S., & Kellner, D. (1998). Postmodern politics and the Battle for the Future. *New Political Science*. 20(3), 283-299.
- Cernicova-Buca, M. (2016). Redefining “public relations” in the 21st Century. *Professional Communication and Translation Studies*. 9, 3-6.
- Deetz, S. (2001). Conceptual Foundations. In F. M. Jablin & L. L. Putnam (Eds.), *The new handbook of organizational communication: Advances in theory, research, and methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Derrida, J. (1978). *Writing and difference*. Translation of *L'écriture et la difference*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Gilardi, F., Gessler, T., Kubli, M., & Müller, S. (2022). Social media and political agenda setting. *Political Communication*. 39(1), 39-60.
- Gururaj, S., Somers, P., Fry, J., Watson, D., Cicero, F., Morosini, M., & Zamora, J. (2021). Affirmative action policy: Inclusion, exclusion, and the global public good. *Policy Futures in Education*. 19(1), 63–83.
- Holtzhausen, D. R. (2002). Towards a postmodern research agenda for public relations. *Public Relations Review*. 28(2002), 251-264.
- Holtzhausen, D. R. (2011). *Public Relations as Activism: Postmodern Approaches to Theory & Practice* (1st ed.). New York: Routledge.
- James, C., Banducci, S., Cioroianu, I., Coan, T., Katz, G., & Stevens, D. P. (2019). Flows of information in election campaigns: Who influences whom?. *SSRN Electronic Journal*, 1-29.
- Kiousis, S., Mitrook, M., Wu, X., & Seltzer, T. (2006) First and second-Level agenda-building and agenda-setting effects: Exploring the linkages among candidate news releases, media coverage, and public opinion during the 2002 Florida gubernatorial election. *Journal of Public Relations Research*, 18(3), 265-285.
- McKie, D. (2001). Updating public relations: new science research paradigms, and uneven development, in: R.L. Heath (Ed.), *The Handbook of Public Relations*, Thousand Oaks, CA: Sage.

- McKinnon, L. M., Tedesco, J. C., & Lauder, T. (2001). Political power through public relations. In R. L. Heath & G. M. Vasquez (Eds.). *Handbook of public relations*, Boston: Sage.
- McCombs, M.E. & Guo, L. (2014). Agenda-setting influence of the media in the public sphere. *The Handbook of Media and Mass Communication Theory* (eds R.S. Fortner and P.M. Fackler). New Jersey: Wiley-Blackwell.
- Meraz, S. (2009). Is there an elite hold? Traditional media to social media agenda setting influence in blog networks. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 14(3), 682–707.
- Mickey, T. J. (2002). *Deconstructing Public Relations: Public Relations Criticism* (1st ed.). New York: Routledge.
- Mickey, T. J. (2011). A postmodern view of public relations: Sign and reality. *Public Relations Review*. 23(3), 271-284.
- Takeshita, T. (2013). *Exploring the media's roles in defining reality: From issue-agenda setting to attribute-agenda setting. Communication and democracy* (1st ed). New York: Routledge.
- Toth, E. L. (2002). Postmodernism for modernist public relations: the cash value and application of critical research in public relations. *Public Relations Review*. 28(3), 243-250.

พัฒนาการของเกษตรกรรมในสังคมไทยและแนวทางการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน
ของเกษตรกรสู่การพัฒนาสังคม
The Development of Agriculture in Thai Society and the Guideline
of Farmer-Household Economic Management Toward Social
Development

อับดุลอาซิม แมเราะ¹ ประจวบ ทองศรี²
Abdul-asim Maeroh, Prachuab Tongstri

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับพัฒนาการของเกษตรกรรมในสังคมไทย และแนวทางการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนของเกษตรกรสู่การพัฒนาสังคม เป็นการศึกษาโดยการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความวิชาการ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผู้ศึกษาประเมินคุณค่าเอกสารต่าง ๆ ด้วยวิธีการวิพากษ์ภายในเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับชื่อเรื่องที่ศึกษา จากนั้นจึงวิเคราะห์เอกสารอีกครั้งตามหลักเกณฑ์ของ Scott ประกอบด้วย 1) ความถูกต้อง 2) ความน่าเชื่อถือ 3) ความเป็นตัวแทน และ 4) ความหมายชัดเจน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการสรุปและตีความเพื่อนำเสนอผลการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าพัฒนาการของเกษตรกรรมในสังคมไทยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ เกษตรกรรมแบบยังชีพ เกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ และเกษตรกรรมแบบยั่งยืน ซึ่งในแต่ละรูปแบบจะมีความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจครัวเรือนในระดับที่แตกต่างกัน เพราะบริบทของสังคมในแต่ละยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจะมีภาพรวมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ส่วนแนวทางการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนของเกษตรกรซึ่งนำไปสู่การพัฒนาสังคม พบว่า มีหลายแนวทาง ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้แนวคิดการเกษตรทฤษฎีใหม่ในการจัดการด้านผลผลิตทางการเกษตร การจัดทำบัญชีครัวเรือน และการบริหารจัดการหนี้สิน และยังพบว่าปัจจัยด้านจิตวิทยา อาทิ แรงจูงใจ การมุ่งสู่ความสำเร็จมีความสัมพันธ์การจัดการด้านเศรษฐกิจครัวเรือนด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ (Keywords): เศรษฐกิจ; การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน; การพัฒนาสังคม

Received: 2022-08-06 Revised: 2022-08-18 Accepted: 2022-08-19

¹ หลักสูตรการบริหารสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี social administration course Faculty of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University Pattani Campus. Corresponding Author e-mail: zimbodylam@gmail.com

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี Faculty of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University Pattani Campus

Abstract

This article intends to present the development of agriculture in Thai society and the guideline of farmer-household economic management for social development. It was studied by searching for data from documents academic articles and research concerns. The author assessed the values of the documents using internal critique methods to verify the coverage and consistency of the content with the titles studied. The document was then re-analyzed according to Scott's principles as follows: 1] Corrective 2] Confidential 3] Representative and 4] Clarity. Analyze data by summarizing and interpreting it to present fact-finding. The results found that the development of agricultural forms in Thai society could divide into 3 types: Subsistence agriculture or traditional, Commercial agriculture, and Sustainable agriculture. Each model has a different relationship with the household economy. Because the context of the society in each changing era will have a different economic overview. As for the farmer's household economic management toward social development, it was found that there are several approaches as follows: Applying Sufficiency Economy Philosophy, Application of new agricultural concepts in agricultural production management, Household accounting management, and Debt management. It also found that psychological factors such as motivation and success were also related to the management of the household economy.

Keywords: Economic; Household economic management; Social management

บทนำ (Introduction)

“เกษตรกรรม” เป็นอาชีพหลักของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเกิดจากการที่ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตละติจูดต่ำ จึงทำให้มีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก และเมื่อเป็นเช่นนี้ ในระยะเวลาที่ผ่านมาเศรษฐกิจหลักของสังคมไทยจึงขึ้นอยู่กับการทำเกษตรกรรม และเกษตรกรรมในสังคมไทยได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม การทำการเกษตรร่วมสมัยมาสู่การทำการเกษตรแบบยั่งยืนตามลำดับ (สุวิทย์ เหลืองลักษณ์, 2560) และจากการพัฒนาการทำการเกษตรในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมา ความสำคัญและคุณค่าที่ได้รับก็จะมี ความแตกต่างกันออกไป โดยกิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์ (2564) กล่าวว่า จากการที่เกษตรกรรมเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอาหารเพื่อมนุษย์และสัตว์ ทำให้สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจนว่าในความเป็นจริงนั้น การพัฒนาเกษตรกรรมมีจุดเริ่มต้นมาจากพฤติกรรมการปรับตัวของเกษตรกรเพื่อจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาในระดับภาพรวมของประเทศ (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน), 2561) สังคมไทยกับการทำเกษตรกรรมจึงมีความผูกพันกันมาโดยตลอด กล่าวได้ว่าในแต่ละยุคของการพัฒนาด้านเกษตรกรรม จะส่งผลต่อเศรษฐกิจ

ครัวเรือนของครอบครัวเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วยผลผลิตทางการเกษตรของครัวเรือน รายได้ การออม หนี้สิน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของครอบครัวเกษตรกร

เมื่อครอบครัวเกษตรกรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี หรือ เมื่อระดับของเศรษฐกิจครัวเรือนของครอบครัวเกษตรกรอยู่ในระดับที่ดี สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดถึงระดับของการพัฒนาชุมชนและสังคมนั้น ๆ ในที่สุด ดังนั้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับพัฒนาการของระบบเกษตรกรรมในสังคมไทยในแต่ละยุค และนำเสนอแนวทางการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนของเกษตรกรซึ่งนำไปสู่การพัฒนาสังคม โดยนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

พัฒนาการของเกษตรกรรมในสังคมไทย

พัฒนาการของระบบเกษตรกรรมในสังคมไทยเกิดขึ้นภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งนโยบายพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2504-2509 มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณของการผลิตพืชผลเกษตรกรรม และพัฒนาการดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 3 ยุค คือ ยุกระบบเกษตรกรรมแบบยังชีพซึ่งเป็นลักษณะและรูปแบบของสังคมเกษตรกรรมในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต ดังนั้น ในช่วงแผนพัฒนาฯ ที่ 1 ถึงต้นแผนพัฒนาฯ ที่ 3 (พ.ศ. 2504 – พ.ศ. 2516) จึงมีเป้าหมายการผลิตเพื่อเลี้ยงชีพโดยใช้ต้นทุนต่ำ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระยะต่อมา เกิดจากการเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เริ่มใช้อย่างจริงจังมากขึ้น และต่อมาคือ ยุกระบบเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ที่ 3 ถึงปลายแผนพัฒนาฯ ที่ 6 (พ.ศ. 2517 – พ.ศ. 2533) โดยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อจำหน่ายโดยใช้ปัจจัยการผลิตเต็มที่เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยพื้นที่ และปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้ เกิดจากแนวคิดและนโยบายการปฏิวัติเขียวและการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร และต่อมาคือ ยุกระบบเกษตรกรรมเชิงทวิลักษณ์หรือแบบผสมผสาน ซึ่งหมายถึงระบบเกษตรกรรมที่มีทั้งการเกษตรเชิงแข่งขันและการเกษตรแบบยังชีพซึ่งเกิดขึ้นในช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ที่ 7 ถึงแผนพัฒนาฯ ที่ 9 (พ.ศ. 2534 – พ.ศ. 2549) โดยมีเป้าหมายการผลิตเพื่อขายให้ได้ผลตอบแทนสูงโดยลดต้นทุน และปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้ คือ กระแสการทำการเกษตรแบบยังชีพและรายละเอียดยุคนี้

“เกษตรกรรมแบบยังชีพ” เป็นวิถีชีวิตของสังคมเกษตรกรรมไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเป็นการเพาะปลูกแบบดั้งเดิมที่อาศัยธรรมชาติและเกษตรกรจะทำการเพาะปลูกตามฤดูกาล ดำเนินการไถกลบดินในฤดูใบไม้ผลิ หวานเมล็ดพันธุ์เพาะปลูกในช่วงฤดูร้อน และเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงฤดูใบไม้ร่วง และหยุดพักการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในฤดูหนาวหรือมีการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นไปตามรูปแบบของแต่พื้นที่หรือสังคมนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถูกดำเนินมาเป็นระยะเวลายาวนาน และในเวลานั้นยังเป็นระบบเกษตรกรรมที่ไม่มีการใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมี จึงส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้นั้นอยู่ในระดับต่ำ โดยที่ในการทำการเกษตรในพื้นที่ขนาด 100 ตารางวา จะได้ผลผลิตเพียง 41 ลิตรโดยประมาณ อีกทั้งผลผลิตทางการเกษตรขึ้นอยู่กับธรรมชาติ สภาพของดิน ฟ้า อากาศ (Seasonality) และเมื่อใดที่ต้องประสบกับภัยพิบัติ หรือ ภัยธรรมชาติ ก็ส่งผลกระทบ

ต่อผลผลิตและการเก็บเกี่ยวจนทำให้เกิดภาวะขาดแคลนเสบียงอาหารขึ้น (สุวิทย์ เหลืองลักษณ์, 2560) แต่อย่างไรก็ตาม ในสังคมการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมนั้น ถึงแม้จะประสบปัญหาดังที่กล่าวมาแต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจครัวเรือนของเกษตรกรเท่าใด และการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนก็ยังคงดำเนินไปได้ตามอัตภาพ และยังไม่กระทบต่อการพัฒนาชุมชนหรือคุณภาพชีวิตของผู้คนในสังคมยุคนั้นเช่นกัน เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการเกษตรในยุคนั้นเป็นแบบยังชีพ เพียงแค่เลี้ยงปากท้องในการดำรงชีวิตไปในแต่ละวัน หากเพียงแต่ว่าเมื่อเกษตรกรทำการเพาะปลูกหรือสามารถทำการเกษตรที่เกิดเป็นผลผลิตที่ได้ปริมาณมาก ก็จะถือเป็นผลพลอยได้ที่จะมีอาหารการกินสำหรับแปรเปลี่ยนเป็นพลังงานในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากตามไปด้วยเช่นกัน (กิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์, 2564)

“เกษตรกรรมเชิงพาณิชย์” หรือการเกษตรแบบร่วมสมัย เป็นการดำเนินกิจกรรมการเกษตรในยุคต่อมา ซึ่งมุ่งเน้นการผลิตที่มีปริมาณจำนวนมาก เพราะเมื่อเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมในระดับโลกปรากฏการณ์นี้ได้ส่งผลให้สังคมทั้งโลกเกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาจากสังคมเกษตรกรรมเป็นหลักมาสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งผลผลิตในสังคมเกษตรแบบดั้งเดิมในลักษณะเศรษฐกิจแบบยังชีพจึงไม่พอเพียงต่อความต้องการของผู้บริโภคในสังคมอุตสาหกรรมปัญหาดังกล่าวจึงทำให้เกิดการนำเอาเทคโนโลยีด้านการเกษตรหลายรูปแบบเข้ามาใช้ในกิจกรรมการเกษตร โดยการทำเกษตรกรรมในช่วงยุคเกษตรร่วมสมัยจะได้รับอิทธิพลของการพัฒนามาจากอารยประเทศที่มีการส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชุมชนควบคู่กันไป พร้อมด้วยเคมีภัณฑ์ การปรับปรุงพันธุ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในภาคเกษตรกรรมจนมีความเป็นอุตสาหกรรม และถึงแม้ว่าเกษตรกรในช่วงของการพัฒนาเกษตรกรรมในระยะนี้ จะได้รับผลตอบแทนจากการทำการเกษตรจนเป็นที่น่าพอใจ หรือกล่าวได้ว่าในสังคมยุคนี้การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนของเกษตรกรอยู่ในระดับที่ดี สังคมมีการพัฒนาในหลายด้าน ซึ่งในด้านการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรนั้น ถึงแม้ว่าเกษตรกรในยุคนี้อาจจะสามารถบำรุงรักษาพันธุ์พืชและสามารถกำจัดศัตรูพืชได้อย่างง่ายดาย แต่ในช่วงเวลาการรับผลตอบแทนที่จากการทำการเกษตรนั้นกลับไม่ได้มีระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน เนื่องจากเกษตรกรจะต้องใช้ระยะเวลาไปกับการจัดการปรับปรุงคุณภาพของพื้นที่เกษตรกรรมสำหรับการทำการเกษตรในช่วงถัดไป อีกทั้งการใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืชสำหรับเกษตรกรได้ก่อให้เกิดมลพิษต่าง ๆ ตามมา และยังส่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกของการเกษตรในรูปแบบดั้งเดิม ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวและพัฒนาไปสู่การทำเกษตรแบบยั่งยืนในเวลาต่อมา กล่าวได้การพัฒนาของสังคมในยุคนี้นั้นมุ่งเน้นไปที่ระบบเศรษฐกิจแต่กลับมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

“การเกษตรแบบยั่งยืน” ระยะเวลาที่เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของพัฒนาของเกษตรกรรมนั้นจากการทำการเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมมาเป็นเกษตรกรรมแบบร่วมสมัย โดยที่เกษตรกรได้พบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย จึงได้เดินทางมาถึงช่วงเวลาปัจจุบันที่เกษตรกรรมได้มีพัฒนามาถึงยุค “การเกษตรแบบยั่งยืน” หรือ ระบบเกษตรกรรมทางเลือก ซึ่งเป็นระบบเกษตรกรรมที่มีหลักการใหญ่ ๆ ที่คล้ายคลึงกัน โดยการเกษตรแบบยั่งยืนจะมอบความสำคัญกับสมดุลของระบบนิเวศ ผลผลิต

คุณภาพที่ดีและเพียงพอต่อเกษตรกรและผู้บริโภค การพึ่งพาตนเองรวมทั้งการให้ความสำคัญกับสังคม ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งหลักการสำคัญที่สุดที่มีร่วมกันของเกษตรกรรมแบบยั่งยืน คือ การผลิตอาหารและปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมากกว่าผลิตเพื่อการส่งออก และมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีระบบการผลิต การบริโภคและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีความสมดุล ในขณะที่อาหารที่ผลิตได้ต้องเป็นอาหารที่มีคุณภาพปลอดภัยปราศจากสารพิษตกค้าง และเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการทำเกษตรแบบยั่งยืนมุ่งเน้นไปที่ความปลอดภัย แต่การทำเกษตรแบบยั่งยืนกลับไม่ได้ตอบสนองต่อระบบอุตสาหกรรมเกษตรเท่าใดนัก เพราะมุ่งเน้นไปที่การผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนมากกว่าการผลิตเพื่อส่งออกในลักษณะของอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งดูคล้าย ๆ กลับระบบเกษตรกรรมจะย้อนกลับไปที่รูปแบบการเกษตรแบบยังชีพอีกครั้ง ซึ่งในเวลาต่อมาจึงได้มีการพัฒนาแนวคิดเกษตรอินทรีย์ขึ้นมาอย่างจริงจัง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ ซึ่งการพัฒนาของสังคมในยุคนี้จึงเป็นการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมในด้านการพัฒนาความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของครอบครัวเกษตรกร ในขณะที่มีความพยายามในการสร้างความสมดุลระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพกับระบบเกษตรแบบยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปพัฒนาการของการเกษตรในแต่ละยุคดังที่กล่าวมา จะพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวเกษตรกรหรือเศรษฐกิจครัวเรือนของเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาของสังคมอย่างชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก นั่นคือสังคมจะพัฒนาได้จำเป็นต้องจัดการความเป็นอยู่ของครอบครัวเกษตรกรให้ดีขึ้นหรือจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนให้ดีขึ้นนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าในปัจจุบัน ถึงเกษตรกรจะมีการเข้าถึงด้านการศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังคงตามหลังกลุ่มประชากรที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ อยู่มาก เช่นเดียวกับความสามารถในการเข้าถึงบริการและข้อมูลข่าวสารทางการเงิน อีกทั้งครอบครัวเกษตรกรยังต้องเผชิญปัญหาเฉพาะหน้าหลายอย่าง อาทิ ราคาผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นไปตามตลาดโลกโดยเกษตรกรไม่สามารถควบคุมราคาเองได้ เกษตรกรโดยส่วนใหญ่จึงเป็นคนยากจนและมีระดับความรู้เรื่องทางการเงินค่อนข้างต่ำทำให้อาจกลายเป็นอุปสรรคในการจัดเศรษฐกิจครัวเรือนเช่นกัน (สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, 2558)

การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน

สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจคือสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเศรษฐศาสตร์ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า ECONOMICS แล้วจะพบว่ามีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำรวมกัน คือ “OIKOS” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “house” และ “NEMEIN” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “to manage” หมายถึงการบริหารจัดการ ดังนั้น เศรษฐศาสตร์ จึงหมายถึง “ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการครอบครัว” ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับคนทุกคน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555) และการศึกษา

เกี่ยวกับเศรษฐกิจ ก็คือการศึกษาในด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งถูกจำแนกออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมหภาค และระดับจุลภาค ซึ่งเศรษฐกิจครัวเรือนนั้นจะถูกจัดให้อยู่ในเศรษฐศาสตร์ระดับจุลภาค และเกี่ยวกับสถานการณ์ของเศรษฐกิจภาคครัวเรือนนั้น พบว่า ในปีพ.ศ. 2564 ครัวเรือนทั่วประเทศ มีรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยเดือนละ 27,352 บาท ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการทำงาน 18,255 บาท ซึ่งได้แก่ ค่าจ้างและเงินเดือน 11,639 บาท กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ 4,319 บาท และกำไรสุทธิจากการทำการเกษตร 2,297 บาท ส่วนรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินซึ่งอยู่ในรูปสวัสดิการ/สินค้าบริการต่าง ๆ ที่ได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ (รวมประเมินค่าเช่าบ้าน/บ้านของตนเอง) 4,650 บาท รายได้ที่ไม่ได้เกิดจากการทำงาน เช่น รายได้จากเงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐหรือบุคคลอื่นนอกครัวเรือน 3,869 บาท และรายได้ไม่ประจำและจากทรัพย์สิน 577 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) และเมื่อพิจารณาภาวะเศรษฐกิจครัวเรือนของครอบครัวเกษตรกรโดยเฉพาะ พบว่า มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 16,447.75 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ยเดือนละ 10,240.83 บาท ซึ่งเท่ากับว่าเกษตรกรมีรายได้สุทธิโดยเฉลี่ยเพียงเดือนละ 6,206.91 บาท ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์ที่ใช้กำหนดภาวะความยากจนของเกษตรกรไม่มากนัก โดยเกณฑ์ดังกล่าวระบุว่าครัวเรือนที่ยากจนมีรายได้เฉลี่ยเพียงเดือนละ 1,534.75 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) นอกจากนี้แล้วในด้านหนี้สิน พบว่า ครัวเรือนที่ยากจนมีหนี้ 151,073 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือมีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุดคือ 278,538 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้สินต่ำสุด 167,256 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนที่ยากจนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ มีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด 303,700 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนครัวเรือนที่ยากจนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้มีหนี้สินต่ำสุด 102,189 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

ข้อมูลที่น่าเสนอแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันครอบครัวเกษตรกรในทุกภาคของประเทศไทยยังคงมีหนี้สิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเศรษฐกิจของภาคครัวเรือนยังคงมีปัญหา ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นตัวชี้วัดถึงระดับการพัฒนาของสังคมด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แล้วเมื่อกล่าวถึงเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจนั้น Alain Noel (1987) อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่มุ่งศึกษาพฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงทางเศรษฐกิจและการทำงานของเศรษฐกิจ โดยที่เศรษฐศาสตร์จุลภาคเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักในระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งตัวแสดงและตลาดที่เป็นปัจเจกบุคคล และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมถึงผลลัพธ์ของปฏิสัมพันธ์นั้น และตัวอย่างของตัวแสดงที่เป็นปัจเจกรวมถึงครัวเรือน ได้แก่ ภาคธุรกิจ ผู้ซื้อและผู้ขาย ในขณะที่เศรษฐศาสตร์มหภาคหรือในระดับประเทศจะเป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจในภาพรวมหมายถึง การผลิตมวลรวม การบริโภค การออม และการลงทุน และปัญหาที่กระทบ รวมทั้งการไม่ได้ใช้ของทรัพยากรต่าง ๆ อาทิ ทุน แรงงาน และที่ดินรวมทั้งสถานะเงินเฟ้อที่แสดงถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และนโยบายสาธารณะที่จัดการปัญหาเหล่านั้น อาทิ นโยบายด้านการเงินและการคลัง รวมทั้งนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ Adam Smith (1776) เคยกล่าวไว้ในช่วงเวลาก่อนนี้ว่า การผลิตนั้นสามารถเพิ่มได้ด้วย การใช้เทคโนโลยี หรือ นวัตกรรมใหม่ ๆ และการแบ่งงานกันทำ โดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย จะสามารถทุ่มแรงของแรงงานในการผลิตได้มาก

เช่น นำเครื่องจักรใหม่ ๆ มาใช้ และเมื่อนำมาอธิบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจครัวเรือนจะสอดคล้องกับความคิดเห็นของอนุวัต สงสม (2552) กล่าวว่า เศรษฐกิจของภาคครัวเรือน หมายถึง ข้อมูลทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของแต่ละจังหวัดโดยอ้างอิงตามบ้านเลขที่ของกรมการปกครอง โดยค่าสถิติของตัวแปรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ จะพิจารณาจากสมาชิกทุกคนที่อยู่อาศัยในครัวเรือนนั้น ๆ เช่น ปริมาณผลผลิต รายได้ การออม และหนี้สินในระดับครอบครัว เศรษฐกิจครัวเรือนจึงเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและจำหน่ายของภาคครัวเรือนซึ่งส่งผลให้เกิด ผลผลิต รายได้ เงินออมและหนี้สิน ดังนั้น การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนจึงเป็นการจัดการในสิ่งเหล่านี้ และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจครัวเรือน พบว่ามีงานวิจัยใน 4 ลักษณะคืองานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน งานวิจัยเกี่ยวกับระดับความสามารถในการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน งานวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ของเศรษฐกิจครัวเรือน และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาผลิตทางการเกษตร ดังนี้

โดยงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรจะประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ ผลการวิจัยของอุกฤษฏ์ ศรีดีโรมนต์ (2556) พบว่ารูปแบบการจัดการระบบเศรษฐกิจครัวเรือนไทย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ค้นพบ คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อครัวเรือนไทย “กินคืออยู่ดี” การดำเนินงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการระบบเศรษฐกิจครัวเรือนของภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสู่การปฏิบัติ ควรกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จและระบบการประเมินผลการดำเนินงานพร้อม ๆ กับการพัฒนาศักยภาพของหัวหน้าครัวเรือน ด้านปัจจัยส่วนบุคคลโดยคำนึงถึงเพศ อายุ และปัจจัยแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านระบบวิธีคิดและความเข้าใจแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวางแผนทางการเงิน การลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ การประหยัดและอดออม การมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือน การจัดการความเสี่ยงและควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในครัวเรือน และ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญญพัทธ์ วัฒนจิรพันธุ์ (2564) พบว่า แนวทางในการจัดการหนี้สินของเกษตรกรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนเป็นการจัดการโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเช่นกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญชนก ปะวะละ และคณะ (2560) พบว่าชุมชนหรือกลุ่มเกษตรกรใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในขณะที่ผลการวิจัยของ ธรณชนก นิลณัฏ (2558) พบว่า ครอบครัวเกษตรกรใช้วิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับความสามารถในการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาระดับความสามารถจากองค์ประกอบบางองค์ประกอบของการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน อาทิ ผลการวิจัยของอิพันธ์ วรรณสุริยะ (2562) เกี่ยวกับการออมซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน พบว่า ความสามารถในการออมของครัวเรือนสามารถเพิ่มขึ้นได้หากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ครัวเรือนจึงจำเป็นต้องลดรายจ่ายและหนี้สินของครัวเรือนเพื่อให้มีรายได้เหลือสำหรับออม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นการศึกษาสถานการณ์ดังกล่าวผ่านตัวแปรหนี้สิน อาทิ ผลการวิจัยของสำนักงาน

เศรษฐกิจการเกษตร (2557) พบว่า การถือครองทำการเกษตรเป็นจำนวนมากส่งผลให้หนี้สินของครัวเรือนเกษตรเพิ่มมากขึ้น และการเพิ่มขึ้นของขนาดครัวเรือนอาจทำให้มีจำนวนแรงงานภายในครอบครัวเพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลต่อขนาดหนี้สินของครัวเรือนในภาคเกษตร ส่วนผลการวิจัยของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2558) พบว่า มีบางส่วนที่ยังคงต้องพึ่งพาเงินทุนกู้ยืมในระบบเพื่อเสริมสภาพคล่องทางการเงินของตนเอง และความสามารถในการชำระคืนหนี้ในรอบปีที่ผ่านมา นั้น เกษตรกรอย่างน้อยร้อยละ 4 ขึ้นไปในแต่ละประเภทกลุ่มตัวอย่างประสบกับปัญหาการจ่ายคืนหนี้ในระบบ ส่วนงานวิจัยด้านการจัดการผลผลิตทางการเกษตรของครอบครัวเกษตรกรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน ผลการวิจัยของวิศรุตฯ ทองแกมแก้ว (2559) พบว่า การเกษตรทฤษฎีใหม่มีอิทธิพลต่อการแก้วิกฤตยางพาราภาคใต้ โดยมีความสัมพันธ์สอดคล้องในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = .160, p < .01$) ซึ่งการเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถอธิบายผลการแก้วิกฤตยางพาราภาคใต้ ได้ร้อยละ 23.00 นโยบายรัฐและการเกษตรทฤษฎีใหม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการแก้วิกฤตยางพาราภาคใต้ โดยมีความสัมพันธ์สอดคล้องในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = .143, p < .01$) ซึ่ง นโยบายรัฐและการเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถอธิบายผลการแก้วิกฤตยางพาราภาคใต้ได้ร้อยละ 18.00

จากผลการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนมีหลายวิธีการ และ งานวิจัยส่วนใหญ่จะสะท้อนถึงการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนของครอบครัวเกษตรกรในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการจัดการ ระดับของเศรษฐกิจครัวเรือนซึ่งสะท้อนผ่านหนี้สินและการออม ซึ่งการจัดการเศรษฐกิจจะเป็นดัชนีชี้วัดระดับการพัฒนาของสังคมด้วยเช่นกัน

การพัฒนาสังคม

มนุษย์ที่เกิดมาทุกคนนับตั้งแต่เกิดจนตายจะมีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อยู่ตลอดเวลา และจำเป็นจะต้องอาศัยพึ่งพิงบุคคลอื่น ๆ อาทิ เมื่อเกิดขึ้นมาก็ต้องอาศัยพ่อแม่พี่น้องในการเลี้ยงดู และเมื่อเติบโตใหญ่ขึ้นก็ต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง ครูอาจารย์ จนเมื่อพ้นวัยศึกษาเล่าเรียนก็ต้องประกอบอาชีพ ซึ่งก็จะต้องอาศัยพึ่งพิงบุคคลอื่น ๆ อีกมากมาย และการที่มนุษย์พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันนั้นก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชนและเกิดเป็นระบบสังคมขึ้นในที่สุดหรือกล่าวได้ว่า สังคมคือคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน และโครงสร้างของสังคมประกอบด้วย ความสัมพันธ์ทางสังคม ค่านิยม ความเชื่อ อัตลักษณ์ และระบบความรู้ และสังคมไทยดังที่กล่าวมาในตอนต้นนั้นโดยพื้นฐานในอดีตจะมีลักษณะเป็นสังคมเกษตรจนเมื่อเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม สังคมจึงเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรมในที่สุดและการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายปัจจัย ได้แก่ สภาพแวดล้อม ธรรมชาติและประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจ ทัศนคติ/ความเชื่อของคนในสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคม กระบวนการทางวัฒนธรรม และการประดิษฐ์

คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ โดยที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม และการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม

การพัฒนาทางสังคมเกิดจากการทำงานของปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่เป็นแรงขับให้ผู้คนในสังคมมีการกระทำและเกิดความกระตือรือร้น มีการประดิษฐ์ มีการค้นพบ มีการสร้างสรรค์ มีการแย่งชิง มีการก่อสร้างและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ภายในสังคม นักสังคมวิทยาที่ใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดย Max Webber (1947) กล่าวว่า การพัฒนาในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ตามลัทธิทุนนิยมมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านจิตวิทยาที่เกิดขึ้นหลังสมัยศตวรรษที่ 16 นำเสนอเกี่ยวกับการแสวงหาสิ่งใหม่ การมุ่งสู่ความสำเร็จเพื่อให้เกิดการยอมรับทำงานหนักเพื่อสะสมความร่ำรวย เก็บออมเพื่อนำไปใช้ในการลงทุนและสร้างผลกำไรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ว่า การพัฒนาของสังคมมีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ Everett E. Hagen กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทางสังคมมีการเริ่มต้นมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วน David C. McClelland (1961) มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจของสังคมในอดีตและปัจจุบันเป็นผลมาจากแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคลหากคนในสังคมมีแรงจูงใจในความสำเร็จมาก การพัฒนาทางเศรษฐกิจก็จะมีผลเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย ซึ่งสรุปได้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจจะทำให้เกิดการพัฒนาสังคมนั่นเอง

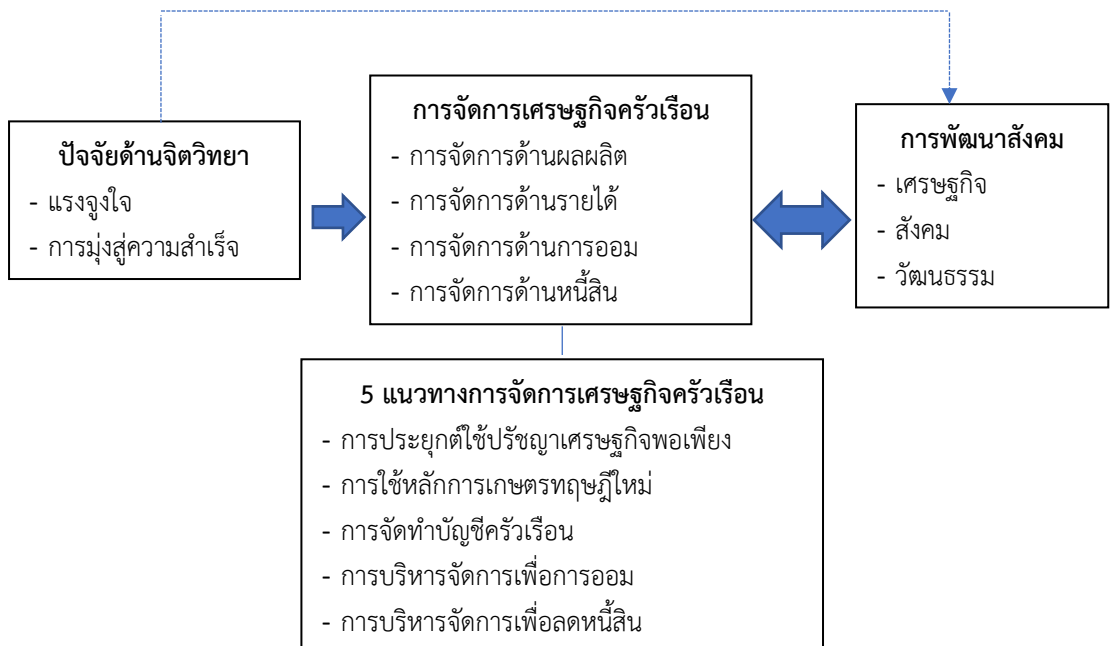
บทสรุป (Conclusion)

เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและเป็นเศรษฐกิจหลักของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต และพัฒนาการของเกษตรกรรมในสังคมไทยเกิดขึ้นภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ ยุคเกษตรกรรมแบบยังชีพ ยุคเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ และยุคเกษตรกรรมเชิงทวิลักษณ์หรือแบบผสมผสาน ซึ่งพัฒนาการของการเกษตรในแต่ละยุคนั้น มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวเกษตรกร และเกี่ยวข้องกับการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนของเกษตรกร โดยการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนของเกษตรกรประกอบด้วยการจัดการด้านผลผลิต การจัดการด้านรายได้ การจัดการด้านการออม และการจัดการด้านหนี้สิน ส่วนแนวทางการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนของครอบครัวเกษตรกรในทุกมิติมีหลายแนวทาง ได้แก่ การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีครัวเรือน การจัดการด้านหนี้สิน และการจัดการด้านการออม เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบและระดับของการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนในระบบเกษตรกรรมแต่ละยุคก็จะมี ความแตกต่างกันออกไป ซึ่งจะสอดคล้องกับลักษณะของสังคมเกษตรในยุคนั้น ๆ และไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการระดับผลผลิตของครัวเรือน ระดับของหนี้สิน ระดับของรายได้และระดับการออมจึงเป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาของสังคมด้วยเช่นกัน ดังนั้น การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนจึงมีความสัมพันธ์การพัฒนาสังคมและยังเป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาของสังคมนั่นเอง และในขณะที่ปัจจัยด้านจิตวิทยา อาทิ แรงจูงใจ การมุ่งสู่ความสำเร็จจะช่วยผลักดันและยกระดับการจัดการด้านเศรษฐกิจครัวเรือนและนำไปสู่การพัฒนาสังคมด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสังเกตหรือน่าศึกษา

เปรียบเทียบต่อไปว่าปัจจัยด้านจิตวิทยา อาทิ แรงจูงใจ และการมุ่งสู่ความสำเร็จมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาโดยตรงหรือไม่และอย่างไร

องค์ความรู้จากการศึกษา (Body of Knowledge)

จากการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ว่า การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับระดับการพัฒนาสังคม การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนมีแนวทางการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และยังพบว่าการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนยังมีผลมาจากแรงจูงใจและการมุ่งสู่ความสำเร็จ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนี้

ภาพที่ 1 โครงสร้างการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนที่นำไปสู่การพัฒนาสังคม
ที่มา: ผู้ศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์. (2564). พัฒนาการเกษตรกรรมของประเทศไทย: ในมิติด้านการพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิต. *วารสารพัฒนศาสตร์*. 4(1), 132-162.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2555). *เศรษฐศาสตร์เล่มเดียวอยู่*. (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.

- ธรรมนูญชนก นิลมณี. (2558). การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธัญญพัทธ์ วัฒนจิรพันธุ์. (2564). แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเกษตรกรตำบลไร่หลักทอง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 6(6), 298 – 312.
- ฉันทชนก ปะวะละ และคณะ. (2560). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลกำแพง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2558). ภาวะหนี้สินเกษตรกรและแนวทางการปรับปรุงศักยภาพการดำเนินงานกองทุนในกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์: โครงการศึกษาภาวะหนี้สินเกษตรกรและแนวทางการปรับปรุงศักยภาพการดำเนินงานกองทุนในกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- วิศรุตฯ ทองแก้ว. (2559). การเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะตัวแปรกำกับระหว่างนโยบายรัฐกับการแก้ปัญหาวิกฤตยางพาราภาคใต้. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 3(3), 128 – 148.
- สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. (2558). รายงานโครงการ “คนไทยก้าวไกล ใส่ใจการเงิน”. กรุงเทพฯ: มูลนิธิซีที.
- สุวิทย์ เหลืองลักษณะ. (2560). ประวัติพัฒนาการทางการเกษตร. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2565, จาก <http://www.eco-agrotech.com/ข่าวสารสารสาระน่ารู้/ประวัติพัฒนาการทางการเกษตร.html>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). ตัวชี้วัดเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศไทย. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.oae.go.th/view/1/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- อธิพันธ์ วรรณสุริยะ. (2562). ความสามารถในการออมของครัวเรือนไทยเปรียบเทียบระหว่างแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ. 6(2), 1 – 17.
- อนุวัต สงสม. (2552). เศรษฐกิจของภาคครัวเรือนจังหวัดปัตตานีภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 5(2), 37 – 70.
- อุกฤษฏ์ ศรีดิโรมนต์. (2556). การจัดการระบบเศรษฐกิจครัวเรือนไทย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ว.มร. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7(3), 83 – 92.

-
- Adam Smith. (1776). *The Wealth of Nations*. (7thed.) Bangkok: SE-EDUCATION Public Company Limited.
- Alain Noel. (1987). Accumulation, Regulation, and Social Change: An Essay on French Political Economy. *International Organization*. 41(2), 303 – 333.
- David C. McClelland. (1961). *The Achieving Society*. New York: D. Van Nostrand Company Inc.
- Max Webber. (1947). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: Free Press.

การเสื่อมถอยทางจริยธรรมในบริบทที่เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

The Ethical Backsliding in the Changing Context of In School Administrators

ชัชชญา พิระธรณิศร์¹

Chatchaya Perathoranich

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีของจริยธรรม แนวทางการจัดการ การเสื่อมถอยทางจริยธรรมและการวิกฤติทางศีลธรรมในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ต่อสังคม เกิดปัญหาทางจริยธรรมในสังคมไทยระหว่างช่วงเวลากว่าทศวรรษจนถึงปัจจุบันที่เพิ่มมากขึ้น การจัดการปัญหาทางจริยธรรม เป็นความยากลำบากทางจริยธรรม (Ethical Dilemma) ที่ต้องเริ่มจากการบริหารตัวเองทางกาย วาจา ใจ ของผู้บริหารสถานศึกษาในการครองตน ครองคน ครองงาน การใช้หลักการการบริหารด้วยระบบคุณธรรม(Merit System)และในรูปแบบของพุทธวิธี ความฉลาดทางอารมณ์ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการบริหาร การใช้หลักธรรมควบคู่กับศาสตร์สมัยใหม่ในการเสริมสร้างพัฒนาพฤติกรรม และนำมาตรฐานทางจริยธรรมมาใช้เป็นกฎหมายหลักสำคัญในการกำหนดประมวลจริยธรรม ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

คำสำคัญ (Keywords): การเสื่อมถอยทางจริยธรรม; บริบทที่เปลี่ยนแปลง; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This article presents the moral concepts and the guidelines for the prevention of ethical decline and moral crisis in the changing context which causes the phenomenon of undesirable attributes in the society as well as the ethical problems which persist in Thai society for more than a decade. Dealing with ethical problems is often difficult because of the ethical dilemma which may occur. The educational institution administrators must, therefore, employ self-management, merit system, Buddhist ways, and emotional intelligence in the administration. In addition, the administrators should also employ Buddhist doctrines and modern

Received: 2022-07-08 Revised: 2022-08-18 Accepted: 2022-08-18

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต,

Lecturer: Program in Education Administration, Suryadhep Teachers College, Rangsit University,
Corresponding Author e-mail: chatchaya_na@hotmail.com

science and arts to develop the behaviors as well as adopt the moral standards to define the code of ethics based upon the Moral Standards Act B.E. 2562.

Keywords: Ethical Backsliding; Changing Context; School Administrators

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการเสื่อมถอยทางศีลธรรม และจริยธรรมหรือการวิกฤติทางศีลธรรมและจริยธรรม หรือการไม่มีศีลธรรมและจริยธรรม ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ต่อสังคม และการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาได้รับข้อครหาหรือผลกระทบจากการนำเสนอของ สื่อหลัก และสื่อออนไลน์ในทางลบอยู่เสมอ เกี่ยวกับปัญหาทางพฤติกรรม ความไม่โปร่งใสในการบริหาร การหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ การใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม หรืออื่นๆ และได้มีผู้เสนอ ให้ใช้คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (วินัย ทองมัน และประเทือง ภูมิภักธาคม, 2563) ทั้งเรื่องการทุจริตโครงการอาหารกลางวัน ทุจริตเรื่องการซื้อหนังสือ อุปกรณ์การเรียน จนเป็นข่าวโด่งดังอยู่ในขณะนี้ เรื่องนี้ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด,(2562) อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ทำวิจัย” เรื่อง การศึกษาเครือข่ายกลุ่มอิทธิพลซึ่งนำไปสู่ การทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบ ของภาคการศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ 24, 25, 26 (กาฬสินธุ์, ขอนแก่น, มหาสารคาม)” โดยได้ ทำการศึกษาในช่วงปี 2560-2561 ที่ผ่านมา และพบว่าการทุจริตคอร์รัปชันในวงการศึกษาพบว่ามี หลายรูปแบบมาก ทั้งรูปแบบและลักษณะความร่วมมือการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบในภาค การศึกษาเครือข่าย กลุ่มอิทธิพล มี 2 กลุ่มใหญ่ คือ การทุจริตจากการจัดซื้อจัดจ้าง การก่อสร้าง และการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ทางการศึกษา การทุจริตคอร์รัปชันจากระบบบริหารงานบุคคล การ ทุจริตคอร์รัปชันจากการรับนักเรียนเข้าสถานศึกษา การทุจริตจากการเบี่ยงเบนงบประมาณที่ได้รับ จากส่วนกลาง และเงินอุดหนุนประเภทต่าง ๆ

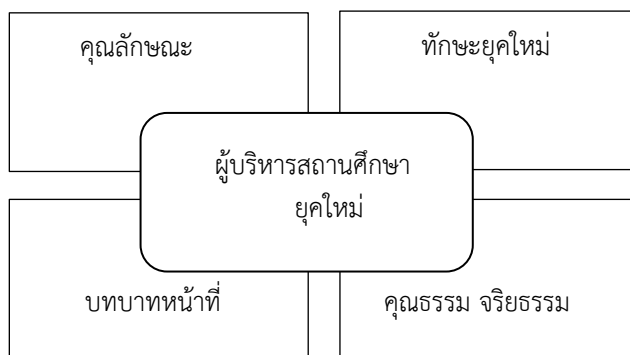
จากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงการศึกษา จะเห็นว่าปัญหาการทุจริตในสังคมไทย ระหว่างช่วงเวลาที่ผ่านมาทศวรรษจนถึงปัจจุบัน พบว่า มีเพิ่มขึ้น ส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาลและ เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในทุกมิติ รูปแบบการทุจริตจากเดิมที่เป็น ทุจริตทางตรงไม่ซับซ้อน อาทิ การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตเชิงนโยบาย การทุจริต ข้ามแดนข้ามชาติ ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่อาชญากรรมอื่น ๆ มากมายและส่งผลกระทบทางลบในวงกว้าง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ดังนั้นจึงถือว่าการรับมือกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉมซึ่ง มี 4 ลักษณะคือ 1) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ 2) บทบาทหน้าที่ 3) ทักษะยุคใหม่ 4) คุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ การบริหารสถานศึกษาจะดำเนินไปอย่างราบรื่น ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีประกอบกิจอันใด ก็ จะประสบความสำเร็จและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ในยุค Disruptive Change จะต้องมีการปรับปฏิบัติน ให้เป็นตัวอย่างที่ดี มีทักษะทางด้านการจัดการ สอดคล้องกับจุฬามาต ศรีทองคำ (2562) ได้ ศึกษา คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ พบว่า การเสื่อมโทรม

ด้านคุณธรรม จริยธรรมของสังคมที่มาจากสาเหตุของการยึดวัตถุมากกว่าความดี การแข่งขันเพื่อเอาชนะแทนการร่วมมือ การมองคนอื่นเป็นคู่แข่งมากกว่าเป็นพันธมิตร

ในบทความนี้มุ่งที่จะเสนอแนวคิด หลักการปฏิบัติของจริยธรรม และ แนวทางการจัดการ การเสื่อมถอยทางจริยธรรมในบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการปัญหาทางจริยธรรม โดยนำการใช้หลักธรรมในรูปแบบของพุทธวิธี การใช้หลักการการบริหารด้วยระบบคุณธรรม(Merit System) เป็นพื้นฐาน ส่งเสริมสร้างพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

แนวคิดและทฤษฎีของจริยธรรม

หลักจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสำคัญในกฎเกณฑ์ เช่น การมีวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเป็นธรรม ความเชื่อถือ ความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ และความศรัทธาในวิชาชีพ โดยเฉพาะผู้บริหารที่เป็นผู้นำในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ในด้านจริยธรรมของผู้บริหารจะเป็นต้นแบบของการประพฤติปฏิบัติตนของคนในองค์กร หากผู้บริหารมีจริยธรรม องค์กรก็จะมีวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณธรรม คนในองค์กรก็就会被หล่อหลอมให้มีคุณธรรม จริยธรรมไปด้วย และเมื่อองค์กรเป็นองค์กรที่มีคุณธรรม จริยธรรม ผู้เกี่ยวข้องกับองค์กร (Stakeholders) ก็จะมีแต่ความศรัทธา เชื่อมั่น และความจงรักภักดีต่อองค์กร ให้การสนับสนุนต่อเนื่อง สม่าเสมอ ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ความยั่งยืนขององค์กรนั่นเอง เข้าทำนองที่ว่า “ซื้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” ซึ่งจริยธรรมต่างๆ เหล่านี้ จะต้องนำมาใช้ในการประกอบวิชาชีพที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ 1) ความรักความศรัทธาในอาชีพ 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) การให้ความเคารพต่อกฎระเบียบข้อบังคับในอาชีพ 4) ยกย่องให้เกียรติผู้ร่วมวิชาชีพ 5) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ แต่ในช่วงที่ผ่านมา สถานศึกษา ประสบปัญหาพฤติกรรมทางจริยธรรม ค่อนข้างมาก มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา พฤติกรรมเกิดการถดถอย (Back Sliding) ความศรัทธาลดลง ต้องได้รับการแก้ไข แนวคิด และ ทักษะต่าง ๆ ของผู้บริหารอย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยนต์ เพาพาน(2559) จากการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ใน ศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็น ตัวแปรสำคัญใน ด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมี อิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร มีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถ สอนงตอบต่อปัญหาจริยธรรม การแข่งขันและทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งมี ประเด็นหลักสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะ ความเป็นผู้นำยุคใหม่ 2) ทักษะยุคใหม่ 3) บทบาท หน้าที่ และ 4) คุณธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังแสดงภาพที่1

ภาพที่ 1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่

ที่มา: ชัยยนต์ เพาพาน, 2559

จากภาพที่1 คุณลักษณะความเป็นผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่นั้นควรมีคุณลักษณะตัวแบบที่ดี(Good Model)เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Be a Lifelong Learner)นักคิดวิเคราะห์ (Critical Thinker)สร้างพลังเชิงบวก (Positive Energy)ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ(Ability to Inspire)โดยมีบทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยของผู้เรียน (Role in Student Discipline) มีทักษะคุณธรรม จริยธรรม (Ethical-Moral Skills) ดังนั้นคุณธรรม จริยธรรมเป็นด้านแรกในการควบคุมใจและควบคุมตนเอง การควบคุมตนเองได้นั้น เรียกว่า ต้องมีวินัยแห่งตน เพราะวินัยเป็นจุดเริ่มต้นของคุณธรรมทุกเรื่อง (สุนน อมรวิวัฒน์,2558)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีวินัยแห่งตนมี 2 ทฤษฎี ได้แก่ 1.ทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตนและ 2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรม ที่เป็นจุดเชื่อมโยงสู่คุณธรรม จริยธรรมนั้นได้ประกอบด้วย

1.ทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตน

1.1 ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของ Mowrer (1950) เชื่อว่า การเกิดวินัยในตนเองจนเป็นผู้ที่บรรลุนิยามทางจิตนั้น จะต้องเริ่มต้นจากการเลี้ยงดูในวัยทารกอย่างมีความสุข ความอบอุ่นและผ่านการอบรมสั่งสอน หรือการเลียนแบบที่ดีงามจากผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงจะพัฒนาเป็นลักษณะที่เด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลนั้นและกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีเหตุผลของบุคคลนั้น

1.2 ทฤษฎีนิสัยใน 21 วัน หรือ “21-Day Habit Theory”ทฤษฎี “21-Day Habit Theory” ของ Maxwell Malt (2013) ศัลยแพทย์ชาวอเมริกัน และเป็นนักเขียนที่มีผลงานเขียนด้านจิตวิทยา “Psycho-Cybernetics” ที่เป็นที่ยอมรับและถูกตีพิมพ์มายาวนานกว่า 50 ปี ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ และเป็นทฤษฎีการสร้างนิสัยใหม่ที่ได้นำเสนอตัวเลขจำนวนวันที่จะใช้ในการสร้างนิสัยใหม่ ซึ่งมีตั้งแต่ 18 วัน, 66 วัน ไปจนถึง 254 วัน แต่ตัวเลข 21 วัน และ 21-Day Habit ตัวเลข 21 วัน เป็นตัวเลขที่กำลังอยู่ในช่วงระยะเวลา ที่ไม่มาก และ ไม่น้อยเกินไป ซึ่งค่อนข้างจูงใจ ให้คนรู้สึกมีความหวังในการที่ จะเริ่มต้นสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับตัวเอง

สรุปได้ว่าประโยชน์และลักษณะของผู้มีวินัย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องนั้น ความสามารถของบุคคลในการควบคุม อารมณ์ พฤติกรรมของตนเอง และการใช้เหตุผลตามที่

มุ่งหวัง มีการฝึกทักษะจริยธรรม(Ethic Skill) สู่การพัฒนาความมีวินัยในตนเองอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอจนกว่าจะปฏิบัติเองและเกิดความเคยชิน

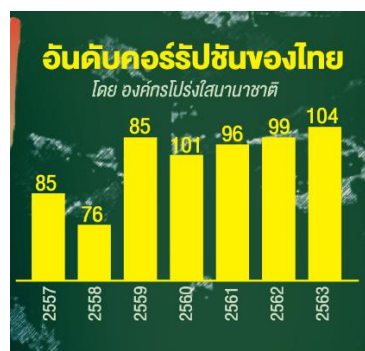
2.ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรม: การเกิดวินัยแห่งตน เกิดมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโต โดยได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ และผู้ที่เป็นคนตอบสนองจะสามารถ อบรมสั่งสอน หรือ มีอิทธิพลเหนือกว่า การมีวินัยแห่งตนแสดงได้ถึงการบริหารลัทธิภาวะทางจิตของบุคคล และเป็นหัวใจของการแสดงออกของคุณธรรมหลายประการ เช่น ความมีระเบียบ มีน้ำใจ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ในด้านทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรม เป็นทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งมนุษย์พัฒนาทางจิตจนมีลักษณะทางจิตที่แตกต่าง ลักษณะที่แตกต่างกันควบคุมโดย Ego (จิตใต้สำนึก จิตที่ยึดมั่นถือมั่นในตัวเองสูง)และ Super Ego (จิตสำนึก จิตที่มีสามัญสำนึกรู้ผิดชอบชั่วดี เป็นจิตที่เต็มไปด้วยอุดมคติ)บุคคลแต่ละคนจะมีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในระดับที่ไม่เท่ากัน อันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ทางจริยธรรม ทศนคติทางจริยธรรม และเหตุผลทางจริยธรรม แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) พวกปราศจากจริยธรรม 2) พวกเอาแต่ได้ 3) พวกชอบคล้อยตาม 4) พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล 5) พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล มนุษย์แต่ละคนจะมีพฤติกรรมในหลายประเภทพร้อมกัน แต่ก็สามารถเห็นประเภทที่เด่นชัดได้ การมีวินัยแห่งตนจะมีมากเมื่ออายุมากขึ้น ดังนั้นการเป็นผู้บริหารที่ดีนั้น ควรจะพัฒนาหรือกระตุ้นผู้ตามให้มีลักษณะที่ 5 คือพวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ของแต่ละคนให้มีลักษณะเด่นชัด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาถือว่ามีความเป็นผู้นำทางจริยธรรมที่ต้องมีวินัยแห่งตน โดยมีองค์ประกอบที่สอดคล้องบริบทที่เปลี่ยนแปลงในองค์การสอดคล้องกับเอกภักดิ์ ฉำฉฉฉ และทงศคคค คัมโปน้ำ(2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความยุติธรรม มี 4 ตัวชี้วัด คือ การเป็นที่ยอมรับของสังคม การสร้างบรรยากาศทางจริยธรรมในโรงเรียน การบริหารงานและการจัดการในองค์กร และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) ความไว้วางใจ มี 4 ตัวชี้วัด คือ การประพฤติตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การพูดจริงทำจริง ไม่โกหกหรือพูดเหลวไหล การรักษาความลับผลประโยชน์และทรัพย์สินต่าง ๆ และการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และไม่บิดเบือนจากความเป็นจริง 3) ความซื่อสัตย์ มี 3 ตัวชี้วัด คือ การตัดสินใจ ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้อื่นด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การเป็นผู้มีเหตุมีผลและการไม่เอารัดเอาเปรียบ 4) ความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม มี 4 ตัวชี้วัด คือ การเมตตากรุณา ความโปร่งใสจริงใจ ความมั่นคงสม่ำเสมอในคำพูด การกระทำ การมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

กล่าวได้ว่า คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ลักษณะได้แก่1)คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ 2) บทบาทหน้าที่ 3) ทักษะยุคใหม่ 4) คุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ การพัฒนาทางจิตจนมีลักษณะทางจิตที่แตกต่าง ลักษณะที่แตกต่างกันควบคุมการบริหารสถานศึกษาจะดำเนินไปอย่างราบรื่นก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ประกอบกิจอันใด ก็จะมีประสพผลสำเร็จและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในยุค

บริบทที่เปลี่ยนแปลง คุณธรรม จริยธรรมจะเป็นด่านแรกในการควบคุมใจ ควบคุมตน ควบคุมคน ควบคุมงานได้นั้นจะต้องมีวินัยแห่งตน เพราะวินัยเป็นจุดเริ่มต้นของคุณธรรมทุกเรื่อง

การเสื่อมถอยทางจริยธรรมในบริบทที่เปลี่ยนแปลง

บริบทที่เปลี่ยนแปลงในสังคมไทยปัจจุบันเกิดความเลือนไหลและหลากหลายทางวัฒนธรรม จากภาวะไร้พรมแดนการเลียนแบบจากต่างชาติเช่นการเสพติดอาหารขยะ (Junk Food) สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล วัฒนธรรมไทยดั้งเดิม เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงสูญหาย โรคระบาดร้ายแรง เกิดการสูญเสียประชากร การดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เกิดภาวะเครียด ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลต่อสุขภาพจิตของประชาชนและสังคมไทย มีผลต่อพฤติกรรมที่เสื่อมถอยทางจริยธรรมที่พบจากสื่อและสถานการณ์จริงมากขึ้น สอดคล้องกับเมื่อครั้งในอดีตที่ท่านพุทธทาสได้กล่าวไว้ว่า“ศีลธรรมไม่กลับมา โลกจะวินาศ” นั้นหมายถึง การแสดงให้เห็นการสะท้อนถึงการเกิดภาวะวิกฤติการเสื่อมถอยทางจริยธรรม ไม่ได้แยกจากวิกฤติศีลธรรมในระดับปัจเจกบุคคล เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยอย่างรุนแรงเท่านั้น แต่กำลังเป็นปัญหาทั่วโลก กระแสโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีดิจิทัล ที่พัฒนาอย่างกระโดด ทำให้โลกสามารถที่จะติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้มีส่วนอย่างมากที่ทำให้วิกฤติศีลธรรมเกิดขึ้นอย่างมีส่วนหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะความสามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้อย่างไม่จำกัดเพศ อายุ (พระครูสมุห์ชินรวีตร ธิรภาพโท และคณะ ,2561) ซึ่งสาเหตุของความเสื่อมถอยทางจริยธรรมของสังคมไทย เป็นเพราะเริ่มจากขาดการขัดเกลาทางสังคม สถาบันทางสังคม เช่นสถาบันครอบครัวไม่ส่งเสริมคุณค่าทางจริยธรรม ด้วยความรัก ความผูกพัน การไม่เคารพซึ่งกันและกันด้วยคุณธรรม(พระครูพิศาลจริยากร เลขชมโม, 2562) เมื่อสภาพพฤติกรรมทางใจด้อยลง เกิดภาวะด้อยค่า ทางจิตคิดทางลบ ที่ผ่านมาจะเห็นได้จาก ตั้งแต่ปี 2557 ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ได้รวบรวมสถิติจากการจัดอันดับ “องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ” (มานะ นิมิตรมงคล,2564)ดังแสดงภาพที่ 1

ภาพที่ 2 อันดับคอร์รัปชันของไทย

ที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/politics/939672>., 2563

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยถูกจัดอันดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ซึ่งในปี 2558 ถือเป็นปีที่มีคะแนนที่ดีที่สุดตลอด 7 ปี แต่ในปี 2563 มีคะแนนน้อยที่สุดในรอบ 7 ปีโดยอันดับถดถอยลงไปอยู่ที่ 104 ของโลกเช่นกัน สะท้อนให้เห็นการเสื่อมถอยทางจริยธรรม ในสภาวะที่บริบทการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ยังมีตารางคะแนนดัชนีศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และคุณภาพชีวิตที่ดีในปี พ.ศ. 2563 (An Index of Morality, Conscience and Good Life) จะเห็นได้ว่า ประเทศที่มีระดับการพัฒนาสูงเป็นประเทศที่มีคะแนนดัชนีตัวนี้สูงเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่า มิติด้านจิตใจกับมิติการกินดีอยู่ดีเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาควบคู่กัน แต่ก็มีข้อสังเกตว่าประเทศในเอเชียส่วนใหญ่อันดับจะไม่ค่อยสูง ดังแสดงภาพที่ 2

ผลคะแนนดัชนีศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และคุณภาพชีวิตในปี พ.ศ. 2563					
อันดับ	ประเทศ	คะแนน	อันดับ	ประเทศ	คะแนน
1	เนเธอร์แลนด์	95.44	9	เม็กซิโก	85.14
2	โปรตุเกส	95.43	10	อิตาลี	84.61
3	แคนาดา	91.94	64	ญี่ปุ่น	53.53
4	เบลเยียม	90.82	67	สิงคโปร์	53.32
5	อูรุกวัย	89.99	124	ไทย	36.20
6	ลักเซมเบิร์ก	87.61	129	มาเลเซีย	34.53
7	ออสเตรเลีย	86.06	คะแนนเฉลี่ยของ 160 ประเทศ		50.99
8	สเปน	86.05			

ที่มา: Foundation for the Advancement of Liberty

ภาพที่ 2 ผลคะแนนดัชนีศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและคุณภาพชีวิตในปี 2563

ที่มา: Foundation for the Advancement of Liberty, 2563

จากภาพ สะท้อนให้เห็นว่าศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ขึ้นอยู่การจัดการศึกษาที่ดี นอกจากจะช่วยพัฒนาคน พัฒนาประเทศ ในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ก็ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมในองค์กรได้อย่างยั่งยืน และไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสังคม ที่จะบริหารสถานศึกษาให้เป็นสถาบันแห่งศีลธรรมและช่วยกำหนดปทัสถานให้แก่สังคม (Greenfield, 1991)

การจัดการการเสื่อมถอยทางจริยธรรมของผู้บริหารในสถานศึกษา

เมื่อเกิดการเสื่อมถอยทางจริยธรรม(Back Sliding) ด้วยหลายสาเหตุ ดูเหมือนเป็นเรื่องยากที่ละเลยไม่ได้ สอดคล้องกับ ประวิณ สวัสดิ์(2565) ได้ศึกษาเรื่อง ความยากลำบากทางจริยธรรม

(Ethical Dilemma) ในการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางใน จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารเผชิญกับประเด็นความยากลำบากทางจริยธรรมในการบริหารงาน ฝ่ายบุคคล ซึ่งนำไปสู่ความยากลำบากในการตัดสินใจ ดังต่อไปนี้ 1) กฎระเบียบขัดแย้งกับความ จำเป็นส่วนบุคคล 2) มุมมองส่วนบุคคลกับอำนาจหน้าที่ 3) มาตรฐานชุมชนกับสิทธิส่วนบุคคล และ 4) ความเท่าเทียมกับความยุติธรรม นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า ผู้บริหารมีแนวทางในการ แก้ไขและรับมือกับประเด็นที่เป็นปัญหาตามลำดับขั้นดังนี้ 1) กำหนดและวิเคราะห์ปัญหา 2) วิเคราะห์ผลลัพธ์ 3) ทบทวนจริยธรรม นโยบาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 4) ตัดสินใจเลือกวิธีที่ดี สุดจัดการปัญหา ความยากลำบากทางจริยธรรม (Ethical Dilemma) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง หลักการ การบริหารด้วยระบบคุณธรรม(Merit System) พอสรุปได้เป็น 4 ประการด้วยกันคือ

1. หลักความรู้ หมายถึง ทุกคนที่เข้ามาในองค์กรจำเป็นต้องมีความรู้ที่เหมาะสมกับ ตำแหน่งที่จะได้รับการว่าจ้าง บรรจุหรือแต่งตั้ง ซึ่งการศึกษาหาความรู้นี้ อาจจะเป็นทั้งความรู้ใน ระบบการศึกษา เช่น โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย หรือนอกระบบการศึกษา เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนา

2. หลักความสามารถ การบริหารคนที่ยึดถือกันมากคือ “การจัดคนให้ตรงกับงาน” (Put the right man on the right job) ซึ่งยึดเป็นหลักคุณธรรมที่สำคัญมากในระบบบริหารคนปัจจุบันพูด กันมากในเรื่อง “Competency” หรือ “ความสามารถ” (สมรรถนะ) โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลัง ชาติ ตระกูล เพศ ผิวพรรณ หรือญาติไครนามสกุลใหญ่โตแค่ไหน ฯลฯ ถ้ามีความสามารถบุคคลนั้นย่อมมี สิทธิเท่าเทียมกัน

3. หลักความมั่นคงในอาชีพ หมายถึง องค์กรพยายามทำให้ทุกคนที่เข้ามาอยู่กับองค์กรแล้ว มีความมั่นคงในอาชีพการงาน เช่น มีการจัดทำแผนกำลังคน มีการจัดทำแผนทางก้าวหน้าในอาชีพ หรือแผนสืบทอดตำแหน่งและจ่ายค่าตอบแทนตามค่าของความสามารถหรือผลของงาน เพื่อให้ทุก คนมีความรู้สึกว่าได้อยู่ในองค์กรที่มีโอกาสใช้ความรู้แสดงความสามารถให้เติบโตก้าวหน้าในหน้าที่ การงานคนก็จะทุ่มเททำงานให้กับองค์กร

4. หลักความเป็นอิสระจากการเมือง หมายความว่า ผู้บริหารองค์กรที่ทำหน้าที่ในการดูแล และผดุงระบบคุณธรรมในการบริหารคน จะทำอะไรให้ปลอดจากอิทธิพลทางการเมือง (ทั้ง ภายในและภายนอก) อิทธิพลอำนาจมืด หรือผู้ที่สามารถให้คุณให้โทษ ได้ใช้อิทธิพลทำลายระบบ คุณธรรม

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น สามารถพัฒนาให้เป็นรูปแบบการบริหาร ตามที่ วิชัย เทียนถาวร (2562) ได้กล่าวว่า รูปแบบการบริหารของผู้บริหารหรือผู้นำในอุดมคติ จะต้องปรับให้เข้ากับ สถานการณ์แต่ต้องบริหารตัวเองได้ สังสมความรู้ประสบการณ์ ทุ่มเท มีทักษะ กล้าหาญซื่อสัตย์ เชื่อถือได้ มีบุคลิกพิเศษ มีศีลธรรมที่สำคัญตามพุทธปรัชญา ซึ่งความสำคัญการศึกษาพุทธวิธีในการ บริหารมี 3 ประการคือ

1. **การใช้ปัญญาธรรม** การบริหารแบบองค์คณะบุคคลยึดถือและให้ความเคารพในความคิดเห็นของกันและกัน ทั้งความคิดเห็นที่เหมือนกับตนและความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนทุกคน ในองค์คณะบุคคลมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการใช้ดุลยพินิจในการฟังความคิดเห็น

2. **การใช้คารวะธรรม** การบริหารแบบองค์คณะบุคคลต้องเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกันตามวัฒนธรรมของสังคม จะต้องไม่ตีตนสูงกว่าคนอื่น ผู้ที่เยาว์วัยกว่าก็ให้ความเคารพนับถือแก่ผู้อาวุโสเคารพในมติของที่ประชุม ไม่นำเรื่องที่ป็นข้อยุติในที่ประชุมไปวิพากษ์วิจารณ์ให้เกิดความเสื่อมเสียต่อองค์คณะบุคคล ไม่ดูหมิ่นเสียงข้างน้อยการบริหารก็จะเป็นไปโดยราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูง

3. **การใช้สามัคคีธรรม** การบริหารแบบองค์คณะบุคคลเป็นการร่วมกันทำกิจกรรมอย่างมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติร่วมรับผิดชอบและร่วมภาคภูมิใจในผลสำเร็จ ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะและวิธีปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องให้กลมกลืนกันทุกฝ่าย

พุทธวิธีเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษา ปัญหาทางจริยธรรมส่วนใหญ่เกิดจากความละเลย คำว่า ละเลย มีความหมายตรงข้ามกับคำว่า ใส่ใจ ความใส่ใจ ไม่ใช่เรื่องใหญ่ สามารถทำได้ง่าย แต่ขึ้นอยู่กับว่า ผู้บริหารมองเห็นหรือไม่ ผู้บริหารจำเป็นต้องใส่ใจ เปิดใจทางจริยธรรมให้มาก ซึ่งเรื่องจริยธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน (ทำให้เกิดสติสัมปชัญญะและปัญญา) ดังนั้นการที่จะมองเห็นเรื่องละเอียด ต้องอาศัยการปฏิบัติธรรมเจริญภาวนา ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี วิธีที่นิยมมากที่สุดคือ วิธีอานาปานสติ (การหายใจเพื่อสติ สมาธิและสุขภาพ) ซึ่งปัจจุบันสามารถอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดการยอมรับจากสากล นอกจากจะเพิ่มความทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมให้ผู้บริหารเองให้มากขึ้นแล้วยังช่วยเรื่องสุขภาพร่างกายได้ อากาศเข้าสู่ปอดมากขึ้น เพิ่มปริมาณออกซิเจนในเลือดและยังช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งกล้ามเนื้อและลำไส้ด้วย การฝึกการหายใจอย่างถูกวิธี จะทำให้หัวใจเต้นช้าลง ได้พักใจ สมอ่งแจ่มใจ และยังมี การฝึกสมาธิในรูปแบบต่างๆ การฝึกฝนจิตใจให้รู้ตื่น รู้เบิกบาน ในทุกอิริยาบถในชีวิตประจำวัน อันเป็นหนทางที่นำไปสู่ความสุขสงบอย่างแท้จริง การที่เราสงบใจได้ตลอดทั้งวันจะทำให้เราได้รับรักษาอารมณ์ของตนเอง รักษากาย วาจา ใจ ให้ผ่องใส ซึ่งหมายถึงการเป็นคนอารมณดี มี EQ สูง ซึ่งผู้บริหารที่ดีควรมี EQ ที่สูง สมาธิช่วยใน การขัดเกลานิสสัยของตนเองเป็นผลให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมทางจริยธรรมมากขึ้น ในส่วนที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้บริหารที่ต้องการจะประสบความสำเร็จ นั่นก็คือ MQ หมายถึง ความฉลาดทางด้านศีลธรรม หรือการเป็นผู้มีจริยธรรมและคุณความดี (สุภาพ ฉิ่ง เพ็ชรเรือนทอง, 2565) และเป็นเสริมการสร้างแนวทางในพฤติกรรมเชิงทักษะ สอดคล้องกับวิมลสิริบุญมานะและคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า แนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเชิงพุทธบูรณาการ มีความจำเป็นต้องใช้หลักธรรมควบคู่ไปกับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อเป็นเครื่องส่งเสริมการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้นโดยยึดหลักการบริหารตนเอง การบริหารบุคคล และการบริหารงานในหน้าที่ให้มีความสัมพันธ์กัน

นอกจากการใช้หลักธรรมควบคู่ไปกับศาสตร์สมัยใหม่ในการเสริมสร้างพัฒนาพฤติกรรมแล้ว การมาตรฐานทางจริยธรรม ใช้เป็นกฎหมายหลักสำคัญในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานได้แก่ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการการเมือง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา ฯลฯ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรม พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีผลใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐในกำกับของฝ่ายบริหารซึ่งคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานด้านจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมมี 7 ประการ ได้แก่ 1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ 2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม 4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ 5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน 6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ สอดคล้องกับจิริสุตา จินรโหฐานและสุชาดา นันทะไชย(2562) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบันการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยลำดับความสำคัญต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ด้านปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และแนวทางการพัฒนาการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมมี 2 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม 2) แนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติตน สำหรับในแนวทางในการปฏิบัติ สอดคล้องกับรุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2560) ที่ได้กล่าวว่า การที่ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ทำให้เกิดขวัญและ กำลังใจในการทำงาน รู้สีกว่าตนเองมั่นคง ความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีจรรยาบรรณต่อตนเองพัฒนาดตนเองให้สามารถรู้เท่าทันบริบทที่เปลี่ยนแปลงได้ให้เป็นนิสัย การบริหารงานที่ถูกต้องตามหลักการที่ดีตาม

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 แล้ว ผู้บริหารจึงถือเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญที่จะทำให้องค์การดำเนินการอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม เพราะผู้บริหารมีโอกาสมากกว่าคนอื่นในการที่จะก่อให้เกิดแนวคิดทางด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ควรเริ่มจากตนเอง จิตสำนึก ตระหนัก รักษากาย วาจาใจ อย่างมีสติ ฝึกทักษะให้เป็นนิสัยอย่างต่อเนื่อง โดยมีพื้นฐานประกอบ ตามที่ สุทัต จันทะสินธ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแบบบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติด้านการบริหารงานอย่างมีจริยธรรม มิติด้านการบริหารความสัมพันธ์อย่างมีจริยธรรม มิติด้านบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีจริยธรรม

บทสรุป (Conclusion)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคบริบทที่เปลี่ยนแปลง ในการบริหารจัดการการศึกษา การประพฤติปฏิบัตินั้นเป็นหัวใจสำคัญ ย่อมปรารถนาและให้การยอมรับผู้บริหารที่มีคุณภาพและ เป็นแบบอย่างที่ดี หรือเป็นภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ดี อีกทั้งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ความชำนาญเป็นผู้ที่มีจิตใจที่น่ายกย่อง ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติอันสำคัญที่จะเป็นส่วนส่งเสริมให้ผู้บริหารนั้นสามารถครองตน ครองคน และครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษารับทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ตามที่คุรุสภาออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 สำหรับปรากฏการณ์ทางคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วงที่บริบทและสังคมเปลี่ยนแปลง การประพฤติปฏิบัติการตัดสินใจ มีความยากลำบากในทางจริยธรรม (Ethical Dilemma) ถึงแม้ว่าจะมีกฎข้อบังคับที่คุรุสากำหนด รวมถึงจรรยาบรรณในวิชาชีพ กฎหมายหลักสำคัญตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 การควบคุมใจ จิตที่แตกต่างและการควบคุมตนเองนั้น นับว่าเป็นขาดการควบคุมความรู้ทางจริยธรรม ทศนคติทางจริยธรรม และเหตุผลทางจริยธรรม และการตัดสินใจทางจริยธรรม นั้น จำเป็นต้องผ่านการขัดเกลาทางจิตใจอิริยาบถในวิถีชีวิตประจำวันอย่างมีสติ การศึกษาพุทธวิธีในการบริหารอาทิ การใช้ปัญญาธรรม การใช้คารวะธรรม และ การใช้สามัคคีธรรม ความสำคัญต้องการจำเป็น ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ การเสริมสร้างการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ในการบริหารในสถานศึกษาร่วมด้วย ส่วนในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากและส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการศึกษา และเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ให้เกิดขึ้นในตนเอง ทั้งนี้สามารถนำแนวทางปฏิบัติสู่การปฏิบัติได้โดย1) การจัดทำระบบทักษะการโค้ช (Coaching Skill) ด้านจริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อดึงศักยภาพและประสิทธิภาพการในการบริหารสถานศึกษาเชิงจริยธรรม 2) ควรส่งเสริมคุณธรรมภายในตน สู่การปฏิบัติทางจริยธรรมที่เน้นการประพฤติปฏิบัติตนตามพื้นฐาน 3 มิติได้แก่มิติด้านการบริหารงานอย่างมีจริยธรรม มิติด้านการบริหารความสัมพันธ์อย่างมีจริยธรรม และ

มิติด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีจริยธรรม 3) ความชัดเจนในการกำจัดการปัญหาจากความเสื่อมถอยทางจริยธรรมที่ไม่เหมาะสม ที่เกิดขึ้นจริงอย่างเป็นธรรมในเชิงประจักษ์ ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร ควรใช้หลักธรรมควบคู่ไปกับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อเป็นเครื่องส่งเสริมการบริหารงาน โดยยึดหลักการบริหารตนเอง การบริหารบุคคล และการบริหารงานในหน้าที่ให้มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นที่จะใช้ในการบริหารสถานศึกษา รวมถึงการปรับทัศนคติเชิงบวกสู่การสร้างพลัง และการสร้างบรรยากาศแบบกัลยาณธรรมในการบริหารงาน ความสามารถในการครองตน ครองคน และครองงานผู้บริหารสถานศึกษา จะสามารถนำพาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ. สืบค้น 22 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.reo2.moe.go.th>.
- จิรัฐดา จินร์โหลฐาน และ สุชาติ นันทะไชย. (2562). แนวทางการพัฒนาการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. สืบค้น 2 มิถุนายน 2565, จาก <http://edad.edu.ku.ac.th> >.
- จุฑามาส ศรีทองคำ. (2562). คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2019”. (หน้า69-77). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1. คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ประวีณ์ สวัสดิ์. (2565). ความยากลำบากทางจริยธรรม (Ethical Dilemma) ในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางในจังหวัดสงขลา สงขลา เขต 3. สืบค้น 30 มิถุนายน 2565, จาก http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=182825.
- พระครูสมุห์ชินวรวัตร ธีรภทฺโท และคณะ (2561). จริยธรรมเสื่อมหรือสังคมส่งเสริม : ทางออกแนวทางแก้ไข. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 5 (2), 17-29.
- พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 50 สืบค้น 30 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th> > PDF >.
- พระครูพิศาลจริยากร เลขมโน (สังข์ขาว). (2562). จริยธรรม: ปัญหาพฤติกรรมและการจัดการในปัจจุบันของสังคมไทย. วารสารมจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 5(2), 131-145.

- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2562). การศึกษาเครือข่ายกลุ่มอิทธิพลซึ่งนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน
อย่างเป็นระบบของภาคการศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขตที่ 24 , 25 ,26 (กาฬสินธุ์, ขอนแก่น , มหาสารคาม). สืบค้น 30 มิถุนายน
2565, จาก www.komkhaotuathai.com.
- มานะ นิมิตรมงคล. (2564). คอร์รัปชันไทย' ผังลึก ก้าวถอยหลัง-เชื่อมั่นทรุด. สืบค้น 24 พ.ค.
2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/939672>.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2560). คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. สงขลา: นำศิลป์
โฆษณา.
- วิชัย เทียนถาวร. (2562). ผู้นำในอุดมคติ. สืบค้น 2 มิถุนายน 2562, จาก
<https://www.matichon.co.th>.
- วินัย ทองมัน และประเทือง ภูมิภักทราคม. (2563). คุณธรรมและจริยธรรม: แนวทางป้องกันความไม่
โปร่งใสในการบริหารสถานศึกษา. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์* วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์. 8
(1),367-376.
- วิมลสิริ บุญมานะและคณะ. (2560). แนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษาเชิงพุทธบูรณาการ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*. 13 (พิเศษ) เล่ม
1, 134-145.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2558). กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา
ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. *สัมภาษณ์*, 25 สิงหาคม 2558.
- สุทัต จันทะสินธ์.(2560). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแบบบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุภาพ ฉิ่ง เพ็ชรเรือนทอง. (2565). *EQ กับการบริหาร*. สืบค้น 22 มิถุนายน 2565, จาก
<https://www.gotoknow.org> > posts.
- เอกภักดิ์ ฉ่ำมณี และ ทะนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2564). องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. การประชุม
วิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 2. (หน้า347-358). ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Greenfield. (1991). *Development International Education Programs*. San Francisco:
Jossy –Bass.
- Maxwell Maltz. (2013). *21-Day Habit Theory*. Retrieved 2017, October 1, from
thisimperfectjourney.wordpress.com/tag/21-day-habit-theory/.
- Mowrer, O.H (1950). *Learning Theory and Personality Dynamics*. New York:
Ronald Press.

การวิเคราะห์บทบาทและปัจจัยที่มีอิทธิพลของการสื่อสารต่อการเมือง Analysis of the Role and Influencing Factors of Communication in Politics

วีระพล วงษ์ประเสริฐ¹
Weerapol Wongprasert

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบถึงสาระสำคัญของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการเมือง เพื่อวิเคราะห์บทบาทของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองตามแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองตามแนวคิดด้านการสื่อสารกับการทำหน้าที่ของระบบการเมือง ระเบียบวิธีวิจัย คือ ไม่มีกลุ่มตัวอย่างแต่เป็นการสังเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การทดสอบความตรง ผลการศึกษวิจัย พบว่า สาระสำคัญของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการเมือง สรุปได้ถึงลักษณะสำคัญของการสื่อสาร คือ การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต การสื่อสารมีกระบวนการที่เป็นระบบ “สัญลักษณ์” เป็นเครื่องมือสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร “ความหมาย” เป็นสิ่งที่ทำให้การสื่อสารเป็นที่เข้าใจและยอมรับร่วมกัน และการสื่อสารเป็นการกระทำที่เกิดจากความตั้งใจ และมีจุดมุ่งหมายในการก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทหน้าที่ของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองตามแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง สรุปได้ถึงบทบาทหน้าที่พื้นฐานของสื่อในการสื่อสารที่สำคัญคือบทบาทหน้าที่ในการระแวดระวังสอดส่องดูแล, บทบาทหน้าที่ในการประสานวัฒนธรรมของสังคมให้เป็นหนึ่งเดียว, บทบาทหน้าที่ในการสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง, บทบาทหน้าที่ในการให้ความบันเทิง และอิทธิพลของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองตามแนวคิดด้านการสื่อสารกับการทำหน้าที่ของระบบการเมือง สรุปได้ดังนี้ เมื่อวิเคราะห์จากแนวความคิดด้านการสื่อสารเป็นตัวกำหนด สรุปได้ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีของสื่อจะเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคมเช่นเดียวกับบทบาทของสื่อในการสื่อสารทางการเมือง อิทธิพลของสื่อในระดับบุคคลสรุปได้ว่า อิทธิพลของสื่อจะมีผลต่อการสร้างประสบการณ์ การรับรู้ และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์แตกต่างกันไป อิทธิพลของสื่อในระดับสังคม สรุปได้ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นในเทคโนโลยีของสื่อ เมื่อนั้นโครงสร้างอำนาจของสังคมก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

Received: 2022-06-22 Revised: 2023-03-22 Accepted: 2023-03-22

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาท; อิทธิพล; การสื่อสารต่อการเมือง

Abstract

This research aims to understand the importance of communication in politics and the relationship between communication and politics. To analyze the role of communication in politics based on the concept of political communication. And to analyze the influence of communication on politics based on the concept of communication and the functioning of the political system. Research methodology is that there is no sample group, but the synthesis of documents. Data analysis includes straightness test the results of the research revealed that the importance of communication towards politics and the relationship between communication and politics. In summary, the main characteristic of communication is that communication is a dynamic process. Communication is a systematic process. “Symbols” are important tools that humans use to communicate. “Meanings” are what make communication understandable and mutually acceptable. And communication is an act of intention. And aims to produce one result the role and function of communication in politics according to the concept of political communication. Summarizes the basic roles and functions of the media in important communication. is the role of vigilance and supervision, the role of harmonizing society's culture as one, the role of cultural inheritance from one generation to the next, the role of entertainment and the influence of communication on politics according to the concept of communication and the functioning of the political system can be summarized as follows: When analyzing from the concept of communication determines It can be concluded that the advancement of media technology will be an important factor that determines the changes. To occur at both individual and social levels, as well as the role of the media in political communication the influence of the media on a personal level can be summed up as the influence of the media has a different effect on the experience, perception and expression of human behavior. The influence of media at the social level In conclusion, when there are any changes happen in media technology then the power structure of society will change accordingly.

Keywords: role; influence; communication in politics

บทนำ (Introduction)

คำว่า “การสื่อสาร” ถูกตีความในหลายมิติ ทั้งในฐานะที่เป็นกิจกรรมที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ (natural activity) เป็นวิชาชีพ (professional) และเป็นศาสตร์การเรียนรู้แขนงหนึ่ง (field of study) เมื่อเป็นเช่นนั้น การให้นิยามจึงต่างกันไป ผู้ที่มองการสื่อสารเป็นกิจกรรมประจำวันกิจกรรมหนึ่ง มักไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการทางงานของการสื่อสาร ดังนั้นการให้ความหมายการสื่อสารจึงเป็นลักษณะที่ง่ายเกินไป เนื่องจากคิดว่าการสื่อสารเป็นเรื่องที่ไม่ได้มีอะไรซับซ้อน ซึ่งจะต่างกับนักวิชาชีพ และนักวิชาการ ที่จะมุ่งเน้นที่องค์ประกอบและกระบวนการทางงานของการสื่อสารเป็นสำคัญ (ภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร, 2560)

วัตถุประสงค์ของการสื่อสารจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของการสื่อสารว่าจะดำเนินไปในทิศทางใด เพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การสื่อสารทุกประเภททั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในเบื้องต้นเสมอ และเนื่องจากการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเสมือนจะเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ จึงอาจไม่ตระหนักว่าเรากระทำการสื่อสารโดยมีวัตถุประสงค์ แม้แต่การสื่อสารที่เกิดขึ้นในช่วงแรกของชีวิต เช่น การร้องไห้ของทารก ก็เป็นการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบอกกล่าวสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่มารดา หรือคนรอบข้างด้วยเช่นกัน

การอธิบายการศึกษาการสื่อสารกับการเมือง โดยทั่วไปมักอธิบายด้วยแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารที่กล่าวถึงความหมาย องค์ประกอบ กระบวนการสื่อสาร และธรรมชาติของการสื่อสารแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับทางการเมือง ก็ด้วยสาเหตุที่ต้องพิจารณาการสื่อสารทั้งในฐานะที่เป็นศาสตร์และศิลป์ของการสื่อสาร ซึ่งเชื่อมโยงชนชั้นปกครอง คือ ประชาชนเข้าไว้ด้วยกัน โดยพิจารณาการสื่อสารในฐานะตัวแปรนาหรือตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อการเมืองในฐานะตัวแปรตามนั่นเอง (ชวนะ ภวภานนท์, 2556)

การสื่อสารเมื่อถูกนำมาใช้ศึกษาในทางการเมือง ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ในการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับด้านสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา จัดเป็นทั้งเครื่องมือ (instrument) หรือการใช้เครื่องมือ คือ วิธีการ (means) ที่ก่อการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งต่อตัวบุคคลเอง ต่อองค์กร และต่อสังคมอีกด้วย การวิเคราะห์บทบาทและปัจจัยที่มีอิทธิพลของการสื่อสารต่อการเมือง จึงมุ่งไปที่การศึกษาการสื่อสารกับการเมือง จึงต้องเริ่มจากการสืบค้นให้ความหมายในลักษณะของความเป็นศาสตร์ด้านการสื่อสารและศาสตร์ทางด้านการเมืองว่าได้รับอิทธิพลเชิงพหุวิทยาการจากศาสตร์แขนงอื่นๆ ทั้งทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ อย่างไร เพื่อนำไปสู่การการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลของการสื่อสารต่อการเมืองได้ในท้ายที่สุด

บทบาทของการสื่อสารกับการตัดสินใจ คาร์ล ดอยท์ซ (Karl Deutsch) นักรัฐศาสตร์ผู้สนใจเรื่องการสื่อสารทางการเมือง ได้เสนอแนะว่าการตัดสินใจอาจจะเกิดขึ้นในรูปของการสื่อสารได้ โดยที่การตัดสินใจนั้นจะต้องอยู่บนฐานของข่าวสารที่ได้รับและเมื่อตัดสินใจแล้ว จะเกิดผลกระทบเป็นผลย้อนกลับไปสู่แหล่งข่าวสารข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจจะวัดสมรรถภาพของการตัดสินใจได้จากปริมาณย้อนกลับของข่าวสารข้อมูล โดยได้เสนอตัวแบบของการตัดสินใจในแง่ของการสื่อสารไว้ว่า ทุกระบบจะมีรับข่าวสารต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของระบบเข้าสู่ระบบการเมือง ผู้ซึ่งรับสารจะ

เลือกและรับเอาข่าวสารที่ต้องการ ต่อจากนั้นก็จะนำข่าวสารไปประมวลหรือแปลความหมายของข้อมูล ข่าวสารหรือข้อมูลที่ผ่านจากข้างต้นนี้ ถูกส่งไปยัง 2 ส่วนคือ ส่วนแรกจะถูกส่งไปยังศูนย์กลางการตัดสินใจและอีกส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปยังศูนย์ความจำและค่านิยม ในส่วนของศูนย์ความจำจะตรวจสอบกระบวนการและผลที่ตามมาของพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนค่านิยมนั้นจะทำหน้าที่ในการกำหนดทัศนคติหรือความคิดเห็นต่อข่าวสารนั้น จากนั้นจึงส่งข่าวสารนี้ไปยังศูนย์กลางการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งจะเกิดผลกระทบขึ้นและในตอนสุดท้ายข่าวสารก็ถูกส่งย้อนกลับมาเข้าสู่ตัวระบบอีกครั้งหนึ่ง สำหรับกระบวนการตัดสินใจในแง่ของการไหลของข่าวสาร มีส่วนประกอบที่สำคัญ เช่น ช่องทางในการสื่อสาร (Channel) ขนาดของข่าวสารที่เข้ามา (Load) และความสามารถในการรับข่าวสาร (Load Capacity) ส่วนช่องทางในการสื่อสารที่สำคัญได้แก่ สื่อมวลชน หน่วยงานของรัฐ พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ รวมทั้งการติดต่อผ่านตัวบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นช่องทางการติดต่อแบบเป็นทางการ (Formal Communication) หรือไม่เป็นทางการ (Informal Communication) ก็ได้ (อ้างใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2555)

ในการที่จะวินิจฉัยว่าการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใดนั้น คาร์ล ดอยท์ซ (Karl Deutsch) เสนอแนะว่าให้พิจารณาดูที่ผลย้อนกลับของข่าวสารที่เข้ามาสู่ตัวระบบอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลย้อนกลับในทางลบ (Negative Feedback) อันเป็นผลที่เกิดขึ้นในทางตรงกันข้ามกับผู้ที่ตัดสินใจมุ่งจะให้เกิดขึ้น โดยปัจจัยสำคัญ 4 ประการในกระบวนการย้อนกลับทางลบ ได้แก่ 1. ปริมาณและความเร็วของข่าวสารที่ไหลเข้าสู่ระบบ (Load) หมายถึง ข่าวสารที่กระบวนการย้อนกลับส่งเข้ามาเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถของระบบนั้น กล่าวคือ ถ้าข่าวสารเข้ามามากในขณะที่ระบบมีความสามารถไม่เพียงพอ การที่จะให้บรรลุเป้าหมายย่อมจะกระทำได้ยาก 2. การตอบสนองของระบบที่มีต่อข่าวสาร (Lag) หมายถึง ระยะเวลาของการรับรู้ข่าวสารกับการตอบโต้ข่าวสาร ถ้าระยะเวลาที่ใช้มีมากหรือมีความล่าช้ามาก ย่อมแสดงว่าระบบการเมืองนั้นขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย 3. ความสามารถในการตอบโต้ข่าวสารที่ได้รับ (Gain) คือ ขนาดหรือปริมาณของการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรมของระบบการเมืองเพื่อตอบสนองต่อข่าวสารที่ได้รับเข้ามา ถ้าระบบการเมืองใดสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ตามที่ได้รับข่าวสารมาได้มาก ก็แสดงว่าระบบการเมืองนั้นมีความสามารถสูง 4. ความสามารถของระบบในการคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อบรรลุเป้าหมาย

แม้ว่าประสิทธิภาพของระบบการเมืองแต่ละระบบขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้ง 4 ประการ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 4 ประการกับโอกาสในการบรรลุเป้าหมายนั้นไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าระบบการเมืองใดมีขนาดในการรับข่าวสาร (Lead) และมีความล่าช้าในการรับรู้ข่าวสารและปฏิบัติต่อข่าวสาร (Lag) แล้ว โอกาสในการบรรลุเป้าหมายจะมีน้อย (นั่นคือความสัมพันธ์ในเชิงลบหรือตรงกันข้าม) แต่ถ้าระบบการเมืองมีความสามารถที่จะตอบโต้ข่าวสารที่ได้รับ (Gain) และมีความสามารถในการคาดคะเน (Lead) มากแล้ว โอกาสในการบรรลุเป้าหมายย่อมมีมากไปด้วย (นั่นคือมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือทิศทางเดียวกัน) (อ้างแล้วใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2555)

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการที่จะหาการศึกษาวิเคราะห์บทบาทและปัจจัยที่มีอิทธิพลของการสื่อสารต่อการเมือง ผลการสื่อสาร (Effect Analysis) ด้วยการดูผลของการสื่อสารในแต่ละครั้งว่า การสื่อสารที่เกิดขึ้นนั้นดำเนินไปก่อให้เกิดผลหรือมีประสิทธิผลอย่างไร โดยหาการวิจัยเอกสารที่มีการสำรวจเกี่ยวข้องกับบทบาทและวิเคราะห์ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลของการสื่อสารต่อการเมือง

แนวคิดด้านการสื่อสารทางการเมือง

ในแบบจำลององค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารคือ S-M-C-R นั้น หากแบ่งองค์ประกอบทั้ง 4 โดยใช้เกณฑ์เรื่อง “ความเป็นมนุษย์” เข้าไปพิจารณา จะแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกคือ ส่วนที่เป็นมนุษย์ (human factor) อันได้แก่ ฝ่ายผู้ส่งสาร (sender) และผู้รับสาร (receiver) และส่วนที่สองเป็นส่วนที่ไม่ใช่มนุษย์ (non-human factor) อันได้แก่ ตัวสื่อ (channel/media) และตัวเนื้อหาสาร (message) (กาญจนา แก้วเทพ, 2560)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสื่อสารเริ่มต้นจากวันแรกของการถือกำเนิดของมนุษย์ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าการส่งเสียงร้องในวินาทีที่ทารกคลอดออกมาจากครรภ์มารดา เป็นการสื่อสารที่เป็นรูปธรรมครั้งแรกของมนุษย์

ภควลี นิติเกษตรสุนทร (2560) กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสื่อสาร ในแง่ของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดและมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์ สามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยหลัก 5 ปัจจัย ได้แก่ ภควลี นิติเกษตรสุนทร. 1) ปัจจัยทางด้านสรีระ 2) ปัจจัยทางด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม 4) ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ทางการสื่อสาร 5) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรม

โดยปัจจัยทางด้านสถานการณ์ทางการสื่อสาร หมายถึง สถานการณ์ทางการสื่อสารที่ผู้กระทำการสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้องในขณะทำการสื่อสาร ในสถานการณ์การสื่อสารหนึ่งๆ จะมีความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสาร ระดับความเป็นไปได้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ร่วมกระทำการสื่อสาร โอกาสทางการสื่อสาร และวัตถุประสงค์หลักของการสื่อสาร ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวนี้จะเป็นตัวกำหนดประเภทและรูปแบบการสื่อสาร ที่ผู้กระทำการสื่อสารจำเป็นต้องกำหนดพฤติกรรมสื่อสารของตนให้สอดคล้องกับประเภทและรูปแบบดังกล่าว เช่น พฤติกรรมสื่อสารแบบเป็นกันเอง ไม่เป็นทางการ อาจจะเหมาะกับการสื่อสารระหว่างบุคคลที่คุ้นเคยกันดี แต่ไม่เหมาะกับการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

สำหรับพฤติกรรมมนุษย์เชิงจิตวิทยากับการสื่อสาร โดยทั่วไปสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิด 6 ประการ ได้แก่ แนวคิดด้านโครงสร้างนิยม (structuralism), แนวคิดด้านหน้าที่นิยม (functionalism), แนวคิดกลุ่มจิตวิเคราะห์ (psychoanalysis), แนวคิดเกี่ยวกับอารมณ์ และแรงจูงใจ (emotion/motivation), แนวคิดเรื่องการรับรู้ (perception), แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ (learning)

สำหรับแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ (learning) เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกล่าวคือพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ จะแตกต่างจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกก่อนที่จะเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ อาจจะเป็นพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ หรือไม่เป็นที่

ยอมรับของสังคมก็ได้ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสื่อสารซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ซึ่งมีรายละเอียดในเชิงของการทดลองเพื่อหาข้อสรุปในเชิงพฤติกรรมศาสตร์มากมาย เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก ซึ่งเชื่อว่าพฤติกรรมเกิดขึ้นได้โดยมีสิ่งเร้ามากระตุ้น เป็นการตอบสนองที่ไม่สามารถบังคับตนเอง เช่น หน้าแดงเพราะความโกรธ หรือความอาย เป็นต้น และทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำ ซึ่งเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (reinforcement) เช่น บุคคลจะมีพฤติกรรมซ้ำเดิม เมื่อตระหนักว่าพฤติกรรมดังกล่าวนำมาซึ่งรางวัล หรือความเชย เป็นต้น (อ้างแล้วในภักวลิ นิติเกษตรสุนทร, 2560)

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของการสื่อสารและพฤติกรรมมนุษย์สามารถอธิบายได้ดังนี้ มนุษย์จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับบุคคลอื่นในสังคมเพื่อสนองต่อความต้องการในด้านต่างๆ และเครื่องมือในการเชื่อมโยงบุคคลในสังคม คือ การสื่อสาร พฤติกรรมสื่อสารในสังคมเป็นพฤติกรรมที่เป็นไปตามแบบแผนโดยมีบรรทัดฐานทางสังคมเป็นตัวกำหนดแบบแผนนั้น

อิทธิพลของสังคมในระดับปัจเจกบุคคล หมายถึง สังคมมีอิทธิพลต่อบุคคลในการหล่อหลอมบุคลิกภาพ (personality) และความโน้มเอียงภายในบุคคลในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (need-disposition) เช่น ความแตกต่างด้านการรับรู้ ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม เป็นต้น และบุคลิกภาพและความโน้มเอียงภายในบุคคลในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ที่ถูกหล่อหลอมโดยสังคมนี้อาจจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมสื่อสารของบุคคลต่อไป

อิทธิพลของสังคมในระดับสังคม หมายถึง อิทธิพลของสังคมที่มีต่อกลุ่มคนที่รวมกันอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ผ่านทาง “สถาบันทางสังคม” ที่กลุ่มคนนั้นสังกัดอยู่ สถาบันทางสังคมนี้เป็นตัวแทนทางสังคมในการให้การเรียนรู้ ปกครอง บอกกล่าว หรือควบคุมสมาชิกในสังคมให้มี บทบาทเป็นไปตาม ความคาดหวัง ของสังคม และเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคม

อิทธิพลในระดับปัจเจกบุคคลต้องมีความสัมพันธ์กับอิทธิพลในระดับสังคม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจึงจะเป็นพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ เช่น ทศนคติที่มีความโน้มเอียงที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลต้องสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมที่มีต่อเรื่องนั้นๆ หากบุคคลมีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับบทบาท และความคาดหวังของสังคมก็อาจได้รับการต่อต้าน และลงโทษทางสังคม เช่น การแต่งกายไม่สุภาพในวันสำคัญทางศาสนาของเด็กวัยรุ่นที่เป็นค่านิยมซึ่งได้รับมาจากวัฒนธรรมตะวันตก เป็นการขัดต่อความคาดหวังของสังคม และสังคมอาจออกกฎหมายเพื่อ “ห้าม” หรือ “ปราม” การกระทำเช่นนั้น รวมทั้งอาจใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและตัดสินพฤติกรรมดังกล่าวด้วยเช่นกัน

ปัจจัยด้านการเมืองที่มีผลต่อการทำงานของสื่อ ในกลุ่มนักวิชาการด้านการสื่อสารหลายๆ สำนักนั้น สายเด่นๆ ที่มุ่งความสนใจไปที่ปัจจัยทางการเมืองในการกำหนดการทำงานของ “สื่อ” มีอยู่สองกลุ่มหลักๆ ด้วยกัน โดยทั้งสองกลุ่มต่างก็ให้ค่านิยมปัจจัยทางการเมืองเอาไว้แตกต่างกัน (สมสุข หินวิมาน, 2560)

กลุ่มแรกเป็นนักวิชาการด้านการสื่อสารแนวทางคลาสสิกที่ชื่อ นักทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อ (the normative theory of media) โดยหลักการทั่วไป นักทฤษฎีกลุ่มนี้จะให้นิยามปัจจัยทางการเมืองว่าเป็นระบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม และจะให้ความสนใจในเรื่องของการควบคุม (control) การปกป้อง (protection) และการกำกับดูแลกระบวนการทำงาน

ของสื่อ (regulation) ทั้งนี้ นักทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อพิจารณาว่า ระบบการเมืองและปรัชญาสังคมที่แตกต่างกัน จะมีส่วนในการกำหนดบรรทัดฐานของสื่อในแต่ละสังคมนั้นๆ ให้แตกต่างกันออกไป เช่น ในสังคมที่ปกครองด้วยระบบการเมืองแบบอำนาจนิยม (authoritarianism) การพูด การเขียนหรือการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ผ่านสื่อในพื้นที่สาธารณะจะถูกกำกับควบคุมอย่างสูง และมีการป้องกันหรือห้ามมิให้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐ (เช่นกรณีสื่อต่างๆ ของไทยในยุคเผด็จการทหาร) ซึ่งตรงข้ามกับสังคมที่ยึดหลักการแบบอิสลามนิยม (libertarianism) ซึ่งจะเปิดโอกาสให้สื่อต่างๆ แข่งขันกันสูงในการทำหน้าที่ให้ข่าวสารความบันเทิง และตรวจสอบรัฐบาลได้อย่างเป็นอิสระ (เช่น กรณีของสื่อมวลชนในระบบตลาดเสรีของอเมริกา)

แนวคิดด้านการขัดเกลากองทัพการเมือง

การขัดเกลากองทัพสังคมเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แบ่งเป็น การขัดเกลากองทัพสังคมโดยตรง ซึ่งเป็นการสอนหรือบอกกล่าวกันโดยตรง เช่น แม่สอนลูกให้มีพฤติกรรมมารยาทที่ดีถูกสุขอนามัย เป็นต้น และการขัดเกลากองทัพสังคมโดยอ้อม เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกต และเลียนแบบ สื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์จะมีบทบาทด้านนี้สูง เนื่องจากผู้ชมที่เป็นวัยรุ่นมักมีพฤติกรรมเลียนแบบดาราที่ตนชื่นชอบสูง โดยทั่วไปแล้ว พฤติกรรมสื่อสารของบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากสถาบันทางสังคมที่เป็นเสมือนตัวแทนของการขัดเกลากองทัพสังคม 6 กลุ่ม ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ ตัวแทนทางศาสนา และสื่อมวลชน (อ้างแล้วในภักวลิ นิติเกษตรสุนทร, 2560)

กระบวนการสื่อสารอย่างง่าย ๆ ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ผู้ส่งสาร ข่าวสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร ขั้นตอนเหล่านี้เป็นขั้นตอนทางการสื่อสารที่อาจนำไปอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมโดยทั่วไป แต่หากนำมาอธิบายเฉพาะทางการเมืองแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่าสามารถนำขั้นตอนเหล่านี้ไปอธิบายการกระทำหน้าที่ทางการเมืองได้เพียงแค่เชื่อมสาระทางการเมืองเข้ากับองค์ประกอบ การสื่อสาร

คาร์ล ดอยช์ (Karl Deutsch) นักรัฐศาสตร์กับการสื่อสารได้นิยามคำว่า “ข่าวสาร” ในความหมายของ “information” ไม่ใช่สาร (message) แบบที่นักการสื่อสารใช้กัน ว่าเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ ไม่ใช่เหตุการณ์ในตัวเองและมีลักษณะเป็นเชิงประจักษ์ (empirical indicators) ที่ระบุค่าและวัดได้จากสิ่งที่ใช้สื่อสารกับเหตุการณ์นั้น ส่วนแหล่งสารทางการเมืองนั้นมีหลายประเภท แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า แหล่งสารทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในทางการสื่อสารทางการเมืองก็คือ รัฐบาล และองค์กรทางการเมืองการปกครอง เช่น รัฐสภา พรรคการเมือง หรือระบบราชการ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารและระบบการเมือง พิจารณาได้ในนัยยะของ 2 ความหมายที่ให้ความหมายไว้ คือ การที่ประชาชนได้เรียนรู้ถึงนโยบายและกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง และการที่ระบบการเมืองหรือรัฐบาลหาช่องทางให้ประชาชนได้รับทราบนโยบายและกิจกรรมของรัฐบาล คือ การที่รัฐบาลและประชาชนได้มีโอกาสรับทราบและเข้าใจถึงความต้องการของกันและกันอย่าง

ถูกต้อง เป็นการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจากส่วนหนึ่งของระบบการเมืองไปยังอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และระหว่างระบบสังคมกับระบบการเมือง

การสื่อสารในยุควัฒนธรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นการสื่อสารที่ “ประกอบสร้าง” (construct) ขึ้น และสารที่ถูก “ประกอบสร้าง” ขึ้นมานั้นจะได้รับการตีความที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนไม่ใช่การสื่อสารที่ถูก “สร้าง” ขึ้นเพื่อนำเสนอมวลชนด้วยเทคนิคเฉพาะด้าน และด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการตีความจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้รับสารเป็นหลัก ตัวอย่างเช่นภาพยนตร์โฆษณา 1 เรื่อง อาจถูกตีความหมายไป 10 แนวทาง ตามความหลากหลายของผู้ชม ภาพยนตร์โฆษณานั้น เป็นต้น (อ้างแล้วในภักวลิ นิติเกษตรสุนทร, 2560)

การจัดวาระสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของสื่อมวลชนในการมีอิทธิพลต่อระดับการรับรู้เรื่องราวสาธารณะซึ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และการปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ โดยการที่สื่อมวลชนเลือกเน้นประเด็นสำคัญของหัวข้อ (topic) หรือปัญหา (issue) ในการรายงานข่าวสารให้ผู้รับสารหรือมวลชนตระหนักถึงสาระสำคัญของหัวข้อหรือปัญหานั้น โดยปกติแล้วการจัดวาระสารจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อทั้งสื่อมวลชนและประชาชนต่างก็เห็นคุณค่าของข่าวสารนั้นร่วมกัน กล่าวคือ ประเด็นของข่าวสารที่นำเสนอเหมาะสมและถูกต้องกับจังหวะเวลา ทั้งนี้ อิทธิพลของการจัดวาระสารสนเทศอาจมีผลกระทบโดยตรงต่อทัศนคติโดยส่วนรวมของสังคม และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่ตามมา สำหรับอิทธิพลของการจัดวาระสารสนเทศขึ้นอยู่กับปริมาณของประชาชนผู้เปิดรับสื่อและอันดับความเด่นของข่าว

การพัฒนาระบบการเมือง : การศึกษาได้ส่งเสริมลักษณะต่างๆ อันเป็นดัชนีของการพัฒนาทางการเมือง จึงสมควรมองการศึกษาทั้งระบบการเมืองทั้งระบบ (political system) การศึกษาเกี่ยวข้องกับระบบการเมืองทั้งระบบ คือมิได้มองแยกเป็นส่วนๆ ในประเด็นเรื่องการเรียนรู้หรือกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง (Political Socialization) การสร้างผู้นำสำหรับระบบการเมือง (Political Recruitment) และการก่อให้เกิดบูรณาการในระดับชาติ (Political Integration)

การสร้างผู้นำสำหรับระบบการเมือง : การศึกษาช่วยส่งเสริมให้คนประสบความสำเร็จก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานอย่างน้อยในระดับสูงพอควร ผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับดังกล่าวสามารถมีบทบาทเป็นระดับผู้นำ (Elite) อันมีผลกระทบต่อระบบการเมืองกล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องไปลงสนามทางการเมือง แต่ก็มีบทบาทได้ เพราะตำแหน่งหน้าที่การงานอันสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ทางการศึกษา

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้พิจารณาจากหนังสือและเอกสารทางวิชาการที่จะใช้เชื่อมโยงไปยังข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การพิจารณาจากเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรมเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อีกจำนวนมาก

ตัวอย่างเช่นการค้นคว้าในหัวข้อทฤษฎีและพฤติกรรมของการสื่อสาร และในการค้นคว้าในหัวข้อย่อยเรื่องปัจจัยมนุษย์ในการสื่อสาร ซึ่งเขียนโดยกาญจนา แก้วเทพ (2560) สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากทั้งผู้เขียนคนเดียวกัน เช่น การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษาหรือในงานเขียนของ Mcleod, J.M. and O'Keefe, G.J. (1972) ในงานเขียนเรื่อง The Socialization Perspectives and Communication Behavior เป็นต้น

นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการค้นคว้าในประเด็นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ เช่น เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสารตามทฤษฎีสัญญาวิทยา

ทั้งนี้ หนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องจะอยู่ในสาขารัฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การเมือง วารสารศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่

การทดสอบความตรง (Validity) ที่ใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ในขั้นแรก ผู้วิจัยได้นำประเด็นทางด้านบทบาทและอิทธิพลของสื่อต่อการสื่อสารทางการเมืองไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้าน รัฐศาสตร์ในสาขาการสื่อสารทางการเมืองพิจารณาเนื้อหาที่สนใจเพื่อเป็นการทดสอบความตรงของเนื้อหา เพื่อจะได้คำถามที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและเอกสารที่จะได้ค้นคว้าต่อไป

บทสรุป

สาระสำคัญของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการเมือง สรุปได้ถึงลักษณะสำคัญของการสื่อสาร คือ การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (dynamic process) การสื่อสารมีกระบวนการที่เป็นระบบ (systematic process) “สัญลักษณ์” (symbol) เป็นเครื่องมือ สำคัญที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร “ความหมาย” (meaning) เป็นสิ่งที่ทำให้การสื่อสารเป็นที่เข้าใจและ ยอมรับร่วมกัน และการสื่อสารเป็นการกระทำที่เกิดจากความตั้งใจ (intent) และมีจุดมุ่งหมาย (purposive) ในการก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

บทบาทหน้าที่ของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองตามแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง สรุป ได้ถึงบทบาทหน้าที่พื้นฐานของสื่อในการสื่อสารที่สำคัญ คือ บทบาทหน้าที่ในการระดมระดม สอดส่อง ดูแล บทบาทหน้าที่ในการประสานวัฒนธรรมของสังคมให้เป็นหนึ่งเดียว บทบาทหน้าที่ในการสืบทอด วัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง บทบาทหน้าที่ในการให้ความบันเทิง

อิทธิพลของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองตามแนวคิดด้านการสื่อสารกับการทำหน้าที่ของระบบ การเมือง

เมื่อวิเคราะห์จากแนวความคิดด้านการสื่อสารเป็นตัวกำหนด (communication technological determinism) สรุปได้ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีของสื่อ จะเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดความ เปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคมเช่นเดียวกับบทบาทของสื่อในการสื่อสาร ทางการเมือง

อิทธิพลของสื่อในระดับบุคคลสรุปได้ว่า อิทธิพลของสื่อจะมีผลต่อการสร้างประสบการณ์ การ รับรู้ และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์แตกต่างกันไป

อิทธิพลของสื่อในระดับสังคม สรุปได้ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นในเทคโนโลยีของสื่อ เมื่อนั้นโครงสร้างอำนาจของสังคมก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้วิจัยคาดว่าจะการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้วิจัยอื่นๆที่สนใจในเรื่องบทบาทหน้าที่และอิทธิพลของสื่อในการสื่อสาร โดยอาจแยกในแต่ละประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ทวิตเตอร์ เป็นต้น

2. การวิจัยในโอกาสข้างหน้าสำหรับผู้สนใจจากทางการศึกษาวิจัยที่ประเด็นของบทบาทและปัจจัยที่อิทธิพลของสื่อต่อการเมืองในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองว่าจะเป็นเช่นไร เนื่องจากได้ใช้เป็นแนวทางเมื่อประเทศอยู่ในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองได้ใช้เป็นแนวทางที่เหมาะสมเพื่อลดการสูญเสียอันเนื่องมาจากไม่เคยมีการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องนั้นเลย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจนา แก้วเทพ. (2560). “ปัจจัยสื่อในการสื่อสาร” ใน *ทฤษฎีและพฤติกรรมในการสื่อสาร* หน่วยที่ 1-7. (ครั้งที่ 15). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชวนะ ภวภานนท์. (2556). “การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางการสื่อสาร” ใน *หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์* หน่วยที่ 8-15. (ครั้งที่ 7). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร. (2560). “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสารและพฤติกรรมในการสื่อสาร” ใน *ทฤษฎีและพฤติกรรมในการสื่อสาร* หน่วยที่ 1-7. (ครั้งที่ 15). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมสุข หินวิมาน. (2560). “ปัจจัยสื่อในการสื่อสาร” ใน *ทฤษฎีและพฤติกรรมในการสื่อสาร* หน่วยที่ 1-7. (ครั้งที่ 15). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิทธิพันธ์ พุทธหนู. (2555). *แนวการศึกษารัฐศาสตร์*. ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง.
- Mcleod, J.M. and O’Keefe, G.J. (1972). “The Socialization Perspectives and Communication Behavior.” In F.G. Female and P.J. Tichenor (eds.), *Current Perspectives in Masscommunication Research*. London: Sage Publications.

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ปัญหานี้อกระบบ

Applying Sufficiency Economy Philosophy to Solve Informal Debt Problems

ปัญญาทัต นวฤทธิศวิน¹ วิจิตรา ศรีสอน²
Panyatat Navaritsavin, Wijittra Srisorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหานี้อกระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของหนี้ที่เกิดขึ้น ซึ่งหนี้ที่กล่าวถึงในบทความนี้มี 2 ประเภท คือ หนี้ในระบบ ซึ่งเป็นหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างยุติธรรม และหนี้นอกระบบ ซึ่งก็คือหนี้ที่เจ้าหนี้เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ ตามความพอใจและมีดอกเบี้ยที่คิดจากลูกหนี้ก็แพงกว่าอัตราดอกเบี้ยของหนี้ในระบบ โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้มีปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านบริโภคนิยมเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ปัจจัยด้านค่านิยมใหม่ เป็นค่านิยมในการบริโภคในวัตถุและค่านิยมในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเน้นการครอบครองวัตถุที่สังคมตีคุณค่า ปัจจัยด้านลักษณะครอบครัวซึ่งก็คือการเป็นหนี้เพื่อสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว ปัจจัยด้านการขยายฐานะทางสังคมซึ่งก็คือการเลื่อนฐานะทางสังคม การเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมหรือที่เรียกว่าการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม และปัจจัยสุดท้ายคือกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นความสัมพันธ์กับกลุ่มคนในกลุ่มเดียวกัน เป็นกลุ่มที่เสริมสร้างบุคลิกภาพปลูกฝังค่านิยม บรรทัดฐานที่สำคัญของสังคมเพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมซึ่งจำเป็นต้องมีการพบปะสังสรรค์กันอยู่เสมอ ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ปัญหานี้อกระบบนั้น เป็นการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ต้องดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ เป็นการนำหลักความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปมาใช้ดำเนินชีวิตความมีเหตุผลคือการตัดสินใจอย่างรอบคอบและคำนึงถึงความจำเป็นที่มีประโยชน์มากที่สุด การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือการเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เป็นการใช้ชีวิตที่ไม่ประมาท วางแผนการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ การมีความรู้คือต้องเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎี ด้านการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ นำความรู้ด้านทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

Received: 2022-05-24 Revised: 2022-08-03 Accepted: 2022-08-03

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: s63463825045@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

และด้านคุณธรรม ซึ่งต้องตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ (Keyword): ปัญหาหนี้ในระบบ; การแก้ปัญห; เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The study of solving informal debt problems with the Sufficiency Economy Philosophy is to study the understanding of the types of debt that arise. There are 2 types of debts mentioned in this article, which are debts in the system, which are debts that are protected by the law fairly. and informal debt which is a debt that the creditor is the one who sets rules, rules, conditions as they are satisfied and the interest charged from the debtor is more expensive than the interest rate of the debt in the system. The main factors that cause debt are important factors as follows: Consumerism factor is a factor related to consumption behavior for living in today's society. New Value Factors It is the value of consumption in objects and values in science and technology emphasize the possession of objects that society interprets as values. Family characteristics factor, which is debt for the living conditions of the family. The social shift factor, that is, social promotion. Changes in social status, also known as social stratification. and the last factor is a group of friends, which is a relationship with a group of people in the same group It is a group that enhances personality, cultivates values. An important social norm for a person to be a good member of a society that always needs to meet and socialize.

In applying the Sufficiency Economy Philosophy to solve the informal debt problem. The concept of sufficiency economy is applied to life. have to live with moderation is the principle of fit Not too little and not too much to use in life. Rationality is a careful decision and takes into account the most useful necessities good immunity is to be prepared to deal with the changes that will occur. It's a carefree lifestyle. Carefully plan your life. To have knowledge is to learn both theory. practical To achieve learning in a variety of formats Bringing theoretical knowledge into practice. and moral which must be aware of virtue Honesty and patience, perseverance, use wisdom in life.

Keywords: informal debt problems; solutions; sufficiency economy.

บทนำ (Introduction)

การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบเป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยพยายามแก้ไขมาโดยตลอด ซึ่งในยุคสมัยปัจจุบันซึ่งมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี และมีนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ เป็นรองนายกรัฐมนตรี ดูแลด้านการคลังของประเทศ ได้พยายามวางแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มโทษทางอาญาแก่ผู้ที่ปล่อยกู้คิดอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปีและเสนอแพ็คเกจ แก่หนี้นอกระบบกำหนดให้เจ้าหนี้ปล่อยสินเชื่อฉุกเฉินเพื่อรายย่อย หรือ Pico Finance คิดอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 36 ต่อปี อีกทั้งกระทรวงยุติธรรมก็ได้เสนอแก้ไขร่างพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. เพื่อเพิ่มโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ การแก้ปัญหานี้จะมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มโทษเพียงอย่างเดียวนั้นอาจไม่เพียงพอ ทางรัฐบาลควรส่งเสริมสร้างวินัยทางการเงินแก่ประชาชน กล่าวคือ หากผู้บริโภคมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายและมีความจำเป็นในการหาแหล่งเงินในการกู้ยืมเพื่อนำมาเสริมรายได้ ซึ่งกรณีนี้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ หรือกรณีที่ธนาคารไม่อนุมัติสินเชื่อให้แก่ผู้บริโภครายนั้นเจ้าหนี้ระบบจึงเป็นทางเลือกเดียว ดังนั้น การแก้ปัญหานี้เจ้าหนี้ระบบจึงต้องพิจารณาถึงการแก้ปัญหามาจากจนไปด้วยพร้อม ๆ กัน โดยการส่งเสริมให้ลูกหนี้ที่ได้กู้ยืมเงินไปนำเงินดังกล่าวไปลงทุนต่อเพื่อเพิ่มรายได้ และภาครัฐจึงควรนำหลัก “รายได้น้อย – เข้าถึงสินเชื่อ – เริ่มการลงทุน – เพิ่มรายได้ – เพิ่มเงินออม – เพิ่มการลงทุน - เพิ่มรายได้” มาใช้สร้างวินัยทางการเงินให้กับประชาชนทั้งเพื่อให้การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบเป็นไปอย่างยั่งยืน (เยาวเรศ ทับพันธุ์, 2549)

สำหรับการแก้ปัญหานี้ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลำดับแรกต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของหนี้ที่เกิดขึ้น เช่น หนี้ที่ก่อขึ้นนั้นเป็นหนี้ในระบบ หรือหนี้นอกระบบ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยและเงินต้นที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการอยู่ภายใต้ระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ด้วย ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้เนื่องจากการอยู่ในบริบทสังคมที่เน้นการบริโภคนิยม การมีพฤติกรรมบริโภคที่เปลี่ยนไป เน้นวัตถุมากกว่าความจำเป็น การมุ่งเน้นไปตามกระแสค่านิยมใหม่ๆ ในสังคมที่เกิดขึ้น เน้นการครอบครองวัตถุที่สังคมตีคุณค่าให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เช่น เงินทอง อัญมณี บ้าน ยานพาหนะสนองตอบความสุขและความสะดวกสบายทางกายภาพ แก่ชีวิตของมนุษย์ได้รวดเร็ว เช่น คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือรวมทั้งค่านิยมที่ง่ายต่อการก่อหนี้สิน เช่น บัตรเครดิต ปัญหานี้เกิดจากลักษณะของครอบครัวตัวชี้วัดที่สำคัญคือ จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีสอดคล้องกับรายได้ในครอบครัว สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวทำให้เกิดหนี้ในครัวเรือนได้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับการขยายฐานะทางสังคม ซึ่งเกิดจากการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม คนจนเลื่อนฐานะไปอยู่ในชั้นกลางหรือคนชั้นกลางเลื่อนฐานะขึ้นไปอยู่ชั้นสูง การย้ายที่ทำงานหรือการย้ายที่อยู่อาศัยการเปลี่ยนสถานภาพและบทบาท เช่น เปลี่ยนจากตำแหน่งหนึ่งไปสู่อีกตำแหน่งหนึ่งหรือมีสถานภาพดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ชนทางสังคม รายได้หรือการศึกษา เป็นต้น และยังมีอีกประการคือจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมเป็นอย่างมาก เพราะกลุ่มจะช่วยหล่อหลอม สร้างบุคลิกภาพปลูกฝังค่านิยม บรรทัดฐานที่สำคัญของ

สังคมเพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม แนวทางในการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ต้องดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตยึดมั่นในหลักคุณธรรม

สำหรับบทความนี้เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นสำคัญได้แก่ ประเภทของหนี้ซึ่งแบ่งออกเป็นได้เป็น 2 ประเภท คือ หนี้ในระบบกับหนี้นอกระบบ และยังได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการบริโภคนิยมที่เกิดจากสังคมบริโภคในปัจจุบัน ปัจจัยเกี่ยวกับค่านิยมใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ปัจจัยของลักษณะครอบครัวที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้ได้ ตามมาด้วยปัจจัยเกี่ยวกับการขยายฐานะทางสังคมซึ่งแสดงให้เห็นถึงสถานภาพและบทบาทของคนในสังคมการแบ่งช่วงชั้นในสังคมที่ทำให้เกิดการได้รับการยอมรับ และปัจจัยสุดท้ายคือ กลุ่มเพื่อน คือกลุ่มที่มีการติดต่อสัมพันธ์กันซึ่งเป็นกลุ่มที่หล่อหลอมและสร้างค่านิยมใหม่ๆ ให้กับสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้นอกระบบได้ ในการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นแนวทางสำคัญคือต้องมีกรอบในการดำเนินชีวิต มีคุณลักษณะของการเดินทางสายกลาง มีความพอเพียงในการดำเนินชีวิต ภายใต้เงื่อนไขสำคัญของชีวิตและยึดถือเป็นแนวคิดปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตเกิดความสมดุลให้มากที่สุด ทั้งนี้นำมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สำหรับรายละเอียดของเนื้อหาที่น่าสนใจได้ดังนี้

1. ประเภทของหนี้

หนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ หนี้ในระบบกับหนี้นอกระบบ หนี้ในระบบเป็นหนี้ที่ลูกหนี้ทำกับสถาบันการเงินหรือธนาคารที่มีกฎหมายรับรองและควบคุมอยู่ส่วนหนี้นอกระบบเป็นหนี้ที่เกิดจากลูกหนี้ไม่สามารถกู้กับสถาบันการเงินหรือธนาคารได้ จึงไปใช้บริการหนี้นอกระบบ ความแตกต่างระหว่างหนี้ในระบบกับหนี้นอกระบบมีดังนี้ คือ

1) หนี้ในระบบ จะมีกฎหมายควบคุมอยู่ ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ ค้ำประกัน ฯลฯ จะต้องปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างยุติธรรม กฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไขและข้อบังคับต่าง ๆ ของหนี้ ในระบบจะมีความยุติธรรม ไม่มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาหนี้สินเช่นปัญหาการผิดนัดชำระหนี้ ก็มีขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินการตามกฎหมายที่ชัดเจนแบบตรงไปตรงมา หนี้ในระบบหากฟ้องร้องแล้วจะมีการบังคับชำระหรือขายทอดตลาดสินทรัพย์หรือหลักประกันไปตามขั้นตอน ทั้งฝ่ายลูกหนี้และเจ้าหนี้ก็ได้มีโอกาสที่จะต่อสู้กันในศาลได้อย่างเท่าเทียมกันไม่มีความเหลื่อมล้ำ และอยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนกัน

2) หนี้นอกระบบ ลูกหนี้ที่เป็นหนี้นอกระบบส่วนมากเป็นคนที่ไม่มีความรู้และไม่สามารถกู้หนี้ในระบบได้ จึงต้องหันไปใช้บริการของหนี้นอกระบบที่เจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินจะเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไขต่าง ๆ ตามความพอใจ การเอาเปรียบจากเจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินเริ่มตั้งแต่

การปล่อยกู้ ซึ่งมักจะปล่อยกู้โดยไม่มีสัญญาหรือหลักฐานใด ๆ แล้วเก็บเงินค่าผ่อนชำระรายวัน ดอกเบี้ยที่คิดจากลูกหนี้ก็แพงกว่าอัตราดอกเบี้ยของหนี้ในระบบ

หนี้ในระบบ หมายถึง การกู้หนี้ยืมสินที่ไม่อยู่ในระบบสถาบันการเงิน เช่น การกู้ยืมกันระหว่างเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้อง ซึ่งการกู้ยืมเงินดังกล่าวจะไม่มีกฎกติกาการยืมที่เป็นมาตรฐาน เช่น การทำสัญญากู้ยืมเงินอาจจะใช้กระดาษเปล่าเขียน ข้อความการกู้ยืมเงิน โดยใช้ลายมือของลูกหนี้หรือเจ้าหนี้เป็นผู้เขียน ซึ่งบางครั้งก็ไม่มีพยานรับรู้หรือบางครั้งก็มีการขูดลบขีดฆ่า (เยาวเรศ ทัฬหี, 2549)

2. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้

1. บริโภคนิยม (Consumerism)

ปัญหาของโลกในปัจจุบัน มีการกระตุ้นการบริโภคในปริมาณที่มาก สาเหตุเพราะตัวชี้วัดความก้าวหน้าและการเจริญเติบโตอยู่กับการบริโภควัสดุปัจจัย ทำให้เกิดความต้องการที่ไม่จำกัด (Gorbachev, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่ได้อธิบายถึงพฤติกรรมผู้บริโภคในลักษณะที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับความพอใจสูงสุด (Bentham อ้างถึงใน ธีระพงษ์ วิทิตเศรษฐ, 2556) ประกอบกับภายใต้การเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบันได้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า สังคมบริโภคนิยม ซึ่งเป็นลักษณะทางสังคมที่ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานของความต้องการที่ไม่จำกัด จากการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายภาพเพื่อการดำรงชีวิต พัฒนาเป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อแสวงหาความพอใจสูงสุด ซึ่งเกิดจากแรงผลักดันภายในตัวผู้บริโภคเอง และไม่ขึ้นกับปัจจัยภายนอก ทำให้ผู้บริโภคมีสถานะที่เป็นปัจเจกบุคคลในการที่จะตัดสินใจเลือกทำการบริโภคสินค้าและการบริการด้วยตนเอง เป็นการบริโภคที่ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าได้มีโอกาสแสดงความเป็นตนเองหรืออัตลักษณ์ของตนเอง ผ่านการบริโภค เพื่อแสวงหาและความพึงพอใจ โดยเชื่อว่าการบริโภคในปริมาณที่มากขึ้นจะก่อให้เกิดความสุขมากขึ้น และเป็นหนทางที่จะปกป้องความคับข้องใจ อีกทั้งทำให้สภาพของปัญหาต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่เลื่อนรางไปทั้งที่ความจริงนั้น มนุษย์ยังไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ได้ (นพพร จันทราชู, 2547)

ผลกระทบจากสังคมบริโภคนิยมทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมที่เน้นการบริโภค และการสะสมทุนเพื่อใช้ในการบริโภคเป็นเป้าหมายสูงสุดในชีวิต สังคมบริโภคนิยมได้สร้างความคับข้องใจให้เกิดขึ้นกับปัจเจกบุคคลในสังคมต้องดิ้นรนเพื่อเงินตรา เพื่อสร้างศักยภาพในการซื้อและตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ตลอดเวลา บางคนอาจจะประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายเพื่อให้ได้เงินมาจับจ่ายใช้สอยที่เป็นเช่นนี้เพราะพฤติกรรมของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับอารมณ์ความต้องการของตน สังคมบริโภคนิยมส่งผลให้ความสัมพันธ์ในสังคมลดลง แทนที่จะช่วยเหลือเผื่อแผ่กัน แต่กลับกลายเป็นทุกอย่างต้องใช้เงิน มีการใช้ทรัพยากรการผลิตอย่างฟุ่มเฟือย ทำให้เกิดหนี้สิน เพื่อให้ได้เงินมาสนองความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2545)

2. ค่านิยมใหม่ (New Value)

ข้อแตกต่างที่สำคัญของมนุษย์และสัตว์อยู่ตรงที่มนุษย์มีวัฒนธรรม มนุษย์สามารถปรับปรุงพัฒนาตัวเอง ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตให้ดีขึ้น เหมาะสมขึ้น มนุษย์รู้จักใช้สมองมากกว่าสัตว์ วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันในสังคมเดียวกันทำความตกลงว่าจะยึดระบบไหนดี เราอาจเรียกระบบที่สมาชิกในสังคมได้ตกลงในความหมายนี้ว่าระบบสัญลักษณ์ ดังนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบสัญลักษณ์ในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้นวัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้และจะต้องมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมโดยสอนให้คนรุ่นหลังรู้ถึงระบบสัญลักษณ์ของสังคม ซึ่งได้เคยมีการตกลงกันไว้ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง หลักที่สมาชิกของสังคมใช้ยึดถือเป็นแนวประกอบประกอบประเพณีปฏิบัติก็คือ บรรทัดฐาน และค่านิยมถ้ากล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือแนวทางการปฏิบัติที่สมาชิกของสังคมส่วนใหญ่ยึดถือ และค่านิยมคือความคิดและแนวปฏิบัติที่สมาชิกของสังคมส่วนใหญ่เห็นว่าถูกต้องดีงาม สำหรับคำว่า “ค่านิยม” นักสังคมศาสตร์ เช่น จานงค์ อติวัฒนสิทธิ์, 2544; ลักขณา ศรีวัฒน์, 2544; Michener & Delamater, 1999) ได้กล่าวไว้และสรุปได้ว่า เป็นความเชื่อความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่า ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมซึ่งเป็นผลให้บุคคลนั้นนำไปเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยค่านิยมแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ค่านิยมส่วนบุคคล และค่านิยมสังคมวันนี้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรุนแรง จนทำให้ความรู้ในทศวรรษใหม่นี้ล้ำสมัยเร็วมาก ขอบเขตขององค์ความรู้สามารถขยายตัวได้เป็นสองเท่าในเวลาเพียง 7-10 ปี (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2547) ประกอบกับมีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศสูง โดยเฉพาะวัฒนธรรมจากตะวันตก และปัจจัยการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม โครงสร้างสังคม และพิธีกรรมสามารถจะสังเกตเห็นได้ในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสถาบันสังคม การเปลี่ยนแปลงทำให้ความสัมพันธ์ของบุคคลในส่วนย่อยต่าง ๆ ของสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น แนวโน้มของครอบครัวที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวเดี่ยวมากยิ่งขึ้นจากที่กล่าวมานี้ สามารถนำทฤษฎีทางสังคมวิทยามาพิจารณาถึงเหตุและผลได้คือ ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism)

โดยสรุปได้ว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างสัญลักษณ์เพื่อเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจกัน บุคลิกของคนขึ้นอยู่กับ การหล่อหลอมทางสังคมซึ่งมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการกระทำระหว่างมนุษย์ ดังนั้นในเรื่องค่านิยมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากบรรทัดฐานของสังคมล้วนแต่เกิดจากมนุษย์กระทำขึ้นทั้งสิ้น ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นจากค่านิยม โดยสืบเนื่องมาจากสังคมบริโภคนิยมในปัจจุบัน จานงค์ อติวัฒนสิทธิ์ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมใหม่ ได้แก่ ค่านิยมในการบริโภคค่านิยมในวัตถุ และค่านิยมในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในเรื่องของค่านิยมในการบริโภคนั้นเป็นคุณค่าที่กำหนดให้แก่บุคคลที่มีกำลังในการบริโภคสิ่งของต่าง ๆ และครอบครองสิ่งของต่าง ๆ ที่สังคมให้คุณค่าว่าเป็นคนเก่งเป็นคนที่มีความสามารถ สังคมมักจะยกย่องชื่นชมคนที่มีกำลังทรัพย์มาก สำหรับค่านิยมในวัตถุนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับค่านิยมในการบริโภคแตกต่างตรงที่มีการเน้นการครอบครองวัตถุที่สังคมให้คุณค่าให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เช่น เงิน ทอง อัญมณี บ้าน

ยานพาหนะ ฯลฯ ส่วนค่านิยมในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสามารถสนองตอบความสุขและความสะดวกสบายทางกายภาพ แก่ชีวิตของมนุษย์ได้รวดเร็ว เช่น คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งค่านิยมที่ง่ายต่อการก่อหนี้สิน เช่น บัตรเครดิต (Ritzer, 2011)

3. ลักษณะครอบครัว (Family type)

ครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม และได้ชื่อว่าเป็นสังคมแรกของมนุษย์ ซึ่งมีความสำคัญที่สุดในการก่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของบุคคล ครอบครัวเป็นแหล่งหล่อหลอมและขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ให้สมาชิกของครอบครัวสามารถดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีและอยู่ในสังคมได้โดยการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเป็นพฤติกรรมประจำ สังคม เพื่อสมาชิกสามารถเข้ากับสังคมได้ สำหรับคำว่า “ครอบครัว” มีนักสังคมศาสตร์ เช่น บุญลือ วันทยานต์ (2553) ได้กล่าวไว้และสรุปได้ว่าเป็นโครงสร้างและสถาบันทางสังคมขั้นมูลฐานที่เกิดมาจากการที่คนต่างมีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด การสมรสและการรับบุตรบุญธรรมหรือประกอบด้วยชายหญิงหนึ่งหรือมากกว่าอยู่ร่วมกัน โดยมีความสัมพันธ์ทางเพศที่สังคมอนุมัติ พร้อมด้วยสิทธิและหน้าที่ที่สังคมยอมรับ ครอบครัวจัดเป็นสังคมประเภทหนึ่งที่มีรูปแบบโดยเฉพาะมีความเป็นไปและการกระทำต่างๆ ต่อกันและกันระหว่างสมาชิก อันสามารถทำให้แต่ละคนต่างรู้ความประสงค์ และความหมายและความเข้าใจในกันและกัน ทางด้านสังคมวิทยา ครอบครัวถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมประเภทหนึ่งมนุษย์จะมีวัฒนธรรมเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง อันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปคือ ครอบครัว เพราะถือว่าครอบครัวมีความเป็นวัฒนธรรมสากล เช่นเดียวกับวัฒนธรรมสากลอื่น ๆ ถือว่าครอบครัวเป็นเรื่องของการสร้างหมู่คณะในกลุ่มย่อย เพื่อการอยู่รอดในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นแหล่งหล่อหลอมให้สมาชิกของครอบครัว สามารถดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีและอยู่ในสังคมได้โดยการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเป็นพฤติกรรมประจำสังคม เพื่อสมาชิกสามารถเข้ากับสังคมได้ แต่ในยุคของการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น มีการเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่มากขึ้น ทำให้ความผูกพันในครอบครัวลดลง (Shepard, 2001) ครอบครัวแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ครอบครัวเดี่ยว เป็นครอบครัวเล็ก จัดเป็นครอบครัวพื้นฐานประกอบด้วยสมาชิกเพียง 2 ช่วงวัยเป็นสำคัญ คือ ช่วงวัยของบิดามารดากับบุตรธิดา ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะมีลักษณะเป็นกลุ่มปฐมภูมิ ประเภทที่สอง ได้แก่ ครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวร่วมที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยว ตั้งแต่ 2 ครอบครัวขึ้นไป รวมกันเป็นหน่วยครอบครัวใหม่ที่ใหญ่กว่าครอบครัวเดิม อำนาจสิทธิขาดภายในครอบครัวขึ้นอยู่กับระบบอาวุโส คือ ผู้อาวุโสสูงมักจะได้รับยกย่องจากสมาชิกครอบครัว และประเภทสุดท้าย คือครอบครัวประกอบร่วมเป็นระบบครอบครัวที่ชายหญิงสามารถมีคู่สมรสได้มากกว่า 1 คนที่เราเรียกกันว่า พหุคู่ครอง (Polygamy) ส่วนมากมักปรากฏในสังคมล้าหลังที่ยังด้อยความเจริญ (บุญลือ วันทยานต์, 2553)

สรุปได้ว่าปัญหานี้สืบจากครอบครัว เป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องแก้ไขให้ลดน้อยลง เพราะจะมีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัว และสังคมประเทศชาติโดยส่วนรวม เพราะครอบครัวเป็นระบบสังคมที่เล็กที่สุดแต่มีอิทธิพลต่อสังคมมากที่สุด

4. การขยับฐานะทางสังคม (Social Mobility)

ในทุกสังคมบุคคลจะมีความแตกต่างกันทั้งในสถานภาพและบทบาท สาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน ได้แก่ สถานภาพที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ เช่น อายุ เพศ ความสามารถทางร่างกาย และสมอง ฯลฯ และสถานภาพซึ่งเกิดจากความสามารถและประสิทธิภาพที่บุคคลแสดงออกเมื่อมีโอกาส สิ่งที่กำหนดสถานภาพประเภทนี้ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ อำนาจ รายได้ ฯลฯ ซึ่งมีส่วนทำให้บุคคลมีฐานะทางสังคม จากการที่บุคคลมีสถานภาพและบทบาทในสังคมแตกต่างกันไป และถ้ากล่าวโดยหลักทางด้านสังคมวิทยาแล้ว กระบวนการในการตีค่าสถานภาพของบุคคลให้แตกต่างกันทำให้เกิดศักดิ์ศรีและอภิสิทธิ์ที่แตกต่างกันไปด้วย เราเรียกว่า การแบ่งช่วงชั้นทางสังคม (Social Stratification) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2545)

ปัญหาชนชั้นเป็นปัญหาที่ไม่สามารถจัดให้หมดไปจากสังคม เพราะว่าสังคมทุกสังคมจะมีการแบ่งช่วงชั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ดังนั้นเพื่อความสงบสุขของสังคม จึงจำเป็นต้องมีระบอบบางอย่าง เพื่อคลี่คลายปัญหาความไม่เท่าเทียมดังกล่าว ได้แก่ การขยับฐานะทางสังคม (Social Mobility) คือ การที่คนจากชั้นหนึ่งเลื่อนฐานะขึ้นไปอยู่ในอีกชั้นหนึ่ง เช่น คนจนเลื่อนฐานะไปอยู่ในชั้นกลางหรือคนชั้นกลางเลื่อนฐานะขึ้นไปอยู่ชั้นสูง เป็นต้น ในความหมายของการขยับฐานะทางสังคม จะแบ่งออกเป็นการเปลี่ยนแปลงระยะสั้น ซึ่งบางครั้งใช้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงงานแต่ไม่เปลี่ยนสถานภาพไปจากเดิม เช่น การย้ายที่ทำงานหรือการย้ายที่อยู่อาศัย เป็นต้น และประการสุดท้าย คือ การเปลี่ยนแปลงระยะยาว เป็นการเปลี่ยนสถานภาพและบทบาท เช่น เปลี่ยนจากตำแหน่งหนึ่งไปสู่อีกตำแหน่งหนึ่งหรือมีสถานภาพดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ชั้นทางสังคม รายได้หรือการศึกษา เป็นต้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2545)

5) กลุ่มเพื่อน (Peer Groups)

การที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการติดต่อสัมพันธ์กัน เกิดความรู้สึกว่าอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งโครงสร้างของกลุ่มจะประกอบด้วย บทบาท (Roles) บรรทัดฐาน (Norms) กลุ่มย่อย (Subgroups) และสถานภาพ (Status) ของบุคคลในกลุ่ม ซึ่งกลุ่มเพื่อนดังกล่าว มีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมเป็นอย่างมาก เพราะกลุ่มจะช่วยหล่อหลอม เสริมสร้างบุคลิกภาพปลูกฝังค่านิยม บรรทัดฐานที่สำคัญของสังคมเพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เช่น การเสียสละต่อส่วนรวม ความรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์ และอื่น ๆ อิทธิพลของกลุ่มเหนือบุคคลจะมีมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับบุคคลมีความรู้สึกผูกพันต่อกลุ่มมากน้อยแค่ไหน (Wetherell, Taylor, & Yates, 2010)

3. การแก้ปัญหาหนี้ในระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน (คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 อย่าง

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภและไม่ตระหนี่

5. แนวทางปฏิบัติ/ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีสรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทางสายกลาง

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอนต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับจะก่อให้เกิดความยั่งยืนและจะนำไปสู่

ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมสุดท้ายเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน ประการที่สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง (ธัญญพัทธ์ วัฒนจิรพันธุ์ และจงจิต ลีอ่อนรัมย์, 2564)

1. พอมีพอกิน ปลูกพืชสวนครัวไว้กินเองบ้างปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้นพอที่จะมีไว้กินเองในครัวเรือนเหลือจึงขายไป

2. พออยู่พอใช้ทำให้บ้านน่าอยู่ปราศจากสารเคมีกลิ่นเหม็น ใช้แต่ของที่ เป็นธรรมชาติ (ใช้จุลินทรีย์ผสมน้ำถูพื้นบ้านจะสะอาดกว่าใช้น้ำยาเคมี) รายจ่ายลดลง สุขภาพจะดีขึ้น (ประหยัดค่ารักษาพยาบาล)

3. พออกพอใจ เราต้องรู้จักพอ รู้จักประมาณตน ไม่ใคร่อยากใคร่มีเช่นผู้อื่น เพราะเราจะหลงติดกับวัตถุปัญญาก็จะไม่เกิด “การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน หมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ให้มีพอกินกับตัวเอง” “เศรษฐกิจพอเพียง” จะสำเร็จได้ด้วย “ความพอดีของตน”

พอสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดให้กับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ หรือระดับประเทศ สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้กับชีวิตประจำวัน และหน่วยงานของตนเองที่ทำอยู่หรือบริหารประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้คุณภาพชีวิตและคุณภาพชีวิตในการทำงานพอเพียงมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการแก้ปัญหาหนี้ด้วยการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหานี้ เป็นการนำระบบเศรษฐกิจที่สามารถอุมชูตัวเอง (Relative Self - Sufficiency) อยู่ได้โดยมีต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ไม่มุ่งหวังแต่จะทุ่มสร้างความสำเร็จเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเกษตรกรนั้นมีการปฏิบัติตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้น คือ (หทัยชนก ตะสมบุญ, 2564)

ขั้นที่ 1 ผลิตเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน ในระดับชีวิตที่ประหยัด ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 รวมกลุ่ม เพื่อการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สร้างสวัสดิการ การศึกษา สังคม และศาสนา

ขั้นที่ 3 ร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการทำธุรกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ทุกฝ่ายต้องได้รับประโยชน์การพัฒนาชนบทในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นการใช้ “คน” เป็นเป้าหมายและเน้น “การพัฒนาแบบองค์รวม” หรือ “การพัฒนาแบบบูรณาการ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม การเมือง ฯลฯ โดยใช้ “พลังทางสังคม” ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาในรูปของกลุ่ม เครือข่ายหรือประชาสังคม กล่าวคือเป็นการผนึกกำลังทุกฝ่ายในลักษณะ “พหุภาคี” ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

สำหรับการแก้ปัญหานี้ขอระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีหลักการที่สำคัญดังนี้

1) ความพอประมาณ เป็นการนำหลักความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันพบว่าความพอประมาณกับครอบครัวนำหลักความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการรู้จักประมาณตนเอง การปรับตัวในสิ่งที่ไม่เกินเลย ไม่โอ้อวด ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินไป ตัว เกินกำลังที่ตนเองมี ความรู้จักประมาณตนเอง พอใจในสิ่งที่มี ไม่โลภ สามารถลดรายจ่ายได้หลายทาง พออยู่พอกิน ในการประกอบอาชีพ การทำมาหากิน ลดการพึ่งพา พยายามซื้อให้น้อยที่สุด การไม่กู้ยืมเพื่อนำมาใช้จ่าย

2) ความมีเหตุผล ความมีเหตุผลนั้นเป็นการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ด้วยงบประมาณที่มีจำกัด พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ มีการคิดไตร่ตรองให้ดี ก่อนตัดสินใจ ต้องจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้รอบคอบว่าจะใช้จ่ายเงินที่มีจำกัดอย่างไรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และเรียงลำดับความจำเป็นมากที่สุด ต้องอยู่บนความจำเป็น และความพอประมาณ ตามกำลังงบประมาณที่มี บนพื้นฐานความประหยัด ต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งเป็นการใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง ต้องคิดอย่างรอบคอบทั้งในด้านของรายจ่าย การก่อหนี้ การลงทุน เพื่อให้มีเงินเก็บออมไว้ใช้ในยามที่จำเป็น

3) การมีภูมิคุ้มกัน การมีภูมิคุ้มกันที่ดีคือการเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เป็นการใช้ชีวิตที่ไม่ประมาท วางแผนการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพ สร้างวินัยการออมให้กับตนเอง การยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีความรู้และคุณธรรม ยึดทางสายกลาง พอใจกับชีวิตที่พอเพียง รู้จักพึ่งตนเองและแบ่งปัน ช่วยเหลือคนในครอบครัว และคนอื่น ๆ มีสุขภาพใจและกายที่ดี สร้างความอบอุ่นในครอบครัว หารายได้เสริมเพื่อลดความเสี่ยง

4) การมีความรู้ การมีความรู้จำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎี ด้านการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ นำความรู้ด้านทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง นำความรู้ ที่ได้เรียนรู้นำมาวางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตเป็นผู้มีภูมิความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ เพื่อพัฒนาตนเอง พึ่งตนเองได้ดี เชื่อมโยงความรู้ กับหลักปฏิบัติจริง ทำให้ดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติตน

5) ด้านคุณธรรม ประกอบด้วยความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งได้แก่ต้องมีความขยันหมั่นเพียร ประหยัด มีความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม เป็นผู้ที่มีความสุขภาพ รักษาความสะอาดทั้งกายวาจาใจ สร้างความสามัคคี เป็นผู้ที่มีน้ำใจ มีความกตัญญู ความมีสติสัมปชัญญะในการดำเนินชีวิต มีความประหยัด ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติตนในการประกอบอาชีพที่ถือว่าสิ่งที่ดีงาม เหมาะสมและยอมรับของสังคม

บทสรุป (Conclusion)

สำหรับบทความนี้เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาหนี้ในระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นสำคัญได้แก่

1. ประเภทของหนี้ หนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ หนี้ในระบบกับหนี้ในระบบ หนี้ในระบบเป็นหนี้ที่ลูกหนี้ทำกับสถาบันการเงินหรือธนาคารที่มีกฎหมายรับรองและควบคุมอยู่ส่วนหนี้ในระบบเป็นหนี้ที่เกิดจากลูกหนี้ไม่สามารถกู้กับสถาบันการเงินหรือธนาคารได้

2. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้

2.1. บริโภคนิยม (Consumerism) เกิดจากปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานของความต้องการที่ไม่จำกัด จากการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายภาพ เพื่อการดำรงชีวิต

2.2. ค่านิยมใหม่ (New Value) เป็นการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของสังคมที่เกิดจากมนุษย์กระทำขึ้น ปัญหาหนี้สินที่เกิดจากค่านิยม เกิดจากสังคมบริโภคนิยมในปัจจุบัน ได้แก่ ค่านิยมในการบริโภคนิยมในวัตถุ และค่านิยมในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การครอบครองสิ่งของต่าง ๆ ที่สังคมให้คุณค่าว่าเป็นคนเก่งเป็นคนที่มีความสามารถ เน้นการครอบครองวัตถุที่สังคมให้คุณค่าให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เช่น เงิน ทอง อัญมณี บ้าน ยานพาหนะ ฯลฯ ส่วนค่านิยมในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสามารถสนองตอบความสุขและความสะดวกสบายทางกายภาพ แก่ชีวิตของมนุษย์ได้รวดเร็ว เช่น คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือรวมทั้งค่านิยมที่ง่ายต่อการก่อหนี้สิน เช่น บัตรเครดิต

2.3. ลักษณะครอบครัว (Family type) ซึ่งมีความสำคัญที่สุดในการก่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของบุคคล ครอบครัวเป็นแหล่งหล่อหลอมและขัดเกลาทางสังคมให้สมาชิกของครอบครัวสามารถดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีและอยู่ในสังคม สำหรับปัญหาหนี้สินจากครอบครัวจะมีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัว และสังคมประเทศชาติโดยรวม เพราะครอบครัวเป็นระบบสังคมที่เล็กที่สุดแต่มีอิทธิพลต่อสังคมมากที่สุด

2.4. การขยับฐานะทางสังคม (Social Mobility) เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน ได้แก่ สถานภาพที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ปัญหาชนชั้นเป็นปัญหาที่ไม่สามารถจัดให้หมดไปจากสังคม เพราะว่าสังคมทุกสังคมจะมีการแบ่งช่วงชั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น การขยับฐานะทางสังคม จะแบ่งออกเป็นเปลี่ยนแปลงระยะสั้น และการเปลี่ยนแปลงระยะยาว เป็นการเปลี่ยนสถานภาพและบทบาท เช่น เปลี่ยนจากตำแหน่งหนึ่งไปสู่อีกตำแหน่งหนึ่งหรือมีสถานภาพดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ชนทางสังคม รายได้หรือการศึกษา เป็นต้น

2.5 กลุ่มเพื่อน (Peer Groups) เป็นกลุ่มที่มีการติดต่อสัมพันธ์กัน เกิดความรู้สึกร่วมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งโครงสร้างของกลุ่มจะประกอบด้วย บทบาท บรรทัดฐาน กลุ่มย่อยและสถานภาพ ของบุคคลในกลุ่ม ซึ่งจำเป็นต้องมีการพบปะสังสรรค์กัน

3. การแก้ปัญหาหนี้ในระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดให้กับบุคคลและองค์การต่าง ๆ หรือระดับประเทศ สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้กับ

ชีวิตประจำวัน และหน่วยงานของตนเองที่ทำอยู่หรือบริหารประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้คุณภาพชีวิตและคุณภาพชีวิตในการทำงานพอเพียงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการแก้ปัญหาหนึ่งด้วยการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหานี้ เป็นการนำระบบเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง สำหรับการแก้ปัญหาหนึ่งนอกระบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีหลักการที่สำคัญดังนี้ ความพอประมาณ เป็นการนำหลักความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผล ความมีเหตุผลนั้นเป็นการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ด้วยงบประมาณที่มีจำกัด พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกัน การมีภูมิคุ้มกันที่ดีคือการเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เป็นการใช้ชีวิตที่ไม่ประมาท วางแผนการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ ยืดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพ การมีความรู้ การมีความรู้จำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎี ด้านการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ นำความรู้ด้านทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง นำความรู้ ที่ได้เรียนรู้นำมาวางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ และด้านคุณธรรม ประกอบด้วยความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติตนในการประกอบอาชีพที่ถือว่าสิ่งที่ต้องงาน เหมาะสมและยอมรับของสังคม

เอกสารอ้างอิง (References)

- จุฬาพรรธ (จามจุรี) ผดุงชีวิต. (2551). *วัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุตินันท์ ปราณีราษฎร์. (2561). การเมืองนโยบายประชานิยมประเทศไทยพ.ศ. 2544-2557. *หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การเมือง)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2561.
- นพดล กรรณิกา. (2559). *เปรียบเทียบนโยบายประชานิยมรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งกับนโยบายประชารัฐของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ : มุมมองเชิงยุทธศาสตร์ที่ควรจะเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มาสเตอร์โพล.
- บุษบา สินสมบูรณ์. (2553). *ผู้นำการเมืองไทยยุคโลกาภิวัตน์กับยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดที่ส่งผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล: ศึกษาเฉพาะกรณี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร พ.ศ. 2544-2549. หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. สาขาภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2553
- บุรฉัตร พานธงรักษ์. (2555). การตลาดการเมืองของพรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554. *หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2555

- ธฤทธิ์ ดอกไธสง. (2555). การประเมินประสิทธิผลของนโยบายประชานิยมในการพัฒนาระดับท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดเพชรบูรณ์ *หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ปีการศึกษา 2555.
- Almond, G.A., & Coleman, J.S. (1960). *The Politics of the Developing Area*. Princeton: Princeton University Press.
- David Ogilvy (1995). *The populist challenge to liberal democracy*. Retrieved June 23, 1995, from <http://www.fes.de/ipg/ONLINE3/ARTDECKER.PDF>
- Lucian W. Pye (1972). *China: An Introduction*. Boston, Little Brown and Co, 1972, pp. 384
- Pool. (1968)., *Ithiel de Sola. Communication Political*. In David Shills (ed.). International Encyclopedia of Social Vol. 3, New York: The Macmillan company and the Free Presspp.
- Rush, M., & Althoff, P. (1971). *An Introduction to Political Sociology*. London: Thomas Nelson and Sons.
- Shaffer, David R. (1975). *Developmental Psychology: Theory. Research and Applications*. Montacy: Wad worth Inc.

นวัตกรรมกระบวนการเชิงบูรณาการสำหรับกำหนดรูปแบบ
การจัดสวัสดิการแห่งรัฐในการดูแลระยะยาวผู้สูงอายุ
Innovative, integrated processes for the formulation of state welfare
provision in long-term care of the elderly

เริงชาติ ศรีขจรวงศ์¹ ภักดี โพธิ์สิงห์²
Roengchart Srikhajornwong, Phakdee Phosing

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานวัตกรรมกระบวนการเชิงบูรณาการสำหรับกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการแห่งรัฐในการดูแลระยะยาวผู้สูงอายุ จากวิธีการศึกษาหลายมุมมองพอสรุปได้ว่า การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการเชิงบูรณาการสำหรับการจัดสวัสดิการแห่งรัฐในการดูแลผู้สูงอายุครอบคลุม 4 เสาหลัก คือการให้บริการทางสังคม การช่วยเหลือทางสังคม และการสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม และ 7 ด้านบริการสังคม คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและมีรายได้ ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านนันทนาการ และด้านบริการสังคม โดยมีการบูรณาการร่วมกันทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนเนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนและรู้สภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นอย่างดี

คำสำคัญ (Keywords): การดูแลระยะยาวผู้สูงอายุ; นวัตกรรมกระบวนการ; สวัสดิการแห่งรัฐ

Abstract

This article aims to study the innovative integrative process for determining the state welfare provision for long-term care for the elderly. From several study methods, it can be concluded that The development of innovative, integrated processes for the provision of state welfare for the elderly covers 4 pillars: social

Received: 2022-06-12 **Revised:** 2022-09-30 **Accepted:** 2022-09-30

¹ นักศึกษาปริญญาเอก ropic. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; D.P.A.
Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham Universitr.
Corresponding Author e-mail: roengchat001@gmail.com

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Faculty of Political
Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham Universitr.
e-mail: eliti_pana@hotmail.com

services; social assistance and supporting social partners; and 7 social services, namely education, health and sanitation. Residential work and income judicial process Recreation and social services with the integration of both government agencies Local Administrative Organizations, the private sector and people in the area By allowing the local government to be the main host of the drive because they own the area that is close to the people and knows the problems and needs of the elderly in the area very well.

Keywords: Long-term care for the elderly; process innovation; government welfare

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงสังคมผู้สูงอายุเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก ส่งผลให้แต่ละประเทศจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยเร่งพัฒนารูปแบบบริการของรัฐให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ จากสถานการณ์ที่จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปีผลที่ตามมาคือวัยสูงอายุเกิดปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วยเรื้อรังได้ง่าย รัฐบาลพยายามตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าวทำให้มีการจัดสรรทรัพยากรมาดูแลกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้นและมีแนวโน้มค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ทำให้การดูแลไม่เพียงพอและทั่วถึง (ชฎารัตน์ เกื้อสุข, 2558) รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบจากสถานการณ์ผู้สูงอายุที่เกิดขึ้น ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญปี 2540 ที่ได้ระบุถึงภารกิจที่จะต้องมีต่อประชากรสูงอายุ และจัดให้มีปฏิญญาผู้สูงอายุไทยขึ้นในปี 2542 อันเป็นภารกิจที่สังคมและรัฐ ที่พึงมีต่อผู้สูงอายุเพื่อให้ถึงเป้าหมายแห่งความมั่นคง รวมถึงการจัดทำแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

การสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกในต้นสหัสวรรษประชากรโลกมีอายุสูงขึ้น เนื่องจากอัตราการเกิดที่ลดลงและผู้คนมีอายุยืนยาวขึ้น ในปี 2020 โลกมีประชากรรวม 7,795 ล้านคน โดยมีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 1,050 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด กลุ่มประเทศอาเซียนประชากรรวมทั้งหมด 664 ล้านคน มีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 73 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11 ของประชากรทั้งหมดเป็นผู้สูงอายุวัยปลาย 80 ปีขึ้นไป 7.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมด ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุคือมีผู้สูงอายุเกินร้อยละ 10 ของประชากร ได้แก่ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย สำหรับประเทศไทยนั้นมีประชากรรวม 66.5 ล้านคน ประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 12 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18 ของประชากรทั้งหมด และในปี 2562 ประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 18.5 ล้านคน มีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 1.8 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของประชากรทั้งหมด จากแนวโน้มและทิศทางดังกล่าวหากรัฐไม่วางแผนและหามาตรการรองรับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ดีพอจะส่งผลกระทบต่อสังคม แม้ว่าที่ผ่านมาประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564)

การเปลี่ยนเข้าสู่สังคมสูงวัยถือเป็นปัญหาเชิงบริบทของประเทศ ซึ่งทุกเรื่องที่อยู่ในบริบทนี้ล้วนได้รับผลกระทบไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจ สังคม ระบบการจ้างงาน แม้กระทั่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้รับผลกระทบเพราะโครงสร้างประชากรเป็นสิ่งท่อดั้มระบบต่าง ๆ ของประเทศที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจ โดยสภาพการดังกล่าวผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือผู้สูงอายุ นอกจากรายได้ลดลงผู้สูงอายุร้อยละ 80 มีเงินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในวัยหลังเกษียณ รายได้สำคัญของผู้สูงอายุคือการเกื้อหนุนทางการเงินจากบุตรมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 54.1 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 40.1 ในปี 2554 (อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร, 2560) ประกอบกับปัญหาโรคประจำตัวผู้สูงอายุที่สะสมมาก่อนหน้านี้ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจล้วนแต่เป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ รวมถึงส่งผลต่อการใช้จ่ายที่ใช้ในการรักษาพยาบาลที่สูงขึ้นรักษาให้หายขาดยาก

โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุมีส่วนเพิ่มมากขึ้น เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ความสามารถในการประกอบอาชีพลดลง สรีระทางกายภาพเสื่อมสภาพตามวัย และยั้งต้องเผชิญกับโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ สมองเสื่อม หรือพลัดตกหกล้ม ทำให้ได้รับบาดเจ็บพิการซ้ำเติม มีปัญหาในการดำรงชีวิต ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุและครอบครัว ก่อตัวเป็นปัญหาของสังคมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องหาแนวทางในการสร้างรูปแบบเพื่อเข้ามาดูแลผู้สูงอายุทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ผู้สูงอายุใครคือ ?

สำหรับคำนิยามของผู้สูงอายุที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดว่าผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป โดยการกำหนดว่าผู้ใดชราภาพหรือสูงอายุพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544)

1. ประเพณีนิยม (Tradition) เป็นการกำหนดผู้สูงอายุโดยยึดตามเกณฑ์อายุที่ออกจากงานประเทศไทยคือ 60 ปี
2. การปฏิบัติหน้าที่ของร่างกาย (Body Functioning) กำหนดโดยยึดตามเกณฑ์ทางสรีระวิทยา หรือทางกายภาพ บุคคลจะมีการเสื่อมสภาพทางสรีระวิทยาที่แตกต่างกัน
3. การปฏิบัติหน้าที่ทางด้านจิตใจ (Mental Functioning) กำหนดตามเกณฑ์ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การจำ การเรียนรู้และความเสื่อมทางด้านจิตใจ สิ่งที่พบมากที่สุดคือ ความจำเริ่มเสื่อม ขาดแรงจูงใจ
4. ความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) เป็นการกำหนดโดยยึดความคิดที่ผู้สูงอายุมองตนเอง ปกติผู้สูงอายุมักจะเกิดความคิดว่า ตนเองแก่ อายุมากแล้วส่งผลต่อบุคลิกภาพทางกาย ความรู้สึกทางจิตใจ และการดำเนินชีวิตประจำวันสิ่งเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามแนวความคิดที่ผู้สูงอายุนั้น ๆ ได้กำหนดขึ้น
5. ความสามารถในการประกอบอาชีพ (Occupation) เป็นการกำหนดโดยยึดความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยใช้แนวคิดจากการเสื่อมถอยของร่างกายและจิตใจ คนทั่วไปจึงกำหนดว่าวัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องพักผ่อนหยุดการประกอบอาชีพ

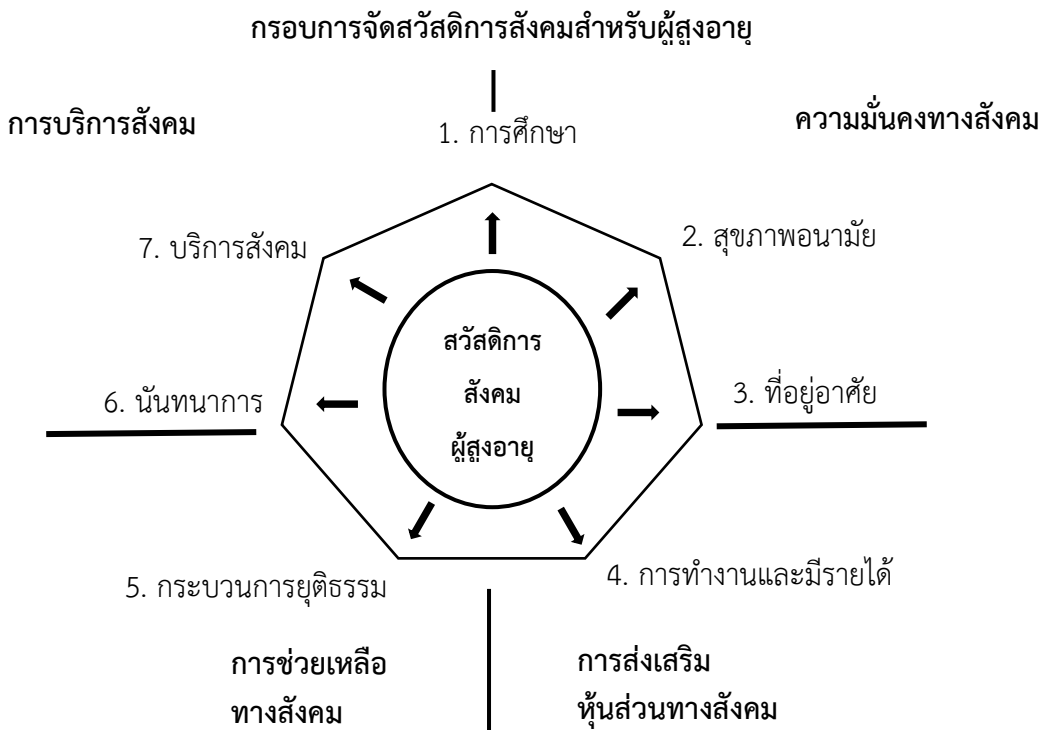
6. ความกดดันทางอารมณ์และความเจ็บป่วย (Coping with Stress and Illness) เป็น การกำหนดโดยยึดสภาพร่างกายและจิตใจผู้สูงอายุจะเผชิญกับสภาพโรคร้ายไข้เจ็บอยู่เสมอ เพราะ สภาพร่างกายและอวัยวะต่าง ๆ เริ่มเสื่อมลง นอกจากนี้ยังเผชิญกับปัญหาทางด้านสังคมอื่น ๆ ทำให้ เกิดความกดดันทางอารมณ์เพิ่มขึ้นอีกส่วนมากมักพบกับผู้มีอายุระหว่าง 60-65 ปีขึ้นไป

ในการประเมินสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุนิยมใช้ดัชนีบาร์ธเอลดีแอล (Barthel ADL Index) อันเป็นเครื่องมือคัดกรองผู้สูงอายุ ซึ่งมีระดับคะแนนเต็ม 20 คะแนน จะแบ่งผู้สูงอายุ ออกเป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 คือผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน และสังคม ได้ (กลุ่มติดสังคม) มีผลคะแนน ADL ตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป กลุ่มที่ 2 คือผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือ ตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) มีผลคะแนน ADL อยู่ในช่วง 5-11 คะแนน และผู้สูงอายุกลุ่มที่ 3 คือ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ พักพิการ หรือทุพพลภาพ (กลุ่มติดเตียง) มีผลคะแนน ADL อยู่ในช่วง 0-4 คะแนน (กิริติ กิจธีระวุฒินันท์ และนิทรา กิจธีระวุฒินันท์, 2561) การจัดกลุ่มผู้สูงอายุเป็น 3 กลุ่มทำให้สะดวกต่อการจัดสวัสดิการและการจัดกิจกรรม เช่น กลุ่มติดสังคมที่ยังช่วยเหลือตนเองได้ กิจกรรมในกลุ่มนี้จะเป็น ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมเน้นการพบปะสังสรรค์ การ สร้างอาชีพ การช่วยเหลือผู้สูงอายุรายอื่น กลุ่มติดบ้าน ติดเตียง ก็จะเน้นไปที่การบริการทางด้าน สุขภาพ เช่น การเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย การดูแลรักษาผู้ป่วย โรคเรื้อรังที่บ้าน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุหกสิบปีขึ้นไป จะมีการเสื่อมสภาพทาง สรีระวิทยาส่งผลต่อบุคลิกภาพทางกาย ความรู้สึกทางจิตใจ และการดำเนินชีวิตประจำวัน ความสามารถในการประกอบอาชีพลดลง เผชิญกับสภาพโรคร้ายไข้เจ็บอยู่เสมอ เพราะสภาพ ร่างกายและอวัยวะต่าง ๆ เริ่มเสื่อมลง การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้อง จัดหาให้ทั่วถึง เป็นธรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุ สามารถดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรี คุณค่าและคุณภาพที่ดีของชีวิต

สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (Social Welfare For Elderly) หมายถึง การดำเนินการที่ เกี่ยวกับโครงการ ประโยชน์ บริการที่จัดขึ้นโดยภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อคุ้มครองและ ส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ถือเป็นหนึ่งหัวใจสำคัญที่ส่งเสริมให้ทุก คนในสังคมไทยรวมถึงผู้สูงอายุ สามารถดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรี คุณค่า และคุณภาพที่ดีของชีวิต ตลอดจน เป็นเครื่องมือส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับผู้สูงอายุในฐานะเป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคม (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2547) ประเทศไทยได้ตระหนักถึงคุณค่าและคุณประโยชน์ของผู้สูงอายุเรื่อยมา โดยมุ่งสร้างสิทธิประโยชน์ในการเข้าถึงสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสิทธิผู้สูงอายุพึงได้รับ ที่ครอบคลุม 4 เสาหลักคือ การให้บริการทางสังคม การ ประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคมและการสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม และขอบเขต 7 ด้านของ บริการสังคม ทั้งนี้การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละด้านอาจมีการดำเนินงานและ ระดับความเข้มข้นที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

ภาพที่ 1 กรอบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, 2554)

การกำหนดขอบเขตของสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุไว้ในกฎหมายได้จำแนกตามสิทธิผู้สูงอายุ ไว้ดังนี้ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2562)

1. สวัสดิการด้านการศึกษา พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 มาตรา 11(2) ระบุว่าผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนด้านการศึกษาศาสนา และข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินชีวิต

2. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 มาตรา 5 บัญญัติให้บุคคลทุกคนรวมถึงผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal Health Coverage: UHC) และพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มาตรา 11 (1) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบมีหน้าที่ต้องจัดบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวกและความรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ และรัฐบาลมีนโยบายสำคัญที่มุ่งเน้นการจัดระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จัดงบประมาณดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียงตามชุดสิทธิประโยชน์ซึ่งมีการดูแล 2 ประเภทได้แก่ 1) บริการด้านการแพทย์ เช่น การตรวจคัดกรองประเมินความต้องการดูแล บริการเยี่ยมบ้าน บริการสร้างเสริม

สุขภาพและป้องกันโรค บริการกายภาพบำบัด บริการกิจกรรมบำบัดและอุปกรณ์เครื่องช่วยทางการแพทย์ 2) ด้านสังคม บริการช่วยเหลืองานบ้าน การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน กิจกรรมนอกบ้าน ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้ผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver: CG) และผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care manager; CM) รวมถึงจัดดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care plan: CP) อย่างต่อเนื่อง

3. สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย (Ageing in Place) กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการดำเนินการ 2 รูปแบบ คือ 1) แนวทางมุ่งเน้นการอยู่อาศัยในที่เดิม (Ageing in Place) ของผู้สูงอายุ เช่น ปรับปรุง/ซ่อมแซม 2) แนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้างที่อยู่อาศัยเชิงสถาบัน (Institutional living) เช่น การสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ การสร้างศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ การสร้างสถานพักพิงระยะสุดท้ายและการสร้างบ้านพักคนชรา

4. ด้านการทำงานและมีรายได้ เพื่อส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในภาคเอกชน รัฐบาลได้มาตรการจูงใจกำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่เอกชนที่จ้างผู้สูงอายุทำงาน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างอาชีพผู้สูงอายุ(ศพอส.) เป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชน เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมและบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนสนับสนุนการประกอบอาชีพและถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุแก่ประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุสามารถใช้ภูมิปัญญาเพื่อการประกอบอาชีพมากขึ้น และรัฐจัดให้มีกองทุนผู้สูงอายุเป็นแหล่งเงินกู้ที่สำคัญเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุตามความถนัดโดยไม่คิดดอกเบี้ย ในบางพื้นที่สามารถพัฒนาให้เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนสำหรับให้บริการผู้สูงอายุในชุมชน จัดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุครอบคลุมประชากรชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ไม่ได้รับสวัสดิการหรือประโยชน์จากหน่วยงานของรัฐ มีการจ่ายเป็นขั้นบันได คือ อายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 600 บาทต่อเดือน อายุ 70-79 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 700 บาทต่อเดือน อายุ 80-89 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 800 บาทต่อเดือน อายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาทต่อเดือน (ปิยากร หวังมหพร และคณะ, 2562)

5. ด้านนันทนาการ รัฐสนับสนุนกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมงานอดิเรก โดยจะได้รับการสนับสนุนเป็นกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจทางสังคมในชุมชน ระหว่างชุมชน โดยมีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและด้านการท่องเที่ยวรัฐให้สวัสดิการแก่ผู้สูงอายุได้พักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการเช่น ยกเว้นหรือลดหย่อนค่าเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวของรัฐ เช่น พิพิธภัณฑ์โบราณสถาน อุทยานแห่งชาติ สวนสัตว์ อุทยานประวัติศาสตร์ วัดวาอาราม พระราชวัง ผู้สูงอายุได้รับการจัดบริการอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว

6. ด้านกระบวนการยุติธรรม พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11(8) ด้านช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง รัฐจะมีกลไกเข้าไปช่วยเหลือ มีหน่วยงานรับเรื่องเมื่อผู้สูงอายุขอความช่วยเหลือ ผ่านศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 ศูนย์ดำรงธรรม 1567

7. ด้านบริการสังคมทั่วไป เป็นสวัสดิการสังคมที่แยกเป็น 2 ส่วน คือ 1) งานสังคมสงเคราะห์ (Social work) เช่น ช่วยแก้ปัญหา การช่วยเหลือในการแก้ปัญหา การทำหน้าที่คนกลาง 2) เป็นการช่วยเหลือในทางปฏิบัติผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

ปัจจุบันมีสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้เกิดการถ่ายโอนภารกิจ ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุนั้น กฎหมายได้กำหนดไว้ 7 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและมีรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านบริการสังคมทั่วไป โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบแตกต่างกันตามภารกิจ และได้เริ่มมีการถ่ายโอนภารกิจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 จนถึงปัจจุบัน

สถานการณ์การดูแลระยะยาวในผู้สูงอายุของไทย

ความคาดหวังของสังคมไทยในอนาคตต้องการผู้สูงอายุที่มีศักยภาพสามารถพึ่งตนเองได้ในสภาพการณ์ที่ครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปเป็นครอบครัวเดี่ยว องค์กรประกอบสำคัญที่สามารถส่งเสริมให้สถานการณ์ของผู้สูงอายุปรับเปลี่ยนจากวิกฤตมาเป็นโอกาสที่ตื้นเขินอยู่ที่การจัดวางนโยบายที่ภาครัฐต้องเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและภาคประชาชนต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมและทั่วถึง

การดูแลระยะยาว (Long-term care) หมายถึง การจัดการบริการสาธารณสุขและบริการสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการความช่วยเหลือของผู้ที่ประสบความยากลำบากอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยเรื้อรัง การ ประสบอุบัติเหตุ ความพิการต่าง ๆ ตลอดจนผู้สูงอายุที่มีความเสื่อมของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย โดย เออร์ ดอร์ ได้แบ่งการดูแลผู้สูงอายุนานเป็น 4 ประเภทดังนี้ (ปาณิสรา บุญญรัตน์กลิน, 2561. 47-59)

1. รูปแบบผสมผสานระหว่างศูนย์บริการ (Integrated Home Service center Model) ให้บริการพื้นฐานด้านสุขภาพและบริการสังคมโดยผู้สูงอายุสามารถเข้าไปรับบริการ ได้ตามความสะดวกและตามความพร้อม สถานที่จัดบริการคือ ศูนย์บริการสุขภาพ ศูนย์นันทนาการ รูปแบบการให้บริการดูแลและได้แก่ ให้คำปรึกษา การจัดการรับ-ส่ง การจัดหาอาหาร การดูแลสุขภาพอนามัย รูปแบบนี้มีข้อเด่นคือ สะดวกแก่การรับบริการ มีค่าใช้จ่ายน้อย แต่มีข้อจำกัดคือต้องมีการประสานงานกันระหว่างครอบครัวและคนให้บริการ

2. รูปแบบการดูแลและผสมผสาน (Congregate Service Model) เป็นการรวบรวมหลายบริการซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจัดการพื้นฐานมากกว่า โดยครอบครัวมีบทบาทน้อยเพราะสถาบันให้การดูแลและบริหารจัดการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุซึ่งสถานที่จัดคือครอบครัวอุปถัมภ์ บ้านพักคนชรา ให้บริการอาหารนันทนาการคนดูแล และรถรับส่งเพื่อไปรักษาพยาบาล แตกต่างจากแบบผสมผสานคือมีสถาบันเข้ามาให้บริการ และบริการส่วนใหญ่ที่จัดให้ก็เป็นบริการพื้นฐาน

ภายในบ้าน ข้อดี คือ มีบริการที่ครบวงจรครอบคลุมทุกความต้องการของผู้รับบริการ ข้อจำกัดคือ เรื่องค่าใช้จ่ายในบริการต่าง ๆ

3. รูปแบบการดูแลที่บ้าน (Home Care Model) คือการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ที่บ้าน เป็นการหลีกเลี่ยงการนำผู้สูงอายุไปอยู่กับสถาบัน โดยสถานที่จัดบริการคือบ้าน รูปแบบการให้บริการได้แก่ บริการอาหาร บริการดูแลสุขภาพ การดูแลสุขภาพอนามัยที่บ้าน เยี่ยมบ้าน บริการรถรับ-ส่งเพื่อไปรักษาพยาบาลข้อเด่น คือ เป็นการส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองที่บ้าน เพื่อความพึงพอใจของผู้ป่วยและครอบครัวต่อบริการ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้สูงอายุและญาติแต่มีข้อจำกัด คือ ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ขาดการติดตามที่สม่ำเสมอ ให้ความร่วมมือของครอบครัว

4. รูปแบบการดูแลในสถานบริการ (Institution Care Model) คือการดูแลในสถาบันเพื่อให้ระดับความพึ่งพาตนเองลดน้อยลง สถานที่จัดบริการคือ หน่วยงานที่ให้การดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล โดยมีบริการคือ ห้องพัก การทำความสะอาด การให้การพยาบาล การดูแลทางการแพทย์ นันทนาการและบริการงานสังคมอื่น รูปแบบนี้มีข้อเด่นคือ การให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงโดยเฉพาะที่มีปัญหาสุขภาพ แต่มีข้อจำกัดคือ ต้องอาศัยการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐมาก ดังนั้นจึงควรเป็นทางเลือกสุดท้ายสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการดูแล การบำบัดฟื้นฟูและการพักผ่อนภายหลังการเจ็บป่วย

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้ตั้งเป้าหมายของการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวในผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2559)

1. ผู้สูงอายุทุกคนได้รับการคัดกรองและมีระบบส่งเสริมป้องกันฟื้นฟูและการดูแลตามความจำเป็นในการดูแลระยะยาวโดยมีการเชื่อมโยงตั้งแต่สถานพยาบาล ชุมชน และครอบครัว
2. ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อป้องกันการเข้าสู่ภาวะพึ่งพิง
3. มีระบบการเงินการคลังที่ยั่งยืน โดยอาศัยต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กองทุนประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น โรงพยาบาล ชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัคร วัด โรงเรียน
4. มีระบบสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เช่น มีสถานที่ดูแลชั่วคราว (Respite Care) ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (Community LCT Center) การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน อาศัยบุคลากรที่มีวิชาชีพเป็นหลัก เช่น ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นอาสาสมัคร โดยมีทีมสหวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด เป็นผู้สนับสนุน ในการจัดระบบดูแลเน้นครอบครัวเป็นผู้ดูแลหลักและระบบเข้าไปสนับสนุน

5. สถานพยาบาลทุกแห่ง มีระบบสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน และครอบครัวหลักในการดูแลระยะยาวในประเทศไทย

เพื่อให้การดูแลระยะยาวบรรลุเป้าหมาย สามารถสรุปหลักการได้ ดังนี้

1. หลักการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เนื่องจากการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวประกอบด้วยการดูแลในหลายมิติ ทั้งทางด้านสุขภาพและสังคมและเป็นภารกิจของหลายหน่วยงาน ดังนั้น การ

ประสานงานและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานด้านสุขภาพและด้านสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชน และครอบครัว ต้องร่วมมือกันและกำหนดบทบาทที่ชัดเจน โดยรัฐสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สามารถดูแลให้ผู้สูงอายุ ดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพให้มีการพึ่งพาน้อยที่สุด และเมื่อเข้าสู่ภาวะพึ่งพา ก็ได้รับการดูแลในครอบครัวตามสภาพ สำหรับผู้สูงอายุที่ขาดครอบครัวดูแลก็ควรได้รับการบริการในสถานบริการของรัฐ

2. มีความครอบคลุมทั้งบริการด้านสุขภาพ และสังคมโดยการบริการทั้ง 4 มิติคือ การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคและปัญหาทางสุขภาพ อันได้แก่พฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม สิ่งแวดล้อมไม่ปลอดภัย สถานที่ทำงานไม่มีโรคต่าง ๆ ความพิการและปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การรักษาโรคระดับต้น การรักษากลุ่มโรคเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อให้กลับมามีสภาวะสุขภาพที่เหมาะสมอีกครั้ง นอกจากนี้ต้องครอบคลุมประชากรในพื้นที่รับผิดชอบ

3. ความต่อเนื่องของการดูแล ความจำเป็นด้านสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุมีมากกว่าหนึ่งมิติ จึงมีความจำเป็นในการเชื่อมโยงกิจกรรมการให้บริการให้เกิดเป็นสหสาขาการจัดการ มีบริการที่ต่อเนื่องและการดำเนินงานการติดตามประเมินผล และกำกับการจัดระบบการจัดบริการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. ตอบสนองกับวิถีชีวิตและบริบทของพื้นที่ ด้วยบริบทของพื้นที่มีปัจจัยหนุนเสริมแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดบริการ ควรจัดให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ส่งเสริมการประยุกต์และพัฒนานวัตกรรมปัญหาท้องถิ่น ด้านสุขภาพในการจัดบริการ

5. เป็นระบบที่เป็นธรรม การจัดบริการควรมีความเป็นธรรมทั้งในด้านการเข้าถึงและการใช้ระบบการเงินการคลังที่มีความเป็นธรรมในการจ่ายเงินสมทบให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่สอดคล้องกับความจำเป็นโดยไม่ถูกจำกัดด้วยความสามารถในการจ่าย

สรุปได้ว่า จากสภาพการณ์ในปัจจุบันการดูแลระยะยาวผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกับหลักการที่กล่าวมาคือ รัฐจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ ตามสภาพปัญหาและพัฒนา รูปแบบให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ ในหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำร่องในการดำเนินโครงการรับถ่ายโอนภารกิจมาบริหารจัดการในรูปแบบกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่บริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการกองทุน ที่คณะกรรมการมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานรัฐ ตัวแทนชุมชน ตัวแทนผู้สูงอายุ ทำให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเชื่อมต่อกับชุมชน อาสมัคร และครอบครัวของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้สวัสดิการตามสิทธิประโยชน์ที่กฎหมายกำหนด

นวัตกรรมกระบวนการ

นวัตกรรม (Innovation) เป็นคำที่ทำให้เกิดกระแสของสังคมขึ้นในประเทศไทยโดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่าเป็นสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้

ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม นวัตกรรมเป็นกระบวนการที่เกิดจากการนำความรู้และความคิดสร้างสรรค์ผนวกกับความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างให้เกิดเป็นธุรกิจนวัตกรรมหรือธุรกิจใหม่ อันจะนำไปสู่การลงทุนใหม่ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (ปริญทร์ ศรีศุภลักษณ์ และคณะ, 2563)

กระบวนการสร้างนวัตกรรมเกิดขึ้นได้จากหลากหลายวิธี เช่น จากความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) จากความต้องการแก้ไขปัญหา (Problem) จากการจัดการและต่อยอดองค์ความรู้ (Knowledge Management) และจากการปรับปรุงและพัฒนา (Improvement) ซึ่งวิธีการปรับปรุงพัฒนานี้เป็นที่นิยมในการสร้างนวัตกรรม เนื่องจากประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ อีกทั้งมีโอกาสสำเร็จสูง สามารถไปใช้ได้ทั้งนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) โดยขั้นตอนปรับปรุงพัฒนาเริ่มจากจุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการเดิม ประกอบกับการประเมินความบกพร่องหรือความพึงพอใจของผู้ใช้นามาเป็นข้อมูลป้อนเข้า (Input) เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุและปัจจัยที่แท้จริงของปัญหาและก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการหรือผลิตภัณฑ์ (อรุณี ชัยสวัสดิ์, 2560) เงื่อนไขการเกิดนวัตกรรม นวัตกรรมเป็นสิ่งที่สามารถพบเจอได้ทั่วไปในทุกหน่วยงานโดยอาจแทรกซึมอยู่ในรูปแบบนวัตกรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากในยุคโลกาภิวัตน์ (ภาวิณี ลักขร และกฤษฎวรรณ โล่ห์ชรินทร์, 2562)

สำหรับประเทศไทยมีเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมโดยการศึกษาจากองค์กรหรือหน่วยงานที่ได้รางวัลด้านนวัตกรรม ซึ่งได้แก่การมีโครงสร้างองค์กร การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ การสร้างแรงจูงใจ การมีผู้นำและวัฒนธรรมองค์กรที่ดี การที่นวัตกรรมประสบความสำเร็จได้นั้นยังมีเงื่อนไขที่สำคัญเป็นเงื่อนไขทางสังคม ได้แก่ การมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนทางสังคมบางอย่างสามารถสร้างขึ้นได้ เช่น การศึกษาสูง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากหน่วยงานต้นแบบ หรือมีความเป็นเลิศในนวัตกรรมที่ประชาชนแต่ละท้องถิ่นสนใจ ที่จะสร้างสรรค์ขึ้นมา นวัตกรรมทางสังคม ไม่ใช่สิ่งที่เพียงแค่ส่งผลต่อสังคมแต่เป็นการสร้าง “สังคมที่เปลี่ยนแปลง” ผ่านกระบวนการความร่วมมือของคนในสังคมและผ่านปฏิบัติการทางสังคมที่ต้องการความยืดหยุ่น เปิดกว้างเป็นพลวัตรในกระบวนการปฏิบัติที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทและปฏิบัติซ้ำกระทั่งกลายเป็นกิจวัตรของคนในสังคม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change) นวัตกรรมทางสังคมจะแสดงถึงรูปแบบของการสร้างสรรค์ที่จะนำไปสู่การปฏิรูปสถาบันหน่วยงาน หรือนโยบายใหม่ ๆ (ทรงศักดิ์ รักพ่วง และภุชงค์ เสนานุช , 2562)

Murray Mulgan and Caulier-Grice แบ่งขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคมออกเป็น 6 ขั้นตอนได้แก่

1. เกิดแรงบันดาลใจและแรงขับเคลื่อนจากภายในเป็นพลังเชิงบวกที่มักจะมาจากแรงบันดาลใจจากปัญหาหรือโจทย์ทางสังคมต่าง ๆ มากกระตุ้นให้บุคคลหรือกลุ่มต้องการจะเปลี่ยนแปลง

สภาพแวดล้อมนั้น หรืออาจมาจากการค้นพบองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ขึ้นมาก่อนแล้วจึงนำมาประยุกต์ใช้

2. การระดมความคิดเห็นในการเสนอทางออก หลังจากทำความเข้าใจปัญหาไม่ชัดเจนพอสมควร แล้วก็จะเป็นการนึกถึงข้อเสนอที่แตกต่างจากเดิม โดยเน้นกระบวนการระดมสมอง และเชื่อมโยงองค์ความรู้จากภาคส่วนต่าง ๆ

3. การทดลองความคิดเป็นช่วงเวลาของการนำไปประยุกต์ใช้จริงพยายามสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. การทำให้ยั่งยืนถือเป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการมองระยะยาวเพื่อหาวิธีทำให้นวัตกรรมนั้น ๆ สามารถอยู่ได้ต่อไป เช่น แหล่งทุน ช่องทางใหม่เพื่อมาสนับสนุน การระดมเข้ามาทำงาน หรืออาจส่งเสริมให้เกิดข้อเสนอเชิงนโยบาย

5. การขยายผลให้เกิดในระดับกว้างขึ้น นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จมักจะขยายตัวในวงกว้างและอาจสร้างรายได้ในขั้นนี้ โดยผู้สนับสนุนหรือรัฐมีบทบาทสูงที่จะช่วยให้เกิดการแพร่หลายของนวัตกรรม เช่น ผ่านภาคีความร่วมมือ ระหว่างภาคเอกชน หรือภาคท้องถิ่น

6. สร้างการเปลี่ยนแปลงระบบโดยจุดมุ่งหมายนวัตกรรมทางสังคมทุกรูปแบบ คือ การกระทำทางสังคมรูปแบบใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการ

นวัตกรรมการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุ

จากแนวนโยบายสวัสดิการแห่งรัฐที่รัฐดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุตามที่กฎหมายกำหนดนั้นมีการดำเนินการตามแผนและยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสามารถดำเนินการได้ครอบคลุมเป็นรูปธรรม ในปี 2562 มีผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 9.66 ล้านคน เป็นเงินงบประมาณ 76,280 ล้านบาท การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยที่มีการขับเคลื่อนผ่านนโยบายการจัดระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีหลายกิจกรรมที่ยังดำเนินการได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2563)

กิจกรรมในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (LTC center) ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับว่าเป็นนวัตกรรมกระบวนการจัดสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้สูงอายุ เพราะเป็นการบูรณาการงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบริหารจัดการร่วมกัน โดยยึดเอาผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลาง และบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทั้งรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน อาสาสมัคร ครอบครัว และผู้สูงอายุ

จากกรอบแนวคิดการจัดบริการด้านสุขภาพ ของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าในหลายพื้นที่ประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลในทุกมิติโดยการบริหารจัดการโดยคณะอนุกรรมการฯ เป็นผู้บริหาร

สรุป นวัตกรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ผนวกกับความสามารถในการบริหารจัดการ นวัตกรรมเป็นสิ่งที่สามารถพบเจอได้ทั่วไป โดยเฉพาะองค์กรที่

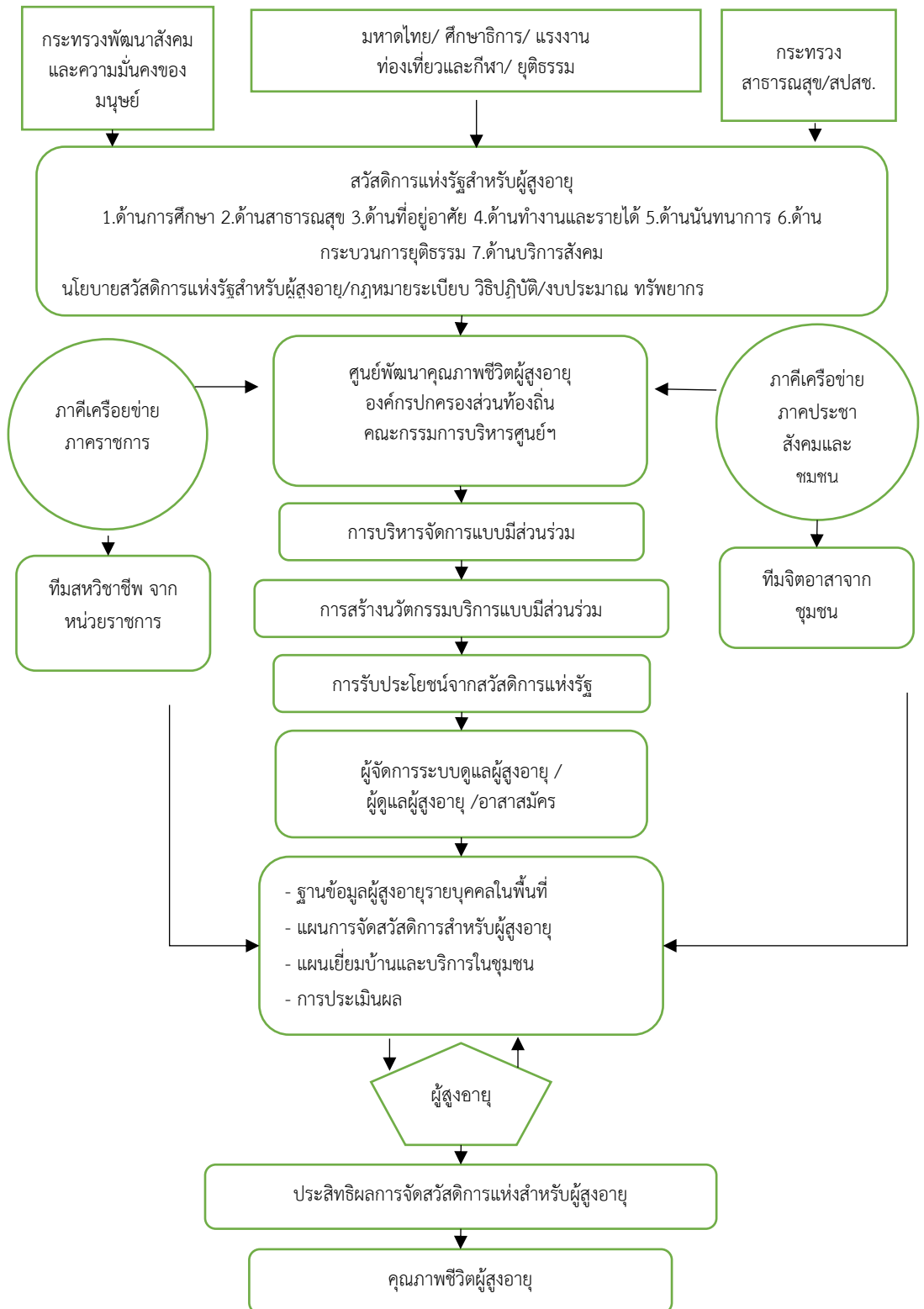
สร้างแรงบันดาลใจและแรงขับเคลื่อนจากภายในเป็นพลังเชิงบวกมากระตุ้นให้บุคคลหรือกลุ่มต้องการจะเปลี่ยน มีการระดมความคิดเห็นในการเสนอทางออกเน้นกระบวนการระดมสมองและเชื่อมโยงความรู้ กระทำสิ่งหรือวิธีการใหม่ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ และประเมินผล หากได้ผลดี ก็ขยายผลให้เกิดในระดับกว้างขึ้น นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จจะขยายตัวในวงกว้างรัฐมีบทบาทสูงที่จะช่วยให้เกิดการแพร่หลายของนวัตกรรม เป็นการกระทำทางสังคมรูปแบบใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการ

นวัตกรรมกระบวนการจัดสวัสดิการแห่งสำหรับผู้สูงอายุ

จากการวิเคราะห์พบว่าสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่รัฐจัดให้นั้น มาจาก พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งสวัสดิการแต่ละประเภทยังมีเจ้าภาพหลักกระจายอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ เมื่อจะจัดสวัสดิการก็จะสร้างช่องทางการจัดสวัสดิการลงมาตามหน่วยในสังกัดที่อยู่ส่วนภูมิภาคคือหน่วยงานระดับจังหวัดแต่เมื่อระดับอำเภอหรือพื้นที่ก็จะอาศัยหน่วยงานอื่นช่วยจัดสวัสดิการแทน ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุที่กระจายอยู่ตามชุมชนไม่สะดวกที่จะเข้ามารับสวัสดิการในระดับอำเภอ ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ห่างไกลหรือชายขอบไม่ได้รับสวัสดิการที่รัฐจัดให้ ทำให้ความครอบคลุมของการจัดสวัสดิการไม่ทั่วถึงไม่ครอบคลุม

ดังนั้นการพัฒนารูปแบบให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกองทุนย่อยในกองทุนระดับตำบล โดยมีคณะอนุกรรมการฯ มาทำหน้าที่บริหารจัดการสวัสดิการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุแล้ว หลายแห่งได้พัฒนารูปแบบบูรณาการภารกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุด้านสังคม และอื่นมาบริหารจัดการร่วมกันทำให้การจัดสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้สูงอายุมีความทั่วถึง และตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และชุมชนได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดนวัตกรรมกระบวนการการจัดสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดนวัตกรรมกระบวนการการจัดสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้สูงอายุ

การดำเนินการของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพในการบูรณาการงานจัดสวัสดิการของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่จึงจะเป็นนวัตกรรมการบูรณาการการจัดสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่และของผู้สูงอายุ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยคณะกรรมการที่มาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนผู้สูงอายุ ตัวแทนภาคประชาสังคม ทำหน้าที่คำแนะนำ บริหารทรัพยากรที่ได้รับการถ่ายโอน อนุมัติแผนปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ติดตามการดำเนินงานของศูนย์ฯ
2. มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดการระบบ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นร่วมปฏิบัติงาน ทั้งงานบริการด้านสุขภาพ และบริการด้านสังคม บริการเชิงรุกลงในชุมชน เป็นบริการแบบมีส่วนร่วมและสร้างนวัตกรรมบริการ
3. มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุรายบุคคลของชุมชน มีการคัดกรองผู้สูงอายุ เพื่อใช้จัดทำแผนจัดสวัสดิการตามความจำเป็นที่ควรจะได้รับ มีแผนปฏิบัติการ มีการให้บริการ มีการเยี่ยมบ้าน
4. มีการรายงาน การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของพื้นที่นั้น ๆ

บทสรุป

สรุปแนวคิดการพัฒนาวัตกรรมการบูรณาการเชิงบูรณาการสำหรับกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการแห่งรัฐในการดูแลระยะยาวผู้สูงอายุ ควรจัดให้ครอบคลุม 4 เสาหลัก คือ การให้บริการทางสังคม การประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคมและการสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม และ 7 ด้านบริการสังคม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนเนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่ซึ่งรู้สภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นอย่างดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุต้องร่วมบูรณาการงานและทรัพยากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะได้รวบรวมเข้ากับทุนทางสังคมของชุมชนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนให้สามารถจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิริติ กิจธีระวุฒิจันทร์ และนิทรา กิจธีระวุฒิจันทร์. (2561). ทิศทางของการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน. *วารสารพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 36(4), 15-24.
- ชฎารัตน์ เกื้อสุข และคณะ. (2558). รูปแบบการดำเนินงานผู้สูงอายุระยะยาว รพ.สต.ท่ากว้าง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. *พยาบาลสาร*, 42(พิเศษ), 187-192.

- ทรงศักดิ์ รักพ่วง และภุชงค์ เสนานุช. (2562). นวัตกรรมทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ: ความสำคัญต่อสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 7(14), 205-215.
- ปาณิสรา บุนนฤตกลิน. (2561). การดูแลระยะยาวกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน: บทบาทพยาบาล. *วารสารพยาบาลสมาคมภาคใต้ไทย*, 11(1), 47-59.
- ปิยากร หวังมหาพร และคณะ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารสหวิทยาการวิจัย*, 8(1), 33-41.
- ปริญทร์ ศรีศัลลักษณ์ และคณะ. (2563). นวัตกรรมในการดูแลผู้สูงอายุ ในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิจัยสาธารณสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 9(2), 47-54.
- ภาวิณี ลักขร และกฤษฎวรรณ โล่ห์วรินทร์. (2562). เงื่อนไขการเกิดนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 10(2), 109-126.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2562). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2561*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- . (2564). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2563*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). *การเกื้อหนุนทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ: พื้นที่ศึกษาในเขตภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- . (2547). *ผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว*. เอกสารการประชุมเวทีระดมความคิดเห็นต่อประเด็นนโยบาย เรื่องระบบการดูแลและกำลังคนในการดูแลผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ .
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2554). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเรื่อง สู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายในปี พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2559). *คู่มือสนับสนุนการบริหารจัดการระบบบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- อาภรณ์ ชีวะเกียงไกร. (2560). ผลกระทบของสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. สืบค้น 11 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/116354>.
- อรุณี ชัยสวัสดิ์. (2560). *กระบวนการสร้างนวัตกรรม*. สืบค้น 11 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.tistr.or.th/tistrblog/?p=3574>.
- Murray, R., Mulgan, G., and Caulier-Grice, J. (2008). *Generating Social Innovation: Setting an Agenda, Shaping Methods and Growing the Field*. Retrieved June 11, 2022, from <http://www.socialinnovationexchange.org/node/1167>.

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับนักกำหนดอาหารวิชาชีพ Personal Data Protection Act and Thai Dietitians

วรวิทย์ ศรีสุขทวีรัตน์¹ วิทยาธร ท่อแก้ว² สุภาภรณ์ ศรีดี³ ตะวัน เดชภีรตนมงคล⁴ กมล ไชยสิทธิ์⁵
Varit Srisukthaveerat, Wittayatorn tokaew, Supaporn Sridee, Tawan Detpiratmongkol,
Kamon Chaiyasit

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งเสนอเกี่ยวกับการสื่อสารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับนักกำหนดอาหารวิชาชีพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักกำหนดอาหารวิชาชีพเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการกระทำต่างๆ ที่มีความจำเป็นต้องทราบเพื่อที่จะนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพที่มีการบัญญัติในกฎหมายและประกาศหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นกฎหมายที่ยกระดับบรรทัดฐานกฎหมายและประกาศของบุคคลากรด้านการแพทย์หลายฉบับซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลถือเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่งของผู้ป่วยที่นักกำหนดอาหารวิชาชีพในฐานะบุคคลากรด้านการแพทย์มีการนำไปใช้เพื่อการประกอบการตัดสินใจในวางแผนการดูแล รักษาผู้ป่วย ด้วยการกำหนดอาหาร จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ทางกฎหมายและเพื่อป้องกันการกระทำที่เป็นละเมิดสิทธิของผู้ป่วยในข้อมูลส่วนบุคคลจากการประกอบวิชาชีพ และป้องกันตนเองจากการเกิดข้อพิพาททางกฎหมายอันนำไปสู่บทลงโทษตามกฎหมาย ถึงแม้ว่าการกระทำของของนักกำหนดอาหารมีเจตนาในการการดูแล บำบัด

คำสำคัญ (Keywords): กฎหมาย; ข้อมูลส่วนบุคคล; นักกำหนดอาหารวิชาชีพ

Received: 2022-07-02 Revised: 2022-09-10 Accepted: 2022-09-12

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชานิติศาสตร์ แขนงวิชานวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Ph.D. candidate, Curriculum of Communication innovation for Political and Local Administration, Sukhothai Thammathirat Open University Corresponding Author e-mail: varit.srisukthaveerat@gmail.com

² สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, e-mail: Wittayatorn@gmail.com

³ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, e-mail: Caasssup@yahoo.com

⁴ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University, e-mail: Tawan.pit@gmail.com

⁵ ที่ปรึกษาสำนักประธาน ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์, Consultant, Presidential office Chulabhorn Royal Academy, e-mail: Kamon.cha@cra.ac.th

Abstract

The purpose of this article is communicate about personal data protection act among dietitian. This information must know in dietitian who practice dietetic. This act improves standard of patient data security in hospital. The function of this act works with other medical law and ethics for person data protection of patients. The personal data is the patient's property. Dietitians use personal data of patient; disease, medical condition etc. for recommend the food and diet therapy in each patient. From the workflow of dietitian involve in person data of patient then the personal data protection act will involve to control the process of data also. Dietitian must know this act for prevent the violent of PDPA from dietetic practice.

Keywords: Law; Personal Data Protection; Dietitians

บทนำ (Introduction)

การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล เกิดความรู้ ทักษะ และนำไปสู่การปฏิบัติ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533) ให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ และเป็นไปตามบรรทัดฐานที่มีการจัดตั้งเอาไว้เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำที่สร้างความแตกแยกของกลุ่มคน โดยที่ในทางสังคมเป็นที่รู้จักกันคือ กฎหมาย ซึ่งตัวกฎหมายมีสภาพบังคับ นั้นหมายความว่า ผู้ที่กระทำหรืองดเว้นกระทำตามกฎหมายที่กำหนดต้องถูกลงโทษ และบุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้ โดยมีการบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 64 (ประมวลกฎหมายอาญา, 2499) การสื่อสารจึงมีบทบาทที่เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นทราบถึงสิทธิและหน้าที่ ที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายใหม่ที่เพิ่งมีผลบังคับ นั้นคือพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 (2562) หรือที่รู้จักอย่างแพร่หลายในชื่อกฎหมาย PDPA (Personal Data Protection Act) ที่มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2565 ทำให้กระทบต่อสิทธิ และหน้าที่ของบุคคลในสังคมเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งหนึ่งในวิชาชีพ นั้นคือนักกำหนดอาหารวิชาชีพ โดยบุคคลที่ประกอบวิชาชีพมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบในเรื่องข้อมูลกฎหมาย คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งก่อนพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มีการประกาศใช้นั้นมีข้อมูลกฎหมายและประกาศหลายฉบับที่เป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเป็นการป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลมิให้เกิดการรั่วไหลจากบุคลากรด้านการแพทย์ เพื่อไม่ให้บุคคลทั่วไปนั้นถูกละเมิดสิทธิ จนนำไปสู่ข้อขัดแย้งและนำไปสู่บทลงโทษต่างๆ ที่เกิดขึ้น

นักกำหนดอาหารถือเป็นวิชาชีพที่มีกฎหมายควบคุมโดยประกาศออกมาเป็นสาขาหนึ่งของการประกอบโรคศิลปะอย่างเป็นทางการ ตามพระราชบัญญัติ เรื่อง กำหนดให้สาขากำหนดอาหารเป็นสาขากการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2563 (2563) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2563 ถือว่าพลิกโฉมบทบาทนักกำหนดอาหารอย่างสิ้นเชิง ทำให้บทบาท

ของนักกำหนดอาหารมีความชัดเจนถึงอำนาจที่จะกระทำการใดๆ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบโรคศิลปะ ที่ให้วิชาชีพนักกำหนดอาหาร กระทำหรือมุ่งหมายจะกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการวินิจฉัยปัญหาโภชนาการโดยประเมินภาวะโภชนาการของผู้ป่วย วิเคราะห์และวางแผนการให้โภชนาบำบัด การให้คำปรึกษา ติดตาม ประเมินผล ส่งเสริม และฟื้นฟูภาวะโภชนาการ ทั้งนี้ยังรวมถึงการดัดแปลงอาหารเฉพาะโรคให้เป็นไปตามแผนการรักษาเพื่อให้เหมาะสมกับโรคและภาวะโภชนาการ ซึ่งทั้งนี้ต้องกล่าวว่าบทบาทของวิชาชีพนักกำหนดอาหาร จะต้องมีการทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่นเนื่องจากกฎหมายมีการระบุถึงการกระทำต้องทำเป็นไปตามแผนการรักษาเพื่อให้เหมาะสมกับโรคและภาวะโภชนาการนั้น ๆ อาทิเช่น วิชาชีพเวชกรรม ผู้ซึ่งวินิจฉัยโรคของผู้ป่วย และกำหนดแผนการรักษา โดยนักกำหนดอาหารวิชาชีพเข้ามามีบทบาทที่ช่วยส่งเสริมภาวะโภชนาการผู้ป่วยนั้น ๆ เช่น ในผู้ป่วย โรคเบาหวาน ผู้ป่วยโรคไต เป็นต้น

นอกเหนือจากการรับทราบยาตามทีวิชาชีพเวชกรรมสั่งจ่าย อีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยผู้ป่วยนั้นคืออาหาร ที่สามารถควบคุม ส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วย นักกำหนดอาหารวิชาชีพจึงเข้ามามีบทบาทในการกำหนดอาหาร ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณ การเลือกชนิดของอาหารเพื่อให้เหมาะสมในการส่งเสริมโรคของผู้ป่วยนั้น ๆ จึงนับว่าเป็นการวิเคราะห์และวางแผน โดยที่การที่กระทำกับโรคนั้น นับว่าเป็นการใช้อาหารในการรักษา หรือที่เรียกว่า โภชนาบำบัด อย่างไรก็ตามนอกจากการวางแผนกำหนดอาหาร วิเคราะห์แล้ว เมื่อผู้ป่วยได้ถูกกำหนดอาหารหรือสารอาหารที่วิชาชีพนักกำหนดอาหารกำหนดแล้ว ยังมีกระบวนการ การติดตามผล ประเมินผล ผู้ป่วยนั้น ๆ เพื่อทราบถึงผลลัพธ์ ที่มีการวางแผน เมื่อเป็นวิชาชีพที่กระทำต่อมนุษย์สิ่งที่คำนึงถึงคือความปลอดภัยเป็นอันดับแรก โดยหมายถึงมีการประเมิน การให้คำปรึกษา ส่งเสริม ฟื้นฟูได้อย่างถูกต้อง ตรงตามโรคที่ผู้ป่วยนั้นควรได้รับ ซึ่งนอกเหนือจากการรักษาที่เป็นไปตามแผนการรักษานั้นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงนั้นคือ ข้อมูลของผู้ป่วย โดยปกติแล้วข้อมูลของผู้ป่วยมักเป็นความลับของผู้ป่วยที่เป็นของเฉพาะบุคคลและไม่ต้องการให้ผู้อื่นที่นอกเหนือจากผู้ทำการรักษาเป็นผู้ทราบข้อมูลนั้น เนื่องจากบางข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่มีความอ่อนไหว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่ทำการประกอบการวิชาชีพจะต้องเก็บความลับต่างๆ เอาไว้เฉพาะตนเองหาก ไม่ได้รับความยินยอมในการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ จากผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้นคือ ผู้ป่วย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เพื่อนักกำหนดอาหารวิชาชีพเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลและเป็นการป้องกันการกระทำจากการประกอบวิชาชีพนักกำหนดอาหารเพื่อให้เพื่อให้ลดความเสี่ยงต่อการเกิดข้อพิพาททางกฎหมายที่นำไปสู่บทลงโทษ และส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน รวมถึงเป็นการปิดช่องโหว่ที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำเพื่อทำให้ทั้งนักกำหนดอาหารและผู้ที่มาใช้บริการเกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยได้มีการประกาศใช้เป็นทางการเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2562 ในราชกิจจานุเบกษา โดยที่ใช้ชื่อว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 (2562) และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2565 ได้มีการยึดหลักการตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปที่มีชื่อว่า General Data Protection Regulation (GDPR) เป็นกฎหมายที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากการถูกละเมิด โดยเป็นข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนของเจ้าของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และข้อมูลที่มีความอ่อนไหวโดยกฎหมายให้การคุ้มครองข้อมูลที่มีความอ่อนไหวเข้มงวดกว่าข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล อันเป็นแนวทางตามแบบของสหภาพยุโรป กล่าวคือจะสามารถประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อมี ฐานทางกฎหมาย (law basis) ในการอนุญาตให้จัดเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล โดยจะต้องชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่จะทำการจัดเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ด้วยความละเอียดรอบคอบให้เจ้าของข้อมูลทราบมีเช่นนั้นอาจทำให้เกิดข้อขัดแย้งเกิดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับที่ตามกบมาตรา 24 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องความยินยอม (consent) ถือเป็นฐานที่มีความสำคัญเนื่องจากเจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะเลือกการจัดการข้อมูลของตนเอง เว้นแต่ในส่วนที่กฎหมายมีข้อยกเว้นอยู่ 6 ฐาน นั้นคือ

- 1) การจัดทำประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นการศึกษาวิจัย สถิติ ที่มีมาตรการป้องกันอย่างเหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
- 2) ป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล
- 3) เพื่อปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญา
- 4) เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล
- 5) เพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ประโยชน์ดังกล่าวมีความสำคัญน้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานในข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
- 6) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

โดยข้อมูลส่วนบุคคล นั้นหมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ บัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น และอีกส่วนหนึ่งคือข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว หมายถึง ข้อมูลที่เป็นเรื่องส่วนบุคคลโดยแท้ของบุคคล แต่มีความละเอียดอ่อน เช่น ข้อมูลด้านเชื้อชาติ ข้อมูลทางพันธุกรรม ข้อมูลประวัติการเจ็บป่วย รสนิยมทางเพศ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่จะทำการเก็บนั้นจึงต้องใช้ความระมัดระวังในการเก็บข้อมูล หรือมีการนำข้อมูลต่างๆ มาใช้ หรือส่งต่อข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่มีความอ่อนไว้นั้นอาจส่งผลกระทบต่อทางเลือก

ปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ถือว่าเป็นการแทรกแซงสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นๆ (ปิยบุตร บุญอร่าม เรื่อง และคณะ, 2564) ซึ่งผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ควบคุมข้อมูล และ ผู้ประมวลผลข้อมูล โดยสามารถเป็นได้ทั้งบุคคลและนิติบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจหรือดำเนินการในกิจกรรมการเก็บข้อมูล ใช้ หรือเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นๆ นอกเหนือจากผู้ควบคุมข้อมูล และ ผู้ประมวลผลข้อมูล อีกหนึ่งบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องที่สำคัญที่กฎหมายให้สิทธิไว้นั้นคือเจ้าของข้อมูลที่จะทำการอนุญาตการใช้ในกิจกรรมต่างๆ โดยกฎหมายได้มีกำหนดสิทธิต่างๆ ของเจ้าของข้อมูลไว้ดังนี้

- 1) สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ (มาตรา 23)
- 2) สิทธิในการขอให้แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 35)
- 3) สิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนเอง (มาตรา 30(1))
- 4) สิทธิในการขอรับและให้โอนข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 31(1))
- 5) สิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 32(1))
- 6) สิทธิขอให้ลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 33(1))
- 7) สิทธิในการเพิกถอนความยินยอม (มาตรา 19(5))
- 8) สิทธิในการระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 34(1))
- 9) สิทธิในการร้องเรียนผู้ควบคุมหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 73(1))

ซึ่งสิทธิต่างๆ ของเจ้าของข้อมูลถือว่าเป็นเรื่องสำคัญผู้ที่ทำการเก็บ รวบรวมข้อมูล ใช้ หรือเผยแพร่มีความจำเป็นต้องทราบถึงรายละเอียดที่เจ้าของข้อมูลพึงมีตามที่กฎหมายได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งหากเจ้าของข้อมูลข้อมูลประสงค์ที่จะต้องการทำตามสิทธิที่ตนเองพึงจะมี บุคคลหรือนิติบุคคลผู้นั้นจะต้องทำตามที่เจ้าของข้อมูลต้องการเพื่อปราศข้อขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีการคุ้มครองเจ้าของข้อมูลเป็นอย่างมากโดยเป็นให้สิทธิเจ้าของข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับการประกอบธุรกิจและอาชีพต่างๆ ทุกรูปแบบในปัจจุบัน ที่มีการนำข้อมูลต่างๆ มาประกอบการการใช้เพื่อให้ประโยชน์ต่อธุรกิจหรือการประกอบอาชีพ ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดรายได้เป็นอย่างมาก จึงมีออกกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดจากเจ้าของข้อมูลไม่ว่าจะได้มาซึ่งข้อมูลจากช่องทางใดช่องทางหนึ่งก็แล้วแต่ ไม่ว่าจะเป็น การซื้อขาย การเก็บ หรือวิธีการอื่นๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายเพื่อให้คุ้มครองข้อมูลได้อย่างถูกต้อง มีกระบวนการการเก็บข้อมูล มีการชี้แจงรายละเอียดของข้อมูลที่จะอนุญาตให้ความยินยอมอย่างชัดเจนตามฐานที่กฎหมายมีการตั้งกฎเกณฑ์ไว้ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง เพื่อปราศจากข้อพิพาทจนนำไปสู่บทลงโทษทางกฎหมาย ทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และโทษทางปกครอง

กฎหมายและประกาศที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรด้านการแพทย์

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องข้อมูลของผู้ป่วยที่มีจำนวนมาก ทั้งมีการออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติและรวมถึงประกาศต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ไม่เกิดการกระทำผิดโดยการละเมิดสิทธิของผู้ป่วยในด้านข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีการบังคับใช้ทั้งบุคคลและนิติบุคคลภายในประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นเองผู้ประกอบการวิชาชีพและองค์กรนั้นต้องทำตามมิฉะนั้นจะมีบทลงโทษตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 (2550) มาตรา 7 ได้บัญญัติไว้ว่า “ข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคล เป็นความลับส่วนบุคคล ผู้ใดจะนำไปเปิดเผยในประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียหายไม่ได้ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของบุคคลนั้นโดยตรง หรือมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผย แต่ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ผู้ใดจะอาศัยอำนาจหรือสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการหรือกฎหมายอื่นเพื่อขอเอกสาร เกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลที่ไม่ใช่ของตนไม่ได้

ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการรักษาจริยบรรณแห่งผู้ประกอบการโรคศิลปะ พ.ศ.2559 (2559) ข้อที่ 22 ระบุไว้ว่า “ผู้ประกอบการโรคศิลปะต้องไม่เปิดเผยความลับผู้ป่วย ซึ่งตนทราบมาเนื่องจาก เว้นแต่ได้รับความยินยอมของผู้ป่วยหรือเมื่อต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือตามหน้าที่”

ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พ.ศ. 2559 (2560) ในหมวดที่ 5 เรื่องการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย (Protection of Patient Privacy)

ข้อ 19 หลักการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศและการไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย (Protecting Information Security and Non-Disclosure of Patient Information) โดยที่มีการระบุไว้ว่า ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศและข้อมูลสารสนเทศ (information security) อยู่เสมอ พึงระมัดระวังไม่ให้งานใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของตนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือละเมิด ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลผู้ป่วย และพึงระมัดระวังไม่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ข้อมูลผู้ป่วยจากการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์โดยไม่มีความจำเป็นและสมควร

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงตระหนักในหน้าที่ตามกฎหมายในการคุ้มครองความลับ (confidentiality) และความเป็นส่วนตัว (privacy) ของข้อมูลผู้ป่วย และพึงหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยในประการที่สามารถระบุตัวตนของผู้ป่วยได้ เว้นแต่ จะได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยหรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และแม้จะได้รับความยินยอมแล้วก็ตาม ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงพิจารณาข้อดี ข้อเสียของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ดังกล่าว ทั้งผลต่อผู้ป่วย ตนเอง และประโยชน์สาธารณะ ประกอบกันอย่างรอบคอบ

ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพประสงค์จะเผยแพร่เนื้อหาที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยในสื่อสังคมออนไลน์เพื่อประโยชน์ต่างๆ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพด้วยกัน การแลกเปลี่ยนความเห็นทางวิชาการ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ป่วย ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงลบ (de-identify) ข้อมูลระบุตัวตน (identifiers) ของผู้ป่วยทั้งหมด และรายละเอียดอื่นที่อาจทำให้ผู้อื่นสามารถระบุตัวตนของผู้ป่วยได้อีกก่อน

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงระมัดระวังการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยที่แม้ไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในประการที่สามารถระบุตัวตนของผู้ป่วยได้โดยตรง แต่มีการระบุรายละเอียดมากพอที่จะทำให้ผู้อื่นสามารถคาดเดาหรือระบุตัวตนของผู้ป่วยในภายหลังได้ (re-identification) เช่น แม้ไม่ได้มีการระบุชื่อหรือเลขประจำตัวผู้ป่วย แต่มีการเปิดเผยสถานพยาบาลของผู้ป่วย และ/หรือ หมายเลขเตียง ที่ผู้ป่วยนอนอยู่ เป็นต้น

และ ข้อ 20 ได้กล่าวถึงหลักการให้ความยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าว (Informed Consent) โดยระบุไว้ว่า ในการขอความยินยอมจากผู้ป่วยหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงแจ้ง ให้ผู้นั้นทราบวัตถุประสงค์ รูปแบบ ช่องทาง และผลดีผลเสียของการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวให้ทราบและเข้าใจอย่างถ่องแท้ พร้อมทั้งมีโอกาสซักถามก่อนให้ความยินยอม ทั้งนี้ ต้องเป็นความยินยอมโดยสมัครใจอย่างแท้จริง

นอกจากกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่มีการประกาศไว้เพื่อเป็นแนวทางและข้อบังคับแล้ว ในส่วนของสภาวิชาชีพด้านสุขภาพ นั่นคือ แพทยสภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทยสภา สภากายภาพบำบัด สภาเทคนิคการแพทย์ และคณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะ ได้ร่วมมือกันออก คำประกาศสิทธิและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย (2558) เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับประโยชน์สูงสุดในกระบวนการ โดยที่ระบุถึงสิทธิของผู้ป่วย ในข้อที่ ๗ ได้ระบุไว้ว่า ผู้ป่วยมีสิทธิได้รับการปกปิดข้อมูลของตนเอง เว้นแต่ผู้ป่วยจะให้ความยินยอมหรือปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ เพื่อประโยชน์โดยตรงของผู้ป่วยหรือตามกฎหมาย

เห็นได้ว่ากฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติ ในเรื่องข้อมูลของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นของบุคลากรด้านการแพทย์มีการยึดหลักการที่สำคัญนั้นคือ หลักความเหมาะสม (Principle of Suitability) หลักความจำเป็น (Principle of Necessity) หลักความสมดุล (Principle of Proportionality Stricto Sensu หรือ Theorie du bilan) หลักความยินยอม (Volenti non fit injuria) และหลักเพื่อประโยชน์สาธารณะ (วิภาวดี ยุติธรรม, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 ที่มีการบังคับใช้ โดยกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติได้ให้ความสำคัญในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยและผู้ให้บริการ ไว้ก่อนหน้าที่จะออกพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเพื่อเป็นการปิดช่องโหว่ที่เกิดขึ้น และการสร้างบรรทัดฐานให้สูงขึ้น เพื่อให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงสิทธิที่ตนเองพึงมีในการใช้และป้องกันข้อมูลต่างๆ ของตนเอง ที่อาจเกิดการรั่วไหลของข้อมูลสู่บุคคลภายนอกที่ตนเองไม่ได้รับความยินยอม ในทางกลับกันบุคลากรด้าน

สาธารณสุขถึงแม้ว่าจะได้รับการยินยอมในการเปิดเผยข้อมูลก็ตาม แต่ควรเรียนรู้ในการปกป้องข้อมูลของเจ้าของข้อมูลเพื่อไม่เกิดการรั่วไหลเช่นเดียวกัน

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับวิชาชีพนักกำหนดอาหาร

วิชาชีพนักกำหนดอาหารเป็นวิชาชีพที่ถูกกำหนดให้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลตามกฎหมายสถานพยาบาล (พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541, 2541) โดยที่มามีการทำงานร่วมกับวิชาชีพด้านการแพทย์อื่นๆ ซึ่งนักกำหนดอาหารวิชาชีพทำหน้าที่ดูแลเรื่องภาวะโภชนาการเพื่อให้ผู้ป่วยมีภาวะโภชนาการที่ดีหรือใช้อาหารในการดูแลรักษาโรค ที่รู้จักกันว่า โภชนบำบัด และอีกหนึ่งหน้าที่นั่นคือคอยแนะนำและกำหนดภาวะโภชนาการผู้ที่เข้ามาใช้บริการ เพื่อให้การบริการทางด้านอาหารนั้นส่งเสริมต่อโรค และไม่ขัดกับโรคที่ผู้ที่เข้ารับบริการเผชิญอยู่ ซึ่งโดยปกติข้อมูลต่างๆที่นักกำหนดอาหารวิชาชีพได้รับ มักจะข้อมูลผ่านวิชาชีพอื่นที่นำข้อมูลเข้ามาในระบบเป็นฐานข้อมูล ซึ่งนักกำหนดอาหารมีอำนาจในฐานะบุคลากรทางการแพทย์จึงสามารถเข้าในระบบฐานข้อมูล และนำข้อมูลมาใช้ประกอบการทำงาน โดยข้อมูลที่ถูกบันทึกในระบบมักมีความหลากหลายของข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นโรคที่ได้รับการวินิจฉัยจากวิชาชีพเวชกรรม ข้อมูลการรักษา ข้อมูลทางด้านสุขภาพอื่นๆ จากผลห้องปฏิบัติการ ข้อมูลอื่นๆทั่วไป อาทิเช่น ยาที่มีการรับประทานอยู่ ข้อมูลแพ้อาหาร หรือแม้กระทั่งข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ามาใช้บริการที่ต้องมีผลต่อการกำหนดอาหาร ให้ผู้ป่วย เช่น โรคทางพันธุกรรม ศาสนา เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการกำหนดอาหาร ให้ผู้ป่วยรับบริการ ซึ่งหากขาดข้อมูลต่างๆ เหล่านี้การทำงานของนักกำหนดอาหารจะทำงานยากมากยิ่งขึ้น ซึ่งการที่เข้าสู่ระบบเพื่อนำข้อมูลของผู้รับบริการมาใช้ประกอบการกำหนดอาหาร นักกำหนดอาหารวิชาชีพนั้นควรคำนึงถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่นำเข้าสู่ระบบ

สอดคล้องกับการออกกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีนำมาใช้ ที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ บทบาทและความรับผิดชอบในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของอื่น โดยเฉพาะในฐานะที่นักกำหนดอาหารวิชาชีพถือเป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ป่วยหรือผู้ที่เข้ารับบริการที่เป็นข้อมูลที่มีความอ่อนไหว โดยปกติแล้วผู้ที่เข้ามาใช้บริการจะมีการยินยอมให้เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Consent) จะมีการแจ้งรายละเอียดอย่างเพียงพอก่อนที่จะมีการให้ความยินยอม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 (2550) ในมาตรา 8 ที่บัญญัติไว้ว่า “การบริการสาธารณสุข บุคลากรด้านสาธารณสุขต้องแจ้งข้อมูลด้านสุขภาพให้ผู้รับบริการการอย่างเพียงพอที่ตัดสินใจรับหรือไม่รับบริการ กรณีผู้รับบริการปฏิเสธจะให้บริการไม่ได้”

เมื่อมีการแสดงความยินยอมในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล สิ่งที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือสาระสำคัญของผู้เข้ารับบริการให้ความยินยอม เนื่องจากสาระสำคัญของการแสดงความยินยอมนั้น จะเกิดความรับผิดชอบในการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปหรือข้อมูลที่มีอ่อนไหวแก่บุคคลอื่น หรือหากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้หรือเปิดเผยข้อมูลต้องคำนึงถึงความจำเป็นของข้อมูลที่เปิดเผย นั่นคือข้อมูลเฉพาะที่มีความจำเป็นในการประกอบการทำงานนั้นๆ เช่น เมื่อนักกำหนดอาหารมีการกำหนดให้อาหารให้ผู้ป่วย จะมีการทำงานกับพ่อครัวหรือแม่ครัวเพื่อประกอบอาหาร

โดยบางข้อมูลผู้ป่วยหรือผู้ที่เข้ารับบริการ อาจไม่ต้องการให้บุคคลภายนอกจากที่มีการระบุในการให้ความยินยอม นอกเหนือจากบุคลากรด้านการแพทย์ทราบถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่สามารถที่จะระบุตัวตนของผู้เข้ารับบริการ ทั้งที่เป็นการระบุโดยตรงหรือทางอ้อม นักกำหนดอาหารจึงมีการระมัดระวังถึงข้อมูลบางอย่างที่อาจจะหลุดรอดไปได้ เช่น อาหารตามพันธุกรรม ในแต่ละบุคคลมีดีเอ็นเอ (DNA) ที่มีความแตกต่างย่อมส่งผลต่อเรื่องการรับประทานอาหารในแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ส่งผลต่อเรื่องการบริหารจัดการการกำหนดอาหารของนักกำหนดอาหารวิชาชีพให้แก่ผู้ที่มารับบริการ โดยนักกำหนดอาหารมีความจำเป็นในการนำข้อมูลดีเอ็นเอ (DNA) มาประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดอาหาร ข้อมูลในส่วนนี้การเข้าถึงข้อมูลของนักกำหนดอาหารย่อมสามารถทำได้ด้วยวิชาชีพ เพื่อกำหนดอาหารตามพันธุกรรม แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงต่อไปนั้นคือการนำข้อมูลส่งต่อไปยังบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นคือ พ่อครัวหรือแม่ครัว ที่ต้องปรุงอาหาร ซึ่งเป็นไปตามมาตรการในการปกปิดข้อมูลของผู้ที่มารับบริการเพื่อไม่ให้อาหารระบุตัวตนของผู้มารับบริการหรือข้อมูลประวัติการแพ้อาหารของผู้ป่วย ข้อมูลที่ระบุมาเพื่อประกอบการกำหนดอาหารนั้นอาจส่งผลต่อการรับรู้ถึงโรคของผู้ที่รับบริการเผชิญอยู่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความอ่อนไหวหากนำข้อมูลส่งต่อไปยังบุคคลภายนอกที่ไม่ได้รับความยินยอม จนสามารถที่ระบุถึงตัวบุคคลได้ นักกำหนดอาหารผู้นั้นย่อมมีความผิดตามกฎหมาย หรือในกรณีนักกำหนดอาหารวิชาชีพมีการกำหนดอาหารตามศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ต้องคำนึงถึงผู้ที่เข้ามาใช้บริการในสถานบริการ เนื่องจากศาสนาก็เป็นข้อมูลส่วนบุคคลอีกข้อมูลหนึ่งซึ่งเมื่อมีการให้บริการและมีความจำเป็นในการใช้บุคคลภายนอก นอกเหนือจากการให้ความยินยอมอาจจะมีความจำเป็นในการขอความยินยอมเพิ่มเติม เนื่องจากนอกเหนือจากเมนูอาหารที่นักกำหนดอาหารมีการกำหนดตามหลักศาสนา อาจมีรายละเอียดมากกว่านั้นคือ ผู้ที่ประกอบอาหารซึ่งต้องเป็นไปตามหลักศาสนาที่มีการกำหนดอย่างถูกต้อง และมีความอย่างเคร่งครัด

ถึงแม้ว่านักกำหนดอาหารวิชาชีพจะเป็นหนึ่งในบุคลากรทางด้านการแพทย์ที่โดยปกติจะถูกให้ความยินยอมให้เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้ามาใช้บริการก็ตาม แต่นักกำหนดอาหารวิชาชีพนั้นก็ยังต้องมีความเข้าใจถึงกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการประกาศใช้เนื่องจากยังมีส่วนที่ยังคงเป็นความรับผิดชอบในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่ผู้เข้ามาใช้บริการ รวมถึงสิทธิต่างๆที่มีการระบุไว้ซึ่งส่งผลต่อการยินยอมในแต่ละบุคคลมีขอบเขตที่มีความแตกต่างกันจึงเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นความรับผิดชอบ ซึ่งหากเกิดการประมาทจนทำให้ข้อมูลนั้นหลุดรอดไปยังบุคคลภายนอกย่อมส่งผลเสียตามทั้งในด้านชื่อเสียงและรวมถึงบทลงโทษตามกฎหมายที่มีการกำหนดไว้

บทสรุป

การนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยมาใช้ประกอบการกำหนดอาหาร นักกำหนดอาหารวิชาชีพยังต้องรับผิดชอบในข้อมูลของผู้ป่วยหรือผู้เข้ามาใช้บริการ เพื่อมิให้ข้อมูลที่มีความอ่อนไหวหลุดรอดแก่บุคคลอื่นที่ไม่ถูกรับอนุญาตจนส่งผลกระทบแก่เจ้าของข้อมูล นักกำหนดอาหาร

วิชาชีพจึงต้องมีความรู้ทั้งด้านกฎหมายรวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการกระทำของตน และนำไปปรับใช้กับการประกอบวิชาชีพได้อย่างถูกต้องโดยปราศจากความขัดแย้งที่นำไปสู่ข้อพิพาทที่จะเกิดอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

ประมวลกฎหมายอาญา 2499

พระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขาการกำหนดอาหารเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2563 (2563, 23 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 137 ตอนที่ 46 ก, หน้า 40-45

พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2542 (2542, 18 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 39 ก, หน้า 28-47

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 (2562, 27 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนที่ 69 ก, หน้า 52-94

พระราชบัญญัติสถานพยาบาล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559 (2559, 20 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 133 ตอนที่ 107 ก, หน้า 41-48

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 (2550, 19 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124 ตอนที่ 16 ก, หน้า 1-17

ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการรักษาจรรยาบรรณแห่งผู้ประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2559 (2559, 19 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 133 ตอนที่ 46 ง, หน้า 1-5

ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พ.ศ. 2559 (2560, 24 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 88 ง, หน้า 12

ปิยบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ. (2563). *Thailand Data Protection Guideline 3.0 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แพทยสภา, สภาการพยาบาล, สภาเภสัชกรรม, กระทรวงสาธารณสุข, ทันตแพทยสภา, สภาเทคนิคการแพทย์ และ สภากายภาพบำบัด. (2558). คำประกาศสิทธิและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2565, จาก www.mtc.or.th/file_news/file1_18.pdf.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). การสื่อสารกับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิภาวดี ยุติธรรม. (2558). ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการรักษาพยาบาล. *Academic Journal Phranakhon Rajabhat University*, 4(2), 71–80.

ระยะเชื่อมต่จากระดับชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การทำงาน The Distance from High School to Work

ศิริธันย์ ชัยธรธนาวัฒน์¹ ชนิตา มิตรนันท์²
Sirathan Chaithornthanawat, Chanida Mitranun

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระยะเชื่อมต่จากระดับชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การทำงาน โดยศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา องค์ประกอบในการวางแผน ระยะเชื่อมต่จากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ ขั้นตอนของการวางแผน และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ซึ่งจากการวิเคราะห์จากวรรณกรรมที่รวบรวมมานั้น จากการศึกษาพบว่า ทักษะที่สำคัญในช่วงระยะระยะเชื่อมต่จากระดับชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การทำงาน ได้แก่ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจด้วยตนเองหรือทักษะในการช่วยเหลือตนเอง ทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมและการพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพ / อาชีวศึกษา และ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษสามารถรับมือกับช่วงเวลาที่ต้องเปลี่ยนแปลงจากระยะเชื่อมต่จากระดับชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): ระยะเชื่อมต่อ; การทำงาน; ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ; มัธยมศึกษา; วัยทำงาน

Abstract

This study was a review of literature related to transitions from secondary education to career. By studying about the problem condition, element planning transitions from secondary education to career, planning phase and the skills needed to career. From the analysis of the review literature, the important skills to transitions from secondary education to career were self-determination or self-advocate skills, appropriate social skills and behavioral skills, career skills and skills related to

Received: 2022-08-09 Revised: 2022-08-23 Accepted: 2022-08-24

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Ed.D. Student in Special Education, faculty of Education, Srinakharinwirot University.

Corresponding author e-mail: sirathan2522@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Faculty of Education, Srinakharinwirot University.

independent living. To enable people with special needs to be able to transitions from secondary education to career for the most efficient future career in the future.

Keywords: transitions; Career; Special needs; Secondary Education; Working Age

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันนี้การศึกษาพิเศษได้เปิดกว้างมากขึ้น นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการยอมรับและมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีการเปิดรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งที่ผ่านมาผลการตอบรับนั้นได้มค่อนข้างดี เนื่องจากมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจำนวนมาก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการขาดการติดต่อโดยตรงระหว่างนักวิชาการและครอบครัว หรือระหว่างนักวิชาการและบุคลากรในโรงเรียน การเข้าร่วมการประชุมการศึกษาพิเศษ มักถูกรอรับโดยนักวิชาการในหน่วยงาน หรือคณะครูผู้รับผิดชอบโปรแกรมการศึกษาพิเศษ (Worthington, (2016 ในทำนองเดียวกันวารสารจำนวนมากมายที่เกิดขึ้นในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา มุ่งเน้นไปที่ผู้เชี่ยวชาญในเครือมหาวิทยาลัยซึ่งส่วนใหญ่อาจจะมีการติดต่อกับโรงเรียนหรือหน่วยงานที่ให้บริการคนพิการบ้างเพียงผู้ปกครองบางคนก็ได้รับแค่ "เงินช่วยเหลือ" (เช่นทุนของรัฐรัฐบาลกลางหรือเอกชน) เท่านั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากความที่ไม่ใส่ใจกับความต้องการและความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ที่มีความต้องการพิเศษและครอบครัวของพวกเขาและ ไม่ค่อยปรึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

อย่างไรก็ตามเมื่อมีผู้ที่มีความต้องการพิเศษเข้าโรงเรียนมากขึ้น ก็เห็นได้ชัดว่าหลายคนเข้าเรียนช้าเกินไปหรือเร็วเกินไป เรียนซ้ำ เรียนไม่ทัน ด้วยเหตุนี้ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาจึงเพิ่มขึ้น ในแง่ของแนวโน้มเหล่านี้ต้องตอบคำถามสามข้อต่อไปนี้ (Scotia, 2005)

1. ผู้ที่มีความต้องการพิเศษเข้าโรงเรียนด้วยทักษะทางสังคมและความรู้ความเข้าใจและความสามารถที่จำเป็นเพื่อให้ประสบความสำเร็จในโรงเรียนหรือไม่?
2. โรงเรียนมีความพร้อมและพร้อมที่จะจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กหรือไม่?
3. ครอบครัวและชุมชนพร้อมที่จะช่วยลูก ๆ ให้เปลี่ยนไปเรียนโรงเรียนได้อย่างราบรื่นหรือไม่?

ความพร้อมของโรงเรียนเป็นรากฐานของการศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพ กำลังได้รับการสนับสนุนจากทั่วโลกในฐานะวิธีการที่เป็นไปได้ในการช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษมีพัฒนาการที่เต็มศักยภาพและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความพร้อมของโรงเรียนเชื่อมโยงกับผลการเรียนที่ดีขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและความสามารถทางสังคมและพฤติกรรมเชิงบวกในวัยผู้ใหญ่ ในขณะที่การยึดมั่นในสิทธิมนุษยชนของยูนิเซฟให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนบุคคลของการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนยังสร้างทุนมนุษย์เพื่อรับมือกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ความสำเร็จทางการศึกษามีความสำคัญมากขึ้นเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นๆ ในการสร้างโอกาสในชีวิตของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลโดยตรงของปัจจัยต่างๆ เช่น ชนชั้นทางสังคมเชื้อชาติและเพศที่มีต่อความสำเร็จทางเศรษฐกิจและสังคมกำลังลดลง แม้ว่าปัจจัยเหล่านี้จะยังคงมีความสำคัญ แต่ผลกระทบเหล่านี้จะรู้สึกได้มากขึ้นจากอิทธิพลที่มีต่อการเข้าถึงและความสำเร็จในการศึกษา (UNICEF, 2012) การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสังคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโลกาภิวัตน์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจความรับผิดชอบส่วนบุคคลที่มากขึ้นและการมีอิสระในทุกด้านของชีวิต ทำให้ความรู้และทักษะมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในความสำเร็จทางเศรษฐกิจของบุคคลและประเทศ นอกเหนือจากความสำคัญทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นของทุนมนุษย์แล้วผลตอบแทนทางสังคมสู่การเรียนรู้ในรูปแบบของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ดีขึ้นก็มีความสำคัญเช่นกัน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการว่างงานของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงในการเปลี่ยนจากการศึกษาไปสู่ชีวิตการทำงาน กระบวนการที่ยาวนานขึ้นของการเปลี่ยนแปลงนี้อาจเป็นผลมาจากการเข้าสู่ตลาดแรงงานครั้งแรกที่ยากขึ้น (Newman และคนอื่น ๆ, (2011 และเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้ได้สร้างรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนี้สำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางด้านการศึกษาหลังจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์เกี่ยวกับโอกาสในการจ้างงานความมั่นคงในการจ้างงานการหาเลี้ยงชีพและการเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้เพิ่มเติม (Johnson และ Emanuel, (2000 ในความเป็นจริงในประเทศส่วนใหญ่แล้วถ้าหากว่ายังได้รับการศึกษาสูงเท่าไร โอกาสในการได้รับการจ้างงานก็จะสูงขึ้นเท่านั้น (The Canadian Policy Research Networks (CPRN), 2005)

นโยบายหลายด้าน เช่นนโยบายด้านการศึกษาเศรษฐกิจสังคม การจ้างงานการสื่อสารและการกำกับดูแล การตัดสินใจเชิงนโยบายในพื้นที่เหล่านี้มักจะดำเนินการในหน่วยงานของรัฐที่แตกต่างกัน หากไม่ได้อยู่ในรัฐบาลเดียวกัน ดังนั้นการเชื่อมโยงนโยบายจึงเป็นเรื่องท้าทาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของกลุ่มเฉพาะที่ประสบปัญหาในการสร้างความสามารถในการจ้างงาน

บริบททางเศรษฐกิจและตลาดแรงงานสภาพเศรษฐกิจของประเทศและสถานการณ์ตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นจะแตกต่างกันไปตามช่วงเวลา แม้ว่าความก้าวหน้าของโลกาภิวัตน์ทั่วโลก จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศพึ่งพากันมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ยังมีปัจจัยระดับชาติที่สำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างในแต่ละประเทศ เนื่องจากตลาดแรงงานไม่ได้ถูกแยกออกจากความผันผวนของเศรษฐกิจและตลาดแรงงานและเนื่องจากการศึกษานี้อยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องติดตามสถานการณ์ตลาดแรงงาน เป็นบริบทในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของคนวัยผู้ใหญ่สู่ชีวิตการทำงาน (Levinson และ Palmer, 2005) มีการบันทึกไว้อย่างดีว่าผู้ที่มีความต้องการพิเศษวัยผู้ใหญ่มักมีความอ่อนไหวต่อสภาวะตลาดแรงงานมากที่สุด (Roux. และคนอื่น ๆ, 2013) เมื่อสถานการณ์เลวร้ายลงอัตราการจ้างงานใหม่จะลดลงจากนั้นคนงานที่มีอายุน้อยกว่าจะถูกเชิญ

ออกไปก่อน โดยผู้ที่มีความต้องการพิเศษอาจต้องถูกเชื่อง่ายกว่าเมื่อเทียบกับคนอื่น ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาได้รับการคุ้มครองจากสถาบันระดับชาติมากน้อยเพียงใด

ระยะเชื่อมต่อแสดงถึงความท้าทายสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษวัยผู้ใหญ่ เพราะเป็นการกำหนดตัวเอง ในมือข้างหนึ่งเป็นข้อกำหนดสำหรับการเปลี่ยนแปลงภายนอก และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่อีกด้านหนึ่งเรียกร้องให้มีการเติบโตภายใน และความสามารถในการศึกษาอย่างถาวร เหตุการณ์ - ปัจเจกบุคคลและสังคม - แหล่งที่มาของการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นเพื่อนำเสนอทางเลือกที่หลากหลาย (Winters และ Pumariega, 2007) และผลกระทบที่ผู้ใหญ่ถูกเรียกให้ตอบสนอง หากในด้านหนึ่งการเรียกร้องหมายถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการมีอิสระและการพัฒนาทักษะอย่างอิสระในการจัดการตนเองและการศึกษาด้วยตนเอง ในอีกด้านหนึ่งถ้าผู้ที่มีความต้องการพิเศษถูกปล่อยให้อยู่คนเดียวเพื่อเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงความต้องการทางสังคมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Schall, Wehman, และ McDonough, 2012)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าผู้ที่มีความต้องการพิเศษจะมีการช่วยเหลือ การสนับสนุนจากภาครัฐในด้านของการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว เมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่นหรือวัยทำงานพบว่าผู้ที่มีความต้องการพิเศษกลับไม่มีแผนที่รองรับเพื่อเตรียมส่งต่อเข้าไปทำงาน อันเนื่องมาจากปัญหาหลายๆ อย่างทั้งในการปฏิบัติ และความชัดเจนในการดำเนินงาน ตลอดจนอาจจะไม่ได้รับการคิดถึงมาก่อน แต่ทั้งนี้ถ้าได้กล่าวว่ามีจัดการที่ดี มีการวางแผนที่รัดกุมและมีการเตรียมตัวผู้ที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการศึกษาที่ยอมส่งผลให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสที่จะเตรียมตัวไปสู่ระยะเชื่อมต่อ จากวัยเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปสู่วัยรุ่นทำให้มีการใช้ชีวิตอย่างผู้ใหญ่ในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงรวบรวมและศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับระยะเชื่อมต่อจากระดับชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การมีงานทำ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาในการวางแผนและเตรียมการผู้ที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้พร้อมไปสู่ระยะของการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของระยะเชื่อมต่อ

ระยะเชื่อมต่อ (Transition) หมายถึง การเปลี่ยนผ่านจากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่ง เป็นกระบวนการตลอดชีวิต (Scotia, 2005, 5) ซึ่งระยะเชื่อมต่อนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษเริ่มเข้ามาศึกษาในโรงเรียน (ย้ายจากบ้านเข้ามาศึกษาในโรงเรียน) หรือจากระดับชั้นหนึ่งไปสู่อีกชั้นหนึ่ง หรือจากโรงเรียนไปสู่ชุมชน หรือจากชุมชน ไปสู่โรงเรียน (Polat, Kalambouka, Boyle, และ Nelson, 2001; Sanford และคนอื่น ๆ, 2011; Scotia, 2005) ซึ่งระยะเชื่อมต่อจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนโดยพิจารณาถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกแง่มุมของชีวิตและเตรียมทรัพยากรทางการศึกษาและวางแผนเอาไว้รองรับอย่างเหมาะสม โดยการเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นสู่ผู้ใหญ่ผู้นั้นมีความคาดหวังในการใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ การทำงานประจําร่วมกับผู้อื่น ทำกิจกรรมยามว่าง และอาจมีการแต่งงานเพื่อสร้างครอบครัวในอนาคต (Newman และคนอื่น ๆ, 2011;

Sanford และคนอื่น ๆ, 2011; Scotia, 2005) ซึ่งการวางแผนในระยะเชื่อมต่อเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้รับการเสริมสร้างให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างอิสระ

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ได้มีแนวคิดในการพิจารณาใหม่เกี่ยวกับความคิดของผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นขั้นตอนของพัฒนาการที่ครอบคลุมช่วงปีระหว่าง 11 ถึง 18 (Newman และคนอื่น ๆ, 2011) หลังจากนั้นผู้ที่มีความต้องการพิเศษจะเป็นวัยรุ่นใหญ่ ซึ่งความสำเร็จของการศึกษาการเคลื่อนไหวจากครอบครัวของผู้ปกครองการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เมื่อเข้าสู่ระยะเชื่อมต่อที่สูงขึ้นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอื่นๆ (Verlag (2015 จะมีการให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย และการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงหลังจากวัยรุ่นหรือวัยรุ่นใหญ่นั้นเอง โดยจะต้องต้องรู้จักมีความพอเพียงทางเศรษฐกิจหรือเลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่มักเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นใหญ่ เมื่อตระหนักถึงความเป็นจริงนี้งานวิจัยที่เพิ่มมากขึ้นจึงมุ่งเน้นไปที่ช่วงเวลาของ "วัยรุ่นใหญ่ตอนต้น" อายุ 18 ถึง 34 ปี (Arnett, 2001; Furstenberg, Rumbaut, และ Settersten, (2005 ซึ่งแตกต่างจากวัยรุ่นและวัยรุ่นใหญ่ (Arnett, (2001 อย่างไรก็ตาม หลังจากตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่ สรุปว่ายังคงมีความจำเป็นที่จะต้องค้นหาและพัฒนาองค์ความรู้ในการวางแผนในระยะเชื่อมต่อจากวัยมัธยมศึกษาตอนปลายไปสู่วัยรุ่นใหญ่ต่อไป

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์

เครือข่ายองค์กรวิจัยในแคนาดาเดียน (The Canadian Policy Research Networks (CPRN), 2005) ได้ทำการวิจัยถึงมุมมองที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ดังนี้

1. ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้ออกจากระบบการศึกษาก่อนจบการศึกษาภาคบังคับ (มุมมองที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล)
2. ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้ออกจากระบบการศึกษาก่อนได้รับใบปริญญา (มุมมองที่เกี่ยวกับครู)
3. ผู้ที่มีความต้องการพิเศษไม่มีคุณสมบัติเพียงพอสำหรับตลาดแรงงาน (มุมมองของนายจ้าง)
4. ผู้ที่มีความต้องการพิเศษนั้นเข้าใจระดับการศึกษาของตนเองว่าไม่สามารถไปถึงความคาดหวังของคนอื่นได้ (มุมมองของตนเอง)

ซึ่งในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาตลาดแรงงานเป็นจุดศูนย์กลางของมุมมองทั้งหมด โดยการศึกษา นั้นเป็นพื้นฐานของตลาดแรงงานทั้งหมด ทักษะที่สูงขึ้นในตลาดแรงงานภายในประเทศทำให้มีการยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้กลายเป็นการศึกษาขั้นต่ำหรือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานในการเริ่มต้นเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการวางแผนในระยะเชื่อมต่อให้ประสบความสำเร็จ นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่ หลักสูตรฝึกอบรมและประสบการณ์ในการทำงานที่จัดไว้ให้ผู้ที่มีความต้องการ

พิเศษเท่านั้น แต่ต้องขึ้นอยู่กับรายได้หรือการจัดการด้านการเงินของผู้ที่มีความต้องการพิเศษอีกด้วย

องค์ประกอบของการวางแผนในระยะเชื่อมต่อ

เมื่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษมีอายุ 14 ปี ควรมีการวางแผนในระยะเชื่อมต่อโดยอ้างอิงจากการเขียนโปรแกรมและแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) (Worthington, 2016) โดยควรจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการวางแผนในระยะเชื่อมต่อไว้ 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงแรกเป็นช่วงของการวางแผนโดยวางแผนสำหรับการเขียนโปรแกรมและแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เมื่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษมีอายุ 14 ปีขึ้นไป โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ใน IEP ควรที่จะต้องมี จุดเด่น ความสนใจ และความชอบของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ
2. ระบุหลักสูตรในการเรียนรู้ โดยรวมไปถึงชื่อ ระยะเวลา และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

3. ระบุถึงกลยุทธ์หรือกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาได้หลังจบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. ระบุรายละเอียดถึงความจำเป็นสำหรับการให้คำปรึกษา รวมไปถึงข้อมูลต่างๆ หรือคำแนะนำจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เป็นต้น

5. ระบุหน่วยงานและความรับผิดชอบที่จำเป็นกับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

ช่วงที่สองเป็นการเพิ่มองค์ประกอบเพิ่มเติมโดยให้รวมอยู่กับแผนในระยะเชื่อมต่อใน IEP สำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษมีอายุ 16 ปีขึ้นไป โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. เป้าหมายหลังจากผู้ที่มีความต้องการพิเศษสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยประเมินความเหมาะสมจาก การฝึก การศึกษา การทำงาน และ การใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ

2. การให้บริการในระยะเชื่อมต่อจำเป็นเพื่อช่วยผู้ที่มีความต้องการพิเศษในการบรรลุเป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น ชุดกิจกรรมหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน บริการทางการศึกษาพิเศษที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ในการเข้าหาชุมชน การพัฒนาทักษะในการทำงาน ทักษะในการใช้ชีวิต และการใช้ชีวิตในวัยผู้ใหญ่

นอกจากนี้ความสำเร็จในการช่วยเหลือผู้ที่มีความต้องการพิเศษในระยะเชื่อมต่อนี้ (The Canadian Policy Research Networks (CPRN), 2005, 12-13)

1. ต้องมีโอกาสที่จะมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับสถานศึกษา
2. ติดตามช่วยเหลือผู้ที่มีความต้องการพิเศษในระยะเชื่อมต่ออย่างใกล้ชิด

3. มีข้อมูลในการสนับสนุนและชี้แนะเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีความต้องการพิเศษในระยะเชื่อมต่อ

4. มีสถาบันและกระบวนการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการเปลี่ยนจากการศึกษาเบื้องต้นไปสู่ชีวิตการทำงานเป็นอย่างไร ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยบริบทที่หลากหลาย สภาพเศรษฐกิจ ความหลากหลายของโอกาสทางการศึกษา (รวมถึงประสบการณ์ในที่ทำงาน) เพื่อตอบสนองความสามารถและความสนใจในการประกอบอาชีพที่หลากหลายของเยาวชน ภูมิหลังครอบครัวและการสนับสนุนทางสังคม และการวิจัยและข้อมูลเกี่ยวกับตลาดงานในอนาคต ปัจจัยทั้งหมดเหล่านี้และส่วนประกอบสำคัญของการเปลี่ยนผ่านที่ประสบความสำเร็จอยู่ที่ระยะเชื่อมต่อ

ซึ่งนโยบายหลายด้าน เช่น นโยบายด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การจ้างงาน การสื่อสาร และการกำกับดูแล การตัดสินใจเชิงนโยบายในพื้นที่เหล่านี้มักจะดำเนินการในหน่วยงานของรัฐที่แตกต่างกัน หากไม่ได้ดำเนินการสนับสนุนจากชุดเดียวกันแล้ว การเชื่อมต่อด้านนโยบายจึงเป็นเรื่องท้าทายโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของกลุ่มเฉพาะที่ประสบปัญหาในการสร้างความสามารถในการจ้างงาน ตามที่การทบทวนหัวข้อเน้นย้ำว่าไม่มีวิธีในวิธีหนึ่งสำหรับการให้บริการในระยะเชื่อมต่อที่มีประสิทธิภาพที่สุด

ระยะเชื่อมต่อช่วงวัยเด็กไปวัยผู้ใหญ่

ระยะเชื่อมต่อช่วงวัยเด็กไปวัยผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องดูว่าการสนับสนุนดังกล่าวไปสู่การดูแลและสนับสนุนทางสังคมของผู้ใหญ่ทำงานอย่างไร การทำให้ชัดเจนเกี่ยวกับการวางแผนการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ และกระบวนการซึ่งตกลงกันโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสนับสนุนระยะเชื่อมต่อช่วงวัยเด็กไปวัยผู้ใหญ่ ซึ่ง LHB (LBH Public Health Service, 2016) ได้ออกแบบข้อปฏิบัติ โดยข้อปฏิบัตินี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนการทำงานแบบหลายหน่วยงาน โดยจุดมุ่งหมายที่ครอบคลุมของข้อปฏิบัติคือการให้การสนับสนุนระยะเชื่อมต่อช่วงวัยเด็กไปวัยผู้ใหญ่เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่มีความบกพร่องและความต้องการพิเศษทางการศึกษาอายุระหว่าง 13-25 ปี และผู้ปกครอง ผู้ดูแลของพวกเขามีการเปลี่ยนแปลงที่ราบรื่น โดย

1. ผู้ที่มีความต้องการพิเศษวัยผู้ใหญ่ทุกคนที่มีความทุพพลภาพ จะได้รับบริการและการสนับสนุนตามความจำเป็น และเหมาะสม

2. ความจำเป็นในการบริการผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้รับการระบุตั้งแต่ระยะเริ่มต้นและมีการวางแผนเพื่อให้เหมาะสมและระบุความต้องการในอนาคต

3. ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และครอบครัวของ ได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูล และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการต่างๆ เพื่อตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง

4. กระบวนการในระยะเชื่อมต่อ มีการประสานงานเป็นระบบ และสอดคล้องกับการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานทั้งหมด

ขั้นตอนของการวางแผนในระยะเชื่อมต่อ

เมื่อทราบองค์ประกอบที่ควรมีในการวางแผนในระยะเชื่อมต่อแล้ว การเขียนแผนควรแบ่งขั้นตอนของการวางแผนในระยะเชื่อมต่อไว้ 4 ระยะ แต่ทุกขั้นตอนที่เสนอสามารถปรับเปลี่ยนได้ โดยดูจากสถานการณ์ตามความเหมาะสม ดังนี้ (Scotia, 2005)

1. ระยะเชื่อมต่อระหว่างที่บ้านไปยังโรงเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1.1 เชิญชวนและสนับสนุนผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนระยะเชื่อมต่อ

1.2 สนับสนุนให้ผู้ปกครองแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรมและบริการก่อนวัยเรียน

1.3 วางแผนสำหรับการเขียนโปรแกรมและแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ก่อนเข้าเรียน (ควรพิจารณาหากลึงแปดเดือนก่อนวันแรกของการเข้าเรียน)

1.4 วางแผนสำหรับการเขียนแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP)

1.5 สนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยให้ความสบายใจกับโรงเรียนใหม่ และกิจกรรมใหม่ๆ ของโรงเรียนและครูคนใหม่

2. ระยะเชื่อมต่อระหว่างปีการศึกษาเดิมไปยังปีการศึกษาถัดไป มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ตรวจสอบการประเมิน แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และ สนับสนุนสิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมจากครูประจำชั้น

2.2 ตรวจสอบเอกสาร แฟ้มสะสมผลงาน เพื่อสนับสนุนระยะเชื่อมต่อในระยะถัดไป

2.3 สนับสนุนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความสบายใจกับสภาพแวดล้อมใหม่และผู้ที่เกี่ยวข้องใหม่ๆ โดยการจัดปฐมนิเทศโดยให้นักเรียนพบกับทุกคนก่อนเริ่มปีการศึกษาถัดไป

2.4 จัดการกับข้อกังวลของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น

3. ระยะเชื่อมต่อระหว่างโรงเรียนเดิมไปยังโรงเรียนใหม่ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ระบุนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องการในสภาพแวดล้อมใหม่ ลงในโปรแกรมและบริการสนับสนุนและนัดพบกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่โรงเรียนแห่งใหม่เพื่อประชุมและวางแผนระยะเชื่อมต่อระหว่างโรงเรียนเดิมไปยังโรงเรียนใหม่

3.2 ถ้านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษย้ายโรงเรียนจากโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปยังโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแห่งใหม่ ให้ลองสำรวจความสนใจในอาชีพและมุ่งเน้นไปที่การสร้างผลงานด้านอาชีพ

3.3 สนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านความรู้และสามารถอธิบายจุดแข็งและความต้องการของตนเองได้ (Self-Advocacy)

3.4 สนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการเลือกวิชาเรียนให้สัมพันธ์กับจุดแข็งของตนเอง ความชอบส่วนตัว ข้อกำหนดในความสำเร็จจากสถานศึกษา และแผนการเรียนหลังสำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.5 ถ้าเป็นไปได้ ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมในการวางแผนระยะเชื่อมต่อของพวกเขาด้วย

4. ระยะเชื่อมต่อระหว่างโรงเรียนไปยังชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ควรเริ่มวางแผนให้ไวที่สุด (ประมาณ 14 ปี หรือต่ำกว่า ตามความเหมาะสม)

4.2 ถ้าเป็นไปได้ ให้โอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ลองบทบาทต่างๆ ที่หลากหลายและให้เลือกทางเลือกในชีวิตในอนาคต โดยจัดให้มีการเขียนแผนและสนับสนุนแผนดังกล่าวโดยโรงเรียน

4.3 ชี้ให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษและครอบครัวเห็นเป้าหมายและแรงบันดาลใจหลังจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น การศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย การทำงานประจำ การดูแลตนเองเมื่ออยู่ที่พักอาศัย การเดินทางหรือวิธีการคมนาคมต่างๆ การทำงานอดิเรก หรือการพักผ่อนในเวลาว่าง

4.4 ชี้ให้เห็นถึงชุมชน หรือสถานที่ที่ให้บริการกับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ โดยอาจทำแผนที่ไว้ให้กับผู้ที่มีความต้องการพิเศษเก็บไว้

4.5 อธิบายถึงสิทธิและประสานงานให้เข้าร่วมโครงการต่างๆ ที่สนับสนุนผู้ที่มีความต้องการพิเศษเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เช่น ข้อตกลงการช่วยเหลือการจ้างงานสำหรับผู้พิการ เป็นต้น

4.6 ประสานงานเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการประเมินต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์หรือคุณสมบัติสำหรับแผนและบริการสนับสนุนความพิการเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

4.7 พัฒนาแผนระยะเชื่อมต่อโดยพิจารณาจากสิ่งที่ผู้ที่มีความต้องการพิเศษต้องการทำ โดยดูจากวิถีการใช้ชีวิตและความต้องการมีส่วนร่วมในชุมชน

การวางแผนควรเริ่มทำตั้งแต่ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ อายุ 16 ปี (หรือ 14 ปีแล้วแต่ข้อกำหนดของแต่ละประเทศ)(Heward, 2013) และควรมีการปรับให้เหมาะสมเป็นประจำทุกปี โดยแผนในระยะเชื่อมต่อควรประกอบไปด้วยสิ่งต่างๆต่อไปนี้

1. เป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยตั้งเป้าให้เหมาะสมกับช่วงวัยในแต่ละระยะเชื่อมต่อ โดยหัวข้อการประเมินจะเกี่ยวข้องกับ การฝึกฝน วิชาการ การทำงาน และ ทักษะในการใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ

การให้บริการในระยะเชื่อมต่อ (รวมไปถึงการเรียนการศึกษาต่อ) จะต้องเน้นให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้

ทักษะที่จำเป็นในการวางแผนในระยะเชื่อมต่อ

การทำงานนั้นไม่ว่าจะเป็นการทำงานในสาขาไหนต่างก็ต้องมีทักษะเพื่อใช้ในการทำงานทั้งสิ้น โดยทักษะที่จำเป็นในการวางแผนในระยะเชื่อมต่อควรมีไว้หลายทักษะ ตั้งแต่ผู้ที่มีความต้องการพิเศษศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนปลาย และจนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยทักษะที่ควรจะต้องมีในช่วงประถมศึกษาตอนปลายก่อนจะเข้าสู่ระยะเชื่อมต่อถัดไป ว่ามีอะไรบ้างดังนี้ (Vibert 2014)

1. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจด้วยตนเองหรือทักษะในการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งทักษะนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาดังนี้

- ช่วยในการพัฒนาการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
- ช่วยในการมีส่วนร่วมและอำนวยความสะดวกในการประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ช่วยในการชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดพัฒนาของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ
- ช่วยในการระบุ เรียกชื่อหรืออุปกรณ์ในการสนับสนุนให้กับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ
- ช่วยให้รู้สิทธิและความรับผิดชอบส่วนบุคคล

2. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมและการพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งทักษะนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาดังนี้

- ช่วยในการวางแผนพฤติกรรมและช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้ตอบสนองด้วยความเหมาะสม

- ช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษรู้จักรักษาความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับผู้อื่น

3. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพ / อาชีวศึกษา ซึ่งทักษะนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาดังนี้

- ช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงการจ้างงานที่เหมาะสมกับทักษะตนเอง

- ช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การฝึกอบรมอื่นๆ หรือ โอกาสในการดำรงชีวิตอื่นๆ

4. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ ซึ่งทักษะนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาดังนี้

- ช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษรับผิดชอบต่อความเป็นอิสระและกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

- ช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงระบบการขนส่งสาธารณะ

นอกจากนี้ทักษะที่สำคัญในการฝึกอบรมวิชาชีพควรจัดให้มีหลักสูตรที่เตรียมความพร้อมสำหรับงานที่ผู้ที่มีความต้องการพิเศษตั้งใจจะเข้าเรียน โดยมองว่าความรู้และทักษะในวงกว้างเป็นสิ่งที่ดี แต่สำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องด้านต่างๆ บางคนทักษะเฉพาะเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในที่ทำงานและในชุมชน และจำเป็นต้องได้รับการสอนอย่างชัดเจน (Levinson และ Palmer, 2005)

1. ทักษะทางวิชาการ ได้แก่ การอ่านและการเขียน (เช่น คำศัพท์ คำคุ้นเคย การสะกดคำ การเขียนด้วยลายมือ การพิมพ์ ฯลฯ) คณิตศาสตร์ (เช่น การคำนวณพื้นฐาน การนับหรือใช้เงิน การวัดความสูงหรือน้ำหนัก) ทักษะการแก้ปัญหา ความเข้าใจในการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะด้านศิลปะหรือดนตรีทักษะในภาษาต่างประเทศ

2. ทักษะการสื่อสาร ได้แก่ การติดตาม และบอกทิศทางได้ถูกต้อง ทักษะการสื่อสารข้อมูล ทักษะในการทำความเข้าใจ และการประมวลผลข้อมูล ทักษะการร้องขอหรือเสนอความช่วยเหลือ

3. ทักษะทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การรับโทรศัพท์ และรับข้อความ การรู้จักใช้โทรศัพท์ไปรษณีย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน

การแสดงพฤติกรรม และมารยาทในการทำงานที่เหมาะสม เวลาสนทนารู้หัวข้อที่เหมาะสมสำหรับการสนทนาในที่ทำงาน รวมไปถึงรู้ว่าเมื่อไหร่ อะไรที่ควรและไม่ควรเข้าสังคมในเวลาทำงาน เรียนรู้วิธีป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อ และเรียนรู้การแก้ปัญหาทางสังคม

4. ทักษะในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีทักษะและพฤติกรรมหลายประการที่งานส่วนใหญ่ต้องการ แต่อาจไม่ใช่ทั้งหมด แต่ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่ยังไม่มีทักษะเหล่านี้ได้เรียนรู้ ตัวอย่างกิจกรรมเหล่านี้มีดังต่อไปนี้ เช่น การใช้บัตรลงเวลา Scan นิ้วมือ และนาฬิกาเจาะ การมาถึงที่ทำงานตรงเวลา สามารถโทรลาเมื่อป่วย การขอเวลาพักร้อน การใช้น้ำเสียงและระดับเสียงที่เหมาะสม ยอมรับคำแนะนำและการแก้ไข รู้จักปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมกับเพื่อนร่วมงาน (เช่น การเข้าร่วมการแก้ปัญหาสังคม การหาเพื่อน และการตระหนักถึงระยะห่างระหว่างส่วนบุคคล อาชีพ และเพศตรงข้าม)

นอกจากนี้ยังมีทักษะอีกหลายอย่างสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษควรทำได้ด้วยตนเองมากที่สุดในการหางานในอนาคต ทักษะเหล่านี้รวมถึงสิ่งต่อไปนี้ เช่น การมองหางาน (โฆษณาในหนังสือพิมพ์และทางออนไลน์ ป้ายขอความช่วยเหลือในพื้นที่ใกล้เคียง และแหล่งข้อมูลในท้องถิ่น) การกรอกใบสมัครงาน การเขียนประวัติ และจดหมายสมัครงาน การได้รับเอกสารประจำตัวที่จำเป็น (บัตรประจำตัวประชาชน ใบขับขี่ บัตรแสดงสิทธิผู้พิการ) กรอกเอกสาร (แบบฟอร์มต่างๆ เอกสารของนายจ้าง) มีทักษะในการสัมภาษณ์

บทสรุป

จากการศึกษาสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การวางแผนสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้ครอบคลุมไปสู่การใช้ชีวิตในวัยผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพนั้น จะเป็นที่จะต้องมีการวางแผนตั้งแต่การศึกษาระดับประถมเพื่อรองรับระยะเชื่อมต่อจากระดับชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การทำงานในอนาคต โดยอ้างอิงจุดเด่นและจุดด้อยใน IEP โดยกระทำการวางแผนตั้งแต่อายุ 14 ปีเป็นอย่างน้อย โดยจะต้องรวบรวมบริการทางการศึกษาพิเศษที่เกี่ยวข้อง ประสพการณ์ในการเข้าหาชุมชน การพัฒนาทักษะในการทำงาน ทักษะในการใช้ชีวิต และการใช้ชีวิตในวัยผู้ใหญ่ ทั้งนี้ รวมไปถึงทักษะพื้นฐานในการในการทำงาน ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมที่ควรแสดงออกอย่างเหมาะสม เข้าไปในแผนด้วย เพื่อให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษสามารถรับมือกับช่วงเวลาที่ต้องเปลี่ยนแปลงจากระยะเชื่อมต่อจากระดับชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *สร้างด้วยใจเพื่อเด็กแอลดี*. กรุงเทพฯ: ส่วนส่งเสริมการผลิตเพื่อ
สื่อการศึกษาเพื่อคนพิการ.
- Arnett, J. J. (2001). *Adolescence and Emerging Adulthood: A Cultural Approach*.
Upper Saddle River.

- Furstenberg, F. F., Rumbaut, R. G., และ Settersten, R. A. (2005). *On the Frontier of Adulthood: Emerging Themes and New Directions*. Chicago: University of Chicago Press.
- Heward, W. L. (2013). *An Introduction to Special Education* (10). United States: Pearson Education.
- Johnson, D. R., Emanuel, E. J. (2000). *Issues Influencing the Future of Transition Programs and Services in the United States*. Minnesota: National Transition Network.
- LBH Public Health Service. (2016). *Special Educational Needs and Disability (SEND)*. Havering: LBH Public Health Service.
- Levinson, E. M., Palmer, E. J. (2005). *Preparing Students With Disabilities for School-to-Work Transition and Postschool Life*.
- Newman, L., Wagner, M., Knokey, A.-M., Marder, C., Nagle, K., Shaver, D., Wei, X. (2011). *The Post-High School Outcomes of Young Adults with Disabilities up to 8 Years after High School: A Report from the National Longitudinal Transition Study-2 (NLTS2). NCSE 2011-3005 National Center for Special Education Research*. Menlo Park: CA: SRI International.
- Polat, F., Kalambouka, A., Boyle, W. F., Nelson, N. (2001). *Post-16 Transitions of Pupils with Special Educational Needs*. Norwich: Queen's Printer.
- Roux, A. M., Shattuck, P. T., Cooper, B. P., Anderson, K. A., Wagner, M., Narendorf, S. C. (2013). Postsecondary Employment Experiences Among Young Adults With an Autism Spectrum Disorder. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 52(9), 931-939.
- Sanford, C., Newman, L., Wagner, M., Cameto, R., Knokey, A. M., Shaver, D. (2011). *The Post-High School Outcomes of Young Adults with Disabilities up to 6 Years after High School: Key Findings from the National Longitudinal Transition Study-2 (NLTS2). NCSE 2011-3004*. Menlo Park: CA: SRI International.
- Schall, C., Wehman, P., และ McDonough, J. L. (2012). Transition from School to Work for Students with Autism Spectrum Disorders: Understanding the Process and Achieving Better Outcomes. *Pediatric Clinics of North America*, 59(1), 189-202.
- Scotia, N. (2005). *Transition Planning for Students with Special Needs*. Canada: Department of Education.

- The Canadian Policy Research Networks (CPRN). (2005). *From Education to Work A DIFFICULT TRANSITION FOR YOUNG ADULTS WITH LOW LEVELS OF EDUCATION*. Paris: Organisation for Economic Co-Operation and Development.
- UNICEF. (2012). *School Readiness and Transitions*. New York: UNICEF.
- Verlag, W. (2015). *Transitions in the field of special education*. Münster: New York.
- Vibert, C. E. (2014). *Transitional Services for Youth and Young Adults with Autism Spectrum Disorder*. Hartford: State Capitol Room.
- Winters, N. C., Pumariega, A. (2007). Practice Parameter on Child and Adolescent Mental Health Care in Community Systems of Care. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 46(2), 284-299.
- Worthington, J. (2016). *Parental Rights in Special Education*. New Jersey: New Jersey Department of Education.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่นต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index>. เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่ง ขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้ จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขีดขอบทั้ง สองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมี ความยาวไม่เกิน 350 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษ ด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียง ตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็น รูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.
Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place of
Publication:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york:
John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่
พิมพ์)/:/เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of
Journal.//Year(Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรกร ทองแย้ม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการ
สร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Newspaper.//
page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิใจ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//

Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุกวัตร กระสังข์. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//รายงานผลการวิจัย.//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุกวัตร กระสังข์. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม.
รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง.//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้น วัน เดือน ปี.//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก
<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.
Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.